

ספרי- אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ

שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
ששי

לקוטי תורה

תורת שמואל

שער שלישי

מים רנים - תרל"ז

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

וצוקלעה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

" אוצר החסידים "

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושש לבריאה

ברוקלין (13), נ. י.

770 איסטערן פארקוויי

פ ת ח ד ב ר

בהמשך לדרושי כ"ק אדמו"ר מהר"ש ז"ע בלקו"ת תורת שמואל שער שני, הננו מו"ל בכרך זה את המאמרים שלו הידועים בשם: מ י ם ר ב י ם — תרל"ו.)

בהכיני לדפוס המשך זה, השתמשתי בשלשה כתבי יד, ובעיקר בזה הנמצא באוסף הכת"י אשר לכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א והוא כת"י המעתיק הידוע ר' שמואל סופר.

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מ"מ הפסוקים ומרז"ל. בסוף הספר בא מפתח.

מנחם שניאורסאהן.

---

1. פי' השם: מאמר הראשון בהמשך זה מתחיל בפסוק מ י ם ר ב י ם ונאמר בשנת ת ר ל " ו . בפרטיות יותר ע"ד מאמרי דא"ח אופן אמירתם וכתיבתם — ראה בהקדמה לתורת שמואל שער שני. כן באו שם ראשי טריקים מתולדות המחבר.

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו (א). וצ"ל מהר"ע המים שיכבו את האהבה הלא אהבה אינו בגדר כיבוי כלל שהמים יכבו אותה. ובנוסף הפייט (ב) אמרו זכור אב נמשך אחריו כמים, ואברהם הי' בחי' אהבה ונמשל כמים, והיינו בחי' האהבה הנמשכת כמים, ומה"ע המים רבים שיכבו את האהבה האיך יכבו המים את המים. וגם מים אינם בגדר כיבוי (ואדרבא ג) כיון שהמים מעין האהבה הי' צ"ל תגבורת האהבה ע"י מים רבים ולא שיכבו אותה). אך הענין הוא שאומר מים רבים דקדק לומר רבים, והיינו כי פי' מים רבים הוא בחי' טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עוה"ז. וכמ"ש (ד) רבות מחשבות בלב איש, הם בחי' ריבוי המחשבות שבלב איש שהם הם הטורדים את האדם ע"י שמטילים ספיקות רבות בכל ענין והם הם המייגע' את האדם מאד בטרדות השכל. ולכן אמר החכם שאין לך שמחה יותר מהתרת הספיקות להיות כי ע"י היתר הספיקות נותן מנוחה לגפשו השכלית מבלי תמשך אנה ואנה בהשכלת הדבר אם כן הוא או כן, אשר יגיעה זו הוא היפך המנוחה לגמרי עד שהאדם א"י האיך לעשות, ועי"ז מתבטל ממלאכתו וממילא חסר לו הצטרכותו שע"י מתוסף לו עוד יגון על יגונו כו'. וז"ע רשות הרבים טורי דפרידא כו'. (ה) ונמשלו למים כי כמו שהמים נידי ואולי, כמו"כ גפש האדם הטרודה ומסופקת בענינים רבים איך לעשות כך או כך או אם לעשות זה הענין או ענין אחר, ובכל מח' והסכם שישאר לו לפי שעה ניזוז לזה כל הגפש והגוף והאברים כי גופא בתר רישא גריר, ואח"כ כשיפול במח' אחרת ניזוז ע"י הגפש והגוף לצד אחר, וה"ז כמו המים דנידי ואולי יעוי"ל ענין רבות מחשבות בלב איש באוי"א קצת ובאמת קרובין הן בענין, והיינו ע"ד שאחז"ל (ו) מרובי צרכי עמך ודעתם קצרה ופי' בת"א ד"ה ויאבק שמה שמרובים צרכי עמך הוא מפני שדעתם קצרה ואלו הי' דעתם ברוחב ובחזוק לא הי' מתאה כלל

- (א) שה"ש ה, ז.
 (ב) תפלת גשם.
 (ג) מה שבחצעי"ג — אינו בכמה כת"י.
 (ד) משלי י"ט, כ"א.
 (ה) מה שבחצעי"ג — אינו בכמה כת"י.
 (ו) פיוט בתפלת נעילה, ועג"כ ברכות כ"ט, ב.

לריבוי דברים שמצטרפים לו לפי קוצר דעתו. וז"ע לתאוה יבקש נפרד ז) פי' שאם הי' לו דעת חזק ונודע כי הדעת הו"ע ההתקשרות וא"כ לא הי' נפרד וממילא לא הי' מתאוה תאוות כלל והסיבה למה יתאוה לדברים רבים מפני היותו נפרד כו'. וזהו ענין אומרו לתאוה יבקש נפרד שהוא היפך הדעת ולכן מרזבי' צרכיו אשר יתאוה להם. וביאור הענין הוא דהגה חכם אחד ז) כ' בספרו אשר הרע הוא יותר במציאות מן הטוב ולכן כאשר תקיש מנוחת האדם ועונגו בעת מנוחתו עם מה שיקרהו מן המכאובים והחבלים הקשים והמומין וביטול האברים והמהומות והדחקות והצרות שעוברים על האדם במשך חיותו תמצא שמציאות האדם הוא נקמה ממנו ורעה גדולה לו, וכבר השיג עליו הרמב"ם ז"ל בתזק יד והראה שלא כן הוא שהרי אנו רואים שהרעה הבאה לאדם מן הבורא מועטים המה מאד, ורוב הרע המגיע לאדם הוא מפני תאוותו להשיג עושר רב, או עכ"פ למלא רצונותיו הזרים לפזר יציאותיו כי רוב המה בריבוי רצונות זרות ואשר עבור זה יסכן נפשו לעשות דברים שהמה בחזקת סכנה, ולא יביט ע"ז כלל, כמו שירצה להשתמש בכלי כסף, והרי הוא סכל למה לא ירצה לעשות כליו מזהב ויש אשר עשו מספיר, ואפשר שיעשו גם מנופך או מאודם כו'. שהם אבנים יקרים במציאות להיות גדולים שיעשו מהם כלים. וע"ז אמר במשנה תורה ט) שחת לו לא כ"א אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יועף לבו י'. וזהו שביאר שלמה דרכי בני אדם שע"י האולת שלו יסלף דרכו ועל ה' יועף לבו מדוע הגיע לו ככה שיוזק או יחסר אבר או יסתכן בעת מן העתים. ובאמת הוא עצמו גרם לזה למה לו לרצות כלי כסף או בגדי רקמה ומשי, הלא גם מגו כבשים יתחמם ולמה ירצה לעשות מעורות החיות שאינם מצוים כ"כ וביוקר להשיגם, וכן אם יעשה לו כסות בקרה מקנבוס ג"כ יכסה גופו ויכול להיות נקי כנדרש לאדם, ומדוע ירצה במשי וכדומה. ולמלאות רצונותיו הזרים מסכן נפשו לפרוש בים ולהלוך בדרכי' המסוכני' במדבריות וכדומה וכמו שלהשיג מרגליות יקרים יש מין א' שצריכים לירד בצלוחית כמו זוג גדול בים ונודע כי צלוחית שטבלה דרך פיה לא עלתה לה טבילה יא) מפני כי אין המים נכנסים לתוכה, וכ"ה כשירד האדם דרך בה בים אינם נכנסים בה המים והאדם יכול לחיות באויר אשר ימצאו בה ע"י שפופרת אשר יוצא מהזכוכי' הנ"ל דרך הים עד האויר שלמעלה כו'. אבל

ז) משלי י"ה, א.

ח) ראה בכ"ז מו"ג ח"ג פי"ב.

ט) דברים ל"ב, ה.

י) משלי י"ט, ג.

יא) ראה מקואות פי"י, מ"א.

הוא בסכנות גדולים, הא' מדגי הים שלא ישברו הזכוכי' בשוטם בים, הב' שלא יפסוק החבל שאחוז בו הכלי הנ"ל, הג' שלא ישבר באבן וכדומה הנמצאים בים. והעושה אלה מי הוא החייב ברע אשר יגיע לו כשיקרהו אחד מן הסיבות האם על ה' יזעף לבו מדוע הגיע לו ככה, הלא אם ה' מסתפק בלחם לאכול ובגד ללבוש לא ה' מצטרך לכל אלה. א"ז כ"א מרוע יצרו המסיתו מדוע לא ילבוש בגדי רקמה כמו העשיר שיש לו נכסים רבים ולא ישתמש בכלי כסף כמו העשיר, וזהו שמביאו לעשות דברים זרים בכדי להשיג למלאות תאוות לבו הרע. והגם כי אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזי' עליו מלמעלה ^{אוצר החכמה} (ב), האמת כן הוא, אבל מ"מ הנה הוא בעל בחירה שיוכל לבחור במדת ההסתפקות, ואז לא יצטרך לנדוד מביתו כ"א ישב בשלחה וישתכר יציאותיו ההכרחי', ומאן דיהיב חיי יהיב מזונא. ואם יתקן דרכו יזמין לו השי"ת מזונותיו בריח ובריבוי ההשפעה גם בהיותו בביתו וכמ"ש (ג) וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה. פי' כשתזכור שה' אלקיך פי' שהוא הגותן לך כח לעשות היל ולא תאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, או וברכך בכל אשר תעשה. ענין אומרו בכל, פירושו כל מה שיעשה יעלה לטוב ולהצלחה ויכולה שתהי' הצלחה יתירה גם בעשיית דבר קטן שיתעשר מזה בעושר רב ועצום. והלא אנו רואים שמחסד הבורא עלינו כל מה שנצרך יותר הוא בנקל יותר להשיג, ויכולים להשיג את הדבר הנצרך יותר בזול יותר הרבה, וכמו אכילה ושתי' שהשתיה היא נצרכת לאדם יותר מן האכילה, שהרי בלא אכילה יוכל לעמוד איזהו ימים, אבל כשיאכל ולא ישתה יסתכן מיד ולא יוכל לעמוד זמן כמו בלי אכילה, ולכן המים נמצאים בכל מדינה ומדינה בשפע ובריבוי ובזול יותר הרבה וכשילך לנהר לשאוב בעצמו יוכל לשתות ולשאוב לו כמה שירצה בלי שום תשלום גמול כלל, ולא כן האכילה שבאה לאדם במחיר, כמ"ש (ד) אוכל תשברו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם בכסף. ענין אומרו וגם מים, פי' הגם שמים הם הפקר לכל עכ"ז תעשו לפנים משה"ד שתכרו גם מים מהם כו'. והאוויר שהוא עוד יותר נחוץ מן המים ה"ה נמצא בכל זמן ובכל מקום מבלי שיצטרך האדם גם לילך להשיגו כמו המים שצריך האדם עכ"פ לילך לנהר לשאוב אותם, ולא כן האוויר, כי הוא נמצא בכ"מ ובכל זמן מבלי שיצטרך כלל לילך אחריו, והיינו מפני היותו נחוץ מאד, שהרי גם זמן מועט לא יחיי' האדם בלי אויר כו', ולכן הוא מצוי תמיד ובלי שום מחיר

(ב) חולין ז, ב.

(ג) דברים ט"ו, י"ה.

(ד) דברים ב, ו.

(ט) מה שבחצעי"ג — אינו בכמה כתי".

כלל טו) (ומחקרים אומרים אשר האויר כמו שנמצא בחלל העולם כן הוא נמצא בבית ובכל מקום, כי מחמת דקות האויר אינו מסתיר בפניו שום מחיצה והסתר). ולכן גם בעת אשר רצו ישראל לעבור דרך ב"א שציתת השם לשלם עבור אוכל וגם עבור מים בכדי שלא יתנו ישראל כלל מאתם בלי תשלום, כמ"ש הפנ"י הטעם לזה ע"ש טו) (שלא ליתן כח בהקליפה ע"י שיהנו מהם). מ"מ לא נצטוו לשלם עבור האויר להיותו חפשי לפני כל ברי' בלי שום תשלום וטורח ההשגה כו'. לא כן הבגדים אפי' בגדים הפשוטי' הנה המה יקרים יותר מהמאכל ג"כ, והיינו להיותם אינו נחוץ כ"כ כמו המאכל שהרי גם כשילך האדם קרוע ובלוי וגם בלי שום בגד יוכל לחיות וענין הבגדים הם רק לכסות בשרו כו', לכן הם ביוקר יותר, וכ"ש בבגדים יקרים שאין שום צורך כלל בהם כ"א להתגדל ולהתייחר בהם ולמלאות תאות לבו שילך בבגד טוב ויקר כמו העשיר שאינו תופס מקום אצלו כלל המעות אשר שילם עבור הבגד גם כי רב הוא בערך אנשים בינונים, אמנם לגבי רוב עשרו אינו תופס מקום כלל. והגם רוח הלזת שזדון לבו השיאו אלך גם אני בבגדי משי יקר כמו העשיר, הנה דמיו יקרים מאד ומסתכן להשיג מעות בכדי שיוכל למלאות תאות לבו הרע אשר השיאו לסכן נפשו בכדי להשיג למלאות תאות לבו כו'. והבית היא עוד יותר מבלי צורך, שהרי יוכל להיות בבית חבירו להתחמם וכן יוכל להסתפק ע"י שישכור דירה לב"ב, לכן הבית עולה ביוקר יותר גם מן בגדים יקרים כו'. וכ"ש אבנים טובות ומרגליות וכל התכשיטין שעולים לדמים יקרים מאד שלא בערך גם מן הבית, וכ"ש אם ירצה להשתמש בכלים מספיר או אודם ודומיהם כו'. שנמצא מבואר שכל מה שמוכרח יותר להאדם מלבד מה שהוא בזול יותר הנה הוא נמצא יותר והשגתו הוא מבלי שום טורח כלל, וכל מה שאינו מוכרח כ"כ הוא בעילוי יותר ביוקר וקשה בהשגת המציאות ואם ירדוף אדם אחר המותרות הנ"ל ויסתכן בנפשו בעבור זה. האם על ה' יזעף לבו מדוע הגיע לו ככה. וה"ה בעל בחירה למה בחר לרדוף להתאוות אחר המותרות ולמה לא יכבש יצרו מבלי להתאוות לדברים הנ"ל או כבוד המדומה במה שתשתווה הנהגתו להעשירים המנהיגים הוצאותיהם בהרחבה. וכן כליהם אשר ישתמשו בהם הם מכסף וזהב או גם ממולאים בתרשיש וכדומה, תלא הוא בעצמו גרם שיסתכן בסכנה הבאה לו או מה שניזק באחד מאבריו. וע"ז אמר אולת אדם תסלף דרכו וכת' יז) מידכם היתה זאת לכם וע"ז אמר יח) משחית

טו) מה שבחצע"ג — אינו בכמה כת"י.

יז) במלאכי א, ט : מידכם היתה זאת. אבל במו"נ (שם) הוא כמ"ש כאן, וראה ג"כ בפ"י הראב"ע.

יח) משלי ו, ל"ב.

נפשו הוא יעשנה והלא האלקי' עשה את האדם ישר והמה ביקשו השבונות רבים יט) שהם רבות המחשבות אשר בלב איש הטורדות אותו לחשוב אם יסע למרחקים ישיג פרנסה בשפע וריבוי למען יוכל להרבות כבוד ביתו כו', וכשיוצא מבח אל הפועל מחשבתו הרעה הנ"ל עושה רעה לעצמו שבהיותו הולך ביום אוכלו חרב וקרה בלילה, מכ"ש אם ירב לשוט בימים או בצלוחית הנ"ל שמתחייב בנפשו הוא על אשר גרם לעצמו ככה שזהו רק מה שאולת אדם תסלף דרכו כו', וכ"ז נכלל בכלל מה' שאמרו ז"ל מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה, פי' שכל הסיבה מה שמרובים צרכי עמך לרדוף אחרי המותרות הוא לפי שדעתם קצרה מלהבין שע"י דברים הנ"ל מסכן נפשו בסכנות גדולות שאינו כדאי ספק מהסכנה, נגד הטוב שישגי ועיקר פי' ודעתם קצרה הוא מה שאינו מעמיק דעת בהתבוננות בגדולת הבורא שאם הי' מעמיק דעת בהתבוננות בפסוק וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, אמרו בכל יורה שלא דוקא ע"י נדודו בדרכי' רחוקים או להפריש בים ישיג הטוב כ"א שיכול לברכו בכל אשר יעשה בהיותו יושב בביתו ג"כ רק שידע שה' אלקיך שהוא הנותן לך כח לעשות חיל כנ"ל.

ב) והנה ענין מה שלתאווה יבקש נפרד מלבד מה שנת' לעיל שזהו מחמת היותו נפרד מחמת זה הוא מלא תאוות וסיבת היותו נפרד הוא מה שדעתו קצרה בהתבוננות אורך ורוחב בהשגת אלקות עד שמפסיד גם דעתו בהנהגותיו בעוה"ז לבחור מה שיסכן גופו ונפשו נגד הטוב שיבוא לו אם ישתכר הרבה כו', הנה זהו הגבהת הלב ורוחב לב לרצות וסיבת זה הוא ג"כ מחמת קוצר הדעת שאם היתה דעתו יפה ושלימה לחשוב בעצמו ערכו ומהותו למה מגיע לו עושר ושישתמש בבלי כסף והי' חושב פחות ערכו, לא הי' רוצה כלל בזה. אלא מפני שדעתו קצרה מלהבין ולהתבונן בזה וכטוב לבו מגביה ומרחיב לבו לאמר אלך למקום פלוני אם הדרך רב הוא ומסוכן אבל שלום יהי' לי, ועי"ז בשרידות לבו ילך כו' הנה זדון לבו זהו כשאון מים כבירים ישאון כ). פי' שזהו כמו גלי הים שנגבהים בגובה מאד שע"י חלק הרוח שנמצא במים

יט) קהלת ז, כ"ט.

כ) ישעי' י"ז, י"ב.

כא) ישעי' ג"ו, כ.

כב) במס' שבת שם ז"ל: ורשות הרבים כו' בסוד הבריאה אשר כנגדה מתחילים אחיות החיצונים הנקראים רבים, עכ"ל. ואולי אפ"ל, דעכ"ל בכונתו דאפי' לו בריאה נקי רה"ר כי שם כבר מתחלת אחיות החיצונים, ומכ"ש, מהאי טעמא גופא, יצירה ועשי' — (אלא שיצירה ועשי' נקי גם כן, מטעמים אחרים, כרמלית ומקום פסור כמ"ש שם) — וא"כ הרי מובן דעל פי זה עיקר רה"ר הוא עשי', כי רק שם החיצונים נאחזים וגם גוברים.

ע"ז הם נגבהים בגובה מאד, ולא מצד עצמם שהרי טבע המים הם בהיפוך לירד למטה ולא לעלות למעלה אלא שמחמת חלק הרוח שבמי המים שטבע הרוח לעלות למעלה מגביה עמו גם המים עד שנצבו כמו נד לשעה ולרגע שנדמה להמביט בים שכמו הר גדולה ממים היא והוא מהתרוממות גלי המים כו'. וכן הוא בגס הרוח שלמה יגיס דעתו הוא מפני התרוממות רוחו הגסה עליו לאמר גם אני אהי' בין המכובדים כשאשיג כסף וזהב לרוב, וע"ז מתרומם לבו לחפוף בזה, אמנם כמו שגלי המים תיכף כשעולים הם יורדים וכאשר יערה רוח ממרום ישקוט המים ויקם סערה לדממה כן כתיב (כא) והרשעים כים נגרש שרוחו הגסה נגרש כים ותמורת אשר דימה להשתכר נעשה מום באבריו או נעשה חולה מתמת שינוי האוירים והפחדים או סיבות אחרות המתרגשות ובאים בעולם עד שנחלה ונעשה גרוע הרבה מכמו שהי' קודם ומעלתו לא השיג ג"כ ורק מעט מן המעט מה שמצליחים להוציא כוונתו כו', ולא בכל יומא מתרחש ניסא שינצל מפגעים המתרגשים לבא ע"י פעולתו שלא נכונים וראוים הם ושיזדמן לו להשתכר שהרי יכול להיות שיפרוש בים וילך בדרכים רחוקים וגם אם ירד בים יכול להיות שלא ירויח ושלא ימצא האבן אשר ימצא בים כו', שלכל זה צריכי' הצלחה יתירה משני ההפכים הנ"ל כו'.

ג) ושרש ענין ההפרש בין האיש גבה רוח שזדון לבו השיאו לעשות דברים הנ"ל ובין המסתפק במועט והוא במנוחה בבית שקט ושאנן ומשליך על ה' יהבו והוא יכלכלו במזון וכסות וכל המצטרך לאדם הוא כענין ההפרש בין רה"י ובין רה"ר, וכמ"ש האריו"ל בלקוטי הש"ס (כב) ענין ד' רשויות דשבת רה"י אצי' כו' רה"ר עשי' כו' ועי' בפע"ח בשער חהמ"צ בענין ד' בנים חכם אצי' רשע עשי' כו' ע"ש, וכמ"כ הוא בד' רשויות דשבת כו'. וענין רה"ר פי' במא"א אות ריש סכ"ב רה"י ז"א ש' מ"ה גובהו יו"ד ורחבו ד', ד' אותיות הפשוטים (א"כ צ"ל גובהו יו"ד הוא ע"ס) ורה"ר נק' בחי' ז' ספירות דנקודים שלא הי' בדרך קוין כו' ושיעורו יו"ד וא"ו יו"ד נקודה א' וא"ו ו"ק שיש מהם אחיזה לחיצונים כו', ונמצא מי שמסתפק במה שמרויח בביתו הוא בחי' רה"י והיינו כי שרשו הוא מש' מ"ה ביטול וז"ע ואדם גימט' מ"ה כו' אבל גבה עינים ורחב לבב הנ"ל הוא מבחי' רה"ר טורי דפרודא ששרשו הוא מה שנפל בשבה"כ מנקודות דתהו אשר לא לתהו בראה כו' ועכ"ז הלא כל א' מישראל יש לו נפה"א אשר היא חלק אלקה ממעל מבחי' התיקון ואם כי הגביר נפה"ב שישלוט על הנה"א שלא יהי' מושל ברוחו לכלוא את הרוח הגסה שלו שרודף אחר רצונותיו הזרים הנ"ל עד שנמשך בבחי' מים רבים הנ"ל שהוא הטרדות הרבים והעצומים עכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה שיש בכאו"א בחי' אהבה מוסתרת שמוסתרת בכאו"א מישראל, וביכולת גם האנשים ההם לעורר את האהבה

לאלקות כמ"ש כג) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, פי' שיחפץ לצאת ממאסר הגוף המונעו ומעכבו ונותן כח ועוז לנה"ב להתגבר על הנה"א כו' ויכול לבוא לבחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו' כי גם המים רבים הנ"ל אינם יכולים לכבות את האהבה מכל וכל כ"א שהיא מוסתרת ונעלמת. אבל יכול לעוררה שתצא מהעלם אל הגילוי כו' ולהיות בבחי' ועמך כד) לא הפצתי כו' כי הנה התאב לרצונות הזרים הנ"ל הנה עצם כח המתאוה אינו דוקא שיהי' תאב לרצונות הזרים שירבה כבוד ביתו או להשיג כבוד המדומה אשר מדמה בנפשו שכאשר ישיג רכוש רב יכבדו אותו הבריות כמו מי שהוא מכובד מצד עצמו מצד מעלותיו אשר טובים המה בעצם כמו מחמת עוצם חכמתו בהשכלת אלקות ובנגלה בתורה והנהגתו בחסידות ופרישות וטוב מדותיו עם הבריות כו' כ"א שכח המתאוה הוא כללי להיות תאב לדבר אשר יבין בשכלו כי טוב הוא הדבר לפניו, והוא בזדון לבו ורמת רוחו הקשה צייר ציור רע בכח המתאוה שיהא חפצו ורצונו להשיג רכוש רב וכדומה אבל כאשר יעורר את האהבה עד שתחפץ בדביקה וחשיקת וחפיצה באלקי' חיים ומלך עולם יוכל לצייר בכח המתאוה הנ"ל שיהי' תאב לאלקות בחום ורשפי אש התשוקה כמו היותו טרוד ורדוף ברצונותיו הזרים וביתר שאת ויתר עוז מצד עצם המעלה מהענין כו'. וממילא יפלו כל רצונותיו הזרים כהמס דונג מפני אש כו' ויבוא לדבקה בו ית' כו'.

ד) ואמנם הפי' הפשוט בפ"י מים רבים קאי על כל עניני עוה"ז וטרדות הפרנסה גם הרגילות במי שאינו מרחיק נדוד כ"א בהיותו בביתו הנה הוא חושב תמיד איך ומה לעשות והוא עוד פחות יותר מכפי משנת"ל בפ"י הא' ששם הוא מחמת רוב טרדות מחשבותיו אינו יודע איך לעשות ולא כן הכוונה כאן אלא שמה שמהרהר תמיד בעשיית הדבר הוא ג"כ טרדת המוח כו' ונמצא פי' הפשוט הגם כי האדם הוא טרוד כל ימיו בטרדות הפרנסה ומחשבות עוה"ז עכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה המוסתרת שיש בכל נפש מישראל בטבע מבחי' נפש האלקי' שטבעה לעלות וליכלל תמיד למעלה כשלהבת העולה מאליה כמ"ש כה) רשפיה רשפי אש שלהבת יה.

ה) והנה במד"ר פ' ויקהל פמ"ט ובשה"ש ובתרגום דרשו האהבה שנא' כו) ואוהב את יעקב, וכאן כז) פי' האהבה שבנפש וי"ל דזה נמשך מזה.

- כג) שה"ש ג, ה.
- כד) תהלים ע"ג, כ"ה.
- כה) שה"ש ח, ו.
- כו) מלאכי א, ב.
- כז) לעיל פ"א.

והענין הוא כי בזהר פ' ואתחנן דרס"ו ע"ב פי' אהבה הוא שם הוי', כי יו"ד עם ה"א הם תרדל"מ ואשתכחו כחדא בחביבותא וז"ל המאור"א באות א' סל"ז אהבה בבינה כי יש לה אהבה תדירה ריעין דלא מתפרשין עכ"ל וכן ו"ה שמתדבקים בחביבות ונק' דודים וכמ"ש בזח"ג ויקרא ד"ד ע"א וזהו אהבתי אתכם אמר הוי' (כח) ועי"ז מתעורר חלק הוי' שבנפש כמ"ש (טו) כי חלק ה' עמו שבכל נפה"א יש בחי' שם הוי' וכמ"ש (ז) פב"פ דיבר הוי' עמכם וכתוב לא) אנכי הוי' אלקיך ונודע כי דבורו של הקב"ה חשיב מעשה לכן ע"י שאמר אנכי הוי' אלקיך נעשה שם הוי' בכאו"א מישראל וזהו אלקיך בחי' אלקה שלך וכן ה' עמכם ששם הוי' נעשה עמכם. וזהו כי חלק הוי' עמו שבכאו"א יש בו חלק משם הוי'. וזהו"ע נפה"א שהוא חלק אלקה ממעל כו'. וביאור ענין ש' הוי' שבכאו"א. הגה ארז"ל (לב) אפי' רשעים מלאים חרטות שנופלים להם הרהורי תשובה שאינו רוצה להיות נפרד מאלקות והוא בלי טעם ודעת כלל. והיינו להיות כי בחי' זו היא בכאו"א למעלה מן השכל המושג כי הרי היותו רשע ה"ה אינו בהתבוננות שעי"ז יפלו לו הרהורי תשובה, אלא שזהו כאלו הוא דבר שבלתי אפשר כלל. וזהו הנק' משכיל פי' מקור שכל הגלוי ומושג בטוב טעם הדבר. וזהו משכיל לאיתן האורחי (ג), פי' שהוא משכיל להיות בבחי' איתן שהוא לשון חזק, מלשון איתן מושבך ושים בסלע קנך (ד) שהוא ל' חזק, והיינו בחי' קשה עורף שלמעלה מהטו"ד. ובהו יובן מ"ש (ה) כי עם קשה עורף הוא וסלחת ולכאורה מאחר שקשה עורף הוא מהראוי ליסרו ולהכניעו שלא יהי' קשה עורף עוד ויכנע עקשותו כו'. אלא שפי' קשה עורף הוא ר"ל בחי' הביטול שלמעלה משכל המושג ולכן וסלחת שיומשך בחי' הסליחה מיגמה"ר שלמעלה מע"ס דאצי' כו'. וגם אותיות איתן משמשי' לע"ל והיינו שמה שעכשיו הוא למעלה מן השכל המושג יבוא לע"ל בבחי' גילוי ממש בכאו"א כו' משא"כ עכשיו כו', וגם מי שהוא מתאוה לעניני העוה"ז ותאוותו זהו מפני כי נדמה לו שעודנו ביהדותו ואיננו נפרד ע"י תאוותו ומשאלות לבבו בעניני העוה"ז והוא מפני כי הרוח שטות מכסה וכמו שהוא בעובר עבירה בפו"מ ח"ו שארז"ל

(כח) מלאכי א, ב.

(ט) דברים ל"ב, ט.

(ל) דברים ה, ד.

לא שמות כ, ב.

(לב) ר"ח ש' היראה בשם סי' חסידים (מלאים חרטה), בשבט מוסר פכ"ה בשם מרז"ל

(כל) ימיהם מלאים חרטה, תניא פי"א.

(לג) תהלים פ"ט, א.

(לד) במדבר כ"ד, כ"א.

(לה) שמות ל"ה, ט.

לו) אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, שהרוח שטות מכסה על האמת וגורם לו לחטא בנפשו כו'. כ"ה בכל תאוות ומשאלות לבו בהרגש הפץ וזדון לבו אשר השיאו להתענג מדברי העוה"ז או להתגדל ולהתייחר להשתוות להעשיר כנ"ל זהו מפני כי הרוח שטות מכסה על האמת שנדמה לו שעודנו ביהדותו כמקדם ואינו נפרד כלל כי מה יוכל לעשות הלא הוא נשמה בגוף ומצד הגוף, וכ"ש מצד נה"ב רצונו בדברים זרים. ונמצא כי מדמה בנפשו מה אוכל לעשות הלא כך נבראתי וה"ז ג"כ בכלל דברי שלמה שאמר אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו. שזה שנמשך אחר תאוות הגוף והנה"ב הנה זהו זדון לבו אשר השיאו להגביה א"ע להיות גבה עינים ורחב לבב והלא ניתן כח לנפשו האלקי להתגבר על הרע ביצה"ר והגם כי הנה"ב אקדים טענתא להיותו קדום מהיצ"ט י"ג שנה ויום א' שאז נכנס בו יצ"ט אמנם באמת לא כן הוא שניתן הכח לנה"א הגם שיצה"ר אקדים טענתא והחזק לפעול בגוף י"ג שנה באין מוחה ומונע כלל וגם הגוף מסייעו, מ"מ ניתן הכח לנה"א להתגבר ולהיות מוח שליט על הלב לעצור רגשי לבבו כו'. וגם כי ע"ז ארוז"ל (לו) משביעין אותו תהי' צדיק שנת' במ"א על דרוז"ל זה שהפי' שמשביעין הוא ל' שובע שנותנים כח ושובע להנה"א. והיינו כי הנה"א הוא מבחי' התיקון והנה"ב הוא מבחי' התהו והכח הוא למעלה מתהו והתיקון והיינו כי תהו ותיקון הם ב' בחי' דנקודים וברודים והשביעה שנמשך שובע מבחי' עקודים שעקוד בכלי א' (פי' שגם הכלי הוא אחד והיינו יחו"ע כו') ולכן יכול הנה"א להתגבר על הנה"ב וא"כ האם על ה' יזעף לבו אין זה כ"א אולת אדם שהיא תסלף דרכו והרוח שטות דאולת זו מכסה על האמת שנדמה לו שלא פגם כלל ועודנו ביהדותו כו'. אבל אם הי' יודע שנפרד עי"ז לא הי' עושה כן בשו"א. ולכן כשאומרים לו שנפרד לגמרי הנה הוא מתעקש בשו"א מבלי לעשותו וז"ע קשה עורף ובחי' איתן ובחי' משכיל זה שהוא האיתן הנה הוא האורחי פי' מל' אורח הארץ ל' תושב, והיינו כי ישנו בכאו"א מיוסד כמו האורח שהוא מאז ומקדם. והענין הוא כי אורח הוא שם ע"ב וכנודע ששם ס"ג הוא בחי' תהו שבז"ת דשם ס"ג הי' השבירה. והתיקון הוא בחי' שם מ"ה והנה תהו ותיקון שניהם מחודשים הם וכמארוז"ל (לח) מלמד שהי' בונה עולמות ומחריבן וגם סתירת התהו הוא מחודש כי ענין התהו לא הי' ע"ד המקרה ח"ו כי ענין המקרה הוא אשר יקרה לבני האדם וג"כ לא ע"ד המקרה כ"א בהשגחה פרטית ולא כמקרה הבהמה מקרה האדם, אמנם מהאדם עצמו זהו מכוסה ולכן מכונה בשם מקרה והוא

לו) סוטה ג, א.
לו) נדה ל, ב.
לח) ב"ר ג, ז.

עונש בני האדם. וכמ"ש רש"י בפ"י הפ' בקהלת ג' י"ט כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה מקרה א' להם ע"ש. אבל באלקות אינו שייך כלל ענין המקרה אשר יקרהו אשר דעת לנבון נקל אמיתות הענין בזה אשר מובן בעצמו מבלי יצטרך אות לזה כי האמת עד לעצמו וא"כ בנין התהו הוא הי' בנין ע"מ לסתור שהרי גם בעת בנין התהו הי' ידוע שיסתור וסתירת התהו הי' סותר ע"מ לבנות בחי' התקון ושניהם מתודשים הם לגמרי. ואמנם ש' ע"ב שלמעלה מס"ג ומ"ה הנה הוא בחי' אורח שמאז ומקדם וכמו שא"ס קדמון לכל הקדומים כן שם ע"ב הוא מקדם אשר לא נעשה עדיין גם בנין התהו כו'. ובחי' איתן שיש בכאו"א הוא מבחי' קדם אשר לא נעשה עדיין ומשם נמשך הכח והעוז להיות מוח שליט על הלב להיותו מבחי' איתן שהוא בחי' אורח בחי' שם ע"ב. ובוה יובן ל' מוח שליט על הלב לט) מהו מוח דוקא. והענין הוא אם כי עיקר ענין המוח הוא בחי' ההשגה וההבנה מ"מ הוא כלי לבחי' שלמעלה מן השכל. וכענין שרצה"ת הוא כלי לרצה"ע, וכמו חסד דמ"ה שהוא כלי לבחי' רב חסד כו'. וכמ"ש מזה בת"א בד"ה ויקהל ובהגהות לשם בס' תרי"ט מ) ועד"ו הוא בחי' מוח שהוא החכמה הוא הכלי לבחי' משכיל שהו"ע בחי' האיתן קשה עורף דקדושה והוא למעלה בחי' שם ע"ב כו'. וא"כ אין שום טענה כלל להגברת הנה"ב אלא שאז"ז כ"א אולת אדם שהיא תסלף דרכו והילוכו בקדש כו' וה"ע הרוח שטות שמכסה כו'. אבל אם הי' יודע שלא כן הוא לא הי' עושה זה בשום ענין ואופן כלל כו' וז"ע בחי' יו"ד דש' הוי' שבכאו"א כו'.

ו) **ועדיין** צ"ל הלא מצינו מקרא מלא בתורה דכתיב (מא) וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר כו' לא אוסיף לקלל עוד כו' יצר לב האדם רע מנעוריו ולפי משנ"ת לעיל מב) שניתן כח להיות בבחי' תגבורת על היצה"ר שהוא הנה"ב א"כ אין שום לימוד זכות כלל במה שיצר לב האדם הוא רע מנעוריו. ענין אומרו מנעוריו היינו עד י"ג שנה בהיותו נער עדיין שאז לא נכנס בו עדיין הנה"א כנ"ל. ואמנם לפי מה שנת"ל בענין משביעים אותו שנותנים לו כח עד שהוא שבע מבחי' קדם שלמעלה מתהו ותיקון כו'. וא"כ גם אם יצר לב האדם רע מנעוריו ג"כ אינו מועיל כי למה לא התגבר עליו מחמת הכח והעוז שניתן לו להתגבר על יצרו הרע ולהיות מוח שליט על הלב כו'. אך הענין הוא דהנה צ"ל הלא בסוף פ' בראשית מג) אמר אמחה את

לט) זהר ח"ג רכ"ד, א.

מ) כולל מאמרי דא"ה של אדמו"ר הצ"צ ורשימותיו דשנת תרי"ט.

מא) בראשית ת, כ"א.

מב) פ"ה.

מג) בראשית ו, ז.

האדם אשר בראתי, והיינו מטעם כי רבה רעת האדם וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, נמצא כי טעם זה חייב ענין היות המבול מים על הארץ ולמה בצאת נח מן התיבה אמר השם לא אוסיף כו' כי יצר לב האדם האיק נשתנה טעם זה עצמו שחייב היות המבול ישתנה שמטעם זה עצמו יגזר אומר שלא יוסיף עוד להכות כו'. אלא שהענין הוא דכתי' וירח את ריח הניחוח, והיינו הקרבנות שהקריב נח, והנה אנו רואים שענין השכל הוא דבר המתהפך וכנ"ל שמטעם זה שנתחייב היות המבול מים על הארץ נשתנה להיות מגין ומחסה על האדם שלא יקלל את האדמה בעבור האדם כו' ומאחר שהוא מתהפך שיכולים להסבירו בב' אופנים הפכים כמו שימח את האדם וכל היקום מפני כי יצר לב האדם רק רע כל היום, וי"ל להיפך כמו שאמר אח"כ לא אוסיף לקלל כו', מטעם כי יצר לב האדם רע מנעוריו א"כ אינו דבר ברור אשר נוכל לומר עליו כי הוא זה בלתי ישתנה כלל. ולכן מצינו (מד) בסנהדרין שהיו מזדווגים זוגות היינו להעלות כלי שכלו לבחי' משכיל שמשם יומשך הס' כמו שהי' באמיתות כו'. א"כ בחינת משכיל הוא אינו מתהפך כו'. והנה בחי' איתן שהוא כמשמעו קשה הנה היותו קשה מורה שבלי ישתנה בעת מן העתים כ"א הוא קשה כמו שהי' מתחלת הווייתו כו' ונמצא הוא היפך השכל שמשנתנה אבל זה לא ישתנה כלל ולכן זהו למעלה מן השכל כי השכל ישתנה אבל זה שלא ישתנה אין זה בגדר השגת השכל כו' ולכן י"ל שבתחלה בפ' בראשית כתיב וירא ה' כי רבה רעת האדם הנה נודע ראי' הוא בחכ' ולכן מצד החכ' התחייב לכלות את האדם על כי יצר לב האדם הוא רק רע כל היום. והן אמת כי ע"פ החכמה יוכל להשתנות ג"כ אמנם אינו דבר ברור אשר נוכל לומר עליו כי הוא זה כו'. אבל כשהריח את ריח הניחוח הנה הריח מעורר לעצמיות הנפש, וכמו שאנו רואים שהמתעלה כשנותנים לו להריח ריח חזק מתעורר מן ההתעלפות, והיינו כי ההתעלפות נמשך מן העדר התפשטות החיות מבחי' והחכ' תחי' אמנם ע"י ריח החזק שמעורר לעצמיות כח נפשו ולכן עי"ז נמשך החיות מחדש. ועד"ז יובן למעלה שע"י שהריח את ריח הניחוח בקרבנות שנודע ממארו"ל (נוה) נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, ובנח הגם כי לא נאמר לו אמנם הבין ממה שציווה השם ליקח מן הבהמה הטהורה שבעה שבעה, וע"י נח"ר זה התעורר בחי' בעל הרצון, וכענין שאמרו (נו) לבעל החוטם אני מתחנן לכן מצד הרחמים אמר וגזר אומר שלא יוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולכן הגם כי ניתן הכח והעוז לכבוש הנה"ב מ"מ הלא יש מנגד ולכן ראוי שלא

(מד) סנהדרין פ"ה, מ"ה.

(מה) רש"י ויקרא א, ט.

(מו) זח"ג ק"ל, ב.

לקלל את האדמה בעבור האדם. ובאמת כד דייקת שפיר א"צ לכ"ז כלל שענין הכריתות ברית דנח הוא שלא יהי' מבול על הארץ לשחת כל בשר ולא יוסיף לקלל את האדמה עוד בעבור האדם אבל האדם יענוש ע"ז. ומה לי אם לא ימחה במי המבול הלא כשיענוש בענוש אחר ג"כ יפרע בעל השטר את חובו ולכן הטעם דכי יצר הוא רק שלא יקלל את האדמה בעבור האדם אבל לא שמטעם כי יצר לא יענוש האדם כ"א שהאדמה לא יקלל עוד ולכן יש כל העונשים בתורה על העובר דרכי וחוקי התורה במ"ע ול"ת כו'. וכמו שפ"י הפנ"י ע"פ כי יצר שבקללת הארץ נא' ארורה האדמה בעבורך לפי שהיא גרמה לאדה"ר שיחטא משל למי שיוצא לתרבות רעה הבריות מקללות שדים שינקו. וביאר כי יש צדיק שצדקתו בא לו מחמת אבותיו שהיו צדיקים. ויש צדיק שבצדקתו בעצמו יחי' וכן בענין רשעת הרשע יש מי שבא לו מאבותיו ויש מי שזדון לבו בעצמו השיאו וההפרש ביניהם שמי שבא לו מאבותיו הן לטוב והן לרע כל זמן שיגדל יותר פוחת והולך מעט מעט. וזש"נ (ח) כי אבי ואמי עזבוני שכשהאדם מוקין הולך ממנו כח האב שהשפיע בו אבל מי שהטוב שלו או הרע הוא מצד עצמו כל מה שהוא מוקין יותר מתחזק אצלו הטוב או הרע. ולכן בתחלה נתקללה הארץ עבור האדם להיות כי נוצר מן האדמה ואח"כ נא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו והולך ומתחזק ה"ז לא מן האדמה כ"א מצד עצמו. ומחלק שם בין הרע שעושה בקטנותו להרע שעושה בנערותו ובין הרע שבוקנותו, ולא זכיתי להבין דבריו הא' הלא זה יתכן בחוק הנברא' שמתחלה חשב שזהו מן האדמה עד שבראותו שכשמוקין מתוסף ה"ז אות שהוא מצ"ע כו' ולא בחוק הבורא שבוחן לבות וכליות וידוע כל מחשבות בנ"א ותחבולותיהם הא"ך נא' שמתחלה יחשוב שזהו מן האדמה עד שנתברר שזהו מצ"ע כו'. הב' המקראות אינם מיושבים שבפ' בראשית נא' רק רע כל היום ולא הגביל זמן האדם אם זהו נערותו או גדלותו ובפ' נח נא' בפירוש מנעוריו א"כ ה"ז לכאורה היפך דבריו הק'. אך יש לתרץ קושי' הא'. שהגם בחוק הבורא גלוי וידוע עכ"ז אין מענישין ע"ז וכענין שנא' (ח) ארדה נא ואראה הכצעקתה כו'. שיפלא ג"כ האם הי' ספק אצלו ית'. וגם למה לו לירד הלא גלוי וידוע כו' אלא שלהעניש אין מענישין כ"א אחר שיהי' נראה גם לבנ"א ג"כ כו'. והב' צ"ל בפ"י מנעוריו שהרע שלו מנעוריו והולך ומתחזק לכן א"ז מן האדמה כי ברבות הזמן הי' צ"ל כלה כחה כו' אך העיקר חסר מן הספר כו'. עכ"פ מה שנוגע לענינינו מובן מדבריו ג"כ שהכוונה שלא יקלל האדמה עוד וגם שלא ימח כל היקום כ"א יהי' שכר

(ז) תהלים כ"ו, ז.

(ח) בראשית י"ה, כ"א.

ועונש. ונמצא כי גם כשהריח ריח הניחוח ג"כ לא נתקבל לתירוץ מה שיצר מחשבות לבו רע מנעוריו רק לפטור שלא ימח כל היקום ולא יקלל הארץ בעבור האדם. אבל מ"מ כשלא הגביר המוח על הלב להיות שליט ברוחו לכלוא את הרוח ה"ה נענש ע"ז וזהו כל העונשים שבתורה ד"מ ב"ד ומיתה בידי שמים ואשר התשובה מועיל לחטאים ועונות וקרבות על השוגג כו'. וגם לפי משנת"ל (ט) שמצד שהריח ה' את ריח הניחוח ע"ז נמשך הרחמים ג"כ י"ל בד"ז שנמשך הרחמים שלא ימח כל היקום ולא יקלל את האדמה בעבור האדם כו'. אבל עכ"ז הנה הוא מאריך אף וגבי דילי' (ז) והרי א"א הוא מיגמה"ר ועכ"ז גבה דילי'. וכל (א) האומר הקב"ה וותרן כו'. לכן מתורץ שגם ע"ס הכריתות ברית שאחר המבול ג"כ עונשין על אשר לא הגביר נפה"א על נה"ב כו' שהרי יש בכח כאו"א להגביר כו' שזהו בחי' איתן שהוא בחי' יו"ד דשם הוי' כו' (ב).

ושייכות בחי' זו לבחי' יו"ד הענין יש חומר וצורה וענין הצורה שהוא בחי' ציור החומר הוא דבר המשתנה שהרי עד"מ מנסכא כסף יוכל לצייר בה איזהו ציור שירצה ונמצא זהו משתנה. אבל החומר הוא בלתי משתנה מצ"ע שהוא חומר כמו שהי' מקודם. וענין ציור היו"ד הנה מה שביו"ד יש ג' קוצים כו' זהו ציור צורת אות יו"ד אבל עצם היו"ד הוא נקודה חדא בלבד ואיך שיעשה היינו איזה נקודה שיעשה הוא יו"ד. נמצא עיקר היו"ד הוא דבר שאינו משתנה והיינו חומר היו"ד משא"כ בכל האותיות א"א לחומר בלתי ציור כו'. ובאמת עיקר היו"ד שנת' בכאן שהוא בחי' האיתן הוא הקוש"י שהוא בחי' הכתר וגם החכ' בכלל נחשב בבחי' איתן מב' טעמים הא' מצד שהחכ' הוא כלי ללמעלה מן החכ' כנ"ל, הב' שמוחין דאבא הם למעל' מהשתל' כו' ולכן היו"ד דש' הוי' זהו בחי' איתן וכולל עמו הקוש"י שרומז לכתר ונדע כי עתיק ואריך הם נקודים ועקודים נמצא שקוש"י שכולל כתר הוא בחי' עקודים שנק' איתן כנ"ל, אך גם עצם היו"ד שהוא בחי' החכמה הוא ג"כ למעלה מהשתלשלות כו'.

(ז) **וענין** בחינת ה' עילאה דש' הוי' שבנפש האדם, הנה ה' ראשונה דש' הוי' הוא בחי' בינה שנק' בשם רחובות הנהר וע"ז מורה אות ה' שהוא התפשטות אורך ורוחב ורומז על השגה והבנה כהרחב הביאור בכל פרטי דבר

(ט) ר"פ זה.

(ז) שקלים פ"ה, ה"ד.

(א) ב"ק נ, א.

(ב) בהעקת ר' שמואל סופר מסתיים כאן פרק ה' המתחיל "ועדיין צ"ל" (ר"פ ו

שבהעקתנו), ופרק ה' שבהעקתנו נכלל בפרק ד'.

המושג כו' והו"ע ההתבוננות בגדולת ה' כ"ח לפושעו"ד איך שהוא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד וכולא קמי' כל"ח ממש וע"ז כתיב נג) נודע בשערים בעלה שפי' בזהר נד) כל חד לפום מאי דמשער בלבי' והם הם השערים שאמרו רז"ל נה) חמשים שע"ב נבראו בעולם וכגודע שנש"ב הם בבינה כמו שנמשך הולדת המדות שהם ז' ופ"ז הוא מ"ט ושער החמישים דבינה הוא עצם הבינה כו'. ובכל השערים אלו צ"ל נודע פי' ענין הידיעה הוא ההכרה שיכיר בדעת כאלו רואה ממש איך שהוא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כלל כו' והוא ע"י שיתבונן היטב ברישא דקרא דכתיב נו) וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי', פי' וענין ב' שמות אלו דהנה ארז"ל נו) בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר. ונודע כי ב' שמות אלו דהוי' ואלקי' הם רחמים ודין שם אלקי' הוא מדה"ד, ולכן הדין הדן בין אדם לחבירו נק' בשם אלקי' כמ"ש נח) אלקי' לא תקלל. ושם הוי' הוא מדה"ר, ובתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד כמ"ש נט) בראשית ברא אלקי' ואח"כ שיתף עמו מדה"ר כמ"ש ס) ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים ויהי' פי' הפסוק בראשית ברא פי' בראשית הבריאה עלה במח' לברוא את העולם בשם אלקים הוא מדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר כמ"ש ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ומפני מה לא נא' בכל הסיפור דבריאת שמו"א וכל אשר בהם רק ש' אלקים שהרי ל"ב פעמים שם אלקי' נזכר בבריאת שמים וארץ וכל אשר בהם זהו מפני כי להיות גשם הבריאה זהו ע"י הסתר שם אלקי' וכמשי"ת אי"ה לקמן טא).

ח) וביאור הענין דהנה כתי' טב) כי שמש ומגן ה' אלקי' פי' מגן הוא נרתק לשמש להגן שיוכלו הבריות לסובלו כמארז"ל טג) לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה רשעים נידונים בה כו' וכמו שהנרתק מגין בעד השמש כך שם אלקי' מגין לש' הוי' ב"ה. דש' הוי' פירושו שמהוה את הכל מאין ליש והיו"ד משמשת אל הפעולה שהיא בל' הוה ותמיד כדפירש"י ע"פ

- ג) משלי ל"א, כ"ג.
- נד) זח"א ק"ג, ב.
- נה) ר"ה כ"א, ב.
- נו) דברים ד, ל"ט.
- נז) רש"י בראשית מ, א.
- נח) שמות כ"ב, כ"ז.
- נט) בראשית א, א.
- ס) בראשית ב, ד.
- טא) פרק י"ד.
- טב) תהלים פ"ד, יב.
- טג) נזרים ה, ב.

(טו) ככה יעשה איוב כל הימים והיינו החיות הנשפע בכל רגע כי לא די להם במה שנבראו בשימ"ב להיות קיומם בזה כמ"ש (סה) לעולם ה' דברך נצב בשמים שדבר ה' נצב בשמים תמיד להתיותם מאין ליש וכמו שהוא בשמים כן הוא בכל הנבראים כו'. והנה בסידור שבחיו של הקב"ה כתי' (טו) הגדול הגבור כו' ופי' הגדול הוא מדת החסד והתפשטות החיות בכל העולמות וברואים לאין קץ ותכלית להיות ברואים מאין ליש וקיומם בחסד חנם ונק' גדולה כי באה מגדולתו של הקב"ה בכבודו ובעצמו כי גדול הוי' ולגדולתו אין חקר. ע' בד"ה ואעשך לגוי גדול (טו). ולכן משפיע ג"כ חיות והתהוות מאין ליש לעולמות וברואים אין קץ שטבע הטוב להטיב כו'. והנה כמו שמדה זו היא שבחו של הקב"ה לבדו שאין ביכולת שום נברא לברוא יש מאין ולהחיותו גם מדה זו היא למעלה מהשכלת כל הברואים והשגתם שאין כח בשכל שום נברא להשכיל ולהשיג מדה זו ויכולתה לברוא יש מאין ולהחיותו כי הבריאה יש מאין הוא דבר שלמעלה משכל הנבראים כי היא ממדת גדולתו של הקב"ה, והקב"ה הוא ומדותיו אחדות פשוט כדאיתא בזה"ק (סח) דאיתו וגרמוהי חד וכשם שאין ביכולת שום שכל נברא להשיג בוראו כך א"י להשיג מדותיו. וכשם שאין ביכולת שום שכל להשיג מדת גדולתו שהיא היכולת לברוא יש מאין ולהחיותו כדכתי' (טו) עולם חסד יבנה כך ממש אין ביכולתו להשיג מדת גבורתו של הקב"ה שהיא מדת הצמצום ומניעת התפשטות החיות מגדולתו מלירד ולהתגלות על הנבראי' להחיותם ולקיימם בגילוי כ"א בהסתר פנים שהחיות מסתתר בגוף הנברא וכאילו גוף הנברא הוא דבר בפ"ע ואינו התפשטות החיות והרוחניו' כהתפשטות הזיו והאור מהשמש אלא הוא דבר בפ"ע ואף שבאמת אינו דבר בפ"ע אלא כמו התפשטות האור מהשמש מ"מ הן גבורותיו של הקב"ה אשר כל יכול הוא לצמצם החיות והרוחני' הנשפע מרוח פיו ית' ולהסתירו שלא יבטל גוף הנברא מציאותו. וזה אין ביכולת שכל שום נברא להשיג מהות הצמצום וההסתר ושיהי' אעפ"כ גוף הנברא מאין ליש. וע"פ הקבלה בחי' הצמצום והסתר החיות נק' בשם כלים והחיות עצמו נק' בשם אור שכמו שהכלי מכסה על מה שבתוכו כך בחי' הצמצום מכסה ומסתיר האור והחיות השופע. והכלים הן הן האותיות ששורשם ה' אותיות מנצפ"ך שהם ה"ג המחלקות והמפרידות ההבל והקול בה' מוצאות הפה להתהוות כ"ב אותיות.

(טו) איוב א, ה.

(סה) תהלים קי"ט, פ"ט.

(טו) דברים י, י"ז.

(טו) מאמר דש"פ לך שנת תרל"ו.

(סח) הקדמת ת"ו.

(סט) תהלים פ"ט, ג.

ושרש הה"ג הוא בוצינא דקרדוניתא שהוא גבורה עילאה דע"י, ושרש החסדים הוא ג"כ חסד דע"י כידוע כו'.

(ט) **והנה** ע"ז ארז"ל בתחילה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר דהיינו התגלות ע"י צדיקים שמקיימים תורה ומצות ואותות ומופתים שבתורה. וע"ז אמרו בזהר (ט) דלעילא בסט' דקדושה אית ימינא ואית שמאלא דהיינו חו"ג פי' דשתיהן הן מדת אלקות למעלה משכל הנבראים והשגתם דאיתו וגרמוהי חד בעולם האצ"י ואף השגת משרבע"ה בנבואתו לא היתה בעולם האצ"י אלא ע"י התלבשותה בעולם הבריאה ואף גם זאת לא בשתי מדות אלו חו"ג אלא ע"י התלבשותן במדות שלמטה מהן במדרגת שהם מדת נה"י כמ"ש בשער הנבואה מהאר"ל. רק שמתן שכרן של צדיקים בג"ע הוא השגת התפשטות החיות והאור הנמשך משתי מדות אלו חו"ג והוא מזון הנשמות שעסקו בתורה לשמה בעוה"ז כי מהתפשטות שתי מדות אלו נמתח רקיע על הנשמות שבג"ע ורקיע זה נק' רזא דאורייתא ובו סוד כ"ב אותיות התורה הנתונה משתי מדות אלו כדכתיב (עא) מימינו אש דת למו, ומרקיע זה נוטף טל למזון הנשמות דהיינו ידיעת סוד כ"ב אותיות התורה כי הרקיע הזה הוא סוד הדעת, והתו' הוא מזון הנשמות בג"ע והמצות הן לבושים כמבואר כ"ז בזהר פ' ויקהל דר"ט ודר"י ובע"ח שער מ"ד פ"ג.

(י) **והנה** ש' אלקי' הוא שם מדת הגבורה והצמצום ולכן הוא ג"כ בגימט' הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחי' העולם ונראה כאלו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע, ושם אלקי' זה הוא מגן ונרתק לש' הוי' להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי' ומהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים ויתבטלו ממציאותם (וזהו שמבואר במ"א שש' הוי' הוא שרש האורות ושם אלקי' הוא שרש הכלים והיא היא כמשנ"ת כאן דהצמצום הוא כמו בחי' הכלים כו' כנ"ל) והרי בחי' גבורה זו וצמצום הזה הוא ג"כ בחי' חסד שהעולם יבנה בו, וזוהי בחי' גבורה הכלולה בחסד. שאל"כ לא הי' יכול להיות מציאת התהוות הגשם א"כ גבורה זו שמצמצם עד שיוכל להיות התהוות הנברא ה"ז הוא עיקר החסד. דהא מהחסד עצמו לא הי' יכול להיות מציאת הנבראי' שהרי הי' האור מאיר בהגדלה כמדת הגדולה של הקב"ה שאין סוף להתפשטותו והי' מאיר למטה כמו למעלה א"כ לא הי' מציאת הנברא באופן כזה שיהי' נדמה כאילו העולם מתנהג בדרך הטבע וממילא לא הי' עבודה כלל, שכל ההסתר הזה הוא מש' אלקי' דוקא. ונמצא צמצום דש' אלקי' הוא תכלית הטוב והחסד בכדי שיהי'

(ע)

(עא) דברים ל"ג, ב.

מציאת הנכראי ע"ד שהם כעת שנדמה העולם ליש ודבר ושיהי' עבודה לבטל היש הנראה מחמת הצמצום. וזה שא' הכתו' עב) ושבתם וראיתם בין עובד אלקי' לאשר לא עבדו וארו"ל עג) תרוייתו צדיקי' גמורים הוי אלא שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד. ולכאורה מהו הענין כ"כ במה שמוסיף לחזור פרקו עוד פעם א' אלא מפני שההרגל שלהם הי' לחזור מאה פעמים והוא כבש את יצרו והוסיף לחזור עוד פעם א' יתירה הרי סיגף בזה א"ע וכבש טבעו ורגילתו נק' עי"ז עובד אלקי' כמ"ש בס"ב פט"ז ענין אמרו עובד אלקי' היינו לפי שאלקי' בגימ' הטבע כנ"ל והיינו שע"י צמצום דשם אלקי' נעשה העולם שיהי' נראה ליש ודבר וכאלו מתנהג בדרך הטבע. והגם כי הטבע הוא ג"כ נסים תכופים כמ"ש הח"צ בתשובה סי' ח"י, מ"מ אינו נראה ונגלה לאדם כ"א אחר ההתכוננות וכשמשנה טבעו ורגילתו ה"ה נק' עובד אלקי' שזהו תכלית ענין ירידת הנשמה בגוף. וא"כ תכלית הטוב והחסד בא מש' אלקי' שאם הי' ההתהוות מש' הוי' לבדו בלתי צמצום דש' אלקי' היו כל העולמות אפי' עוה"ז ע"ד עלמא דאתכסי' אשר לא בשבילם ברא הקב"ה את עולמו כ"א נתאוות הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כמו עוה"ז השפל והגשמי שהוא התחתון במדריגה מכל העולמות דקדושה שנתהו, וזהו הוא דוקא ע"י ש' אלקי' וסוף המעשה הלזה עלה במח' תחלה. וז"ש בראשית ברא אלקי' פי' שבריאה שנתהו ע"י אמצעות מה שהקב"ה נק' אלקי' זהו בראשית, שת"א בקדמין שעלה במחשבה הקדומה שיהי' יש ובטול היש ואם כי עיקר ביטול היש לאין הוא ע"י שם הוי' אמנם א"א כ"א שיהי' תחלה מציאות היש שזהו ע"י ש' אלקי' דוקא. וע' בד"ה ע"כ קראו לימים האלה פורים השני ל"ה.

יא) והנה מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין דאיהו וגרמוהי חד שהן מדותיו כי מאחר שהן ביחוד גמור עמו לכן הן מתייחדות זו בזו וכלולה זו מזו כמאמר אלי' עד) ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון כו' ובר מינך לית יחודא בעלאי ותתאי. וזהו שא' והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' פי' ששני שמות אלו הם אחד ממש שגם ש' אלקי' המעלים האור ומצמצמו הוא ג"כ חסד כמו ש' הוי' משום שמדותיו של הקב"ה מתייחדות עמו ביחוד גמור והוא ושמך אחד שמדותיו הם שמותיו, וא"כ ממילא תדע שבשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד פי' שגם הארץ החומרית שנראית יש גמור לעין כל הוא אין ואפס ממש לגבי הקב"ה כי ש' אלקי' אינו מעלים ומצמצם אלא לתחתונים ולא לגבי הקב"ה מאחר שהוא ושמך אחד. ולכן גם הארץ ומתחת לארץ הן אין ואפס

עב) מלאכי ג, י"ח.
עג) חגיגה ט, ב.
עד) הקדמת ת"י.

ממש לגבי הקב"ה ואינן נק' בשם כלל, ואפילו בשם עוד שהוא לשון טפל כמארז"ל (טו) יהודה ועוד לקרא, וכגוף שהוא טפל לנשמה וחיות הנפש שבתוכו. וכמ"ש (טז) אתללה ה' בחיי אומרה לאלקי בעודי שהחיים נמשכים משם הוי' ועוד שהוא הגוף שהוא טפל לכן נק' עוד הוא משם אלקי. וע' בסידור ע"פ זה, א"א להדמות זה למציאות העולם וכל אשר בה לגבי ית', לפי שהנשמה המחי' את הגוף אינה מהוה את הגוף מאין ליש. אבל הקב"ה מהוה את הכל מאין ליש הכל בטל במציאות אצלו כמו אור וזיו השמש בשמש. ולכן הוצרך הכתוב להזהיר ע"ז והוא אומרו וידעת היום והשבות כו' ועל הארץ מתחת אין עוד וכי תעלה על דעתך שיש אלקה נשרה במים מתחת לארץ אלא שלא תעלה על דעתך שהשמים וכל צבאם והארץ ומלואה דבר נפרד בפ"ע הן והקב"ה ממלא את כל העולם כהתלבשות הנשמה בגוף ומשפיע כח הצומח בארץ וכח התנועה בגלגלים ומניעים ומנהיגם כרצונו כמו שהנשמה מניעה את הגוף ומנהיגתו כרצונו. אך באמת אין המשל דומה לנמשל כלל כי הנשמה והגוף הם באמת נפרדי' זמ"ז בשרשם כי אין התהוות שרש הגוף ועצמותו מגשמתו אלא מטפת אביו ואמו, וגם אחרי כן אין גידולו מנשמתו לבדו אלא ע"י אכילת ושתיית אמו ט' חדשים, ואח"כ ע"י אכילתו בעצמו. משא"כ השמים והארץ שכל עצמותם ומהותם נתהווה מאין ואפס המוחלט רק בדבר ה' וברוח פיו ית' וגם עדיין נצב דבר ה' לעולם (עז) כמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, ושופע בהם תמיד בכל רגע ומהוה אותם תמיד מאין, כהתהוות האור מהשמש תוך כדור השמש עצמו, וא"כ הם בטלים באמת במציאות לגברי דבר ה' ורוח פיו ית' המיוחד' במהותו ועצמותו כביטול אור השמש בשמש, רק שהן הן גבורותיו במדת הגבורה והצמצום להסתיר ולהעלים החיות השופע בהם שיהי' נראים השמים וכל צבאם כאלו הם דבר בפ"ע. וכן הארץ וכל אשר בה. אך אין הצמצום וההסתר אלא לפנינו התחתוני' שבעוה"ז השפל והגשמי ויתכן לומר כן גם על עולמות העליונים שנבראו מאין ליש אבל לגבי הקב"ה כולא קמי' כלא ממש חשיבי כאור השמש בשמש ואין מדת הגבורה מסתרת ח"ו לפניו ית' כי איננה דבר בפ"ע כ"א ה' הוא האלקי כו' ועי"ז תדע שבשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כלל כו' כנ"ל.

(יב) **והנה** במד"ר פ' ואתחנן פ"ב ד"א כי הוי' הוא האלקי' רבנן אמרי יתרו נתן ממש בע"ג שנא' (עח) עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקי'

- (עג) קידושין ה, א.
- (עד) תהלים קמ"ו, ב.
- (עז) תהלים קי"ט, פ"ט.
- (עח) שמות י"ח, א.

נעמן הודה במקצת ממנה שנא' (מ"ב ה') הנה נא ידעתי כי אין אלקי' בכל הארץ כ"א מישראל רחב שמתהו בשמים ובארץ שנא' (יהושע ב') כי ה' אלקיכם הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, משה שמו אף בחללו של עולם שנא' כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מהו אין עוד אפי' בחללו של עולם. ולכאורה צ"ל מהו אפי' בחללו של עולם מהו הרבותא בזה. וגם כי לכאורה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כולל גם חללו של עולם שהרי על הארץ מתחת כולל גם האויר עד רום רקיע ומ"ע בחללו של עולם, ומהו אפי' דמשמע שיש בזה איזהו רבותא כו'. אך הענין הוא דהנה נודע ממ"ש בע"ח ובס' מבו"ש בכ"ד ע"ט) שכשעלה ברצונו הפשוט להטיב לברואיו צמצם א"ע וסילק אורו הגדול על הצד כב"י ולא נשאר כ"א רשימה לבד ובתוך החלל נצטיירו ונתהוו כל העולמות ואא"ס בחי' העיגול שלפני הקו הוא הסובב ומקיף את הכל בשוה וזהו דכתיב (9) ומתחת זרועות עולם כמ"ש מזה במ"א. והנה כל הנזכרי' לעיל שדברו בענין יחוד אלקותו ית' היינו יתרו ונעמן ורחב לא דברו כ"א בנבראים שנתהוו שבהם לא נמצא וגם הנה הוא נמצא בכל מה שנבראו כי שמים וארץ כולל כל הנבראים שנבראו אבל בעצם המקום פנוי שהוא מקום הצמצום, לא דברו בזה כלל. אבל משה אמר אין עוד לרבות אפי' חללו של עולם פי' מקום הרשימה שהרי הרשימה אם כי נסתלק האור משם שזהו ע"י פעולת הצמצום והו"ע שם אלקי' כנ"ל באריכות (א9). מ"מ הנה זהו כלל גדול שדבר שבקדושה אינו נעקר לגמרי, ולכן גם בבהכנ"ס ובהמ"ד כשהן שוממין יש בהם קדושה וכמ"ש (9ב) והשימותי את מקדשיכם וארז"ל במשנה ג' פ"ד דמגילה קדושתן אף כשהם שוממין. א"כ כ"ש בענין הצמצום הגם כי סילק אורו הגדול על הצד ונשאר מקו"פ מ"מ לא סילק לגמרי כ"א נשאר רשימה וא"כ ה"ה נמצא בהעלם גם תוך המקו"פ ג"כ רק שזהו בהעלם ולא בגילוי אמנם ישנו גם בהרשימה וגם כי הרשימה הוא שנשאר רשימה מאוא"ס כו'. לכן זהו שהוסיף משה שלא לבד בנבראים שאנו רואים שנבראו מוכרח לומר שיש בו מבחי' הבורא המהוהו ומקיימו אלא שגם במקום פנוי שהוא בחי' הרשימה ג"כ נמצא יחודו ואחדותו כמו בשמים ובארץ שהן נבראי' נראי' ונגלי' רק שזהו בהעלם וזהו בגלוי יותר. ולזה רמזו רז"ל במה שאמרו מהו אין עוד אפי' בחללו של עולם היינו בבחי' הרשימה שהוא החלל ומקו"פ שבו הוא כל העולם ושייך לומר ע"ז אפי' להיות זהו מקום

ע"ט) אולי צ"ל "ובכ"ד" והוא בע"ח ובמבו"ש בתחלתם, וע"ד הרשימו — בהג"ה לתחלת אוצ"ח. — והובא בלקו"ת בהוספות לויקרא.

(9) דברים ל"ג, כ"ז.

(א) פ"ח — ט.

(ב) ויקרא כ"ו, ל"א.

הצמצום ומקו"פ שהוא המכוון בכדי שיוכלו להיות נבראי' ובע"ג לכן לא תעלה על דעתך ששם ח"ו לא נמצא כמו בשמים ובארץ שהם הנבראים המורגשים אלא שאין עוד אפי' בחללו של עולם גם שם נמצא כמו שהי' מקודם אלא שהוא בהעלם בכדי שיוכלו להיות נבראים ובעלי הקבלה כינו זה בשם רשימה שנשאר אחר הצמצום כו' וזהו וידעת כו', כי הוי' הוא האלקי' בשמים כו' אין עוד אפי' בחללו ש"ע כו'.

(ג) **ועו"ל**, דהנה נודע ממ"ש במ"א בענין הרשימה שמה שנשאר בהרשימה הוא מלפני הצמצום והיינו כי מאחר שלא הגיע בו הצמצום שהרי נשאר ולא נסתלק א"כ הוא מלפני הצמצום, ולכן מובן אשר שם בוודאי נמצא אלקותו יחודו ואחדותו מאחר שזהו עדיין כמו שהוא קודם הצמצום, והיינו שכמו קודם שהי' הצמצום הי' אוא"ס ממלא את כל החלל כ"ה במה שנשאר בהרשימה מאחר שלא הגיע בו הצמצום שהרי נשאר ולא נסתלק א"כ הוא כמו קודם הצמצום שהי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל. ושייכות לומר אפי' חללו ש"ע היינו שקאי על וידעת שגם הנברא ישיג זה דלכאורה פעולת הצמצום הוא בכדי שיהיו נבראי' אבל בלעדי הצמצום לא הי' יכול להיות נבראי' בע"ג. א"כ לכאורה הרי בהרשימה שהוא מה שנשאר מלפני הצמצום לכאורה לא הי' בשכל הנבראים להשיג זה ועכ"ז אמר וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקי' ועי"ז תדע כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפילו בחללו ש"ע דהיינו במה שנשאר מלפני הצמצום ג"כ תדע בבחי' דעת והתקשרות איך שהנה מקום אתי הוא מקומו ש"ע (ג). פי' מקום החלל ומקו"פ שנעשה ע"י הצמצום וגם בהרשימה שנשאר שהוא מלפני בחי' הצמצום כנ"ל ג"כ תדע כו'.

(ד) **ועפ"ז** יובן מ"ש בזוה"ק (פד) דפסוק שמע ישראל הוא בחי' יחודי' ובשכמל"ו הוא בחי' יחודי' כי ועד הוא בחילופי אתוון אחד. כי הנה סיבת הצמצום וההסתר הנה שהסתיר והעלים הקב"ה את החיות של העולם כדי שיהי' העולם נראה יש ודבר נפרד בפ"ע הנה הוא ידוע כי תכלית בריאת העולם הוא בשביל התגלות מלכותו ית' דאין מלך בלא עם (פה). פי' עם מל' עוממות שהם דברי' נפרדי' וזרים ורחוקים ממעלת המלך כי אלו הי' לו בנינים אפי' הם רבים מאד לא שייך שם מלוכה עליהם. וכן אפי' על שרים לבדם, רק ברוב עם הדרת מלך. ושם המורה על מדת מלכותו ית' הוא שם אד' כי הוא אדון כל הארץ, ונמצא כי מדה זו ושם זה הן המחייב ומהווין ומקיימין העולם

(ג) ב"ר פס"ח, ט.

(ד) זח"א י"ח, ב.

(פה) עמק המלך ש' שעשועי המלך רפ"א.

להיות עולם כמו שהוא עכשיו יש גמור ודבר נפרד בפ"ע ואיננו בטל במציאות ממש כי בהסתלקות מדה זו ושם זה ח"ו הי' העולם חוזר למקורו בדבר ה' ורוח פיו ית' ובטל שם במציאות ממש ולא הי' שם עולם עליו כלל. והנה גדר ושם עולם נופל רק על בחי' מקום וזמן דוקא. מקום הוא מזרח מערב צפון דרום מעלה ומטה, זמן הו"ע עבר הות ועתיד. והנה כל בחי' אלו אין להם שייכות במדות הקדושות העליונות כ"א במדת מלכותו ית' לבדה שייך לומר שהוא ית' מלך למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכן ד' סטרין וכן בבחי' זמן ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך ונמצא שחיות המקום וחיות הזמן והתהוותם מאין ליש וקיומן כל זמן קיומם הוא ממדת מלכותו ית' ושם אד' ב"ה ולפי שמדת מלכותו ית' מיוחדת במהותו ועצמותו בתכלית היחוד הלכך גם בחי' המקום והזמן בטלים במציאות ממש לגבי עצמותו ומהותו ית' כביטול אור וזיו השמש בשמש וז"ע שילוב שם אד' בש' הוי', כי שם הוי' מורה שהוא למעלה מן הזמן שהוא הי' הוה ויהי' כאחד ברגע א' ממש כמ"ש ברע"מ פ' פנחס (פ) וכן למעל' מבחי' מקום כי הוא מהוה תמיד את כל בחי' המקום כולו מלמעלה עד למטה ולד' סטרין והנה אעפ"י שהוא ית' הוא למעלה מהמקום והזמן אעפ"י כ הוא נמצא גם למטה במקום וזמן, דהיינו שמתייחד במדת מלכותו שממנה נמשך ונתהווה המקום והזמן והו' יחוד שילוב ה' באד' ב"ה דהיינו שמהותו ועצמותו ית' שנק' בשם א"ס ב"ה מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום כי בשמים ממעל ובארץ לד' סטרין הכל מלא מאוא"ס ב"ה ממש בשוה כי הוא בארץ מתחת בשוה כמו בשמים ממעל ממש כי הכל הוא בחי' מקום הבטל במציאות באוא"ס ב"ה המתלבש בו ע"י מדת מלכותו המיוחדת בו ית' רק שמדת מלכות היא מדת הצמצום וההסתיר להסתיר אוא"ס ב"ה שלא יבטלו הזמן והמקום ממציאותם לגמרי ולא יהי' שום בחי' זמן ומקום במציאות אפי' לתחתונים.

(טו) **והנה** במ"ש יובן מ"ש (פ) אני הוי' לא שניתי פ"י שאין שום שינוי כלל כמו שהי' לבדו קודם שנברא העולם כך הוא לבדו אחר שנבה"ע וזהו שאנו אומרים אתה הוא עד שלא נבה"ע אתה הוא משנבה"ע בלי שום שינוי בעצמותו ולא בדעתו כי בידיעת עצמו יודע כל הנבראי' שהכל ממנו ובטל במציאות אצלו וכמ"ש הרמב"ם ז"ל (פח) שהוא היודע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד והסכימו ע"ז חכמי הקבלה כמ"ש בפרד"ס מהרמ"ק ז"ל (פח), וכ"ה ע"פ קבלת האריז"ל בסוד הצמצום והתלבשות אורות בכלים ע"י

(טו)

(פז) מלאכי ג. ו.

(פח) הלי' יסודי התורה פ"ב, ה"י.

(פט) שער מהות והנהגה פ"ג.

צמצומים רבים בכלים דחב"ד דאצי' (אך לא למעלה מהאצי' שאוא"ס ב"ה מרומם ומתנשא רוממות אין קץ למעלה מעלה ממהות ובחי' חב"ד עד שמהות ובחי' חב"ד נחשבי' כעשי' גופניות אצלו ית' כמ"ש צ) כולם בחכמה עשית) ודבר זה אין כח בפה לאומרו ולא באוזן לשמוע ולא בלב האדם להכירו על בוריו כי הקב"ה הוא ומהותו ועצמותו ודעתו הכל אחד ממש מכל צד ופינה בכל דרך יחוד ואין דעתו דבר נוסף על מהותו ועצמותו כמו שהוא בנפש האדם שדעתו דבר נוסף על מהותה ומורכב בה, שהרי כשהאדם לומד ויודע איזה דבר כבר היתה בו נפשו המשכלת בטרם שלמד וידע כו' ואחר שלמד וידע נתוספה ידיעה זו בנפשו וכן מדי יום ביום ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכ' ואין זו אחדות פשוטה אלא מורכבת. אבל הקב"ה הוא אחדות פשוט בלי שום הרכבה וצד ריבוי כלל, א"כ ע"כ מהותו ועצמותו ודעתו הכל דבר אחד ממש בלי שום הרכבה ולפיכך כשם שא"א לשום נברא בעולם להשיג מהות הבורא ועצמותו כך א"א להשיג מהות דעתו רק להאמין באמונה שהיא למעלה מן השכל ומן ההשגה שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד הוא ודעתו הכל אחד ממש ובידיעת עצמו מכיר ויודע כל הנמצאים עליונים ותחתונים עד שלשול קטן שבים ועד יתוש קטן שהוא בטבור הארץ אין דבר נעלם ממנו ואין ידיעה זו מוספת בו ריבוי והרכבה כלל מאחר שאינה רק ידיעת עצמו ועצמותו ודעתו הכל אחד ולפי שזה קשה מאד לצייר בשכלנו ע"כ א' הנביא צא) כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם, וכתוב צב) החקר אלקה תמצא וכת' צג) העיני בשר לך אם כראות אנוש תראה שהאדם רואה ויודע כל הדברים בידיעה שחוץ ממנו והקב"ה בידיעת עצמו כנ"ל.

טז) והנה מ"ש הרמב"ם ז"ל שהקב"ה מהותו ועצמותו ודעתו הכל אחד ממש אחדות פשוטה ולא מורכבת כלל כן הוא ממש בכל מדותיו של הקב"ה ובכל שמותיו הק' והכינויים שכינו לו הנביאים וחז"ל כגון חנוך ורחום וחסיד וכיוצא בהן וכן מה שנק' חכם דכתי' צד) וגם הוא חכם כו' וכן רצונו כמו צה) רוצה ה' את יראיו וחפץ צו) חסד הוא ורוצה בתשובתם של רשעים ואינו חפץ במיתתם וברשעתם וטהור צו) עינים מראות רע אין רצונו וחכמתו ומדת

- צ) תהלים ק"ד, כ"ד.
 צא) ישעי' נ"ה, ט.
 צב) איוב י"א, ז.
 צג) איוב י' ד.
 צד) ישעי' ל"א, ב.
 צה) תהלים קמ"ז, י"א.
 צו) מיכה ז, י"ח.
 צז) חבקוק א, י"ג.

חסדו ורחמנותו ושאר מדותיו מוסיפים בו ריבוי והרכבה ח"ו במהותו ועצמותו, אלא עצמותו ומהותו ורצונו וחכמתו ובינתו ודעתו ומדת חסדו וגבורותיו ורחמנותו ותפארתו הכלולה מחסדו וגבורתו וכן שאר מדותיו הקדושים הכל אחדות פשוטה ממש שהיא היא עצמותו ומהותו כמ"ש הרמב"ם ז"ל שדבר זה אין כח בפה לאומרו ולא באוזן לשמעו ולא בלב האדם להכירו על בוריו כי האדם מצייר בשכלו כל המושכלות שרוצה להשכיל ולהבין הכל כמו שהם בו, כגון שרוצה לצייר בשכלו מהות הרצון או מהות חכמה או בינה או דעת או מהות חסד ורחמים וכיוצא בהן הוא מצייר כמו שהן בו, אבל באמת הקב"ה הוא רם ונשא וקדוש שמו כלומר שהוא קדוש ומוכדל ריבוי רבבות עד אין קץ ותכלית מדריגות הבדלות למעלה מעלה מערך וסוג מין כל התשבחות והמעלות שיוכלו הנבראי' להשיג ולצייר בשכלם כי המעלה והמדריגה הראשונה של הנבראי' היא החכ' שלכן נק' ראשית צח) כי באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים כי מהחכ' נמשכת בינה ודעת ומהם נמשכות כל המדות שבנפש המשכלת כמו אהבה וחסד ורחמים וכיוצא בהן וכנראה בחוש שהקטן שאין בו דעת הוא בכעס תמיד ואכזרי וגם אהבתו היא לדברים קטנים שאינו ראוי לאוהבם שאהב' כפי הדעת ומהמדות שבנפש נמשכות בה תיבות ואותיות המח' שהנפש מחשבת בדבר שאוהבת או איך לפעול החסד והרחמים וכן בשאר מדות ובכל מח' שבעולם מלובשת בה איזהו מדה המביאה לחשוב מח' זו ומדה זו היא חיותה של מח' זו, ומאותיות המח' נמשכות בחי' אותיות הדיבור והן חיותן ממש והדיבור מביא לידי מעשה והצדקה והחסד כגון המלך שמצוה לעבדיו ליתן וגם כשאדם עושה בעצמו איזהו דבר הרי כח הנפש וחיותה המתלבשת בעשי' זו הוא כאין ממש לגבי כח הנפש וחיותה המתלבשת בדיבור האדם, וכערך משל הגוף לנשמה, וכן ערך אותיות הדיבור לגבי אותיות המח', וכן ערך אותיות המח' נגד מהות המדות המלובשת בהן ומחי' אותם. וכן ערך מהות וחיות המדה לגבי החכ' ובינה ודעת שכללותן הוא השכל שממנו נמשכה מדה זו, וכי"ז הוא בנפש האדם ונפש כל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים שבכולם החכ' היא ראשית ומקור החיות.

(ז) **אבל** לגבי הקב"ה מדריגת החכ' שהיא תחלת מחשבה וראשיתה היא סוף מעשה אצלו דהיינו שנחשבת כאילו היא בחי' ומדרגת עשי' לגבי הקב"ה כדכתיב כולם בחכמה עשית, והיינו לומר שכערך החיות שבעשי' גופנית וגשמית לערך חיות החכ' שהיא ראשית ומקור החיות באדם וכל הנבראי' גשמי' שהוא כאין לגבי חיות שבאותיות הדיבור שהוא כאין לגבי החיות

צח) תהלים קי"א, י.

שבאותיות המח' שהוא כאין לגבי חיות ומעלת המדות שמהן נמשכה מחשבה זו שהוא כאין לגבי חיות ומעלת ומדריגת החכ' בינה ודעת מקור המדות כן ממש ערך מדריגת ומעלת החכ' שהיא ראשית ומקור החיות שבכל העולמות לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו המרומם ומתנשא ריבוי רבבות מדריגות רוממות יותר מרוממות מדריגות החכ' על בחי' חיות שבעשי' שהוא רוממות חמש מדריגות לבד שהן מדריגות בחי' עשי' ודבור ומח' ומדות ושכל. אבל הקב"ה רם ומתנשא ממדריגות החכ' הרבבות מדריגות עד אין קץ רק שאין בנבראים כח להשיג רק ההשתל' ממדריגות החכ' שהיא ראשיתם למדריגת עשי' השפלה לכך אנו אומרים שלגבי הקב"ה נחשבת מדריגת החכ' כמדריגת עשי' ממש אבל באמת אין ערוך כלל שהרי עשי' לגבי חכ' הוא חמש מדריגות וחכ' לגבי אוא"ס אין ערוך לך כלל. ומה דכתיב כולם בחכ' עשית היינו לומר שהוא רם ונשא ונעלה עילוי רב מאד מאד ממדריגת החכ' ולא שייך כלל ליחס אצלו שום ענין כלל המתייחס לחכמה אפי' בדרך מעלה ועילוי רב כגון לומר עליו שא"א לשום נברא עליונים ותחתונים להשיג חכמתו או מהותו, כי ענין ההשגה מתייחס ונופל על דבר חכ' ושכל לומר עליו שאפשר להשיגו או א"א להשיגו מפני עומק המושג אבל הקב"ה שהוא למעלה מן השכל והחכ' לא שייך כלל לומר שא"א להשיגו מפני עומק המושג כי אינו בבחי' השגה כלל והאומר עליו שא"א להשיגו הוא כאומר על איזה חכמה רמה ועמוקה שא"א למששה בידיים מפני עומק המושג שכל השומע יצחק לו לפי שחוש המשוש אינו מתייחס ונופל אלא על העשי' גשמיות הנתפסת בידיים וככה ממש נחשבת לגבי הקב"ה מדריגת השכל וההשגה כעשי' גשמי' ממש. ואפי' השגת שכלים שבעולמות עליונים ואפי' מדריגת חכ' עילאה המחי' ואת כולם כדכתיב כולם בחכ' עשית. ומה שהקב"ה נק' חכם בכתוב וגם חז"ל כינו לו מעלת ומדריגת החכ' היינו משום שהוא מקור החכ' שממנו ית' נאצל ונמשך מהות ומדריגת ח"ע שבעולם האצי' וכן רחום וחסיד ע"ש שהוא מקור הרחמים והחסדים וכן שאר המדות שכולם נאצלו ונמשכו ממנו ית' ודרך וענין ההמשכה והאצי' ידוע למשכילים בסוד הצמצום באוא"ס ב"ה וצמצום א"ק וסוד הדיקנא שסוד כל הצמצומים לצמצום האור שיתלבש בכלים די"ס. והנה אחר שנתלבש אוא"ס בבחי' כלים דחב"ד אז שייך לומר מ"ש הרמב"ם ז"ל הוא היודע והוא המדע והוא הידוע ובידיעת עצמו ידוע כו', לפי שבחי' כלים דאצי' נעשים נשמה וחיות לבי"ע ולכל אשר בהם אבל בלי צמצום והלבשה הנ"ל לא שייך כלל לומר הוא היודע והוא המדע כו' כי אינו בבחי' וגדר דעת ומדע כלל, אלא למעלה מעלה עילוי רב עד אין קץ אפי' מבחי' וגדר חכ' עד שבחי' חכ' נחשבת אצלו ית' כבחי' עשי' גשמיות.

(ח) **והנה** לא כל מי שרוצה ליטול את השם יוכל לעסוק בנסתרות ואין לנו עסק בנסתרות כ"א הנגלות לנו להאמין באמונה שלימה דאיהו וגרמוהי חד דהיינו מדותיו של הקב"ה ורצונו וחכמתו ובינתו ודעתו עם מהותו ועצמותו המרומם לבדו רוממות אין קץ מבחי' חכמה ושכל והשגה ולכן גם יחודו שמתייחד עם מדותיו שהאציל מאתו ית' ג"כ אינו בבחי' השגה להשיג איך מתייחד בהן ולכן נקראו מדותיו של הקב"ה שהם הספירות בזה"ק בשם רזא דמהימנותא שהיא האמונה שלמעלה מהשכל. וא"כ מכ"ז דעת לנבון נקל כאשר יעמיק דעת בהתבוננות איך שמתייחד עם מדותיו שהם למעל' מן השכל ובכללותן הוא מדת מלכותו ית' שרש ומקור המהות שמים וארץ. וא"כ יובן איך שהוא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כלל, שהרי דיו לבא מן הדין להיות כנדון. והלא השמים וארץ וכל אשר בהן נבראו ממדת מל' ית' א"כ כשישיג איך שאיהו וגרמוהי חד יובן אחדותו בשמים ובארץ ובכל אשר בהן רק שיש באופן היחוד ב' בחי' והוא יחו"ע ויחוו"ת שהם ב' פסוקים הראשונים דק"ש שמע הוא יחו"ע והיינו בחי' שילוב שם אד' בשם הוי' הנד' לעיל צט) ובשכמל"ו הוא יחוו"ת שהוא בחי' שילוב שם הוי' בשם אד' וזהו ועד בחילופי אתון אחד פי' וענין החילוף הוא לפי ששמע יחו"ע הוא בחי' שילוב שם אד' בש' הוי' שהעיקר הוא התגברות שם הוי' ולכן הוא יחו"ע אבל בשכמל"ו הנה ועד הוא בחילופי אתון אחד שהוא בחי' שילוב שם הוי' בש' אד' שעיקר ההתגברות הוא ש' אד' ולכן הוא בחי' יחוו"ת שהוא בחי' ביטול היש לאין כו'.

(ט) **והנה** הגם שנת"ל שאין לנו עסק בנסתרות כ"א הנגלות לנו להאמין באמונה שלימה דאיהו וגרמוהי חד ויחודו עם מדותיו ית' הוא חד וכשם שא"א להשיג את הבורא כן א"א להשיג מדותיו ית' ולכן נק' בזהר בשם רזא דמהימנותא כו', מ"מ הואיל ודברה תורה כלשון בני אדם לשכך את האוזן מה שהיא יכולה לשמוע לכך ניתן רשות לחכמי האמת לדבר בספירות בדרך משל וקראו אותם אורות כדי שע"י המשל הזה יובן לנו קצת ענין היחוד של הקב"ה ומדותיו שהוא עד"מ כעין בחי' יתוד אור השמש שבתוך גוף כדור השמש עם גוף השמש שנק' מאור כמ"ש ק) את המאור הגדול כו' והויו והניצוץ המתפשט ומאיר ממנו נק' אור כמ"ש קא) ויקרא אלקי' לאור יום, וכשהאור הוא במקורו בגוף השמש הוא מיוחד עמו בתכלית היחוד כי אין שם רק עצם

צט) אות י"ד.
ק) בראשית א, ט"ז.
קא) בראשית א, ה.

אחד שהוא גוף המאור המאיר כי הזיו והאור שם עצם אחד ממש עם גוף המאור המאיר ואין לו שום מציאות כלל בפ"ע וכדברי האלה ממש ויותר מכן הן מדותיו של הקב"ה ורצונו וחכמתו בעולם האצי" עם מהותו ועצמותו כב"י המתלבש בתוכם ומתייחד עמהם בתכלית היחוד מאחר שנמשכו ונאצלו מאתו ית' עד"מ כדרך התפשטות האור מהשמש אך לא ממש בדרך זה רק בדרך רחוקה ונפלאה מהשגתינו כי גבהו דרכיו מדרכינו ומ"מ לשכך את האוון נשמע ונתבונן ממשל אור השמש המיוחד ובטל במקורו ואינו עולה בשם כלל בפ"ע רק שם המקור לבדו כך כל מדותיו של הקב"ה ורצונו וחכמתו אינן עולות ונקראות בשמות אלו כלל אלא לגבי הנבראי' עליונים ותחתונים שהווייתם וחיותם והנהגתם שהקב"ה מהוה ומחי' אותם ומנהיגם הוא ברצונו וחכמתו ובינתו ודעתו המתלבשים במדותיו הקדושים כדאי' בגמ' רפ"ב דחגיגה די"ב ע"א בעשרה דברים ברא הקב"ה את העולם בחכמה ובתבונה ובדעת בכח כו' דכתי' (קב) ה' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו וכמאמר אלי' (קג) אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין ובהון אתכסיאת. מבואר שבהון מנהגין עלמין סתימין שהם בחי' עלמא דאתכסיי בכלל ועלמא דאתגליי ודקדק לומר וקרינן להון פי' שאנן הוא דקרינן להון עשר ספירן אבל באמת הם בטלים ומיוחדים כזיו השמש שבתוך גוף כדור השמש עם כדור השמש עצמו אלא שהווי' וההנהגה הוא ע"י כו' והיינו עד"מ ביום ראשון מששת ימי בראשית נגלית מדת החסד כלולה מכל מדותיו הק' ורצונו וחכמתו ובינתו ודעתו מלובשים בה וברא בה את האור במאמר יהי אור שהוא בחי' התפשטות והמשכת האור לעולם מלמעלה והתפשטותו בעולם מסוף העולם ועד סופו שהוא בחי' מדת חסד רק מפני שכלולה גם ממדת גבורה לכן לא הי' רוחני כאור של מעלה. וגם נתלבש בעוה"ז שהוא בחי' גבול ותכלית שהוא מהלך ת"ק שנה שמהארץ לרקיע וממזרח למערב וכן ביום שני נגלית מדת גבורה כלולה משאר מדות ורצונו כו' וברא בה הרקיע במאמר יהי' רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים שהוא בחי' צמצום וגבורות להעלים מים העליונים הרוחני' ממים התחתוני' ועי"ז נתגשמו מים התחתונים בהבדלה מהעליונים. ויובן זה מהקרומא דפסיק במעי דבר נש שיפסיק בין איברי הנשימה לאיברי המזון שעי"ז נעשו איברי הנשימה בתכלית הדקות והרוחני' ואברי המזון הם גשמי' מלאים צואה ופסולת וכ"ז נעשה ע"י הבדלת הקרום ועד"ז יובן בענין הרקיע שבין מ"ע למ"ת ענין ריחוקם זמ"ז שנעשה ע"י רקיע

(קב) משלי ג, י"ט.כ.

(קג) הקדמת ת"ו.

המבדיל כו' ומדת חסד כלולה בה כי עולם חסד יבנה שהכל כדי שתראה היבשה ואדם עליה בראתי לעבוד את ה' וכן כולן וזהו שאמר אלי' בתיקונים שם לאחזאה איך מתנהג עלמא בצדק ובמשפט כו' צדק איהו דין משפט איהו רחמי כולא לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל.

כ) **והנה** מזה נשכיל להבין שענין היחוד שבק"ש ומצות וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אין הכוונה שיתבונן בענין השלילה שאין עוד זולתו ית' אלא שיעמיק דעת ויתבונן היטיב וזהו והשבות אל לבבך להבין בטוב טעם ודעת יחוד מדותיו הם שמותיו ית' עם עצמותו ומתותו ולקרב אל השכל מענין יחוד וזיו השמש שבתוך גוף כדור השמש עם עצם השמש הגם שבאמת רחוקים הם זמ"ז בתכלית הריחוק וכערך הריחוק בין הבורא לנברא, שהרי גם עצם גוף כדור השמש הוא נברא כמ"ש קד) ויעש אלקי' את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול וכתוב קה) יהי מארת כו' וענין מדותיו הנה גם הם אינן נבראים כ"א נאצלים והנה נמשלים לזיו השמש כמו שהוא בתוך גוף כדור השמש מ"מ לשכך את האוון נוכל להבין אפס קצהו שהרי גם יחוד זה בזיו השמש בעצם השמש אינו עולה בשם כלל כ"ש מדותיו ית' הם בתכלית היחוד וההתדבקות עד שאינו נופל כלל וכלל לומר שגם לגבי ית' הם בחי' מדות בבחי' מציאות עד שנוכל להבדיל שזהו חסד הוא בחי' התפשטות וזה גבורה פי' מניעת ההתפשטות אלא שזהו רק לגבינו לכד כנ"ל ועכ"ז ע"י ההתבוננות והעמקת הדעת בזה ובכיוצא בזה נבין ג"כ הגם כי נתהו שמים וארץ גשמי' מ"מ הגם כי נתהו ליש ודבר זהו בכדי שיהי' ביטול היש לאין שבלעדי התהוות מציאות היש א"א להיות שיהי' היש בטל שהרי זהו א"א כ"א ע"י קדימת התהוותו ליש ודבר, אמנם באמת גם זה אינו אלא לעינינו מפני שאין אנו רואים כלל חיות השמים והארץ וכל אשר בהם. וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, פי' דבר ה' שאמר יהי רקיע נצב תמיד בשמים להחיותו והיו"ד של יהי מורה על תמידית התהוותו, כדפירש"י ע"פ קו) ככה יעשה איוב, וכדכתי' קז) ודבר אלקינו יקום לעולם, ודבריו חיים וקיימים לעד. כי אלו היו האותיות מסתלקות כרגע ח"ו הי' כל השמים אין ואפס ממש והי' כלא היו כלל וכמו קודם מאמר יהי רקיע ממש. וכן בכל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים ולא

קד) בראשית א, ט"ו.

קה) בראשית א, י"ד.

קו) איוב א, ה.

קז) ישע"י מ, ה.

נא' בשמים מפני שלא תעלה על דעתך שתשא עיניך השמימה ותראה כי הוא נברא משובח נעלה ומרומם משכלך להבינו מציאותו איכותו ומתותו ואפי' גשמיותו, שהרי מה שנראה לנו השמים זהו רק זהרורית השמים ולא עצם השמים שמצד הריחוק אין אנו יכולים לראותו כלל שהרי מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה והאיך יכולים לראות ממרחק כזה, אלא שזה רק זהרורית השמים שנראה באויר, ולכן לא יעלה בדעתך שהוא מקדמת דנא או יש יכולת לעשות ולהשפיע איוהו דבר כו', לכן נא' לעולם ה' דברך נצב בשמים להחיותו תמיד שהוא נברא כמו כל הברואים השפלים שבארץ. והגם דכתי' (קח) והם יענו את הארץ אבל הלא נאמר קודם אני אענה את השמים והשמים בענייתן את הארץ הנה הם כגרון ביד החוצב בו כמ"ש מזה במ"א באורך ע' בד"ה ואהבת את ה' אלקיך ובכ"ד. וממנו תבין גם בארץ הלזו הגשמי' הנראה ונגלה לך ובכל הברואים שבה אלו ה' מסתלקות מהם האותיות מעשרה מאמרות שנבראו בהן, ה' חוזרות לאין ואפס המוחלט כמו קודם שימ"ב ממש כו'.

(כא) וזהו שאמר האריז"ל (קט) שגם בדומם ממש כמו אבנים ועפר ומים יש בחי' נפש וחיות רוחני' והיינו כתי' התלבשות אותיות הדיבור מעשרה מאמרות המחיות ומהוות את הדומם להוות יש מאין ואפס שלפני שי"ב והגם כי לא הוזכר שם אבן בעשרה מאמרות שבתורה אעפ"כ נמשך חיות לאבן ע"י צירופים וחילופי אותיות המתגלגלים ברל"א שערים פנים ואחור כמ"ש בס"י ובס' הפרד"ס מהרמ"ק ז"ל עד שמשתלשל מעשרה מאמרות ונמשך מהם צירוף שם אבן והוא חיותו של האבן וכן בכל הנבראים שבעולם השמות שנקראים בהם בלה"ק הם הם אותיות הדיבור המשלשלות ממדריגה למדריגה מעשרה מאמרות שבתורה ע"י חילופים ותמורות האותיות ברל"א שערים עד שמגיעות ומתלבשות באותו נברא להחיותו לפי שאין פרטי הנבראי' יכולים לקבל חיותם מעשרה מאמרות עצמם שבתורה שהחיות הנמשך מהן עצמם גדול מאד מבחי' הנבראי' פרטים ואין בהם כח לקבל החיות אלא ע"י שיורד החיות ומשתלשל ממדריגה למדריגה פחותה ממנה ע"י חילופים ותמורות האותיות וגימט' שהן חשבון האותיות עד שיוכל להתצמצם ולהתלות ממנו נברא פרטי. וזהו שמו אשר נקראו לו בלה"ק הוא כלי לחיות המצומצמת באותיות שם זה שנשתלשל מע"מ שבתורה שיש בהם כח וחיות לברוא יש מאין ואפס המוחלט שקודם שימ"ב ולהחיותו לעולם דאורייתא וקוב"ה כולא חד.

(קח) הושע ב, כ"ג.

(קט) ע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ג' ועוד בכ"מ.

(כב) וזהו דכתיב קי' ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החיה כו', וכתיב קיא) וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו וארז"ל הוא שמו שקרא לו אדה"ר ואמרו שם במד"ר קיב) שא' הקב"ה למלאכי' על האדם שחכמתו גדולה משלכם שהעביר הקב"ה כל מין ומין לפני המלאכים שיקראו להם שמות ולא ידעו, וא"ל חכמתו גדולה משלכם שהרי הם לא ידעו איך לקרות שמות לכל הבהמה ולכל החי' אבל האדם קרא שמות לכולן, ואם נאמר שהשמות הם רק הסכם שהסכים אדה"ר שלזה יקרא שור ולזה חמור ולזה סוס יפלא מדוע לא עשו המלאכים הסכם כזה, ב' מדוע הסכים ע"ז כך וע"ז כך. אלא שבאמת אין זה הסכם כלל כ"א שהבין מכל נברא חיותו בפרטיות אשר מחי' נברא וידע כל צירוף מצירופי אותיות דע"מ המחיים נברא זה ואותיות צירופו המחי' אותו הוא שמו אשר קרא לו אדה"ר שהרי גם השמות מחודשים הם שקודם שקרא אדה"ר שמות לא הי' שם שור או חמור או סוס כלל והוא אשר המציא שמות אלו. ולכאורה מאין המציא שמות אלו, אלא שכך יצא לו ע"י חשבו הע"מ בחילופיהן ותמורותיהן וחילופי חילופיהן ותמורי תמורותיהן יצא לו שמות אלו אשר קודם לכן לא היו כלל. וזהו שכ' השל"ה קיג) שהאדם ע"י קריאת שמות נראה כי ידע סוד המרכבה העליונה והיינו שהבין ששור שרש שרשו הוא מבחי' פני שור שבמרכבה וארי' נמשך שרש שרשו מפני ארי' אל הימין אלא זהו ע"י שבה"כ שנשברו הכלים הם הדיבור ונתפרדו האותיות ונתחלפו עד שנעשו אותיות ארי' שהרי שם ארי' לא נאמר בע"מ ולכן חכמתו גדולה שידע סוד המרכבה וצירופי אותיות שבהם נבראו שמים וארץ וכל אשר בהן כו'. וא"כ כל איכות ומהות הנבראי' הם האותיות אשר הם חיותם וקיומם, ופי' ענין חיותם אינו כמו הנשמה שמחי' את הגוף שהגוף יש לו שרש בפ"ע מאין נתהווה כ"א שחיותו הוא המהות אותו וכנ"ל באריכות א"כ מלבד אשר ז"ר הם כנגד ז' מדות והארץ הוא כנגד בחי' המ"ל המהות ב"ע, הנה לבד זה עיקר מציאותם ומהותם הוא שם שמים וארץ אשר נקרא להם והכח שיש לאותיות אלו להוות ולהחיות זהו מפני כי הם אותיות ודברו של הקב"ה והם הם עיקר מציאותם ועיקר מהותם לכן מובן מזה היטיב איך שהוי' אחד כי נתהוו שמים וארץ וד"ר מ"מ הוא אחד, וגם מדותיו זהו רק לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא כו' לאו מכאמא"כ.

(כג) והנה מכאן תשובת המינים וגילוי שרש טעותם הכופרים בהשגחה פרטית ואותות ומופתי התורה שטועים בדמיונם הכחב ומדמים

קי' בראשית ב, כ.

קיא) בראשית ב, י"ט.

קיב) ב"ר י"ז, ד.

קיג) בהקדמה חלק בית אחרון

מעשי ה' עושה שמים וארץ למעשי אנוש ותחבולותיו כי כאשר יצא מצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף כי אף שידינו מסולקות הימנו והולך לו בשוק הכלי קיים כתבניתו וצלמו ממש כאשר יצא מידי הצורף כך מדמים הכסילים האלו מעשי שמים וארץ, אך טח מראות עיניהם ההבדל הגדול שבין מעשה אנוש ותחבולותיו שהוא יש מיש רק שמשנה הצורה והתמונה מתמונת חתיכה כסף לתמונת כלי למעשי שמים וארץ שהוא יש מאין והוא פלא גדול יותר מקי"ס עד"מ שהולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה ויבקעו המים ונצבו כמו נד וכחומה, האלו הפסיק ה' את הרוח כרגע היו המים חוזרים ונגררים במורד כדרכם וטבעם ולא כמו נד וכחומה בלי ספק אף שהטבע הזה במים ג"כ נברא ומחודש יש מאין שהרי חומה העשוי' מאבנים נצבת מעצמה בלי רוח רק שטבע המים אינו כן וכ"ש וק"ו בבריאת יש מאין שהוא למעלה מהטבע והפלא ופלא יותר מקי"ס עאכו"כ שבהסתלקות כח הבורא מן הנברא ת"ו ישוב הנברא לאין ואפס המוחלט ממש כמו קודם שימ"ב אלא צ"ל כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו והן הן בחי' אותיות הדיבור מע"מ שבתם נבראו. ונמצא גם לדבריהם שמדמים הבריאה למעשה אנוש כאשר יצא מצורף כלי הנה כאשר בריאת שמים וארץ הוא בכל עת ובכל רגע וא"כ גם לדבריהם צריכי' לאומן העושה אותם תמיד ובאמת א"א לדמותם כלל שהרי זהו יש מיש ורק הצורה שעשה בה אבל עצם הנסכא הוא כסף כמו שהי' קודם. אבל בריאת שמים וארץ הם מחודשים ממש מאין ליש בכל עת ובכל רגע ואלולי הי' מסתלק כרגע חידושם היו אין ממש ואפס המוחלט כו' ועז"ב קיד) ואתה מחי' את כולם א"ת מחי' אלא מהווה דהיינו מאין ליש, ואתה הן אותיות מאל"ף ועד תי"ו וההיא הוא ה' מוצאות הפה מקור האותיות ואף שאין לו דמות הגוף ולא גוף הרי מקרא מלא דיבר הכתוב וידבר ה' ויאמר ה' והוא בחי' התגלות הכ"ב אותיות עליונים לנביאים ומתלבשות בשכלם ובהשגתם במראה הנבואה וגם במחשבתם ודיבורם וכמ"ש (קטו) רוח ה' דיבר בי ומלתו על לשוני וכמ"ש האריז"ל בשער הנבואה וכעין זה הוא התלבשות האותיות בברואים כדכתיב (קטז) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם רק שהוא ע"י השתל' רבות ועצומות עד שירדו לעשי' גופנית משא"כ השגת הנביאים הוא בעולם האצי' כמו שהיא מתלבשת בעולם הבריאה.

(כד) והנה אחרי הדברים האלה והאמת הזאת כל משכיל על דבר יבין לאשורו איך שכל נברא ויש באמת נחשב לאין ואפס ממש

קיד) נחמי' ט, ה.

קטו) שמואל ב', כ"ג, ב.

קטז) תהלים ל"ג, ה.

לגבי כח הפועל ורוח פיו שבנפעל המהווה אותו תמיד ומוציאו מאין ממש ליש ומה שכל נברא נראה לנו ליש וממשות זהו מחמת שאין אנו משיגים ורואים בעיני בשר את כח ה' ורוח פיו שבנברא, אבל אילו נשתנה וניתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות והרוחני שבכל נברא השופע בו ממוצא פי הוי' ורוח פיו כדכתי' קי"ז) ויפח באפיו נשמת חיים וכתתי' קי"ח) כי על כל מוצא פי הוי' יחיי' האדם וה"ה כל הנבראי' לא הי' גשמיות הנברא וחומרן וממשו נראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחני שבו מאחר שמבלעדי הרוחני השופע עליו ממוצא פי הוי' הי' אין ואפס ממש כמו קודם שימ"ב ממש והרוחני השופע עליו ממוצא פי הוי' ורוח פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאפס ואין ליש ומהות אותו א"כ אפס בלעדו ממש. והמשל לזה הוא אור השמש המאיר לארץ ולדרים עלי' שהוא זיו ואור המתפשט מגוף השמש ונראה לעין כל מאיר על הארץ ובחלל העולם והנה זה פשוט שאור זיוו הזה ישנו ג"כ בגוף וחומר כדור השמש עצמו שבשמים שאם מתפשט ומאיר למרחוק כ"כ כ"ש שיוכל להאיר במקומו ממש רק ששם במקומו ממש נחשב הזיו הזה לאין ואפס ממש כי בטל במציאות ממש לגבי גוף כדור השמש שהוא מקור האור והזיו הזה והאור הזה אינה רק הארה מאירה מגוף ועצם כדור השמש, רק שבחלל העולם תחת כל השמים ועל הארץ שאין כאן גוף כדור השמש במציאות נראה כאן האור והזיו הזה ליש ממש לעין כל ונופל עליו כאן שם יש באמת משא"כ כשהוא במקורו בגוף השמש אינו נופל עליו שם יש כלל רק שם אין ואפס כי באמת הוא שם אין ואפס ממש שאין מאיר שם רק מקורו לבדו שהוא גוף השמש המאיר ואפס בלעדה. וכדברי' האלה ממש בדמותם ובצלמם הם כל הברואים לגבי שפע האלקי ורוח פיו השופע ומתלבש בתוכם ומהווה אותם והוא מקורם והם עצמן אינם רק כמו אור זיו מתפשט מן השפע ורוח ה' השופע ומתלבש בתוכם ומוציאם מאין ליש ולכן הם בטלים במציאות לגבי מקורם כמו אור השמש בתוך גוף כדור השמש שבטל במציאות ונחשב לאין ואפס ממש ואינו נק' בשם יש כלל כשהוא במקורו כנ"ל רק תחת השמים שאין שם מקורו, כך כל הברואים אין נופל עליהם שם יש כלל אלא לעיני בשר שלנו שאין אנו רואים ומשיגים כלל את המקור שהוא רוח ה' המהווה אותם ולכן נראה לעינינו גשמיות הנבראי' וחומרם וממשם שהם יש גמור כמו שנראה אור השמש ליש גמור כשאינו במקורו רק שבזה אין המשל דומה לנמשל לגמרי לכאורה שבמשל אין המקור במציאות כלל בחלל העולם ועל

קי"ז) בראשית ב, ה.

קי"ח) דברים ה, ג.

הארץ שנראה שם אורו ליש גמור. משא"כ כל הברואים הנה גם מקורם עמם תמיד כמ"ש קיט) לעולם ה' דברך נצב בשמים כו' רק מפני שאין המקור נראה לעיני בשר. ולכן מאחר שאינו נראה ה"ז דומה כמו שאינו הגם שבאמת ישנו דאל"כ היו כל הברואים אין ואפס כנ"ל מ"מ ה"ה אינו נראה כ"א שמושג ע"י התבוננות יכול לדמות למשל זיו השמש המתפשט מן השמש שהשמש אינו למטה כלל.

כה) א באמת אין המשל דומה לנמשל שהרי זיו השמש המתפשט מן השמש שניהם הם נבראי' משא"כ רוח פיו ית' המהות את הנבראי' הרי רוח פיו ית' דבוק במקורו אא"ס שא"ס להתפשטותו. ולכן הגם כי מתפשט לתות ולהחיות עם רב ודברי' רבים ה"ה א"ס כמו שהי' והמופת לזה הוא מיני' ובי' שהרי הוא מהות שזהו לא יש כ"א בחוק הבורא ולא בחוק הנבראי' שהרי אם יתכונשון כל באי עולם אינם יכולים לברוא אפי' כנף יתוש א' ולהטיל בו נשמה אלא שזהו בחוק הבורא ית' לבד אשר בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. ואי לזאת דעת לנבון נקל איך שכל מה שנברא הוא בתכלית היחוד עם האלקות ובאמת הוא עצמו כח האלקי שהרי עיקר מציאותו הוא המקיימו ומהו תמיד מאין ליש שזהו א"א לשום נברא בעולם כ"א ה' אלקי הצבאות הוא לבדו הוא הפועל ועושה הכל מאין ליש וגם הנראה לנו ליש ודבר נפרד זהו ג"כ אלקות שנמשך מכח המסתיר שיש באלקות וכמ"ש קכ) וחכיתי לה' המסתיר פניו שכמו שיש ש' הוי' הנראה כמ"ש להוי' הנראה אליו וכתי' קכא) כי עין בעין יראו בשוב ה' וכתי' קכב) וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' כו' וכתי' קכג) אשר עין בעין נראה אתה ה'. כן יש שם הוי' המסתיר כמ"ש קכד) אכן אתה אל מסתתר, והיינו כמו שאתה נופל על בחי' הגילוי כאדם האומר לחבירו לנוכח אתה כן יש בכ' המסתתר שהרי אנת הוא שלימותא דכולהו וא"ת שיש בו כח הנגלה ולא יש בו כח המסתיר אתה מחסר שלימותו. ומצינו בכתובים רבים שדברו מענין ההסתר מה שאלקות מסתתר כו' ושרש ההסתר הוא מבחי' הצמצום ונודע כי יש כמה מיני צמצומים והתלבשות שעיי"ן יש כמה וכמה הסתרים ונמצא כי ההסתר שאצלינו היינו מה שאין אנו רואים את הכח האלקי הפועל בהנפעל כ"א בחי' הנפעל שנתהווה מכח הפועל ואנו רואים ישותו וממשו של הנברא הנה גם זהו איננו יש הנפרד כ"א כח אלקי המסתיר

- קיט) תהלים קי"ט, פ"ט.
- קכ) ישעי' ח, י"ז.
- קכא) ישעי' נ"ב, ח.
- קכב) דברים כ"ח, מ.
- קכג) במדבר י"ד, י"ד.
- קכד) ישעי' מ"ה, ט"ו.

ורואים אנו גם התדבקותו בכח האלקי הנגלה שהוא נסתר אצלנו והיינו כח אלקי המהווה אותו הגם שבאמת גם הוא כח מצומצם שכדי שיוכל להיות כח אלקי המהווה הנבראי' הי' צ"ל כמה צמצומים כמ"ש בכהאריז"ל ובכ"ד. אמנם לגבי כח המסתיר שהוא שיתראה הנברא ליש ודבר נק' זה כח הנגלה כו', וה"ז כחותם המתהפך שמה שהוא נגלה לגבי כח המסתיר זהו הסתר אצלנו שהגם שישנו כנ"ל סי' כ"ד מ"מ אצלנו אינו נראה וכח המסתיר שהוא שיהי' מציאות ישותו וממשו זהו נגלה אצלנו כו'.

כו) ולקרב אל השכל ולבאר ענין השלילה גם מבחי' הדיבור דע"מ המהוים מציאות כל הנבראי' והנפרדי' דבי"ע. הענין הוא דהנה ע"מ נקראו בשם מאמרות לגבי הנבראים בלבד, כי כמו שהמדות שבנשמת האדם כשבאים להתגלות במעשה הן באות מלובשות באותיות המח' כגון מדת חסד ורחמים שבנשמה א"א לבוא לידי התגלות בפועל ממש כ"א ע"י שמחשב בדעתו ומתרהר מעשה הצדקה וחסד לעשותה בפו"מ כי א"א לעשות בלי מחשבה ואם מצוה לאחרים לעשות כמו המלך אזי מתלבשות מדת החסד וגם אותיות המח' באותיות הדיבור וכן כשמדבר דברי חסד ורחמים לרעהו. כך עד"מ מדותיו של הקב"ה כשבאות לבחי' התגלות פעולתם בתחתוני' נק' גילוי זה והמשכת פעולה זו בשם מאמר וצירוף אותיות שהרי א"א שתהי' שום פעולה נמשכת ממדותיו הקדושים בלי צירופים הנק' בשם אותיות כגון לבריאת האור ממדת החסד נמשך ממנה המשכת פעולת וכח לפעול ולברוא בו את האור והמשכת כח זה וחיות זו נקראת בשם מאמר ואותיות יהי אור כי אף שאינם כאותיות מחשבה שלנו ה"ו מ"מ הם ענין המורה על התהוות האור מאין ליש שלכך נברא האור מהמשכת כח זה ולא נבראו ממנו דברים אחרים שנבראו ג"כ ממדת חסד כמו מים וכיוצא בהן מפני שנתלבשו בהם כחות בבחי' צירופים אחרים המורים על התהוות המים ונמצא כי כל חיות וכחות הנמשכים ממדותיו הק' לתחתונים לבראם יש מאין ולהחיותם ולקיימם נק' בשם אותיות הקדושי' שהם בחי' המשכת החיות מרצונו וחכמתו ומדותיו להתהוות עולמות ולהחיותם והם שני מיני עולמות עלמין סתימין דלא אתגליין הם המתהווים וחיים וקיימים מכחות והמשכות נעלמות כמו אותיות המח' שבנשמת האדם עד"מ. ועלמין דאתגליין נבראו וחיים מהתגלות שהתגלו כחות והמשכות הנעלמות הנק' בשם אותיות המח' וכשהן בבחי' התגלות להחיות עלמין דאתגליין נק' בשם מאמרות ודבר ה' ורוח פיו ית' כמו אותיות הדיבור באדם שהם מגלות לשומען מה שהי' צפון וסתום בלבו אבל בחי' אותיות הדיבור שלמעלה הם למעלה מעלה ממדריגות ומהות חכ' ושכל הנבראים שהרי במאמר ואותיות נעשה אדם בצלמנו וכו' נברא האדם בעל

הכמה ושכל או אפי' בהבל העליון לבד כדכתי' קכה) ויפח באפיו נ"ח. וא"כ הדיבור והבל העליון הוא מקור החכ' והשכל שבנשמת אדה"ר הכוללת כל נשמות הצדיקים שהם גדולים ממלאכי השרת והיינו לפי שאותיות דבורו ית' הם בחי' כחות והמשכות חיות ממדותיו ית' המיוחדות במהותו ועצמותו בתכלית היחוד כנ"ל סעי' י"ט שהוא למעלה מעלה לאין קץ ממדריגת חכ' שבנבראים ולא נקראו בשם אותיות לגבי הנבראים אלא לגבי מדותיו ית' בכבודן ובעצמן והנה הן כ"ב מיני המשכות חיות וכחות שונים זו מזו שבהם נבראו כל העולמות עליונים ותחתונים וכל הברואים שבתוכם שכך עלה ברצונו וחכ' ית' לברוא העולם בכ"ב מיני המשכות שונות דוקא לא פחות ולא יותר והן הן כ"ב אותיות הקבועות בפה ולשון כדתנן בס"י קכו) (ותמונתם בכתב מורה על ציור התמשכה כמשי"ת בסעיף כח) שגם אותיות הדיבור והמחשבת שבנפש האדם הן המשכות מהשכל והמדות שבנפש ממהותן ועצמותן כמ"ש ביאור ד"ו במ"א.

כז) **והנה** לפי שינוי הצירופים והחילופים והתמורות שנת"ל מתחלקי' הברואים למיניהם בכללותן ובפרטיותיהם כי כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי וכשנצטרפו אותיות הרבה להיות תיבה אזי מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכות כפי מספר האותיות שבתוכה, עוד זאת העולה על כולנה המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות וחיות פרטיות של האותיות והעולה על גביהם והיא מחברתן ומצרפן יחד להשפיע כח וחיות לעולם הנברא בתיבה זו לכללי' ולפרטי' כגון ד"מ בתיבת שבמאמר יהי רקיע וכו' שנבחאו בהן ז' רקיעים וכל צבא השמים אשר בהם כמארז"ל קכז) שחקים שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים לע"ל, זבול שבו ירושלים ובהמ"ק ומזבח כו', מכון שבו אוצרות שלג ואוצרות ברד כו' שכלליות הרקיעים נבראו וחיים וקיימים בכלליות תיבות אלו שבמאמר יהי רקיע כו' ופרטי הברואים שבו' רקיעים נברא כל פרט מהם וחי וקיים מאיזהו צירוף אותיות מתיבות אלו או חילופיהם ותמורותיהן שהן כפי בחי' חיות הנברא הפרטי ההוא, כי כל שינוי צירוף הוא תרכבת ואריגת הכחות והחיות בשינוי שכל אות הקודמת בצירוף היא הגוברת והיא העיקר בבריאה זו והשאר טפלות אליה ונכללות באורה ועי"ז נברא ברי' חדשה וכן בחילופי אותיות או תמורותיהן נבראות בריאות חדשות פחותי המעלה בערך הנבראים מהאותיות עצמן כי הן ד"מ דוגמת אור המאיר בלילה בארץ מן הירח ואור הירח הוא מן השמש כי

קכה) בראשית ב, ז.

קכו) פ"א מ"ב פ"ב מ"ב ועוד.

קכז) חגיגה י"ב, ב.

הירח הוא עצם חשוך רק שמקבלת בכל חודש אור חדש מהשמש ונמצא כי האור המאיר בארץ בלילה מן הלבנה הוא ג"כ אור השמש ועכ"ז אינו בערך כלל לאור השמש המאיר ביום כו' וככה ממש ד"מ האותיות שבמאמרות הן כלליות המשכת החיות והאור והכח ממדותיו של הקב"ה לברוא העולמות מאין ליש ולהחיותן ולקיימן כל זמן משך רצונו ית'. ומכלליות המשכה והארה גדולה הלזו האיר ה' והמשיך ממנה תולדותיה כיוצא בה וענפיה שהן תולדות והמשכות האור מהאותיות והן הן חילופי אותיות ותמורותיהן וברא בהן בראים פרטי' שבכל עולם וכן האיר ה' עוד והמשיך והוריד הארה דהארה מהארות האותיות וכן המשיך עוד והוריד עוד למטה מטה בבחי' השת"ל עד שנבראו הדומם ממש ושמותיהם אבן ועפר הם חילופים דחילופים כו' ותמורות דתמורות כו' כנ"ל.

(כח) ולפי שכל אות מכ"ב אותיות התורה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי שאינו נמשך באות אחרת לכך גם תמונתם בכתב כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור התמשכה והתגלות האור והחיות והכח הנגלה ונמשך באות זו איך הוא נמשך ונתגלה באות זו כו' ממדותיו של הקב"ה ורצונו וחכמתו כו' שהם בתכלית היחוד עמו ית' כנ"ל באורך. וכאשר יעמיק דעת בכ"ז בהעמקת הדעת זמן שעה ושתיים יוחקק במוחו ולבו אמיתיות ענין אחדותו והתפשטותו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפי' בחללו של עולם כנ"ל סעי' י"ב י"ג. וז"ע ה' דשם הוי' שבנפש האדם שהוא בחי' ההתבוננות באוא"ס ב"ה ואחדותו, וביותר בק"ש ובשתיים שלפניה שמדברים בזה עד שמכל תיבה ותיבה ירגיש בנפשו אור ה' ותיותו הנמצא בה שעיי"ז יחי' חיי רוחני' בהרגשת החיות מאוא"ס המחי' אותו ומהוה, ועיי"ז יזכה ליכלל ולהתכלל באוא"ס חיי החיים כו'.

(כט) והנה כל מה שנת"ל בענין יחוד האלקי איך כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד נת' שזהו"ע אחד פי' הגם כי נבראו ז"ר וארץ וד"ר העולם ועכ"ז הוא אחד כמו קודם וזהו אמתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל שזהו ענין בחי' יחו"ע בכלל. כן נבין עתה ענין יחודו בפסוק בשכמל"ו שהוא בחי' יחו"ת כו' וגם צ"ל מאחר שבשכמל"ו הוא בחי' יחו"ת למה אמרו יעקב קכח) שהי' בחיר שבאבות שהאבות הן הן המרכבה בחי' מרכבתא עילאה שהם היו בבחי' הביטול דיחו"ע, ומה"ע שאמר הוא בשכמל"ו שהוא בחי' יחו"ת כו'. והענין הוא דהנה בחי' יחו"ת הוא כמ"ש בזוהר קכט) כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד

קכח) פסחים נ"ו, א.

קכט) ח"ב קל"ה, א.

אוף הכי איהי אתיחדת לתתא ברזא דאחד כו' וכמ"ש קל) ביום ההוא יהי הוי' אחד ושמו אחד שגם שמו יהי בבתי' אחד כמו הוי' אחד כו' וזהו למהוי' אחד באחד וזהו בשכמל"ו שאומרים אותו בק"ש בחשאי כמארו"ל בפסחים פ' מקום שנהגו דנ"ו ע"א ארשב"ל ויקרא יעקב לבניו ויאמר האספו ואגידה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא ח"ו יש פסול במטתי כאברהם כו' ואבי יצחק כו' א"ל בנו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר בשכמל"ו אמרי רבנן היכי נעביד נאמרינהו לא אמרו מרע"ה לא נאמרינהו אמרו יעקב התקיננו שיהי' אומרים אותו בחשאי והטעם הוא כי יעקב הוא בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה והיינו מקצה עליון דכתר עד קצה האחרון דמל' להיות יחוד עליון דאצי' מאיר גם בבי"ע ולכן פתח יעקב ואמר בשכמל"ו. ומשה שהי' מלגאן בבתי' הדעת דאצי' לא אמר בשכמל"ו וע"כ התקיננו שיהיו אומרים אותו בחשאי רק לע"ל יאמרו בשכמל"ו בקול רם להיות כי אז יהי' תשלום הבירור דעה"ד טו"ר. ולכן גם בנעילה דיוהכ"פ אומרים בשכמל"ו בקול רם להיות שביהכ"פ אין שטן ואין פגע דע שהרי השטן גימ' שס"ד להיות כי יום השס"ה שהוא יוהכ"פ אין לו שליטה כלל ועיקר העילוי ביוהכ"פ הוא בזמן הנעילה שאז הוא בחי' עלי' המל' לכתר מעין לע"ל שתהי' אחעט"ב כמ"ש מזה במ"א לכן אומרים אז בשכמל"ו בקול רם שהרי זהו מעין לע"ל מלבד מה שכל יוהכ"פ הוא מעין עוה"ב שהרי אין בו לא אכילה ולא שתי' כו' כמ"ש מזה במ"א.

למ"ד) ולהבין זה יש להקדים לזה ביאור הפסוק קלא) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו' דהנה לכאורה נודע וכבר ידוע לכל שברא ה' שמים וארץ וכל צבאם יש מאין ואפס המוחלט, וכמא' החוקרים קלב) כי ברא דבר מלא דבר כו' ומהו אומר שישאו למרום עיניהם לראות ולהתבונן מי ברא אלה שהכוונה הוא להתבונן איך שנבראו יש מאין כו'. אך הענין הוא שהנביא מוכיח לישראל שיתבוננו ויראו בחי' גילוי אור עצמות א"ס ב"ה גם במה שכבר ברא יש מאין בבחי' גבול ותכלית שבוה דוקא יש הארת אור א"ס ממש מפני שהפעולה דומה לפועל. אך אם הפועל האלקי בחי' א"ס שהוא בבע"ג איך ימצא בבחי' הגבול בחי' הבע"ג. אך הרי זהו שאמר המוציא במספר צבאם שאעפ"י שמי ברא אלה מ"מ מוציא במספר וגבול, ובוה דוקא ידאו

קל) זכרי' י"ד, ט.

קלא) ישעי' מ, כ"ו.

קלב) רס"ג בס' האמונות והדעות מ"א: דבר לא מדבר, וכ"ה במו"נ ח"ב

רפ"ג. ואולי גם כאן צ"ל כן.

שיש בכח זה עצמו כח הא"ס עצמו וזהו וראו מי ברא אלה כו' שאעפ"כ כח עצמות אא"ס ב"ה בפעולה זו. וזהו עיקר ענין כוונה האמיתי' בפסוק בשכמל"ו שברוך זה היינו בחי' ירידה והמשכה למטה משם כבוד מלכותו כו', ואעפ"י שאא"ס למטה עד אין תכלית שאין סוף להתפשטותו שכמו שהוא א"ס כך א"ס להתפשטותו כו' מ"מ מוציא במספר כו'. וכלליות הענין הוא דכמו שביחור"ע בע"ס דאצי' בחי' ה' אחד שהוא אח' ד' שרומז לע"ס כנודע ה"ו בחי' העלאה והתכללות לאין שיעור למעלה בעצמותו, כך הוא בחי' הידידה למטה בבשכמל"ו ג"כ בבחי' א"ס ממש לפי שעצמיות אא"ס ב"ה שורה ג"כ במדת מל' דאצי' שמסתתר בבי"ע כמו ששורה ביחור"ע דאצי'. וזהו שא' קלג) דאיהו וחייהו חד ביחור"ע דאצי' תאיהו וגרמוהי חד במל' דאצי' בבי"ע שעיקר ענין השפע זו הוא בבחי' אותיות דמל' שלזה נק' המל' בחי' כלי בכלל ובפרט כנודע שמבחי' מל' של כל ספירה וספירה הוא שנעשה בנין דע"ס שבמל' באורות וכלים, כמו מבחי' מל' שבחכמה נעשה חכמה שבמל' וממל' דחסד דאצי' נעשה חסד שבמל' ועד"ו מכל הע"ס. וזהו איהו וגרמוהי הן בחי' הכלים חד ממש כמו ביחור"ע והגם שנאמר ב"פ חד שמזה מוכרח לומר שבחי' חד מה שאיהו מתייחד עם חייהו הוא באו"א מכמו בחי' חד שבחי' איהו מתייחד עם גרמוהי. הנה באמת שזה ענין יחודם וכמשי"ת לקמן אי"ה קלד) שענין ההפרש הוא שיש בבחי' הא"ס בחי' מתחלקי' ועכ"ז הוא אחדות פשוט, ולכן בשניהם נאמר חד שבחי' איהו מתייחד עמהם הרי גם עם בחי' גרמוהי איהו בעצם מתייחד עמם עד שנעש' חד, וע"י נבראו כל הנבראים דבי"ע וכבר נת"ל שענין הבריאה הוא בחיק הבורא לבד כו' א"כ מתייחדים ביחוד שלם כמו בחי' יחוד דיתור"ע. וז"ש כי הוי' הוא האלקי' כולא חד וכתוב ה' אחד ושמו אחד. וזהו שאמרו השבטים כשם שאין בלבך יחור"ע אלא אחד כך אין בלבנו בחי' יחור"ת אלא אחד כו' וכמא' כגונא כו' למהוי אחד באחד כו'.

לא) **ולהבי'** זה הנה לכאורה מובן מכלל זה שבוודאי מפני שכת של א"ס עצמו שורה במדה זו דמל' ע"כ יש בכח מדה זו להשפיע מאין ליש בלי שיעור כלל. וכך אנו רואים גם למטה מטה בסוף מדריגת המל' בבי"ע עד בחי' המל' דמל' דעשי' שמהוה ז"ר וארץ וכל צבא השמים המורכבים מיסודות הרוחני' וגשמיות ד"י בארץ שידוע כי שרשם מז' מדות דמל'. והיינו מבחי' חסד דמל' דמל' דעשי' נתהוה רקיע הראשון ומגבורה דמל' דמל' דעשי' בחי' רקיע שני עד הארץ הלזו נתהוה ממל' דמל' דמל' דעשי' ושרש הכל

קלג) הקדמת ת"ז.

קלד) פל"ב.

הוא מבחי' מל' דאצי' שנעשה כתר לבריאה כידוע והיינו ענין די רבתי דאחד שע"ז אמרו תמליכהו בשמים ובארץ שהם ז"ר וארץ וד"ר כו'. ולכאורה מה צריך עוד לבשכמל"ו מהו ענין כוונה זו עוד דבשכמל"ו והלא ארז"ל קלח) כד אמליכתי בשמים ובארץ ובד' רוחות תו לא צריכת ובאמת אין הלכה כאנשי יריחו קלו) שהיו כורכים את שמע ואדרבה עיקר הכוונה עכשיו הוא ביהו"ת דבשכמל"ו דוקא מפני שיש יתרון המעלה בזה מבחי' יחו"ע שבפסוק ראשון דק"ש כמשי"ת לקמן אי"ה קלח).

והנה צ"ל תחילה ענין הסתירה לזה שמובן לכאורה דאין שיעור בשפע זו דמדת המל' בכל עולם עד למטה בעוה"ז אמר מה רבו מעשיך ה' כו', ובמו שאנו רואים בשפע רוחני לגשמיות כמו מכל עשב שצומח שהמזל מכה בו ומגדלו מרוחני אל הגשם ויש ריבוא רבבות מיני עשבים שצומחין מחדש בכל יום כמו"כ ודאי ריבוי כחות רוחני' דמזלות המשפיעים יש ריבוא רבבות וכל כח רוחני הא' (הוא?) מובדל בפ"ע כמו שהעשב שלמטה מובדל מעשב אחר כן ויותר מכן מובדל הכח הרוחני השופע בו שהרי מה שנשפע מן הכח הרוחני להעשב הגשמי הצומח אינו אלא חלק עשירית בלבד והוא בחי' מל' שבהם לבד וא"כ הם יו"ד פעמים כמותם וכך שפע המזלות לכל חי ומדבר כמו מזל מחכים כו' וכפי ערך הגשם של דצח"מ וארמ"ע לגבי דמזלות כך ממש ערך המזלות נק' גשם לגבי כחות העליונים שעלולים מהם וגם זה בא אליהם השפע רק מחיצוני' שבעליונים שהוא חלק העשירית לבד כך העליונים לגבי העליונים עליהם כאופנים וחיות הקודש שמקבלים דין מן דין כו'. ועד"ז הולך ועולה מלמטלמ"ע מעשי' ליצי' ומיצי' לבריאה כמו בג"ע בנשמות ומלאכים עד מקור כל העולמות כולם שהיא בחי' מל' דאצי' שבבי"ע שכולל הכל היינו שכולל כל ריבוי הכחות העלולים ממנה מאין ליש שהוא ודאי בלי שיעור כלל. ואמנם בהיות עדין הכל בכח ובהעלם במדה זו דמל' טרם שיוצא לפועל גילוי השפע הן הנה הנק' בחי' הכלים והוא בחי' ריבוי האותיות וצרופי האלקי' שכלולי' במל' וזהו שארז"ל קלח) יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, ואותיות הללו יש בהן ב' מדריגות כידוע, א' אותיות עצמי' והוא נק' בחי' כלים פנימי' כמו מל' שבחסד ומל' שבגבורה שבמדה זו דמל' דאצי'. והב' אותיות שיוצאין לחוץ כמאמרות יהי אור ויהי רקיע דאתוון אתגליפו בקול דבור שמלוּבש בתוך כל בריאה ממש ונק' כח הפועל בתוך הנפעל וכמ"ש

קלח) ברכות י"ג, ב.
קלו) פסחים ג"ו, א.
קלז) פלי"ח — מ"ם.
קלח) ברכות ג"ה, א.

קלט) אד' בם בם ממש, ונק' אדון כל המעשים ממש. וא"כ צ"ל דודאי לפי ערך כח הא"ס שמאיר במדה זו דמל' הנה גם הצדופים הם לאין שיעור וכמ"ש בס"י קמ) מכאן ואילך צא וחשוב עד אין שיעור ולפיו הי' ראוי להיות גילוי צדופים להיות הבריאה ממש ג"כ לאין שיעור ממש כי מאחר דכח הפועל הוא בנפעל ממש וכח הפועל בא מכח של א"ס עצמו שע"ז אמר איהו וגרמוהי חד פי' גרמוהי הן אותיות וכלים חד ממש עם בחי' איהו ולמה אמר המוציא במספר צבאם במספר דוקא שזהו דבר והיפוכו לכאורה דאיך ימצא מספר וגבול מבח ואוא"ס הבלתי בע"ג ולא עוד אלא שהוא עצמו המוציא במספר דוקא. אלא צ"ל שהוא ית' כל יכול וכמו שמכחו נמשך בבלתי בע"ג כך הוא מוציא במספר וגבול דוקא והן הן גבורותיו וכמ"ש בעה"ק ח"א פ"ח שא"ת שאוא"ס הוא בלתי בע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו אלא שכמו שהוא בבע"ג כן יש לו כח בגבול. וע"ז אמר בסיפא דקרא מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר פי' שהוא רוב אונים ואמיץ כח בבחי' א"ס בעצמו ע"כ גם זה כי הוא כל יכול להיות השפע לכל א' כפי מדריגתו דוקא איש לא נעדר לא יחסיר לו ולא יוסיף לו הכל במדה ושיעור. ואמנם אין קץ והפסק לגוף אור השפע כלל וכלל אע"פ שמוציא עצם מציאת התהוותם ואור שפעם במספר דוקא כו'.

לב) ועפ"י"ז יובן כפל אמרם חד בבחי' איהו וגרמוהי ולא כללם יחד לומר איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון. אלא שמה שבחי' חיוהי מתאחד עם בחי' איהו זהו עם בחי' אוא"ס הבלתי בע"ג הגם שגם זה הוא לאחר הצמצום מ"מ הוא כח א"ס בלתי בע"ג. ומה שבחי' גרמוהי מתייחד עם בחי' איהו זהו עם כח הגבול הנמצא בא"ס ולכן א"א לכוללם יחד שהרי ב' בחי' מובדלים הם ושניהם בא"ס אח"פ בתכלית הפשיטות. ואדרבה כח זה שיהי' גבול זהו עוד נפלא יותר שלכאורה מה שא"ס הוא בבע"ג זה לא יפלא כלל אבל מה שיהי' כחו גם בגבול זה מופלא יותר כו' ומלבד זה הנה גבוה יותר שהרי זהו מבחי' כח הא"ס המצמצם את הצמצום שהוא פועל בפועל לגילוי בחי' האורות א"כ יובן שמה שגרמוהי מתייחד עם בחי' איהו זהו בבחי' חיות גבוה ונעלה מא"ס עצמו היינו בבחי' איהו בעצם כו'. וא"כ מטעם זה עצמו מובן שא"א לומר איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהן פ"א חד שהרי בחי' איהו בעצם שמתייחד עם גרמוהי הוא בחי' היותר נעלה בעצמותו מבחי' איהו שמתייחד עם חיוהי כו' ונמצא כי מלבד מה שמצד בחי' גרמוהי שהם הכלים

קלט) תהלים ס"ח, י"ח.

קמ) ס"פ ד.

שמתייחדים עם בחי' איהו הוא כח הגבול שבא"ס משא"כ חיוהי הם האורות מתייחדים עם בחי' איהו הוא כח הבע"ג שלכן א"א לכוללם יחד, הגה בחי' איהו זה שמתייחד עם גרמוהי הוא עוד יותר נעלה בעילוי עצמותו שמצד זה ג"כ א"א לכוללם יחד בחד חד כו'. ולא יפלא בעיניך האיך הכלים מתייחדים בבחי' היותר גבוה מהאורות הלא הם קדמו ג"כ וכנודע שבנין הכלים נתהווה תחילה קודם אצי' האורות כו' וי"ל קדמו פי' קדמו במעלה וכנ"ל שהצמצום הוא מא"ס המצמצם שהוא פועל בפועל המשכת הקו כו' וכמ"ש במ"א בענין פי' קדימת התהו שקדמה במעלה כו'. וע' בד"ה ואולם חי אני בענין תתן אמת ליעקב מענין החשך שקדם לאור שהוא מבחי' חשך הקדום כו' יעו"ש.

(ג) **ולחבין** כ"ז ילה"ק תחלה מה שאנו רואים בחוש שיש בחי' אוא"ס במדת

מל' ע"כ אור השפע האלקי אינו נפסק כלל שהרי אנו אומרים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית שבכל יום מתחדש השפע מאין ליש מריש כל דרגין עד סוף כ"ד בכל שיתא אלפי שני דהוי עלמא בעולמות העליונים הרוחני' והגשמי' לא נעדר ולא נפסק אור שפעם כלל וכלל וכמ"ש מרוב אונים כו' איש לא נעדר להפסיק לו שפע אור חדש. וכמו האדם וכל צומח וחי מתחדש אור חיותם בכ"י מחדש ממש וכן במלאכים הרוחני' עד רום המעלות ואע"פ שכשבא השפע האלקי בתוך כאו"א הוא במדה ושיעור דוקא, אבל מ"מ גוף השפע לא נפסק לעולם (והגם כי שית אלפי שני זהו ג"כ זמן מוגבל, אמנם באמת הי' יכול להיות זמן עד אין קץ רק שכך עלה ברצונו לפניו ית' שיהי' רק שית אלפי שני והמופת לזה שהרי לא נתיישנו הנבראים כמארז"ל בירושלמי קמא) ע"פ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כיום הבראם כלומר שהם חזקים כיום הבראם. והגם כי י"ל לפי שפועל האלקי פועל תמיד להוות ולהחיות מאין ליש א"כ הם נבראים חדשים בכל עת ובכל רגע מ"מ מובן מזה עצמו ג"כ שהכח הוא בלי הפסק ואינו כמו כח הנבראים שהרי אנו רואים בנבראים עד"מ הקול כל מה שהולך ומושך הוא מתמעט והולך ולא כן באלקות דכתיב קמב) ויהי קול השופר הולך וחזק. ובענין התהוות הנבראים אנו רואים שהכל בסדר אחד ובכח אחד שלא נחלשו השמים והארץ והשמש והירח וכל צבא השמים מפעולתם הרי רואים בהם כח הא"ס שהרי הנברא מצד עצמו הולך ונחלש מיום הוולדו כמ"ש הבחיי קמג) שהאדם וכל הנבראי' מיום הבראם ואילך הולכים ומתייבשים אלא שגם בזה י"ל שמאחר

קמא) ברכות פ"א ה"א (בשינוי לשון, וראה ג"כ סי' החקירה להצ"צ בתחילתו).

קמב) שמות י"ט, י"ט.

קמג) עיין בחיי בראשית א, כ"ח.

שבכל עת ובכל רגע נמשך כח חדש להוות מאין ליש א"כ י"ל שבכל עת ובכל רגע נמשך הארה חדשה מא"ס להוות אלא שבאמת אינו כן שהרי ארז"ל (קמד) ששאלו את ר"י לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו א"ל לששה ימים מאז ועד עתה מה הוא עושה א"ל יושב ומזווג זיווגים. ואם נאמר שלפעולת חידוש הישנות צ"ל כמו בראשית ההתהוות א"כ אינו בגדר שאלה מה הוא עושה עכשיו אלא שזהו מכח הא"ס שא"ס להתפשטותו והי' יכול להיות זמן בלי גבול ושלא יופסק ולא יוגרע כחו כמלא נימא אלא שכך עלה ברצונו הפשוט כו').

לה) והמשל לזה הוא המעיין הנובע שנביעתו הוא בלתי הפסק כלל לעולם ומ"מ המים שיוצאי' מהמעיין הם מוגבלים בכלים רבים קצובים כאו"א במדה הן רב הן מעט אך מצד המעיין לא יופסק מפני מקורו בתומו רבה שאין לו שיעור בעצם כלל כידוע. כך כח נביעות ההשפעה מאין האלקי דבחי' המל' אין לה הפסק מצד שנמשך מכח הא"ס עצמו שאין לו שיעור למעלה בעצמו כו' ומ"מ בבוא במקבלים בא במדה לפ"ע כל עולם כמ"ש המוציא במספר צבאם ובערך שיוכלו הנבראים שבכל עולם שאת שהרי ארז"ל (קמח) הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם שלא יוכלו גם המלאכים שאת יתר מכפי חוק הקצוב להם מבחי' משחתא הוא בחי' בוצינא דקרדניתא גבורה דע"י המודדת כל פרטי מדידות הנאצלים והנבראי' דאבי"ע כו'. או יובן ד"ז ממשל החכם הגדול שחכמתו בלתי מוגבלת כלל וכלל שיוכל להשכיל השכלות אין קץ, וזה ודאי אם אין קץ וגבול לחכמתו בעצם גם אור שפעו למקבלים מתחדשת תמיד בלי גבול ושיעור כלל כמעין הנובע שמתגבר תמיד ומ"מ תלמידיו המקבלים מקבל כאו"א כפי המדה שלו המצומצם לפ"ע הכלי שלו כמים המתכנסין מן המעיין בכלים קצובים ומדודים כל אחד במדה בפ"ע או בדומה לזולתו. וזהו המוציא במספר כו' שאע"פ שגוף השפע בחי' אור שפעו האלקי אין בה קץ לחדש האור בכל יום כל מע"ב בכמה ריבוי אופנים שיעור בזמן ומקום למעלה ולמטה מ"מ המקבלים מקבלים בכלים מכלים שונים בבחי' גבול וגם עצם מציאותם מתחדש מאין ליש במספר וגבול כמ"ש המוציא במספר צבאם עד שכאו"א מיוחד ומצומצם כנ"ל במשלים ולא נמצאו שנים במהות אחד או אחד בשני מהותים ולכן אין מלאך אחד עושה ב' שליחות (והגם כי מחנה מיכאל עד"מ הם קפ"ו אלף מחנות והרי כולם הם בחי' אהבה מ"מ אין אהבת הא' דומה לחבירו כו') כי מיוחד לכל מלאך צירוף אות האלקי המתווה אותו מאין ליש ובו וע"י נמשך לו עבודתו באהבתו

קמד) ב"ר פס"ח. ד.

קמה) סנהדרין ל"ח. ב.

או ביראתו, וכמו שכל אות וצירוף בדבור מובדל בפ"ע כן כל מלאך מובדל מחבירו כו'. ומ"ש קמז) היש מספר לגדודיו הרי אמר לגדודיו אין מספר וכתוב קמח) אלף אלפים ישמשוני וריבו רבבן קדמוהי יקומון ה"ה בבחי' מספר, אלא שזהו מפני שבגדודיו בא החידוש בכלליות מאין האלקי שאין לו מספר בעצם, אבל במקבלים בעצמן יש מספר לכן אלף אלפים ישמשוני כו' שהם עצמם בבחי' מספר אבל לגדודיו להיות כי הם מקבלים מכלליות אין האלקי המהווה כו' לכן הם בלי מספר כו' וכ"ז הוא לפי שכך עלה ברצון המשפיע שהוא עצמיות א"ס ב"ה שימצאו במספר וגבול וזהו המוציא לי' יחיד שהוא ית' מוציאם בגדר מספר וגבול אבל עצם אור השפע אין לה שיעור וגבול כלל מטעם שעצמיות אוא"ס מיוחד במדת מל' מקור כל הנמצאים כנ"ל שזהו שאמרו איהו וגרמוהי חד כו'.

לה) וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. פי' שהנביא מוכיחם שישאו עיניהם למרום שהיא בחי' עצמי' אא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' מספר וגבול וכמ"ש קמח) ואתה מרום לעולם ה' וראו שגם בבחי' ירידת שפעו בריבוי הנמצאים זהו כח הא"ס עצמו, וזהו מי ברא אלה מי אלה הם אותיות אלקי' ואשר ברא אלקי' בפו"מ הוא בא מכח מי כו'. ופי' אלה הוא לי' רבים בריבוי התחלקות מאד כמ"ש קמט) מה רבו מעשיך ה' ומ"מ באים במספר וגבול וזהו אע"פ שמי ברא אלה מבחי' כחו של א"ס עצמו מ"מ מוציא במספר צבאם דוקא, והיינו בבחי' מדריגה הב' דאותיות שיוצאים לגילוי אבל מדריגה הא' שבאותיות שבעצם המל' אין לה שיעור ומספר כלל זהו מפני שמצד השפע עצמה אין לה שיעור כלל גם כאשר תבוא לידי מספר והוא ג"כ ענין החידוש מע"ב בכ"י לאין שיעור כו' כנ"ל. וזהו שמתרץ דבריו בסיפא דקרא דזה אינו דבר והיפוכו כלל מרוב אונים כו' פי' מרוב אונים שהוא כחו של א"ס בעצמו שאין לו שיעור למעלה ואין לו תחלה כו' שעי"ז ממילא מחייב שאין שיעור להתפשטותו למטה והוא ריבוי האותיות לאין שיעור בעצם מדת המל' מאותו הכח עצמו הבלתי בע"ג הוא כל יכול להוציא במספר וגבול דוקא והוא מ"ש מרוב אונים ואמין כח הוא א"ס הבבע"ג איש לא נעדר הוא בחי' גבול שנמשך שפעו כפי המדה דוקא. והן הן גבורותיו לצמצם כפי המדה וזהו רבותא יותר וכן יתפרש כפשוטו לא נעדר ולא נפסק ונחסר לו השפע שזהו כח החידוש שאין לו הפסק כלל כנ"ל והכל אחד.

קמו) איוב כ"ה, ג.

קמו) דניאל ה, י.

קמח) תהלים צ"ב, ט.

קמט) תהלים ק"ד, כ"ד.

(לו) ולהבין זה בתוס' ביאור הנה יובן עד"מ מנביעת האותיות מן השכל שבמות שנובעין ונמשכין תמיד בלי הפסק כלל היינו לכל אופן גילוי אור השכל מתהווה מיד צירופי האותיות ואין שיעור לנביעה זו. ואעפ"י שעצם מהות האותיות הם כלים מגבילים לאור השכל ההיולי שהרי באים בצירופים ותיבות במספר מוגבל מ"מ גם הם בלתי מוגבלים באור השכל שנובע מלמעלה מן השכל ממש מאחר שנביעתם תמידית להגביל בכל אופן שיאיר אור השכל לפי שידוע שהכלים והאותיות יש להם שרש בבחי' מקור מיוחד כמו שיש שרש להאור וכמו שאין שיעור לאופני מציאות האור כך אין שיעור לריבוי הכלים מכלים שונים והאותיות רק שאופן ריבוי הכלים בא להגביל ואופן ריבוי האור הוא בא בבחי' התפשטות וכך הוא בכל צורה וחומר שנק' או"כ או משל ונמשל שלפ"ע ריבוי הארות אור הנמשל יבא ריבוי המשל כמ"ש קנ) וידבר שלמה שלשת אלפים משל לפי שבחכמת שלמה נא' ותרב חכמת שלמה כו' והם חומר לגבי הנמשל שהוא בחי' צורה כו' ואדרבה יש כח רב במקור הממציא וממשיך הכלי שהוא המשל יותר מכח שבמקור הממשיך האור שהוא הנמשל וכנודע שבכדי שיוכל לומר משל על איזהו דבר צ"ל בעל שכל יותר הרבה מכמו שיוכל להשכיל עצם ההשכלה כו'. ולכן שלמה דוקא אמר משלים וכן ר' מאיר שהוא מקור האור מנהיר קנא) עיני חכמים בהלכה כו'. וכן על התורה נאמר קנב) כאשר יאמר משל הקדמוני כו' שהתורה הנגלית לנו דוקא נק' משל הקדמוני להיותה בבחי' אותיות וכלים מגבילים שזהו יותר גבוה בשרשה מאור התורה ונק' תורה הקדומה שקדמה לעולם הנאצל כו' ועיקרה דוקא בתושבע"פ מל' קרינן לה שבא במדה וגבול ע"פ דקדוקי סופרים ששרשה בחכמת התורה הקדומה שנא' בה קנג) ארוכה מארץ מדה וו"ש קנד) א"ח עט"ב כמ"ש במ"א בענין ז' מצות דרבנן וכך יובן בשרש בחי' האותיות שבמל' ביחז"ת דבשכמל"ו שבאים בבחי' גבול ומדה דוקא כמ"ש המוציא במספר שזה בא מכח של עצמי' חכ' הקדומה שלמעלה מבחי' יחו"ע בע"ס דאצי' דאיהו וחייהי חד. וזהו שא' וראו מי ברא אלה יש מאין באותיות שנבראו בהן בפו"מ דוקא שמוציא במספר דוקא ולכולם בשם יקרא ה"ז בא משרש כח העצמיות יותר והוא מרוב אונים ואמיץ כח כמו גדול אדונינו רב וכח הרבה יותר מכח אור ההתגלות וההתפשטות האורות דע"ס כו'. ונמצא כי יחו"ת

קנ) מ"א ה' י"ב.

קנא) עירובין י"ג, ב.

קנב) ש"א כ"ד, י"ג.

קנג) איוב י"א, ט.

קנד) משלי י"ב, ד.

דאיהו וגרמוהי חד שבמל' שרשו יותר עליון מיחו"ע דאיהו וחיוהי כו'. וע"ד דוגמא בכל מאמר מיו"ד מאמרות כמו ויאמר אלקי' יהי רקיע הרי זה המאמר בא במדה וגבול לאופן התהוות הרקיע לבד, ושרש אותיות יהי רקיע תחילת נביעתן מבחי' אור החכ' שבראש שבא בחכ' בסוף בקול ודבור הרי ודאי יש להאותיות יהי רקיע שרש במקור העליון יותר מגוף מקור האור דחכ' שבראש שנמשך באותיות השכל ומן השכל שבמוח לדיבור כי הכח והשרש להגביל באותיות ממש שרשו יותר עליון מכח ושרש התגלות והתפשטות אור מטעם הנ"ל. וגם כל שבא בהגבלה יותר שרשו יותר עליון כמו בלוחות דכתי' קנה) והמכתב מכתב אלקי' חרות הרי מעשה הכתב של עשה"ד הם יותר געלה מעשה"ד שבדיבור העליון שהרי הי' חרות בחי' אותיות החקיקה, וגם ארו"ל חירות כו' ונמצא לפ"ז אותיות הכתב שנשפלו יותר מאותיות הדיבור שרשם גבוה עוד יותר בעצמות חכ' הקדומה כו'.

לז) וזהו ג"כ שורש ענין העוה"ב שנא' בו קנו) להנחיל אוהבי יש ממש כו'. והיינו דוקא כאשר יהיו הגופים גשמיים ראויים לקבל אור חיות אלקי בהגשמת והגבלת החומר מצד עצם והזדככות החומר שראוי לקבל הצורה האלקי' ממש ה"ז עליון מכל מדריגות גילוי אור האלקי בגעה"ע ולנביאים שאינו רק זיו ואור העצמי ולא ממהו"ע שזהו השגת המציאות ולא השגת המהות (ומ"ש במ"א בענין חכם עדיף מנביא שעכ"ז עדיפת החכם הוא רק בבחי' ידיעת המציאות משא"כ הנביא זהו השגת המהות זהו לגבי בחי' ידיעת המציאות דחכם נק' השגת הנביא בשם השגת המהות. אמנם באמת לאמיתו לגבי לע"ל או לגבי תומ"צ נק' השגת הנביא בשם השגת המציאות לבד, רק שנק' השגת המציאות ולא ידיעת המציאות לבד, שהשגה הוא דבר שנקנה בו יותר מידיעה שהוא רק הכרה משא"כ בתומ"צ ולע"ל יהי' גילוי המהות בבחי' השגה גמורה כו' ולכן אין קנו) הנביא יכול לחדש בה דבר כו') והגילוי שיהי' לעוה"ב זהו ממעשה המצות והתורה הנגלית לנו בפר"מ שמזה דוקא יהי' העוה"ב כידוע והיינו מפני כי הא בהא תליא מטעם הנ"ל. וזהו לכולם בשם יקרא פי' זהו עיקר הרבותא מה שבשם יקרא לכולם דהנה הזכיר כאן ג' דברים, הא' מי ברא אלה שהוא גוף התהוות הנברא שהו"ע התהוות הבריאה יש מאין האלקי ע"י אותיות האלקית שיוצאי' בגילוי דוקא, והב' מה שבאים במספר תיבות כנ"ל קנוח) שזהו מ"ש המוציא במספר צבאם לפי התחלקות מספר האותיות

קנה) שמות ל"ב, ט"ו.

קנו) משלי ה, כ"א.

קנו) מגילה ב, ב.

קנוח) פל"ד, ל"ג.

והצירופים שלוחה אין מלאך א' עושה ב' שליחות כנ"ל קנט), והג' שהוא יותר רבואה מה שלכולם בשם יקרא. והענין הוא מטעם הנ"ל דכל שבא הדבר למטה במדרגה בבחי' הגבול יותר שרשו עליון יותר וגם בכאן מה שיש קריאת שם לכל מלאך בפ"ע זהו בחי' הגבלה ביותר מעצם התהוות מציאותן. בבחי' הגבול כו'. דהנה ידוע שכל כח רוחני העליון יקרא שמו רק ע"ש בחי' השפעתו דוקא שהוא כח פעולתו לבד כמו כח רוחני דמול המגדל הרכבת העשב יקרא בשם עשב כמ"ש בזהר קט) ע"פ מצמיח חציר כו' דיש מלאכים שנק' חציר למעלה וכן יש כח רוחני למעלה שמגדל היסודות דאש ומים שנק' שר של אש ושר של מים וכן המרכיב היסודות דאש ומים וכמו שיסד הפייטן קסא) כנאבק לו שר בלול מאש וממים ובכלל נק' מלאכים אש כמו קסב) משרתיו אש לזהט ועי' בי"ח שהביא שזהו בהיותם בבחי' הביטול למעלה אבל בשליחותם הם בחי' רוח, ולכן נאמר עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט שזהו ב' בחי' הנ"ל. ואעפ"י שמציאת האש ומים גשמי' המה לגבי רוחני' דמזלות, וכן גשם התבואה שנא' ממגד תבואות שמש לגבי כח רוחני דשמש וכה"ג מול מחכים ומול מעשיר, וגם חילוקי תולדות טבעי החי והמדבר כמו חכם גבור ורחמן, וכמו הנשר רחמני והעורב אכזרי והארי טבעו כך והשור כך וכל עופות מתחלקי' כל עוף כנף למינהו בחילוקי טבעיותיהם כו' הכל בא מחילוקי מדרגות דמזלות הרוחני' שנק' גשמיות לגביהם וכנ"ל סעי' ל"א השפע הנאות הרוחני' דמזלות בגשמיות דדצח"מ וארמ"ע הוא רק מחלק העשירי דבחי' מ"ל שבהן שנק' כח פעולותיהן לבד, מ"מ נק' שמם דוקא ע"ש פעולתם ושפעם המוגבל וכמו ויקרא האדם שמות זהו ג"כ ע"ש פעולת כל אחד והוא מ"ש זה שמו פי' שמו העצמי דוקא דהיינו הך כו' וכנ"ל סעי' כ"ב וכמ"כ המזלות הרוחני' נק'. גשמיות לגבי המלאכים העליונים שעליהם שהן האופנים וגם הן נק' שם כל אחד ע"ש פעולתו ושפעו דוקא מרוחני' לגשמיות דמזלות כו' וכך הוא עד רום המעלות דמקבלין דין מן דין מלאכים ואופנים דעשי' מקבלי' ממלאכים וחיות דיצירה ומלאכי' וחיות דיצי' מקבלים מעליונים עליהם שהם מלאכים דבריאה שנק' שרפים גם הם שמם ע"ש שפעם ופעולתם דוקא כו'.

לח) וזהו שנק' המלאכים בכינוי שמות רבים ע"ש דצ"ח כמו קסג) אז ירננו כל עצי יער שהם המלאכים שנק' עצים ויש שנק' חציר

- קנט) פלי"ד.
 קס) זח"א י"ח. ב.
 קסא) במוסף לשמע"צ.
 קסב) תהלים ק"ד, ד.
 קסג) תהלים צ"ו, י"ב.

ויש שנק' בשם דומם כמו קטו) אבנים שחקו מים שזהו כפי אופן השפעתו אם בבחי' דומם או צומח וחי, ודרך כלל מלאכים דעשי' נק' ע"ש בחי' דומם ודיצי' ע"ש בחי' צומח ודבריאה ע"ש בחי' חי כארי' ושור כמ"ש קסה) פני ארי' אל הימין וכתי' קטו) ופני שור מהשמאל ודאצי' הם בחי' אדם וכל עולם כלול מד' בחי' דצח"מ ולכן גם ביצי' יש בחי' אדם וכמ"ש קטו) בנבואת יחזקאל שראה המרכבה דיצי' ופני אדם לארבעתן וזהו לכולם בשם יקרא לכל מלאך יקרא בשם המיוחד לו לפי אופן השגתו שהוא לפי אופן ההשפעה הנשפע לו ולפי שפעו שהיא משפיע לשלמטה הימנו ומי הוא הקוראו בשם זה המיוחד רק לפי אופן שפעו הוא מ"ש בתחילה וראו מי ברא אלה הוא המוציאם במספר דוקא והוא אשר לכולם בשם יקרא, והוא שרש ומקור המאמרות דכל מע"ב שזהו בחי' עצמי' אוא"ס שבמדת מל' דאצי' (ומלאכים דאצי' קורא בשם אוא"ס המאציל) שורש כלליות כל העלולי' מאורו בבי"ע הוא שיורד בסוף הכל דווקא והיינו לקרות לכל אחד בשם המיוחד לו. והיינו תחלת הכל דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן ומטעם הנ"ל שבהגבלת הכלים ביותר שם הוא מבחי' ומדריגה היותר עליון שבעצמות אוא"ס. וז"ש מרוב אונים ואמיץ כח שבעצמותו ממש איש לא נעדר שפעו במדה וגבול המיוחד לו דוקא משום דהא בהא תליא דוקא והנה מכ"ז יובן ג"כ בשרש כל הברואים שהוא בחי' מל' שהאותיות דע"מ שבאים בהגבלה ממש תוך כל נברא ממש הוא יותר עליון בשרשו מעצמיות אור הראשון שבחכ' ורצון דמע"ב שהוא מאמר דבראשית כנ"ל ובוה יובן ג"כ שרש יתרון מעלת יחו"ת דבשכמל"ו דאיהו וגרמוהי חד שזהו קריאת והמשכת אור האלקי בריבוי האותיות דשם כבוד מל' עד התהוות דצח"ם דעשי' על יחו"ע דאיהו וחייהי חד כנ"ל. וזהו לכו חזו מפעלות אלקי' אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות קסח) פרטי' דמלאכים שהן ע"ש השפע והפעולה למטה דוקא שנק' מפעלות אלקי' בארץ ע"י שלוחי השפע דמלאכי' שלכולם בשם יקרא בעצמו דוקא כנ"ל.

טל) והנה ע"ד כל הנ"ל במלאכים דבי"ע כך יובן ג"כ למעלה בעולם האצי' שיש שם ג"כ חילוקי דצח"מ ובחי' דומם דאצי' נק' אבן וצומח נק' עשב או תפוח ועץ וכן בחי' החי והמדבר דאצי' כו' והכל הוא ע"ש בחי' ההשפעה והפעולה מאצי' לבריאה וע"כ בחי' המל' שהוא בחי' השפעה כללית

- קסד) איוב י"ד, י"ט.
- קסה) יחזקאל א, י.
- קטו) ש.ש.
- קטז) ש.ש.
- קסח) ברכות ז, ב.

מאצי' לבריאה לפעמים נק' בשם דומם כמו אבן מאסו הבונים אבן הראשה או סלע ועפר וכה"ג ולפעמים נק' בשם צומח כמו כשושנה בין החוחים ולפעמים בחי' חי בחי' בתמה וחי' לפעמים בבחי' מדבר בחי' אדם ובאצי' עצמה נק' המל' בחי' דומם והמדות בחי' צומח וחוי"ב חי כו' כידוע והכל ע"ש הפעולה וההתפשטות להיות כי עיקר ההתפשטות והפעולה הוא מבחי' המדות חג"ת ע"כ כאשר השפע באה מרוחני' לגשמיות בכלל שהוא מאצי' לבי"ע נמשך מבחי' המדות כמו כשושנה כו' דאית בה תלת גוונים חיזור סומק ירוק ונק' מדות חג"ת שבצומח להיות בחי' משפיע לג' עולמות בי"ע עד השרים דעשי' והן ענין שית תיבין דיחוי"ת בשכמל"ו אבל ביחוי"ע דשמע ישראל הם ג"כ בבחי' המדות ו"ק מעלה כו', אך הוא למעלה מזה והוא בחי' מקור המשפיע לבחי' מל' כידוע דועד בחילופי אתון אחד. וזהו שצריך להאריך באחד דוקא וכשארז"ל כד אמליכתי למעלה כו' פי' בוי"ק הגשמי שבבחי' המל' שיושפע מוי"ק דז"א וכמ"ש ה' מלך גאות לבש כו', ונק' מלך לעולם כו'. ויובן זה עד"מ ההפרש בין ג' גוונים דשושנה בחי' צומח לבד לג' גוונים דתפוח חיור סומק ירוק דאעפ"י שהתפוח ג"כ צומח הוא אבל יש בו טעם מתיקות או חמיצות לבד עצם מהות התפוח אבל הוא חיותו ורוחניותו כו' וטעם המתיקות שבו מורה על עצם חיותו בבחי' החסדי' שיחי' לנפש וטעם המרירות לבחי' החריפות והוא בחי' הדין והטעם הממוצע הוא הנק' עריבות כו' והיינו בחי' חי שבצומח כידוע שבצומח ודומם יש ג"כ בחי' חי ומדבר בהעלם אבל בגילוי החי שבצומח הם בחי' הטעמים שמורכב מג' מדריגות דחג"ת כו' וכן במלאכים יש שנק' עצי היער בחי' צומח לבד ויש בהם מבחי' החי והן ג' גוונים דתפוח שגדל בעצי היער הוא בחי' המדות דחי בצומח. וכן יובן באצי' עצמו דבחי' המדות חג"ת דאצי' כאשר מאירים במל' נק' בשם תפוח וז"ש קסט) כתפוח בעצי היער כן דודי כו' והמל' נק' שושנה בג' גוונים דצומח שמשפיע לעולם הנפרד כו' וכמו מדות חג"ת ששייך למעשה בלבד שנק' חג"ת שבנה"י, אבל מה שהמל' נק' סוף מעשה להשפיע ממש נק' נה"י שבנה"י וזהו ההפרש בין ד' רבתי דאחד לבשכמל"ו אך מפני שנסב"ת וסוף מעשה עלה במח' תחלה מטעם הנ"ל קט) במ"ש המוציא כמספר כו' זהו יתרון מעלת יחוי"ת על יחוי"ע וזהו וראו מי ברא אלה בפו"מ דוקא שהוא בחי' ראי' שלמעלה מבחי' שמיעה דשמע ישראל כו'.

(מם) וזהו אכלתי יערי עם דבשי יערי זהו פסוד"ז ויוצר אור שהם שתיים שלפני' שלפני ק"ש שהם המלאכים שנק' עצי היער, ודבשי זו

קסט) שה"ש ב. ג.
קצ) פל"ת.

ק"ש שיש בה טעם מתיקות שהנשמה תשיג מצד עצמה כמ"ש שמע ישראל כדבש הנוטף מעצי היער שהם בחי' המדות דתו"ב חי שבצומח כנ"ל ושרש ההפרש בין שמע יחו"ע לבשכמל"ו יחו"ת ששמע הוא בחי' ביטול והעלאת המדות לך ובחי' המשכת אר"ח כו' אבל בשכמל"ו הוא בחי' ההמשכה בכלים מכלים שונים שיומשך עד למטה מטה ויראה ויתגלה אחדותו ית' גם בעולם השפל שלנו גם מצד זה יש יתרון המעלה ביחו"ת שהרי זהו תכלית הכוונה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתוני' כו', והיא ראשית המח' במח' הקדומה כו'.

(מא) **וענין** בחי' וא"ו דשם הוי' שבנפש האדם יובן בהקדים ענין מ"ש בנרות דזכרי' קעא) ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה, דהנה בכלל ענין הנרות הם הנשמות שהנשמה קרוי' נר כמ"ש קעב) נר הוי' נשמת אדם. כמו למשל הנר הנה הוא עולה תמיד למעלה ומתנענע תמיד בבחי' רצו"ש, כך ענין נשמת האדם הנה היא תמיד ברצו"ש להיות כי היא תמיד בבחי' עלי' למעלה ורוצה ליכלל באוא"ס וחוזרת ומתפשטת להחיות את הגוף לקיים רצון בוראה. ועש"ז נק' נשמה לשון נשימה שהוא בחי' הרצו"ש שהוא הנענוע התמידי שפועל נשימת האויר וסילוקו כו' וזהו דכתי' קעג) רוח בני האדם העולה היא למעלה להיותה תמיד בבחי' עלי' למעלה והגם כי ירדה להחיות את הגוף מ"מ היא בבחי' עלי' למעלה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה כו'. ואמנם לפ"ז צ"ל ענין מ"ש באהרן קעד) ובהעלות אהרן את הנרות וכת' קעה) בהעלותך את הנרות מהו ענין העלאה זו שצריך אהרן כה"ר להעלות את הנרות הם הנשמות הלא היא עולה מעצמה שז"ע הרצו"ש הנ"ל וכמ"ש רוח בנה"א העולה היא למעלה. אך הענין הוא דהנה כתיב קעו) וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה שיש ב' בחי' בנשמות זרע אדם וזרע בהמה. פי' זרע בהמה היינו בחי' נשמות דבי"ע שנמשכו מבחי' בהמה בחי' ד' חיות המרכבה פני ארי' פני שור כו' שהם י"ב בקר דבריאה, וע"כ נק' זרע בהמה והיינו כמו שהבהמה אין לה דעת כך הדעת שבנשמות דבי"ע לגבי בחי' הדעת שבנשמות דאצי' ודאי נחשב כאילו אינו ולכן כמו שהבהמה נחשב לגבי האדם כן נחשב נשמות אלו דבי"ע עם בחי' הדעת שלהם בבחי' בהמה לגבי הדעת דנשמות דאצי', והגם שגם בדי' חיות המרכבה יש גם פני אדם מ"מ

קעא) זכרי' ד, ב.

קעב) משלי כ, כ"ז.

קעג) קהלת ג, כ"א.

קעד) שמות ל, א.

קעה) במדבר ח, ב.

קעו) ירמי' ל"א, כ"ו.

היא מרכבה שכללותה הם בהמות וחיות וכמו למטה שהמרכבה הוא מבהמות וחיות, הגם שאדם מנהיגה, או י"ל שאדם דמרכבה בחי' הדעת שלו נגד אדם דאצי' כבהמה נחשב כמו שהאדם שלמטה אשר נשמתו היא מד' חיות שבמרכבה הוא נחשב כבהמה כו', אמנם יש נשמות גבוהות שנמשכו מבחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה שהם בחי' נשמות דאצי' כי אדם בגימ' מ"ה שנמשכו משם מ"ה דאיהו אורח האצי' כו', ונק' אחים ורעים למקום כמ"ש קעז) למען אחי ורעי, וגם נק' בנים למקום כמ"ש קעז) בנים אתם להוי' אלקיכם.

מב) ולכאורה צ"ל הלא בפסוק בנים אתם להי' אלקיכם נאמר לא תתגודדו כו' ופירש"י לפי שאתם בנים של מקום ראוי לכם להיות נאים ולא מקורחים ומגודדים וא"כ לפי הנ"ל שבנים אתם קאי על נשמות דאצי' וא"כ האם נא' שלא דלא תתגודדו ולא תשימו קרחה הוא מדבר רק בנשמות דאצי' ונשמות דבי"ע מותרים ובאמת לא כן הוא שגם עכשיו בעקבות כו' שהנשמות נמוכות ג"כ איסור הגידוד והקריחה וא"כ שם בנים צ"ל שזהו על כל הנשמות אפי' דבי"ע כו'. אך הענין הוא עפ"י מה שנת' בסש"ב פי"ח וז"ל כי האבות הן הן המרכבה וע"כ זכו להמשיך גר"נ לבניהם אחריהם עד עולם מע"ס דקדושה שבד' עולמות אבי"ע לכאו"א לפי מדריגתו ולפי מעשיו ועכ"פ אפי' לקל שבקלים ופושעי ישראל נמשך בזיווגם נפש דנפש דמל' דעשי' שהיא מדריגה התחתונה שבקדושת העשי' ואעפ"י כ מאחר שהיא מע"ס קדושות היא כלולה מכולן גם מחכ' דעשי' שבתוכה מלובשת חכ' דמל' דאצי' שבתוכה חכ' דאצי' שבה מאיר אוא"ס ב"ה ממש כדכתי' קעט) ה' בחכ' יסד ארץ וכולם בחכ' עשית קפ). ונמצא כי א"ס ב"ה מלובש בבחי' חכ' שבנפש האדם יהי' מי שיהי' מנש"י ובחי' החכ' שבה עם אוא"ס ב"ה המלובש בה מתפשטת בכל בחי' הנפש כולה להחיותה מבחי' ראשה עד בחי' רגלה כדכתי' קפא) החכ' תחי' בעליה עכ"ל. וא"כ לפי"ז יובן שכל הנשמות אפי' נשמות דעשי' כולם נק' בנים למקום ולכן איסור הגדידה והקריחה שוין בכלן. ולכן במשנה דאבות קפב) אמרו סתם חביבין ישראל שנק' בנים למקום שקאי על כולם, ומ"מ לענין הדעת נשמות דבריאה הם כבהמה שאין בה דעת נגד האדם וגם עיקר מה שנשמות קרוין בנים זהו נשמות דאצי' כמ"ש כאן שהרי מה שהנשמות דבי"ע קרוים

- קעז) תהלים קכ"ב, ח.
 קעח) דברים י"ד, א.
 קעט) משלי ג', י"ט.
 קפ) תהלים ק"ד, כ"ד.
 קפא) קהלת ז', י"ב.
 קפב) אבות פ"ג מי"ד.

בנים זהו רק מפני בחי' ההתלבשות שחכ' דמל' דאצי' מלובשת בחכ' דעשי' שבה מלובשת חכ' דאצי', אבל נשמות דאצי' נק' בנים למקום שכמו שהבן נמשך ממות האב כן נמשכי' נשמות דאצי' מחכ' דאצי' כו' אשר א"א להשוותן כלל כו' כמובן. ולפ"ו יתורץ מ"ש רוח בני האדם העולה היא למעלה זהו רק בחי' הנשמות שנק' זרע אדם שהם נשמות דאצי' ולכן אמר רוח בני האדם היינו זרע אדם. וכן כתי' גר הוי' נשמת אדם דוקא, והוא כנר העולה מאלי' כו'. אך נשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה אין להם הכח מצד עצמן לעלות למעלה וע"ז הוא שא' ובהעלות אהרן את הנרות וכתי' בהעלותך את הנרות דהיינו שאהרן כה"ר מעלה את הנרות, הם הנשמות דבי"ע שקרוים ג"כ נרות ע"ש בחי' התלבשות החכ' שבהן כנ"ל אם כי איננה יכולה לעלות מצד עצמה כמו נשמה דאצי' כנ"ל מ"מ אהרן כה"ר הי' ביכלתו להעלות גם נשמות דבי"ע שיעלו עד שיתיו ג"כ עולים כמו רוח בני האדם שעולה היא למעלה כו', וע"ד ההפרש בין גוהרקי' דר' חייא דמנפשי' סליק לשארי הנשמות שעולים ע"י סיוע המלאכים כמ"ש במ"א קפג).

מג) והענין הוא דהנה אהרן הי' מז' רועים המפרנסים נש"י כו', והנה רועה שייך לבהמה והיינו שכמו הרועה מנהיג את הבהמה במקום עשבים היותר גדולים שבהמה מצד עצמה מחמת קטנות דעתה אם כי נמשכה אחר המאכל אמנם שתלך לחפש אולי תמצא מקום היותר טוב זה אין לה השכלה כ"כ ולכן צריכה לרועה שיוליכנה למקום מרעה טובה כו' וגם לשמרה כו'. כן עד"ז יובן מה שאהרן נק' רועה ע"ש שרועה נשמות דבי"ע שנק' בשם בהמה נגד נשמות דאצי' אם כי נמשכים אחר המאכל שלכן הן נק' נרות ג"כ, מ"מ אין להם דעת חזק שיעלו במעלות למעלה מעלה להכלל ולבטל באוא"ס ב"ה כמו נשמות דאצי' ולכן אהרן הרועה הוא רועה נשמות דבי"ע שירעו במרעה טובה עד שיוכלו גם הנשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה לעלות כרוח בני האדם העולה היא למעלה כו', וע"ד שמשוה נק' רעיא מהימנא ע"ש שממשיך דעת בנשמות דזרע בהמה וכמ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך פי' בהמתך הם הנשמות דזרע בהמה ומשה ממשיך להם דעת וזהו ונתתי עשב פי' עשב הוא ש' ע"ב ושי"ן באמצע התיבה שהשי"ן רומז על ג' קוין שהוא סדר ההמשכה וש' ע"ב הוא בחכ' ונודע כי הדעת מזווג חו"ב ולכן גם ש' ע"ב דחכ' נמשך ע"י המשכת הדעת ואהרן הוא ממשיך אהבה כו' ועי"ז הוא מעלה את הנרות שהם הנשמות דזרע בהמה שהם בעצם בחי' רוח הבהמה היורדת למטה לארץ, אלא שקרוים נרות ע"ש התלבשות אור האצי' שבהם כנ"ל סעי' מ"ב, והוא מעלה אותם

קפג) ראה לקו"ת ד"ה ושמתי כדכד (השני) סס"ג.

שיהיו ג"כ בבחי' עלי' שיעלו כמו רוח בני האדם העולה היא למעלה כו' והיינו לפי שגם בחיות המרכבה יש בחי' אדם וכמ"ש קפד) לפני אדם לארבעתן וכתב' קפה) ודמות פניהם פני אדם, ולכן יכולים לקבל בחי' המשכת אהרן עד שישתנו ממהותם העצמי שיעלו במעלות רוח בני האדם העולה היא למעלה כו'. ושרש ההפרש בין משה לאהרן שמשה הוא שושבינא דמלכא שממשיך המשכת אלקות מלמעלמ"ט והוא הממשיך דעת בנש"י כו' ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא וכמו השושבינין הם שמוליכים החתן והכלה כך משה הוא שושבינא דמלכא היינו להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה מלמעלמ"ט ואהרן שושדמ"ט הוא המעלה הכלה הוא כנס"י שיעלו במעלות כמו רוח בני האדם העולה מעצמה בלתי סיוע דאהרן כו' ולכן באהרן כתיב ובהעלות ובהעלותך ע"ש שהוא פועל ההעלאה ומשה פועל המשכת כו'.

מד) והנה הכח הזה שיש לאהרן להעלות את הנרות זהו ע"י דכתיב בו קפז) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיוורד על פי מדותיו. והענין הוא דהנה אנו רואים ששערות הזקן אינם כמו שערות הראש. ששערות הראש נגדלים ונצמחין אף בקטן משא"כ שערות הזקן אינם צומחים אצל הקטן עד שיגדל ויהי' בן עשרים שנה בכלל אז מתחילים שערות הזקן לצמוח, והיינו מפני כי שערות הזקן הם נמשכים ממוחין דגדלות, וכנודע שעיקר גידול השערות הם ממותרי מוחין ולכן שערות הראש גדילים גם ממוחין דקטנות שממותרי מוחין דקטנות גדילים שערות הראש, אבל שערות הזקן הם ממותרי מוחין דגדלות שכשנעשה גדול ובאים אצלו מוחין דגדלות אז בוקעים המוחין להיות יוצא מבחי' המותרות בחי' שערות כו' ולכן קודם עשרים שנה בכלל (הגם כי יכול להמצא שגם קודם עשרים יהי' לו זקנה הנה הוא יוצא מן הכלל אם מצד הגדלת המוחין לפי ערכו או סיבה אחרת ובכלל זמן המוכשר הוא היותו בן עשרים שנה) שאז אינו נגמר אצלו המוחין בשלימות אין לו זקן. והגם שמבן י"ג שנה ויום א' נעשה גדול אעפ"כ לא נגמרו אצלו המוחין בשלימות ולכן בית דין של מעלה אינם מענישים עד היותו בן עשרים שנה דוקא כו'. וזהו שארז"ל קפז) ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה והיינו לפי שאז מאירים אצלו המוחין בשלימות, ולכן אז ראוי למכור בנכסי אביו שהוא בחי' חכ', משא"כ קודם כ' נמצא כי שערות הזקן נמשך מבחי' מוחין דגדלות, וזהו זקן

קפד) לא מצאתי כתוב זה, ואולי צ"ל „וכמו שהי' פני אדם לארבעתן כדכתיב ודמות פניהם פני"א".

קפה) יחזקאל א, י.

קפו) תהלים קל"ג, ב.

קפז) ב"ב קנ"ה, ב.

אהרן זקן הוא בחי' זקן שקנה חכ' שהוא בחי' תורה שהתורה נק' בשם שערות הזקן וענין מה שנמשלה התו' לשערות כי הנה ענין השערות הוא ע"ד המשל לנמשל שהגם שהמשל מסתיר על הנמשל שאינו בערכו עכ"ז ע"י המשל מבינים הנמשל וכדי שיוכל לומר משל צ"ל בעל שכל יותר גדול ששורש המשל גבוה מאד ולכן שלמה דוקא אמר משלים להיות דכתי' בו קפח) ויחכם מכל האדם לכן הי' יכול לומר משל משלי שלמה וידבר שלמה שלשת אלפים משל נמצא שהמשל נמשך מגדלות המוחין יותר שזהו ע"ד שערות הזקן כו' וכנ"ל. וכך התורה נק' משל הקדמוני כמ"ש קפט) כאשר יאמר משל הקדמוני והיינו לפי שהתורה נתלבשה בענינים גשמי' ציצית בצמר הגשמי ותפלין בקלף הגשמי ד"מ שבלולב ודומיהן כו' שזהו רק משל למצות עליונים מה שהקב"ה מניח תפלין שהם ד' מוחין כו' אך אעפ"כ התפלין שלנו הם משל לתפלין דמארי עלמא שהם ד' מוחין, וזהו שנק' התורה בשם שערות הזקן ולכן ארוז"ל קצ) ובים נדמה להם כבחור אבל במ"ת נדמה להם כזקן הוא ע"י בחי' שערות הזקן ולכן התורה נדרשת בשלש עשרה מדות שהם כנגד י"ג ת"ד וז"ע זקן אהרן, ומ"מ הגם שהם בחי' שערות אעפ"כ הם נמשכים מעצמיות המוחין דהיינו מעצמיות ח"ע ממש, וכמאמר קצא) אורייתא מחכ' נפקת והיינו מבחי' גדלות המוחין כו'.

מה) והנה בחי' שמן הטוב הוא בחי' שמן משחת קודש משיחותא דקודש עילאה, היינו שממשיך בחי' קודש, כי יש ב' בחי' קודש וקדוש ושמן ממשיך בחי' קודש שהוא מלה בגרמי' כו' והנה נודע כי טבע השמן שהוא צף למעלה, והגם כי נותנים אותו למטה אעפ"כ הוא צף ועולה למעלה מכל המשקין וכנודע ממארוז"ל קצב) בענין שמן שצף ע"ג יין ופלוגתתם אם הוא חבור לטומאה וארוז"ל קצג) ע"פ ולתתך עליון כו' קצד) מה השמן הזה עליון על כל המשקין כו' ולפי שטבע השמן לעלות ע"כ ע"י השמן יכול אהרן להעלות את הנרות דנשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה שיהיו בבחי' רוח האדם עולה למעלה כטבע השמן ואהרן דוקא לפי שנמשח בשמן הקודש הוא משחתא דקודש עילאה וגם כי פעולת השמן הוא להאיר ושיומשך האור כי הפתילה לבד מלבד מה שאורה קטן הוא כלה מהרה וע"י השמן מלבד מה שמעכב כליית הפתילה שע"ז נמשך

קפח) מ"א ה, י"א.

קפט) ש"א כ"ד, י"ד.

קצ) ראה מכילתא בשלח י"ד, ג, שמ"ר פכ"ג, ח.

קצא) זחי"ב קכ"א, א.

קצב) טבול יום פ"ב, מ"ה.

קצג) דב"ר פ"ו, ג, וצ"ע ששם נדרש עה"פ ונתנך ד' אלקיך עליון, וכ"ה ג"כ בשמ"ר ר"פ

ל"ו, שה"ש כ"א, ובתנחומא פ' תבוא.

קצד) דברים כ"ו, י"ט.

זמן הרבה הנה הוא מאיר ביותר הרבה מכמו אור הפתילה עצמה ולכן פעולתו
 בנשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה להאיר אורם שיוכלו לעלות כמו רוח בני
 האדם העולה היא למעלה כו' כי הוא ממשיך ואור כו'. וזהו כשמן הטוב שהוא
 בחי' משחתא דקדש עילאה שהוא בחי' חכ' בעצם דהיינו שהוא בחי' פנימיות
 התורה היורד על הזקן שהוא בחי' גליא שבתורה עי"ז נעשה העלאת הנרות
 נשמות דבי"ע שנק' זרע בהמה שיהיו עולים כמו רוח בני האדם העולה היא
 למעלה כו'.

(מו) **ולחבין** למה הי' ז' נרות דוקא. הענין הוא דהנה ז' הנרות שראה
 זכרי' הם כנגד ז' מדות שבפסוק קצה) לך הוי' הגדולה
 והגבורה והת"ת כו' שהם כנגד ו"ק דז"א שזהו בחי' ו' דשם הוי' ומדת המל'
 שהוא ה' אחרונה דשם הוי', והיינו שע"י ז' הנרות ממשיכים מבחי' לך הוי'
 הגדולה דהנה למעלה נק' החסד בשם גדולה, והיינו לפי שבחסד נאמר קצו)
 יומם יצוה ה' חסדו בתוס' מ"ם, שכל המדות נק' בשם יום לבד כמ"ש קצו)
 ששת ימים עשה ה' שקאי על הששה מדות בכלל שכל א' נק' בשם יום לבד
 אך החסד נק' יומם לפי שמדת החסד הוא יומא דאזיל עם כולא יומין קצו),
 לפי שבכל המדות צ"ל התכללות מדת החסד ולכן נא' יומם בתוס' מ"ם ולכן נק'
 החסד בשם גדולה כו' ועי"ל דלכך נק' בשם גדולה לפי שלמעלה אינו כמו
 למטה, שלמטה מדת החסד נמשך מבחי' ביטול ושפלות שע"י שמשים א"ע
 כשיריים עי"ז משפיע לזולתו כי מאי חזית כו' ועי"ז משפיע לזולתו, וכמו
 באברהם שהי' איש החסד ע"י שהי' בבחי' ביטול וכמ"ש באברהם קצט) ואנכי
 עפר ואפר משא"כ מי שהוא בבחי' יש אינו יכול להשפיע לזולתו כי צריך הכל
 לעצמו (בל"א עס איז ניטאָ קיין גענוג כלל) משא"כ למעלה הוא להיפך שמדת
 החסד נמשך מבחי' הגדולה כי לפי שלגדולתו אין חקר שהוא גדול ומהולל מאד
 עי"ז הוא משפיע רב טוב לבית ישראל וכמו שאנו רואים במלך גדול שלפי
 עוצם גדולתו הוא משפיע ביותר אפי' מתנה מרובה אינו תופס מקום אצלו כלל.
 ועד"ז יובן מדת החסד שלמעלה שנמשך מבחי' הגדולה שמפני עוצם גדולתו
 שלגדולתו העצמיות אין חקר כלל לכן נמשך טוב וחסד כו' ולזה נק' מדת החסד
 בשם גדולה כו' והנה אהרן ממשיך מבחי' גדולה ולכן הי' כהן גדול ע"ש שממשיך
 מבחי' גדולה וכנ"ל בפרקים הקודמים סעי' כ"ב ל"ז ל"ח, שהשם הוא ע"ש

קצה) דה"א כ"ט, י"א.

קצו) תהלים מ"ב, ט.

קצו) שמות כ, י"א.

קצח) פע"ח שער חה"ס פ"א. וראה לקו"ת ד"ה האזינו (השלישי) ס"ו.

קצט) בראשית י"ח, כ"ז.

הפעולה ולכן מפני שפעולתו הי' להמשיך מבחי' גדולה לכן הי' נק' כה"ג כו' ובעבודה בנפש האדם בחי' הגדולה הוא בחי' אה"ר שעבודת אהרן הי' להמשיך בחי' אה"ר בנש"י כי הנה נודע שיש ב' בחי' אהבה אה"ר ואהבה זוטא, אהבה זוטא נמשך מבחי' התבוננות בעולמות שמע ישראל פי' שמע הוא ש' עי"ן פי' הארה מבחי' עי"ן, והיינו שכשמתבונן איך ששורש כל העולמות נמשך רק מבחי' ש' עי"ן הארה לבד מבחי' עי"ן הוא בחי' ז"מ כמו שהם כלולי' מיו"ד וזהו בשכמל"ו פי' ששם לבד מבחי' כבוד מל' שהוא בכלל בחי' עי"ן ז' מדות מזה נמשך לעולם ועד, הוא כענין לעלם ולעלמי עלמיה היינו כל עליות נו"ן אלפים יובלות כו' ועי"ז נעשה אצלו אהבה לאלקות להיות בבחי' ואהבת את הוי' אלקיך כו' שהוא בחי' האהבה דבכל גפשך שנק' אהבה זוטא לפי שנמשכה רק מבחי' שמע בחי' התבוננות שהוא בחי' שמיעה בלבד. אך הנה יש בחי' אהבה רבה שנמשכה מבחי' התבוננות עצמי' או"ס שהוא בחי' ראי' ונודע כי אינו דומה שמיעה לראי' כו' וע"ד כמו בגשמיות כאשר האדם שומע איזה דבר ואח"כ רואה אותו מתפעל מראיית הדבר באופן אחר ממש הגם כי לא נתחדש בה דבר, ועד"ז יובן בכחות הנפש ששמיעה הוא בחי' התבוננות לבד, אבל ראי' הוא בחי' ראיית השכל שהוא באופן אחר ממש ונקנה בנפשו באופן אחר כו'. והנה אהרן הוא הממשיך בחי' אה"ר כו' לפי שאהרן אותיות נראה באורך נראה אור וכנ"ל שהשם הוא לפי הפעולה כו' ואה"ר זו נק' בשם גדולה והיינו עי"י שאהרן ממשיך בנשמות בחי' לך ה' הגדולה ועי"ז נמשך אה"ר בנש"י כו'.

(מז) ועדיין צ"ל במה שנת"ל סעי' מ"ו בענין מה שהחסד נק' גדולה ב' טעמים בדבר, הא' מפני שנק' יומא דאזיל עם כולא יומין, הב' מפני שלמעלה נק' החסד בשם גדולה שמפני שלגדולתו העצמי אין חקר לכן משפיע רב טוב לבית ישראל ואינו דומה לחסד שלמטה שהוא חסד דמ"ה וכמ"ש באברהם (ו) ואנכי עפר ואפר לכן הי' חסדן ונדבן מאד מפני שכ"א נדמה לו שהוא טוב ממנו, וא"כ צ"ל הלא איתא בפרד"ס בשם ס' הבהיר אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי שנא' וישמור משמרתי ששמר משמרת מדת החסד ומדת החסד שלמעלה נק' בשם גדולה שהיא מצד גדולתו העצמי כו' ואברהם הי' חסד דמ"ה כו' וא"כ איך שמר משמרת מדת החסד כו'. אך הענין הוא דהנה המקובלים הראשונים קראו למדת החסד בשם גדולה, והאריז"ל וכל הגמשכים אחריו קראו בשם חסד, אך הענין הוא דהנה באצי' נק' בשם גדולה וכמ"ש באד"ר דקל"ג ע"ב דתנינן אית חסד ואית חסד בחי' חסד זוטא

חסד דו"א ונק' חסד דאברהם ובחי' רב חסד הוא בחי' חסד דע"י, ועמ"ש ע"ז באגה"ק סי' י"ד ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו ע"ש היטיב בסופו. ובת"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קודש נזכר ג"כ מענין ב' בחי' חסד הנ"ל ושם פי' שהמשכת בחי' חסד עילאה ורב חסד נמשך ע"י עסק התורה בחי' כשמן הטוב יורד כו' זקן אהרן כנ"ל ר"א) וזהו ולא עם הארץ חסיד רב) מפני שבחי' חסד עילאה שהוא בחי' ורב חסד אינו מאיר אלא בבחי' החכ' דוקא שהוא התורה כדפי' בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ה, וע' בד"ה ה' יחתו מריביו ספ"א והטעם י"ל כי בחי' הגדולה העליונה שם הוא כולי' קמי' כל"ה כו'. וכיון שכן הלבוש שיהי' בו גילוי הגדולה העליונה הוא דוקא בחכ' שבחי' חכ' זו היא ההבנה בחכ' איך שאין עוד ממש ואין זולתו וכולא קמי' כל"ה כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, ולפי' מתורץ מהו שאמרה מדת החסד כל ימי היות אברם כו' זהו בחי' מדת החסד דוקא שזהו בחי' חסד דמ"ה, וכמ"ש באגה"ק סי' ב' ד"ה קטנתי מכל החסדים וע"כ הי' מרכבה לחסד דאצי' שנק' חסד דמ"ה פי' מה הוא בחי' ביטול שהמדות בטלים לגבי אואס וכמ"ש בס"י בענין הע"ס רג) ולפני כסאו הם משתחיים הרי שייך השתחוואה וביטול המדות לגבי אוא"ס משום דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כמ"ש באגה"ק סי' י"ב ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום בפני' עושה שלום במרומיו בין חו"ג שהם אש ומים וכ"ז שייך דוקא בחסד דאצי' הנק' חסד דו"א והוא חסד דמ"ה, אבל בחי' ורב חסד שהו"ע א"א וגדל חסד שזהו החסד שלמעלה מהאצי' אינו שייך לומר שהחסד נמשך ע"ד הנ"ל מצד הביטול כ"א החסד הוא מצד הרוממות בחי' ולגדולתו אין חקר. ונמצא כי לפי פי' הב' מה שלמעל' נק' החסד הזה בשם גדולה הכוונה הוא על החסד שלפני האצי' שהוא נק' גדולה כו' ואהרן המשיך מבחי' גדולה זו שלפני האצי' כו' ולכן כתיב באהרן ר"ד) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים כו' והיינו שנמשך מבחי' הגדולה שלמעלה מהאצי' ששם נק' החסד בשם גדולה והוא בחי' חסד דא"א או חסד דע"י כו', ולכן פועל בגש"י ג"כ בחי' אה"ר שלמעלה מבחי' אהבה דאברהם כו'.

ואמנם (מח) מה שלכאורה נראה סותר לזה למה שפירשנו דפי' לך ה' הגדולה שהחסד שנק' גדולה הוא בחי' ורב חסד שלפני האצי' ונמשך בחי' ולגדולתו אין חקר ממ"ש בת"א ולקו"ת בכ"ד בפני' לך ה' הגדולה כי מהיות ולגדולתו אין חקר ולית מח' תב"כ לא שייך לומר עליו ל' גדולה כ"א בחי'

רא) פמ"ד.

רב) אבות פ"ב, מ"ה.

רג) פ"א מ"ו.

רד) דה"א כ"ג, י"ג.

גדולה שייך רק בהתפשטות זיו והארה כו' כ"כ בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא ובלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו פ"א ובד"ה ויושט המלך לאסתר בת"א במג"א כתב וז"ל ולא שייך בי' ל' גדולה ממכ"ע וסוכ"ע רק על הארת והמשכת החיות ממנו ית' שייך לומר ממלא וסובב, אבל לגדולתו אין חקר דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו ית' איך שהוא גדול ומהולל מאד אלא בשם הוי' וכדכתיב גדול הוי' הרי מכ"ז מובן דפי' לך ה' הגדולה שמדת הגדולה והחסד שבאצ"י ממכ"ע וסוכ"ע בטל אצלו ית' ואינו מערך בחי' ולגדולתו אין חקר שאינו בגדר עלמין וזהו היפוך ממ"ש כאן, ודוחק לומר שמדת הגדולה היא מבחי' א"א ורב חסד עכ"ז אין ערוך לבחי' ולגדולתו אין חקר, דאף שהאמת כן מ"מ המכוון שם אינו כן וגם כאן לכאורה מבואר היפוך זה בהדיא שהרי נת' דהגדולה נמשך מבחי' ולגדולתו אין חקר אלא ע"כ צ"ל דשם נמשך אחר פשטיות דברי המקובלים דחסד דאצ"י נק' גדולה וכן פי' בפרדס ערך גדולה וז"ל גדולה נק' החסד והטעם נת' מן המפרשים ז"ל שנק' גדולה מפני כי כל הספירות והכחות כולם מתגדלים מזאת הספירה ובתיקונים נראה כי החסד נק' גדול ומל' מצדו נק' גדולה והיינו מטעם הא' שכתבנו שהחסד נק' יומם בתוס' מ"ם ע"ש שהוא יומא דאזיל עם כולהו יומין כו' וא"כ בכ"מ שפי' רבינו ז"ל על החסד דאצ"י שנק' גדולה זה כפי' הפרדס הנ"ל וכמ"ש בתיקונים וכן פי' ברע"מ ס"פ בא דמ"ב סע"ב והיינו מטעם הא' הנ"ל, וא"כ לא יקשה כלל היותו נק' גדולה ומ"מ הוא בחי' חסד דמ"ה כו' והוא בחי' חסד דאברהם ע' ברע"מ הנ"ל בענין והכחו לז' נחלים וקרא לון גדולה וגבורה ות"ת כו' וקרא גרמי' גדול בגדולה כו' דהמכוון כפשוטו על ז"ת דאצ"י יעו"ש כו'.

(מט) **והגבורה** הוא בחי' יראה כי גבורה הוא בגימט' יראה והיינו לפי שהעבודה א"א להיות בבחי' אהבה לבד, דהנה כתי' (רה) על כל פשעים תכסה אהבה דהיינו בחי' האהבה שאוהב את עצמו מכסה על הפשע לכן אינו מרגיש כלל בפשע שפשע ולכן מצד בחי' אהבה לבד לא די בעבודה זו לבד כי יכול ח"ו ג"כ ליפול ולא ירגיש מחמת האהבה שאוהב א"ע ולזה צ"ל בבחי' יראה וכמ"ש (רו) וגם אתה תדין את ביתי שיהי' בבחי' דין וכמארז"ל (רו) לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר, וכתי' (רו) ושם דרך כל השם אורחותיו (רט), צ"ל בבחי' שומא וכענין שמים ששמים מעשיהם של בריות

(רה) משלי י, י"ב

(רו) זכרי' ג, ז.

(רי) ברכות ה, א.

(רז) תהלים ג, כ"ג.

(רט) מו"ק ה, א.

כו' רי' וזהו דכתיב ריא) בזאת יבוא אהרן אל הקודש זאת הוא בחי' יראה דוקא ריב) וזהו ג"כ מ"ש ריג) ה' שמעתי שמעך יראתי שהם ר"ת י"ש ש"י בגימט' תר"ך שהוא בחי' תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן שהם תר"ך עמודי אור, והיינו שכדי שיקיים תר"ך מצות זהו ע"י בחי' יראתי שהוא בחי' יראה כי יראה הוא מקור לשם"ה מל"ת. ופי' שמעתי שמעך הענין הוא דהנה שמע הוא ש' עין כנ"ל ריד) והיינו שם לבד מבחי' עי"ן רבתי שמוזה הוא מקור כל העולמות וכנ"ל סעי' מ"ו בפ' בשכמל"ו. אך ע"י המצות ממשיכים תוס' וריבוי בבחי' שם וכענין בחי' קידוש השם וכמ"ש רטו) ויגחו בו כו' מקדשי שמך שצריך להמשיך בבחי' שם, והגם כי שמו ית' מקודש מצ"ע מ"מ העבודה שיומשך קדושה בשמו ע"י עבודת נש"י דוקא כו' שז"ע פי' שמע שהוא מל' אסיפה וקיבוץ מל' וישמע שאול רטח) או הסכת ושמע ישראל ריח), והיינו להמשיך בבחי' שם מבחי' ע' רבתי כי שם הוא בחי' מל' וצריך להמשיך בבחי' שם מבחי' ע' רבתי שהוא ז' מדות וכ"א כלולה מיו"ד והנה להיפוך כשעובר על רצעה"ע נק' חילול השם שהוא ל' חלל ריקם שאינו ממשיך בבחי' שם, וכמ"ש ריח) ותחללו את שם קדשי ואמרתם במה חללתם באמרם עם ה' אלה ומארצו יצאו שהוא היפוך מבחי' אסיפה וקיבוץ כו', אך ע"י המצות מקדשים את שמו כו' כענין מקדשי שמך כו' וזהו ה' שמעתי שמעך יראתי שע"י ב"פ יש שהוא תר"ך מצות נעשה שמעך ש' עין שנמשך בבחי' שם מבחי' עין רבתי וגם מבחי' ך' שהוא בחי' כתר כי תר"ך מצות שרשן בבחי' כתר שהם תר"ך עמודי אור כו', וזהו ע"י יראה דוקא שהוא קבעומ"ש והיינו לפי שכל עליות וירידות הוא הכל במל', שלפעמים המל' מתעלה למעלה מאד שמל' עולה עד הכתר ולפעמים בהיפוך ח"ו שרגלי' יורדות כו' והיינו לפי שכל עיקר בחי' הפגמים והעוונות אינם נוגעים אלא במל' דוקא אבל למעלה בז"א כתי' ריט) אני הוי' לא שניתי כו' לזה צריך להמשיך בבחי' שם כו' וזהו ע"י יראה שהוא בחי' קבעומ"ש שבחי' יראה זו היא במל' ובנינה מן הגבורה הוא בחי' הגבורה שבנפש שהוא ג"כ בחי' יראה כנ"ל.

רי' ב"ר פ"ד, נ.

ריא) ויקרא ט"ו, ג.

ריב) זחיג נ"ו, ב.

ריג) חבקוק ג, ב.

ריד) פמ"ו.

רטו) בתפלת שבת.

רטז) שמואל א, ט"ו, ד.

ריז) דברים כ"ז, ט.

ריח) יחזקאל ל"ו, כ : ויחללו את שם קדשי באמר להם עם ד' אלה ומארצו יצאו —

ואולי גם כאן צ"ל כן.

ריט) מלאכי ג, ו.

ג) וביאור ענין מעלת היראה יובן מענין ימים נוראים שהם תחלת השנה וכוללים כלליות כל השנה ולכן נק' ראש השנה שכמו הראש הוא כולל כללות כל חיות הגוף שעיקר השראת הנשמה הוא במוח שבראש כן ר"ה כולל כללות חיות כל השנה וכן יוהכ"פ נק' ראש השנה בפסוק ביחזקאל רס"י מ"ב בראש השנה בעשור לחדש שהוא יוהכ"פ ונק' ימים נוראים שהם המשפיעים בחי' יראה לכללות השנה והעיקר הוא היראה כי בלעדה יכול בבחי' האהבה לבד לעבוד א"ע ולהיות יש ודבר נפרד וכל ענין עשיית המצות יהי' בקרירות בבחי' מצות אנשים מלומדה כו' אבל ע"י היראה הוא בחי' וגם אתה תדין את ביתי כו' לעולם ירגיזו כו' עי"ז מזדכך עבודתו להיות תמה וישרה כו' והגם כי גם בבחי' היראה נא' רכ) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה אך הנה זהו ע"י עבודת אהרן שמעלה הנרות שתהי' היראה בשלימות כדבעי וכשם שממשיך מבחי' גדולה כנ"ל לפעול בחי' אה"ר בנש"י כנ"ל סעי' מ"ו מ"ז מ"ח כן פועל שיהי' שלימות היראה בנש"י וכמ"ש בכהנים (מלאכי ב' ה') בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם לו מורא ויראני כו' ולכן בכחו להמשיך בחי' שלימות היראה בנש"י כי נא' בו ואתנם לו מורא הוא בחי' מקור היראה כו' ואפ"ל שממשיך גם בחי' יראה עילאה בנש"י ועכ"פ שיהי' שלימות היראה כו'.

גא) והתפארת הו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא, והיינו שיתבונן באלקות ביקר תפארת גדולתו איך כי ביה"ה הוי' צור עולמים רכא) ביו"ד נברא עוה"ב רכב) שרק מאות אחד לבדו הוא היו"ד בו נברא אפי' העוה"ב שבאמת כל"ח אות אחד נגד כלליות הדיבור וכ"ש נגד עצמיות הנפש כו' והנה עי"ז מעורר רח"ד על נפשו איך שירד מאיגרא רמא כי ת"ת איהו רחמי לעורר רח"ד על ירידת הנפש מאיגרא רמא ששרש הנשמה למעלה הוא באלקים חיים דכתי' רכג) כי חלק הוי' עמו וירדה למטה בגוף ונה"ב. ולכן הרחמנות גדולה מאד על נפשו שירדה פלאים להתלבש בגוף ונה"ב שהרי באמת גם על העולמות עליונים ג"כ שייך בחי' רחמים שהרי כלליות התהוות העוה"ב הוא מאות אחת כנ"ל. וכ"ש על ירידת הנפש בעוה"ז החומרי שהוא בחי' חשך כפול ומכופל כו' והגוף הגס והחומרי מסתיר אורה וצריכה לדיכוי השתדלות להסיר מונעי הגוף והנה"ב אשר בשפתי חלקות ידבר ובאמת נופת רכד) תטופנה כו' ואחריתה מרה

רכ) ישעי כ"ט, י"ג.

רכא) ישעי כ"ט, ז.

רכב) מנחות כ"ט, ב.

רכג) דברים ל"ב, ט.

רכד) משלי ה, ג.

כלענה ואם כי ניתן הכח והעוז לנה"א להתגבר על הנה"ב שז"ע משביעין אותו כנ"ל סעי' ה' מ"מ לא בקל הוא וצריך הרבה יגיעות ע"ז יגיעת נפש ויגיעת בשר עדי ינצח יצרו הרע עם גופו הגס והחומרי גם אחר הסיוע הנ"ל וכל שיתבונן יותר בגדולת אוא"ס ושפלות נפשו ופחיתות ערכו באשר שהוא שם כו'. יגדל הרחמנות יותר וכענין שמי שהי' עשיר גדול והעני הרחמנות גדל עליו ביותר מכמו אם לא הי' עשיר כלל מעולם שהי' עני מתולדתו וכמו בן המלך שהוא אסור בבית האסורים כ"ש בן מלך מלכו ש"ע שחלק ה' עמו וכתי' רכה) חי ה' אשר עמדתי לפניו שענין העמידה למעלה הו"ע הביטול כענין רכז) שרפים עומדים כו' וא"כ עמדה באהוי"ר וירדה פלאים להתלבש בגוף גס ונה"ב העומדים לנדה ממש שגדלה הרחמנות עליה עד אין שיעור כלל. וזהו שאנו אומרים רכז) ברחמיך הרבים רחם עלינו, פי' ברחמיך להיות כי אנחנו מחמת פחיתות ערכנו ושכלינו הדל אין אנו משיגים גודל ועוצם מעלת הנשמה בהיותה דבוקה במקורה ושרשה וגם מצד גסות ערכינו עוצם ירידתה ופחיתותה מזה ג"כ אין אנו משיגים להיות כי מצד חומר וגסות הגוף וכ"ש מתאוות נה"ב אין הדברים הגשמי' מוזר כ"כ מאתנו וגם כי הרחמים שלנו מועטים המה אבל אתה ברחמיך הרבים שהרחמים מרובים המה וכענין שכתוב רכז) וברחמים גדולים וגם אתה יודע היטיב מעלתה שהיתה קודם ירידתה להתלבש בגוף וגם אחר אשר ירדה להתלבש בגוף ונה"ב מובן עוצם גודל ירידתה. ואי לזאת אנו מבקשים ברחמיך הרבים רחם עלינו כו', והנה מדה"ר נקרא בשם תפארת דהנה עיקר היופי הוא כשכלול מגוונים רבים כו' כי גוון אחד אינו נקרא בשם יופי כ"א כשכלול מגוונים רבים כמו חיות סומק ירוק או נקרא בשם יופי והנה בחי' מדה"ר כולל חו"ג כי הנה חו"ג הם נגדים שעפ"י מדת החסד אינם מדקדקים כלל וכענין שאמר אברהם רכט) לו ישמעאל יחי' לפניך ולהיפוך ע"פ מדת הגבורה כתי' רל) הן שמים לא זכו בעיניו כו' אמנם מדה"ר נותן מקום למדת הגבורה לא כמו מדת החסד שדוחה את הגבורות לגמרי שא"צ כלל לדקדק כ"א נותן מקום למדת הגבורה לאמור הן אמת אם אפי' שמים לא זכו בעיניו מ"מ צריכים לרחם, כי ענין הרחמנות אינו נגד כלל למדת הגבורה שהרי נותנת מקום לדקדק הגבו' שעפ"י שרש הדין כן הוא כמו שבא עפ"י הסכם מדת הגבורה רק שמ"מ צריכים לרחם עליו הגם כי אינו מגיע לו כלל ונמצא כי אינו

רכה) מ"ב ה, ט"ז.

רכז) ישעי' ו, ב.

רכז) נוסח ברכות ק"ש.

רכח) ישעי' ג"ד, ז.

רכט) בראשית י"ז, י"ח.

רל) איוב ט"ה, ט"ז.

הפכי כ"א מתברר חסד וגבורה שהשפעת הטוב והחסד אשר מגיע עפ"י מדת החסד לא ינגד בחי' הגבורה ג"כ באומרו לו יהא כדבריך שאינו מגיע עפ"י שרש הדין מ"מ צריכים לרחם עליו, ולכן נק' בשם תפארת כו' להיות כי זה עיקר היופי כו'.

וב) והנה גדולה וגבורה ות"ת הם עיקר המדות וכענין רלא) אין קורין אבות אלא שלשה ונצח והוד נק' ענפים שנצח הוא ענף החסד והוד הוא ענף הגבורה כו'. ובעבודה הנה נצח הוא בחי' נצחון שיהי' בבחי' ניצוח והסכם חזק יתד בל תמוט להיות בבחי' סו"מ ועש"ט בפו"מ. והענין הוא כי הנה ג' מדות הנ"ל הנה הם באים מבחי' ההתבוננות וענין ההתבוננות א"א כל היום בהתבוננות שהרי צריך לזה זיכוד השכל והרעיון שלא יבלבל אותו דבר, וזה א"א כל היום שהרי מוכרח הוא לפרנסת יום גם אם יעשנה בלא לב ולב כמ"ש בת"א בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה מ"מ אינו עת התבוננות שיוכל לבא לבחי' אהבה ויראה כו', ולכן צ"ל בבחי' נצח שהוא בחי' הסכם חזק בל תמוט להיות בבחי' סו"מ ועש"ט שא"צ התבוננות לזה כלל כ"א דבר שכבר נפסק והוחלט כן שאין צריך רק לזכור הפסק שנעשה אצלו מהתבוננות שבשעת התפלה וזה נמשך כל היום גם בעת עסקו במו"מ כי א"צ שום התבוננות לזה כלל כ"א להתחזק נגד המונעים כו', והנה לכאורה נראה שהנצח הוא פחות הרבה במדריגת מאהוי"ר ומה גם כי הנצח הוא ענף החסד ואינו מעיקר המדה כמו החסד עצמו אמנם באמת יש יתרון בנצח שהרי נצח זה אין לו הפסק כלל ואינו כמו אהבה שבעבור ההתבוננות יכול להיות שיחסור האהבה וקרוב הדבר שיהי' כן גם אם לא יבלבלנו דבר אחר רק שצריך תמיד לחדש התבוננות ואז יומשך האהבה או היראה לא כן בנצח שהוא תמידי כל היום גם בעבור ההתבוננות וגם בעת שעושה מו"מ שהוא בלבול שא"א להתבונן כלל מ"מ יכול להיות בבחי' נצחון דסו"מ ועש"ט. וכענין שאמרו רלב) כ"מ שנא' נצח סלה ועד אין לו הפסק, והיינו לפי ששרש הנצח הוא מבחי' גבוה מאד וכמ"ש רלג) וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם ששרש הנצח נמשך מבחי' כי לא אדם הוא, וזהו שנצח הוא ענף הגדולה שהרי אנו רואים שכל מי שהוא גדול מחבירו נצחנו גדול יותר כו' וכענין נצחון המלך אין לו שיעור כלל לפי שגדול מכולם ולזה נצח הוא ענף הגדולה כו'.

רלא) ברכות ט, ב.
רלב) עירובין נ"ד, א.
רלג) ש"א ט"ו, כ"ט.

נג) **וההוד** הוא ענף הגבורה והיינו הגם כי אין לו יראה הנה הוא עכ"פ בבחי' הודאה שצ"ל בחי' יראה ומקבל עליו עומ"ש וכמו מהמלך נמשך יראה שהכל יריאים מלפניו שזהו ענין יראה שנופל אימתו על עם וכמ"ש (רלג) שום תשים עליך מלך וארז"ל (רלד) שתהא אימתו עליך, אך ענין היראה זהו כשכבר נעשה או נופל אימתו בעצם שזהו ענין יראה בעצם אמנם קודם שנתמנה להיות מלך ונעשה הסכם להכתירו בכתר מל' או הוא בבחי' הודאה לבד שמודים שצריך לעשות מלך כדי שיראו מלפניו. אמנם כ"ז הוא עדיין רק הודאה לבד ולא יראה בפו"מ להיות כי עדיין אינו מלך וזהו כענין הציווי שום תשים שקודם העשי' הוא רק הודאה שצ"ל כן ולאחר העשי' הוא היראה בפו"מ כו', ובעבודה בנפש האדם הנה מי ששכלו קטן מלהתבונן בגדולת הבורא שעי"ז תפול אימתו ופחדו עליו מ"מ צ"ל בבחי' הודאה עכ"פ שצ"ל יראה כו'.

נד) **כ"י** כל בשמים ובארץ הנה מדה זו היא בחי' יסוד שהו"ע ההתקשרות וכמו שת"י דאחיד בשמיא ובארעא, ובעבודה הוא שצריך לקשר עצמו לאלקות בקשר אמיץ וחזק לפי שבלעדי ההתקשרות אין להמדות קיום נצחי כו' והיינו כי ההתקשרות הוא היפוך הפירוד וכמ"ש (רלה) והיו העטופים ללבן הקשורים ליעקב שהוא בחי' ההתקשרות לאלקות וכענין מ"ש (רלו) יעקב חבל נחלתו וכמו החבל שראש אחד קשור למעלה וראש השני למטה אם כי רחוקים הם מ"מ כשמנענע בראש החבל שלמטה מתנענע ראש החבל שלמעלה וכן להיפוך שזה מורה על התקשרותם יחד וז"ע (רלז) ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה שצריך להיות מקושר לאלקות ולא יהי' נפרד ממנו אפי' רגע אחד ועי"ז נעשה להמדות קיום נצחי, וזהו שאמר כי כל לפי שזהו כלליות כל המדות לפי שמבלעדי ההתקשרות אין להם קיום נצחי כו' והעיקר הוא המעמיד ומקשר כו' וגם בענין ההמשכה הכל נמשך דרך היסוד והוא המקבל מכולם ומשפיע למל' וזהו ג"כ ענין דאחיד בשמיא ובארעא פי' שיומשך בחי' אחד כמו שהוא בשמים שיומשך גם בארץ כן וז"ע גוי אחד בארץ שגם בארץ יהי' בחי' אחד וגם זה הוא בכלל ההתקשרות כי ע"י בחי' ההתקשרות כנ"ל עי"ז נעשה לאחדים כו'.

נה) **לז** הוי' הממלכה והמתנשא לכל לראש כו', שהו"ע בחי' מל'. ובעבודה בנפש האדם הוא בחי' העבודה שיהי' בבחי' עבודת עבד שהו"ע

רלג) דברים י"ז, ט"ו.
 רלד) קידושין ל"ב, ב.
 רלה) בראשית ל, י"ב.
 רלו) דברים ל"ב, ט.
 רלז) וחי' ע"ג, א.

הביטול לאלקות בתכלית הביטול כענין בחי' עבודת עבד לרבו שעובדו בלי שום טעם ודעת רק לעשות נח"ר לרבו הגם כי אינו מבין כלל על מה ולמה הוא בחי' עבודה וזהו מדה בפ"ע ויש הפרש בין עבודה ליראה כמ"ש בסש"ב פמ"א שהיראה והעבודה נחשבות לשתי מצות במנין תרי"ג. אך על בחי' עבודה זו נא' והמתנשא שבענין עבודה זו צ"ל קצת הגבהה ג"כ והגם שפי' הפשוט המתנשא קאי על לך ה' הממלכה אך מפני כי קיום לך ה' הממלכה הוא ע"י עבודת עבד לכן בבחי' עבודה זו צ"ל גם בחי' התנשאות קצת לפי שאם לא יהי' בבחי' הגבהה קצת יכול ח"ו ליפול כי יחשוב בעצמו מה תופס מקום העבודה שלי בבחי' ועשה טוב ואפשר גם בבחי' סו"מ ועי"ז נופל הוא ממדריגתו לגמרי לכן צ"ל בבחי' התנשאות והגבהה קצת שפועל ע"י עבודתו מפני ששרש הנשמה שלו היא חלק אלק' ממעל ואפי' מי שיש לו רק נפש דנפש ממל' דעשי' מלובש בו אא"ס כנ"ל פרק מ"ב ולכן ע"י עבודתו מתעלה מעלה מעלה. ולהיפוך יורד עשר מעלות אחורנית וזהו דכתיב (לח) ויגבה לבו בדרכי ה' שצריך להתאמץ ולהתחזק להגביה א"ע מעט בכדי שע"י יתוסף להיות בבחי' סו"מ ועש"ט כו' וז"ע ז' נרות שבנפש שהם מכוונים נגד ז' מדות שבפסוקים לך ה' הגדולה לך ה' הממלכה ופי' לך ה' היינו שצריך להעלות את המדות למעלה בבחי' לך כי לך עולה נו"ן שהוא בחי' נו"ן שערי בינה והיינו שצריך להעלות את המדות בבחי' חו"ב ולחבר את המדות במוחין ע"י שערים הנ"ל המשמשים כניסה ויציאה כי מהמדות עצמם יכול להיות יניקה וכמארז"ל (לט) כאברהם שיצא ממנו ישמעאל וכמו הצפרניים שגדלים מהידים ולזה צריכים להעלות את המדות ולחבר אותם במוחין חו"ב שיהי' בבחי' לך היינו שיהי' בטילים לבחי' המוחין שיהי' מוח שליט על הלב ובחכ' כתי' (רמ) ימותו ולא בחכ' שבחכ' לא הי' שבה"כ ולכן עי"ז אינו נמשך יניקה כו', וז"ע נט"י כמ"ש במ"א, וזהו לך ה' הגדולה כו' ואח"כ נא' כי כל הוא ג"כ נו"ן שזהו בדרך המשכה וכנ"ל פרק נ"ד שההשפעה נמשך ע"י בחי' יסוד כו', ועי"ז נשפע גם משפע המוחין שבמדות כו', ואהרן הוא הרועה נש"י במרעה טובה שיהיו עולים במעלות ע"ד רוח בני אדם העולה היא למעלה כו' והנה חנוכה הוא ח' נרות היא עוד בחי' גבוה יותר וע' בתשו' הרשב"א סי' ט' שפי' בענין מה שמצינו שמונה הכתוב שבעה ומקדש יום השמיני זהו שומר ההיקף כי ז' הם ז' ימי ההיקף והשמיני הוא שומר ההיקף וע' בד"ה וישב יעקב דתרי"ט שפי' ענין זה זהו"ע חנוכה ח' נרות ז' ימי ההיקף ושומר ההיקף כו'.

(לח) דה"ב י"ז, ו.

(לט) פסחים נ"ו, א.

(רמ) איוב ה, כ"א.

מים רבים – תרל"ו

סג

נו) והנה מפרק ה' ע"כ נת' ענין ש' הוי' שבנפש האדם ע"י שאמר אנכי הוי' אלקיך וכת' רמ"א פב"פ דיבר הוי' עמכם ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה וכנ"ל פ"ה שע"ז נעשה ה' עמכם, וע"ז הוא מה שאה"כ רחב) אהבתי אתכם אמר ה' להיות כי חלק ה' עמו לכן אהבתי אתכם והיינו כי אהבה העליונה שבשם הוי' ש"ה הם תרין רעין דלא מתפרשין כנ"ל וכן ו"ה נק' דודים וכיון שיש בכאו"א בחי' שם הוי' לכן אהבתי אתכם שיש ג"כ בחי' אהבה זו ומזה נמשך כמו כן האהבה מלמטה למעל' שהנפש תאהב ותחפוץ ליכלל במקורה שם הוי' וכשם שבחי' האהבה שבשם הוי' בכלל נחלקת לב' בחי' ומדריגות שהם י"ה וזיווגיהו תדיר ואהבתם תמידית משא"כ ו"ה נק' דודים שהם לפרקים כו' כנודע כן בענין האהבה ותחפץ של נש"י ליכלל וליבטל בשם הוי' ולהתקשר באוא"ס ביחוד גמור יש ב' בחי' הא' מי שתורתם אומנתם שעז"נ אכלו ריעים כו', והיינו כי אורייתא מחו"ב נפקת שהם תרדלים ולכן בהם מאיר האהבה שמבחי' ריעים והיינו מבחי' י"ה ויש בחי' נשמות שלמטה הם בעלי עסקים שהאהבה מוסתר ונעלם אלא שלעתים מזומנים מעורר את האהבה כמו בק"ש ותפלה וזהו נק' דודים כו', והוא בחי' ו"ה בלק"ת סד"ה באתי לגני ד"ה וזהו בחי' ו"ה כו'. ועפי"ז יש לפרש מה שכתוב בתד"א ח"א פ"ו דאהבת עולם הוא בחי' גבוה יותר מאה"ר אשר זהו לכאורה נגד כל הדרושים של רבינו ז"ל בלק"ת ות"א כנודע שאה"ר הוא גבוה מאהבת עולם וזהו בחי' אה"ר ואהבה זוטא שנת"ל פמ"ו ונת' ענינם בפמ"ו ומ"ח יעו"ש, וגם איך יתפרש דעת התד"א. והענין הוא שבכדי ליישב דברי התד"א צ"ל שבחי' אה"ר בו"ה שהם בחי' זו"נ אבל אהבת עולם פי' עולם הוא כענין לעד ולעולם והיינו בחי' י"ה שהן תרין ריעין דלא מתפרשין ולכן משם נמשך האהבה לעד ולעולמי עולמים, כי במה שאומר ל' עולם מתוסף על לשון רבה שמלשון רבה משמע שהאהבה הוא בתוקף ורב הוא מאד אבל כמה שיומשך זה לא מרומזו בתיבת רבה אבל עולם הוא מורה שהאהבה נמשך לעולם בלי הפסק כלל וזהו נמשך מבחי' י"ה כו'.

נו) ולהבין ביאור הדברים הנ"ל בענין אה"ר ואה"ע צריכים לפרש לשון התד"א וז"ל בח"א רפ"ו משכני אחרין גרועה זו היא כנס"י שנמשכה אחר הקב"ה שנאמר (ירמיהו ל"א) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד אה"ר לא נא' אלא אהבת עולם אהבתיך שמא תאמר אהבת הקב"ה שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים לכן נאמר

רמ"א דברים ה' ד.
רמ"ב מלאכי א, ב.

אהבת עולם אהבתיך ולכן נא' רמג) משכני אחריו נרוצה והמפרש בתד"א הנק' בשם מאורי אש פי' על מה שאמר אה"ר לא נאמר אה"ר מורה על דיבוי הכמות אך לא על דיבוי הזמן כ"א על עת מוגבל ולכך נאמר אהבת עולם תמיד בלי הפסק, והיינו כמ"ש לעיל ספנ"י שלשון אה"ר מורה על רוב תוקפה ומעלתה אבל עולם מורה על בלי הפסק, וצ"ל הלא בגמ' רמז) אפליגו שמואל וחכמים שמואל סובר אה"ר דוקא ולא אהבת עולם וחכ"א אה"ע ע"ש הפסוק אהבת עולם אהבתיך משמע דחכמים דפליגי עלי' דשמואל והו מפני לשון הפסוק דכתי' אהבת עולם אבל בלא זה היו גם החכמים מודים שהי' צריך לומר אה"ר, ועכ"פ שמואל סובר הגם דכתי' אה"ע מ"מ מפני מעלת אה"ר צ"ל אה"ר דוקא, ובכהאריז"ל פי' ג"כ שאה"ר גבוה יותר מאה"ע, שאה"ע הוא במל' ואה"ר הוא בז"א ולפי' התד"א אה"ע גבוה מאה"ר כו' ויש יתרון המעלה באה"ע על אה"ר שהוא לעד לעולם ולפי פי' גם אנו נאמר היתרון שיש לאה"ע מפני שאין לה הפסק שזה נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי כו'. ואמנם הענין הוא דהנה בזהר פ' ויצא רמח) פי' שיש ב' בחי' עולם עלמא עילאה ועלמא תתאה והם מקבלים מב' שמות הוי' בחי' עלמא עילאה מקבלת מש' הוי' דלעילא ועלמא תתאה מקבלת משם הוי' דלתתא ועו"ג ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם היינו מבחי' עלמא עילאה לעלמא תתאה והיינו משם הוי' דלעילא לשם הוי' דלתתא ע"י בחי' עלמא עילאה המקבלת משם הוי' דלעילא והגם כי באמת יש דיבוי רבבות עד אין שיעור. ולכן ארוז"ל ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שהכוונה מחמת העליות שעולים מדי יום ביומו כמ"ש רמז) ילכו מחיל אל חיל, וכתי' רמז) ועלמות אין מספר וארוז"ל רמח) ועלמות אין מספר וכמ"ש בזהר רמז) באדרא קדישא בגולגלתא יתבין תליסר אלפין עלמין ושבעת אלפים מ"מ בדרך כלל נחלקים לב' עולמות שהם עלמא עילאה המקבלת משם הוי' דלעילא וע"י נמשך לעלמא תתאה המקבלת משם הוי' דלתתא כנ"ל ולכן לגבי עלמא תתאה הנה בחי' אה"ר גבוה יותר אבל לגבי בחי' עלמא עילאה הנה בחי' עלמא עילאה גבוה מבחי' אה"ר וא"כ וענין אה"ע כפי' התד"א י"ל שזהו פי' עולם היינו עלמא עילאה ולכן גבוה יותר מאה"ר כו'.

רמג) שיר השירים א, ד.

רמז) ברכות י"א, ב.

רמה) קנ"ג, ב ואילך.

רמו) תהלים פ"ד, ת.

רמז) שיה"ש ה, ת.

רמח)

רמט) בזח"ג קכ"ח, ב : תליסר אלפי רבוא עלמין כו' לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין.

נח) וביאור הענין יובן בפ' וענין עולם יש בו ב' פ' הא' עולם מלשון עולמות שעיקר שם עולם זה הוא מלשון העלם והסתר, ויש כמה וכמה עולמות כמו עולם העשי' ועולם היצירה ועולם הבריאה וגם עולם האצ' נק' עולם. אשר גם מבחי' עולם זה יכול לבוא לבחי' אהבה והיינו כאשר יתכונן בענין גודל העוה"ז שמן הארץ (רנ) לרקיע מהלך ת"ק שנה ובין כל רקיע ת"ק שנה ועובי כל רקיע ת"ק שנה ועד"ז ומדה זו יש ז' רקיעים וזהו עוה"ז כו' עולם שלנו ויש גבוה מעל גבוה כי אין רנא) לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל והוא מקבל מגבוה ממנו אשר בעולם היצירה והמקבל היצירה מקבל מגבוה ממנו אשר בעולם הבריאה וכ"ז נברא מהארה בעלמא. ועז"ב בשכמל"ו שהוא בחי' שם והארה בעלמא מבחי' מל' וזהו שאומר ג' לשונות חלוקות שם כבוד מל' נגד ג' עולמות בני"ע אשר כולם נתהוו מבחי' שם והארה בעלמא מבחי' מל' דאצ' אשר מלך שמו נק' עליהם. ומזה הוא שרש התהוותם וקיומם כו' וכל ענין השם הוא רק הארה בעלמא שאינו נוגע כלל לבחי' עצמותו כלל וכמו שאנו רואים באדם ובע"ח ששםם אשר נק' להם אינו נוגע כלל לעצמותם ובאמת למעלה הוא עוד יותר אינו נוגע שהרי למטה ענין השם הוא חיות הנברא הנק' בשם וכנ"ל פכ"ב, אבל למעלה ענין מה שנק' מלך על עם א"ז כ"א בחי' התפשטותו והגם כי בעצם מדת המל' הנה מקריאת שם זה מזה הוא עצם מדתה וכנ"ל בענין המלאכים בפל"ו ל"ז, מ"מ זהו לגבי עצם מדת המל' אשר מדת המל' מה שממנה נתהווה הכל זהו מפני שהיא מדה מא"ס ב"ה וכנ"ל בענין איהו וגרמוהי חד שבחי' איהו וגרמוהי חד שבחי' איהו בעצם מתייחד עם בחי' גרמוהי לברוא בהם יש מאין כמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיהי וכנ"ל פל"ב, וא"כ לגבי א"ס המהווה הכל שממנו מתפשט מדת המל' אינו רק בחי' התפשטות לבד. וא"כ ה"ז עוד פחות מקריאת שם שנק' האדם או בע"ח ומזה נתהוו כל העולמות עליונים ותחתונים וכאשר יעמיק לדעת בזה היטיב יבוא לאהבה את הוי' המהווה הכל ולדבקה בו כי הוא חיינו ואורך ימינו כו' וזו היא הנק' אה"ע פי' היא האהבה שנלקחה מהתכוננות בחי' העולמות כו' ומבחי' אהבה זו הנה אה"ר היא גבוה יותר כי בכלל בחי' אהבה הלזו היא מבחי' ממכ"ע אבל בחי' אה"ר באה מצד בחי' סוכ"ע שגבוה יותר מבחי' ממכ"ע שפי' סובב אין הכוונה שסובב ומקיף לבד אלא כדכתיב (רנב) את השמים ואת הארץ אני מלא אני הוא בחי' אוא"ס ב"ה מלא בכל חלקים אלו רק שאינו בבחי' התלבשות כמו בחי' ממכ"ע כ"א שיש

(רנ) הגיגה י"ג, א.
 רנא) ב"ר פ"י.
 רנב) ירמי' כ"ג, כ"ד.

בחי' זו ופועל אך לא בבחי' התלבשות כמ"ש ביאור ד"ו במ"א ולכן בחי' אה"ר שבאה מהתבוננות סוכ"ע הוא גבוה יותר מבחי' אה"ע שבאה מבחי' ממכ"ע כו'.
 (נט) ואמנם יש עוד פי' בתיבת עולם שהוא ל' נצחיות כמו ועבדו לעולם שפי' נצחית והגם שבאמת הוא רק עד היובל זהו כי באמת מצד שהאדם הוא אינו נצחי וכל ימיו הוא שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה לכן לגבי' זמן גר'ן שנה הוא הנק' לעולם פי' זמן ארוך אבל למעלה כתיב (נג) עד עולמי עד שפי' נצחית וכמ"ש בת"י לעלם ולעלמי עלמיא. והנה בחי' זו גבוה יותר מבחי' אה"ר כי אה"ר נלקחה מהתבוננות בבחי' סוכ"ע ואם כי נת"ל בסוף פי"ח שבחי' סוכ"ע הוא גבוה יותר מבחי' ממכ"ע ונמשך האהבה מהתבוננות בחי' אוא"ס הסוכ"ע הנה עכ"ז פי' טובב שאינו בבחי' התלבשות אבל מ"מ הוא בערך העולם. וגם בבחי' טובב הכללי המקיף כל הד' עולמות יש לומר שאם שאינו בבחי' התחלקות לכל עולם לפי ערכו עכ"ז ה"ה מקיף את העולמות ופועל פעולתו בהן שיש להן קצת שייכות כו' אבל בחי' זו עולם מל' נצחיות זהו נמשך מבחי' אוא"ס שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע היינו כי טובב וממלא שניהם הם רק מהארה בעלמא. וזהו דכתיב (נד) כי נשגב שמו לבדו שאפי' בחי' נשגב הוא בחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע הוא ג"כ רק שמו לבדו וכמ"ש לעיל בענין שמו ית' שמה שמאיר בו הארה מאוא"ס הוא שהיא פחותה עוד משם הגבראים כנ"ל פנ"ה. אבל פי' עולם מל' נצחיות הוא מבחי' עצמי' אוא"ס ב"ה וכענין דכתי' (נו) אני הוי' לא שניתי ומוזה נמשך בחי' הנצחיות כו' ועל בחי' האהבה שנמשכה מהתבוננות בחי' אוא"ס שלמעלה מסובב וממלא ע"ז הוא שא' בתד"א אלו נאמר אה"ר הייתי אומר אהבת הקב"ה לישראל שלש שנים עשר שנים מאה שנים דקדק לומר שלש עשר מאה כי שלש רומז על ג' עולמות בי"ע שמצד בחי' אוא"ס המאיר בבי"ע יכול לבוא ג"כ לבחי' אהבה ע"י שיתבונן ששרפים אומרים קדוש שמשגיגים איך שאוא"ס ב"ה קדוש ומובדל מגדר עולמות, ולכן רוצים ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה. והאופנים מתנשאים לעומתם ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו פי' ממקומו הוא ממקורו ושדשו כמ"ש במ"א ע' בד"ה ואולם חי אני. ומצד העמקת הדעת בהתבוננות בדברים אלו יכול לבוא לבחי' אהבה כו', וזהו אהבת שלש שנים שאמר בתד"א ולא כן אהבת הקב"ה לישראל כ"א הגבה למעלה מעלה כו', אהבת עשר שנים הכוונה על ע"ס שהם בלי מ"ה פי' בלי מהות מצד עוצם ביטולם אשר לפני כסאו הם משתחוים כו' וג"כ אהבת הקב"ה לישראל גדלה אהבת מאה שנים רומז לבחי' הכתר שנק'

(נג) ישעי' מ"ה, י"ז.

(נד) תהלים קמ"ח, י"ג.

(נה) מלאכי ג, ו.

מאה כמ"ש בכה"ז חיי שרה בענין קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה שהוא בחי' כתר, ולא כן אהבת הקב"ה לישראל, כי בחי' כתר הוא ג"כ סוכ"ע. אבל אהבת עולם הוא ל' נצחי פי' בל"ג שאינו בערך כלל לאהבות הנ"ל בשלש עשר ומאה, וכמו שאין ערוך מספר מאה לגבי בלי מספר כן אין ערוך בחי' מאה שרומז על הכתר לענין מה שאמר הקב"ה לישראל ואהבת עולם אהבתיך וכמ"ש במ"א בענין כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עילת העילות כמ"ש ביאור ד"ז בד"ה ואולם חי אני (לד) שפי' אוכם הוא בחי' ביטול עד שנחשב גילוי שלו לשחרות מצד הביטול שאינו תופס מקום כלל כו' והיינו כנ"ל שכתר הוא בחי' מאה שהוא בחי' מספר ובחי' מספר לגבי בלי מספר הוא אין ערוך כלל. וזהו שאמר בתד"א שאה"ע הוא למעלה מסוכ"ע כו'.

ס) ועדיין צ"ל הלא לפ"ז יהי פי' אה"ע דאברהם כפי' הא' בחי' עולם שהוא ל' העלם שהוא במל' והלא בס' הבהיר אשר בפרדס רנו) א' אמרה מדה"ח כל ימי היות אברם בארץ כו' וא"כ הוא מדת החסד דו"א דאצי' וגם בכ"ד מרבינו ז"ל בת"א ולק"ת שהאבות היו מרכבה לחג"ת. וגם בזהר מלא בכמה מקומות, וכנודע ממ"ש בזהר רנו) ע"פ הלוך ונסוע הנגבה חסד שירותא דעלמא עילאה שפי' הוא בינה כו', וגם אה"ר מאהרן קשה לפרש בז"א כמ"ש בכ"ד שאה"ר הוא בבינה כו', וא"כ איך נפרשו בז"א כנ"ל פרק זי"ן. אך הענין הוא דגם אם נפרש אהבה דאברהם בז"א ואהבה דאהרן בבינה יתכן ג"כ פי' התד"א דאה"ע זו גבוה יותר גם מבחי' אה"ר דבינה. ולא מיבעי' לפי משנת"ל שבחי' אה"ע זו הוא מאוא"ס שלמעלה מהכתר שלכן זהו למעלה מעשר שהם ע"ס ומאה הוא בחי' כתר ואפי' אם נפרש עשר זהו בחי' ז"א שיש בו ג"כ ג' מוחין שהם יחד עשר ומאה הוא בחי' בינה והיינו ג"כ מצד הארת הכתר שבבינה מ"מ בחי' אה"ע זו היא למעלה יותר שנמשך מצד בחי' או"א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע. וזהו דודי לי ואני לו פי' ע"י שדודי לי בחי' אהבתי אתכם אמר הוי' עי"ז מתעורר האהבה בנש"י להיות בבחי' תשוקה וצמאון לאלקות וכנ"ל פנ"ו כו' וכשם שהאהבה הנמשכת מבחי' דודי נחלקת בכלל לב' בחי' י"ה ו"ה כן פועל באהבת נש"י מלמטלמ"ע ג"כ ב' בחי' הא' בחי' בעלי תורה שזהו כנגד י"ה והב' בעלי עסקים שהם כנגד בחי' ו"ה כנ"ל.

סא) ולהיות כי אהבה זו גמשכה משם הוי' ונודע כי שם הוי' הוא בחי' רשות היחיד כו' וכנ"ל פ"ג בשם המאו"א, ופי' רשות היחיד היינו שהוא יחיד ומיוחד א"ס ב"ה ולכן כל בחי' המים רבים של טרדות

רנו) פרדס שכ"ב פ"ד ונודע ג"כ בהשמטות זה"א רס"ד, ב.
רנו) בראשית י"ב, ט.

הפרנסה אינם יכולים כלל לכבות את האהבה זו להיותה נמשכת משרש היחוד שהוא היותו יחיד ומיוחד כו', ולכן בשם הוי' נאמר רנח) כי אמילם ל' כריתה שכורת ומבער כל המונעים ומעכבים פעולתו כו', והנה בלק"ת פ' תצא בביאור ע"פ ולא אבה רפ"ב פי' בענין כי אהבך הוי' אלקיך בפועל יוצא ממשיך להיות בך אהבה וגם אהבך אהב אותך והא בהא תלי' (והיינו שמאהבה שאהב אותנו ממשיך בנו האהבה כו') שנעשה מע"ס שבמאציל עצמו ושם בהג"ה פי' ע"ס דא"ק. אמנם באמת יתפרש זה עד רום המעלות לפי הפי' בשם הוי' הראשון כמובן. ונמצא כי שרש אהבת הקב"ה לישראל נמשך מא"ס המאציל שלמעלה מהאציל, ולפי"ז יהי' מובן בטוב טעם דברי התד"א שאמר אלו נאמר אה"ר כו' אלא אה"ע והיינו כנ"ל שאה"ר זה"ע פעולת אהרן כ"ג שפועל בנש"י שיבואו לבחי' האהבה לצאת מהכלי המגביל שלכן גק' רבה כו' והנה באהרן נאמר רנט) ויבדל אתרן להקדישו קדש קדשים, ונדע כי קדשים הם בחי' חו"ב וקדש קדשים הוא בחי' כתר שכ"ז הוא נכלל בכלל אה"ר וז"ע מאה שנים כנ"ל. אבל אהבת הקב"ה לישראל נמשך מע"ס שבמאציל עצמו שזהו למעלה מעלה מבחי' הכתר עד שהכתר הוא אוכם כו' וכנ"ל. והו"ע ביטול בחי' הכתר לאוא"ס ב"ה המאציל כו'.

סב) ועפ"י"ז יובן שרש ענין מ"ש רט) רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ופי' האריז"ל פי' רשפי כו' רשפיה דרשפי אש דכנס"י ומהיכן יצאה אש זה משלהבת שיצאה מי"ה והיינו או"א והוא מהזוהר בג' מקומות הא' בפ' ויחי דרמ"ה ע"א הב' בפ' מצורע דנ"ד ע"ב הג' בפ' משפטים דקי"ד ע"א, וע' במק"מ פ' בשלח דנ"ו ע"א הביא דברי האריז"ל הנ"ל. וע' בלק"ת מהאריז"ל פ' וירא וז"ע שאה"כ לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת אשה הוא בחי' אש ה' והיינו ה' תתאה דשם הוי' שהוא כנס"י ע"ש שכונסת אורות של בחי' ישראל דלעילא בתוכה ואש זה מאיש לוקחה שהוא בחי' אש יו"ד והיינו בחי' יה או"א וע' בלק"ת ד"ה והי' לכם לציצית פ' שלח. והענין הוא כי הנה רשפי אש הוא גחלת כדפי' רש"י ע"פ ובידו רצפה והיינו מה שהאש שורף ומכלה העצים ונעשה גחלת ושללהבת הוא הלהב וע' במשנה ספ"ה דביצה, וענין בחי' זו בנפש זהו כענין המבואר במ"א. ע' בביאור ע"פ והי' לכם לציצית ובד"ה כי אתה גרי שבאור הנר יש ב' גוונים נהורא תכלא ונהורא חירורא נהורא תכלא הוא הגוון הסמוך לפתילה שמכליון הפתילה הוא נעשה שדבר שאינו מינו כלה ונבער בו ע"כ נשתנה האור לגוון תכלת. ובעבודה הו"ע בחי' ביטול היש שהיש

רנח) תהלים קי"ח, י.

רנט) דה"א כ"ג, י"ג.

רט) שיר ח, ו.

דנה"ב נהפך מחשוכא לנהורא ונכלל באש וזהו"ע אה"ע שמבחי' עולם והעלם נתברר להיות נכלל ובטל לאלקות. ונהורא חיורא זהו בחי' אה"ר הבאה מלמעלה ולפמשנת"ל בכאן לפי' התד"א י"ל שנהורא חיורא זהו בחי' אה"ע וכפי' עולם לעד לעולם בלי הפסק. וזהו ג"כ מיר"ד ה"א. אלא שיש לומר שזהו מבחי' שמו הגדול שם הוי' כמו שהוא כלול בעצמותו שי"ל ג"כ שד"ע ע"ס שבמאציל עצמו וזהו ג"כ ענין רשפי אש ושלהבת יה כי רשפי אש שהיא גחלת היא מה שדבר אחר שאינו ממין האש נהפך ונכלל באש. והוא בעבודה מה שהנפש האלקית מבררת ומהפכת באש שלה את חום הטבעי דנה"ב להיות נכלל באלקות וזהו כמ"ש בזה"א נח ד"ע ע"א בענין והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו הוי' באש, ח"ח אש נפיק מלגיו ואיהו דק ואחיד במלא אחרא לבר דלאו איהו דק הכי כו' וע' באד"ר דקל"ח ע"א. ושלהבת יה הוא בחי' אה"ר הבאה מלמעלה מבחי' יה או לפמש"כ זהו אהבה עליונה דאה"ע לפי' התד"א. והיינו שאחר האתעדל"ת בביטול היש דנהורא תכלא שורה ונמשך עליו אה"ר, ולפמש"ש בפי' התד"א אם כי נת"ל שאהבה זו הוא המעורר אהבה בנש"י אמת שכן הוא וכמשי"ת לקמן שיש אתעדל"ע המעורר, ומ"מ ג"ז אמת כשמקדש א"ע מלמטה בביטול היש מאיר בנפשו אהבה העליונה פי' שאז הוא כלי לקבלה כו'. וע"ד פתחי רסא) לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם כו'.

סג) אמונם כדי שיהי' האתעדל"ת הנ"ל בבחי' ביטול היש לאין הוא ע"י אתעדל"ע בתחלה מלמעלה מבחי' שלהבת יה שנותן כח בנה"א לברר את הנה"ב ולהיות בבחי' רשפי אש והוא משהאריז"ל דרשפי אש דכנס"י מהיכן יצאה אש זה משלהבת יה, וזהו מ"ש ואהבת עולם אהבתיך לפי פי' הפשוט מה שאנחנו באים לבחי' אה"ע הנה כח בחי' אהבה זה להיות נברר מבחי' חיי עולם והעלם ליכלל וליבטל באלקות זהו ע"י אשר אהבתיך ע"כ משכתיך חסד להיות בבחי' אהבה לאלקות. וכענין אברהם שהי' איש חסד הי' כל ימיו באהבה נפלאה לאלקות, ולפי פי' התד"א יהי' פי' הפסוק ואה"ע אהבתיך פי' שאהבתי שאני אוהב את ישראל כמ"ש אהבתי אתכם אמר הוי' הוא אה"ע ולא אה"ר שפי' עולם הוא ל' נצחי שנמשך מאוא"ס שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע. ולכן כמו שהוא לא שניתי כמ"ש רסב) אני הוי' לא שניתי, כן האהבה הוא בלי גבול והפסק כלל וכלל. וע"כ משכתיך חסד הוא בחי' רב חסד דאהרן כהנא רבא שפועל ישועות בישראל לבוא לבחי' אה"ר שהוא ג"כ בלי גבול והמקור לזה מפני כי אהבת עולם אהבתיך אשר ע"כ משכתיך בחי' חסד הזה

רסא) ראה לקו"ת סד"ה ויקח קרת.

רסב) מלאכי ג. ו.

דרב חסד דאהרן שיפעול בחי' אה"ר בנש"י כו' וכשם שע"י אהבה זו פועלת להיות המשכת האה"ר שנמשך ע"י אהרן בחי' ורב חסד, כן הוא בחי' אתעדל"ע לעורר נש"י לעורר בחי' אתעדל"ת היא האהבה דנש"י ושיהי' בחי' ביטול היש לאין כו'. ובכלל נכלל זה בבחינת י"ה שהיו"ד יש בו גם קוש"י שהוא בחי' כתר כנודע, ולכן בזהר ובכאריז"ל אמרו סתם מהיכן יצא אש זה משלהבת י"ה כו', וזה כוונת הפסוק רשפיה רשפי אש הוא כמו אמרו החזם דאהבה דכנס"י שבוערים ברשפי אש השלהבת הזה והו נמשך מבחי' שלהבת י"ה כו'. והנה בתיבת רשפיה יש ג"כ אותיות י"ה בסוף התיבה י"ל שגם באהבת נש"י יש ג"כ בחי' י"ה לפי שנמשך בשרשו מבחי' י"ה וכנ"ל פנ"ו ופ"ס בענין דודי לי ואני לו שכשם שמבחי' דודי לי נמשך לב' בחי' חלוקים שהוא בחי' י"ה ובחי' ו"ה כ"ה בנש"י מלמטלמע"ל ג"כ בעלי תורה ובעלי עסקים. וכ"ה בענין בחי' השלהבת הנמשך מבחי' י"ה הוא ג"כ שע"י שנמשך מבחי' י"ה נעשה למטה בנש"י ג"כ בחי' י"ה אלא שבשם עצם האהבה הגמשכת הנה היא נחלקת לב' בחי' י"ה ו"ה וכאן נמשך מבחי' י"ה ולענין הפעולה י"ל ג"כ מאחר שנמשך מבחי' י"ה פועלת בנש"י ג"כ בחי' י"ה ולכן נאמר רשפיה בי"ה בסוף התיבה כו'.

(סד) **וביאור** ענין שלהבת י"ה יובן עפמ"ש בפרדס רטג) בענין ע"ס שיש בהן ב' מדריגות הא' בחי' ע"ס ממש שהם ע"ס דאצי". והב' בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן שהם שרש ומקור של בחי' ע"ס הגלויות ולפי קבלת האריז"ל הם ע"ס דע"י או דא"א כמ"ש בביאור ע"פ ועשית בגדי קדש או י"ל שהן ע"ס דעקודים כמ"ש בד"ה ארדה נא ואראה והמכוון אחד כי מה שלמעלה מאצי' נחשב בכלל בחי' עולם הא"ס לגבי האצי' כמ"ש בפני' הרמ"ז פ' שלח בענין תלת עלמין אית לי לקוב"ה לכן כל הע"ס שלפני האצי' נק' י"ס הגנוזות להיותם למעלה מעלה מבחי' ע"ס דאצי'. וביאור הדברים הנה מבואר בס' יצירה רטד) שהע"ס הם כשלהבת הקשורה בגחלת, וי"ל הטעם למה המשילו דוקא לשלהבת הקשורה בגחלת, אך הענין הוא דהנה משל זה כולל כלליות היחוד דיחוד ע"ס במאצילן היינו י"ס הגנוזות וי"ס הנגלות כי בענין משל דשלהבת הקשורה בגחלת יש ב' בחי' הא' השלהבת הטמונה ונעלמת בתוך הגחלת ואינה מתפשטת כלל חוץ מעצם הגחלת, ולפי"ז פי' קשורה בגחלת היינו גנוזה ממש בהגחלת, הב' היינו השלהבת הבודעת שנתפשטה ע"ג הגחלת מבחוץ דהיינו בגחלים בוערים. ולפי"ז פי' קשורה אין ר"ל גנוזה בהגחלת אלא שמתאחדת

רטג) בשער הצחצחות. ועיין דרוש ג' שיטות — להצ"צ — שיטה ג'.

רטד) פ"א מ"ז.

ומתקשרת עם הגחלת, וענין חיבור וקישור זה היינו שהשלהבת זו שע"ג הגחלת קשורה עם השלהבת שבתוכיותהן של הגחלת הטמונה וגנוזה בהגחלת שהיא מתאחדת ממש עם עצם הגחלת ביתר שאת ויתר עז מקשר ויחוד השלהבת שמבחוץ לגחלת עם הגחלת ומ"מ גם השלהבת זו שמבחוץ לגחלת היא קשורה עם עצם הגחלת כמובן, וזהו המשל ושני ענינים אלו שבמשל רומזים ג"כ בנמשל למעלה בענין המשכת הע"ס ממאצילן ב"ה ויחודן עמו לשני בחי' הנ"ל בע"ס שהן ע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות שבחי' גילוי השלהבת נמשל לבחי' ע"ס הגלויות דאצי' שהם בחי' גילוי אור לכך נמשלו לבחי' השלהבת המתגלה חוץ לגחלת, והגם שאין לך דבר שחוץ ממנו וא"ס מלא גם כל הארץ הלזו הגשמי' כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אך מ"מ זהו רק בהעלם כו' ולכן כמו שהשלהבת היוצאה מבחוץ לעצם הגחלת אם כי היא דבוקה בהגחלת מ"מ הנה היא יוצאה להב הנראה לעין כל ה"ז כמשל ע"ס הגלויות שהם לאנהגא בהון עלמין כו', ובחי' ע"ס הגנוזות שהם נעלמים בתכלית ההעלם וכמוסים וגנוזים במאצילן א"ס הם נמשלו לבחי' כח השלהבת שבתוך הגחלת ממש ומ"מ גם בחי' ע"ס הגלויות הם קשורים ומיוחדים בא"ס ב"ה שהרי איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד בהון ממש רק שמ"מ ענין יחוד והתכללות הע"ס הגנוזות במאצילן הוא ביתר שאת ויתר עז כו'.

סו) וזהו שאמר אלי' רסה) אנת הוא חד כו' אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן ולבסוף המאמר אמר אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, והפי' הוא כמשנת"ל בפרק הקודם לזה שיש ב' בחי' בע"ס ולכן מתחילה אמר אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון ע"ס הכוונה על ע"ס הגלויות דאצי' שהם לאנהגא בהון עלמין כו' אבל הוא עצמו ית' חד ולא בחושבן ע"ס כלל. ולבסוף אמר אנת הוא חכים ולא כו' פי' דר"ל שגם למעלה מהאצי' שייך ג"כ בחי' חכים ומבין שהם ע"ס הגנוזות שרשי י"ס דאצי' אך הם למעלה מעלה ממהות הע"ס דאצי' ולכן הגם שהם ע"ס מ"מ הם מיוחדים ביחוד בפלא הפלא ופלא יותר מן בחי' יחוד הע"ס דאצי' עד שאין שייך בהם בחי' התחלקות הספירות כלל דהיינו בחי' עקודים כמשנת"ל ונדוע כי בעקודים הוא מה שעקוד בכלי אחד, ולפיכך מה שלמעלה מהאצי' נק' חד ולא בחושבן ע"ס דאצי' אעפ"י שגם בהם יש ע"ס שנקרא ע"ס הגנוזות מ"מ הם חד וכענין שנק' עקודים ע"ש שעקוד בכלי אחד כו'.

סז) ואמנם הגם שמשל זה דשלהבת הקשורה בגחלת צודק הוא שמרומזין בו יחוד ע"ס הגלויות וע"ס הגנוזות במאצילן אמנם להשכיל יותר

רסה) הקדמת תיקוני זהר.

ענין ע"ס הגנוזות במאצילן היינו הגם שהן ע"ס שייך לומר עליהם שהם בחי' חד ולא בחושבן כמשנת"ל דהגם שע"ס הגנוזות הם לפי קבלת האריו"ל בחי' עקודים או ע"י מ"מ הנה הקדמנו שכל מה שלמעלה מאצי' נק' עולם הא"ס ושייך לומר ע"ז חד ולא בחושבן עם היות שאינו בערך לעצמותו ומהותו ח"ו כגודע ממ"ש בע"ח מבחי' ריבוי הצמצומים עד התהוות עולם העקודים כו'. ומ"מ שייך לומר שהם חד ולא בחושבן, ויובן זה יותר ממשל התכללות כחות הנפש בעצם הנפש כי הנה כחות הנפש שנתפשטו ברמ"ח אברי' הגוף כמו כח הראי' בעין וכמו כח השמיע' באוזן כו' ה"ה נמשכים מעצם הנפש היינו מבחי' הארת הנפש המתפשטת להחיות את הגוף. וא"כ מתחלה הי' כלולים בעצם הנפש ושם לא הי' כלל בחי' התחלקות כמו שהם אח"כ כאר"א בכלי בפ"ע רק הי' כלולים יחד ממש. והיינו מפני שבעודם כלולים בהנפש הם ג"כ נעלים יותר במהותן ועצמותן מכמו שנמשכו אח"כ כשנתחלקו כאר"א בפ"ע להיות בגילוי באברי' הגוף ע"כ הם כלולים יחד ממש והיו ג"כ מתאחדים עם עצם הנפש ובטילים אצלה בתכלית יותר מכפי שהם אח"כ כשנתלבשו באברים שעם היות שגם אח"כ הם בטילים לגבי הנפש אין זה בערך כלל לגבי הביטול שהי' קודם התפשטותם להחיות האברים פרטים כ"א היו כלולים בעצמות הנפש ממש. ועד"ז יובן ענין י"ס הגלויות שהם כאר"א בכלי בפ"ע כמו חב"ד הג"ת נהי"מ הם עד"מ כחות הנפש כמו שהם מתלבשים באברים ומ"מ הם בטלים לעצם הנפש וכמ"כ בע"ס נאמר בס"י ולפני כסאו הם משתחווים, אך בחי' י"ס הגנוזות הם עד"מ כחות אלו כשעדיין הם כלולים בעצם הנפש שהוא עדיין למעלה מבחי' ההתחלקות. ונאמר בהם מספר ע"ש העתיד כשיתלבשו בכלים ואז מהותן הוא נעלה יותר הרבה ביתר שאת ויתר עז וגם ביטולם יותר גדול כו'.

(סז) **ובח"א** בד"ה כמים הפנים לפנים נת' משל אחר ע"ז. והוא מבחי' גילוי השכל וכח המשכיל שבחי' כח המשכיל מיוחד עם עצם הנפש ביתר שאת מגילוי השכל שגילוי השכל נראה ומורגש במוח ליש ודבר בפ"ע מ' א"כ כח המשכיל כלול ומיוחד ממש בעצם הנפש ובטל אליו ביתר שאת והוא כמו השלהבת שבתוך עצם הגחלת בפנימיותה ותוכיותה כנ"ל פס"ד משא"כ גילוי השכל הוא כשלהבת שנתפשטה חוץ לגחלת והגם שגילוי השכל צריך לכה המשכיל גם אחרי שכבר השכיל השכלה זו בכדי שיהי' בו אור החיות בטוב טעם וגילוי אור אך ה"ז כמו השלהבת שחוץ לגחלת שלא תמצא כ"א כשיש גחלת שממנה תצא השלהבת וכל זמן היותה שלהבת לא תמצא כ"א כשיש גחלת שממנה תצא השלהבת לגמרי ולא כן כשיכבה השלהבת תשאר הגחלת גם עם יקוד האש שבתוכיותה כו' ועד"ז יובן בענין כח המשכיל וכח השכל הגלוי והם משל לבחי' ע"ס הגנוזות ובחי' ע"ס הגלויות כו'.

סח) והנה משל זה האחרון צודק יותר, כי הנה מבואר בפרדס שער הצחצחות פ"ו דענין ע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים דאלו האורות הם פשוטים בתכלית הפשיטות אפי' בע"ס הגלויות, וכך מבואר במ"א בכ"מ באריכות שמצד האור לא שייך לקרותו חכ' או חסד שהרי הוא פשוט בתכלית הפשיטות אלא שמשתנים לפי גוון הכלי כו' וכיון שהם שרשי הכלים א"כ אינו צודק כ"כ משל הא' שנת' בפרק ס"ו דהרי מעלת כחות הנפש כשהם כלולים בעצם הנפש מכמו שנעשו אח"כ כשנתלבשו באברים הוא מצד שבהיותם כלולים בעצם הנפש או לא הי' מלובשים בהאברים כלל, וא"כ אח"כ כשמתלבשים בגוף הנה השינוי שנעשה בהם הנה זהו פועל ההתלבשות מה שנתלבשו באברי הגוף, וכמ"ש מזה במ"א בד"ה ויאמר מלך מצרים למיילדות העבריות, וא"כ משל זה מכוון למעלות האורות כשהיו מופשטין מהכלים שאז היו נעלים יותר מכפי שהן אח"כ בהתלבשותן בכלים שהכלים גורמים להם תמונה אחרת כמ"ש מזה ע"פ ביאור מה"ז פ' בלק שחורה אני כו' יעו"ש. ובמעלות ע"ס הגנוזות על ע"ס הגלויות לא שייך לומר כן מאחר שגם ע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים כנ"ל בשם הפרדס, א"כ אינו שייך להביא ע"ז משל מה שירד מעלתן מפני התלבשותן בכלים שהרי בנמשל ככאורה אינו שייך לומר כן, אבל הנזכר בפ' ס"ז מן בחי' כח המשכיל ושכל הגלוי מכוון היטב דמעלת כח המשכיל על גילוי השכל אינו מצד הכלי רק מצד שכל הוא בחי' העלם והשכל הוא בגילוי, וכך הוא בנמשל דעם היות דע"ס הגנוזות הם שרשי הכלים מ"מ הם בהעלם כו', וגם הנה מבואר במ"א דהשכל הוא כלי לגבי עצם הנפש א"כ כח המשכיל הוא כח הכלי כו', וזהו מכוון להנמשל דע"ס הגנוזות הם כח הכלים שז"ע שרשי הכלים שנת' בפרדס והנם בהעלם כמו כח המשכיל שהוא בהעלם ולא בגילוי כמו גילוי בחי' אור השכל כו'.

סט) והנה מ"מ יש לקיים גם משל הראשון דמאחר שאפילו כח השכל הוא כלי לגבי הנפש כ"ש שאר כחות הנפש כמו ראי' ושמיעה כו' ובעודם כלולים בנפש היו נעלים ג"כ מצד שהיו בבחי' העלם כנ"ל במשל כח המשכיל לגבי שכל הגלוי וגם זה אמת שהאברים פועלים בהם שינוי והאברים הם כלים חיצוניים כו', והרי למעלה יש ג"כ חיצוני' ופנימי' כנזכר בע"ח בענין מוחין כו', וע"ס הגנוזות הם ודאי שרשי הכלים הפנימיים כו' ע"כ צודק גם המשל הנ"ל שבפ' ס"ו שבעודם כלולים הכחות בנפש היו נעלים יותר מצד ההעלם וגם מצד שלא נתלבשו בכלים החיצוניים כו' וכך מובן הנמשל כו', ועכ"פ מובן עכ"ז איך שיחוד ע"ס הגנוזות הוא ביתר שאת מע"ס הגלויות והיינו כשלהבת שבתוך הגחלת, וגילוי השכל הוא כשלהבת שמחוץ הגחלת רק שזהו משל גשמי, ומשל רוחני הוא כמו כח המשכיל וכחות הנפש כמו שהן כלולים בעצם הנפש זהו משל השלהבת שבתוך הגחלת וגילוי השכל וגילוי כחות הנפש באברי הגוף זהו כמשל

השלהבת שמחוץ לעצם הגחלת ועכ"ז דבוקים וקשורים ומיוחדים הם כנ"ל.
 (ע) **ויוב** עוד ענין משל השלהבת שע"ג הגחלת והשלהבת שבתוך הגחלת
 שהשלהבת שבתוך עצם הגחלת מיוחדת ביחוד אמיתי יותר עם
 עצם הגחלת ע"פ משל אחר רוחני בכחות הנפש עצמן הגלויים, והוא עד"מ המדות
 הנמשכות מן השכל שע"י ההתבוננות בגדולת ה' יוליד התפעלות לאהבה אותו
 ולדבקה בו, ויש בבחי' התפעלות זו ב' בחי' הא' כשהתפעלות כלולה עדיין בתוך
 ההתבוננות והיא שם מהות התפעלות שכלית דהיינו שעיקר הגילוי הוא בחי'
 ההתבוננות והעמקת הדעת בגדולת ה' אלא שכלול בזה התפעלות הנפש ותדבוק
 מחשבתו בו ותכסוף ותכלה אליו ית'. והב' שיצאה האהבה בגילוי להיות חפיצה
 ותשוקה בגילוי מורגש בלב, ומ"מ גם אז מקבל חיות מההתבוננות, והנה הבחי' הא'
 הוא בחי' התכללות העלול בעילתו כו', והו' כשלהבת הגנוזה בתוך הגחלת כן
 התפעלות זו גנוזה בהתבוננות, והבחי' הב' כשנמשך העלול להיות בפ"ע שזהו
 כשלהבת שחוץ להגחלת כן יצאה התפעלות זו להיות גילוי מדה בפ"ע אם כי
 נלקחה מהתבוננות מ"מ נראה למציאות בפ"ע כבן שנוולד מאב שעכ"ז הוא גוף
 נבדל בפ"ע, והנמשל מובן בענין ע"ס הגלויות וע"ס הגנוזות כו' והגם כי שם
 אין זה בגדר עילה ועלול כמו מדות מהשכל אך באמת כוונת משל זה הוא לענין
 גילוי והעלם כו', ולפי מה שנת"ל בענין דודי לי ואני לו בסוף פס"ג י"ל שענין
 משל זה הוא משל אמיתי לפועל השלהבת מה שהיא פועלת בנש"י כו' שע"י בחי'
 השלהבת הקשורה בתוך עצם בחי' הגחלת פועל להיות אהוי"ר שכליים
 ושהתפעלות תהי' גנוזה בדביקת הנפש באלקים חיים בלתי נרגש כלל וכדל ענין
 מציאות ההתפעלות לבחי' מורגשת בפ"ע וע"י בחי' שלהבת שיצאת מחוץ לגחלת
 הנה עי"ז היא פועל יוצא בנפעלים היינו בכנס"י להיות בחי' אהבה בהרגשה
 למדה בפ"ע כו', ועפי"ז יובן בטוב טעם דברי האריז"ל מהיכן יצאה אש זה
 משלהבת י"ה פי' שלהבת י"ה הם ב' בחי' השלהבת הנ"ל וממנה יצאה אש זה
 בנש"י ג"כ עד"ז כנ"ל כו'.

(עא) **ועפ"ז** יובן ענין משה"כ רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה דפי' רשפיה
 הוא בחי' הנה"א שהוא בחי' חלק ה' שכעמו שהיא היא בחי'
 השלהבת הבאה מלמעלה שהרי הנה"א קודם התלבשותה בגוף הגשמי היתה עומדת
 לפניו ית' באהוי"ר והיתה נהנית מזיו שכינתו ית' והיתה מיוחדת בתכלית היחוד
 בא"ס ב"ה וכמו החלק בהכלל. ולזאת גם אחר התלבשותה בגוף הגשמי לעסוק
 בענינים גשמיים שהם נק' מים רבים עכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה פי' לכבות
 מלהיות תמיד בבחי' האהבה ותשוקה נפלאה לעלות ולכלול למעלה, והנה אהבה
 זו נמשכה מבחי' י"ה כנ"ל בפרקים הקודמים ממ"ש האריז"ל ומהיכן יצאה אש
 זו משלהבת י"ה וגם בנה"א אש שלמעלה זהו מבחי' חכ' שבנה"א כח מ"ה, ואש

שלמטה זהו מבחי' המדות הנמשכים מבינה ודעת כמ"ש בלק"ת בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ וא"כ פי' שלהבת י"ה היינו בחי' ח"ע שבו שם י"ה כמ"ש בזהר פ' ויקרא די"א ובפרדס וע' זח"ב תרומה קס"ה בע"פ סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו כו'.

(עב) **והנה** נת"ל בפרקים הקודמים בענין ע"ס דכתיב בס"י בהן כשלהבת הקשורה בגחלת, וי"ל בזה עוד דהנה רבינו ז"ל (רסו) פי' אצילות

הוא מלשון ויאצל מן הרוח רסו) שהוא בחי' גילוי הארה כו', וזהו כשלהבת קשורה שהו"ע גילוי ההעלם שהשלהבת שהיא בתוך הגחלת היא בבחי' העלם ואח"כ יוצא מההעלם אל הגילוי ואז מתראין הגוונים בשלהבת כו', וזהו ע"ד מ"ש בלק"ת פ' אחרי סד"ה כי ביום הזה יכפר בענין ושמתיך בנקרת הצור, שהצור והחלמיש הנה בחי' היסוד האש שבו הוא בכח ולא בפועל כך כבי' שם הוי' נק' אש כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא ומה שלמעלה משם הוי' שהוא מהותו ועצמותו נק' עד"מ צור, צור חיינו, הצור תמים פעלו ששרש ההוי' בו בהעלם בכח ולא בפועל כו' ע"ש. ובמ"א נת' עוד משל לזה מענין רסו) אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל וכ"ש האילנות כו', וא"כ המתיקות גשמי בתפוח עד"מ הנה הוא נמשך מהמזל המכה בו ואומר לו גדל בטעם מתיקות כו' האם נאמר שגם בהמזל המכה בו ושופע לו חיות יש ג"כ מתיקות כזה, שהרי אינו שייך כלל ואינו בגדר כלל כו', אלא שהו"ע בחי' מתיקות רוחני כמו עד"מ מתיקות כלי זמר ומתיקות השיר בפה או מתיקות השכל כמ"ש בתו"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו, ועד"ז יובן ענין ע"ס דאצי' לגבי שורשן ומקורן בא"ס ב"ה המאציל, והנה שם מבואר דפי' צור הוא בחי' בוצינא דקרדוניתא הוא בחי' גבורה דע"י שמלוכש במו"ס כו' כי מו"ס זהו שרש האצילות והוא שרש בחי' ההוי' דאצי' וכדי להיות גם שרש לע"ס הוא ע"י בחי' גבורה דוקא זו"ע גבורה דע"י כו', והיינו כדי שיהי' שרש להתחלקות מספר ע"ס דוקא זהו ע"י מדת הגבורה שממנה נמשך להיות בחי' התחלקות המדריגות כו' וכמו גשמים שיורדים בגבורה והיינו מה שהם יורדין טיפין טיפין זהו הנק' גבורות גשמים, והרי בחי' גבורה זו כולל ב' פי', הא' לשון צמצום ול' תגבורת וכמו רסו) ואם בגבורות שמונים שנה שנמשך ע"י גבורות אלו השפעת החיים ביותר מכמו שדרך כל הארץ הוא רק שבעים שנה כו', וכמו גבורות גשמים שע"י נשפע חיות לעולם והוא מל' תגבורת החיות וכענין שארז"ל רע) זהו גבורת גבורתו כו', וכענין שם גבור למטה

רסו תו"א בביאור לד"ה כי כאשר השמים רס"ב.

רסו) במדבר י"א, כ"ה.

רסו) ראה ב"ר פ"י, ה, והשמטות לזח"א רנ"א, א.

רסו) תהלים צ, ז.

רע) יומא ס"ט, ב.

שהוא ע"ש שיש בו חיות יותר ויכול לעמוד נגד המונע רצונותיו, וכן ברוחניות ארו"ל רעא) איזהו גבור הכובש את יצרו, והיינו להיות יכול לכבוש את יצרו הרע המסיתו מליך בדרך הטוב לליך אחר שרירות לבו הרע, וכענין שנת"ל בתחלת המאמר יעו"ש לזה צריך גבורה לכבוש דעת היצה"ר, ואם כי נת"ל שם שדעת לבנון נקל אך גם לזה צריך בחי' גבורה להתגבר בשכלו ומחשבתו עדי יבין שאולת אדם היא אשר תסלף דרכו כו'.

עג) וכענין הנ"ל בבחי' גבורה, כן יובן ג"כ ענין בחי' הגחלת שהוא ג"כ בחי' גבורה והוא שרש ומקור לבחי' השלהבת האש שהם בנמשל בחי' ע"ס כו' והתחלקות גוונים כו' ובהגחלת הם בהעלם בכח כו', ועמ"ש במ"א בענין זאת הלפידים, והנה נת"ל פ' ס"א בפ"י כי אהבך ה' אלקיך שזהו הנמשך מע"ס שבמאציל דהיינו בחי' צור הנ"ל, צור חיינו, הצור תמים פעלה, וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני הראשון שהאהבה המוסתרת היא מבחי' אש שחורה דבחי' ישת חשך סתרו שהוא מבחי' כתר, וכ"כ עוד בד"ה ביום השמיני שלח, וז"ע רשפיה רשפי אש דפי' גחלת, כמ"ש הראב"ע בפ"י שה"ש, וכן ת"י גומרין דאשא, ושלהבת י"ה הוא עד"מ כשלהבת הקשורה בגחלת, והיינו שעשר בחי' הנפש הם ג"כ כדוגמת שלהבת הקשורה בגחלת ולכן האהבה שבנפש שרשה מאד נעלה היינו מבחי' שרש ומקור הע"ס דהיינו ענין כשלהבת הקשורה בגחלת, ולכן מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כי היא גבוה גם ממים עליונים והיא שורש ומקור מחצב האש, ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד בפ"י ושעריך לאבני אקדה ועמ"ש בענין אש שגבוה ממים בד"ה אתם נצבים גבי כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כו', וז"ע אלקיכם כהן הוא, טביל בנורא כו', רעב, וכן כתיב רעג"י ע"י יתיב כו' נהר דינור נגיד ונפיק כו' משמע שיש בחי' נהר דינור הנמשך מבחי' ע"י ואפ"ל כי נהר הוא יסוד כמ"ש במאו"א אות גו"ן סעי' ט"ז ונודע כי בראשית היינו ברית אש בחי' גבורות יסוד אבא שנק' נהר והוא בחי' שפע הפנימי דאבא, ונודע כי פנימי' אבא הוא פנימי' ע"י כמ"ש במ"א, וזהו נהר דינור היוצא ונמשך מבחי' ע"י כו'.

עד) והנה במד"ר בשה"ש ע"פ רשפיה רשפי אש ר' ברכיה אמר כאש של מעלה לא האש מכלה למים ולא המים מכבין האש, והיינו שר' ברכי' מפרש פ' הפ' רשפיה של כנס"י הוא רשפי אש ואיזה אש שלמעלה שאין המים מכבין אותה כדפי', ולפי מה שנת"ל בפס"ג בענין י"ה דרשפיה יובן היטב דברי ר"ב הנ"ל וענין פי' שאין המים מכבין האש והאש למים אינו

רעא) אבות רפ"ד.

רעב) סנהדרין ל"ט, א.

רעג"י) דניאל ז, ט"י.

מכלה זהו מצד בחי' התכללות התיקון שהמים והאש הם חו"ג, והנה בתהו הי' חו"ג ב' בחי' נבדלים ונפרדים לגמרי עד שלא הי' אפשר כלל לסבול תחסד להגבורה וכן הגבו' לחסד, ואמנם בתיקון נעשה יחוד והתכללות מכל הע"ס שכל ספי' וספי' כלולה מזולתה כמו תחסד כלול מגבורה שיש גבורה שבחסד, וכ"ה בגבורה שיש חסד שבגבורה כו', ומצד בחי' התכללות זו יכול כאו"א לסבול זולתו המנגדו כו', ואמנם ענין אומרו שאין האש מכלה המים והמים אינן מכבין האש הנה זהו מרמו עוד ענין א' ועד"מ ענין כילוי האש שמכלה במים זהו שפוחת אותו משיעורו הקדום ומכלהו וא"כ יובן ד"ז בענין חו"ג למעלה שפי' שהאש מכלה מים היינו זהו שע"פ מדת הגבול יכלו ויתמעטו השפעת תחסדים עד שברבות הגבו' מכלה כל בחי' השפעת תחסד, וא"כ מה שאמר כאש של מעלה שאין האש מכלה המים והמים אין מכבים האש פי' שאין האש מכלה המים כלל כי עיקר פי' גבו' הוא ל' תגבורת, וא"כ תגבורה אינה מכלה השפעת המים כלל כ"א עוד מוסיף בו תגבורת והיינו שיומשך תחסד בתגבורת ויהי' תגבורת תחסדים וגם לפי הפי' שהגבורה הוא בחי' צמצום הנה למעלה תוכן מכוון בחי' הצמצום הוא בכדי שיוכל להיות נמשך בנבראים ושהנבראים יהי' יכולים לקבלה כמש"ל פיו"ד בענין ש' אלקים שזהו תכלית הטוב ותחסד שאם לא בחי' תגבורה לא הי' פעולה כלל מבחי' תחסד שהרי לא היו יכולים כלל לקבל זה, ונמצא כי הצמצום הוא תכלית הטוב ותחסד וזהו שהאש אינו מכלה המים פי' לא כמו אש שלמטה שהוא מכלה המים ומגרש אותם ע"י הכליון מעט מעט וכמ"ש באליהו (דעג) המים אשר בתעלה לחכה שזהו שכל מה שלמטה זהו ממה שנפל בשבה"כ מכלים דתהו שנשברו כו', אבל למעלה האש אינו מכלה המים, וכמו שאנו רואים בעבודה שיראת האדם שהוא ירא מהבורא אינה מחליש אהבתו אליו ית' ואדרבא מוסיף הבל בעבודתו וזהו כפי' הא' גבורה לשון תגבורת, ולפי' גבורה בחי' צמצום היינו שמצמצם א"ע משא"ד ע"י היראה והפחד מאלקות ועי"ז הנה הוא דבוק באהבה שאוהב אותו ית' ביתר שאת ויתר עוז כו', ועד"ז יובן למעלה ענין מה שהאש אינו מכלה המים, והמים הוא בחי' השפעת הטוב ותחסד אינו מכבה האש הוא בחי' גבורה כי בחי' תגבורה הוא הצמצום בכדי שיוכלו לקבל שזהו תכלית הטוב ותחסד כו', א"כ ה"ה פעולה שזה למדת תחסד אלא שכאו"א פועל לפי דרכו, וכמו שני אומנים שזה פועל ע"י כלי זו וזה פועל ע"י כלי זו ושניהם מתכוונים לד"א כו', וכמו שאין אהבת האדם ודביקותו סותר ליראתו כו' ועד"ז יובן ענין מה שלמעלה אין המים מכבין האש כו'.

רעג) דניאל ה, ט"ז.
רעג) מ"א י"ח, ל"ח.

(עז) **ומעתה** יובן דברי ר"ב שאמר כן על אהבת ורשפי אש השלהבת דכנס"י שהוא כאש שלמעלה שאין המים מכבין אותה זה מה שאומר עוד מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, כי הרי פי' מים רבים הוא בחי' טרדות הפרנסה שטרוד ועסוק בה כל היום רובו ככולו כו', באמת אינם מכבין את האהבה כלל שהרי האדם שניתן לו שכל צריך להתבונן ולהבין בעין שכלו על מה עשה ה' כך שיצטרך האדם לעמל וליגיעה כל היום בפרנסה, והיד ה' תקצר להשפיע לכל גויה וגויה די מחסורו שלא יצטרך לטרוד כלל בפרנסתו ופרנסת ב"ב, אלא שזהו תכלית טובתו האמיתית שעיי"ז מכפרים לו פשעיו, וכענין דכתיב באדה"ר (רעד) בזעת אפיך שזהו תיקון על חטא עה"ד, ונמצא הגם כי לכאורה נראה שזה שהאדם טורח ויגע כל ימיו ה"ז גבורות עצומות ואחר ההתבוננות בזה הנה זהו עצמו תכלית טובתו האמיתית שמתקן עיי"ז וגם עיי"ז בא לתשובה וכמארז"ל (רעה) צריך יהודאי לחרובא עביד תשובה ונמצא כי זהו טובה אמיתית באמת לאמיתו וה"ז תכלית הטוב והחסד, ולכן כל המים שהם בחי' טרדות הפרנסה אינם מכבים כלל וכלל את האהבה המוסתרת שבכאו"א מישראל שאיך יכבה את האהבה הלא בחי' מים רבים אלו עצמן תכלית עומק כוונתם ג"כ בשביל זה כו', ולזה אמר ר' ברכי' שרשפיה רשפי אש הם כמו אש שלמעלה שאין המים מכבין את האש כו' ואדרבא ע"י ירידת הנפש בגוף ומתלבשת בבחי' מים רבים הנ"ל יכולה להגיע לבחי' ומדריגה היותר גבוה מכמו שהיתה קודם ירידתה בעוה"ז וכמשי"ת לקמן אי"ה.

(עז) **ולהבין** ענין איך ע"י מים רבים הנ"ל עיי"ז יהי' תוס' וריבוי בהגדלת האהבה יותר מכמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף, דלכאורה יפלא היתכן שהנשמה כמו שהיא מלובשת ומוסתרת ומעולמת בגוף הגשמי ורגשי מחשבות היצה"ר מקיפות אותה מבלי תת לה מנוח כלל כ"א תמיד כל היום וכ"ל הלילה לא יחשו מלהרהר ברצונות זרות ומלוי תאוות לבו כו' ושאו תוכל לבוא לבחי' תגבורת האהבה יותר מכמו קודם התלבשותה שאז היתה עומדת ברום עולם כמו המלאכים ויותר מכן שהרי נודע כי שרש המלאכים הם מבחי' חיצוני' הכלים ולא כן הנשמות ששרשם מפנימי' הכלים, ודעת לגבון נקל להבין שלפ"ע מעלתה כ"ה זיכוד עבודתו למעלה אשר לא יש שום דבר המונע ומעכב אותה כלל וכלל כו', אך הענין הוא דהנה בחי' מים רבים נק' בפסוק בשם מי נח כמ"ש בישעי' סי' נ"ד ט' כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגעור בך, נמצא בחי' מים רבים שכפשוטו הם מי המבול נק' בפסוק בשם מי נח וא"כ גם עכשיו בעבודה שבחי' מים רבים הם כל בחי' טרדות

(רעד) בראשית ג, י"ט.

(רעה) ויק"ר פי"ג, ד.

הפרנסה נק' ג"כ בחי' מי נח כו', אשר לכאו' אין זה מובן כלל דהרי נודע כי פי' נח פירשו רז"ל לשון נייחא כמארז"ל הרבה במד"ר ובגמ' ובוהר, וא"כ צ"ל האיך נקרא בחי' טרדות הפרנסה ג"כ בשם מי נח כו' ואמנם הנה גם מה שמי המבול נק' מי נח צריכים ג"כ ביאור הלא לכאורה זהו היפוך המנוחה שהרי השחית הכל כל מה שבארץ מאדם ועד בהמה ועד רמש וכל עוף השמים, שכ"ז הוא היפך המנוחה, אך הנה בזה"א פ' נח דס"ז ע"ב מבואר תירוץ מה שנק' מי המבול בשם מי נח לפי שלא ביקש רחמים על דורו, וכן פי' בזה"ג ויקרא די"ד ע"ב ודט"ו א', וע' בזה"א נח דע"ב ב' והנה נח הוא נייחא דרוחא שהוא בחי' שביתה כאדם ששובת מן המלאכה וכמ"ש רעו) וישבות ביום השביעי ותרגומו ונח ביומא שביעאה, וכ"כ וינח ביום השביעי, וע' במד"ר רעו) פי' ויניחהו בג"ע ג"כ עד"ו, ומ"ש נח נח תרי זימנא פי' במד"ר רעו) נייחא לעליונים ונייחא לתחתונים והוא בחי' שבת תתאה ושבת עילאה כמ"ש בזה"א בראשית ד"ה ע"א בפ"א את שבתותי תשמורו, והו"ע המאמר רעט) אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן, כמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו שזהו ב' בחי' שבת הנ"ל שיש בכל שב תושבת ובחי' שבת עילאה היינו מה שארז"ל רפ) לע"ל באלף השביעי יום שכולו שבת ואז נק' מנוחה לחיי העולמים כדפי' בת"א סד"ה ואלה המשפטים שאז יהי' מנוחה לחיי העולמים שאין עוד עלי' למעלה הימנה וכמ"ש בביאור שם, ולא כמו עכשיו ילכו מחיל אל חיל עליות וירידות אלא מנוחה לחיי העולמים כו'.

עו) **וע"פ** הנ"ל יובן ענין מי נח שזהו ע"ד מ"ש על מי מנוחות ינהלני (תהלים ס"ו כ"ג) ופי' בוהר תרומה דקע"א סע"א אלין מים דנייחא דקא נגדין ונפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן וכה"ג פי' בוהר פ' וירא דקט"ו גבי ויעש ה' לשרה דאי יבא דעובדוי דקוב"ה מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, ופי' רבינו ז"ל רפא) שפעם נק' נהר היוצא מעדן יסוד אבא, כן משמע בזה"ב ס"פ יתרו ד"צ ע"א ובפ' ויקרא דף יו"ד ע"ב, וע' זח"ג פ' אחרי דנ"ח ע"א יובל שמו פי' במק"מ חיבור או"א, וכן פי' במאו"א א"ת יוד סל"ח, וברוב המקומות בוהר פי' ונהר יוצא מעדן היינו בינה. ופעם נק' יסוד ז"א ונהר יוצא כמ"ש בוהר פ' מקץ דקצ"ד א' בענין יוסף, וזהו הנני נוטה אליך כנהר שלום רפב) וכאן פי' על שלשתן שהנהר הנזכר כאן בשרה הוא התלבשות יסו"א ביסוד

- רעו) בראשית ב, ב.
- רעז) ב"ר פט"ז.
- רעת) ב"ר פ"ל.
- רעט) שבת קי"ח, ב.
- רפ) סוף מסי תמיד.
- רפא) ביאורי הוהר שם.
- רפב) ישעי' ס"ו, י"ב.

ז"א דרך בינה שהשפע יורד מאבא לאימא ומאימא לז"א כו' שמתלבש יסו"א ביסוד ז"א דרך בינה, וע' בביאורי הזוהר ר"פ ויצא שזהו פי' ויצא יעקב מבאר שבע יעקב הוא יסוד אבא ובאר שבע הוא בינה, ודוקא ע"י הבינה הנק' באר שבע יוצא יסו"א להיות נמשך ומאיר בשבע מדות, וכה"ג נת' בלקו"ת פ' פנחס בפ"י להקריב לי במועדו, דהמועדים הם היו"ט הם מבחי' בינה ולכן הם מועדים לשמחה. כי אם הבנים שמחה, והם הממוצעים לחבר ולהמשיך אור אבא שהוא בחי' שבת מוחין דאבא ביומין דחול ששרשם מו"ק דז"א, ועד"ז יובן שכדי שיומשך יסו"א ביסוד ז"א זהו ע"י הבינה, וע' בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן בפ"י איתן ובפ"י נחל איתן ששם מבואר ג"כ עד"ז דנחל איתן זהו כאשר יסו"א מאיר ביסוד ז"א והיינו ע"י הבינה שהיא בחי' נקודה בהיכלא ועז"נ גבי יוסף יסוד ז"א ותשב באיתן קשתו (רפג) שהוא כשמקבל מיסו"א ועד"ז יובן ענין מי מנוחות שהם כל בחי' נהרות אלו שהם הם דעבדין גיחא לה כו', ולכן נק' מים דהנחה פי' שהם הם בחי' מים שפועלים גיחא כו' ונק' מי ל' רבים ע"ש כל בחי' נהר שנת"ל כו'.

ועוד יובן ענין מי מנוחות ממ"ש (רפד) קומה ה' למנוחותיך אתה כו' ולכאורה צ"ל מה"ע שיקום ה' לבחי' המנוחה הלא לא ייעף ולא יגע, אך הענין הוא דכתיב (רפה) ויהי בנסוע כו' ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו', אשר לכאורה גם זה אינו מובן כ"כ מי המה אויביך שיצטרך להפיצם, ע' פי' אויביך בת"א ד"ה ויאבק איש עמו, ובכלל זהו בחי' עמלק שהגם שאומרים שהוא ית' הוא כל יכול הוא עכ"ז נק' אויבך לפי שהם עובדים לכוכבים ולשמש ולירח כו' ויובן זה דהנה אברהם נק' אברהם אהבי (רפז) פי' שרצה שיהי' גילוי ית' למטה והי' בבחי' ביטול תמיד וקיבל עול מלכותו ית' ע"י בחי' המצות שקיים גם מה שלא נצטווה כמארז"ל (רפז) קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא נתנה, וזהו דכתי' באברהם (רפח) ויטע אשל ויקרא בשם הוי' אל עולם הנה נאמר אל עולם ולא אל העולם כי העולם הי' משמע שהקב"ה הוא אל העולם שהוא ברא את העולם אבל באמת העולם הוא נפרד כו', ובאמת אינו כן שהרי כל מה שיש בעולם הכל הוא אלקות כמ"ש במ"א באריכות בד"ה מי כמוכה באלים ה', אלא שזהו בחי' כח האלקי המסתיר וכמ"ש (רפט) אכן אתה אל מסתתר כמש"ש מזה

- רפג) בראשית מ"ט, כ"ד.
 רפד) תהלים קל"ב, ח.
 רפה) במדבר י, ל"ה.
 רפז) ישעי' מ"א, ח.
 רפח) יומא כ"ח, ב.
 רפח) בראשית כ"א, ל"ג.
 רפט) ישעי' מ"ה, ט"ו.

באריכות, ולזה אמר אל עולם שכל מה שיש בעולם הכל הוא בחי' אלקותו ית' אלא שנסתר ונעלם, ונת' שם שכח המסתיר וכח הנגלה שניהם אלקות שזה ממש, וע' בד"ה ואולם חי אני בענין תתן אמת ליעקב שפי' שם שכח המסתיר נמשך מבחי' הגבוה יותר מכח הגילוי, וא"כ כאשר יעמיק האדם בעל שכל וסברא דעתו בזה הנה דעת לגבון נקל להתבוננות בטוב טו"ד אופני בחי' האלקות בכל דבר המסתיר ע"ד שנת' בד"ה מי כמוכה הג"ל באריכות, וא"כ כל רצונותיו שהם זרים בתכלית כשהוא חושב זאת לדבר הנפרד הנה מתאחדים ביחוד האמיתי באוא"ס ב"ה כשיבין היטב איך ומה הם נעשים, ואי לזאת גם כשיחפוץ את הדברים הג"ל לא יהי' נפרד כ"כ עי"ו שהרי מה שרוצה זהו ג"כ אלקות אלא שזהו בחי' הסתר אלקות כו' ואז יהי' בנקל לו להפוך רצונותיו כי למה יחפוץ בכח המסתיר מאלקות הלא יותר טוב לחפוץ דבר הנגלה לעין כל שהוא בחי' יחוד אלק' כו' וכ"ז נכלל בכלל ענין בחי' אברהם אוהבי שהאהבה הוא בחי' גילוי שיתגלה אלקותו ית' איך שהוא באמת לאמיתו בכל דברים הנפרדים שהם הם ממש תכלית אלקותו ית' כו', אבל עמלק הוא היפך זה שרצונו לילך בשרירות לבו הרע תמיד ומקבל חיותו בבחי' מקיף וזהו מה שאומר רם על כל כו' כמ"ש בתו"א בד"ה בשלח פרעה ובד"ה כי עמך מקור חיים, ושם הוי' עיקרו להיות גילוי והגילוי היינו ע"י יו"ד צמצום ואת"כ ה' התפשטות וא"ו המשכה, כו', והמשכה זו הוא במקום הביטול דוקא לצמצום א"ע בבחי' ביטול הרצון כמ"ש במ"א ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם, כי בלעם עגינו בלע עם כו', ולכן הם נק' אויבך כו', ועז"נ קומה י"ל מבחי' שינה וכנודע שנמשל לשינה, או י"ל ע"ד אם אין פניך הולכים כו' רצ) וענין קומה הוי' י"ל שזהו שיהי' השם שלם כי עמלק כתי' בו כי יד על כס י"ה שאין השם שלם, אבל קומה הוי' שיהי' השם שלם ועי"ו ימחה זרעו של עמלק, וזהו דכתי' רצא) מלחמה להוי' בעמלק, וכתיב רצב) ה' איש מלחמה, ובמד"ר פ' נשא פי"א רמח) ע"ד גבי וישם לך שלום וכשהוא הולך למלחמה אינו הולך אלא יחידי שנאמר ה' איש מלחמה בשמו הוא נלחם וא"צ לסיוע עכ"ל, והיינו כי יניקת החיצונים נמשך מבחי' מ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים אבל כשמאיר גילוי שם הוי' מתבטל יניקתם, ולכן יצי"מ באותות ובמופתים שלמעלה מהטבע הי' ע"י גילוי שם הוי' כמ"ש רצג) וידעו מצרים כי אני הוי' וזהו בשמו הוא נלחם שהוא בחי' ש' הוי' כו'.

רצ) שמות ל"ג, ט"ו.

רצא) שמות י"ז, ט"ז.

רצב) שמות ט"ו, א.

רצג) שמות י"ד, ד.

עט) וביאור הענין דהנה כתיב (רצד) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, וארז"ל (רצה) מנוחה זה משכן שילה נחלה זו ירושלים אבל כל ימי היותו מטולטל עם ישראל בהילוכם במדבר ובארץ כנען עד שלא נבנה בנין שילה לא נק' מנוחה, ובהמ"ק שבנה שלמה נק' נחלה ג"כ והיינו מנוחה ונחלה, ולכאורה צ"ל האיך בנין בית מאבנים וסיד יהי' נק' בשם מנוחה ונחלה לאלקים חיים אשר לא נערוך אליו קדושתו כלל וכמ"ש בדוד שאמר לו נתן בדבר ה' כי לא ישבתי בבית למיום העלתי את בני ממצרים ועד היום הזה ואהי' מתהלך באוהל ובמשכן (ש"ב ז' ו') וכתי' אח"כ בפסוק י"ב י"ג והקימותי את זרעך כו' הוא יבנה בית לשמי, וגם ע"ש המנוחה והנחלה אשר נק' הבהמ"ק הי' הבונה אותו ג"כ צ"ל איש מנוחה כמ"ש בשלמה (רצו) הוא יהי' איש מנוחה ושלום ושקט אתן בימיו, משמע שלבנין ביהמ"ק צ"ל שיהי' איש מנוחה דוקא, משא"כ דוד נק' בפסוק (רצז) איש הדמים, וכתיב (רצח) אדמוני עם יפה עינים יושב ידן בסנהדרין כו' (רצט), אך הענין יובן בהקדם טעם ענין הילוך משה ובנ"י במדבר עם הארון והמשכן כו', דהנה ידוע דהמדבר הוא מקום שבו ישכון מקור יניקת החיצונים וסט"א וכמ"ש (ש) המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב שהם גקה"ט לגמרי כמ"ש בספרי הקבלה, ובשעה שעמדו ישראל על ה"ס פסקה זוהמתן מזהמת נחה"ק אך ע"י חטא העגל חזרה, ולכן לא נשלמה מעלתן עדיין בשלימות ונשאר מן הרע שלהם שרש ומקור למטה שצריך בירור ותיקון בתחלה, וזה הי' הטעם שהוליד ה' את בני במדבר והארון ומשה בראשם כדי שע"י הילוך זה יכניעו את שרש ומקור יניקות החיצונים שעיקר משכנו במדבר כנ"ל, ואמנם הילוך זה שהלכו במדבר הי' כעין מלחמה שהרי הארון הי' מהלך קודם להשוות ההרים ולהרוג את הנחשים והעקרבים כו', וגם על מלחמה זו נוכל לפרש פסוק ה' איש מלחמה שכמו שבים הי' ע"י שם הוי', כן במדבר שהי' ע"י הארון והלוחות הנה כתי' בהם (שא) אנכי הוי' אלקיך כו' ועכ"ז הי' ע"ד בחי' מלחמה כו' שהרי הי' שלא במקומן ולכן כתי' כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה כו'.

פ) ואמנם בהמ"ק שבנה שלמה הוא הנק' מנוחה ונחלה מכל שהי' שקט ושלום בימיו, ובנין בהמ"ק הי' כמו המלך שדר בהיכלו וזה

- רצד) דברים י"ב, ט.
 רצה) זכחים קי"ט, א.
 רצו) דה"א כ"ב, ד.
 רצז) ש"ב ט"ז, ז.
 רצח) ש"א ט"ז, י"ב.
 רצט) ב"ר פס"ו.
 ש) דברים ח', ט"ו.
 שא) שמות כ, ב.

שאנו ואינו עוסק במלחמה כלל, ועד"ז הי' ענין גילוי אלקותו ית' אך הנה ג"ז צ"ל וצריך ביאור עדיין הלא מציאות הרע הי' גם בזמן בהמ"ק ג"כ כי לא הי' שלימות עדיין עד ימותה"ש שאז יהי' בירור הרע בשלימותו ולכן יהי' או קיום המצות כמצות רצונך כמו שאנו אומרים בנוסח תפלת המוספין ושם נעשה כו' כמצות רצונך היינו כמו אדה"ר לפני חטא עה"ד וכתוב (ש) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וא"כ גם בהיות בנין בהמ"ק על תילו ג"כ הי' צריך למלחמה עם הרע ומה"ע המנוחה והנחלה כו' שהרי גם אז הוא שעת חירום עם בחי' הרע הנמצא כו', אך הענין הוא משום דעיקר ענין השראת השכינה בהיכל קד"ק שבבהמ"ק היינו שהי' בחי' גילוי אוא"ס למטה בהיכל קד"ק דעשי' כמו בעולם האצילות בהשוואה א' כו' ובוה הדבר הוא יתרון השראת השכינה שבבהמ"ק על עת הילוכם באוהל ובמשכן להיות כי בעת הילוכם לא הי' ע"ד כזה, ויובן ההפרש ביניהם עד"מ ודוגמא למטה כאשר ידליקו אור אבוקה גדולה להיות כי שלהבת המדורה והאבוקה מתפשטת בהתפשטות גדולה מאד אזי כאשר יש בסמוך לה אורות ניצוצים קטנים המה נמשכים ממילא ונדעכים ממקומם ונכללים באור שלהבת האבוקה הגדולה ומתקבצים כולם ונכללים בה וז"ע בחי' ביטול נר בפני האבוקה, והנמשל מזה מובן למשכיל למעלה כי בהיות גילוי אוא"ס כמו שהוא באצילות מתפשטת ההארה בתכלית ההתפשטות גם בעולמות הנפרדים כמו העשי' ועוה"ז הגשמי והיינו בתגבורת אור האבוקה ואז ממילא כל מה שיש בהשתל' בחי' אורות וניצוצים קטנים עד"מ מתבטלים כולם ונכללים בעצמות גילוי אור האלקי כו' וע"כ גם תחשך מתהפך לאור וכמ"ש (שג) כהמס דונג מפני אש כו', ודרך זה אינו ענין מלחמה כלל כי הרי מתבטלים גם כל החיצונים ממילא מפני עוצם הגילוי שנכללים כולם במקורם האמיתי כו', ועד"ז הי' ענין השראת השכינה בהיכל קד"ק שבבהמ"ק שהי' שם גילוי אלקות היינו בחי' גילוי אוא"ס כמו שהוא למעלה באצי' וע"כ נק' מנוחה כו'.

פא) ולהבין ענין בחי' מלחמה ומנוחה בעבודה בנפש האדם צ"ל מ"ש (שד) ראו כי הוי' נתן לכם את השבת ע"כ הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים, ופי' רש"י ראו כי הוי' בעצמו מזהיר לכם ענין השבת במה שנותן לכם ביום הששי לחם יומים, ואמנם י"ל עוד בזה שמ"ש בשבת ראו כו' זהו ע"ד דכתיב (שה) ראו עתה כי אני הוא שפי' הוא אשר ב' בחי' אני הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים (שו) והעבודה שמכחי' ומבלעדי תהי'

(שב) זכרי' י"ג, ב.
 (שג) תהלים ס"ח, ג.
 (שד) שמות ט"ו, כ"ט.
 (שה) דברים ל"ב, ל"ט.
 (שו) ישעי' מ"ד, ה.

זאת אצלינו בבחי' ראי' שאני אני הוא כו', וכ"ה ג"כ בשבת כמשי"ת והענין הוא דהנה שבת הוא יום המנוחה ע"ש וינח ביום השביעי וכנ"ל פ' ע"ו בענין ב' שבתות כהלכתן, וז"ע נח נח תרי זמנא כו', וששת ימי החול הם ימי העבודה כמ"ש (שז) ששת ימים תעבוד, ועבודה הוא בחי' מלחמה היינו ללחום עם הרע שבקרבו כמ"ש (שח) כי תצא למלחמה על אויביך הוא היצה"ר המונעו ומעכבו מלילך בדרך טובה לעבוד את ה' ולדבקה בו שע"י בחי' דביקות זו טועם מבחי' אוא"ס חיי החיים כמ"ש (שט) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום שגם בבחי' היום לעשותם יכול לטעום בחי' חיי החיים מאוא"ס ב"ה וכנ"ל סוף פ' כ"ה, ולכן צריך לצאת למלחמה נגד היצה"ר המונעו ומעכבו, וזהו שאמרו בזהר (שי) שעת צלותא שעת קרבא, והיינו ענין המלחמה הנ"ל שבעבודה שבלב זו תפלה שהוא זמן שיוכל לטעום מנופת צוף טעם חיי החיים הרוחני' כנ"ל ס"פ כ"ח בענין ק"ש וברכותי', וכן בענין האכילה אמרו (שיא) מאן דאכיל נהמא אפום חרבא שכ"ז הו"ע הבירחדים דששת ימי החול שזהו בחי' העבודה ומפני כי לדברים אלו יש מונע ומעכב והוא שאור שבעיסה המונע ומעכב כו' לכן צריך לעמוד בניצוח לכבוש את יצרו הרע ולעבוד את הוי' בעבודה שבלב זו תפלה, וגם האכילה יהי' למען אשר יחזק כחו שיוכל לעבוד את הכורא ע"י תורה ותפלה וקיום המצות כנ"ל מה שנצטוינו בתושב"כ ומה שניתוסף בתושבע"פ בכל החומרות והגדרים והסייגים שעשו חז"ל לפי העת והזמן וכענין דוד וב"ד גזרו כו' (שיב), וכיבוש וניצוח זה הוא כענין מלחמה שהיצה"ר המסיתו עומד לנגדו ומדמה בעצמו שהוא ינצח ולבסוף נופל במלחמה ע"י שכובש את יצרו מבלי יומשך אחריו כו', וזהו עיר קטנה (שיג) כו' עיר קטנה זה הגוף כו' (שיד) ומצא בה איש מסכן וחכם זה היצ"ט ומלט את העיר בחכמתו חכמת אלקית שבקרבו לכבוש תאוות יצה"ר כו', ואמנם בשבת אינו בדרך זה כלל שהרי בע"ש עם חשיכה מתעלה ק"נ וכמאמר (שטו) כד עייל שבתא איתו כו' וכל דינין מתעברין מינה ולית כו', ולכן בשבת אינה בדרך מלחמה כלל והי' בעבודה כענין זמן שבנה שלמה בהמ"ק שהי' מנוחה כו' כן בשבת בעבודה הוא בחי' מנוחה כו'.

(שז) דברים ה, י"ג.
 (שח) שם כ"א, י.
 (שט) שם ד, ד.
 (שי)
 (שיא) זח"ג קפ"ח, ב.
 (שיב) ע"ז ל"ה, ב.
 (שיג) קהלת ט, י"ד.
 (שיד) גורים ל"ב, ב.
 (שטו) זח"ב קל"ה, ב.

פב) וביאור הענין יובן דהנה מ"ש הוי' איש מלחמה הנה זהו בשם הוי' דז"א ששם שייך בחי' מלחמה שהרי נגד בחי' ז"א יש בלעו"ז כו', וזהו דכתיב מלחמה להוי' בעמלק מדור דור שהוא בחי' המלחמה שנת"ל פ' ע"ה ע"ש. אבל ענין המנוחה שרשה מע"י כמ"ש בות"ג נשא דקל"ז סע"א ע"פ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן, נוה שאנן לעתיק יומין אתמר כי דוקא בז"א שייך זלעו"ז משא"כ בבחי' עת"י שם ח"ו לא שייך כלל זלעו"ז וע"כ בגילוי הארה מבחי' זו הם בטלים, ועמ"ש במ"א בד"ה טוב לחסות בה' מבטוח באדם כו', והרי גם במו"ס נת' שם דקב"ח סע"ב שנק' מוחא דשקיט ושכיך באתרי' שהיא למעלה מבחי' התפעלות המדות כי לאו מכא"מ איהו כלל, והנה ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ זהו נמשך מבחי' ו"ק דז"א שהם ששה ימים, ופי' עשה הוי' היינו שם הוי' דז"א, וביום השביעי שבת וינפש היינו עליית ז"א בע"ק שהוא ש' הוי' דלעילא כנודע מענין הוי' הוי' ולכן נק' וינפש ו"י נפש שטו) היינו בחי' הנשמה יתירה שהוא מבחי' מקיפים דחי' יחידה שבנפש שבחי' יחידה זהו בנפש כמו בחי' ע"י כו' כנודע, וא"כ מובן שהמנוחה הוא בע"ק וע"י שמשם נמשך תוס' גילוי האור בע"ס עי"ז נמשך השלום למטה, וז"ע אל המנוחה ואל הנחלה זו בנין בהמ"ק, וז"ע שלמה שמו ושלום ושקט אתן בימיו שנק' איש מנוחה, וכנודע שהשלום נמשך ע"י תוס' אור מאזא"ס שע"י"ז מתייחדים הע"ס, וז"ע במלך שלמה שהשלום שלו ש"ז) שיש לפרשו על ע"ק ומבחי' זו נמשך ריבוי השלום לע"ל שיהי' כמ"ש ש"ז) וגר זאב עם כבש ופרה ודוב כו', וכתיב ש"ט) ולא ילמדו עוד מלחמה, וכמו בתיבת נח שהיו כל החיות והבהמות יחדיו ולא הזיקו זא"ז כלל ע"ד כמו לע"ל שזהו מצד בחי' מוחין דגדלות כעין לע"ל שיגדלו המוחין כו' כענין דכתיב ש"כ) עד דוד הגדיל כו', כי ענין הטריפה והדריסה בחיות זהו כענין מוחין דקטנות וכמו שאנו רואים מי ששכלו קטן כאשר יאמר לו זולתו נגד דעתו יהי' נצב לריב עמו ולא יוכל לסבול היפוכו מצד קוטן דעתו ושכלו הקצר א"י לסבול היפוכו וכמו הקטן כאשר אין ממלאים לו רצונו אזי הוא מלא אף וחימה, משא"כ הגדול גם כשאין ממלאים רצונו ה"ה סובל מבלי להגיד לזולתו כלל, וכדוגמא זו יובן מי שהוא בר שכל גדול יכול הוא לסבול היפוכו בתכלית ואינו מתפעל כלל ממה שזולתו עומד כנגדו והוא עושה שלו או ע"פ שכלו לרחב שופט שיותר טוב להניח לו לעשות

שטו) תענית כ"ה, ב, ובפירש"י.

ש"ז) מדרש שה"ש פט"ז.

ש"ח) ישע"י י"א, ה.

ש"ט) שם ב, ד.

ש"כ) ש"א כ, מ"א.

כנגדו כי בסוף הענין יהי' כמו שרצה בעל שכל הרחב כו' כי הרי באמת צ"ל כן שהרי ע"פ שכלו יהולל איש שכא), ומי שהוא בר שכל יותר מבין הענין יותר ולכן שכנגדו היוצא לעשות היפוכו הוא מהעדר הבנתו בטוב הראוי להנהגת הענין כו' שזהו מחמת קוצר שכלו או רום לבבו כו', אבל הבעל שכל הרחב נושא זה וסובל ע"י הגדלת המוחין שבו כו', ועד"ז הי' בתיבת נח ג"כ ומה גם כי נח ל' נייחא כנ"ל פע"ו, וב"פ נח זהו שבת תתאה ושבת עילאה שזהו בחי' מנוחה לכן בתיבת נח הי' שקט ושאנן ע"ד נוה שאנן דלע"ל כו'.

פג) והנה כמו שנת"ל בפרק הקודם בענין מוחין דגדלות כן יובן זה בבחי' המקיפים דעת"י כו' וקרובין הם להדדי שהרי שניהם ע"י וא"א נק' כתר, ולכן כמו שנת' בחי' מוחין דגדלות שזהו מבחי' מו"ס שהוא בחי' חכ' דא"א, כ"ה בבחי' ע"י עוד יותר נעלה בבחי' המקיפים, ועכ"ז קרובין הן ששניהם הם בחי' כתר דהנה יש ב' בחי' מקיפים, הא' מה שהם מתגלים עתה, והב' שאינם באים לידי גילוי עד ימוהמ"ש, וע' בביאור הבאים ישרש יעקב בתו"א בענין ב' בחי' מקיפים, והמקיפים שיתגלו לע"ל נק' יריעות שלמה ע"ש הפסוק שכב) או יחזק במעוז' יעשה שלום לי שלום יעשה לי, פי' וענין שלום הוא התחברות ב' הפכים דהיינו אורות עליונים שטבעם לעלות ולהסתלק למעלה יהיו בבחי' גילוי שיאירו למטה כו' זהו בחי' שלום והתחברות ב' הפכים יחד כו', וב"פ שלום שלום בפמליא של מטה ושלום בפמליא של מעלה שכג), פמשמ"ע זהו בחי' התחברות והמשכה מאוא"ס דכולם בחכמה עשית שגם בחי' החכ' נחשבת כעשוי' גשמית לפניו ית' להיות בחי' עתיק לאציל' וזהו בכלל בחי' המשכה מבחי' א"ס להיות עתיק לאצילות שיתגלה הארת ע"ק באצילות, ושלום בפמשמ"ט היינו שיהי' כן מבחי' מל' דאציל' בבריאה כו'. ונת"ל שבחי' עתיק זהו בחי' מנוחה, וא"כ ב' בחי' שלום אלו זהו בחי' שבת תתאה ושבת עילאה, שבת תתאה זהו השביתה והמנוחה דבחי' מל' דאציל' להיות נמשך בחי' עתיק בחי' עונג העליון בנבראים דבי"ע ושבת עילאה זהו מה שנמשך מאוא"ס המאציל' בחי' תענוג מעונג העצמי בלתי מורכב כלל רק שבא ע"י השביתה והמנוחה דשבת עילאה כו', ואמנם ענין בחי' המקיף דיריעות שלמה הנ"ל הנה מצד עוצם מעלתו יכול הוא להיות נמשך ומתפשט עד למטה מטה עד שיהי' השלום בנפש האדם בין היצה"ר והיצ"ט שיהי' היצה"ר בטל ונכלל לעצת היצ"ט, וזהו דכתיב שכד) ורב שלום בניך פי' שע"י בחי' השלום הנ"ל עי"ז נכנע גם היצה"ר שהוא רב

שכא) משלי י"ב, ה.
שכב) ישעי' כ"ז, ה.
שכג) סנהדרין צט, ב.
שכד) ישעי' נ"ד, י"ג.

היינו מבחי' טורא דפרודא, וגם רב להיותו זקן יותר מהיצ"ט כי היצ"ט בא באדם בהיותו בן י"ג שנה ויום א', אבל היצה"ר בא מיד כשנולד כמ"ש (שכה) לפתח חטאת רובץ וכמארז"ל (שכו) ע"פ מאימתי ניתן יצה"ר באדם כו' ולכן נק' רב, וע"י הארה מבחי' זו נעשה שלום והתחברות בין יצ"ט ובין יצה"ר שגם היצה"ר יהי' כפוף ובטל לאדם שיהי' נמשך אחר היצ"ט כו', וה"ז כדוגמא לע"ל שיהי' כולו טוב דכתיב (שכו) והסירותי את לב האבן מבשרכם וכנודע כי היצה"ר נמשל לאבן, ולע"ל בגמר הבירורים יסור לגמרי היצה"ר ועכשיו בזמן העבודה הנה הוא כדקאי קאי אבל ניתן הכח לברר אותו ועכ"ז גם לאחר הבירור אינו דומה כמו לע"ל ממש שהרי יש דברים שעכשיו א"א להתברר כלל, ולע"ל גם דברים אלו יתבררו ג"כ כו' וכשית"ל אי"ה.

והענין (פד) הוא דהנה ארו"ל (שכח) עתיד חזיר ליטהר דהנה כתיב (שכט)

יכרסמנה חזיר מיער והעי"ן היא ע' תלויה, והיינו כי להיות ידוע שהעי"ן רומז לז"א כמו שהם כלולים מעשר ובקדושה הם ע' נפש יוצאי ירך יעקב וכתוב (של) יצב גבולות כו' למספר בני"י, ובהיותם מקבלים מבחי' זו מדות עליונות הכלולים מעשר שהם ע' ולכן העי"ן היא תלוי' עד"מ בחי' המקיף דלבונה, ולכן בסט"א י"א כו' ובקדושה עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר כי בקדושה החיות מתייחד עם הספי' ולא כן בסט"א שא"א להתערב כי הי' נבלע כמ"ש בתו"א בד"ה ראה ריח בני ובהגהות לשם (שלא) יעו"ש ולכן הם י"א, וכ"ה בענין העי"ן שהעי"ן היא עי"ן תלוי' להורות כי מרחוק יגיע אליהם אור האלקי בבחי' מקיף ורם ומתנשא כמ"ש (שלב) רם

שכה) בראשית ד, ז.

שכו) סנהדרין צ"א, ב.

שכז) יחזקאל י"א, י"ט.

שכח) מרו"ל בלשון זה הובא: בשל"ה פי חיי שרה, מדרש תלפיות ענף חזיר בשם ר' בחיי. סי' הקנה (?), לקו"ת ד"ה וכל בניך ס"ג. קהלת יעקב מעי חזיר. בסי' הברית ח"א מ"כ דרך אמונה פל"א בשם מדרש תנחומא (כ"כ בסי' נפש חיים). — (וראה ג"כ עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ד פי"ג. אור החיים פי' שמיני).

בלשון: שעתיד הקב"ה להחזירו לישראל (לנו): בחיי שמיני י"א, ז' (לנו). שו"ת הרדב"ז ח"ב תתכ"ח ומגן דוד להרדב"ז ט' (לישראל). אור יקרות (לישראל להיתרו הראשון), ראש אמנה למהר"י אברבנאל פי"ג. דיטב"א קידושין מ"ט, א, רקטני פי' שמיני, ישועות משיחו בשם בראשית רבה (כ"כ בשד"ח). תורת משה להחת"ם פי' שמיני.

כמה פי' במרו"ל אלו נקבצו בשדי חמד: כללים אות ג' עו'. פאת השדה ג' ז' ואות ח' ח' שיורי הפאה ג' ז'.

ואחרי שכל הנ"ל שקו"ט במאמר זה — תמוה דעת היפ"ת ויק"ר פי"ג ג' — הובא בסי' ערה"כ לבעהמ"ס סה"ד — שמאמר זה לא הי' ולא נברא!

שכט) תהלים פ, י"ד.

של) דברים ל"ב, ח.

שלא) גדפס בסי' אור התורה להצ"צ.

שלב) תהלים קי"ג, ד.

על כו', והנה בחי' יער זה הוא עולם המלאכים כמ"ש שלג) אכלתי יערי עם דבשי שהוא בחי' יוצר אור שמשם מתחיל עה"ד טו"ר ומשם יש יניקה לחיצונים ואמנם קבלתם הוא בריחוק כענין שמקבלים ממקיף דלבונה זכה כו', ואם כי חזק הוא מאד מ"מ הנה הוא בבחי' מקיף וע' מזה במ"א בד"ה הישן תחת המטה בסוכה, וכאשר מקבלים אור האלק' נעשים אח"כ בבחי' נפרד בפ"ע וזהו יכרסמנה חזיר מיער, אך הנה לע"ל דכתיב (שלד) אז אהפוך כו' שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' וכתוב (שלה) ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' והדר גאוונו כי יתברר כל בחי' רע ואתהפכא חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא עד שכל בני בשר יכרעו ויפולו כו', וז"ע שעתידי ליתהר כי עכשיו גרה לא יגר פי' שאינו מחזיר הניצוצים שנפלו בו בשבה"כ מבחי' ע' תלוי' הנ"ל וע"ז מורה מה שאינו מעלה גרה כי הבהמה שהיא מעלה גרה מורה שכמו שאחר שקיבלה המאכל ולעסה שוב חוזרת ללעוס זה עצמו עוד הפעם מורה על בירור שני, ובנמשל יובן זה שהיא נותנת מה שנפל בתוכה בשבה"כ לבוא בבחי' בירור פ"א ופ"ש וכן לעולם עדי יוגמר הבירור כו', אבל החזיר שגרה לא יגר מורה שאינו נותן הניצוצים שנבלעו בו שיבאו להתברר, אמנם לע"ל יחזיר כל הניצוצים לשרשם וזהו מחזיר (שלו) עטרה לבעלי' כו' ואז יהי' מבחי' יער הנ"ל בחי' עיר ותינו בחי' עיר אלקים, וזהו רוב שלום, והנה כללות ענין בירור זה נעשה ע"י עיון התורה דוקא כי הטעם שנק' תורה מל' הוראה להבדיל בין הטמא ובין הטהור כו', ויש בחי' הוראה שהוא מכשיר ומטהר גם מה שנראה אסור וטמא לכאורה או להיפך שאוסר מה שנראה כשר לכאורה כו' והיינו ממש ענין הבירורים לאהפכא חשוכא לנהורא, וזהו שמע שם עי"ן היינו להעלות בחי' הניצוצין שנפלו מבחי' עי"ן הנ"ל לשרשן ומקורן בקדושה העליונה, וזהו אכלתי יערי עם דבשי יערי הוא בחי' יוצר אור שהם המלאכים שנק' יער ודבש הוא בחי' ק"ש כתפוח בעצי היער, וזהו שמע שם עי"ן ואח"כ בשמו"ע סנד"ל שהוא בגימט' יער קושר כתרים לקונו מתפללותיהן של ישראל כו', אך עיקר הבירור הוא ע"י התורה כנ"ל כי בחכמה אתברירו כו', וגם התורה נק' עוז ותושי' עוז שנותנת כח לנה"א כו' ותושי' שהיא מתשת כח הנה"ב שהוא היצה"ר שיוכל וירצה להתברר כו' כמ"ש מזה בתו"א בד"ה בחדש השלישי בפ' יתרו ע"ש.

(פה) **והנה** גמר ותכלית כל הבירורים זהו לאסף הו' שנק' שבת ומנוחה לחיי העולמים שאז הוא בחי' שביתה מכל הדברים הנ"ל שצריכים

שלג) שיה"ש ה, א.

שלד) צפני ג, ט.

שלה) ישעי מ, ה.

שלו) מ"ר ס"פ שמיני.

שלו) חגיגה י"ג, ב.

בירור ואז גם חזיר יטהר כו', והארה מעין לע"ז זהו שבת שנק' יום המנוחה ואינו יום שמחה כמו יו"ט שנק' מועדים לשמחה כ"א הוא בחי' מנוחה וענג מבחי' הבירורים שבששת ימי החול כו'. דהנה ארז"ל ברבות פ' בראשית פי"ז ג' נובלות הן כו' נובלות העוה"ב שבת, ופי' בס' נה"ק עוה"ב הוא יום שכולו שבת, ושבת התחתון הוא מעין דוגמתו בנפש היתירה שבאדם וכדאיתא באותיות דרע"ק שבת הוא א' מששים של עוה"ב שכולו שבת, והענין הוא דהנה שבת הוא בחי' שביתה שזהו אינו נופל כ"א כשעשה מלאכה קודם וכענין דכתיב (שלח) ששת ימים עשה (היינו בדיבורו של הקב"ה שחשוב מעשה) וינח ביום השביעי, וכן גם עכשיו הנה שבת הוא לאחר ששת ימי המעשה ולכן ההולך במדבר ואינו יודע יום השבת מונה ששה ומשמר יום א' ואינו שובת בתחלה כי צ"ל תחלה ימי המעשה ואח"כ שבת כו' כי בשבת כתיב (שלט) לעשות את השבת והיינו ע"י מי שטרח בע"ש בעבודת הבירורים דששת ימי החול יאכל בשבת כו' הוא כמ"ש במ"א ע"פ צדיק אוכל לשובע נפשו שזהו בחי' האכילה דשבת, וא"כ א"א להיות שבת תחלה כ"א ע"י שיוקדם תחלה בחי' ששת יומין דחול, וכמו בגשמיות שאין שביתה כ"א אחר המלאכה כו', ושבת הוא מעין עוה"ב שהרי נק' נובלות העוה"ב לפי ששבת הוא יום המנוחה וה"ה דוגמת מה שארז"ל (שמן) לע"ל שהוא יום שכולו שבת ומנוחה לחה"ע כו', וזהו שא' ראו כי הוי' נתן לכם את השבת פרש"י שהוא בעצמו מזהיר לכם ענין השבת, והיינו במה שנותן לכם ביום הששי לחם יומים כי תכלית מכוון ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל הבירורים אשר היא מבררת בירידתה בגוף בששת ימי המעשה ואז נעשה מזה שבת ומנוחה שהניצוצות היוצאים מהבירורים חוזרים למקורם אא"ס ב"ה וזאת היא בחי' מנוחתם האמיתי ואמנם תכלית עלייתם הוא לע"ז שיהי' כולו שבת ומנוחה לחי העולמים כו' ועכשיו כתיב ראו כי הוי' נתן לכם ע"ד ראו עתה כי אני אני הוא והיינו שכמו מבלעדי באמצעיתא העבודה הוא שיראה מעכשיו שאני ראשון שלפני כללות ההשתל' הוא אני אחרון לאחר כל ההשתל' וגמר העולמות, כן צ"ל משבת דעכשיו שהוא המנוחה שאחר ששת ימי החול את בחי' השבת ומנוחה לחה"ע דלע"ל, וזהו מובן ג"כ ממה שנותן ביום הששי לחם יומים הוא בחי' הבירורים דשית אלפי שנין דהוו עלמא, שזהו כדוגמת ששת ימה"ח כי יומו של הקב"ה אלף שנה כנודע ולכן מהשביתה שאחר יומין דחול צ"ל ראו בבחי' ראית השכל בחי' השבת בה' הידיעה שהוא מה שלע"ז יהי' שבת ומנוחה לחה"ע כו'.

שלח) שמות ל"א, י"ז.

שלט) שם ל"א, ט"ז.

שמ) משנה סוף תמיד.

(פו) ועפ"ז יובן מ"ש שמא) זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבוד ופי' הרמב"ן לקדשו ע"ד מ"ש שמב) וקדשתם את שנת החמשים שנה, ששת ימים תעבוד עבודה היא מלאכה שאינה אוכל נפש, ועשית כל מלאכתך היא מלאכת אוכל נפש, וצ"ל ענין אומרו לקדשו הלא שבת מיקדשא וקיימא ולכן חותמין מקדש השבת ולא כמו ביו"ט שחותמין מקדש ישראל והזמנים משום דישאל הוא דקדשינהו לזמני אבל שבת מקדשא וקיימא, וא"כ מהו לקדשו, גם אומרו ששת ימים תעבוד אינו מובן מה"ע היתר מלאכה בחול, ולכאורה הי' נראה לומר כי מאן דמחוי במחוג קמי' מלכא קטלא חייב שמג) ומאחר שמלא כל הארץ כבודו א"כ איך מותר לעשות מלאכה ולכן נאמר תעבוד היתר מלאכה מפני שאצלינו אינו נראה גילוי אלקותו ית' שהוא מלא באמת. אמנם באמת יש ללמוד היתר מלאכה מכמה מקראות לבד זה, וענין אומרו זאת גבי שבת משמע שהוא שייך לשבת, אלא שזהו כמשנת"ל פפ"א עד פ"ה שהחול מכין הבירורים שיתעלו בשבת ופי' תעבוד הוא כי לית פולחנא כפולחנא דרחימותא שהוא התעוררות אהבה שבתוכה כלול יראה שאח"כ הו"ע השבת שאחר העבודה באהוי"ד בימי החול, ולהבין זה צ"ל מ"ש שמד) מזמור שיר ליום השבת וארז"ל שמח) כל עיסקא דשבתא כפול מזמורו כפול מזמור שיר, וצ"ל מה"ע מעלת הכפל, שמזמורו כפול, וגם במה הוא כפול כו' הלא שירה וזמרה ענינם אחד הוא ואינו דומה למשארז"ל שמח) זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, או מחלליה כו' וביום השבת שני כבשים שזהו שני ענינים אבל שירה וזמרה ענינם אחד הוא כו', אך הענין הוא דהנה נת"ל שששת ימי החול הם הבירורים וכשבת בורר אסור, והיינו כי בשבת הוא בחי' מנוחה ואז העבודה היא בחי' עליית המדריגות וכנודע ששבת הוא זמן העלי' שאז מתעלים כל הבירורים שנתבררו בששת ימי המעשה כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו, ולהבין זה צ"ל עוד ענין העבודה דחול ובחי' מנוחה דשבת בעבודה בנפש האדם, הנה יש ב' בחי' ומדריגות בנש"י יעקב וישראל שהם ב' מדריגות שונות בעבודת ה' שבאדם וב' שמות מחולקים הן ונק' עבד ובן, והיינו כי יעקב נק' עבד כמ"ש שמח) שמע אלי יעקב עבדי, וישראל הוא בחי' בן כמ"ש שמח)

שמא) שמות כ, ת.

שמב) ויקרא כ"ה, ו.

שמג) ראה חגיגה ה, ב.

שמד) תהלים צ"ב, א.

שמה) מדרש תהלים צ"ב וביל"ש שם.

שמו) מכילתא שמות כ.

שמו) ישעי מ"ד, א.

שמח) שמות ה, כ"ב.

מים רבים — תרל"ו

צא

בני בכורי ישראל, ולהבין זה צ"ל תחלה פי' וענין עבד והוא מה שמצינו בכמה פסוקים לשון עבודה שאנחנו עובדים לו ית' כמ"ש (שמש) ועבדתם את הוי' אלקיכם וכתוב (שנ) תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה וכתוב (שנא) ולעבדו בכל לבבכם וארז"ל (שנב) איזהו עבודה שבלב זו תפלה וכתוב (שנג) עבדו את ה' בשמחה וכמוהם רבות, ופי' עבודה הו"ע תיקון ושירות מה שהעבד עובד ומתקן לרבו בשימושו ושירותו, וא"כ צ"ל האיך נאמר כן בהעבדה שאנו עובדים להבורא ית' הלא הוא שלימותא דכולא וא"צ לזולתו כלל ה"ו כי ממך הכל כתיב (שנד), ומקראות מלאים דיבר הכתוב (שנה) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעך מה תעשה לו אם צדקת כו' או מה כו', אך הענין הוא דכתיב (שנו) שוקיו עמודי שש וארז"ל (שנז) שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, והוא כענין אומרם רז"ל (שנח) נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והנה מפני מה נתאוה ונשתוקק זה אין אנו יודעים רק זאת אנו יודעים שנשתוקק, כי הנה באמת אוא"ס הוא בחי' אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי מקודם הבריאה שהי' הוא ושמו בלבד וכן קודם התהוות הזמן שהרי הזמן הוא נברא ומחודש רק שהי' סדר זמנים קודם לכן והיינו מעת אצילות בחי' אצי' העליון כמ"ש בע"ח שער עיגולים ויושר, אבל קודם לאצי' האצי' לא הי' שום סדר זמנים ג"כ וכן יהי' בגמר ההשתל' כו' והו' אני ראשון ואני אחרון שנת"ל פפ"א ופפ"ה, וגם מבלעדי הוא באמצעיתא ג"כ אין אלקים פי' אלקים הוא בחי' צמצום המסתיר ומעלים הנה כ"ז הוא לעינינו אבל קמי' ית' גם חשך לא יחשיך וכחשיכה כאורה בשני כפי"ן שגם האור שוה לחשך מפני כי כלדיות השתל' העולמות הם מהארה בעלמא שאינו נוגע כלל לעצמותו ולכן אינו תופס מקום כלל וכלל, אבל אצלינו נראה העולם ליש ודבר נפרד מפני כי לעינינו ש' אלקים הוא מסתיר ומעלים שלכן נק' העולם בשם עולם ע"ש ההעלם וההסתר אלקי עד שבעוה"ז הוא חשך כפול ומכופל ולזאת נתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים, פי' תחתונים הוא עוה"ז שבו חשך כפול כו' לכן נק'

שמש) שמות כ"ג, כ"ה.

שנ) דברים כ"ח, י"ו.

שנא) שם י"א, י"ג.

שנב) תענית ב, א.

שנג) תהלים ק, ב.

שנד) דה"א כ"ט, י"ד.

שנה) איוב לה, ו"ז.

שנו) שה"ש ה, טו.

שנז) מדרש שה"ש ה, י"ד.

שנח) תנחומא גשא ט"ו.

תחתון היינו תחתון במעלה ושיהי' לו ית' דירה ע"י הידיעה שלנו שנודע אלקותו ית' בהיותינו דרים בעוה"ז ושעי"ז נאיר את חשך העוה"ז כו'.

(פו) **והענין** הוא דכתיב (שנט) גם את העולם נתן בלבם, פי' שהעולם ניתן בלב האדם שבו תלוי כל ענין המשכת אלקות בעולם שלפ"ע שהאדם פועל עבודתו שבלבו הוא בחי' אהוי"ר שהם בחי' חו"ג שבלב האדם, לפ"ע זה נמשך גילוי אלקותו ית' בעולם וכאו"א מברר ומאיר חלקו בעולם ע"י עבודתו בתו"מ ותפלה שהיא עבודה שבלב, והיינו שכמו עד"מ דירת המלך צריכים לנקותה מכל צואה ולכלוך ולהעמיד בה כלים נאים, כן בכדי שיהי' דירה בתחתונים צריכים לקיים כל התרי"ג מצות, שס"ה ה"ה כמו נקוי הדירה שלא יהי' שום לכלוך, וכן מל"ת הם בירור וביעור הרע שכל הל"ת הם שלא תעשה כן ותהי נקי ומזוכך כו' ואם לא תעשה כן ה"ו ותעשה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם פוגם נפשו ופוגם חלקו בעולם שנשרש שם הרע עד שאינו ראוי לדירת המלך כו' וקיום מ"ע הם ענין הכלים נאים שצריכים לסדר בדירת המלך וכל מה שהוא יכול לעשות שיהי' הכלים יותר נאים ומשובחים ה"ה מחויב להשתדל בזה בכל כחו מפני כבוד המלך, וכ"ה בענין דירה בתחתונים כנודע שמ"ע הם כלים להשראת אלקותו ית' ולכן מחוייב הוא להשתדל שתהי' הכלי יותר נקי דהיינו שיהי' עשיית המצוה בלא שום פני' כי הצדקה הוא להחיות רוח שפלים לקיים מצות הבורא ית' בלי שום יוהרא כלל וכלל וליתן בסבר פנים יפות כנודע ממארו"ל (שס) שהמפיסו מתברך בי"א כו', וכדמוכח מקרא שהביא הגמרא שהמפיסו קאי על הגותן ג"כ, וכן בכל פרטי המצות לא יעשה להתייחר או בקרירות כענין שאה"כ (שסא) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה כ"א באוי"ר לקיים רצון הבורא בלא שום פני' ולגרמי' כלל כו', והנה נודע כי אהבה היא שרש רמ"ח מ"ע ויראה היא שרש שס"ה ל"ת והרי הם עבודה שבלב בחי' חו"ג שזהו דכתיב גם את העולם נתן בלבם פי' בלב האדם כאשר יעורר בחי' חו"ג שבנפשו כן יהי' עבודתו ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, וזהו דכתיב (שסב) ויניחהו בג"ע לעבדו ולשמרה לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה הוא שס"ה מל"ת (שסג) שהגן הוא ראשית העשי' כמ"ש בלק"ת בפיו זה היום תחלת מעשיך בד"ה ביום השמע"צ כנישין, וא"כ שמירת הגן ועבודת הגן זהו מה שנצטוה אדה"ר קודם חטא עה"ד טו"ר בקיום המצות

שנט) קהלת ג, י"א.

שס) ב"ב ט, א.

שסא) ישעי' כ"ט, י"ג.

שסב) בראשית ב, ט"ו.

שסג) ראה זח"א כ"ז, א. זח"ב קס"ה, ב. ת"ז ת"י כ"א קרוב לסופו.

באופן היותר נעלה מכמו מה שנצטוינו בהר סיני, ומ"מ ענינם א' רק שעכשיו הוא בדרך בירור גם ועב יותר עד ימוהמ"ש שיהי' כמצות רצונך היינו כמי אדה"ר קודם החטא כו', ועיקר עבודה שבלב הוא תפלה כמארז"ל ולעבדו בכל לבבכם אינו עבודה שבלב זו תפלה שע"י רשפי אש האהבה שמעורר בתפלה עי"ז מקיים קיום המצות שאח"כ כאשר נצטוינו כו'.

(פח) וביאור הענין צ"ל מה שנת"ל שהעיקר הוא התפלה, הלא תרי"ג מצות הם דאורייתא שתרי"ג מצות ניתנו למשה בסיני

והתפלה היא דרבנן ואינה ממנין המצות כדמשמע בגמ' בפ"ג דברכות ד"כ ע"ב ובמ"א סי' ק"ו, ואעפ"כ מצינו שהחמירו בכוונת התפלה יותר מכוונת ק"ש כמארז"ל במשנה וגמ' פ"ב דברכות דט"ז, והיינו מפני שהן דברים העומדים ברומו של עולם בפ"ק דברכות ד"ו ע"ב. והענין הוא דהנה ארו"ל (שסד) ח"י ברכות דשמו"ע הן כנגד ח"י חוליות השדרה שבתוכן נמשך חוט השדרה. והנה עיקר הכח הוא בחוט עצמו שהוא המעמיד כל בנין הגוף ולכן תלוי הטריפות בפסיקת החוט דוקא ואעפ"כ הוא עצמו אינו נמנה ברמ"ח אברים אלא מפני שאינו אבר פרטי כ"א כלל המחזיק כל ח"י חוליות וכל בנין הגוף והילוך הרגל ג"כ תלוי בחוהש"ד לכן אינו נמנה לאבר בין הרמ"ח שהם אברים פרטים כמו שלשים בפיסת היד וכדומה שהם פרטים כו' וכן יובן בענין תרי"ג מצות ותפלה שהתרי"ג מצות הם רמ"ח מ"ע הם כמשל רמ"ח אברים שבאדם שהם כלים להשראת חיות הנפש, ושס"ה ל"ת הם השס"ה גידים שבהם הוא הילוך הדם הוא הנפש כו', אמנם הנה נודע כי מצות צריכות כוונה והכוונה היא התפלה וכנ"ל שע"י שמעורר בחי' אהוי"ר בתפלה הנה עי"ז עושה אח"כ המצות כדבעי, וגם כי התפלה היא כלל כל הדברים שע"ז נמשך המשכת אלקות באמרו ברוך אתה הוי' ש' הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות וא"ו המשכה כו' להיות דירה בתחתונים ושיומשך חיותו בגשמי' לרפאות החולים ולברך השנים שיומשך השפעת החיות משרשן אוא"ס ב"ה חיי החיים להיות מכלכל חיים בחסד כו', ולכן אינה נמנית במנין התרי"ג מצות שהם מצות פרטי' ע"ד רמ"ח אברים ושס"ה גידים פרטים כו', והיותה דרבנן זהו ע"ד עריבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, והיינו כי בתורה יש ג' בחי' דגנך תירושך ויצהרך דגנך הוא בחי' גילוי, תירושך בחי' פנימי' התורה, יצהרך הוא שמן שצף ע"ג יין הוא בחי' יינה ש"ת בחי' פנימי' התורה והם ז"מ דרבנן ששרשן גבוה מאד נעלה כמ"ש מזה במ"א בד"ה מאי מברך אקב"ו, ונמשלה לחוהש"ד להיות כי

בה תלוי עיקר החיות שהיא הכוונה כנ"ל. ומעורר אהוי"ר שהם שרש רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת א"כ יש לה קדימה עליהם כו'.

(פט) והנה כל סדר התפלה שעד שמו"ע הוא הכנה לשמו"ע שיוכל להתפלל בכוונה מרעו"ד שבאמרו ברוך אתה יהי' הבקשה באמת שיחפוץ מרעו"ד שיהי' גילוי שם הוי', לכן כדי שיגיע האדם למדריגה זו תקנו חז"ל מתחלה לומר פסוד"ז וברכת ק"ש כמארז"ל (שסו) לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל, והענין כי הנה בפסוד"ז ובברכת יוצר מזכירים אנו מן השירה והשבח שהמלאכים משבחים ואומרים ביראה ג"פ קדוש כו', דהיינו איך שהוא ית' קדוש ומובדל ואינו מושג כלל דלית מחתב"כ ואין ערוך אליו וזהו השגת השרפים, והאופנים הם ברעש גדול מחמת העדר השגתם שאינם משיגים רק שיש מה שהוא קדוש אבל אינם משיגים מהו ולכן הם ברעש גדול על העדר השגתם כו' כמ"ש מזה במ"א, ונדע כי המלאכים נק' עומדים כמ"ש שרפים עומדים וכתי' ויעמידם לעד לעולם, וא"כ הם בחי' רגל כמ"ש בזה"א לך לך הפ"ו א' מאן רגליו אלין מלאכים, ואמנם נש"י הם בחי' ומדריגת ראש כמאמר ישראל לי ראש, ולכן כאשר ישים האדם אל לבו שהמלאכים צבא מרום הנה הם בחי' רגל כנ"ל עכ"ז הנה הם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דא"ח ומלך עולם ואומרים קדוש וברוך ברעש גדול מריבוי התפעלותם והעדר השגתם כו', וישראל שהם הראש הם בבחי' שינה וכחלום יעוף וכמ"ש (שסו) היינו כחולמים שכמו החולם חלום הנה יעבור ואיננו, כן הוא בנש"י שאחר התפלה חולפת ועוברת האה' שנתעוררה בעת התפלה וה"ה כחלום יעוף רק כל ישעו וחפצו למלאות צרכי הגוף ורצונותיו הזורים כו' וכל היום וכל הלילה הוא משוקע בהם עד שגם בחלום ידמה לו מעין הרהורי דיומא, וכאשר יתבונן האדם בזה יתמרמר לבו מאד בקרבו מירידה זו שירדה הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא הוא הגוף ונת"ב עליונים למטה כו' ויתעורר מזה לצעוק אל ה' בצר לו מנקודת לבו ברעו"ד אליו ית' באמת לאמיתו כו', וע"ז הוא שארז"ל (שסז) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש היינו בהתבוננות מהכובד שנעשה בראש הם ישראל לי ראש כו', ע"י כי רישא שכיבת לעפרא כו' ומזה יבוא לידי הכנעה ושפלות גדולה והיינו פי' כובד ראש כפשוטו, ועי"ז בא לבחי' ויצעקו אל ה' בצר להם להתעורר בתשובה מרעו"ד לשוב אל ה' באמת בשמו"ע באמרו בא"י שיהי' גילוי אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתל' למטה ממש וזהו דירה בתחתונים ויהי' פיו ולבו שוין בזה

שסו) ברכות ל"ב, א.

שסו) תהלים קכ"ו, א.

שסז) ברכות ל, ב.

ולא כמ"ש שסח) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולכם לא נכון עמו כו'. אלא שתיבות התפלה יצאו מקרב איש ולב עמוק, וזהו עבודה שבלב היא תפלה שע"ז נמשך גילוי האור והרמ"ח מצות הם הכלים לגילוי אור זה, ולכן יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שסט) כי בעוה"ב הוא מה שצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה בג"ע הנה זהו רק זיו והארה בעלמא לבד אבל ע"י תשומע"ט נמשך גילוי אור עצמות אוא"ס ב"ה, שמעש"ט הם הכלים לגילוי האור, וע"י התשובה נמשך האור ובכלל הו"ע התפלה שע"י נמשך ג"כ גילוי האור לפי שתפלה היא ג"כ תשובה כמ"ש בסש"ב.

(צ) **ועפ"ז** יובן ענין העבודה מה ענין העבודה דבאמת אינו שייך כלל לומר שהעבודה היא צורך גבוה ע"ד שירות העבד לרבו כו' אלא שכך עלה ברצונו ית' שיתאוה להיות לו דירה בתחתונים ושהאדם בעבודתו דוקא ימשיך דאל"כ הי' אפשר לברוא העוה"ז שיהי' בו גילוי אלקותו ית', אלא שעלה ברצונו שיהי' זה ע"י עבודת האדם שהרי גם בברה"ע שהעולם על מלאו נברא גא' ג"כ ויניחחו בג"ע לעבדה ולשמרה כו' וגם בתשלום כל הבירורים מחטא אדה"ר הרי אנו אומרים בנוסח תפלת המוספין ושם נעשה לפניך כמצות רצונך מובן שע"י עבודת האדם דוקא הוא שעלה ברצונו להיות לו דירה בתחתונים וז"ע העבודה בכלל, ואמנם הנה אם כי שם דבר עבודה הוא ע"ש הפעולה שפועל ועובד מ"מ עיקר ענין העבודה הוא דוקא כשיש מנגד המונעו ומעכבו מלעבוד והוא כובש את המנגד ועושה היפך רצונו כו' וכמ"ש בסש"ב פט"ו על מארז"ל שט) ע"פ ושבתם וראיתם בין עובד אלקים לאשר לא עבדו שטא) תרווייהו צ"ג הוי אלא שאינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים וא', והיינו מפני כי רגילותם הי' לחזור כל דבר הלכה מאה פעמים וא"כ כל המאה פעמים שחזור לימודו אין זה אתכפיא כלל, אבל כשחזור מאה פעמים וא' הנה מה שחזור פ"א יותר זהו בחי' אתכפיא שהרי ההרגל הוא לחזור רק מ"פ והוא סיגף א"ע לחזור פ"א יתירה על הנהוג וההרגל ועי"ז הוא נק' עובד אלקים כו', והיינו כי אלקים בגימט' הטבע ועובד אלקים פי' שהוא עובד ומעבד את הטבע ע"ד עורות עובדים שהוא ע"י שדורכים אותם, כן זה מסגף א"ע ללמוד יותר מרגילותו, ובתד"א שטב) פי' זה על תשובה ג"כ כמש"ש הי' רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפים, וה"ה

שסח) תהלים ע"ה, ל"ה.

שסט) אבות פ"ד, מ"ז.

שע) מלאכי ג, י"ט.

שעא) חגיגה ט, ב.

שעב) כן נסמן גם באגרת התשובה פ"ט, וראה ויק"ר פכ"ה הובא בראשית חכמה

ש' התשובה פ"ג.

לחזור יותר מכפי רגילותו כו', וא"כ עיקר ענין שם עבודה הוא המשנה טבעו ורגילותו כו', ולכן ענין העבודה עיקר הוא לבחי' ומדרגת יעקב שלכן כתיב יעקב עבדי פי' יעקב הוא יו"ד עקב היינו שממשיך בחי' יו"ד הוא יסו"א לבחי' עקביים היינו לבחי' ומדריגה היותר תחתונים כמו העקב שהוא יותר תחתון בגוף האדם כו' וגם בזמן דעקבות משיחא כו' וה"ז הוא עובדה כי בנש"י בנפש האדם בחי' יעקב הוא מדריגת הבינונים שזה וזה שופטן וא"כ צ"ל בבחי' אתכפייא לעמוד נגד יצרו ולכפותו שגם הוא ירצה או יסכים עכ"פ או לעמוד נגדו גם כשאינו מסכים כו', אבל ישראל הוא ע"ש כי שרית כו' שהוא לשון ממשלה שכבר בירר וגרש הרע שבו ביצרו הרע ומושל ושולט עליו שזהו מדריגת צ"ג כו' א"ז עבודה שלימה והגם כי זהו מדריגה היותר גבוה מ"מ בעבודה בחי' יעקב הוא יותר עבודה וכמ"ש במ"א שבפרט זה אתכפייא גבוה יותר מאתהפכא, הגם כי העיקר שע"י אתכפייא נבוא לבחי' אתהפכא כו', ועד"ז יובן שעיקר העבודה הוא בבחי' יעקב שנקרא עבדי משא"כ ישראל נק' בן שזהו בחי' היותר גבוה, אבל עבודת עבד אינו שייך לקרוא זאת כו'.

צא) ועפ"ז יובן ענין מזמור שיר ליום השבת דהנה נת"ל מפרק פ"א עד פפ"ה דששת ימי החול זהו בחי' עבודה מלחמת הנה"א עם הנה"ב, ושבת הוא בחי' מנוחה כו', והנה יעקב וישראל הם ג"כ ב' בחי' חול ושבת, והם בחי' מתו"ד שבששת ימי החול קיום וחיות העולם הוא מבחי' דיבורו של הקב"ה שחשיב מעשה כמ"ש ששע"ג) לעולם ה' דברך נצב בשמים וכמשנ"ת באורך בפרקים הראשונים יעו"ש, אבל בשבת הוא בחי' כי בו שבת שהוא בחי' השביתה מן הדיבור, וא"כ צ"ל מאין נמשך קיום וחיות העולמות בשבת אלא שבשבת העולם מקבל חיות מהמח' וזהו בעבודה בנש"י בחי' ישראל שהוא ג"כ בחי' מח' כי ישראל הוא לי ראש והמח' הוא לבוש שכל מהמוח שבראש כו' ונודע כי כל העליות של הבירורים דששת ימי החול מתעלים בשבת שראשית עלייתם של הבירורים בקיום המצות מתעלי' בתפלה של ימי החול שהוא בחי' הארת שבת הנמצא ביזמין דחול, ותפלה דחול מתעלה בתפלה דשבת ובכלל בקיום השבת כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמרו בפ' בהר, ויש בחי' עבודת היום דשבת בפ"ע רק שאינו נק' עבודת עבד כ"א זהו בעבודה בחי' ישראל, וזהו שבשבת מזמורו כפול מזמור שיר, דהנה נודע כי שירת המלאכים נק' בשם זמרה כמ"ש במ"א בד"ה שירו לו זמרו לו, והיינו מפני כי שרשם הוא מהיצוניות הכלים, וזמרה הוא במנא, משא"כ שירה הוא בפה וזהו שירת הנשמות ששרשם מפנימי' הכלים שקרובין להאור וכמ"ש ששע"ג) אז ישיר משה ובנ"י

שע"ג) תהלים קי"ט, פ"ט.

שע"ד) שמות ט"ו, א.

בשירת הים, וכן בפ' חוקת בשירת הבאר נאמר (שעה) אז ישיר משה עלי באר
 וכתיב (שעו) וידבר משה את כל דברי השירה הזאת, ולהיות כי בשבת הוא עליית
 הברורים של ששת ימי החול כנ"ל שהוא בעבודה בנפש האדם מה שהיצ"ט מברר
 מן הנה"ב ונדע כי הנה"ב שרשו משמרי האופנים שהם מלאכים שהשירה שלהם
 נק' בשם זמרה כנ"ל לכן נאמר בשיר דשבת מזמור, ועצם יום השבת זהו בעבודה
 בחי' ישראל לכן נאמר שיר, וזהו מה שמזמורו כפול מזמור שיר כו', ונאמר
 מזמור תחלה לפי שע"י בירור נה"ב מתעלה הנה"א ביתר שאת לכן נאמר תחלה
 מזמור שזהו מבירור דנה"ב, וגם כי שבת הוא ע"י קדימת ששת ימי החול דוקא
 כנ"ל פפ"ה לכן מקדימין מזמור לשיר הגם כי שירת בחי' שיר הוא בעצם
 מדריגה היותר גבוה כו' מ"מ א"א להיות שבת כ"א ע"י קדימת ששת ימי המעשה
 כו' לכן מקדימים מזמור לשיר כו'.

זזהו (צב) זכור את יום השבת לקדשו, דהנה מה ששבת מיקדשא וקיימא
 זהו עצם יום השבת והיינו כמארז"ל (שעו) בא שבת בא
 מנוחה, והנה במנוחה יש ב' בחי' הא' המנוחה שאחרי היגיעה כמו האדם
 שלאחר שעשה מלאכתו הוא שובת ויושב לנוח מטורח המלאכה שעשה ויש בחי'
 מנוחה בעצם, ומה שארז"ל מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה הכוונה
 על בחי' מנוחה בעצם שהרי לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו אלא
 במאמר כו', ומ"ש כי ששת ימים עשה כו' וביום השביעי שבת זהו לשבר את האון
 מה שהיא יכולה לשמוע. אמנם דעת לנבון נקל שהמנוחה היא בחי' מנוחה בעצם
 שהרי לא קדמה לה יגיעה כו' וא"כ מהו לקדשו הלא מיקדשא וקיימא כו', אך הענין
 הוא דהנה רש"י (שעו) פי' ע"פ ברוך ויקדשהו ברכו במן וקדשו במן והוא
 מהמד"ר (שעט) שברכו שביום הששי הי' לחם משנה וקדשהו שלא ילך בשבת
 ועוד אמרו במדרש (שפ) שאינו דומה מאור פניו של אדם בחול למאור פניו של
 אדם בשבת, והרמב"ן בשם ר"א פי' כי ברוך ה' את יום הזה וקידשו שזימן
 אותו לקבל בו הנפש תוס' חכמה יותר מכל הימים ובאמת היא היא שע"י שזימן
 אותו לקבל בו הנפש תוס' חכמה עי"ז אינו דומה הארת פנים דשבת להארת
 פניו דחול כי חכמת אדם תאיר פניו כו', וכנודע מר' אבות שצהבו פניו (שפא)

- שעה) במדבר כ"א, י"ז.
 שעו) דברים ל"ב, מ"ד.
 שעו) ראה רש"י בראשית ב, ב.
 שעה) שמות כ, י"א.
 שעט) מכילתא פי' יתרו.
 שפ) ראה ב"ר פי"א, ב.
 שפא) ראה ירושלמי שבת רפ"ח, קה"ר ה, א.

אך מה שברכו וקדשו במן הגם כי המן הי' לחם מן השמים וכתוב (שפב) וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו ה"ה בחי' גבוה מאד, אך הנה כמו שירד ה"ה נתעבה מעט שיוכל להיות מאכל, וארז"ל (שפג) לחם אכירים אכלו לחם שנבלע באברים ולחם שמה"ש ניוזנין בו, ולכן שבת לא יהי' בו כי קדשו גם במן שהרי המן זהו לחם המה"ש וזהו רק בחי' מזמורה שבשבת שהוא עליית הבירורים מנה"ב שזהו מנוחה שאחר היגיעה, אמנם עצם יום השבת מכובד הוא יותר שהוא מנוחה בעצם בחי' ישראל, וזהו כנס"י יהי' בן זוגך (שפד), ושיר שישראל משוררים בשבת זהו המשכה יותר גדולה שממשיכים בשבת כי הנה זכור ושמור, ולכן ויקדשהו מדרגה היותר גבוה מבחי' זכור ומבחי' שמור ולכן הוא זכור ושמור, ולכן ויקדשהו במן שלא ירד בו שכ"ז עדיין הוא מעצם קדושת יום השבת, אבל לקדשו זהו בחי' שיר הוא ההמשכה מבחי' דבור אחד הנ"ל שכולל זכור ושמור עשה ול"ת כא' והיינו בחי' המצוה את שניהם בלתי קריאת שם שזהו יותר גבוה כענין שאמרו מה דלא אתרמיז בשום אות ובשום קוץ וזהו זכור את יום השבת בעצם לקדשו דוקא ע"ד וקדשתם את שנת החמשים שב"ד היו צריכים לומר מקודש מקודש כן בשבת הגם כי מקדשא וקיימא צ"ל לקדשו דוקא כו'.

צג) וזהו דכתיב (שפה) ועבדתם את הוי' אלקיכם ובירך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך וכתב בתרי' (שפז) לא תהי' משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא, הנה אמר כאן הא' שיברך המזון והמים, הב' שיסיר החולי שרובם באים מקלקול המזון והמים, הג' שלא תהי' משכלה ועקרה, הד' את מספר ימיך אמלא, והגם כי אח"כ נאמר עוד את אימתי כו' הנה זהו שייך לזמן הכיבוש לבד שישלח את הצרעה עד אבוד הנשארים והנסתרים כמ"ש במשנה תורה וכמ"ש הרמב"ן (שפז) שקאי על אותם שנסתרו ולא יצאו להלחם ע"ש, אבל לתמידית ההנהגה פרט לך ד' דברים אלו הנ"ל, וכולם תלה הכתוב בעבודה, שהרי התחיל ועבדתם את הוי' אלקיכם והיינו לומר שאם תעבדו את הוי' אזי יתן ה' ד' דברים הנ"ל שהם עיקר הצטרכות האדם שהרי הם חיי בני ומוזני ושלימות הבריאות שלא יחיו חיי צער ח"ו כ"א בשלימות הבריאות, ונודע ממארז"ל (שפח) ע"פ ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שבלב זו תפלה שהיא עבודה שבלב, וסתם עבודה יתכן גם על כל קיום המצות בקום ועשה כמארז"ל לעבדה זו רמ"ח

שפב) במדבר י"א, ט.

שפג) תהלים ע"ח, כ"ה.

שפד) ב"ר פי"א, ת.

שפה) שמות כ"ג, כ"ה.

שפז) שם כ"ג, כ"ו.

שפח) בפ"י עה"ת שם.

שפח) תענית ב, א.

מ"ע, וא"כ אומרו ועבדתם סתם קאי על קיום המצות וגם על התפלה שהיא עבודה שבלב וכנ"ל פפ"ח שבה תלוי עיקר העבודה דתומ"צ ג"כ ע"ש, ולכאורה נראה מלשון רז"ל שאמרו לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת שמל"ת אינם בכלל עבודה, והר"ז יפלא שמל"ת גבוהים יותר ממ"ע כנודע כי שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח הרי מל"ת תלויים בי"ה ומ"ע תלויים בו"ה, וגם הרי ל"ת אם כפשוטו א"ז עבודה כ"כ מפני שהם שב ואף תעשה, וכפשוטו משמע שזוהו עבודה אשר יעבוד ולא שישב בטל לא יעשה מאומה כו', אמנם באמת הנה מה שיושב ולא עבר עבירה הנה זהו בחי' אתכפיא שכובש את יצרו לבלי יעשה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם עי"ז, ולכן צ"ל שעבודה כולל גם מל"ת שהרי אתכפי' נת"ל פ"צ שזוהו בחי' יעקב דכתי' בי' יעקב עבדי כו', וענין אמרם ולשמרה זהו מל"ת אין כוונתם להוציאם מכלל עבודה אלא שהם גם בחי' שמירה ג"כ כי שמירה זהו ל"ת כענין השמר פן ואל אינו אלא ל"ת אבל לענין עבודה ה"ה כמו מ"ע ויותר שה"ה מגיעים בי"ה כו'.

צד) ואמנם עדיין צ"ל מהו שהבטיח ה' לנו כשנעבוד את ה' כו' אזי ימלא לנו בחיי בני ומזוני כו' הלא ג' דברים הללו לאו בזכותא תליא מילתא כ"א במזלא כמארז"ל בשלהי מ"ק, וא"כ לכאורה אין זה שייך לעבודה אך א"כ לפ"ז צ"ל הלא אנו מתפללים בכל יום על ברכת הארץ ומזוני וחיי ולפי משנת"ל מאחר שתלוי במזלא אין זה בגדר בקשה כלל וכמארז"ל (שפט) ניתא דך דלחרובי עלמא ואפשר דאברי בשעתא דמזוני כו' וגם זה צ"ל מה שכאן נאמר לא תהי' משכלה ועקרה שזוהו הכל הבטחה על הנקבות שלא תשכל פרי בטנה אתרי הולדם ושתוליד בנים אבל על הזכרים לא נזכר מאומה, ובמשנה תורה אמר על הזכרים ג"כ באומרו (שצ) לא יהי' עקר ועקרה, וגם מדוע לא הזכיר ענין השיכול בזכרים גם במש"ת שהרי גם בזכרים שייך זה דהקובר את בניו ר"ל נקי שיכול כמ"ש יעקב (שצא) ואני כאשר שכולתי שכלתי, והרמב"ן ז"ל פי' על מה שלא נאמר עקר שזוהו בכלל מ"ש והסירותי מחלה מקרבך, אך לכאורה אינו מספיק שהרי גם במש"ת נאמר והסיר ה' ממך כל חולי ואעפ"כ נאמר שם לא יהי' עקר כו', ויובן בהקדם ענין מ"ש בארצך שלכאורה מהו סמיכות ענין שיכול ועקרה לארץ, שבארצך לא תהי' משכלה ועקרה כו', והענין הוא דהנה כתיב (שצב) תוציא הארץ נפש חי' למינה בהמה כו', ולכאורה יפלא איך שייך לומר שהתהוות נפש החיונית דבהמה ורמש תהי' מן האדמה שהיא דומם ואין לה בעצמה נפש

שפט) תענית כ"ה, א.

שצ) דברים ה, י"ד.

שצא) בראשית מ"ג, י"ד.

שצב) שם א, כ"ד.

החיונית כלל ואיך תוציא נפשות לבהמות ובע"ח, שאם אמנם השי"ת כל יכול הוא והיפלא מה' דבר וכמשה"ק בס' אות"ת, אך הקושיא היא שתייחס זאת לארץ כו', אך הענין דכתיב (שצג) אתהלך לפני הוי' בארצות החיים, שצ"ל מהו בארצות ב' בחי' ארץ, והענין הוא שיש ב' בחי' ארץ, ארץ עילאה וארץ תתאה ושניהם הכוונה למעלה שזה הי' בקשת ההע"ה שיתהלך בשני בחי' ארץ הנ"ל שההילוך יהי' לפני הוי' כו', כי הנה כל בחי' השפעות רוחני' וגשמי' נמשך דרך בחי' ארץ העליונה שהוא בחי' מל' שנק' ארץ תתאה, וכן בחי' ארץ העליונה שהיא הבינה נק' בירא עמיקתא דכל ברכאן נמשך מינה כמ"ש בזהר (שצד) כד ע"ק בעיא לאשדא ברכאן שדא בהתיא עמיקתא עילאה שהיא הבינה, וא"כ מב' בחי' ארץ הנ"ל נמשך כל ההשפעות רוחני' וגשמי', ונפש הבהמה הגשמי' שלמטה הנה נודע כי כמו באדם שלש שותפים באדם אב ואם ותקב"ה נותן בו נשמה, כ"ת בבהמה שהתהות הגוף הגשמי נעשה מאב ואם, ורוח הבהמה נמשך מלמעלה מארץ תתאה שהיא בחי' מל' כדכתיב (שצה) האתה מחי' את כולם א"ת מחי' אלא מהוה כו' שמהוה כל ההיות דבי"ע ומשם נמשכים נפשות הבהמות וכל הבע"ח אשר ע"פ האדמה שלמטה.

ציה) וביאור הענין בפרטיות, הנה נודע כי ד' היות המרכבה הם מקורים לכל פרטי בע"ח הנמצאים למטה, שפני ארץ הוא שרש ומקור לכל נפשות החיות, ופני שור הוא ג"כ שרש ומקור לכל הבהמה שלמטה, ופני נשר הוא שרש ומקור לכל בחי' העוף כנף אשר תעוף כו' והמרכבה העליונה הנ"ל היא היא בחי' מרכבת כסה"כ שהיא בחי' מל' כנודע והחיות נושאות ומנושאות עם הכסא שהכסא נושא את בחי' ד' היות כו', ונפשות הבהמות וכל הבע"ח הנה הם מד' היות הנ"ל. א"כ כולם הם נמשכים מבחי' שנק' ארץ תתאה שהרי ד' היות הנ"ל שהם המקורים שלהם הם מקבלים מהמל' כו', ויוכן ד"ו ממה שאנו רואים שכל ההשפעות הנה הם נמשכים מארץ שלמטה שהרי הארץ תוציא צמחה ומצמיח הציר לבהמה וכל האילנות המוציא כל מיני פירות הכל גדילים מהארץ שהיא תוציאם ותגדלם, וכן גם הכסף והזהב הכל הוא מן העפר וכן גם האבנים הטובות הם הכל מהעפר שע"י שהכוכבים הפרטים הידועים לכל מין ומין מאבנים הטובים זורחים על הארץ במקומות ידועים בארץ עי"ז מוציאם מן הארץ אבנים טובות כו', ונמצא כי הכל הוא מן העפר ובתחלת יצירתם הכל הי' מן העפר כמארז"ל (שצו) אפ"ל גלגל חמה כו', והיינו כנ"ל שהארץ העליונה היא בחי' המל'

שצג) תהלים קט"ז, ט.

שצד) ראה זח"ב ס"ג, ב.

שצה) גחמי ט, ו.

שצו) ב"ר פי"ב, י"א.

נקי בשם עולם הדבור למעלה הוא בחי עיר אלקינו כו, וכתוב (שצו) בדבר הוי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. וזהו שהתהוות המלאכים העליונים דמרכבה פני ארץ ופ"ש התהוותם וקיומם הוא מהכסה"כ שהוא בחי מל' ארץ תתאה כו וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם, וא"כ לא יפלא כלל האיך תוציא הארץ נפש חי' הלא היא בחי' דומם שאין בה נפש החיונית כלל, אלא שהדומם שלמעלה שבעולם האצילי כולל בתוכה כל הבחי' דצח"ג דבריאה וגבוה מכולם עד שעיי"ז שהוא דבר הוי' הנה בכח זה הוא מהות הנבראים דבי"ע כו, והוא מפני כי כדי שיהי' מציאות התהוות הנבראים בע"ג מאוא"ס ב"ה הבבע"ג זהו ע"י אמצעית בחי' דבר ה' שהוא מכח הגבול הנמצא בו ית' שהרי אוא"ס הוא בחי' שלימותא דכולא וא"ת שיש לו כח בבע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו אלא שכמו שהוא בחי' בבע"ג כן יש לו כח בגבול ג"כ והגבול הנמצא ממנו תחלה הוא בחי' המדות עליונות (שצח) שמכללם הוא בחי' המל' שהוא בחי' דבר ה' כנודע, וע"י בחי' הדבור הוא התהוות כל הנבראים כמ"ש בעש"מ ויאמר אלקים נזכר ל"ב פעמים ש' אלקים שהוא מדת הצמצום דמל' דאצי' שאמר והי' העולם וכל אשר בה כו, אבל אם הי' ההתהוות מבחי' הגבוהות יותר כמו שם הוי' לא הי' מציאות התהוות הנבראים כלל כ"א הי' ע"ד עולמות העליונים בחי' עלמא דאתכסי' שמכוסה ונעלם מתנבראים דבי"ע כו' כמ"ש במ"א מענין ים ויבשה. עי' בד"ה לגזור ים סוף לגזרים ובכ"ד בת"א ולק"ת יעו"ש,

צו) ואמנם הגם כי התהוות כל הנבראים דבי"ע הנה הם מבחי' דבר ה' מ"מ הנה יש בנבראים דוגמת כל הדברים שיש בעולם הנאצלים וכ"ש האדם הוא כלליות כולם כנודע שהאדם כלול מכל הבחי' ומדרגות עליונים ותחתונים וכשמארוז"ל במד"ד פ' בראשית (שצט) שהאדם נברא מן העליונים ומן התחתונים כו' ע"ש, ולכאורה הלא הדבור הוא בחי' דומם שאין בו צמיחה מקטנות לגדלות כנודע שאות אחת לא תגדל ולא תוליד אות שני, אך הענין הוא כי מלבד שבמדת המל' יש מכל הע"ס כנודע שבנין ע"ס דמל' הם ממל' דע"ס שממל' שבחכ' נתתה חכ' שבמל', וממל' דבינה נעשה בינה דמל' וכן מכולם, הנה לבד זה נתלבשו כל הע"ס דאצי' בבחי' המל' כמארוז"ל (ח) בעשרה דברים ברא הקב"ה את עולמו בחכמה ובתבונה ודעת בכח בגערה כו' שהם כלליות י"ס דאצי' עם בחי' הא"ס שמלוּבש בחכ' דאצי' וכנ"ל פמ"ב בשם סש"ב פי"ח ע"ש, ולכן לא יקשה מאומה איך תוציא הארץ נפש חי' הלא בארץ עצמה לא יש כ"א

שצו) תהלים ל"ג, ו.

שצח) עבודת הקודש ח"א, רפ"ח.

שצט) ב"ר ח, י"א.

(ח) חגיגה י"ב, א.

בחי' דומם הנה מלבד מה שהדומם שלמעלה גבוה ממדבר שלמעלה כנ"ל פצ"ה. אלא שמה שהיא בחי' דומם הנה זהו מעלת ומדריגת עצמותה לצורך עצמותה כמו שהיא באצי' הנה זהו נחשב לדומם כו' אבל לצורך בחי' התהוות הנבראים דבי"ע הנה יש בה מכח עצמה י"ס כנ"ל, שהם בכדי להיות לה כלי לקבל מבחי' י"ס העליונים דאצי' המאירים ומשפיעים בה לצורך התהוות עולמות דבי"ע כו', וז"ש בתיקונים (תא) דא מאנא דכולהו פי' כלי המקבל כל מה שלמעלה הימנה כו' וכנ"ל בענין בעשרה דברים ברא הקב"ה כו' וזהו שארו"ל באדר"נ פל"א הובא בילקוט ר"פ בא כ" מה שברא הקב"ה באדם ברא בארץ, אדם יש לו ראש והארץ יש לה ראש שנאמר וראש עפרות תבל (משלי ח' כ"ו), אדם יש לו עינים והארץ יש לה עינים שנאמר (תב) ויכס עין כל הארץ אזנים שנאמר (תג) ותשמע הארץ פה ותפתח הארץ את פיה (תד) ידיים שנאמר (תה) והארץ הנה רחבת ידיים לפניכם ע"ש, והיינו מפני כי היא כלולה מכולם יחד וכ"ל הע"ס משפיעים בה, וכמו הדבור שכל הכחות הנעלמים והנגלים כמו שכל ומדות מתגלים הכל ע"י הדבור כו' וא"כ לפ"ו יתפרש מארו"ל דכל מה שברא הקב"ה באדם יש בארץ היינו שכל מה שברא הקב"ה באדה"ע היושב על הכסא יש בארץ תתאה העליונה כי היא מקבלת מבחי' אדם שעהכ"ס, ולכן כמו באדה"ע איתא בת"ז (תו) חכ' מוחא בינה לבא חסד דרועא ימינא כו', כן בארץ המקבלת ממנו יש לה ג"כ כל הבחי' האלו כו', ואמרו לשון כ"ל מה שברא הגם כי זהו בעולם האצי' אך מפני כי גם באצי' יש כל ד' בחי' אבי"ע ואדם האצי' היינו בחי' ז"א דאצי' שהוא בחי' יצירה שבאצי' ולכן שייך ל' ברא שהכוונה מה שברא ויצר באדם כ"ה בארץ ג"כ מטעם הנ"ל כו'.

צז) וזהו תוציא הארץ נפש חי' למינה, ענין אומרו למינה מפני כי יש כמה מעלות ומדריגות רבות לאין שיעור בפרטי מיני הנפשות הנמשכים מבחי' ארץ העליונה וכמ"ש בזה"א די"ג ע"א כמה אכסדראין ואדרין דא לגו מן דא אית להאי ארץ כו' ומנייהו נפקין רוזין כו' ואקרוזן נפש חי' למינה אבל נשמתא דישראל נפקא מגו גופא דההיא אילנא ומתמן פרחין נשמתין לגו ארץ כו' ורזא דא כי תהיו אתם ארץ חפץ והיינו כי יש שנמשכים מבחי' חיצוני' והיינו בחי' המלאכים דפני ארץ ושור ונשר כו' אבל נש"י שרשם מגופא דההיא אילנא שהוא

(תא)

(תב) שמות י, ט"ו.

(תג) דברים ל"ב, א.

(תד) במדבר ט"ו, ל"ב.

(תה) בראשית ל"ה, כ"א.

(תו) בהקדמה

בחי' אדם שעל הכסא וכמ"ש תח) כי האדם עץ השדה ומשם נמשך בפנימי' המל', ולכן כתיב רוח בני האדם העולה היא למעלה וכנ"ל פרק מ"ב מ"ג מ"ה וסוף פ' נ"ה מפני כי שרשם הוא מלמעלה מבחי' המל' אלא שהם נמשכים דרך בחי' המל', אבל רוח הבהמה היא היורדת למטה לארץ זהו מפני כי שרש שרשה הראשון איך שבאה לבחי' התיקון הוא מבחי' מל' בעצם כו', ולכן בבריאת האדם לא נאמר תוצא הארץ נפש חי' כמו בבריאת הבע"ח מפני כי שרשם מלמעלה מהמל' והיינו מבחי' אדם שעל הכסא, ועכ"ז מפני כי עוברים דרך המל' לכן פי' בוח"ב דנ"ה א' ובוח"ג דל"ט ב' תוצא הארץ נפש חי' דא נפשא דאדם קדמאה דהיא ארץ אפיקת מההיא חיה עילאה על כולא כו', והיינו כי ברע"מ פי' והחכ' תחי' כו' וז"ע חיים עילאה על כולא והיינו כמ"ש תח) ראשית חכמה ומשם נמשך נשמת אדה"ר בארץ עילאה המקבלת מבחי' ח"ע, וארץ עילאה אפיקת להיות נמשך בגופו של אדה"ר וזהו ג"כ ענין ארץ החיים ע"ש שבחי' ארץ זו מקבלת חיים עליונים וממנה נמשך אח"כ החיים רוחני' וגשמי' בנפש האדם כו', ועל בחי' ארץ זו הוא שביקש דהע"ה אתהלך לפני הוי' בארצות החיים, דהנה דוד חט) הי' בר נפלא ונתן לו אדה"ר ע' שנים כי אדה"ר הי' צריך לחיות אלף שנים, כמאמר הקב"ה שא"ל על ציווי עה"ד טו"ר כי ביום אכלך ממנו מות כו' והטוב כי לא כלו רחמין הפך לו מיום שלנו על יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, ואדה"ר הי' התק"ל שנה הוא מפני כי הניח לדוד שהי' בר נפלא וכשראה זאת, אדה"ר הניח לו משנותיו ע' שנה ע"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ונמצא כי שני חיי דוד אשר חי הם משני אדה"ר ונשמת אדה"ר היא מה דההיא ארץ אפיקת מחי' עילאה, לכן ביקש דהע"ה אתהלך לפני הוי' בארצות החיים והוא לפני הוי' דז"א או לפני הוא קודם כמ"ש בזהר ח"י) שפי' לפני הוי' על בחי' מל' שהוא לפני הוי' דז"א פי' למטה מו"א וזהו לפני קודם ז"א כי זה השער לה' כו', וא"כ פי' כאן לפני ה' דא"א או דע"י שבחי' חיים עילאה דחכ' הם לפני קודם ש' הוי' דכתר כו',

צח) **והנה** כמו שהצמיחה שבארץ הגשמי הוא מורכב משני דברים יחד היינו כח הצומח אשר בארץ שבלעדי כח הצומח לא יצמח מאומה שהרי אם יזרע בשמים או באיזהו דבר אשר איננה עפר כמו הקמח וכדומה לא יצמח מאומה מפני כי לא יש בה כח הצומח להצמיח כי בארץ דוקא יש כח

תז) דברים כ, י"ט.

תח) תהלים קי"א, י.

תט) ראה יל"ש רמז מ"א. זח"א נ"ה, א. צ"א, ב. קס"ח, א. (ועוד). מג"ע פ' ויצא סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך, ולהעיר ג"כ במבד"ר פי"ד י"ב. פדר"א פי"ט.

תי) זח"ב ק"ע, ב.

הצומח להצמיח מפני שנעוץ תחילתן בסופן דוקא כמ"ש במ"א, והב' שצריך לזרוע בארץ ומבין שניהם תוציא הארץ צמחה ויתן בה הקב"ה הברכה כמ"ש תיא) ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים ויברכהו ה' שתלה הברכה בזריעתו בארץ דוקא וכשחסר אחת מאלה לא יתכן שיהא נמשך גם הצמיחה כ"ש ההוספה בתוס' וריבוי כו', ועד"ז יובן בענין לעבדה ולשמרה שארז"ל לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה מל"ת שזוהו עבודת הגן שהניח ה' לאדה"ר ולאחר שחטא שלחהו מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, ואין זה דבר חדש כי ג"ע הוא ראשית העשי' כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ כנישין וכנ"ל ס"פ פ"ו, ולאחר שחטא הנה בכדי לברר זוהמת נחש הקדמוני שבא נחש על חוה צריכים להתלבש מעשי המצות בלבוש יותר גס ועב , וכענין ההפרש בין כתנות עור בעי"ן לכתנות אור באל"ף, ועד"ז יובן ההפרש בין מצות שנצטוה אדה"ר קודם החטא למצות שלנו שאחר חטא אדה"ר, ואפשר זהו ג"כ ההפרש בין מצות דעכשיו למצות שיהי' לע"ל שיהיו כמצות רצונך כו', אך הנה באמת מצות דלע"ל יהי' באופן אחר ממש שלכן עתיד חזיר לטהר כנ"ל פפ"ד ע"ש, ועכ"פ ענין קיום המצות זהו בחי' הזריעה שבארץ שמכלל עבודת הארץ היא שהחרישה והזריעה זה"ע עבודת האדמה אשר לוקח משם כו' וכמ"ש תיב) אור זרוע לצדיק וארז"ל במד"ר ס"פ שלח לך זרע הקב"ה התורה והמצות כדי להנחילם לישראל לחיי העוה"ב ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה לישראל יצא לחרוש לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו לזרוע לא תזרע כלאים לקצור כי תקצור קצירך כו' לש ראשית עריסותיכם חלה כו' ע"ש, ונמצא לפ"ז כי התומ"צ הם הזריעה ונש"י הם הארץ הראוי לצמיחה כמ"ש תיג) כי תהיו אתם ארץ חפץ פי' ארץ חפץ היא הארץ המובחר אשר בה יארת לזרוע ולהיות בתקוה טובה אשר תוציא צמחה שבה יתגלה ברכת ה', משא"כ ארץ המדבר הוא מקום שאין זרע וחריש וקציר כי איננה ארץ מגדלת כו' ולכן עפר המדבר פסולה לכיסוי הדם כו' תיד) והנמשל יובן כמ"ש בתו"א בד"ה הבאים ישרש יעקב שנש"י הם הארץ שנק' ארץ חפץ שכשזרעין בה צומח כו', משא"כ אם יעשה המצוה מי שאינו מצווה כלל כו' וגם כי שלימות המצוה הוא כשאיש הישראלי עושה אותה כמו תפילין כשמונחים על השולחן ה"ה תשמישי מצוה לבד וכשאיש הישראלי לבוש בתפילין הנה הם אז נק' מצוה כו' ע"ש שהם בחי' אור הזרוע בארץ חפץ שבה נותן הקב"ה הברכה כו'.

תיא) בראשית כ"ו, י"ב.

תיב) תהלים צ"ו, י"א.

תיג) מלאכי ג, י"ב.

תיד) חולין פ"ח, ב.

צט) והנה כאשר נערוך את כח הצומח אשר בארץ להזריעה שזורעים בארץ הנה לכאורה יש יתרון גדול להכח הצומח שבארץ לגבי עצם גרעין אשר יזרע בה שהרי אין ערוך הגרעין הנזרע לגבי תוס' וריבוי אשר יתוסף ע"י הזריעה וכ"ש כאשר זורעין גרעין ממיני פירות הנה הגרעין אין בו לא טעם ולא ריח כלל והצמיחה אשר צומח מהגרעין הנה הוא טעם וריח ונחמד למראה וטוב למאכל שאין ערוך כלל הגרעין גם לגבי האילן והענפים וכ"ש לגבי הפרי כו', ומה גם כי כל גידול האילן והפירות וכן כל צמח האדמה אשר יזרע אינו גדל כ"א כאשר ירקב הגרעין ובטל לגבי כח הצומח אשר בארץ אז תוציא הארץ צמחה בפרי האדמה ובפה"ע כנודע, וכל ענין הגרעין הוא רק כענין העלאת מ"ן לגבי עצם גידול האילנות והפירות מן הארץ וכח הצומח שבה כמ"ש מזה במ"א, ואמנם כשנעריך כל עוצם וגודל הדבר הניתוסף מן כח הצומח שבארץ לגבי הגרעין אם כי לכאורה רב הוא נגדו מ"מ הנה בלתי הזריעה מתבטל כל כח הצומח אשר בארץ ופעולתה לגמרי, ונמצא אם כי דבר קטן היא הזריעה אשר יזרע מ"מ תלוי בה כל הצמיחה כו' עד כי אין יתרון כלל לאחד על זולתו כו' כי הזריעה הוא מועט המחזיק המרובה ופועל בארץ וכח הצומח שבה לצייר בו ציור דבר ומין הנזרע אם פרי האדמה למיניהם או פה"ע למיניהם כו', אך הנה גם מבין שניהם היינו מכח הצומח והזריעה יחד ג"כ לא יצמח בלתי עבודת האדם אשר יעבוד את האדמה בחרישה וזריעה וכל עבודה בשדה כו' ובלתי זאת לא תתן הארץ יבולה, וכן בלא גשם לא תצמח מאומה כמ"ש תטו) וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר כו' שנמצא בין כולם צ"ל ד' דברים זריעה וכח הצומח אשר בארץ וחרשה וזריעה וגשמים ובגמרא יש עוד תטז) שאמרו שיש זיקא דמקמי מטרא וזיקא דבתר מטרא, ונמצא כי ענין הרוח הוא ג"כ דבר הנצרך לגידול התבואה וכן לענין הפירות ונמצא הם בין כולם חמשה דברים כו'.

ק) ולהבין ביאור ענין ה' דברים הנ"ל בעבודה בנפש האדם בבחי' אור זרוע לצדיק דמעשה המצות כנ"ל בשם המד"ר דהנה כמו שארץ הלזו הגשמי' אין כח צמיחתה מצד עצמה אלא מן הזריעה וכח הצומח יחד עי"ז נגדל ונצמח כל הזרעים אשר יזרע בה שאז נמשך ממנה חיים הגשמי' כו', כ"ה בבחי' חיים הרוחני' הנמשכים ונשפעים מארץ החיים הרוחני' הם נמשכים ממקור חיי החיים א"ס ב"ה כי הוא הנותן כח בארץ העליונה הרוחני' להוציא צמחה כו' בחי' חיים הרוחני' כו', וביאור הדברים הוא דהנה בחי' חיים הרוחני' הם

תטו) בראשית ב, ה.

תטז) תענית גב.

האמונה ואהוי"ר כי באמונה כתיב (תיז) וצדיק באמונתו יחיה, וביראה כתיב (תיח) יראת ה' לחיים, ובאהבה כתב (טיט) רודף צדקה וחסד ימצא חיים וחסד הוא אהבה ובחי אלו נמשכים בארץ החיים מבחי' שלמעלה מבחי' ארץ עצמו והיינו מבחי' חכמה עילאה נמשך מדריגת יראה עילאה וכנודע מענין אם אין חכמה אין יראה והוא כי חכמה הוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול לאו"ס ב"ה דכולא קמי' כל"ח, ואהבה נמשכת מבחי' הבינה שהיא בחי' השגה והבנה שמזה נמשך בחי' אה"ר וכנודע די"ה דש' הוי' הוא בחי' דו"ר שכלי' עילאין כו', והנה כתיב ראשית חכמה פי' מה שהחכ' נק' ראשית לפי שהחכ' היא בחי' ראשית הגילוי מאו"ס ב"ה ונודע כי להיות הגילוי א"א להיות כ"א ע"י צמצום לכן החכמה היא בחי' יו"ד שהיא נקודה חדא והוא אות שחזר שאין בו לובן כלל שזהו מצד הבטול והצמצום יחד כו' ולכן אינו כמו ה' עד"מ שהוא בחי' התפשטות אורך ורוחב ויש בו לבנונית שזה מוסיף על ענין בחי' ההתפשטות עצמותו וחשיבותו כמו ההתבוננות שהיא בחי' אורך ורוחב ההשגה ותפיסא במוח ליש ודבר, ולא כן הוא בריקת וסקירת השכל שהיא נקודה חדא כמו הברק שמבריק ואיננו כלל, ונמצא כי אינו תופס מקום כלל במוחו כמו ההתפשטות של ההשגה שנתפסת למהות ומציאות כו', וכמ"כ יובן בענין מה שהחכמה היא יו"ד שזהו מטעם הנ"ל.

קא) ואמנם הנה האור שלמעלה מהחכ' עו"ב תכ) ישת חשך סתרו שהוא בחי' העלם וכתיב תכא) והחכמה מאין תמצא שהיא בחי' אין וכלא חשיב לגבי אור הנעלם שלמעלה מהחכמה וכמ"ש בת"ז לית מח' תב"כ פי' מחשבה הוא בחי' חכמה כמ"ש בזהר תכב) מח' ויובלא דלא אתפרש לעלמין שיובלא הוא בחי' בינה ומה' הוא בחי' חכ', ובחי' מח' זו ג"כ אינה תופסת כלל בי' כי הרי אמר לית מח' תפיסא פירושו ג"כ שלא יש מח' התופסת בי' ואם נאמר שמח' זו דח"ע תופסת הרי יש מח' זו שתופסת אלא שגם מח' זו דח"ע אינה תופסת כלל בי' ית', ובחי' חשך זה הוא א"ס הסוכ"ע שלמעלה מראשית הגילוי דח"ע שנחשב בכלל בבחי' ממכ"ע, ושרשו הוא מבחי' חשך הקדום כמ"ש במ"א ע' בד"ה תתן אמת ליעקב שבדרוש ואולם חי אני, ומבחי' זו נמשך האמונה משום דלית מחתב"כ בהשגה נגלית רק בבחי' אמונה שלמעלה מן השכל וכמ"ש במ"א שאמונה אינו שייך כ"א על סוכ"ע כי על בחי' ממכ"ע אינו שייך אמונה אלא כמ"ש

תיז) חבוק ב, ד.
 תיח) משלי י"ט, כ"ג.
 טיט) שם כ"א, כ"א.
 תכ) תהלים י"ה, י"ב.
 תכא) איוב כ"ה, י"ב.
 תכב)

תכג) מבשרי אחזה אלקה כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה וידעת היום. והנה בחי' חו"ב ובחי' אור נעלם שלמעלה מן החכ' הם הם הנק' חיים עליונים כמ"ש תכד) יחינו מיומים וביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו, פי' יומים הם חו"ב שהם תרדל"מ ולכן נאמר יומים שהב' ימים הם כחדא שה"ה כיומא אריכתא דמי וכן חו"ב הם תרדל"מ כו', ומבחי' יומים אלו נמשך להיות יחינו כי התחדשות החיות מאין ליש הוא ע"י חו"ב כי אוא"ס ב"ה שורה בחכ' כמ"ש הוי' בחכמה ולפי שהיא בחי' מ"ה בחי' ביטול וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה שאוא"ס הוא אחד האמת וזו היא מדריגת החכמה. ומחכמה נמשך לבינה כי הם תרדל"מ כנ"ל. אך כ"ז הוא בחי' ממכ"ע אבל בחי' סוכ"ע שהוא בחי' רצה"ע המהווה ומאציל הכל זהו ביום השלישי יקימנו שהוא למעלה מבחי' יומים הנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות ענין סוכ"ע וממכ"ע שיש בכל נברא שמה שמלוּבש בתוכו זהו מבחי' ממכ"ע וזהו יחינו מיומים, אבל עיקר ההתהוות הוא מבחי' א"ס הסוכ"ע וזהו יקימנו כמ"ש תכה) תכון תבל בל תמוט. וכן בעבודה מבחי' חיים הרוחנים דחו"ב שהם יומים נמשך בחי' אהוי"ר שהם בחי' דו"ר שכליים, ואהוי"ר שבלב האדם ג"כ כו' ועי"ז יחינו שזהו עיקר חיות האדם ובשביל זה נברא כו', ומבחי' סוכ"ע נמשך להיות יקימנו לפניו פי' עיקר התקומה שזהו בחי' האמונה שצדיק באמונתו יחי' כמ"ש באגה"ק סי' א' שז"ע מ"ש חגרה בעוז מתניה שכמו המתנים הם המעמידים את כל הגוף כן האמונה היא קיום וחיוּק כל הגוף דרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת וכמשנת"ל פי' פ"ז בענין גם את העולם נתן בלבם שבלב האדם תלוי כל העבודה דתומ"צ שע"יז מאיר חלקו בעולם כו', והיינו כי חו"ג שהם אהוי"ר עי"ז מחי' כל עבודת התומ"צ, אמנם האמונה היא קדום לכל שבלעדה לא שייך כלל כל הרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כו', ולכן בא תכו) חבקוק והעמידן על אחת היא האמונה אשר צדיק באמונתו יחי' כו', וזהו דכתיב תכו) והייתם לי סגולה כו' כי לי כל הארץ, פי' סגול הם ג' נקודות ב' עומדים בשוה וא' למטה, והיינו כי ב' נקודות הם חו"ג שהם אהוי"ר ונמשכים מב' נקודות דסגולתא שהם ג"כ בשוה ונקודה התחתונה היא האמונה ונמשכת מבחי' נקודה העליונה דסגולתא שהוא בחי' רצה"ע שע"יז יקימנו ונחי' לפניו כו' וזהו מ"ש בפע"ח שער התפילין דבחי' חיים הם גימ' ג' שמות אהי"ה הוי' אהי' כמבואר בפ"י אהי' אשר אהי', דשם אהי' הא' הוא בחי' ביטול סוכ"ע שלמעלה מהחכ' כמ"ש בזהר ויקרא די"א א' ושם הוי' הוא בחכ' וכמ"ש

- תכג) איוב י"ט, כ"ו.
 תכד) הושע ו, ב.
 תכה) תהלים צ"ג, א.
 תכו) מכות כ"ד, א.
 תכז) שמות י"ט, ה.

הוי' בחכ' וכנ"ל בענין יו"ד דשם הוי', ושם אהי' השני הוא בבינה שוהו הסגולתא ומהם נמשך הסגול שב' נקודות השוים דסגול נמשכים מב' נקודות השוים דסגולתא והתחתונה דסגול הוא העליונה דסגולתא כו'.

(קב) ומעתה יובן שענין בחי' הארץ העליונה בנפש האדם הוא (תכח) דהנה כמו שהארץ הגשמית היא היא דוקא תוציא צמחה כן האמונה היא היא דוקא תוציא צמחה הוא המצות שארז"ל (תכט) מאי פירי מצות ובלא בחי' הארץ היא האמונה בלתי אפשר שתהי' הצמיחה כי הכח הצומח הוא בחי' רצה"ע דסגולתא שהוא בחי' רעדכ"ר מקור כל הרצונות דמעשה המצות פרטים שהם פרטי רצונותיו ית' שהם כמו תפילין הם רצון א' פרטי וציצית הם ג"כ רצון אחר פרטי וכן כל המצות וכולם אנו לומדים זה מקרבנות שבקרבנות ארז"ל (תל) נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני פי' לפני הוא א"ס בעל הרצון ונח"ר לפני לפני בעל הרצון שאמרתי פי' שנתגלה רצוני ונעשה כרצוני פי' כמו שהרצון פרטי עומד בכלל בבעה"ר צ מקור כל הרצונות ולכן נאמר זה בקרבנות לפי שהקרבנות הם קצת כללים ג"כ ונק' קרבן ע"ש קירוב הכחות יחד, ומ"מ אנו למדים על פרטי המצות להיות כי כל קרבן הוא פרטי כו', ובחי' אור זה דמעשה"צ הם זרועים בארץ היא האמונה והצמיחה היא בחי' אהוי"ר מקור כל המצות כי אהבה היא שרש לרמ"ח מ"ע ויראה שרש שס"ה ל"ת כנ"ל תוך פפ"ז וגם כי אהוי"ר זהו קיום כל התרי"ג מצות שהרי מצות צריכות כוונה והכוונה היא כנשמה לגוף המצוה כו' כנודע שמצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה כו', ואמנם בכדי שיהי' הצמיחה מזריעה זו שזרע הקב"ה התומ"צ צריכים עוד עבודה בבחי' חרישה עד"מ וכדומה ושימטיר ה' אלקים גשם על בחי' הארץ העליונה היא האמונה וגם להיות משיב הרוח קודם מוריד הגשם ואחריו כאשר ית' לקמן אי"ה.

(קג) ובכ"ז יובן מ"ש תלא) ובראשי חדשיכם תקריבו עולה להוי', וצ"ל מהו ובראשי חדשיכם וכי כמה ראשין אית לי' לחדש היינו לסיהרא המתחדשת בכל חדש, אלא שזה קאי על מדת המל' שהיא בחי' האמונה שהיא הנקודה התחתונה שבסגול שהיא העליונה שבסגולתא כנ"ל פק"א, ולכן אומר ובראשי חדשיכם שהחדש יש לו ב' ראשין היינו הנקודה התחתונה שהיא מקבלת מהעליונה וכל העליונה יש בה כי נעוץ תחילתן בסופן, ואומר הכתוב שבראשי חדשיכם תקריבו עולה להוי', פי' וענין עולה הוא מה שעולה למעלה מעלה עד א"ס וזהו אומרו להוי' שהוא שם העצם וההקרבה היא פרים ואילים

תכח) כ"ה בכל ג' הכ"י. וכנראה חסר וצ"ל: היא האמונה דהנה.

תכט) סוטה מ"ו, א.

תל) רש"י ויקרא א, ט.

תלא) במדבר כ"ח, י"א.

וכבשים היינו מכל המינים המתבררים וכן מן הגסכים כו' כי בכל חדש מתעלים הניצוצות מחדש העבר וכן נמשך כח כללי על חדש הבא, ולפ"ע ההעלאה כן נמשך ההמשכה על חדש הבא ולכן אמר ובראשי חדשיכם תקריבו עולה מכל המינים פרים ואילים וכבשים שיעלו במעלות להוי' שהוא שם העצם כו'.

קד) והנה בכדי שתוציא הארץ צמחה מהעלם אל הגילוי הגם שנת"ל שיעקר גידול התבואה או האילנות הוא משני דברים והם הזריעה וכח הצומח אשר בארץ מ"מ בכדי שתוציא מכח אל הפועל צ"ל עוד עבודה שיעבוד האדם את האדמה וכמ"ש לעבדה ולשמרה וזה הי' קודם החטא, ואחריו נאמר (תלב) לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, וגם צ"ל גשמים שבלעדם לא תוציא צמחה כמ"ש טרם יצמח כי לא המטיר כו', וגם צ"ל רוח שזהו שארו"ל זיקא דמקמי מטרא כו' וכנ"ל ס"פ ק"ב, והענין הוא דהנה ארו"ל תלג) כשם שא"א לעולם בלי רוחות כך א"א לעולם בלי ישראל, וזה המאמר פלאי לכאורה דמה עסק ושייכות יש לישראל לרוחות המנשבות בעולם לדמותם זע"ז, אך זהו מפני דשרש בחי' הרוח למעלה הוא הוא בחי' תפארת שהוא ממוצע בין אש ומים והוא מדתו של יעקב שנק' בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה, וזהו מדריגת ישראל בני יעקב ולכן דימה את הרוח לישראל כו', והנה בתחלת ברייתו של עולם איתא במדרש תלד) בענין בריאת שמים נטל הקב"ה אש ומים ופתכן זב"ז ומהם נעשו שמים, ובוהר תלה) איתא ולא הוי קיימו וקיימו ברוחא עילאה ולכן א"א בלי רוחות כי כשם שמתחלת התהוותן לא הי' כ"א ע"י הרוח דוקא כן גם אח"כ א"א להיות קיום העולמות כ"א ע"י בחי' הרוח דוקא כי בכל עת ובכל רגע נמשך חיות חדש היינו התהוות חדשה כמ"ש ובטובו מחדש בכל יום תמיד מע"ב כמ"ש במ"א וממילא גם הרוח המקיים קיום השמים צ"ל תמיד, ואמנם אמרם כשם שא"א לעולם מלשון עולם משמע שמלבד קיום השמים הנה גם העולם א"א בלי רוחות וכולל גם הארץ וכל אשר עליה כו'.

קה) ולהבין ביאור הנ"ל ומה"ע שהעולם צריך לרוח דוקא, יש להקדים תחלה בשרש ענין הרוח דנודע שיש ד' יסודות אש רוח מים עפר, ויסוד האש גבוה במעלה מכולן, וע"כ אנו רואים שיש בטבע האש לעלות מעלה מעלה מכל היסודות שהרי טבע הרוח שאינו עולה למעלה לגמרי אלא מתפשט לצדדים בשטח רחב, ולא כן האש שעולה רק למעלה מעלה, אמנם אע"פ שיש הוראה בטבע האש שעולה למעלה מכל היסודות שבוה נראה וניכר מעלתו

תלב) בראשית ג, כ"ג.
תלג) תענית ג, ב.
תלד) ב"ר פ"ד ז.
תלה) תורה

עליהן מ"מ במהות מציאות האש הנה אנו מוצאים בו ג"כ מה שהוא למטה הרבה מיסוד הרוח שהרי האש גשמי הוא בערכו ונתפס בחוש הראות וגם במישוש כשמכבין הנר כידוע, והעין הגשמי רואה היטב בפרטי החלקים שבו חזור סומק כמ"ש בזהר תלו) בענין נהורא תכלא ונהורא חורא כו', משא"כ יסוד הרוח שהוא כמו האויר שאינו נתפס במישוש כלל כי הוא דק יותר וגם אינו נתפס בראות מפני דקותו, ואפי' אם נראה לעין קצת הוא נראה בדקות גדולה, ובאמת הרוח הוא יותר רוחני מהאויר שלנו כי הוא הדוחה האויר הנרגש אצלינו כו'. ולמעלה הם גשמות ומלאכים כמ"ש תלו) עושה מלאכיו רוחות וכתוב תלח) ורוח אלקים מרחפת שארז"ל תלט) זה רוחו של משית, ולמטה הוא רק נרגש ונודע מציאותו בהתגדלות והתגברות גדולה כמו רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים אמנם לא בחושים הגשמיים כראי' התופסת דבר בחלקי הגשם דוקא כ"א בשמיעה שתופס דבר רוחני דוקא ולא גשמי כו' ולכן יכול לשמוע שיש רוח חזק בחוץ כו' והענין הוא דאש היסודי הרוחני הוא אויר דק בתכלית מופשט מכל גשם הנתפס במשקל או בראי' כלל והאש הגשמי עולה למעלה מעלה למקור חוצבו וכמ"ש במ"א בענין אור מים רקיע שהאור הזה הוא למעלה מן האויר שנק' יסוד הרוח כו' והאויר שלמטה הימנו שיש לו תפיסא במשקל ובראות בדקות ועכ"פ הוא ממוצע בין יסוד המים ובין יסוד האש הדק והיינו הרוח שיש בו כח הדוחה את האויר למעלה או למטה, וירידתו למטה הו"ע יסוד המים כמו שמתהווה הענן מהגשמת האויר וירידתו למטה כמ"ש הרמב"ם תת) דאידי הארץ עולים נ"א מילין מן הארץ ונעשה אויר גשמי מעט מעט בירידתם למטה מטה עד שמתגשמים ונעשים עבים ועננים להמטיר מטר והוא ע"י כח הדוחה את האויר למטה והיינו הרוח שנק' בגמ' זיקא דמקמי מטרא וכמ"ש משיב הרוח ומוריד הגשם אח"כ, וגם פעולת הרוח להעלות העבים הכבדים שירדו בתחתיות הארץ להיות עולים למעלה וימטרו מטר על מקומות הנצרכים, וכמ"ש תתא) מעלה נשיאים מקצה הארץ, והיינו כמ"ד תתב) דעבים מן הים מתמלאים ולא מן הים ממש אלא מן לחלוחית האידים שעולים מן הים יותר כמו מן היבשה וגם מטעם זה הרוחות ג"כ חזקים יותר על הים מכמו ביבשה כו'.

- תלו) ח"א נ"א, א (להעיר מתיו תי' כא'דמונה ג' או ה' גונין בנר ומברכות נ"ב, ב).
 תלו) תהלים ק"ד, ד.
 תלח) בראשית א, ב.
 תלט) ב"ר פ"ב, ה.
 תמ) פיה"מ ברכות פ"א, מ"א.
 תמא) תהלים קלה, ז.
 תמב) תענית ט, ב.

קו) והנה יש עוד רוח שנק' בגמרא זיקא דבתר מטרא, והוא הרוח המנשב על עפר הארץ ממש ונכנס בתוך תוך חלקי העפר וכנודע דארעה חלחולי מחלחלא והרוח נכנס דרך הללים אלו, ופעולתו שמחליש הקושי והיבשות שיש בארץ ומרפה כל קושי עפר הארץ להיות מתלחלת מהמטר כדי שתוציא צמחה ותוציא כל כח פעולתה להעלות בחי' כח הצומח מהעלמו בקושי עפר הארץ כו', ונמצא כי הרוח פועל במשפיע ומקבל, והיינו זיקא דמקמי מטרא פועל להעלות הענבים ושימטירו מטר שזהו ע"י פעולת הרוח במשפיע שהרי מטרא בעלה דארעה הוא, (תמוג). וזיקא דבתר מטרא הוא הפועל במקבל היינו בארץ להסיר קושיה ואטימתה שתקבל בה הגשמים ותוציא כח הצומח המלוכבש בה אשר בלתי הרוח אינו יוצא כח הצומח מן הארץ לרוב קשיותה כו', והנה כ"ז הוא מפני כי הרוח הוא הממוצע בין יסוד האש ויסוד המים, וטבע יסוד המים לירד מגבוה לנמוך, וטבע יסוד האש שעולה למעלה למקור חוצבו אש היסודי שאינו יורד למטה כלל וכלל וכמ"ש בספרי המחקר שיסוד האש היסודי הנ"ל אינו אויר אשר יחי' בו האדם, וכבר נסו והעלו לשם בגובה חי' א' ומתה כי רוח החיים שבאדם ושבבהמה המה מבחי' אויר סתם כו', ומפני כי יסוד הרוח שנק' אויר סתם ממוצע וכלול מבין שני היסודות הרוחני' דאש ומים הנ"ל ע"כ יש בכחו שני הפכים היינו כח הדוחה את האויר, וכח המעלה את אויר הארץ שתוציא צמחה כי כל צמח אינו מצמיח אלא מיסוד הרוח המורכב ממים ועפר, והעפר אינו מצמיח אלא מחסרון הרוח כי האבן או עפר שקשה כסלע אע"פ שיש באבן יסוד המים כמ"ש תמוג) אבנים שחקו מים, וכתוב תמוג) הבה צור ויזובו מימיו, ונמצא מובן כי כל העלאת כח הצומח שבארץ אין זה כ"א מהרוח שמנשב שהוא המעלה כח הצומח ע"י שמכשיר את הארץ לרפותה מקשיותה כו', וגם כל ירידת העבים להמטיר מטר הוא מן הרוח כנ"ל והם ב' מיני רוח זיקא דמקמי מטרא וזיקא דבתר מטרא וע"כ הרוח אינו נראה אבל מציאותו נודע בהתגלות גדולה כו' שכ"ז הוא מפני שהוא ממוצע בין אש ומים יחד וכמו הבל הלב שמורכב מאש וממים כו', וזהו שארז"ל שא"א לעולם בלי רוחות פי' כשם שמתחלת בריאת העולם קיום השמים הוא ע"י בחי' רוחא עילאה כן בכל שית אלפי שנין דהוי עלמא קיום העולם הוא ע"י הרוח שע"י צומח כל צמח האדמה אשר זהו חיות כל בע"ח שכל עיקר צמיחתם תלוי בכח הדוחה וכח המעלה שברוח כו'.

קז) ומכ"ז יובן הנמשל למעלה בהיות ידוע בשרש בחי' הרוח למעלה שהוא בחי' הת"ת הממוצע בין חו"ג שנק' אש ומים והוא

תמוג) תענית ג, ב.
תמוג) איוב י"ד, יט.
תמוג) תהלים ע"ח, כ.

מדתו של יעקב שנק' בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה והיינו בחי' קו האמצעי הכולל ב' קוין דח"ח ובג"ה כידוע ונודע שקו האמצעי עולה עד הכתר שנק' אור קדמון שהוא למעלה מבחי' חו"ב וחו"ג שבשני קוין כו', והענין הוא ע"ד הנ"ל ברוח הגשמי שהוא דק מן האש הגשמי ויש בו כח הדוחה את האויר להיות יורד מטה מטה והי' לעבים ועננים כו', כך בחי' הרוח דקו האמצעי דת"ת יש בכחו להמשיך מבחי' הכתר להיות יורד למטה והוא מקור כל בחי' מ"ד שהם מי החסדים היורדים למטה מטה מבחי' אור אבא עד בחי' מ"ד דז"א שנמשכים לבחי' מל' דאצי' הנק' ג"כ רוח כמשל הזרע דמ"ד גשמי' שנק' רוח והוא טפת מי החסדים ובתוכה יש כח רוחני שהוא עיקר כח המוליד ומצמיח תולדה חדשה כמו ולד וכן בוריעות התבואה כו', וכל צמחה הוא מיסוד הרוח רק שהוא מורכב מיסוד המים כו', וגם יש בכחו כח המעלה שמעלה כח הצומח והוא נק' כח מ"ד המעלה מ"ן דהיינו שנותן כח במ"ן שתעלה משום דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', וכ"ז הוא מפני שהוא כלול מאש וממים כנ"ל בענין זיקא דמקמי מטרא וזיקא דבתר מטרא, וע"כ מובן דכשם שא"א בלי רוחות הנושבים מקו האמצעי דת"ת שבכחו יש להמשיך ממקור המשכת מ"ד ולהעלות מ"ן והוא מדתו של יעקב המבריה מן קצה העליון דפנימי' הכתר עד קצה התחתון דמל' להוציא צמחה כו'.

קח) ועפ"ז יובן דכשם שא"א לעולם בלי רוחות המנשבות מקו האמצעי דת"ת כך א"א לעולם בלי ישראל, דהנה כתיב תמו) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי שכל קיום שמו"א וכל אשר בהן תלוי בקיום התומ"צ שהם בריתי יומם ולילה וכמארו"ל תמו) תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב וא"ל יחזיר את העולם לתהו, וכן אמרו תמו) ע"פ עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוונים כנגד עש"מ כו', ונת"ל פ' ק"ב מארו"ל שלא הניחוהו לעשות פירי מאי פירי מצות שהמצות הם פירות הצומחים וכללותן הם אהוי"ר שהם שרשי התרי"ג מצות כו', והנה התורה נק' רוח כי שרש התורה הוא ג"כ בקו האמצעי דת"ת דז"א וכולל ב' קוין דחו"ג שהרי עיקר מצות לימוד התורה הוא בדבור דוקא כמ"ש תמו) ודברת במ שארו"ל תנ) בד"ת הכתוב מדבר וכתוב תנא) ואשים דברי בפין, ודברי אשר

תמו) ירמי ל"ג, כ"ה.
תמו) שבת פ"ח, א.
תמו) זח"ג י"א, ב.
תמו) דברים ו, ז.
תנ) ברכות י"ג, ב.
תנא) ישעי' נ"א, ט"ז.

שמתי בפ"ך חנ"ב), והוא הנק' רוח ממללא שמורכב מאש וממים וגם בתורה כתיב
 תנ"ג) מימינו אש דת למו וכת"ב תנ"ד) הקול קול יעקב דהיינו קול התורה כמ"ש
 בזהר-תנ"ה), והענין הוא דהנה התורה היא ג"כ בחי' ממוצע להמשיך מקור כל
 המשכות מ"ד ומקור כל העלאת מ"ן כנ"ל בבחי' הרוח שהוא הממוצע שידוע
 שיש כמה מצות שהם בחי' המשכות מ"ד כמו הצדקה שכוללת כל המצות שבקו
 הימין דחח"ן וכמו תפילין בחכמה ושבת ויו"ט בחו"ב, וכל מצות הקרבנות הם
 בקו השמאל דבג"ה בחי' העלאת מ"ן והרבה מצות נכללים בהם, אך הנה התורה
 היא מקור להמשכת החסדים במצות ששייכות להמשכת החסדים ולהעלות מ"ן
 במצות ששייכות בבחי' קו השמאל כי מתניתן מלכתא שגוזר אומר שזה מצוה
 וזה אינו מצוה שכ"ז הוא ע"פ חכמה דתורה וכמ"ש ואשים דברי בפ"ך לנטוע
 שמים וליסוד ארץ, שע"פ דברי הם ד"ת שאשים בפ"ך כי אני המשנה המדברת
 בפ"ך לנטוע שמים בהמשכת מ"ד וליסוד ארץ בהעלאת מ"ן, וזהו שהתנה עם
 מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו כו' כי כל המשכת מ"ד והעלאת מ"ן תלוי בחכ'
 התורה ופעולתן הוא ע"י המצות וכשם שצמיחה הגשמי' הוא מן הרוח דוקא,
 כן הצמיחה הרוחני' דקיום המצות ששרשן אהוי"ר כנ"ל תלוי' ברוח החכמה
 דתורה כו', וע"ז רמזו רז"ל תנ"ו) אין העולם מתקיים אלא בהב' תשב"ר אמרם
 בהב' דוקא שהוא בחי' הרוח הנ"ל והבל תשב"ר הוא הב' שאין בו חטא כו',
 וזהו כשם שא"א לעולם בלי רוחות הגשמי' להיות כי הם דוקא פועלים צמיחה
 הגשמי', כך א"א לעולם בלי ישראל שע"י התורה שהוא בחי' הרוח נעשה
 הצמיחה דמצות כו'.

והנה זלעו"ז עשה האלקים שכשם שהרוח דתורה פועל הצמיחה
 ברוחניות, כן יש בחי' זו בלעו"ז, והיינו כי עבירה הוא היפך
 המצוה וכשם שע"י תומ"צ מתעלה למעלה מעלה, כן להיפך ע"י עבירה שגוררת
 עבירה יורד מטה מטה כמ"ש תנ"ו) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה'
 אלקיך שזהו ע"י קיום התומ"צ, כן להיפך נאמר תנ"ח) ואת נפש אויבך יקלענה
 בתוך כף הקלע שהיא הקליעה למרחוק מאד היפך העלי', בצדקה נאמר תנ"ט)
 וצדקה תרומם גוי, ובלעו"ז הוא היפך זה שקולעין אותו למרחוק מאד בעמקי

- תנ"ב) ישע"י נ"ט, כ"א.
- תנ"ג) דברים ל"ג, ב.
- תנ"ד) בראשית כ"ז, כ"ב.
- תנ"ה) זח"א קנ"א, א.
- תנ"ו) שבת קי"ט, ב.
- תנ"ז) ש"א כ"ה, כ"ט.
- תנ"ח) שם.
- תנ"ט) משלי י"ד, ל"ד.

הקלי' וסט"א כו', וכשם שבקדושה הצמיחה דמעהמ"צ הוא ע"י התורה שנק' רוח כו' כנ"ל באורך, כן יש בלעו"ז בחי' גס הרוח וזהו בחי' עמלק שהוא יודע את רבונו ומכוין למרוד בו שזהו חוצפא וגסות בלי שום דעת כלל כי למעלה מן הדעת זה באמת הוא למטה מן הדעת כנודע, וכן גם הכעס באדם הוא מקור המביא לכל מיני רע כמעט בשה ל'קלי' עמלק שהוא החוצפה והעקשות לעמוד דעתו שהנכון אתו ולא ישמע לקול הורים ומורים כו' וכן בקצפו יקלל כו', שב' בחי' אלו הם המקורים לכל מיני רע שמשתרש בהם כ"כ עד שהוא אסור בזיקים ממש וא"י לעזור לעצמו כלל א"ל שילך במדריגת קצה השני ממש, וכמ"ש הרמב"ם בה' דעות ע"ש נגד פרטים אחרים היותר קלים מאלו וכ"ש באלו הזואי שיפעל כו', ולזה הוא שנצטוינו בזכירת עמלק שני דברים (תס) זכור את אשר עשה לך עמלק, ולבסוף אומר לא תשכח, ולכאורה מהו הציווי ב' דברים זכור ולא תשכח שהרי אם יזכור ממילא לא ישכח ואם לא שכח ממילא יזכור, אלא לפי שזכור זהו מ"ע, ולא תשכח זהו ל"ת, והיינו להורות כי במדת העקשות והחוצפא והגסות תלוי' מ"ע ול"ת כי זהו היפוכם ממש וכנ"ל שכמו שבכדי שיהי' הצמיחה דמ"ע ול"ת זהו ע"י רוח החכ' דתורה כו', כן בלעו"ז בבחי' הרע הגה בכדי להיות הגדלת הרע זהו ע"י בחי' עמלק שזהו ג' מדות הנ"ל וכן גם הכעס מהם ובשה להם וה"ה מקורים רעים לכל מיני רע שמסתעף ומצמיח מהם וע"י, ולכן האזהרה בזה כפולה זכור ולא תשכח להיות כי זהו מקור לעבוד על עשה ול"ת, וממילא מובן שבכלל סור מרע צ"ל האדם נזהר מאד גם בפרטי המיני רע כ"ש בדברים אלו שהם מקורים לכל מיני רע שצריך להתרחק שלא יהי' ח"ו אסקופה הנדרסת לכל מיני רע כו' וזהו הציווי זכור ולא תשכח כו'.

(ק) **ומעתה** יובן ענין הגשם מה שצריכים לעבודת האדמה וזריעת התבואות כמ"ש טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, ואחר כ"ו צ"ל עבודת האדמה שיעבוד את האדמה כמ"ש בסיום קרא זה דטרם יצמח כו' ואדם אין לעבוד את האדמה, והנה ארז"ל ברבות ע"פ זה דואדם אין לעבוד ואדם אין כאלוהו וחוני המעגל להעביד את הבריות להקב"ה (מד"ר בראשית פי"ג) שהתפללו על הגשמים וירד ונתקדש שם שמים על ידן, ולהבין זה צ"ל למה היתה כזאת מלפניו ית' שנתלבשו מעהמ"צ בדברים גשמיים דוקא כמו ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף הגשמי וד' מינים שבלולב בצמחים הגשמיים וכן כולם כמו תרומות ומעשרות וצדקה ושמירת השבת בל"ט מלאכות הגשמי' וקרבנות מצאן ובקר הגשמי', והענין הוא דהנה בכאו"א מישראל יש ב' נפשות גה"א ונה"ב שנאמר (תסא) ונשמות אני עשיתי, ונודע כי הנה"א היא חלק אלקה

(תס) דברים כ"ה, י"ז.

(תסא) ישעי' נ"ז, ט"ז.

ממעל ואינה צריכה שום תיקון לעצמה כלל וכלל ולא ירדה אלא כדי לתקן
 גה"ב ששרשה משמרי האופנים והיא המתאווה לדברים הגשמים והבלי העוה"ז
 ולזאת ירדה נה"א ממקום כבודה שהיתה גנוזה תחת כסה"כ בכדי לברר את
 הנה"ב ע"י קיום התורה והמצות אשר נתלבשו בדברים גשמיים דוקא אשר הם
 בערך שיתאווה בהם הנה"ב תאווה גשמית ונהפוך הוא אשר דבר זה עצמו
 מתלבש בו רצע"ה ושיעשנה הנה"א בהיותה מלובשת בגוף הגשמי ונה"ב דוקא
 וזהו שארז"ל במד"ר לך לך פמ"ד ושמיני פי"ג ע"פ תסב אמרת ה' צרופה
 וכי מה איכפת לי' להקב"ה אם שוחט מן הצואר או שוחט מן העורף אלא לא
 ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות כו' שע"י קיום המצות מצרפים את
 הנה"ב כי בריות י"ל דקאי על נה"ב אבל בנה"א יש שהמה נאצלים כו', וע'
 באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי, ולכן נתלבשו רוב המצות בדברים גשמים
 בבחי' עשי' הגשמיות רק מעט מהם כמו אמונה וידיעת הבורא הם רק לנה"א ואף
 גם הם נוגעים גם בנה"ב שהרי על הנה"א לא שייך לשון ציווי ואזהרה שבעודה
 למעלה היתה מאמנת ויודעת ממילא, ולזה ירדה בגוף לדעת ולהאמין בהיותה
 מלובשת בגוף ומה נתחדש אין זה כ"א בשביל נה"ב וחומר הגוף אם כי המה
 חומריים מ"מ לא יסתירו כו', וכ"ש וק"ו שארי המצות זולת האמונה והדיעה
 לא שייכים כלל בנה"א בהיותה למעלה כ"א דוקא בהתלבשותה
 בגוף ונה"ב לבד שע"י התלבשות הנה"א בנה"ב תקיים הנה"ב כל מצותי' של
 תורה כו' כמו קרבנות פיאות וביכורים תרומות ומעשרות וכן חשן ואפוד
 ות"ת שהיא כנגד כולם עיקר מצותה הוא בדבור כנ"ל פ' ק"ת, שלכן נק'
 התורה רוח ע"ש הדבור ועקימת שפתים הוי מעשה כו', ואפי' אהוי"ר דבכוונה
 תליא מלתא ולא בעובדא, הנה אהבה היא בלב ששם יסוד האש וצמאון האהבה ונולד
 מן הדם שבלב שמתהווה מבירורי מאכלים הגשמיים דוקא שמתבררים באצטומכא
 ונהפכים לדם בכבד והוא שולח המובחר ללב ובהם עיקר משכן הנה"ב והחיונית
 כמ"ש תסג כי הדם הוא הנפש כו' וכן גם פחד ה' עיקרו בלב אע"ג דיראה שריא
 במוחא הנה אית יראה ואית יראה כו' וראשית היראה היא במוח ומסתיימת בלב
 הרי שכמעט כל התרי"ג מצות ניתנו ונשפלו בנה"ב דוקא, והטעם הוא כנ"ל תסד)
 בענין אור זרוע זרע הקב"ה התומ"צ כו', וכן אמרו בגמרא מאי פירי מצוה וכמ"ש
 תסה) זרע צדקות וכל המצות נק' בשם צדקה כמ"ש תסו) וצדקה תהי' לנו כי

- תסב) תהלים י"ח, ל"א.
 תסג) דברים י"ב, כ"ג.
 תסד) פרק צ"ח.
 תסה) תפלת שחרית.
 תסו) דברים ו, כ"ה.

נשמור לעשות את כל המצוה, והזריעה היא בארץ דוקא שבארץ יש כח הצומח להצמיח ובנפש האדם היא הנה"ב שבה יש כח הצומח שע"י זורע צדקות מצמיח ישועות כו'.

קיא) ולהבין הטעם מפני מה נק' הנה"ב בשם ארץ ועוד בשם ארץ חפץ שהיא מקום המוכשר לזריעה כו', הענין הוא דהנה נודע כי הנה"ב בשרשה ומקורה היא יותר נעלית מהנפש האלקית וע"כ בה דוקא הכח הצומח להצמיח ישועות כי הנה"ב נלקחה מבחי' שמרי האופנים שבמרכבה, ובאופנים נאמר תסו) והנה אופן אחד בארץ, ונודע כי כמו בחיות יש ד' חיות המרכבה כן באופנים שמה שהן אל' ארבעת רבעיהן יהלכו זהו ג"כ כמו ד' פנים דחיות ובחי' פני שור שבאופנים הוא שרש נה"ב שבאדם, והנה בעבודת האופנים תקנו בעלי נוסח התפלה לומר והאופנים וחיותה"ק ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים כו', ולכאורה יפלא האיך קראו לעבודת האופנים שזהו לעומת השרפים, שפי' הפשוט לעומת הוא נגד שכל ענין המנגד לכאורה אינו שייך במלאכים ושרפי מעלה שאין ביניהם לא קנאה ולא כו' ואיך יהי' לעומת א"ו כ"א שזווג מדותיהם אינו שוה כו', וגם צ"ל הלא השרפים הם גבוהים במעלה מן האופנים ולמה האופנים דוקא הם ברעש גדול שלכן באופנים דוקא תקנו לומר והאופנים וחיותה"ק ברעש גדול. אך הענין הוא דהשרפים אומרים ג"פ קדוש ה' צבאות מכה"כ וצ"ל קישור תיבות פסוק זה שלכאו' לא ריש' סיפי' שמתחילים לומר איך שהוא קדוש ומובדל לגמרי מגדר השגה שזהו פי' קדוש וג"פ קדוש מורה שמובדל ג"פ היינו מג' עולמות בי"ע או שזהו ג' אותיות הראשונות דש' הוי' שזהו ג"כ ג' עולמות אך הם ג' עולמות אצי' בריאה יצי' כו', וסיפא דקרא אומרים מכה"כ שהארץ היא היותר תחתונה בכל הברואים הכלליים, אך הענין הוא דהיא הנותנת לפי שהשרפים לגודל השגתם שמשיגים בא"ס ב"ה מתפעלים מעוצם השגתם האמיתי באוא"ס ב"ה איך שהוא קדוש ומובדל גם מעולם האצי' שהע"ס הם אלקות ומ"מ ה"ה נק' בשמות מחולקים חכמה חסד כו' הרי אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו קדוש ומובדל מהם וכ"ש מבריאה ויצירה שהם נבראים בע"ג, משא"כ אצי' אינו נברא כ"א נאצל ולא בע"ג כ"א שרש הגבור וכמ"ש העבודת הקודש תסח) שאם נאמר שא"ס הוא כח בבע"ג ואין לו כח בגבור אתה מחסר שלימותו וא"ס הוא שלימותא דכולא, ולכן כמו שהוא כח הבבע"ג כן יש לו כח בגבור והגבור הנמצא ממנו תחלה הוא בחי' הכלים דע"ס דאצי', ונמצא הם כח הגבור שבאוא"ס אך מ"מ מפני כי הם שמות מחולקים לכן אוא"ס ב"ה קדוש

תסו) יחזקאל א, ט"ו.

תסח) ח"א רפ"ח.

ומובדל כו', וג"פ קדוש הם ג' אותיות יו"ד ה"א וא"ו דשם הוי', ה' צבאות קאי על ה' אחרונה דשם הוי' שאות הוא בצבא דילי' (חסט), והיינו שכלליות כל צבא דילי' הם כל המלאכים אשר אלף אלפים ישמשוני' וריבוי רבבן קדמוהי יקומון וזהו מספר גדוד א', ולגדודיו אין מספר כו' (תע), כולם נתהוו רק מאות א' לבד היינו אות ה' משמו הוי' הוא ה' אחרונה כו' והוא אתא קלילא דלית בי' מששא כלל פי' שההבל שבו הוא יותר מועט מכמו בכל האותיות שבשאר מוצאות דגיכ"ק שמהחיד ובומ"ף שמהשפתים וכדומה, ואי לזאת מלא כל הארץ דוקא כבודו פי' ארץ הוא בחי' גשמי' נגד בחי' השמים שהוא רוחני לגבי הארץ ומשפיע בה כמ"ש (תעא) אני אענה את השמים והם יענו את הארץ ואמנם מפני כי לגבי ית' גם שמים אינו תופס מקום כלל לכן ה"ה בשוה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפי' בחללו ש"ע כנ"ל פ' י"ב י"ג וכמ"ש (תעב) את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' אוא"ס עצומה מלא בשמים ובארץ בשוה ממש כו', ויש בחי' עולם שנה נפש, עולם הוא בחי' כלליות השתל' העולמות מריש כל דרגין דאצי' העליון עד סוף סיום העשי' הגשמי' אני הוא אוא"ס ב"ה מלא כו' וזהו בחי' עולם, וכן הוא בבחי' שנה הוא בחי' הזמן שאתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משבה"ע הכל' בשוה ואני הוי' לא שניתי כלל, ובחי' נפש הוא בחי' השגת המלאכים ונשמות שכל א' מובדל מחבירו וכנ"ל בענין שרפים וחיות ואופנים, וכן בנשמות יש לכל צדיק מדור לפי ערכו בהשגתו ותבונתו ובינתו וצדקתו כו', ולהית כי השרפים משיגים זה לכן הם אומרים ג"פ קדוש הוי' צבאות כו' כפי שנת"ל פי' וקישור וחיבור פסוק זה כו'.

ק"ב) ואמנם הנה החיות והאופנים מתנשאים לעומתם פי' לעומתם אין פירושו נגדם בהיפוכם אלא ענין לעומתם כולל למטה מהם ולמעלה מהם והיינו כי בהיות החיות והאופנים שומעים ומרגישים שהשרפים אומרים ג"פ קדוש שזהו מחמת השגתם באוא"ס כנ"ל פ' קי"א, והם כלי מוחם קטן מהכיל התבוננות זו להבינה על בורי' להיות כי החיות הם ביצי' והאופנים בעשי' כמ"ש אופן אחד בארץ שהיא עשי' ובשרשה באצי' היא בחי' מל' שנק' עשי' שבאצי' כנודע משא"כ השרפים הם בעולם הכסא היא עולם הבריאה לכן הם מרעישים בבחי' רעש גדול על העדר השגתם וע"י בחי' הרעש שלהם מגיעים עוד למעלה יותר מבחי' השרפים כי השרפים הביטול שלהם הוא מבחי' השגתם שכל השגה היא מוגבלת כו' כמובן אבל הרעש דאופנים הנה ענין רעש הוא

חסט) חגיגה ט"ז, א.
 תע) חגיגה י"ג, ב.
 תעא) הושע ב, כ"ג.
 תעב) ירמי' כ"ג, כ"ד.

מורה שזהו למעלה מן הגבלה המורגלת ואם כי גם הוא הגבלה אמנם אינה הגבלה מורגלת עכ"פ, וגם כי הרעש הוא מפני העדר השגתם א"כ אין זה השגה, ואם כי העדר השגתם היא ג"כ מוגבלת שהרי בעולם שלמעלה מהם הוא מושג שהרי השרפים אומרים קדוש הוא מחמת השגתם שהוא מוגבל כו' אמנם אצלם הוא בלתי מוגבל וא"כ ה"ה כענין בכל מאדך דכתיב בפ' ראשונה דק"ש שלא באמר מאד סתם אלא מאדך שהפ"י הוא מאד שלך מה שאצלך הוא בל"ג הגם כי באמת הוא בחי' גבול כו', וכ"ה בענין הרעש דאופנים וחיות"ק, ולכן מגיע למעלה מבחי' ג"פ קדוש דשרפים כו'.

ק"ג) ולהבין ביאור ענין ההפרש בין שרפים לחיות ואופנים, צ"ל מ"ש גבי שרפים במרכבת ישעי' (תעג) ואראה כו' שרפים עומדים ממעל לו פי' לו היינו ש' אד' שהזכיר תחלה, ובמרכבה לחיות ואופנים נאמר שם הוי' כמ"ש (תעד) הוא מראה דמות כבוד הוי', וכתיב (תעה) והחיות נושאות את הכסא היינו בחי' אדם שעהכ"ס, ולכאור' יפלא האיך יהי' הכתב בנבראים לחיות ואופנים שיוכלו לשאת את הכסא, וגם הלא החיות והאופנים המה פחותים במעלה נגד השרפים ולמה בשרפים נאמר שם אד' ובחיות ואופנים בחי' שם הוי', והגם כי בשרפים נאמר ממעל לו עכ"ז שם הוי' שהזכיר באופנים גבוה גם מבחי' ממעל שנאמר בשרפים, וגם זה עצמו צ"ל האיך השרפים עומדים ממעל לו הוא שם אד' שנאמר תחלה, כן הקשה הבעש"ט ז"ל, ותי' לפי שמח' ורצונם בהשגתם הוא בבחי' קדוש ומובדל שזהו למעלה משם אד' לכן ה"ה כאלו עומדים שם, ומזה יתבונן האדם להיות זהיר במח' ורצונותיו כו', אך הענין הוא לפי שהאופנים אם כי הם בהשתלשלות למטה מן השרפים בשרשם הם גבוהים יותר וכמשל גפילת האבנים מן החומה הנה האבן אשר ע"פ גובה החומה נופל למרחוק יותר, כן הנה כל מה שנברא ונוצר ונעשה בבי"ע הכל הוא ממה שנפל בשבה"כ מעולם התהו שקדם לתיקון כו', ולכן האופנים בשרשם גבוהים יותר ולכן נשפלו למטה בעשי' וע"י בחי' הרעש גדול שלהם שמעוררים בנפשם בחי' מאד שלהם ע"ד בכל מאדך כנ"ל, עי"ז מעוררים למעלה בחי' גדול הוי' כו'.

ק"ד) וביאור הענין צ"ל משארז"ל במד"ר (תעו) אר"ל האבות הן הן המרכבה, ולכאורה יפלא מהו שייך לומר על האבות שהם בחי' אדם כמ"ש (תעו) האדם הגדול בענקים שקאי על אברהם, והיתכן לומר עליו

תעג) ישעי' ו, ב.

תעד) יחזקאל א, כ"ח.

תעה) שמ"ר ספכ"ג.

תעו) ב"ר פפ"ב, ו.

תעז) יהושע י"ד, ט"ו.

מרכבה שזהו יתכן רק בבהמות וחיות שהם מרכבה הנושאות את הכסא עם בחי' אדם שעלי' לפי כי שרשן הוא מבחי' התהו שקדם לתיקון כנ"ל ס"פ קי"ג גם בענין האופנים נגד השרפים וכ"ש בכלל בחיות ובהמות נגד האדם שהוא מבחי' התיקון כמ"ש תעט) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהוא בחי' אדם דתיקון וכמ"ש בזהר תעט) ויאמר אלקים ויאמר אבא לאימא שהם מפרצופי התיקון כנודע, ומה"ע שיהי' האבות בחי' מרכבה להעלות הרוכב כמו הסוס שנושא את הרוכב כו', ויובן דבר זה בהקדם ענין המרכבה שהם נושאים את הכסא עם בחי' כמראה אדם עליו מלמעלה, והענין הוא כי אדם הוא בחי' התכללות ג' קוין והוא כעין תמונת אל"ף יו"ד בראשו ויו"ד בסופו וקו באמצע, אלא שהתדמותם היא רק לענין ההתחברות דקו האמצעי אבל בעצם ענין ההתחברות הגה באדם הג' קוין הם חג"ת שמדת הת"ת מחברת ב' קוין דחו"ג, ובאל"ף מחבר הקו דת"ת בחי' ב' יודי"ן שהם ב' בחי' חכ' בראש וחכ' בסוף ח"ע וח"ת והקו מחברם אלא שבאמת היא היא שגם באדם יש חכ' במוח וחכ' שבדבור והקו האמצעי הוא בחי' הרוח הוא המחברם, כי הת"ת כשם שהוא מחבר חו"ג כן הוא מברית מן הקצה אל הקצה היינו מקצה העליון עד קצה התחתון כו', והנה כליות הג' קוין וענפיהם הוא הנק' בחי' אדם למעלה שהוא מ"ה שאדם בגימט' מ"ה ש' הוי' במילוי אלפי"ן, ולכאורה א"מ הלא שם מ"ה הוא ביטול שמורה ענין ביטול והעלאה למקורו ואיך נקרא זה בשם אדם ג' קוין המורה התפשטות בחי' מציאות שלכאורה זהו היפך בחי' הביטול, אמנם באמת הא בהא תליא שלהיות התכללות ג' קוין והתחברותן צ"ל בחי' ביטול דוקא, והענין הוא כי חסד דרועא ימינא הוא בחי' הירידה מגבוה לנמוך כמו המים שיורדים מגבוה לנמוך, וגבו' הו"ע הסתלקות האורות מלמטה למעלה וכענין תפ) ועבד הלוי הוא והקו הוא המחברן, ונודע כי להיות דבר המחבר שני הפכים צ"ל הארה והמשכה מבחי' עליונה ששם בטלים אלו השני הפכים ואין שם דבר והיפוכו כלל שאין שום המשכה ולא הסתלקות כי ההמשכה וההסתלקות שייך בחיות המרכבה כמ"ש תפא) והחיות רו"ש, אבל שם למעלה הכל בחי' ביטול ממש בלי שום הסתלקות ובלי שום המשכה ומשם נמשך ההארה לבחי' אדם להיות התכללות ג' קוין והתחברותן והיינו ע"י חיות המרכבה כי כל ענין עבודת החיות הוא כדי להמשיך לעשות בחי' אדם זה שיהי' בבחי' התכללות ולא יהי' ענפין מתפרדין וע"כ הם נושאות למעלה להמשיך משם בחי' ביטול והתכללות, וזהו תפב) ודמות פניהם פני אדם

תעט) בראשית א, כ"ו.

תעט) ראה זח"א כ"ב, א.

תפ) במדבר י"ח, כ"ג.

תפא) יחזקאל א, ט"ו.

תפב) יחזקאל א, י.

כי מלבד שיש בד' חיות המרכבה בחי' אדם בפ"ע, הנה גם בכללותן נמשך פרצוף אדם שכא"א כלול מבחי' אדם ג"כ והיינו לפי שכל עיקר מגמתם ופנימיותן להמשיך בחי' אדם בבחי' התחברות ג' קוין והתכללותם כו'.

קטו) ומעתה נבוא לביאור ענין מה שהאבות הן הן המרכבה שהאבות הן חג"ת דאצי' וענין המרכבה שלהם הוא דהנה מבואר באד"ו תפג) או"א ממו"ס נפקי וז"א בעתיקא אחיד ותליא, וביאור ענין זה יובן עד"מ מברשי אחזה כו' כי הנה השכל נולד מהמשכיל שלמעלה מן השכל ששם לא נודע גילוי השכל וטעמו של דבר כלל אבל מ"מ הוא נק' משכיל מקור השכל, אבל ז"א בעתיקא אחיד ותליא שהמדות נלקחו ממקום עליון יותר כי הגם שהמדות נולדו ונתגלו מן השכל ולפי שכלו כך תהינה המדות ובינה נק' אם הבנים וחכ' נק' אב, מ"מ א"ז אלא שהם גורמים להולדת והתהוות המדות שיצאו מההעלם אל הגילוי, אבל עיקר המדות בשרשן נלקחו ממקום עליון יותר, וכנודע שיש אהוי"ר טבעיים ויש אהוי"ר שכליים, והנה דו"ר טבעיים נק' אה"ר וד"ר שכליים נק' אה"ע אלא שמפני שהדו"ר טבעיים מתלבשים בצעו"ז מוכרח להיות המשכת דו"ר שכליים כי בחכ' אתברירו אבל כשמתבררים הנה נק' אה"ר כי יפה כח הבן מכח האב וכנודע שמא"א נמשכו רק מוחין דז"א אבל המשכת הטפה היא מעצמיות כו', והטעם שנמשכו להיות טבעיים למטה מן הדעת הגם שמקורן ושרשן למעלה הוא שזהו כמשל נפילת החומה שהאבן או הלבנה שהיתה נתונה בראש הבנין בגובה היא יורדת למטה יותר, או האבוקה שאורה גדול מבהקת ומאירה גם למטה במקום החשך. ומכ"ז יובן איך שז"א שהם בחי' מדותיו ית' הם בשרשן למעלה מבחי' או"א אלא שנמשכו למטה ולכך האבות שהם חג"ת הם בחי' מרכבה להעלות את האדם שלמעלה הוא בחי' פרצוף אבא שנק' אדם כי יש ב' בחי' אדם אדה"ר הוא בחי' חכ', ואדם תתאה הוא ז"א, וזהו מה שמו ומה שם בנו תפד) מה שמו חכמה ומה שם בנו ז"א, והנה כשמתעללי' המדות נעשה יפה כח הבן ומעלה גם בחי' חכ' להמשיך התלבשות אור א"ס בחכ' להיות גילוי אגת הוא חכים כו', כי אוא"ס עצמותו ומהותו הוא לאו מכא"מ איהו כלל רק המשכת אוא"ס להיות בחכ' תלוי בהמשכות והעלאות נשמות הצדיקים וכמארו"ל תפח) ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאילו עשאוני היינו בנין הפרצופים כו' ולכן בק"ש הוי' אלקינו חו"ב מקדימים תחלה שמע ישראל כי ישראל הם המייתדים יחוד חו"ב ע"י ק"ש, בני אברהם יצחק יעקב חג"ת ויעקב

תפג) זח"ג רצ"ב, א.

תפד) משלי ל, ד.

תפה) ראה זח"ג קי"ג, א.

בחיר שבאבות בריח התיכון המכריח מן קצה העליון עד קצה התחתון ומחבר חו"ג לכן כאילו עשאוני כו' שע"י נמשך יחוד חו"ב כו'.

(קטז) והנה כל זה שנת' בענין מעלת וקדימת המדות בשרשן זהו הכל בענין בחי' הנה"א עצמו אבל מה שהנה"א מתעלה ע"י נה"ב זהו מפני כי שרש הנה"ב הוא משמרי האופנים ונת' לעיל מפ' ק"י ואילך ענין ההפרש בין שרפים לאופנים, ושרש הענין הוא כי שרש האופנים מבחי' התהו הם למעלה יותר משרש השרפים ולכן במרכבה דאופנים נאמר שם הוי' הוא בחי' מ"ה אדם דתיקון והם המעלים את הכסא עם בחי' כמראה אדם לאוא"ס בחי' כי לא אדם, מה שלא נאמר כן בשרפים הגם כי באמת גם השרפים מגביהים ומנשאים והם נושאות ומנושאות כמו החיות והאופנים עכ"ז לא נאמר כ"א רק עומדים ממעל לו היינו לשם אד' כנ"ל, שזהו מפני כי שרש האופנים בבחי' התהו שקדם לתיקון ובשם עצמו בבחי' היותר גבוה ולכן בנפילה היינו שבה"כ ירדו למטה יותר היינו ביצירה ועשי', ועכ"ז כחס גדול שמעלים ומנשאים את הכסא, וביאור הענין דהנה בחי' כסה"כ הוא בחי' מקור עולם הבריאה שעולם הבריאה נק' עולם הכסא, והענין הוא דהנה כסא הוא ר"ת כס א' פי' אל"ף הוא הוא בחי' אלופו של עולם המחי' ומהות כלליות ההיות דבי"ע, וכס א' היינו שמכסה על בחי' האל"ף לבדי יתגלה בחי' האלקות המהווה הכל בכדי שיהי' מציאות הנבראים והם בחי' המלאכים דבריאה שהם ג"כ נבראים בע"ג ומדה וכנודע שהמלאכים הם ג"כ נפש בגוף, אלא שהגוף שלהם הוא רק מב' יסודות (כמ"ש תפז) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט אבל עכ"ז הוא גוף, ולכן יש לו מדה וכנודע שיש מלאכים שהם מהלך ת"ק שנה כמו מלאך הגדול סנד"ל, (תפז) ויש שהם שליש העולם היינו שליש ת"ק תפח) ויש שפני' שהעולם הוא שליש המלאך והיינו שגודל המלאך הוא ג"פ ת"ק וכמ"ש בהם תפט) וגויתו כתרשיש, א"כ ה"ה בחי' מציאות מהות נבדל אלא שהוא בטל ומשתחוה. מ"מ מהותו ועצמותו הוא בחי' כיסוי והסתר לאלופו של עולם שהוא בחי' אלקותו ית' כמו שהוא אין עוד מלבדו בחי' יחו"ע, ולכן שם מ"ה הוא בחי' ונחנו מה הוא במילוי אלפין וע"י רעש גדול של האופנים שמתנשאים מאד נעלה למעלה גם מן השרפים הם נושאות ומגביהות ג"כ את הכסא שבבחי' בריאה להתעלות למעלה יותר עד שיאיר בהם אוא"ס בגילוי כמו שהוא בבחי' יחו"ע ולא להיות בבחי' כיסוי והסתר פנים, וכן גם בבחי' כמראה אדם שלמעלה שהוא בחי' תורה

תפז) תהלים ק"ד, ד.

תפז) חגיגה י"ג, ב.

תפח) חולין צ"א, ב.

תפט) דניאל י, ו.

כמ"ש תצ) זאת התורה אדם וכמו האדם הוא רמ"ח אברין ושס"ה גידין כן מצות' של תורה רמ"ח פקודין הם כמו רמ"ח אברין שבאדם, ושס"ה ל"ת הם כמו בחי' שס"ה גידין שבאדם שבהן הילוך וסיבוב הדם. וכנודע שמל"ת הם גבוהים ממ"ע כמ"ש בת"ז תצא) שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה הוא רמ"ח פי' שמי הוא מ"ש בפרדר"א תצב) עד שלא נבה"ע הי' הוא וישמו בלבד והוא נמשך ומתגלה בבחי' ו"ה, וע' בנח"ב תרומה דקס"ה ב' ע"פ סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו כו' אבל מ"ע הם בבחי' זכרי עם ו"ה שהם רק בחי' זכר והארה בעלמא ולא שמו ממש, וע"ד דוגמא ההפרש בין מלאכים ונשמות שבמלאכים, כתיב תצג) זכר רב טובך, אבל בנש"י כתיב תצד) ורב טוב לבית ישראל וכדי להיות המשכת אוא"ס דלאו מכל אילן מדות איהו כלל בבחי' המשכה בתורה שנק' בחי' אדם רמ"ח כו' זהו ע"י בחי' הרעש גדול דאופנים כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח כו', וכחן גדול להיותם בבחי' התהו שקדם לתיקון בבחי' היותר גבוה כו'.

קין) והנה כשהאופנים מתנשאים לעומתם אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו, וצ"ל מהו ענין ממקומו שהם אומרים, והענין הוא דהנה פי' כבוד ה' הוא בחי' ל"ב נתיבות חכמה כי כבוד הוא גימט' ל"ב וזה שאומרים ברוך היינו שיתברך ויומשך בחי' כבוד הוי' הוא ל"ב נ"ח ממקומו העצמי ע"ד שאמרו תצה) ממקומו הוא מוכרע שפי' ממקורו ושרשו כ"ה מ"ש באופנים ממקומו היינו ממקורו ושרשו כי הנה יש ב' בחי' כבוד כמ"ש תצו) כי על כל כבוד חופה, פי' ב' בחי' כבוד היינו בחי' כבוד נברא וכבוד נאצל, כבוד נברא הוא מל' דאצי' שיש בה ג"כ לב"נ שז"ע ל"ב פעמים ש' אלקים הנזכר במעש"ב, אבל בחי' כבוד נאצל הוא בחי' חכ' דאצילות וע"ז הוא שאומרים האופנים שיתברך ויומשך בחי' כבוד נאצל ממקומו ממקורו ושרשו בבחי' הכתר כו', וביאור הענין דהנה ארו"ל תצו) ר"י קארי למנא מכבודותא, ולכאו' מהו ענין הכבוד ללבושי' אך זהו כמו בחי' כבוד תתאה בחי' חכ' תתאה שמוזה נמשך לבושים להלביש ולהעלים ולהסתיר אור האלקי עד שיומשך להיות יש ודבר נפרד לגמרי שזהו כמו הלבוש שמלביש האבר ומכסה אותו לבלי יתגלה לעין הרואה כו', וכמו שאנו רואים

תצ) במדבר י"ט, י"ד.

תצא) בהקדמה בתחילתה. וראה ג"כ לקו"ת דרושי פי' פקודי.

תצב) פדר"א פ"ג.

תצג) תהלים קמ"ה, ז.

תצד) ישע"י ס"ג, ז.

תצה) שבועות ז, ב.

תצו) ישע"י ד, ה.

תצז) ב"ק צ"א, ב.

בחוש שהבהמה לפי שאין לה שכל וחכ' היא בבחי' ביטול יותר עד שהתינוק יכול למשול בה ולא כן האדם שהוא בעל שכל לכן אפי' תינוק קטן יש בו מדת ההתנשאות להתנשאות אלא שהוא בקטנות לפי שכלו הקטן וכשמתגדל לפי ערך גידולו כן מתרומם ישותו אם לא יכפנו כו', וזה בא מחכ' שניתוסף באדה"ר מאכילת עה"ד שאז כתיב תצח) ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טו"ר כו' והגם כי הבהמה וכל הבע"ח אכלו מן העץ כמאמר רז"ל תצטו שחזה נתנה לכל בע"ח ולכן הם מתים כאדם אלא לפי שהם לא עברו על הציווי והאדם ואשתו עברו על הציווי לכן נכנס בהם חכמה זו, ולכאורה יפלא הלא א"כ חוטא נשכר שלפי שאדה"ר חטא לפיכך נכנס בו חכ' זו וכאשר כבר הקשה כן חכם א' מהרמב"ם ז"ל תקן) היתכן לומר כן שבעבור שעבר על ציווי של הקב"ה ענשו בחכמה שזוהו תכלית שלימות האדם נגד כל הבע"ח, וא"כ עשה מעשה זמרי ונטל שכר כפנחס, ותחת אשר חב נעשה זך הרעיון בחכ' והושם ככוכב בשמים כמ"ש הרמב"ם ז"ל בביאור קושיות החכם, ואמנם כבר הראה הרמב"ם ז"ל שלא כן הוא, שעיקר שלימות החכ' היא השגת אלקות וידיעת הנבראים בשמי מרום עד רום המעלות, וזהו שניתן לאדה"ר בתחלת ברייתו ולא שידע מן המפורסמות כוונתו הוא טו"ר, עד שבתחלה לא הי' בו שמץ מנהו כלל עד שהמפורסם לגנות והוא גילוי הערוה ג"כ לא הכיר בה גם אחר שראה הערוה גם מקודם שהרי לא נאמר וירא כי ערום הוא אלא א) וידעו כי ערומים המה שניתוסף בהם הידיעה, וזהו עונשו תמורת אשר הי' חכמתו בחכמת האלקות הושם יודע טו"ר שזוהו מחכמת עה"ד שדעת לנבון נקל שרחוקים זה מזה יותר מרחוק מזרח ממערב כו', ולכן הבע"ח אם כי הם אכלו אבל לא נצטוו ולכן לא נענשו כ"כ והרי הם בבחי' ביטולם שנבראו ומקיימים הציווי שצוו לאדה"ר ב) ורדו והם נכנעים לקבל העול, אבל אדה"ר נענש במה שהחליפו לו חכ' האלקית על ידיעת המפורסמות כו' ולא שניתוסף בו חכ' מה שלא הי' כלל, והמופת לזה אם נאמר שלא הי' בו שום חכ' מקודם האיך ציווהו השי"ת שלא יאכל מן העץ הלא למי שלא יש בו חכ' אינו בגדר מקיים האזהרות, אלא שמתחלת ברייתו הי' בו שלימות החכ' והוא הידיעה האלקית במושכלות כצבא מרום ויותר שנק' שכליים נבדלים וידיעת המפורסמות הי' בטל וטפל ולעוצם דקותו לא השפיל בה לידע שהערוה מגונה היא וכדומה כו', ולא נתלבש בו יצה"ר להיות רע שזוהו תכלית גנות הערוה כו', אבל ע"י חטא עה"ד העבירו ממנו חכ' הקדומה וידע המפורסמות ולכן החביא א"ע מפני

תצח) בראשית ג, ה.

תצטו) ב"ר פי"ט ב.

תק) מו"נ ח"א פ"ב.

א) בראשית ג, ז.

ב) בראשית א, כ"ח.

כי ערום הוא כו', וא"כ מובן שהלבוש הנמשך מחכ' דעה"ד טו"ר הוא לבוש מסתיר המעלים ומסתיר גם על בחי' חכ' והשכלת האלקות כ"ש על עצם אור האלקי אשר החכ' אינו תופס מקום נגדו כלל כו' שהרי כולם בחכמה עשית כו', ולכן קארי ר"י למאנא מכבודתא כו'.

ק"ח) ואמנם יש בחי' חכ' הוא בחי' ח"ע דאצי' שעם היות שהוא גם הוא ג"כ נק' לבוש אבל הנה לבוש זה הוא לבוש שבו וע"י יתגלה אוא"ס ב"ה בנאצלים ונבראים ונוצרים ונעשים כמ"ש ג) כולם בחכמה עשית (וכתיב ד) ה' יסד ארץ כו' וכמארז"ל ה) בעשרה דברים ברא הקב"ה כו' והראשון שכולם הוא בחכ', והיינו כי ע"י לבוש זה דחכ' מאיר אוא"ס ב"ה בכל הנאצלים ונבראים ונוצרים ונעשים כו', וזהו שמבקשים השרפים ו) ואומרים ברוך כבוד הוי' פי' שיתברך ויומשך כבוד הוי' הוא בחי' כבוד עילאה דל"ב נתיבות ח"ע ממקומו העצמי דכתר, וענין בקשתם הוא לפי כי הלבוש דח"ת מעלים ומסתיר והגם כי לגבי' ית' גם חשך לא יחשיך וכחשיכה כאורה בשני כפי"ן ומ"מ לגבינו העלם הלבוש דח"ת מעלים ומסתיר כו'. ולזאת בקשתם שיתברך ויומשך כבוד הוי' ממקומו ומקורו העצמי והלבוש דח"ת לא יסתיר כו', וענין ממקומו י"ל לפי שהמלאכים אומרים איה מקום כבודו, והיינו בחי' איה שוקל איה סופר ז) שכמו שמבחי' איה בעצמו נמשך המשקל והמדידה הוא בחי' הצמצום דמדידת בוצינא דקרדוניתא שם הוא מקום כבודו בחי' הכבוד כמו שעלה במח' הקדומה הוא בחי' הרצון דאנא אמלוך, וע"ד מה שאמר משה ח) וע' בהרמ"ז דקי"ח בפ' במדבר בפ"י מלך הכבוד ובפי' הראני נא את כבודך כו'.

ק"ט) והנה כמו שנת"ל ביתרון האופנים על השרפים אפ' כי השרפים גבוהים מהאופנים במעלתם הוא השגתם הגבוהה ונעלה יותר על השגת האופנים עכ"ז ע"י הרעש גדול דאופנים שהוא כענין בכל מאדך כו' הם מעוררים למעלה יותר כנ"ל באורך והוא מפני כי שרשם יותר נעלה וכמ"כ יובן בנפש האדם הנה"א והנ"ב באופן מעלתם והשגתם אין לדמותם כלל זל"ז כ"א שהם זה לעזמת זה כפי' הפשוט שמנגדים זל"ז, וא"כ כאשר נערוך אותם זל"ז אין להם שחר ודמיון כלל שהרי הנה"א רצונו לידבק בשרשו א"ס ב"ה חיי החיים יען כי הוא חלק אלקה ממעל כמ"ש ט) כי חלק הוי' עמו, והנה"ב הוא

ג) תהלים ק"ד, כ"ה.

ד) משלי ג, י"ט.

ה) חגיגה י"ב, א.

ו) כ"ה בכל ג' הכת"י אבל כנראה טעות המעתיק הוא וצ"ל: האופנים.

ז) ישע"י ל"ג, י"ח, וראה תורה אור ד"ה לבך גוי' אי' שוקל.

ח) שמות ל"ג, י"ח.

ט) דברים ל"ב, ט.

מלא ברצונות זרות תמיד כל היום וכל הלילה לא יחשה מלהרהר הרהורים רעים וחטאים ומתנכל בתחבולותיו להראות לאדם שוכן בתי חומר הוא הגוף השפל והגס והנבזה שכל מה שרוצה זה נצרך לו בהכרחיות ושמוכרח הוא להתדמות לזולתו העשיר ממנו ושעי"ו יתרומם משכורתו בפרנסתו כו' שכ"ז הוא רק אולת אדם אשר היא תסלף דרכו וכנ"ל בפרקים הראשונים, וא"כ ה"ה רחוקים זמ"ו יותר מרחוק מזרח ממערב שהם שני קצוות גשמיים אלא שמרוחקים בריחוק מקום הגשמי אבל רצונות ומהותם של ב' הנפשות האלו הם מרוחקים כרחוק רחני' מגשמי' שהריחוק הוא שלא בערך כלל וא"כ למה היתה כזאת מלפניו ית' שתדד הנה"א מרוממות מעלתה משמי מרום שהיתה גנוזה תחת כסה"כ ועמדה לפניו ית' באהוי"ר כמדאכים ויותר מכן שהרי שרשן יותר נעלה שהם מפנימי' הכלים כנודע ואחר כל רוב יגיעתה בשבעים שנה שהם חיי האדם שכל ימי היותה בגוף האדם הנה מחמת גסות חומר הגוף ומלחמת הנה"ב אין בערך אהוי"ר שלה לאהוי"ר שהיתה עומדת בהן קודם התלבשותה בגוף והלואי תהי' השבתה למעליותא וכל הדרכים בחזקת סכנה שהרי נפש כי תחטא כתיב י, וכתוב יא) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, פי' חטא מלשון חסרון שלא תחסור איזהו דבר כו', אלא ע"כ צ"ל שזהו לטובתה שהרי מפי עליון לא תצא הרעות, ונמצא מוכרח לומר שזהו לצורך עלי' וצ"ל מהו עלייתה ע"י ירידתה המר והכואב שלה ע"י שדוקרים אותה כבמדקרות חרב שכל רצון זר הוא לה כמאכלת האוכל בשרה כו', אך הענין הוא דהנה הנה"ב שבאדם הוא משמרי האופנים והוא מה שיש באופנים כדוגמת פני שור שבמרכבה וכנ"ל שמה שאל ארבעת רבעיהן ילכו זהו כמו ד' פנים דד' חיות המרכבה ומפני שור שבאופנים מהשמרים שבהם הוא הנה"ב, וא"כ מובן גסותו יותר ויותר מהאופנים שהרי הוא משמרים דפני שור שבאופנים כו', ואמנם הנה כתיב יב) ורב תבואות בכח שור שע"י מה שהשור גועה ברעש גדול עי"ז נמשך רב תבואות, פי' תבואה הוא הנצמח והוא שם דבר כולל כל מיני צמחה של עץ ואדמה ובנמשל הוא מעשה המצות כנ"ל בענין מאי פירי מצות ולהיות ורב תבואות זהו ע"ד יג) ורב שלום בניך פי' לעשות מרב בחי' טורא דפרודא להיות שלום והתחברות בבחי' הביטול לאלקות, וכענין שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק שנעשה קרוב יד) היינו שנתקרב מבחי' הפירוד לבוא בבחי' היחוד והתכללות זהו בכח שור היינו ע"י בירור נה"ב שנמשך מבחי' שור שבשמרי האופנים ופי' ענין בכח שור הוא לפי ששרשו

י) ויקרא ה, ב.

יא) קהלת ז, כ.

יב) משלי י"ד, ד.

יג) ישעי' נ"ד, י"ג.

יד) ראה ברכות ל"ד, ב.

גבוה מאד נעלה והיינו כנ"ל בענין האופנים שהם גבוהים בשרשם מבחי' השרפים כ"ה בנה"ב שגבוה בשרשו מאד נעלה מבחי' נה"א שהנה"א הוא מבחי' התיקון כנ"ל פרק קי"ד שז"ע בצלמינו כדמותנו אבל נה"ב הוא מבחי' התהו שקדם לתיקון ובתהו עצמה הנה נודע כי מה שנפל למטה יותר ה"ה גבוה בשרשו יותר וכמשל נפילת החומה שהאבן שבראש החומה נופל למרחוק יותר כו', וא"כ נה"ב שבאדם שהוא משמרי האופנים ה"ה גבוה יותר גם מהאופנים עצמם שאם היות שהאופנים הם ג"כ מה שנתברר מהתהו, אמנם מה שנת' תחלה ע"י בחי' היו"ד דס"ג כנודע זהו המובחר שלא נפל כ"כ וא"כ מוכרח שבשרשו אינו גבוה כ"כ ומה שנשפל להיות בסוף כל הבירורים הוא יותר נעלה מה שיורד למטה מטה יותר ולכן אנו רואים שנה"ב שבאדם הוא גרוע הרבה גם מהבהמה וסוס הגשמי שהרי הסוס הגשמי גם תינוק קטן נוהג בו והוא בטל לגבי רוכבו וכ"ש הבהמה ושאר בע"ח כשה כבשים ועזים ה"ה בטיילים לגבי מנהיגם, אבל האדם הנה ע"י התגברות יצרו הרע הוא בועט באלקים חיים המחיל אותו בעת עשיית הרע עצמו, שאם הי' הקב"ה פוסק חיותו כשמורד בו ועובר עבירה הי' נשאר באמצע עשיית העבירה ולא הי' גומר רצונו, ואם הי' מתבונן בזה בודאי לא הי' עובר עבירה אלא שהרוח שטות מכסה ונדמה לו שעיי"ז אינו נפרד כ"כ ועודנו ביהדותו גם כי יעשה כרצון יצרו הרע המסיתו ומדיחו, ומקור רוח שטות הלזה הוא זדון לבו וגסות רוחו בבחי' עמלק אשר קרץ שפעל הקרירות בישראל ונעשה כחמור שאפי' בתקופת תמוז קרירא לי' טו), פי' תקופת תמוז שאז זורח השמש בתוקף עוז ובנמשל אפי' כשמתבונן היטב איך שאני הוי' לא שניתי עכ"ז קרירא לי' שאינו מתפעל כלל וכלל וכ"ז הוא ע"י שמתגשם לבו והי' כאבן ע"י בחי' גסות וחוצפות עמלק שפעל להיות אשר קרץ, וכ"ש שלא יתבונן בעת עשיית הרע ובקצפו יקלל כו', ומאחר שהיצה"ר יכול לבוא לבחי' רע גמור כזה מוכרח לומר שבשרשו גבוה מאד נעלה ולכן נפל למטה מטה מאד, ולכן כשמבררים אותו להיות חולין שנעשו על טהרת הקודש פי' שהנה"ב שהוא בחי' חולי חולין רחוק מאד מבחי' בקרבך קדוש כו' יהי' הוא עצמו עטה"ק ע"ד קדש עצמך במותר לך הנה רב תבואות בכח שור זה לרומם ולהעלות את הנה"א להיות צרורה בצרור החיים את הוי' אלקיך וכצדור אבן במרגימה הנה הוא מתעלה מאד נעלה, כ"ה העילוי של נה"א שעולה למעלה מאד נעלה יותר מכל בחי' התיקון כי ע"י בחי' שור זה יורש אורות דתהו ששם הי' ריבוי האור ונת' במ"א שפי' ריבוי אינו אור זה עצמו שהוא בריבוי אלא שהוא אור אחר לגמרי כו', ואז הוא קיום המצות באופן היותר נעלה שלא בערך ומאיר חלקו בעולם כנ"ל פרק פ"ז בענין גם את העולם נתן בלבם ע"ש, וזהו ורב תבואות הוא בכח שיש בבחי' שור הוא בנה"ב דוקא כו'.

(ט) שבת נ"ג, א.

(קכ) **וזהו** שארז"ל טז) חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום ולכאורה יפלא מהו מספר מאה דוקא ולמה לא אלף או יסתפק בעשרה, אך הענין הוא כי מאה הוא מ"ה אלף, ולכן למדו זה מפסוק יז) מה הוי' אלקיך שואל מעמך א"ת מה אלא מאה, שהוא מ"ה אלף ונודע כי מ"ה הוא בחי' ביטול ואלף רומז על הנה"ב הא' מפני כי הוא קודם לנה"א שהרי נה"ב ניתן באדם משעה שנוולד ^{אשר התפתח} כמ"ש יח) לפתח חטאת רובץ וה"ז כמו אלף שהוא ראשון לכל האותיות, הב' לפי דכתיב יט) ונרגן מפריד אלף שזהו בחי' הפירוד, ולהיפך ע"י שמבררים נה"ב נעשה ורב שיום כנ"ל, ועוד כי אלף הוא ר"ת ארור וע"י בירור נה"ב מבררים מה שנפל בבחי' ארור לבוא להתדבק בקדושה, וע"ד שאליעזר יצא מבחי' ארור לבחי' ברוך ע"י לבן שאמר בא ברוך ה' כ). וזהו מאה מ"ה אלף שגם באלף יהי' בחי' מ"ה והברכה הוא ברוך אתה הוי' שיתברך ויומשך ש' הוי' אלקי' בנשמות שהם בחי' פנימי' העולמות ואח"כ מלך העולם שגם בחיצוניות העולם יומשך הברכה וההמשכה כו', ולכן חייב אדם לברך מאה ברכות אדם בגימ' מ"ה הוא הביטול דנה"א אתם קרויים אדם וע"י מאה ברכות שמבררים גם נה"ב עי"ז נמשך בעולם שיאיר חלקו בעולם כנ"ל בענין גם את העולם נתן בלבם כו', והעיקר ע"י רעש גדול דנה"ב שהוא כמו רעש גדול דאופנים ויותר מכן כו'.

(קכא) **והנה** רוב הברכות הם ברכת המצות וברכת הנהנין וגם ברכת השחר הם כמו ברכת הנהנין שהרי הברכות נחלקו כשפוקח עיניו מברך פוקח עורים וכשחוגר א"ע מברך אוזר ישראל וכן כולם שהם על ההנאה מדברים אלו והעיקר ההמשכה הוא ע"י מעשה המצות עצמם או ההנאה שנהנה מדבר גשמי ואח"כ בכח האכילה או ההנאה מריח וכדומה שפוקח את נפשו עי"ז הוא עובד את הבורא אח"כ, והגם שנת"ל בענין מאה ברכות והכוונה במספר מאה דוקא כנ"ל פק"כ הן שהאמת כן הוא היינו שע"י הברכה שמברך בא"י אמ"ה ממשיכים המשכות אלקות בנפשו ובעולם עכ"ז הלא הברכה בלא עשיית הדבר ה"ה ברכה לבטלה ולא די שלא ממשיך בזה כלום אלא שעובר על לאו דלא תשא כו' וא"כ ה"ה פוגם עוד במה שמברך ולכן מובן היטב שעיקר הוא עשיית המצוה בפו"מ דוקא ולכן אם יחשוב כל הכוונות שבתפילין ולא יניח תפילין בפו"מ לא ימשיך כלום, וכן באכילת מצה וכדומה לפי שהעיקר הוא העשי' דוקא בפו"מ, וזהו ג"כ הטעם מה שעיקר ההמשכה הוא ע"י עשיית המצות בפו"מ ולא ע"י הברכה לבד כי הברכה הוא רק בחי' דיבור לבד, והגם כי עקימת שפתיים הוי מעשה

טז) מנחת מ"ג, ב.

יז) דברים י, י"ב.

יח) בראשית ד, ז.

יט) משלי ט"ז, כ"ח.

כ) בראשית כ"ד, ל"א, ראה ב"ר פ"ט.

זהו בחי' מעשה שבדיבור לכד והעיקר הוא מעשה הגשמי דוקא שהרי נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים דוקא שזהו בעשי' הגשמי' שגשמיותה היא מעלתה בזה כמובן כו' וא"כ עיקר היא המעשה בפו"מ דוקא ולא הברכה שהוא דק ורוחני בערך גשם העשי' כו', וזהו ענין אמרם בזהר שרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא שכמו באברי האדם נמשך חיות הנפש כן ברמ"ח מ"ע דוקא נמשך המשכת הרצון רצה"ע שמתלבש בכל פרטי מצוה ומצוה, ואמנם בהם נאמר ועשיתם אתם נאמר בהם עשי' דוקא שכשעושי'ן המצוה אז הוא מצוה עד"מ תפילין כשמניחין אותם על הראש והיד אז הם מצוה אבל כשמניחים על השולחן הם רק תשמישי קדושה ולא מצוה כו' והיינו כי מעלת המצוות הם בעשי' דוקא כנ"ל, ולכן הברכות אינם מעכבות, ומ"ש במ"א שע"י ברכת המצות נעשים לבושים לנשמה בג"ע העליון וע"י עשיית המצוה נעשים לבושים לג"ע התחתון א"כ הברכות עדיפי ונעלים יותר י"ל שע"י מעשה נעשה לבושים בג"ע התחתון שגם שם יושג מהות האלקות וכל מה שמושג למטה יותר ה"ז משלים הרצון שעלה ברצונו שנתאוה להיות לו ית' דירה בתחתונים, א"כ לפ"ז מעשה המצות עדיפי שהרי ע"י הברכה להיות כי הדיבור הוא רוחני ודק נגד המעשה לכן מהם נעשה לבוש לנשמה בג"ע העליון לבד דהיינו בעליותה ברוחני' יותר אבל בהיותה בג"ע התחתון שהוא תחתון במעלה נגד ג"ע העליון אינה משגת כי הלבוש הוא אינו לבוש מסתיר כ"א לבוש שבו וע"י מתגלה כו', וכענין ויבא משה בתוך הענן כמ"ש במ"א, ולכן בכדי שתשיג גם בגעה"ת והיינו שיתגלה אלקותו גם בגעה"ת זהו ע"י עצם המעשה שהוא גשמי וכ"ז הוא עכשיו אבל בגמר הבירורים יתגלה ע"י המצות בחי' רצה"ע למטה מטה בעוה"ז הגשמי כו' ודוקא ע"י מעהמ"צ הגשמיים דוקא כו'.

קיצור שעיקר ההמשכה הוא ע"י מעשה דוקא כי הברכה היא רוחני' והעיקר הוא המעשה כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים והגם שע"י הברכה נעשה לבושים בגעה"ע וע"י מעשה בג"ע התחתון אמנם היא הנותנת מעלת המעשה שע"ז נמשך השגת אלקות גם בגעה"ת כו'.

ואמנם הפועל במעשה המצות אם חיות כי העיקר היא העשי' הגשמי' מ"מ עיקר הפעולה הוא ע"י הרעו"ד שהוא בחי' הרעש הגדול דנה"ב כו' להיות בבחי' צעק לבם אל הוי' שע"ז גורמים להיות המשכת אלקות ע"י המצות והיינו כנ"ל שלא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות היינו הנה"ב כנ"ל (א), ולכן כשמבררין הנה"ב נגמרה מלאכת המצוה כתיקונה ואז נמשך ע"י עשייתה המשכת אלקות כו' והיינו כי רעש הוא אותיות שער שע"י

(א) פי ק"י.

בחי' רעש דנה"ב נמשך מבחי' שער רישי' כעמר נקי כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי עד להיות זה השער להוי'. וזהו שנק' המצות בשם זריעה כמ"ש זורע צדקות, וכמארז"ל זרע הקב"ה התורה והמצות כנ"ל בכ"ד כי הם כמו גרעין זרע הנזרע בארץ שבעצם הגרעין אין בו לא טעם ולא ריח כלל כ"ש שנצייר בו גוף האילן עם הענפים והעליון וכ"ש הפרי בטעמה ובריחה כו' ועכ"ז כשזורעין הגרעין בארץ הנה הארץ תוציא צמחה בכל מין פרי למינהו רק שצריכים לידע במקומות שבארץ שיש מקומות שמגדלים פרי זו ויש מקומות שמוכשרים לגדל פרי אחרת, ועד"ז מובן שנמשל עד"מ במעשה המצות שהם עצמן הם גשמי' וכמו התפילין שהם כתובים בדיו הגשמי על קלף הגשמי מעור בהמה טהורה הגשמי או ציצית מצמר הגשמי דוקא וזולתם לא יוכשר למצות אלו או כמו מצה מה' מיני דגן דוקא ושיהי' ראויים להחמיץ ולא יחמיצו ע"י שישמרו אותם לפסח הנה בערך ההמשכה הם גשמי' מאד שהרי אפילו נגד הכוונה מה שהאדם יכוון בהם שהם המח' בדברי' הנמשכים ע"י הם גשמי' כ"ש לגבי עצם דבר הנמשך וכ"ש לגבי אוא"ס בחי' רצה"ע המלוּבש בה שהוא רצון פרטי הנמשך מאוא"ס בעל הרצון כו' אלא שזהו עד"מ הגרעין שאין בו טעם וריח ועכ"ז צומח ממנו אילן שלם עם ענפים ועליון ופירות וכך ע"י זורע צדקות דמעשה המצות מצמיח ישועות בחי' שיע"ה נהורין עילאין כו', ואמנם כ"ז הוא כשזורעין הגרעין בקרקע הוא נה"ב דגש"י שהם הארץ חפץ מקום הראוי לזריעה וע"י בחי' רעש גדול דנה"ב שהוא המורה על פעולת זריעת המצות שנקלט זריעתם אז ע"י רעש גדול בצירוף מעשה המצוה עצמה נמשך ישועות, ומה שנמשל נה"ב לקרקע שבה זורעין הוא לפי שירד למטה מטה שהוא כמו העפר שהוא למטה מכל היסודות והכל דורסין עליו. ושרש הארץ הוא גבוה מאד נעלה שהרי הכל הי' מן העפר אפי' גלגל חמה, וא"כ הארץ קדמה לכל וכמ"ש בס' הקבלה ששרש בחי' המל' הנק' ארץ הוא מרדל"א ולכן בה דוקא מלוּבש כח הצומח להצמיח חדשות ע"ד האין המהווה היש דחכ' כמ"ש והחכמה מאין תמצא, וכ"ה בנה"ב ששרש שרשה הוא גבוה מאד נעלה ולכן נשפל למטה מאד, אמנם ע"י הבירור דמצות שמצרפים את הבריות הנה עי"ז צומח ישועות ע"י בחי' הרעש גדול דנה"ב שעי"ז נמשך בחי' אורות דתהו שלא הי' ביכולת הכלים דתהו להכילים שיומשכו בכלים דתיקון והיינו כמ"ש במ"א בביאור כי אתה נרי הוי' בשם הע"ז שמאחר שכבר נעשה ע"י הצמצום שוב אינו מתבטל גם כשמאיר מאוא"ס שלפני הצמצום, וכ"ה באורות דתהו ג"כ כו' שמאחר שכבר נעשה התיקון לכן גם בשע"י בירור נה"ב נמשכים אורות דתהו אינם מתבטלים הכלים דתיקון כו'.

קיצור, ועכ"ז הפועל במעהמ"צ הוא הרע"ד בחי' רעש גדול דנה"ב ולכן המצות זריעה ונה"ב ארץ שבה כח הצומח ושרשו גבוה מאד שע"ז יורשים אורות דתהו שיהי' בבחי' התישבות בכלים דתיקון כו'.

קכג) ואמנם כשם שמהגרעין בלתי הארץ אינו מצמיח כלום כן גם מהארץ בלתי הזריעה אשר יזרע בה כמו שאנו רואים בגשמיות. והגם כי יש ארץ מגדלת תפוחים עד"מ גם ביער שאינו מקום נטוע. אמנם הם אינם בערך כלל להתפוחים הזרועים והנטועים בגן, וכ"ה בנמשל בנה"ב שבאדם שהיא הארץ שבה כח הצומח להצמיח, שהגם שיש מי שטבעו רך שגם נפשו הבהמית אינו מתאווה לדברים גשמים וכגון מי שהוא מקורר בטבע שכל תאוה אשר מתאוה הוא בקרירות ולא איכפת לי' כ"כ ההעדר כו' עכ"ז א"ז כמו מי שפעל אתכפייה בנפשו הבהמית ע"י מעשה המצות שזוהו כמשל הפירות הגדילים מצד טבע שבארץ עצמה שהטביע בה הבורא יחיד ויוצר כל וכמו שהם אינם דומים לפרי העץ אשר יזרע מפני כי כל מה שברא בשימ"ב צריכים תיקון כמ"ש אשר ברא כו' לעשות ות"י כב) לתקן שכן עלה במח' לפניו ית', כן הוא בנמשל בעבודת ה' בבירור נה"ב שבאדם שמי שנה"ב אינו מתאוה כ"כ ה"ז כמו הפירות שצומחים בלתי זריעה ונטיעה או הספיח שצומח בלא חרישה וזריעה, ועכ"ז אל יפול לב האדם אשר זכהו השי"ת בנה"ב כזה שמ"מ יכול לחשוב שגם זה זכות הוא לו שהרי עכ"פ הוא רחוק מן ההפסד ח"ו, ושנית שאם הוא מתבונן בהתבוננות אלקית בביטול ושירת האופנים שרש הנה"ב הנה הנה"ב שהוא רך בטבע במעט התבוננות אשר יתבונן יתלהב ויתלהט לבו להיות בבחי' סומ"ר ועש"ט כל היום וכל הלילה לא יחשה מלעבוד את ה' ולהיות זהיר ממתשבות והרהורים רעים, ונמצא שיש לו שבח ומעלה יתירה על מי שיצרו תקיף וחזק כאבן שגם אם כופהו אינו פועל בו האתכפייה מכל וכל ואינו נעשה לב נשבר כ"כ כמו מי שזכהו השי"ת בנה"ב רך כקנה, והגם שכלי שבור בעצם הוא שובר וגברא קטילא קטיף הנה יש לו טענה הלא הוא אינו חייב בדבר שכך זכהו מן השמים לפי ערך העבודה שמוטל עליו להאיר חלקו בעולם, ומ"מ מי שיצרו תקיף וחזק מאד ועכ"ז הוא שוברו וכופהו ללכת בדרך הטוב והישר ולהזהר מהרהור רע גם בעת שאיננו עוסק בתורה ותפלה והתבוננות אלקותו כו', והגם כי שניהם מלאו רצון קונם עכ"ז המרבה ה"ז משובח כו', ואמנם עיקר הצמיחה בארץ הוא כשזרעין בה שבנמשל ז"ע קיום המצות שנצטוינו תרי"ג מצות דאורייתא ו' דרבנן וע"י נמשך תר"ך עמודי אור כו'.

קיצור, כשם שמהגרעין בלתי הארץ אינו מצמיח כן בלא הזריעה ג"כ לא יצמח ופרי היער וספיחים אינו בערך להזרוע ובנמשל זהו מה שנפשו

כב) בראשית ב, ג. וצ"ע שלא נמצא בת"י. ונראה שצ"ל "ופי". וראה בפרש"י ב"ר פי"א, ו.

הבהמית הוא רך כקנה, ועכ"ז אל יפול לבו שהרי עכ"פ הוא רחוק מההיפך וגם ע"י התבוננות תבער לבו כיקוד אש לא תכבה ועכ"ז המרבה ה"ז משובת.

קכד) והנה הגם שנת"ל בפרקים הקודמים שעיקר הצמיחה הוא מנה"ב שהוא הארץ שראוי לזרוע בה עכ"ז זהו ע"י התלבשות הנה"א

בה וע"י התלבשותה פועל ישועות בנפשו להושיע משופטי נפשו לבוא לבחי' אתכפיא ולהיות בבחי' רעש גדול כי הנה רוח הבהמה היא היורדת למטה כו' והיתה נשארת כך ומי הוא המעוררה משינתה וגסותה להתבונן בשרש שאשה

במרכבה תעליונה זהו הנה"א שהיא חלק הוי' ממש עמו המשכלת ומתבוננת בגדולת ה' ורוממותו עד אין קץ ממש, ועי"ז נולד הרעש גדול בנה"ב על התרחקותו וגסותו וכבודותו והתגשמותו. וע"י בחי' הרעש גדול דנה"ב מתרומם

הנה"א כנ"ל, ובוה יובן מה דאיתא בספרים הובא בעה"כ של הסה"ד בערך הלואה שירידת הנשמה בגוף נק' בשם הלואה והיינו שהלואה"ב שבאדם שבא מיד כשנולד ובהיותו בן י"ג שנה ויום א' מלויים לו הנה"א שהוא יפעול בנה"ב

בחי' הרעש גדול ועי"ז יתרומם הנה"א וזהו השכר שלו, והנה הלואה זו היא בהיתר עיסקא כמו בה"ע אי פלגא באגר תרי תלתא בהפסד ואי פלגא בהפסד תילתא באגרא כג), וכן הוא בענין ירידת הנשמה בגוף שלענין חשבון העזונות

מצינו בדרז"ל בגמרא כד) שא"ל יצחק להקב"ה אחר שאמר דל פלגא דלילותא פלגא עלי ופלגא עלך, נמצא שהמלוה הוא הקב"ה נוטל פלגא בהפסד ולכן ע"פ ד"ת מגיע לו רק תילתא באגרא, ועפי"ז יובן מה שדרז"ל במד"ר פ' קדושים ע"פ קדושים תהיו משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות נטל אחת ונתן בראשו ושנים נתן בראש בניו, כי קדוש אני זהו הא' שנטל לעצמו וזהו תלתא באגרא

לפי שאינו נוטל בהפסד רק מחצה כו'. לפי שאינו נוטל בהפסד רק מחצה כו'.

קיצור, שהרעש גדול דנה"ב בא ע"י התלבשות נה"א בה ולכן נק' ירידת הנשמה בגוף בשם הלואה, והמלוה נוטל רק שליש בריוח מפני כי אינו מקבל רק פלגא בהפסד שזהו ה"ע, וה"ע ג"פ קדוש שזהו ענין ג' עטרות שנתן א' בראשו ושנים בראש בניו כו'.

קכה) וזהו דכתיב טה) וזרעתי לי בארץ וכתיב כו) אשריכם זורעי על כל מים וכתיב כז) זרעו לכם לצדקה, זורע צדקות מצמיח ישועות

כח) אור זרוע לצדיק כו' כט) שע"י שישראל מקיימים התומ"צ הם מצמיחים

- כג) ב"מ ס"ח, ב.
- כד) שבת פ"ט, ב.
- כה) הושע ב, כ"ה.
- כו) ישעי' ל"ב, כ.
- כז) הושע י, י"ב.
- כח) תפלת שחרית.
- כט) תהלים צ"ה, י"א, וראה לעיל פצ"ח.

ישועות להיות המשכת והתגלות אלקות בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה, כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא שהאבר הוא המשכה מעצמיות הנפש כו', וע"ד כמו שהאופנים מגביהים ונושאים את הכסא עם בחי' כמראה אדם שהיא התורה לאוא"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא ועי"ז נמשך בבחי' כמראה אדם, כן ויותר מכן הוא ע"י מעשה המצות שניתנו לצרף בהן את הבריות היא הנה"ב ובאמת זה נעלה יותר הרבה שהרי כל מכוון מהבריאה הוא בשביל האדם והאדם הוא בשביל קיום התרי"ג מצות כמ"ש (ל) אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פי' מה שנמשך מאוא"ס בחי' אנכי מי שאנכי בחי' כתר להאציל אצילות העליון ושמבחי' מל' דאציל יתהווה התהוות בי"ע הנה כ"ו הוא בשביל עשיית הארץ הלזו הגשמי, או ארץ היא נה"ב ואדם על הארץ הלזו הגשמי דוקא בראתי, או אדם הוא בגימ' מ"ה ש' הוי' במילוי אלפי"ן הוא נה"א שהלק הוי' עמו, עליו בראתי פי' עליו לשון מושל ושולט עליו על הנה"ב שנק' ארץ להפכה מחשוכא לנהורא וכל עיקר מכוון מכללות הבריאה שמאנכי מי שאנכי עד בריאת הארץ לפי ב' הפירושים הוא בשביל בראתי שהוא בגימ' תרי"ג, וכן ארז"ל (לא) בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית וארז"ל (לב) תנאי התנה הקב"ה עם מעש"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב ובא"ל יחזיר את העולם לתהו ועשה"ד מכוונים נגד עש"מ כו', וזהו שארז"ל (לג) יפה שעה אחת בתושומע"ס בעוה"ז מכל היי העוה"ב כי העוה"ב הוא רק זיו והארה מה שצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה שז"ע היי העוה"ב שהזיו הוא האור והחיות כו', ולכן ארז"ל (לד) ביו"ד נברא העוה"ב יו"ד הוא הארה א' מצומצמת כו' והוא אות שחור ע"ש רוב הביטול והצמצום כו' וכנ"ל פ"ו ופ"ק, אבל בחי' תשובה הוא בחי' רעש גדול דנה"ב ששב לה' בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו ואח"כ המעשים הם טובים ומאירים, פי' כי כל ענין המעשה הם בדברים גשמיים ונדוע כי כלליות העשי' הוא הנק' בשם דומם ובמשל הם העפר ואכנים שהם הם בחי' הדומם למטה והנה כמו שבדומם הגשמי' אנו רואים שיש הבדל גדול בין אבן פשוט לאבן טוב המאיר אם כי שניהם דוממין הם עכ"ז הבדל רב ביניהם שהאבן הפשוט אינו מאיר כלל ואינו ראוי להיות עטרת תפארת בכתר המלך, אמנם האבן הטוב והמאיר הנה היותו מאיר מוסיף בו מעלה יתרה עד שהוא גורם תפארת להאדם הנושא אותו עד שגם בכלילת ועטרת המלך מושיבים אבנים טובות כו', ועד"ז יובן שנמשל במעשה המצות שאם היות כשעושה המצוה במצות אנשים מלומדה

(ל) ישעי' מ"ה, י"ב.

(לא) הובא בפרש"י בראשית א, א, וראה ב"ר פ"א, ויק"ר פל"ו.

(לב) שבת פ"ח, א, וראה לעיל פק"ח.

(לג) אבות פ"ד מ"ו.

(לד) מנחות כ"ט, ב.

שהגם שא"א לומר שאיננה מצוה אבל היא כערך אבנים הפשוטים לגבי אבנים הטובות שאינם כערך כלל, אבל עשיית המצוה שאחר התשו' הוא בחי' הרעש גדול דנה"ב עי"ז נעשו המצות מעשים טובים ומאירים עד שמהם וע"י נמשך תר"ך עמודי אור, תר"ך הוא בחי' כתר, ולכן יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כי כל חיי העוה"ב הם רק זיו השכינה ואפי' גם לע"ל ארו"ל (לה) עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שהם מחצה מתר"ך, אבל ע"י עשיית המצות נמשך תר"ך עמודי אור שלימות הכתר ולכן בשעה (לו) שהקדימו נעשה לנשמע כו' קשרו להם ב' כתרים בשביל נעשה דוקא שהקדימו כו'.

קיצור, שנק' המצוות בשם זריעה וישראל ארץ חפץ, וע"י המצות נמשך מעצמיות אוא"ס וזהו כל מכוון הבריאה אנכי כו' ואדם עלי' בראתי, בראתי בשביל התורה שנק' ראשית, ולכן יפה שעה א' בתושומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, עוה"ב זיו אבל ע"י תשובה בירור הנה"ב רעש גדול נעשו המעשים טובים, ע"ד ההפרש בין אבנים טובות ופשוטות גם עתיד הקב"ה להנחיל כו' ש"י עולמות, וע"י המצות תר"ך, ולכן יפה שעה אחת כו'.

והנה כדי להיות הצמיחה נת"ל סוף פצ"ט ובכ"ד שצ"ל עבודה שהיא החרישה לרפות הארץ בכדי שתוציא צמחה והנה ענין החרישה שמרפה הארץ היא פועלת ב' דברים, הא' שמרפה הארץ בכדי שיוציא הכח הצומח שבארץ שהוא בתוכיות הארץ, הב' בכדי שהארץ יכסה היטב את הגרעין הנזרע בה בכדי שירקב מהר ולא יכלה כחו. וכלליות ענין הרקבון הוא כי הנה הגרעין הוא העלאת מ"ן לכח הצומח ובעודו גשמי עדיין ה"ה אינו כערך כח הצומח שהוא רוחני כ"א לאחר שנרקב שנתבטל גשמיותו ואז נשאר רק רוחניותו ואז הוא כח העלאת מ"ן לכח הצומח שבארץ שיצמח צמחו ולפ"ע ההעלאת ברקבון התבואה כן תהי' הצמיחה שאם אינו נרקב בטוב לא יצמח בטוב או שתוציא מעט תבואה או תבואה גרוע וכן בפרי העץ למינהו, וצ"ל ענין זה ברוחניות בעבודת האדם. הנה נת"ל שהארץ היא הנה"ב ובכדי שתוציא צמחה היא עשיית המצות שנק' בשם זריעה צ"ל חרישה דמרפי ארעא, והיינו בעבודה הוא בחי' לב נשבר הנדכה כי ארץ קשה שאינו חרושה אינה עושה פירות ולאחר החרישה צריכה למטר ונודע כי התורה נמשלה למים כמ"ש (לו) הוי כל צמא לכו למים, וכתוב (לו) יערוף כמטר לקחי היא התו' שנק' לקח טוב, ול' יערוף דכתי' במטר הנה בנמשל יובן זה ע"פ המד"ר בראשית פי"ג יערוף כמטר שברז הבריות את ערפן

(לה) עוקצים ג, י"ח.
(לו) שבת פ"ח, א.
(לו) ישעי' נ"ה, א.

מיד מטר יורד פי' ענין השבירה הזאת בהיות הנה"ב קשה עורף כפשוטו שהגם שמבינים אותו שלא כן הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשון הוא לא כמו שידמה בשכלו הבהמי עכ"ז הוא קשה עורף לבלי שמוע לעצת היצ"ט שטוב לו כל הימים בזה ובבא מפני כי כבר נשרש ברע שביצה"ר המסיתו ומדיחו מדרך הטוב והישד להראות לו טוב העוה"ז ותענוגות בני אדם שבאמת הם הבל וריק ונופת תטופנה שפתי זרה ואחריתה מרה כלענה, והוא אינו מניח לו להתכונן מה יהי' באחריתה כ"א מה שנראה לעין בהשקפה ראשונה שהוא טוב עד"מ המאכל שהוא ערב לחיך אבל אברים הפנימיים אינם יכולים לקבלו ומקיא אותו או מקלקל איזה קלקול פנימי עד שיחלה הנה מי שהוא בר דעת אינו נמשך אחר מאכל כזה אבל מי שהוא להוט אחר המאכל לא יביט אחריתו כלל כ"א לתאוה יבקש מה שהוא ערב לחיך הגם כי אחריתה מרה כלענה כו', והעצה לזה הוא יערוף כמטר שברו הבריות את ערפן שהוא ע"י התשובה מעומקא דלבא לעורר את נפשו הבהמית מגשמיותה להוציאה ממאסרים וכבלים אשר אסרה א"ע בהן לרדוף אחר התאוות רעות ורצונות זרות וקנאה ותאוה וכבוד שהם המוציאים את האדם מן העולם פי' אדם בגימ' מ"ה הוא הנה"א חלק הוי' עמו שם הוי' במילוי אלפי"ן כנ"ל פקכ"ה וע"י ג"ד אלו שמתגבר הנה"ב על הנה"א מוציא גם את האדם מן העולם שנענש ע"ז וממילא מאפיל חלקו בעולם וכנ"ל פ' פ"ז בענין גם את העולם נתן בלבם בקדושה כן הוא בלעו"ז כו', וע"י אריכות ההתבוננות בשרש שרשו דנה"ב שהוא משמרי האופנים שעומדים ברעש גדול כנ"ל בפרקי' הקודמים באריכות, ושהכת שהוא מתאוה לרצונות זרות וכ"ש רע ח"ו אין זה מצד הנפש עצמה כ"א שהוא הוא הפועל הרע ומצייר ציור הרע הזה בנפשו שיש לה רק כח המתאוה כללי לתאוב דבר מה אבל הנה הוא יכול בתאוה זו לתאוב אלקות והשגת שכלית באלקות כפי מה שנפשו יוכל שאת וכמו מי שזוכה לתשובה הנה הוא בתוקף עוז האהבה יותר ממי שלא חטא ועיות כלל, ומי הוא העושה שיהי' הנה"ב בתאוה רעה כזו א"ז כי אם הוא עצמו צייר ציור רע בכח המתאוה שיהי' ציור ותמונת רע ממש וכנ"ל ספ"ג, ולכן בכחו להפכו מן הקצה אה"ק עד שיהי' בבחי' רעש גדול כנ"ל בפרקי' הקודמים כו'.

קיצור, כדי להיות צמיחה צ"ל חרישה לרפות הארץ בכדי שתוציא צמחה ובכדי שירקב הגרעין, ובעבודה חרישה הוא רפיון הארץ היא הנה"ב בבחי' תשובה יערוף כמטר שברו הבריות את ערפן הוא קשה עורף כפשוטו ואח"כ המטר הוא תורה כו'.

זיהו שרמזו רז"ל בדבריהם (ח) שאמרו אם פגע בך מנוול זה משכהו (כז) לבהמ"ד אם אבן הוא נימות, פי' רש"י ז"ל מנוול יצה"ר, פי'

(ח) קידושין ל, ב.

אם פגע בך להסיתך מדרך הטוב והישר ואפי' אם פגע בך שכבר פעל בך איזהו דבר שכבד לפניך לפטור ממנו בלא כלום משכחו לבהמ"ד שגם אם אבן הוא נימוח פי' שהיצה"ר נמשל לאבן כמ"ש לע"ל (ט) והסירותי את לב האבן מבשרכם כובד אבן (ח), ולכן אמרו אם אבן הוא פי' שהיצה"ר שקשה כאבן יש בכח התורה למחות אותו כי התורה נמשלה למים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכמו המים כשנוטפים טיף טיף על האבן אם שהמים דקים ורכים הם והאבן קשה מאד עכ"ז פועלים המים שע"י התמדת הנטיפה נעשה רושם באבן עד שנעשה גומא במקום הנטיפה, וכן יובן בגמשל שע"י התמדת הלימוד כשלומד תורה נעשה הנה"ב רך עד שבקל כופהו לכלי יומשך אחר רצונות הזרות כו' וזהו שאמר משכחו לבהמ"ד מקום לימוד התורה ושם תוכל לו לאכפייא לי' לסט"א שיתהפך מן הקצה אל הקצה, וי"ל שגם המקיף דבהמ"ד פועל גם כן, וע"ד כמו התפלה שהתפלה בבה"כ הוא יותר טוב כמ"ש בתו"א בביאור ע"פ הבאים ישרש יעקב ובלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו שמקיף דבהכ"נ שנק' מקדש מעט אם היותו מקיף הרחוק מ"מ פועל קצת כן י"ל בלימוד התורה אם כי בהמ"ד הוא מקיף הרחוק עכ"ז פועל שיומשך מקיף לסייע את כפיית הנה"ב הוא היצה"ר כו', ויש להעיר מענין מ"ש במשה (חא) כי מרחוק תראה את הארץ שנת' בלק"ת בכ"ד (חב) ובכ"ד שלא נדפסו שע"י ראייתו מרחוק פעל ג"כ כן י"ל ראי' משה הוא חכ' כנודע שראי' הוא בחכ' ותורה היא ג"כ חכ' לכן יכול לפעול בנפש בחי' הביטול כו', וע"פ פשוט שבמקום שלומדים תורה כששומע שזה לומד וזה לומד מלבד מה שנעשה אצלו ג"כ רצון על לימוד הנה הוא נופל מגסותו וישותו ואז בנקל יותר לאכפיי' לי' כו', וענין אומרו משכחו לבהמ"ד היינו משכחו בדברים והיינו כמארז"ל (נג) מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי' קעביד, פי' אדעתא דנפשי' בכדי לתקן נפשו כו' ועדיין אין זה לימוד התורה לשמה לשם התורה רק שמתוך שלא לשמה בא לשמה כן ימשיך לב הנה"ב באמרו לו שזהו אדעתא דנפשי' שזהו לגרמי' ועי"ז ירצה יותר ואח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה כו'.

קיצור, אם פגע בך מנוול זה יצה"ר משכחו לבהמ"ד אם אבן קשה כאבן עכ"ז ע"י התורה שנמשלה למים ימחה אותו וי"ל בהמ"ד מקיף הרחוק, ע"ד ראיית משה מרחוק ומשכחו שיאמר לו שזהו אדעתא דנפשי' ומתוך שלא לשמה בא לשמה כו'.

(ט) יחזקאל ל"ה, כ"ז.

(ח) קידושין ל, ב.

(חא) אולי צ"ל מנגד במקום מרחוק והוא : דברים ל"ב, ג"ב.

(חב) לדוגמא : ביאור ד"ה ואתחנן בסופו.

(נג) פסחים ס"ח, ב.

קכח) ושרש הענין הוא דהנה מה שנמשלה התורה למים הוא בחי' מים עליונים שעז"נ (מד) ונתתי גשמיכם בעתם שהוא כשאם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו וכן והי' (מה) אם שמוע תשמעו כו' אז ונתתי מטר ארצכם כו' וכמארז"ל בפדר"א (מו) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום אז הארץ שותה ממים עליונים, והיינו כי התורה היא מבחי' מי החכ' דמים עליונים בחי' ח"ס דכתר, וזהו בחי' כבוד הוי' מקומו פי' כבוד הוא פ"ב נ"ח כנ"ל פקי"ז, אלא שזהו ממקומו פי' ממקורו ושרשו בבחי' הכתר כו', ולכן הוא באמת בחי' ביטול אמיתי היפך בחי' החכ' שלמטה שממנה נמשך הלבושים כנ"ל פקי"ז כו', ולכן הקורא בתורה ממשיך על גפשו הארת חכמה זו להיות שורה בתוך תוכו כי התורה נמשלה ללחם ומזון כמ"ש (מו) ותורתך בתוך מעי שהיא הנכנסת בפנימי' האדם וזהו בקרבך קדוש (מח) שבחי' קדוש דח"ע סתימאה ע"י לימוד התורה שורה בקרבך ועי"ז מרוה את הארץ היא הנה"ב שבאדם כמ"ש (טז) כאשר ירד הגשם והשילג מן השמים והרוה את הארץ ועי"ז והולידה והצמיחה, והיינו שע"י התורה שנק' עוז ותושי' פי' עוז שנותנת כח לנה"א להתגבר על נה"ב וגם תושי' שמתשת כח הנה"ב והרי מלחמה זו היא פנים ואחור איך לאכפייא לנה"ב ורצונותיו, ואת כח המתאוה שבו בעצם יוכל לצייר בו ציור טוב היינו מדוע הוא מתאוה לרצונות הזרות מפני כי ע"פ שכל הגשמי שלו הראה לו שטוב לפניו כן כמו שאכילת הדבש הוא מתוק לחיך שלא יתבונן כלל במה שאחריתו מרה כלענה כו', אבל ע"י בחי' שכל דנה"א יוכל להראות לו שבאמת אין ערוך כלל וכלל מתיקות דבש הגשמי למתיקות שמיעת קול ערב שזהו גשמי וזה רוחני ודעת לגבון נקל שמתיקות הרוחני אינו בערך כלל וכלל למתיקות טעם הגשמי כו', וכן עוד בדקות יותר בכחות הנפש עצמן מתיקות ראיית העין דבר המדה אינו בערך לשמיעה ג"כ שהרי אמרו (י) אינו דומה שמיעה לראי' פי' אם יספר לו אחד איזה סיפור נפלא שיתפלא מזה השומע ושוב אח"כ כשיראה דבר הנשמע יתפלא באופן אחר לגמרי ולכאורה מהו נתחדש אצלו שנתפעל ביותר מכפי מדת ההתפעלות שהי' אצלו מן שמיעת הדבר אין זה כ"א מה שראי' הוא כח היותר נעלה בעצם הנפש ולכן הנחת הדבר שהוא בעצם ההנחה הנעשה ע"י ראי' היא הנחה היותר נעלה מכמו ההנחה הנעשה אצלו ע"י

(מד) ויקרא כ"ה ד.

(מה) דברים י"א, י"ג.

(מו) לע"ע לא מצאתיו. וראה פדר"א ספ"ה ובמס' ב"ב כ"ה, ב.

(מז) תהלים מ, ט.

(מח) הושע י"א, ט.

(מט) ישעי' נ"ה, י.

(נ) מכילתא יתרו פי"ט.

בחי' שמיעה אשר הטעם לזה הוא רק מה שראי' הוא כח היותר נעלה מן בחי' שמיעה כו' ולכן אינו דומה שמיעה לראי' כו' ומפני טעם זה עצמו תענוג המלוכבש בחוש הראות הוא ג"כ גדול יותר הרבה מהעונג המלוכבש בחוש השמיעה כמו העונג מסיפור נאה וכדומה כו' והיינו מפני היותו דק ורוחני יותר כו', ולפ"ע זה יובן תענוג השכל שהוא דק ורוחני עוד יותר הרבה ממתיקות הראי' ה"ו עוד נפלא יותר וכ"ש שכל הגשמי נגד שכל הרוחני שבתורה שהוא חכמתו ורצונו של אוא"ס ב"ה שאין חקר לתבונתו שצמצם א"ע להתלבש אור חכמתו ובינתו בד' הלכה ש"ת וכשיעמיק דעתו להתבונן בכ"ז היטב אזי יתוסף לו תאוה להתאוות לידבק נפשו במקור חיים אוא"ס ב"ה חיי החיים כו', וע"י בחי' ריווי זה שמרווה את הארץ היא הנה"ב עי"ז יולידה ויצמיחה להצמיח ישועות בחי' שע"ה נהורין עילאין ושיומשך מבחי' אוא"ס ב"ה כי לא אדם הוא בבחי' אדם דתיקון כו'.

קיצור, יבאר ששרש התורה הוא מבחי' מ"ע בחי' כבוד ה' ממקומו העצמי והקורא בתורה ממשיך אור זה על נפשו והוא עוז ותושי' מלחמה פנים ואחור ע"י התבוננות איך שתענוג רוחני הוא נפלא שלא בערך נגד תענוג גשמי ועי"ז ירוה את הארץ היא הנה"ב והולידה והצמיחה כו'.

א (כט) עדיין צ"ל הלא ונתתי מטר ארצכם נאמר בפרשה שני' של ק"ש, ונדוע שפ' ראשונה של ק"ש נק' עושין רש"מ ופ' שני' של ק"ש נק' אין עושין רצוש"מ והקשו מדוע יקרא פ"ש של ק"ש אין עושין רש"מ הלא כתיב בה והי' אם שמוע תשמעו כו' ותי' מפני כי לא נאמר שם בכל מאדך, וא"כ מדוע נאמר שם מטר ארצכם שהוא מים שמעל השמים כנ"ל פקכ"ה, ובפדר"א אמר בזמן שישראל עושין רש"מ שותה ממים שמעל השמים שז"ע מים עליונים. והענין הוא דהנה בפ' עושין רצונו ש"מ יש ב' פי' הא' כמשמעו שעושין ומקיימין הרצון והיינו בחי' קיום המצות שנק' רצה"ע וכמארז"ל בקרבנות נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני וכן הוא בכל התרי"ג מצות שהם הם הנק' רצון העליון, וזה גם פ' שני' של ק"ש נק' ג"כ עושין רש"מ שהרי נאמר שם והי' אם שמוע תשמעו כו' שהוא קיום המצות שנק' רצוש"מ ואז הארץ שותה ממים עליונים הם מים שמעל השמים שהרי ישראל עושין רצוש"מ ומקיימים התומ"צ שהם הם רצונותיו ית', ואמנם הנה נודע כי אוא"ס הוא למעלה מן הרצון ורצון הוא אותיות צנור שהוא צנור פרטי לכל דבר מצוה פרטית, שגם לגבי בחי' א"ס בעל הרצון שהיותו נק' בעל הרצון שהוא בערך להרצון פרטי עכ"פ דאל"כ לא יתכן לקרותו בשם בעל לבחי' רצון פרטי זה עכ"ז הרצון פרטי אינו בערך בעל הרצון כלל זכ"ש לגבי אוא"ס ב"ה בחי' כי לא אדם הוא פי' אדם כולל גם הרצון שהרי האדם יש לו רצונות ואפשר גם בחי' בעל הרצון נכלל בכלל בחי' אדם כמו שהאדם שלמטה שיש לו רצונות נק' בעל הרצונות כמו בעל החלומות ע"ש

שהוא כן נק' בעל הרצון ע"ש הרצונות שהוא רוצה, ואמנם למעלה בחי' רצון זה הוא גלגלתא שזהו בכלל בחי' אדם. אך בעל הרצון י"ל שהוא למעלה מבחי' אדם ועכ"ז הקרוב יותר לפי טעם הנ"ל שנק' בעל הרצון ע"ש הרצונות הפרטי' גם בחי' בעהרצ"ו הוא בכלל בחי' אדם אבל הוא"ס בחי' כי לא אדם מובדל לגמרי מבחי' הרצון שהרי אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח וכנ"ל פק"י וכי מה איכפת לי להקב"ה אם שוחט מן העורף או שוחט מן הצואר וכי לעבודתנו הוא צריך אלא שכך עלה ברצונו הנה נת' שזהו בבחי' רצון אבל בבחי' כי לא אדם הוא אינו שייך כלל ולכן אם חטאת כו' אם צדקת כו'. וכדי להמשיך מבחי' כי לא אדם שיומשך בחי' אדם בעהר"צ ורצונות פרטי' דתומ"צ שזהו בחי' צדקה לבד כמ"ש נא) כל מצותיך צדק זהו ע"י בחי' בכל מאדך פי' מאד הוא אותיות אדם אבל פירושו הוא היפך בחי' אדם שאדם הוא מוגבל נעשה אדם בצלמנו כדמותנו אבל מאד הוא בלי גבול לגמרי שזהו היפך בחי' אדם וכשאדם פועל בעצמו להיות בבחי' מאד הוא בל"ג ע"י ממשיך מלמעלה מבחי' כי לא אדם הוא שיומשך בבחי' אדם כו', ועפ"ז נבאר ג"כ מה שבכדי שיומשך מים עליונים זהו די ע"י קיום המצות שנק' זה ערש"מ, ובכדי להיות ועמדו זרים ורעו צאנכם נב) זהו ע"י בכל מאדך שהוא בחי' עושין רצש"מ היינו שעושי' וממשיכים את הרצון כו', והענין הוא כי שמים הוא בחי' אש ומים בחי' חו"ג, או שם מים הוא בחי' החכ' שנמשלה למים ולכן בכדי שיומשך מעל השמים היינו מבחי' הרצון שלמעלה מן החכ', זהו ע"י עושין רצש"מ הם פרטי המצות שנק' רצה"ע שלמע' מן החכ', ואמנם בכדי להיות ועמדו זרים שהוא ביטול בחי' אדם דלערוז נגד בחי' אדם דקדושה ששרשו מבחי' ומ"ק דתהו זהו ע"י ההמשכה מבחי' עקודים שלמעלה מנקודים וזהו ע"י בחי' בכל מאדך בחי' בלי גבול היינו למעלה מהגבלת הכלים שע"ז נמשך מבחי' עקודים שעקוד בכלי א' שגם הכלי הוא א' כמו האור כו' והיינו מבחי' כי לא אדם הוא בבחי' כמראה אדם כו'.

קיצור, למה נא' מטר ארצכם בחי' מ"ע בפ' שני' שנק' אין עושין רצוש"מ יבאר ב' פי' בפ"י עושין רצונו של מקום. הא' שמקיימים הרצה"ע וע"י נמשך מ"ע מעל לשמים חכ' והיינו בחי' רצון, אבל פי' עושין רש"מ שממשיכים הרצון זהו ע"י בכל מאדך דוקא וע"ז ועמדו זרים ביטול בחי' אדם דלערוז נגד אדם דקדושה ע"י שממשיכים מבחי' עקודים שלמעלה מנקודים כו'.
(קל) **וטפ"ז** יובן מארוז"ל בסוף פרק כ"ש דמ"ב ע"א א"ר יהודה אשה לא תלוש אלא במים שלנו דרשה רב מתנה בפופינא למחר איתו

נא) תהלים קי"ט, קע"ב.

נב) ישעי' ס"א, ה.

כולי עלמא תצבייהו ואתי לגבי וא"ל הב לנו מיא א"ל אנא במיא דביתא אמרי פי' שהיו דורשים בלה"ק זכסבורים השומעים שמים שלו הוא אומר וא"ל במיא דביתא פי' שלן בבית, ולכאורה צ"ל דוהו ניתא אצלם שהיו במדינות החמים ובלידה שהמעיינות רותחים לכן כשהמים עומדים בבית הם קרים יותר, אבל במדינות שלנו שבימי ניסן עדין האויר קר מאד ומגביר על חום המעיינות שהם רותחים בלידה והנסיון יורה שהמים ששואבין מן הנהר הם קרים יותר הרבה מכמו המים שעומדים י"ב שעות הלילה בבית, וא"כ למה גם אצלנו הדין כן שצריכים לשאוב המים למצות קודם שקיעת החמה כמ"ש בשו"ע או"ח סי' תנ"ה ס"א, אך הענין הוא דארו"ל נג) עד שלא נבה"ע הי' מים במים פי' שהיו המים העליונים והמים התחתונים מעורבים זב"ז וא"כ לא היו המים העליונים בתכלית העילוי כ"כ וכן גם המ"ת לא היו בתכלית השפלות כ"כ וע"י ההבדלה שהבדיל אלקים בין המים עליונים למים התחתונים נתעלו המ"ע בתכלית העילוי והמ"ת ירדו בתכלית הירידה והיינו כי מים מצמיחים כל מיני תענוג והמ"ע הם מקור תענוגים הרוחנים שבג"ע כמ"ש נד) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הם בחי' גן סדרים דאורייתא אבל מ"ת ירדו ונתגשמו למטה להיות מקור לכל התענוגים הגשמיים ולכן מ"ת בוכים על ירידתם כ"כ למטה מטה, ולזאת נצטוינו על מים למצה שיהי' מים שלנו פי' להפרידם מהילוכם בנהר ושיעמדו בבית בכדי שיהי' בחי' מי בוכים ואז יוכלו להיות מצה השמורה מחימוץ כי בעת הילוכם הנה מה שהם מקורים לתענוגים הגשמיים הנה זהו חמץ ושאר אבל ע"י היותם מי בוכים עי"ז יהיו אח"כ מתוקנים ללוש בהם המצה שהיא מיכלא דמהימנותא לחם של ביטול כו'.

קיצור, יבאר מארו"ל אשה לא תלוש אלא במים שלנו דוקא בבית כי עד שלא נבה"ע היו מים במים ואח"כ הבדיל ביניהם, מים עליונים הוא מקור לתענוגים רוחניים ומים תחתונים מקור לתענוגים גשמיים וע"י שמפרידים אותם מן הילוכם הגשמי בנהר נעשו מי בוכים שיוכלו להיות מצה מיכלא דמהימנותא לחם של ביטול כו'.

קלא] ולהבין בתוס' ביאור ענין מארו"ל אשה לא תלוש אלא במים שלנו כו', צ"ל מה שאנו אומרים בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאדם, ולכאורה יפלא ענין אומרם ז"ל שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ שלכן לא החמיץ הלא נצטוו מבצטור לחודש לאכול

נג) ב"ר פ"ה.
נד) בראשית ב, י.

מצה בליף פסח כמ"ש נה) בערב תאכלו מצות וכתוב (נו) על מצות ומרורים יאכלוהו, וגם קרא שהביא (נז) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים זה היה בבקר בצאתם ממצרים כמ"ש נח) בעצם היום הזה יצאו כל צבאות הוי' מאמ"צ, ומה שאנו אומרים מצה זו היינו קודם חצות מבערב כו', וגם צ"ל דלפי הסיפור משמע ג"כ שמצד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה לכן לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ, וצ"ל הא' מהו ענין זה לזה שע"י שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה עי"ז לא החמיץ, ואם זה קאי על וגאלם ג"כ אינו מובן שייכותם זה לזה שהרי גם משנגאלו הי' יכול הלהם להחמיץ כו', וגם מטעם כי גורשו אינו מספיק הלא כל שיעור זמן שיוכל להחמיץ זהו ערך קרוב לשליש שעה, וגם אם נאמר שבמצרים לא היו יכולים להתעכב גם זמן קטן זה הלא הי' צריך להחמיץ מיד בצאתם ממצרים בעת הילוכם שלא עסקו אז בעריכתם או בלישתם, א"ל שנאמר שמפני עוצם הגילוי לא הי' יכול להתחמץ כי החימוץ הוא הגבהה והתנשאות שאור שבעיסה הוא היצה"ר שלא יגורך דע, הנה גם זה אינו מספיק שאדרבא נהפוך הוא שהרי במצרים נאמר אני ולא מלאך שמפני שמצרים נק' ערות הארץ לא הי' יכול המלאך לירד לשם כ"א אני דוקא כמ"ש בכ"ד וא"כ הסברא נותנת שמפני שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה צ"ל גם עליית החמץ ג"כ כמו המצה וכמו בשתי הלחם דשבועות דכתיב (טו) חמץ תאפינה כו' וכמ"כ הי' צ"ל כאן, והב' אם נאמר שמ"מ מפני עוצם הגילוי לא הי' מציאות להרע דחמץ להתהוות הנה איך קיימו מה שנצטוו בערב תאכלו מצות, ושמרתם את המצות, למה צריכים שימור הלא ממילא לא יחמיץ וגם למה נצטוו הלא גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שגאולת מצרים תהי' על אופן זה, ואם נאמר שנצטוו שישמרו מפני כי הם אינם יודעים שתהי' עד"ז ולבסוף לא הספיק כו' ג"ז אינו נכון א"כ נצטוו שלא אליבא דאמת שהרי באמת לא הי' אפשר להחמיץ, וגם צ"ל מאי מביא ראי' מפסוק ויאפו כו' כי גורשו ממצרים הלא מזה אינו ראי' שזה הי' מחמת שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה והגם כי זה הי' ע"י מכת בכורות ראשית הי' צריך להביא קרא ט) דועברתי אני כו', והב' אפשר לומר הן אמת שעבר והכה כל בכור, אבל מנין לנו שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה שזה לכאורה אינו מבואר בקרא כו', וגם צ"ל מה שאומרים אח"כ מרור זה שאנו אוכלים כו' ע"ש שמררו המצרים את הי' אבותינו אשר גם זה לכאורה אינו מובן שלאחר שמספר ענין הגאולה שוב מתחיל

- נה) שמות י"ב, י"ח.
- נו) שם שם ט.
- נז) שם שם ל"ט.
- נח) שם שם מ"א.
- נט) ויקרא כ"ג, י"ז.
- ס) שמות י"ב, י"ב.

לספר השעבוד לכאורה הי' צריך לאמור תחלה ע"ש השעבוד כמו שמתחיל בסיפור עבדים היינו ואח"כ ויוציאם כו' וכן הי' צריך לסדר לאמר תחלה מרור זה שאנו אוכלים ואח"כ יאמר מצה זו, וגם למה במרור נא' זה ובמצה זו.

קיצור, הקשה על לא הספיק מציווי דבערב תאכלו מצות וגם זה בצאתם וזה מבערב, גם מה"ע לא הספיק הלא בצאתם האם לא יכלו לפוש שלישי

מצד החסד

שעה שזהו זמן שמחמיץ ואם מצד הגילוי הי' גם חמץ יכול להתקרב, ואם נאמר שעכ"פ מצד הגילוי לא החמיץ איך קיימו ושמרתם ואיך יצוה דבר שאינו נצרך הלא קמי שמיא גליא, וגם קרא דויאפו כי גורשו זה אינו מספיק רק שלא החמיץ, אבל מאין נאמר שזה מפני שנגלה עליהם ממה"מ וגם למה אינו מקדים מרור למצה כמו השעבוד שקדם לגאולה ולמה במרור נאמר זה ובמצה זו.

קרב] והענין יובן בהקדם ענין מים שלנו למה אמרו דוקא לשון מים שלנו שהכוונה הוא שעמדו בבית י"ב שעות הלילה א"כ למה לא

לא אמרו מים שעמדו בבית כל הלילה, אך זהו מפני כי ענין מים שלנו זהו ענין א' עם מ"ש סא) וילן יהושע בלילה ההוא כו', ועם מ"ש סב) ליני הלילה והי'

בבקר אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה' שכבי עד הבקר ביאר כאן ב' גאולות הא' גאולת טוב והב' גאולת אנכי. והענין הוא כנודע

אשר טוב הוא בחי' יסוד שנק' גואל כמ"ש במ"א בענין סמיכת גאולה לתפלה והוא הגואל בכלל כנודע ויש מה שנמשך הגאולה מבחי' אנכי הוא בחי' כתר, וכמו

שהי' ביצ"מ שארז"ל סג) ע"פ ובמורא גדול זה גילוי שכינה שז"ע עד שנגלה עליהם ממה"מ שפי' מלך הוא בחי' מל' מלכים ז"א או זו"נ, מלכי המלכים הם

חז"ב, מלך מלכי המלכים הוא בחי' כתר, והיינו ע"י הצעקה פנימית מעומקא דלבא דכתיב סד) ונצעק אל ה' אלקי אבותינו כו' עי"ז ויוציאנו הוי' אלקי' או"א

שהלבישו לזרועות דאריך, והיינו כי או"א במזלא אתכלילון שאבא יונק ממזל הח' ונוצר ואימא ממזל הי"ג ונקה שהמזלות הם נמשלים לשערות כו' אבל

כשהלבישו לזרועות חו"ג דא"א נמשך הגאולה לצאת ממצרים כמ"ש בסודר בד"ה עבדים היינו ובהגהות לשם בפ' ויקרא ע"ש, וזהו ע"ד זכו אחישנה שע"י זכות

התשובה אחישנה כו', דהנה כתיב סה) טוב דמה לך דודי לצבי כו' על הרי בתר וכתוב סו) ברח דודי ודמה לך כו' על הרי בשמים. וצ"ל מהו ענין הסיבוב

והבריחה הזה שעל הרי בתר ועל הרי בשמים, והענין כי הנה שלמה דיבר

- סא) יהושע ח, ט.
- סב) רות ג, יג.
- סג) ספרי פ' תבוא.
- סד) דברים כ"ו, ז.
- סה) שיר ב, ט"ו.
- סו) שם ח, י"ד.

במליצתו בשה"ש נגד כללות נש"י שדימה כנס"י לכלה ואלקות לדודי וענין הרי בתר הם בחי' טורי דפרודא ורומזים לד' מלכיות וכמ"ש באברהם בברית בין הבתרים (טז) ויבתר אותם בתוך ושם הראה לו ד' גליות אימה חשיכה כמ"ש רז"ל במד"ר במקומו ובכ"ד, וא"כ הסיבוב ז"ע התלבשות השכינה בע' שרים כענין שארז"ל (סח) גלו לבבל שכינה עמהם כו', ואמר טוב ודמה לך דודי היינו ז"א שידמה לבחי' המל' כי ע"י התלבשות בחי' מל' ממילא מאיר גם הארת ט"ס העליונות שהרי כל בנין המל' הוא מט"ס כנודע שז"ע ט' תקיעות וט' ברכות דר"ה כו' וזהו ודמה לך דודי לירד גם הארתו על הרי בתר הוא בחי' טורי דפרודא כו' וי"ל שענין הארת דודי הוא בכדי שיוכלו לצאת וכענין לכה דודי לקראת כלה שהוא בחי' האתעדל"ע שמעורר אתעדל"ת שהוא ההמשכה בכדי שיוכל להיות ההעלאה כו', וכ"ה בענין ירידת בחי' המל' דכתיב (טט) השוכן אתם בתוך כו' זהו לאגבא עליהו וזהו כבשה אחת בין ע' זאבים ומתקיימת כו' (ע), אמנם הגה על כל זה כתיב (עא) רגלי יורדות כו' לכן בכדי להיות העלאת המל' זהו ע"י הארת בחי' דודי הוא ז"א וכענין לכה דודי שאומרים בקבלת שבת כמ"ש בלש"ת בד"ה והי' מדי חדש בחדשו ע"ש, ולכן נאמר טוב דמה לך דודי פי' שכדי להיות הארתו צ"ל בחי' סיבוב היינו בחי' סוכ"ע בחי' מקיף ועכ"ז גם המקיף הלזה ג"כ פועל במכש"כ ממ"ש (עב) סר צלם מעליהם שהמקיף שהי' בהם פעל להיות חזקים כ"כ ולכן בהסיר המקיף מהם אל תיראום וכ"ש המקיף המאיר מבחי' דודי פועל שגם בהיותם בארץ לא להם כו' והיינו להיות כי מקיף הלז פועל שתהי' עליות המל' וממילא גם כנס"י תתעלה בעילוי אחר עילוי כו'. ואמנם בפסוק השני נא' ברח דודי ודמה לך פי' שבחי' דודי ידמה לך היינו לבחי' אוא"ס עצמותו ומהותו כו' והיינו שבחי' דודי הוא בחי' אדם יתעלה במעלות להיות ודמה לך היינו בחי' אא"ס בחי' כי לא אדם הוא ועי"ז יתעלה לבחי' הרי בשמים כו'.

קיצור. מים שלנו כענין וילן ליני הלילה ב' גאולות יסוד ז"א כתר ממת"מ

זכו אחישנה טוב ודמה לך דודי ברח דודי ואני בתוך הגולה, וגם דודי ודמה לך להיות בחי' הארת המקיף לכה דודי לקראת כלה טוב סוכ"ע והוא פועל במכש"כ מהצל דסר צלם ובפ' שני' נאמר ודמה לך לאוא"ס כי לא אדם הוא.

(סז) בראשית ט"ז, י.

(סח) מגילה כ"ט, א.

(סט) ויקרא ט"ז, ט"ז.

(ע) ראה אסת"ר בסופו, תנחומא תולדות ה'.

(עא) משלי ה, ה.

(עב) במדבר י"ד, ט.

קלג) וביאור הענין דכתיב (עג) חסידה ברושים ביתה, ופי' בזהר פ' פנחס דרי"ז ע"ב שקאי על בחי' מל' וע"י ירידתה בגלות בהתלבשות ע' שרים עי"ז עולה למעלה והיינו כי רוש הוא מל' (עד) ענבימו ענבי רוש לשון מרירות כמו שפרש"י ז"ל עשב מר וכן שרש פורה ראש ולענה (שה) פי' רש"י שרש מגדל עשב מר ולפי הענין הוא בחי' מרירות הגלות וגם ורוש ל' עניות ורש אין כל עו והיינו כי ד' הוא מה דלית ל'י' מגרמי' כלום כ"א מה שמקבלת מיסוד ז"א, אבל ריש הוא דל"י דלות פי' שגם שפע היסוד אין בו, וכמ"ש בפרדס שער האותיות הוא שער כ"ז פ"ג בענין ריש מל' (עז) ריש ועושר אל תתן ל'י, והנה חילוק גדול בין דל"י"ת לר"י"ש עם היות שרמו ב' האותיות בה (היינו בחי' מל') אל הדלות והעוני אך כי הדלות יש בה עוקץ והעוקץ הוא רמו אל היסוד כדפי' בפ"ז אבל ריש אין בה עוקץ כלל לרמו אל העניות יותר שאפילו היסוד אינו עמה כ"א היא לבדה עכ"ל, וי"ל שז"ע קרבן דלות ודלי דלות וזהו ורש אין כל, כל הוא בחי' יסוד כו' כל בשמים ובארץ, ולר"י"ש אין בו כל הוא בחי' יסוד כו', ואמנם ע"י ירידתה כ"כ מתעלה בעילוי אחר עילוי וזהו ברושים ביתה פי' ברוש הוא ארו גבוה מאד דעשר ע"ח) מיני ארזים הן ברוש ותדהר כו'. וכמארז"ל ע"ט) שלכן כנס"י נמשלו לעפר וכוכבים שכשהם יורדים יורדים עד לעפר וכשהם עולים עולים עד לשמים והיינו כי אינם בבחי' ממוצע כמו המל' שהיא נקודה ולפעמים היא בבחי' חיריק ולפעמים חולם ע"ג האותיות כו', ועל"י זו הוא מבחי' הירידה שבתחלה וזהו חסידה ברושים ביתה כו', וזהו ברח דודי ודמה לך לצבי כו' כי הנה הבריחה היא לבחי' שלמעלה מהשתל' כו' כמ"ש בזהר פ) בענין רישא דלא רישא ולא ידע ולא אתידע כו' ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך, ועד"ז הו"ע ברה דודי שהעל"י הוא שלא בהדרגה ונק' בריחה ע"ש שבורח מן ההשתל' שיש שם טו"ר לבחי' שלמעלה מהשתל' שאין שם רע כלל וזהו ודמה לך לעצמותו שלא יגורך רע, לצבי או לעופר האילים היינו איל בחור והיינו כי הצבי קל ברגליו כמ"ש פא) ועשהאל קל ברגליו כאחד הצביים, והיינו שרץ במרוצה מהר לעמק ומעמק להר ועד"ז הוא העל"י מירידתה לעלות למעלה מעלה מהשתל' המדריגות ונק' הרי בשמים כי

- (עג) תהלים ק"ד, י"ז.
 (עד) דברים ל"ב, ל"ב.
 (עה) שם כ"ט י"ז.
 (עו) ש"ב, י"ב, ג.
 (עז) משלי ל, ח.
 (עח) סוכה ל"ז, א.
 (עט) ראה מגילה ט"ז, א.
 (פ) זח"ג, רפ"ח, ב.
 (פא) ש"ב, ב, י"ח.

הנה הבושם הוא הריח הוא דבר שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף, וזהו ההפרש בין שמן המור ובין בשמים, שמן הוא בחי' חכמה כנודע ומור הוא בושם שהוא בחי' הארת העונג המאיר בחכ' וכן"ל פרק קכ"ח בענין העונג המלוּבש בשכל, אמנם עכ"ז זהו רק הארת העונג לבד ולא עצם העונג, וע' במ"א בד"ה בשעה שהקדימו (לד) בענין עונג שהוא מדבר מה שהוא אינו עצם העונג אבל עצם העונג אינו שייך שהוא מדבר מה כ"א ענג בעצם, ודוגמתו למטה זה"ע בשם עצמו שבו עצמו מלוּבש ריח טוב ואינו כמו שמן המור שהשמן הוא דבר בפ"ע שאין בו ריח כ"א ע"י המור הוא שנקלט הריח בשמן ופעולתו ב' דברים שמעידן את הבשר ומעכל ריח זיעת האדם ע"י המור שבו, אמנם הבשם הוא שם דבר ריח הבשמים שכל ענינם הוא לעשות הריח טוב באדם שהוא דבר שהנשמה נהנה ממנו פי' כח הרוחני נהנה ממנו ולא שמעידן את הבשר שהוא הנאת הגוף לבד כו', וא"כ ענין הרי בשמים הם בחי' חב"ד כמו שמתעלים בעצם עונג העצמי ע"י בחי' שפע הפנימי העונג העצמי שבע"י כו'.

קיצור, חסידה מל' ברושים ביתה ע"י בחי' ריש דלי דלות בזה"ג עלייתה מאד נעלה כבודו שהוא ארו הגבוה מכל האילנות כו' וזהו ברח למעלה מהשתל' רדל"א, ודמה לך לעצמותו (וענין דמה לך דודי י"ל שזהו כבי' עמו אנכי כו' גם בחי' אנכי הוא עמו כו') לצבי שרץ במרוצה מאד כו' על הרי בשמים חב"ד שמעלי' בפנימיות עונג העצמי כו'.

קדד ועפ"ז יובן ענין מעלת מה זכו אחישנה, דהנה בגאולת מצרים נאמר במ"ת אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ שיצ"מ נמשך מבחי' אנכי וזהו קול דודי הנה זה בא מדלג שדלג על הקץ מד' מאות שנה לרד"ו שנה ועיקר השעבוד הי' פ"ו שנה משנולדה מרים וכמארז"ל בזה הרבה בענין הדילוג על יצי"מ ולע"ל כו', והיינו שגאולת מצרים הי' מבחי' אנכי שמשם נמשך להיות אחישנה כו' והיינו שזכו ע"י ונצטק אל הוי' אלקי אבותינו בחי' צעקה פנימית וזהו עד שנגלה עליהם ממה"מ בחי' כתר כנ"ל פקל"ב, ולכן נק' הג הפסח ע"ש ופסח ה' על הפתח כי ענין הפתח הוא המשמש כניסה ויציאה כסדר המדריגות, אבל בפסח ופסח והיינו ודלג על הפתח דסדר ההשתל' כ"א מבחי' אחישנה כו' והיינו מבחי' אנכי וזהו ובמורא גדול זו גילוי שכינה היינו בחי' מד' דא"ס מד' מכ"ע, פי' מכ"ע היינו בחי' מד' דאצי' מקור כנס"י ואני בתוך הגולה פא), אבל מבחי' מלכותך בכ"ף הוא בחי' מד' דא"ס כמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות, עי"ז נמשך גאולת מצרים, הנה גאולה וגולה אתון דדין כאתון דדין רק שבגאולה מתוסף אות אלף והיינו הגאולה דאנכי כנודע שאל"ף רומז על בחי' הכתר ששרשו מד' דא"ס כו'. והנה כתיב פב) כימי צאתך מאמ"צ

פב) מיכה ה' פ"ו.

אראנו נפלאות, פי' שכמו שגאולת מצרים הי' ע"י אנכי והוא מפני כי זכו ע"י ונצעק כנ"ל, כן אראנו נפלאות לע"ל שיהי' אחישנה ע"י שיזכו בבחי' תשובה מעומקא דלבא וזהו דכתיב (פג) אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני, וכתיב (פד) אנכי אנכי הוא מנחמכם ב"פ אנכי, והענין יובן ע"פ מארו"ל במד"ר (פה) ע"פ נחמו נחמו עמי לקחה בכפליים כמ"ש (פו) כי לקחה מיד ה' כפליים בכל הטאתיה וניחמה בכפליים נחמו נחמו עמי (פז) וכן בגאולת מצרים נאמר פ"א אנכי ולע"ל נאמר ב"פ אנכי כו' והיינו כי בכתר יש ב' בחי' א"א וע"י ויצי"מ הי' ע"י שהלבישו לזרועות דא"א ולכן נאמר פעם א' אנכי, אבל לע"ל יהי' הגילוי מעת"י לכן נאמר ב"פ אנכי.

קיצור, מעלת אחישנה יצ"מ נמשך מאנכי, דיכוג גולה וגאולה א' יתירה כתר מל' דא"ס לע"ל ב"פ אנכי ניחמה בכפליים ב' הבחי' שבכתר.

וביאור הענין דהנה בפ"ק דר"ה די"א א' פליגי ר"א ור"י ר"א אמר בתשרי עתידין להגאל ור"י סובר בניסן עתידין להגאל, ולכאורה מהו ענין פלוגתתם ומאי נפ"מ מזה אם בתשרי אם בניסן כו', אך הענין הוא דהנה בסנהדרין פי"א דצ"ז ב' פליגי ר"א ור"י ר"א אם ישראל עושין תשובה נגאלין וא"ל אין נגאלין ור' יהושע סובר דהתשובה בא בכנס"י מלמעלה שמעמיד להם כו' ומביא קרא (פח) חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו לא בתשומע"ט תגאלו והיינו לא ע"י התעוררות שמצד עצמם כ"א שיתעוררו ע"י שמעמיד להם מלך כו' ועי"ז יבואו לתשובה, ואם כי שניהם מודים שצ"ל תשובה דוקא וכמאמר (פט) משיח בן דוד לריב"ל אימתי קאתי מר א"ל היום היינו היום אם בקולו תשמעו שהוא בחי' תשובה כו' ומ"מ בזה פליגי אם זהו ע"י התעוררות מצד עצמם על כל החטאים ועוונות ופשעים ואו שיתעוררו מלמעלה ע"י ההנהגה שינהיגם כו', שר"א סובר שיתעוררו מעצמם ור"י סובר שיהי' ההנהגה מלמעלה, שזהו כענין ההבדל וההפרש בין בעתה לאחישנה רק שפלוגתת ר"א ור"י שניהם בתשובה ובעתה הכוונה ע"י מעשים טובים בעצם כו', אך לפ"ז אינו מובן איך חוטא נשכר דהלא אם היו מקיימים התומ"צ הי' בעתה וכשפגמו והעבירו את הדרך יהי' אחישנה א"כ חוטא נשכר כו', והענין הוא דהנה ענין התשובה אין הכוונה על חטא ועון דוקא כ"א מצות התשובה הוא חיוב על כל א' וא' גם על הצדיק שלא חטא

(פג) ישעיה י"ג, כ"ה.

(פד) שם ג"א, י"ב.

(פה) איכ"ר ספ"א. ילקוט שמעוני בישע"י מ.

(פו) ישע"י מ, ב.

(פז) שם שם א.

(פח) שם ג"ב ג.

(פט) סנהדרין צ"ח, א.

מצי"ג

מעולם שלזה מצות התשובה היא כמנין התרי"ג מצות ואם נאמר שהצדיק א"צ לתשובה א"כ חסר אצלו מצוה א' מתרי"ג ולא נשאר כי אם תרי"ב מצות שא"א לומר כן, אלא שכמו לע"ל משיח אתא לאתבא צדיקיא בתויבתא, כן גם עכשיו בעבודה יש ענין התשובה שהיא מצוה ככל המצות שבתרי"ג מצות והיינו שבכל לילה צריך לעשות חשבון בעצמו לחשוב כל המעשים והדיבורים והמח' אולי ימצא תמצא בהם איזהו שמץ פסול, אך גם הצדיק גמור שהוא שונא רע כמ"ש סבש"ב צ), עכ"ז גם הוא יכול לקיים מצות התשובה ע"ד שאמר בתד"א צא) הי' רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפים וזה יכול גם הצ"ג לקיים שיוסיף על למודו בכ"י או יוסיף זהירות יתירה שי"ל שלפי התד"א זהו ג"כ בכלל התשובה כו' או ענין התבודדות זיכוד החזרת הנפש למקורו דבכל יומא מסתכלי בנפשייהו כאלו ההוא יומא מסתלקי מעלמא צב), בחי' שוב יום אחד לפני מיתתך צג), והרי נק' בזהר זכאי קשוט שהוא זכאי עכ"ז ההסתכלות כאלו ההוא יומא כו' ז"ע התשובה שוב כו' והרוח תשוב צד), ועי"ז הוא כל יומי בתשובה כו', ועפ"ז יובן פלוגתת ר"א ור"י שלפי שר"א סובר אם ישראל עושין תשובה נגאלין שהוא ע"י התעוררות מלמטה דוקא לכן ס"ל בתשרי עתידין להגאל כי תשרי הוא זמן התשובה ולכן שם תשרי מורה על התשובה מל' תשרי ותשובה צה) וגם האותיות הם תשר"ק שהוא החזרה למקורו כו', ור"י סובר שהגם שיהי' תשובה עכ"ז יהי' ע"י שיערה עלינו רוח ממרום לבוא לתשובה מעומקא דלבא ויבער הרע מקרבינו כמ"ש צו) והסירותי את לב האבן כו', לכן סובר שבניסן עתידין להגאל כי ניסן הוא זמן המאיר מלמעלמ"ט לכן הי' יצי"מ ע"י דיילוג מלמעלמ"ט ובפסח נפתחים אוצרות טל צו) שהוא מלמעלה למטה, וכן גם גאולה אחרונה תהי' עדי"ז ולכן תהי' בניסן כו'.

קיצור, פלוגתת ר"א ור"י אם בניסן אם בתשרי לפי דפליגי אם ע"י תשובה מלמעלמ"ט או תשובה הבאה מלמעלה כו' כענין בעתה אחישנה ולכאורה חוטא נשכר אך התשובה אינה על החטא דוקא כ"א ע"ד זכאי קשוט כו' ע"ד שוב, וע' בת"א בד"ה ויהי מקץ הראשון.

והנה במד"ר פ' בא דק"ל ע"ב סתם כו' יהושע שבניסן עתידין להגאל קלו) והביאו ראי' מפסוק כימי צאתך מאמ"צ כימי ממש היינו בניסן

צ) פ"י ופי"ד.

צא) ע"י לעיל הערה שע"ב.

צב) ראה זח"א ר"כ, א.

צג) אבות פ"ב, מ"י.

צד) קהלת י"ב, ז.

צה) ויקיר פכ"ט, ז.

צו) יחזקאל י"א, י"ט.

צז) פדר"א, פלי"ב.

שבו נגאלו, ולכאורה צ"ל למה סתמו סתם כר"ל ולכאו' הי' מקום לומר מפני ששתק ר"א אך הי' צריך לומר ומודה ר"א לר"ל, ובאמת גם כי שתק עכ"ז סובר כמו שקבל כו', והענין הוא דהנה במד"ר בא ספט"ו ביצ"מ אירוסין הי' ולא מסר להם אלא הלבנה בלבד שנא' החדש הזה לכם אבל לע"ל ביהמ"ש הי' נשואין ומוסר להם את הכל והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים, ובפ' במדבר ארו"ל במד"ר פ"ב דרי"ב ב' לע"ל משלן לכוכבים מה הכוכבים מזהירים בכל הרקיע כך הם מזהירים לע"ל שנא' והמשכילים יזהירו כו' ולמה גמשלו בכוכבים ולא בחמה ולבנה אלא אברהם ויצחק (וע' בעיו"ס מה שפי' ע"ז) ויעקב בכוכבים לע"ל החמה והלבנה בושים כו' וחפרה כו' ובושה כו' (ישעי' כ"ד) והכוכבים אינם בושים כך אברהם כו' בשביל כו' והכוכבים אינם בושים כך יעקב אין לו בושה שנא' לא עתה יבוש יעקב כו' (ישעי' כ"ט) למה בראותו ילדיו כו' שכולם צדיקים שנא' כולך יפה רעיתי ובוח"ב ר"פ שמות ובמק"מ שם דזהר הרקיע היינו בינה דהיא רקיע תמינאה דבי כוכביא כמ"ש בפ' ויצא דקס"ב ב', וחמה ולבנה הם זו"נ אשר מזו"נ יש יניקה וזהו שמהידים והרגלים גדילים צפרנים שזהו שממית בידים תתפש וכמארו"ל במד"ר צח) באיזה זכות כו' בזכות הידים של עשו כו', וזהו שבע"ש צריכים ליטול צפרנים וגם לפנות קורי עכביש כמ"ש המג"א צט) כי ענינם א' הוא, ולכן יש להם בושה לע"ל אבל הכוכבים אין להם בושה כי הם בבינה שנק' עלמא דחירו' מ' סתומה יין המשומר ממגע נכרי לכן אין להם בושה ואדרבה משם נמשך טהרת הידים שז"ע נט"י ששופכים רביעית מים על הידים ועי"ז מטהרים הידים כי ימותו ולא בחכ' ששבה"כ הי' רק בז"ת דס"ג דבינה אבל ג"ר דבינה היא תרדל"מ עם החכ' ולכן אין להם בושה כו', וז"ע התשובה שהוא אותיות בושתי. והיינו שע"י התשובה לא יבוא לידי בושתי, וצ"ע הלא בכ"ע אמרו (ק) כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם אוכם הוא נגד עילת העילות, וי"ל בזה ב' תי' הא' שמ"ש אוכם אוכם זהו בחי' א"א בחי' התחתונה שבכתר אבל לע"ל בימוהמ"ש יתגלה פנימיות הכתר כמ"ש (קא) אפס בלתך גואלינו לימוהמ"ש שלימוהמ"ש יהי' גילוי בחי' אפס שלמעלה מאין שהי' הגילוי ביצי"מ שזהו א' דאנכי בחי' אין ולע"ל יהי' בחי' אפס בחי' פנימי' הכתר כו', ועי"ל הוא העיקר כי יש ב' בחי' בושה הא' הוא הבושה שמתבושש מחטאיו כו', והב' הוא בושה דקדושה כענין יר"ע שנק' יראה בשת וכמו מי שמתבושש לגבי הגדול ממנו שזהו מעלה גדולה נגד התקיף בדעתו שאינו מתבושש שהוא קרוב לחוצפא וגסות הגם כי יודע ערכו עכ"ז אינו מתבושש וזהו

צח) ב"ר ס"פ ס"ו.

צט) אר"ח ר"ס רס"ב.

ק) ת"ז תי' עיי"ן בסופו. ב"פ „אוכם" כ"כ ג"כ בלקו"ת ביאור זאת הקת ס"ה.

קא) תפלת שחרית לשבת.

מעלת ישראל ביישנים הם כו' ועד"ו הו"ע אוכם אוכם דכתר, וזהו דכתיב קב) ולא נבוש לעולם הכוונה על בוש מפני חטא ועון ואותה אנו מבקשים ולא נבוש ולא נכלם לע"ו כי בחייהן אינם רואין אבל במיתתם רואים ואז הבושה גדולה מאד מאד מכל המחשבות ומכל הדבורים אשר לא לה' המה וכ"ש מבחי' מעשה אם יעשה א' ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם או העדר עשיית הטוב דמ"ע כו' וע"י שיעמיק דעתו להיות ממארי דחושבנא על כל המעשים והדיבורים ומח' אשר לא לה' המה ועי"ו ולא נבוש כו', גם י"ל ע"ד כל א' נכוה מחופתו של חברו לע"ל שזהו כענין יראה בשת, ומ"ש אין להם בוש זהו מהפגם כו'.

ק"צור, במד"ר בא סתם כר"י יצי"מ אירוסין לבנה בימותמ"ש נשואין הכוכבים אין להם בוש בינה, חמה ולבנה זו"ג מידיים ורגלים גדילים צפרנים, נט"י, חו"ב תרדל"מ ולכן אין להם בוש תשובה אותיות בשת ועי"ו ולא נבוש לע"ו וצ"ל מענין אוכם וי"ל זהו א"א ובימותמ"ש אפס ע"י והעיקר כי אוכם ע"ד יראה בשת כל א' נכוה כו', ואין להם בוש זהו מהפגם כו'.

קלז) וזהו שר"א סובר בתשרי עתידין להגאל לפ"ד שסובר אם ישראל עושין תשו' דוקא שזמנו בתשרי כנ"ל ולכן אז זמן סוכה ששיעורה שאם כוכבים נראים מתוכה כשרה שהוא בחי' מה שהכוכבים אין להם בוש כו' ע"י התשו' דר"ה ועשיית ויה"כ כו', ועפי"ו יובן ג"כ מה דאיתא בילקוט ריש שה"ש דפליגי ר"א ור"י עד היכן החכ' שרוי' אם במוח אם בלב שר"א סובר שהחכ' שרוי' במוח ור"י סובר בלב, ופליגי בפלוגתא דדוד ושלמה שדוד סובר כר"א ושלמה כר"י, והענין הוא דר"א סובר שאם עושי' תשו' נגאלין ונודע שתש"ע הוא בבינה שהוא בחי' תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד ולכן סובר שהחכמה שרוי' במוח הוא יו"ד דשם הוי' כמ"ש בת"ז קג) חכ' מוחא כו' וכן דוד סובר כן והוא ע"פ מארו"ל ברפ"ק דע"ז לא דוד ראוי לאותה מעשה ולא ישראל ראוי לאותה מעשה אלא שאם חטא יחיד אומרים לו כלך כו' נאום הגבר הוקם על שהקים עולה של תשובה, וא"כ הוא ראש לשבים שהרי אם חטא יחיד אומרים לו כלך כו' פי' ראש לשבים שהגיע לבחי' תשובה שהיא היותר מעולה כמו הראש בכל הגוף כו' והיינו בחי' תשובה עילאה שהוא בבינה, ועוד דהע"ה עצם מדריגתו הי' בחי' המל' א"כ תשובתו הי' בבחי' בינה, וגם הוקם על הוא מאה ברכות וכנודע שמספר מאה הוא בבינה כו', ואמנם ר"י סובר שלא בכסף תגאלו לא בתשומע"ט תגאלו והיינו שהתעוררות התשובה הוא שיערה עלינו רוח נאמרום ע"י שיעמיד מלך כו', והיינו מפני דכתיב קד) רני ושמחי בת ציון כי הנני

קב) תפלת שחרית.

קג) בהקדמה.

קד) זכרי' ב, י"ד.

בא ושכנתי בתוכך דוקא, פי' כי הנה ארו"ל קח) לא זו מחבבה עד שקראה בתי לא זו מחבבה כו' אחותי אמי כו' ונודע כי אמי היא בחי' בינה, ולע"ל נאמר רני ושמתי בת דוקא מפני כי הנני הוא בחי' אוא"ס ב"ה עצומ"ה בא ושכנתי בתוכך דוקא כו' כי לע"ל תתעלה המל' למעלה מבחי' אחותי ולמעלה מבחי' אימא ג"כ כי א"ה עט"ב שהיא בעצמה תהי' העטרה והכתר דאו"ה שלמעלה מבחי' בינה דאו"י כו' ולכן והי' ביום קו) ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני ים הקדמוני הוא בחי' חכ' קדמוני הוא קדם שלמעלה מהשתל' החכ' ועכ"ז יצאו המ"ח מירושלים דוקא מפני כי היא בחי' כתר דאו"ה, ולכן עתידים קו) צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה עכשו מלמעלמ"ט כן תהי' לע"ל מלמטלמ"ע כו' ולכן סובר שבניסן שהוא כסדר המדרגות אביב אב י"ב אלף בית כסדר היינו בחי' מל' שמקבלת מלמע' כמו עכשו שבניסן קיבלה כנס"י מלמעלה שז"ע עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה כו' כן גם לע"ל בחדש האביב יהי' עתידין להגאל כו' ג"כ מלמעלמ"ט שגם התשו' תהי' עד"ז כו' וכן שלמה סובר כן והיינו מפני שלמה הוא בחי' מל' דכתי' בי' קח) והמלך שלמה ברוך פי' מקבל הברכה שהוא בחי' בת מקבל וגם שלמה מלך שהשלום שלו הוא יסוד המשפיע למעל', וגם שלמה הוא בה' והקרי בחולם כענין וא"ו שהוא זו"ג לכן סובר כר"י כו' רני ושמתי בת כו', ופי' היכן החכ' שרוי' לר"א החכ' הוא בחי' מוחין דאבא שהם למעלה מהשתל' כו' ולר"י החכ' הוא בחי' השגה שכל המושג ולכן סובר שהוא בכינה ע"ד בינה ליבא ובה הלב מבין ושרש מחלקותם הוא לפי הנ"ל בענין אם בתשרי אם בניסן ואם ע"י תשו' מלמעלמ"ט או מלמטלמ"ע כנ"ל באורך ובפי' חכ' לר"א הוא החכ' שלמעלה מהשתל' ולר"י בחי' החכ' שהיא השגה והבנה ושניהם נק' חכ' כמ"ש בסש"ב פ"ג ופי"ה, וע' בלקו"ת בד"ה אלה פקודי בענין משכן העדות ובד"ה מצה זו וע' ביאור ולא תשבית כו'.

קיצור, ר"א ור"י בפלוגתא דוד ושלמה היכן החכ' שרוי' דוד ראש לשבים סובר כר"א תשו"ע, שלמה מל' ברוך סובר כר"י בת מקבל לע"ל רני בת דוקא כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא וב"פ בחכ' לר"א ולר"י כמ"ש בסש"ב. **ועפ"ז** יובן ענין מצה זו כו' עד שנגלה עליהם ממה"מ שזה קאי על המצה שאחר חצות וקיימו הציווי בערב תאכלו מצות באכלם הפסח על מצות ומרורים כו', ואצלינו גם מצה שקודם חצות הוא ע"ש שנגלה ממה"מ כו' ומרומז בתיבת זו שהוא זי"ן וא"ו לומר שזהו כמארז"ל קט) מה

קח) ראה שמ"ר ספג"ב. במ"ר פי"ב, ח. שהשיר ספ"ג. פסיקתא דרי"כ פ"א.

קו) זכרי י"ד, ח.

קז) ב"ב ע"ה, ב.

קח) מ"א ב, מ"ה.

קט) מכילתא פי"ו.

תורת שמואל

שביעי רשות אף ששה רשות וע"ז רומז ז' וא"ו, מלבד הציווי דבערב תאכלו מצות הנה אנו אוכלים מצה זו ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה כו', והראי' היא מפסוק ויאפו אשר בו דוקא מרומז ענין הגילוי מלבד מה שלא יוכלו להתמהמה מחמת כי גורשו שזה לבד עדיין אינו מספיק כנ"ל, והענין הוא דבת"י קי' פי' בתרגומו ע"פ ויאפו את הבצק ששטחו הבצק ע"ג ראשיהם ואפו אותם עוגות בחום השמש ע"ש ופי' וענין חום השמש הוא בעבודה בחי' שמש ומגן הוי' כו' והחום הוא מה שפעל בהם שם הוי' להיות בבחי' חום האהבה ורשפי אש כו', וא"כ מאחר שפעל בהם שם הוי' מוכרח לומר שהרגישו גם בחי' אנכי ג"כ שהוא הפועל להיות שם הוי' בבחי' אלקיך ע"ד שבמ"ת שלהיות שהדיבור דיבורו של הקב"ה חשוב מעשה פעל בנו להיות הוי' בבחי' אלקיך ממש וכאן בצאת ישראל ממצרים פעל בהם שיהי' גיוזונים שלשים יום מהעוגות שנאפו על חום שמש הוי' כו' א"כ בהכרח שהרגישו גם בחי' האנכי מקור למקור לחום האהבה והרשפי אש כו', וזהו ובמורא גדול זו גילוי שכינה מורא זהו מקור היראה אבל הוא בהרגש וכענין החרדה בחברי דניאל כו' מפני שמזלייתה חזי' קיא) בבחי' ראי' כו', וא"כ מתורץ כל הקושיות שהקשינו ונשאר לבאר למה מקדימים מצה למרור ומפני מה במרור נא' זה, והענין הוא דהנה גם עכשיו בעבודה יש כל הבחי' שהי' במצרים וכמ"ש ברע"מ קיב) בחומר דא ק"ו ובלבנים דא ליבון הלכתא כו', א"כ מתורץ מ"ש מרור אחר מצה שגם אחר הגאולה יש שעבוד הנה שכ"ז הוא מחמת חטא עה"ד תירוץ וקושיא כו' וגם כי יצי"מ יש בכ"י וא"ל השעבוד שאחר הגאולה אינו שייך יצי"מ אח"כ כו', וענין שנאמר בו ל' זה הוא כי מרור סידורו בקערה בקו האמצעי לפי שהוא התעוררות ר"ר מדתו של יעקב כו' ונודע כי משה מלגו ויעקב מלבר ומשה נתנבא בזה כו', וכן לע"ל ע"י השעבוד שע"ז רומז המרור הנה ע"י ק"ו וליבון הלכתא נזכה לע"ל לאמור ב"פ זה כמ"ש קיג) ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה זה הוי' קוינו לו שזהו הדילוג דלע"ל ולכן פסוק קיד) קול דודי דרשו על יצי"מ וגם על לע"ל כו'.

קיצור, זו מה שביעי רשות אף ששה רשות, וזהו ע"י שנגלה והראי' מפסוק ויאפו ע"פ הת"י שאפו על השמש, שמש הוי' א"כ הרגישו אנכי ג"כ ואמירת מצה קודם מרור לפי שגם עכשיו בחומר דא ק"ו ליבון הלכתא ומרור

קי) שמות י"ב, ל"ט.

קיא) מגילה ג, א.

קיב) זח"ג קנ"ג, א.

קיג) ישעי' כ"ה, ט.

קיד) מדרש שה"ש פ"ב, י"ט.

בקו האמצעי משה מלגאו ויעקב מלבר ומשה נתנבא בזה ולע"ל ב"פ זה ולכן קול דודי הנה זה בא מדלג ביצי"מ ולע"ל כו'.

קלט) והנה נת"ל פ' קל"ח שמה שאנו אומרים מצה זו הוא כי מלבד מה שנצטוינו לדורות בערב תאכלו מצות זהו מפני שלא הספיק בצקת אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם לכן בכדי שיהי' מצה זו צ"ל מים שלנו דוקא פי' וענין הלינה שלהם נת' לעיל פרק ק"ל בכדי להפסיק את הילוכם הגשמי בנהר שהם הולכים ורודפים מהר כמו האדם שמתאוה איזהו דבר הנה ראשו נושא את רגליו שלא ירגיש כלל ביגיעת רגליו מפני גודל מרוצת וטרדת המוח שרוצה בדבר ההוא וכ"ה בהילוך מרוצת הנהר שרדיפת הילוכו הוא כמו שרודף אחר השפעתו שמים יורדי' מגבוה לנמוך להיות כי המים משפיעים כל מיני תענוג והילוך רדיפת הנהר זהו מורה על רוב מרוצתם והשפעתם אשר כ"ז הוא מחמת שנפלגו מ"ת ממ"ע ולכן המ"ת ירדו ממעלתם הראשונה להיות מצמיחים תענוגים הגשמיים כו' שזהו ע"י רקיע המבדיל וכמו קרומא דפסיק במעי דב"ג שאנו רואים ריחוק הערך והתבדל שבין אברי הנשימה לאברי המזון שאברי הנשימה הם בתכלית הדקות והרוחני' ואברי המזון הם גשמי' כלים המוציאים פרש ופסולת כו' אשר כ"ז נעשה מן הקרומא דפסיק כו', כ"ה בענין הרקיע שהוא רקיע המבדיל בין מ"ע שהם בתכלית העילוי מקור תענוגים רוחני' שבג"ע התחתון וג"ע העליון ועוד יותר נפלא עד אין קץ דהיינו כמו שבחי' נהר זה עצמו יוצא מעדן ה"ע דאצי' להיות בבחי' רחובות הנהר דבינה הוא השגה והבנה באוא"ס ב"ה עצומה כמו שהוא באצי' גילוי ההעלם כו', אבל מ"ת ירדו ונתגשמו כנ"ל, ולזאת מ"ת בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו' וז"ע הלינה שהמים צריכים לצון בבית לנוח מרדיפתם והילוכם הגשמי שע"ז יבוא להתעוררות להיות בבחי' מי בוכים על ירידתם העצומה מאד וכמו מי שהוא טרוד בהבלי העוה"ז הנה כ"ז היותו טרוד מאד א"י כלל מהיותו נפרד אבל כשנח מיגיעותיו העצומים אז הוא יכול לבוא לידי הרהור תשובה על דרכו והילוכו איך שהוא נפרד כו', וכ"ה בענין המים שע"י ששואבין אותם מן הנהר קודם שקיעת החמה בעוד שהחמה היא בחי' שמש הוי' עדיין ניכר קצת ואז ע"י שמלינים אותם בבית באים להיות מי בוכים כו' ואז הם ראוים ללוש בהם עיסת מצה שהוא לחמא דמהימנותא פי' שמחזקת בחי' האמונה בכנס"י כו', והענין הוא דכתיב קטו) בראשית שליחות משה לבנ"י ויאמין העם והיינו מפני כי ישראל הם מאמינים בני מאמינים בני אברהם ראש לכל המאמינים כדכתיב קטז) והאמין בהי', וע"י שאכלו מצה

קטו) שמות ד, ל"א.

קטז) בראשית ט"ו, ו.

נתחזקה בהם האמונה ביתר שאת עד שבק"ס כתיב קיז) ויאמינו בהוי' ובמשה עבדו הרי נתחזקו באמונתם שלא די מה שהאמינו בהוי' כ"א גם במשה עבד ה' כו' שזהו ע"י אכילת מצה, ויש בלחם זה ב' בחי' הא' מה שבערב תאכלו מצות הוא המצה שקודם חצות לילה פעל בהם האמונה שיצאו ממצרים למדבר וגם צידה לא עשו להם כ"א האמינו בהוי' שהוא יכלכלם במדבר כו', וע"י שאפו העוגות בחום שמש הוי' כנ"ל נתחזקו באמונתם עד שנחשון בן עמינדב נשיא למטת יהודה קפץ בים כמארוז"ל קיח) שזהו מגודל חיזוק אמונתו בה' אלקינו שאמר למשה נטה את ירך על הים ובקעהו כו' וכן כל ישראל נתחזקו באמונתם בחיזוק נפלא מאד ולכן תחלה נא' בהם ויאמן העם דנודע פי' עם מל' עוממות גהלים שכבר נכבה שלהוביתם כו' אבל בקי"ס נא' ויאמינו בהוי' ולא די בזה אלא גם במשה עבדו כו' ולשון עם נא' גבי יראה, אבל האמונה היתה בתוקף מאד וזה נתחזקה אצלם ע"י שאכלו עוגות מצות אשר הוציאו ממצרים ולא הספיק להחמיץ מחמת עוצם גילוי שכניה מל' דא"ס לא הי' מקום להחמיץ להתפשט כלל עד שנתבטל לגמרי ולא נחמץ הבצק ואפו אותם בחום שמש הוי' כנ"ל ולכן ע"י אכילה זו נתחזקה האמונה בם כו' וכן מצה שלנו גם מה שקודם חצות אנו אוכלים ע"ש שלא הספיק כו' ולכן היא הנותנת כח בעבודה לצאת ממצרים ולבוא לקרי"ס שבעבודה שבכ"י כמ"ש מזה במ"א ע' בד"ה והחרים בד"ה שם בצאת ישראל ממצרים קיט) בענין קרי"ס ויצי"מ שבעבודה בכ"י כו' ובכדי שיהי' המצה באופן כזה צ"ל המים ממים שלנו דוקא כו'.

ק"צו, שלמצה צ"ל מים שלנו שנפסק הילוכם ואז יכולים להיות מי בוכים ולכן אינו מחמיץ כ"כ ומחזק האמונה בכלליות נש"י ומצה דרשות מחזק האמונה עד שיוכל לבוא לבחי' קרי"ס כו'.

קמ) וביאור הענין דהנה מי ים סוף נק' בפסוק בשם מים עזים כמ"ש קכ) והים בקעת לפניהם ואת רודפיהם השלכת במצולות במים עזים, וצ"ל מהו קריאת שם מים עזים, ואם ע"ש תקפם נק' כן הלא באמת יש מים שמימיהם חזקים יותר הרבה ממים אלו, ולמה נק' עזים, והענין יובן ע"פ משרו"ל במדרש כונן ע"פ יהי רקיע תובא ביר"ג פ' בראשית ע"פ הנ"ל וביר"ק ערך ים א' איתן ב' יום שני אמר הקב"ה יהי רקיע בתוך המים אמר למים התפלגו לשני הצאים ותעלו חצים למעלה וחצים למטה זדו ועלו כולם א"ל הקב"ה אני אמרתי לכם עלו חצים למעלה וחצים למטה ואתם עליתם כולכם

קיז) שמות י"ד, ל"א.

קיח) סוטה ל"ו, א.

קיט) כנראה הכונה לסוף הדרוש ושחרית אחרון של פסח — תרל"א (נדפס בלקו"ת

תורת שמואל שער שני).

קכ) נחמ"ט, י"א.

למעלה אמרו המים לא נרד העיזו פניהם לפני הבורא ולכך נק' מים עזים מה עשה הקב"ה הושיט אצבעו הקטנה וקרעם לשני קרעים ונפלו חצים למטה בע"כ הה"ד ויאמר אלקים יהי רקיע א"ת רקיע אלא קריע וביקש הקב"ה לשורפם עד שעמדו והתחננו לפניו א"ל דעו לכם שאני מבקש להעביר את בני בנעלים בתוכם אם אני מבקש לעשותכם ים ים יבשה יבשה מיד התנה זה עמהם, וז"ש וישב הים לפנות בקר דאתנו לתנאו והיינו התנאי הנ"ל שהתנה הקב"ה עם הים שיקרע לפני ישראל, וצ"ל הלא מ"ש במדרש כונן שמבקש להעביר את בניו בנעלים זה לא הי' בקריעת י"ס כי אם לע"ל כתיב קכא) והחרים כו' והדריך בנעלים שבאמת זהו מעלה יותר גדולה ונפלאה על קרי"ס כמ"ש בד"ה והחרים בסופו, אך מ"מ י"ל שגם קרי"ס הוא בכלל זה וע"ש שהעיזו נק' מים עזים וא"כ מה שקרע את הים ז"ע ביטול עזותם כו', ולהבין זה צ"ל שרש ענין קרי"ס, וגם מה שלפני קרי"ס עמדו משה וכל ישראל לילה שלימה לפני הים בלתי עשיית שום דבר כמ"ש קכב) ואתם תחרישון ומה הי' ענין עמידתם ולאיהו צורך הוא הלא גם בתחלת הלילה הי' יכול לקרוע להם הים או שלא יגיעו המצרים עד הבקר, ולמה ה"ל שיעמדו כל הלילה ולא קרב זה לזה כמ"ש קכג) ולא קרב זא"ז כל הלילה ע"י העמוד אש וענן שהאיר לישראל והאפיר למצרים כו', אך הענין הוא דכמו במצה שיהי' לחם מצה מיכלא דמהימניתא צ"ל מים שלנו דוקא כן בכדי שיהיו ישראל יכולים לעבור בתוך הים ביבשה שכ"ז הוא הכנה למ"ת כנודע הי' צריכים לעמוד תחלה לילה שלימה כענין וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק וארו"ל קכד) שלן בעומקה של הלכה, וכן ליני הלילה ג"כ הכוונה עד"ז, וכן הי' לינתם שלנו קודם שהי' קרי"ס בכדי שלא יקרב זל"ה, כי יש בחי' זה בלעו"ז כמ"ש קכה) את זה לעו"ז עשה האלקי', ובכדי שלא יקרב זה דלעו"ז לבחי' זה דקדושה זהו ע"י עמוד אש וענן שהחשיך למצרים בחי' זה דסט"א והאיר לישראל זה דקדושה וע"י עמידתם כל הלילה האיר בהם בחי' זה כמו שהוא נבדל מן בחי' זה דלעו"ז, ובעבודה הנה זה הוא בחי' אספה"מ כמארו"ל ומשה נתנבא בזה זה הדבר בחי' אספה"מ כו', ונודע ממארו"ל קכו) ע"פ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בישראל לא קם אבל באומה"ע קם ומנו בלעם, והיינו בחי' ג' דברים ששנו רו"ל בפ"ה דאבות מי"ט עק רעה ורוח גבוה ונפש רחבה שהוא מתלמידיו של בלעם הרשע, ובלעם עצמו

קכא) ישע"י י"א, ט"ו.

קכב) שמות י"ד, י"ד.

קכג) שם שם כ.

קכד) מגילה ג, ב.

קכה) קהלת ז, י"ד.

קכו) ספרי סוף דברים. במ"ר פי"ד, כ.

הוא מקור ג"ד הנ"ל והוא היפך בתכלית מן משרע"ה שהי' עניו מאד מכל האדם, ונחנו מה בלתי שום תפיסא לגמרי כו', ובכדי לברר שיהי' הביטול בלי שום רמות רוחא ושלא יביט בחבירו איך ומה לו בכדי שלא יקנא בטובתו וכן להיות נפש שפלה זה"ע עמידתם כל הלילה שאו קרב לבן של ישראל להקב"ה כמארז"ל (קכז) ע"פ ופרעה הקריב שהקריב את לבן לשמים כי ע"י שפרעה הי' מאחוריהם וים הולך וסוער וגלגולה זקפין עי"ז כוונו לבן לשמים כו' ואז אחרי עבור כל הלילה בבחי' עמידתן זה כו' בהיות הבקר הי' קריעת ים סוף כו'. **קיצור**, מה שנק' ים מים עזים ע"ש שהעיון, וענין קרי"ס זהו ביטול עזותם, ועמידת ישראל כל הלילה זהו כענין מים שלנו שכמו בכדי להיות לחם מצה צ"ל מים שלנו כמ"כ כדי לעבור בים שזהו הכנה למ"ת צריך להיות עמידתם כל הלילה, ע"ד ליני הלילה, וע"ד וילן יהושע שלן בעומקה של הלכה כו'.

קמא) ולהבין ענין קרי"ס הנה ידוע כי ים ויבשה הם עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא וכל מה שיש בים יש ביבשה רק שהברואים שביבשה אם כי הם מקבלים חיות מהיבשה כמ"ש (קכח) ארץ שממנה תוציא לחם עכ"ז הנם נפרדים מן היבשה ויכולים לקבל חיותם גם בהיותם שטים ע"פ המים או בהיותם באויר, ולא כן הברואים שבים שהם מובלעים במי הים ואינם יכולים לחיות אפ"ל שעה אחת בלתי המים וכמארז"ל (קכט) דגים שבים מיד כשפורשין מן המים הם מתים כו' והיינו כי מפני כי מקבלים חיותם מן המים הם מובלעים במי הים עד שאינם יכולים לחיות רגע בלעדם כו', ושרש שרשן של ב' בחי' אלו דעלמא דאתכסייא ועדאת"ג הם ב' שמות הוי' שלפני יגמה"ר כי ב' בחי' אלו דים ויבשה ישנם עד רום המעלות, והיינו כמו שהוא במל' דאצי' כן הוא עד רום המעלות למעלה מעלה, והענין הוא דהנה בחי' מל' דאצי' היא ממוצע בין אצי' לבי"ע שהמל' היא המהווה כלליות התהוות בי"ע ונודע כי הממוצע צ"ל כלול מב' בחי' שמהברם יחד וזהו בחי' ים ויבשה שבחי' המל' הנק' ים זהו בחי' פרצוף הפנימי שבמל' שנק' ים סוף סופא דכל דרגין ע"ש שכונס אורות האצי' בתוכו והוא הסוף לכל בחי' הדרגין שבאצי' כו' ובחי' המל' הנק' ארץ היא המהווה מציאות התהוות היש דבי"ע כו' וענין נוני ימא זהו בחי' הנשמות כמו שהן בבחי' עיבור בבחי' מל' שנק' ים כו' והם בטלים שם כביטול הנוני דימא רבא כו'.

קיצור, ים ויבשה עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא שרשם מב' שמות הוי' מל' ממוצע ים וארץ ב' בחי' שבממוצע וכ"ה עד רום המעלות.

קכז) שמות רבה פכ"א.

קכח) כעין זה חגי א, י"א.

קכט) ע"ז ג, ב.

קמב) וביאור הענין הנה עד"מ מבחי' חסד דאצי' שבחי' חסד זה הוא א"ס ממש שהרי אצי' הוא גילוי ההעלם מאלקות א"א שיתגהה ממנו בחי' חסד דבי"ע עד"מ מחנה מיכאל באהבה שהוא בחי' החסד בבחי' גבול ומדה, וגבול עם בלתי בע"ג אין להם ערך ויחוס כלל ע' בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה הראשון, ולכן א"א שתלך השפע מאצי' לבי"ע אם לא שתלך ע"י בחי' ממוצע שכלול משניהם דוקא שהוא בחי' המל' דאצי' שהיא בעצם נאצלה רק נקודה אחת והט"ס שלה באים בסוד תוס' מט' מלכיות דט"ס דאצי' ולכן הנה היא ממוצע שע"י ירד השפע מאצי' להחיות ולהוות נבראים דבי"ע שהם בע"ג, ואפי' למטה בעוה"ז הגשמי אנו רואים באיזהו מן ההשפעות שנשפעים מן המשפיע למקבל כשהם רחוקים זמ"ז יש ביניהם ממוצע כי להיותם בבחי' ריחוק זמ"ז א"א שתלך השפע מן המשפיע למקבל ישר כ"א ע"י ממוצע שהממוצע מקבל השפע מן המשפיע ויתעלם בו ואח"כ ישפיע למקבלים כו', וכמו ענין המתורגמן להשמיע הדרשה ברבים שהוא הממוצע בין הדורש המשפיע ובין העם השומעים ומקבלים דרשת הדורש, ועד"ז נאמר קל) אנכי עומד בין ה' וביניכם להגיד לכם את דבר ה' כו', וכן יצי"מ הי' ע"י משה ואהרן שהם ב' בחי' שבממוצע, וזהו קלא) ואהרן אחיך יהי' נביאך שת"י מתורגמן כמ"ש בבה"ז בחוקותי דקי"ד ע"פ דומה דודי כו', ובכלל כל בחי' הממוצע בהכרח שיהי' כלול משניהם היינו מהמשפיע והמקבל והוא בכדי שיוכל לקבל מהמשפיע ולכן צ"ל בערך קצת מהמשפיע והיינו בחי' התחתונה שבמשפיע וגם קצת בערך להמקבל כדי שראש המקבל יהי' יכול לקבל מן הממוצע כו', וכן גם בדברים גשמי' יש בחי' ממוצע כמו בין דומם וצומח יש ממוצע והוא עצי אלמוגים שיש בהם מב' הבחי' שהם בעצם דומם כאבן ועכ"ז צומחים כצמח, וכן בין צומח לחי יש ג"כ ממוצע והוא עוף שצומח מן האילן כמ"ש בשו"ע י"ד קרב) וע' ג"כ ספ"ח דכלאים מ"ה מענין אדני השדה, וכן בין חי למדבר יש ממוצע והוא הקוף, והנה דצח"מ הם נגד אבי"ע שבעשי' והממוצע ביניהם למעלה מהם זהו בחי' כתר שנעשה ממל' דיצירה שהוא הממוצע בכלל בין יצירה לעשי' וכן בין יצי' לבריאה כו', ועמ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת כנישין שיש בו ג"כ מב' הבחי' ולכן נק' תחלת מעשיך, ע"ש, וע' מענין העמוד שהוא ממוצע בין געה"ת לגעה"ע בת"א בד"ה ואתה תצוה, גם אצי' ממוצע בין אוא"ס לבי"ע, ע' בד"ה כי אברהם לא ידענו, וב' הבחי' שבו הם ח"ע וח"ת וכן חו"ב הם י"ה הם בחי' העליונה שבממוצע ותו"מ הם ו"ה הם בחי' תחתונה שבממוצע והנגלות ו"ה הן

קל) דברים ה' ה.

קלא) שמות ז' א.

קלב) ש"ע יו"ד סי' פ"ד סעיף ט"ו.

נגלות כי שאל נא לימים ראשונים הם ו"ק דז"א, אבל בג"ר השאלה אסור ופי' בפרדס ש"ח פט"ו כי ג"ר הם חב"ד שזה שייך לעצמותו, אבל ו"ק הם חג"ת הם מדותיו להנהגת העולם, וע' זח"ב ס"פ יתרו דצ"ג סע"א שז"ע שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך אם בינה ג"ר, בנים ו"ק תקח לך והנגלות כו', וזהו ישמחו השמים הוא י"ה ותגל הארץ ו"ה עלמא דאתגליא וכגבוה שמים מארץ כן גבוה בחי' י"ה חכמתו ובינתו כו', ונמצא מובן עכ"פ שיש בו מב' הבחי' שיש בו השפעות של המשפיע ממש וגם מקור להמקבל ממש כו'.

קיצור, יבאר שכדי להיות מחסד דאצי' הבבע"ג חסד דבריאה גבול זהו ע"י ממוצע, וכן בגשמיות בדצח"ם יש ממוצעים, מתורגמן משה ואהרן, י"ה ו"ה חב"ד ו"ק.

ועוד מובן מזה שהממוצע הוא בחי' מקבל וגם הוא משפיע ובחי' המקבל שבו הוא גבוה יותר מן בחי' המשפיע שבו כי בחי' המקבל שבו הוא מה שמקבל השפע מן המשפיע קל"ג ממנו, וז"ע ואמונה כל זאת וקיים עלינו ע' בלק"ת פ' עקב, ובד"ה עציון גבר והוא ממאמר הנותן לשכוי בינה, וזהו שארז"ל קל"ד) הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, ועד"ז הו"ע הוי' הוא האלקים שש' הוי' בעלותו לגבי ע"ק כאלקי' יחשב א"כ בהיותו ש' אלקי' ומקבל הוא גבוה יותר מהיותו ש' הוי' בחי' משפיע כו', וע' במאור"א א' ססעי' קמ"ו, דהנה בחי' המקבל שבהממוצע נק' העלם להיות כי השפע של המשפיע מתעלם בו ממש בעצמיות הממוצע, משא"כ בחי' המשפיע שבו שהוא מה שנעשה בחי' מקור וראש להמקבל נק' בחי' גילוי להיות כי בחי' הראש והמקור הזה בא בגילוי ממש לבחי' המקבל, וזהו ג"כ ענין חב"ד חג"ת נה"י שהבחי' המתגלה להמקבל זהו בחי' נה"י בלבד משא"כ חב"ד, ע' בד"ה ענין הנסכים פ"א, וע"ד דוגמת כל המשל הזה יובן עד"מ למעלה בבחי' מל' דאצי' שהיא בחי' הממוצע בין אצי' לבי"ע שמתלבש ומתעלם בה ממש השפע דאצי', וממנה ודרך בה בא השפע אח"כ לבי"ע ולכן בזאת יבוא אהרן, בזאת הוא בחי' המל' דוקא פתחי לי אחותי, אנת הוא פתחא לאעלאה לי זח"ג צ"ה א' ובלק"ת ואתחנן בד"ה למען תורא פ"א, ונמצא שג"כ היא כלולה מב' בחי' מקבל ומשפיע, ובחי' המקבל שבה היינו מה שמקבלת שפע האצי' ממש, ובחי' המשפיע שבה הוא במה שנעשה אח"כ משפיע להיות מקור וראש לבי"ע ממש, וב' בחי' אלו נק' ים וארץ שהם בחי' אתכסיא ואתגלייא דהיינו בחי' שפע האצי' ממש שמתלבשת ומתעלמת בה נק' ים שהוא בחי' העלם ואתכסיא, וכנ"ל שבחי' המל' דט"ס דז"א לבד נמשכים בבחי' המל' והוא בחי' הגילוי וההתפשטות

קל"ג) כנראה נשמטו כאן איזה תיבות.
קל"ד) אבות פ"ד מט"ו.

שנק' מל' כנודע שהם הם נמשכים ומתעלמין בבחי' המל' ואז נבנית אח"כ בבחי' ע"ס שהם בחי' מקור ב"ע ממש ונק' בחי' זו ארץ שהוא בחי' גילוי ממש להיותה מתלבשת בב"ע ממש, ע' ביאור שחורה אני פ"ג וע' בה"ז בלק במאמר שחורה אני ושם דכ"ב ע"ד ודכ"ג ע"א פי' שהבחי' שנעשית מקור לבי"ע נק' אב"א והבחי' שבאצי' נק' פב"פ ושם ביאר שאין ערוך ביניהם כלל וכנודע שבחי' ט"ס דמל' הן המתלבשים בב"ע כמ"ש קלה) כולם בחכ' עשית מלאה הארץ קניניך משא"כ בחי' כתר מל' הנק' המלך המרום לבדו המתנשא כו' שאינו מתלבש בב"ע והוא בחי' העלם העצמי שמעלים לבחי' שפע האצי' כו', ושרשו הוא בחי' העלם דבחי' כתר עליון וכמ"ש בת"ז קלו) כ"ע דאיהו כתר מל' שלזאת ביכולתו להעלים ולהסתיר בחי' שפע האצי' כו', והנה נודע דבחי' האצי' בכלל נק' שם הוי' כי יו"ד הוא בחי' חכ' כו' משא"כ השפע שמאצי' לבי"ע נק' ש' אלקי' כו' ונק' ג"כ סוכ"ע וממכ"ע כי באצי' בכלל איהו וחייהי חד איהו וגרמוהי חד בהון בבחי' אוא"ס ממש לכן נק' סוכ"ע כו' משא"כ ב"ע נק' ממכ"ע, והנה כבר מבואר למעלה שבחי' מל' היא הממוצע בין אצי' לבי"ע והיא כלולה מבחי' האצי' ממש וגם היא ראש ומקור לבי"ע ולכן המל' נחשב בכלל שם הוי' כי ה' אחרונה דשם הוי' היא בחי' מל' ונק' ג"כ שם אלקי' והיינו מפני ב' הבחי' שבממוצע שמצד שמעלמת ומסתר בחי' אורות האצי' בתוכה נק' שם הוי' והיינו בחי' ה' אחרונה דשם הוי', ומצד שמשפעת לבי"ע נק' שם אלקים כו' ולכן במעשה בראשית שהוא מקור ההתהוות נזכר שם אלקים כו'.

קיצור, יבאר שבחי' מקבל שבממוצע הוא גבוה מבחי' המשפיע שבו, ומבאר ב' הבחי' בבחי' מל' והארת האצי' שמעלמת נק' הוי' סוכ"ע ובחי' מקור לבי"ע נק' ש' אלקי' ממכ"ע, ים וארץ.

קמד) והנה כדוגמת כל הנ"ל במל' דאצי' שהיא הממוצע בין האצי' לבי"ע יובן כמ"כ עוד למעלה מעלה בבחי' כ"ע ממש שהוא ג"כ בחי' ממוצע בין המאציל לנאצלים להיות ידוע שבחי' אוא"ס הנמשך מבחי' המאציל העליון הוא בבחי' א"ס הפשוט בתכלית הפשיטות ואינו בערך כלל לגבי הי"ס דנאצלים שהם בבחי' נאצלים פרטיים ונק' מוגבלים ממש וה"ה בבחי' גוונים כמ"ש בפרדס, משא"כ אוא"ס שנמשך מבחי' המאציל העליון הוא גוון פשוט ועצם פשוט מבלי שייך כלל שום קריאת שם חכ' או כתר, א"כ א"א שתרד השפע אליהם א"ל ע"י בחי' ממוצע והוא בחי' כתר עליון שבו מתעלם הארת א"ס הפשוט, ויש בו ב' בחי' פנימיות הכתר וחיצוניות או ע"י וא"א

קלה) תהלים ק"ד, כ"ד.
קלו) בהקדמה.

אשר ע"י הוא מל' המעתיק הרים, ויעתק משם בחי' המתנשא מימות עולם ובו הוא בחי' מל' דא"ס בהעלם שמתעלם השפע בבחי' פנימי' הכתר או ע"י כו', וע"י ההעלם שבפנימיותה יכול אח"כ מבחי' היצוני' הכתר להיות נאצל בחי' האצי' וא"כ ממוצע זה הוא ג"כ כלול מב' בחי' כמו כל ממוצע, ויש מקובלים שכ' שעד חכ' דאריך נחשב בחי' הא"ס ומחכ' דאריך הוא בחי' מקור לאצי', וב' בחי' אלו נק' ים וארץ שהם העלם וגילוי הוי' ואלקי' טובב וממלא דהיינו שבחי' פנימיות שמעלים לבחי' הארת א"ס הפשוט ממש כנ"ל נק' ים ע"ש ההעלם ונק' סוף ע"ש שהוא סוף בחי' המאציל ונק' הוי' סוכ"ע ע"ש שהוא למעלה מבחי' השתל' הנאצלים, אבל היצוני' הכתר מתלבש בבחי' הנאצלים והוא הנקרא ארץ, ועכ"ז צ"ל שזהו בחי' מל' דא"א לבד שהרי או"א שהלבישו לזרועות דא"א הי' מזה יצי"מ כו' כי בסדר השתל' או"א יונקי' מב' מזלות ונוצר ונקת, אלא שלצורך התהוותם ואצילותם י"ל שזהו מבחי' מל' דא"א כו'.

קיצור, יבאר איך שבין המאציל לנאצלים יש ג"כ ממוצע והוא בחי' כתר ובו יש ג"כ ב' בחי' ע"י וא"א פנימי' והיצוני' שזהו ענין ים וארץ הוי' ואלקים סוכ"ע וממכ"ע.

קמח) ועד"ז יובן עוד למעלה יותר בבחי' מל' דא"ס עצמו שנק' ג"כ בחי' ממוצע בין עצמיות המאציל שנק' יש האמיתי ובין בחי' הכתר שנק' אין כמ"ש קלז) והחכמה מאין תמצא וג"כ כלול מב' בחי' מקבל ומשפיע והם ים וארץ סוכ"ע וממכ"ע הוי' ואלקי', וכנודע שכדי להיות המשכת הקו וחוט זהו ע"י צמצום ומקום פנוי דוקא שהו"ע ההעלם מה שסילק אורז הגדול על הצד כמ"ש באוצ"ח זהו ענין בחי' ים וסוכ"ע ונק' שם הוי' מה שעד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד וכמו"כ עד שלא נמשך הק"ו שהוא נק' ממכ"ע כו', והק"ו הוא בחי' ארץ ממכ"ע שיש בו מעלה ומטה ראש וסוף שהרי הק"ו מסתיים באצי' כו' וכן ראשית הק"ו כו' ונק' אלקי' כו' ששם אלקי' הוא שם שפועל כלליות הנבראים דבי"ע כן בחי' ק"ו הוא מקור לג' עולמות בי"ע הכללים אבל הצומ"פ הוא המעלים אור הא"ס עצמו בכדי שיוכל להיות המשכת הק"ו וה"ז כמו העלם הים בכדי שיוכל להיות בחי' ארץ כן העלם הצומ"פ בכדי להיות המשכת הק"ו כו', והנה כ"ז הוא ע"פ סדר השתלשלות המדרגות בכדי להיות התהוות העולמות כמו שהן עתה שבאו בהגבלתן כמו שהן ע"פ חוק הקצוב בבחי' המדידה דבוצינא דקרדוניתא, אבל ענין קרי"ס הוא שנקרע המסך דים דמל' דאצי' עד"מ שלא יעלים על בחי' הא"ס דאצי' המאיר בו כ"א שגם בבחי' ארץ הוא בחי' מקור המהווה בי"ע יתגלה אור האצי' כמו שהוא באצי' בלתי העלם כלל.

קלז) איוב כ"ח, י"ב.

וכן עד רום המעלות בחי' העלם דפנימי' הכתר עד בחי' העלם דצומ"פ שהוא הגורם להיות הק"ו בבחי' צמצום קו דוקא אבל בליל שביעי ש"פ שהולך ה' ברוח קדים עזה הוא בחי' ה"ג דע"י ועי"ז הי' בקיעת הפרסא דים בחי' מל' דאצי' וכן למעלה עוד יותר בבחי' הבקיעה דכ"ע ע"י גילוי אור מבחי' קדמונו של עולם וכן בבחי' מל' דא"ס יש האמיתי עצמו לפי שעה עד שבג"י הלכו ביבשה בתוך הים פ"י שבתוך העלם הים נעשה יבשה הוא גילוי דבחי' ארץ שאדם עלי' דוקא בראתי כו', ועפ"ז יובן ענין מה שהי' צ"ל קרי"ס דוקא ולא די במה שהיו הולכים על מי הים כמו על הארץ שא"כ הי' העלם הים כדקאי קאי כו' ובכדי להיות מ"ת הוצרכו ישראל לילך בתוך הים בכדי שבמ"ת ע"י קבלת התורה בחי' רצה"ע יומשך גם מבחי' א"ס בעל הרצון גם מבחי' שלפני הצמצום בצמצום התומ"צ דוקא והיינו ע"ד ונפלינו קלח) אני ועמך כו' כמ"ש במ"א. ע"י בלק"ת בסד"ה מצה זו, וגם בזה יובן מה שבשביעי ש"פ הוא זמן הלידה לידת הנשמות ששמע"צ הוא זמן הקליטה שניסן הוא השביעי מתשרי ויולדת לשבעה יולדת למקוטעין כו', והיינו כי לידה הוא השפעה שלא כסדר המדריגות כ"א דילוג בחי' נה"י ולכן ירכותי' מצטננות כ"א שנמשך מבחי' חג"ת שז"ע גאולה ג"כ קול דודי הנה זה בא מדלג שנת' בפרק קל"ד ובכ"פ לעיל ששרש שרשו הוא מלפני הצמצום אלא שבזמן הגאולה נגלה עליהם ממה"מ לפי שעה בהברקה ובקיי"ס הרגישו בנפשם עד שאמרו זה אלי כו', ועד"ז יהי' לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה קלט) שזהו ג"כ מצד הדילוג דלע"ל שיהי' ב"פ י"ה ולכן אחעט"ב בחי' עטרה עצמה ולא כמו אימא שנותנת לבד העטרה כו', ולכן בברכה אחרונה דנשואין אומרים משמח חתן עם הכלה כו'.

קיצור, יבאר בחי' ים וארץ במל' דא"ס, צומ"פ וק"ו, וכ"ז כסדר המדריגות אבל בקרי"ס דילוג מלפני הצמצום עד שהרגישו שכל א' אמר זה אלי,

וכענין לידה, ב"פ י"ה אחעט"ב משמח חתן עם הכלה.

קמו) ולהבין בתוס' ביאור איך קיבלו בחי' זו עד שהרגישו בנפשם מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום צ"ל מ"ש קמ) ויהי הענין והחשך ויאר, ולכאורה אינו מובן כלל מהו אומרו ויהי הענין והחשך ויאר הלא זהו למעלה מגדר חוק הטבע כלל האיך יאר ענין וחושך הלא ע"פ הטבע האור הוא המאיר והענין והחשך מעלימים ומסתירים ועש"ז נק' חשך שמחשיך ומונע כו' ואיך יאר הענין והחשך ועוד זאת יהי' זה נתינת טעם על הארת האור, אך הענין הוא דהנה כתיב קמא) גם חשך לא יחשיך ממך כחשיכה כאורה שקמי' שזה

קלח) שמות ל"ג, ט"ו.

קלט) ישע"י ל, כ"ו.

קמ) שמות י"ד, כ.

קמא) תהלים קל"ט, י"ב.

האור והחשך וכמ"ש בד"ה מצה זו בענין שני כפי"ן דכחשיכה כאורה כו', אך שיהי' מושג בשכלינו הדל איך שהחשך הוא שות לאור זהו א"א מפני העלם החומר שלנו שמעלים ואשר זהו לא לפי חוק הטבע שהטביע בנו היוצר כל, אך זה נשיג בטוב איך שהאור מאיר ומושג אצלינו בהכרה מורגשת. כמ"כ נשיג ג"כ איך שקמי' גם החשך ג"כ מאיר שהרי כחשיכה כאורה בשוה ממש ובאמת החשך זהו לגבינו לבד וכמו שהכ"ע נק' חשך כמ"ש ישת חשך סתרו שפי' לגבינו זהו חשך אבל בעצם הוא אור צח כו', וא"כ נוכל להשיג גם בשכלנו הדל איך שקמי' מאיר החשך בשוה ממש כמו האור, ואי לזאת כאשר בשביעי ש"פ כשהאיר מבחי' אוא"ס שלפני בחי' הצמצום הראשון דצומ"פ א"כ הרגיש בחי' יש שלמטה את בחי' יש האמיתי והיינו שלא ע"פ הדרגת סדר ההשתלשלות שע"פ הדרגת סדר ההשתל' מבחי' יש האמיתי נמשך בחי' אין ואח"כ יש בחי' אין המתווה היש ונמצא שבין יש האמיתי לבחי' יש שלמטה יש ב' בחי' אין אבל בשש"פ בקרי"ס כשהאיר מלפני הצמצום שזהו מבחי' יש האמיתי ואעפי"כ יהי' במציאותו אלא שיהי' בטל ולכן כל א' הראה באצבע וא' זה אלי וראתה שפחה שהיא היותר תחתונה ממדריגות הפחותות מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי הכהן כמ"ש רש"י בחומש ע"פ קמב) זה אלי כו' והיינו מפני עוצם גילוי הנ"ל כו' עד שהרגישו בחי' יש האמיתי כו', וזהו קמג) והים בקעת לפניהם פי' לפניהם למעלה ממדריגתם, וכענין בוקע ים לפני משה יסו"א כן בני"י הם בני ז"א ולפניהם היינו עד רום המעלות כנ"ל שבקע לפניהם מסך הים, ואת רודפיהם הם המצרים השלכת כו' עזים, ענין בחי' השלכה זו זהו כאבן פי' אבן הוא א' ב"ן והיינו כמו שם ב"ן שנפל בשבה"כ בראשית הבריאה והם גם הם השליכם שלא יקבלו מבחי' כמה א"א לפניו כמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה כ"א במים עזים הם מ"ת שהם מקורי' לכל תענוגי' הגשמי' שנק' מים עזים ע"ש שהעיוז כנ"ל קמד) בשם מדרש כונן ולכן זהו נפילה גדולה לפניהם והיינו הגם כי הסט"א יכולה לקבל מבחי' א"א שמצד שכמה א"א לפניו לכן יכולים גם הם לקבל יקבלו תמורת זה מבחי' מים עזים הם מ"ת כו', ולכן נאמר כמו אבן היינו שההשלכה הוא כמו בשבה"כ שזהו רק לענין הנפילה אבל שם הי' שנסתלקו האורות והכלים נפלו, וכאן הוא רק שלא יגביהו א"ע כנשר לקבל מבחי' גבוה כענין דרך הנשר בשמים אלא שיקבלו ממים עזים הוא כענינם ומהותם כו', ועפ"ז יובן בטוב טעם למה לא מתו בעודם בים כי הרי ניער אותם בים כמ"ש קמה) וניער פרעה כו', אלא מפני כי הושפלו לקבל מבחי' מ"ת ונמצא ה"ה כמו דגים שבים כפשוטו

קמב) שמות ט"ו, ב.

קמג) נחמי" ט, י"א.

קמד) פי' ק"מ.

קמה) תהלים קל"ו, ט"ו.

שחיותם הוא משם וכ"ה במצרים מאחר שחיותם הוא מבחי' מ"ת א"א להם שיטבעו בהם אלא שמתו על שפת הים, וכמו דגים כשפורשי' אותם מן המים מיד מתים כו', אבל לבני' בקעת כל פרסות דים מריש כל דרגין עד סוף כ"ד עד שהרגישו בחי' יש האמיתי ולכן האיר להם בחי' החשך ושרשו מבחי' חשך הקדום כמ"ש בד"ה תתן אמת ליעקב שבד"ה ואולם חי אני שז"ע ברישא חשוכא בחי' החשך שברישא שהוא בבחי' קדם כו'.

קיצור, יבאר איך קיבלו מבחי' שלפני הצמצום יקדים איך האיר החשך שזהו כמו שקמי' כחשיכה כאורה ועד"ז קיבלו מחשך הקדום אבל למצרים השליך שיקבלו ממים עזים מ"ת ולכן לא מתו בים כ"א על שפת הים כמו הדגים כשפורשים מן המים כו'.

קמז) והנה כתיב קמז) כימי צאתך מאצ"מ אראנו נפלאות משמע שענין גאולה אחרונה שתהי' לע"ל תהי' ע"ד כמו ביצי"מ והרי אפי' לר"א שס"ל שבתשרי עתידין להגאל עכ"ז זהו מפני כי תהי' ע"י תשו' מלמעלמ"ט קמז) כנ"ל בפרקי' הקודמים באורך אמנם גם לדבריו ע"י התשו' תהי' כימי צאתך מאצ"מ כו' וזהו כמו שאחר יצי"מ הי' קרי"ס כן בג"א כתיב והחרים ה' כו' והגיף ידו על הנהר כו' והכתו לו' נחלים כו', וצ"ל הלא ים גדול מנהר ומדוע ביצי"מ הי' קרי"ס שבקע הים לי"ב גזרים ולע"ל תהי' על הנהר לבד ולא על הים וגם תהי' רק על ז' נחלים ולא י"ב, אך הענין מובן ממ"ש כאן והחרים על הים משמע שהים יחרימו לגמרי וגם על הנהר יניף ידו משמע שבמצרים הגם כי בקע הים עכ"ז הנהר לא נבקע ומה שארז"ל קמז) שנבקעו כל מימות שבעולם צ"ל שנהר פרת לא נבקע, וגם נאמר כאן והגיף ידו שזהו ג"כ שינוי לא כמו בקרי"ס שהי' ע"י משה כמ"ש קמט) ויט משה את ידו כו' ולע"ל יניף ידו כבי' בעצמו וצ"ל מדוע גם לע"ל לא יהי' ע"י משה שהוא הי' הגואל ראשון ויהי' גם הגואל אחרון כו' ויובן בהקדם ענין יצי"מ בכלל שהוא בחי' היציאה מן מיצר הגרון והוא כי הגרון הוא מקום שהוא מיצר יותר מכמו כל הגוף והגבל מקומו בין הראש ללב שהוא עיקר מקום הראוי להיות בלתי הפסק והיינו שהתבוננות שבמוחו יהי' בגילוי בלב ולא כן הוא כאשר הגרון מפסיק אז הגם כי מתבונן במוחו היטב גדולת ה' איך שמה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך שיבין בטוב טעם ודעת היטב כראוי למעמיקי דעת בהתבוננות גדולת כבוד מל' ואשר עי"ז יבוא להתפשטות הדברים מגשמיותן ולידע מוצא

קמז) מיכה ה, ט"ו.

קמז) כנראה ט"ס, וצ"ל : מלמעלמ"ע. וראה לעיל פקל"ה ואילך.

קמח) מכילתא בשלח פ"ד.

קמט) שמות י"ד, כ"ז.

דבר מה איך הוא בשרשו ומקורו הראשון הנעלם בג' עולמות ביי"ע הרוחנים עד שיגיע להבין כמה שאפשר להבין בעולם האצ"כר' ולהפשיט הדברים מהגבלתם עד שיבוא להשיג אפס קצתו איך שאני הוי' לא שניתי כו' ועי"ו הי' צ"ל בבחי' כלות הנפש לאלקות וכמו שמתמה הנביא ע"ז (ק) אני הוי' לא שניתי ואתם בניי לא כליתם ואין זה כ"א מצד מיצר הגרון שמונע ומעכב את ההתבוננות שבמוחו הגם כי משיג לפ"ע מ"מ אינו מתפעל מזה כלל.

ק"צור. כימי צאתך משמע שגם לע"ל יהי' ע"ד יצי"מ, יצי"מ מיצר הגרון הגם כי מתבונן במוח עכ"ז אינו בא להתפעלות הלב מצד מיצר הגרון כו'.

קמח) והנה כמו במצרים אצל פרעה הי' ג' שרי פרעה שר המשקים שר הטבחים שר האופים שג' שרים אלו בזכרו בתורה ולכן הגם כי הי' לו הרבה שרים אכן מפני שבתורה לא נז' רק ג' אלו צ"ל שהם הם כוללים כל השרים אשר זולתם והם הם המשפיעים במ כו', כן במיצר הגרון יש ג' בחי' קנה זושט ורידין, ובנפש האדם בעבודה הנה הקנה הוא השואב כל הלחלוחיות מכל מיני משקים והוא בחי' התענוגים מדברים גשמי' דהבלי העולם אשר האדם פחות השכל השוכן בתי חומר ומשוקע בתאוות היצה"ר המקיפים מכל צד ופינה ואינו מגיח לו מקום כלל שלא ימצא הוא בראשו אפי' בעשיית דבר מצוה עומד לנגדו להדיחו שהטוב שעושה יהי' לגרמי' בפניות גדולים להיות נחשב ליש ודבר, ולהתגדל בעיני הבריות שהסתה זו היא עוד גרוע מן הרע הגמור שעושה ר"ל שהרי פעולתו זאת הנה היא מגרע כל הטוב שלא די מה שעושה רע מעשה תענועים הנה גם בהטוב יתערב בו הרע עד שיהי' הרע העיקר כמו ללמוד ולהתפלל כדי למצוא חן בעיני אנשים שיכבדוהו ויגדילוהו או עשיית מצוה בשביל גאון שיאמר פלוני עסקן במצות וכדומה, וכמ"ש בספרי מוסר בר"ת דאתרוג שהוא אל תבואני רגל גאון שבורר אתרוג גאה לא בשביל לקיים שיהי' הדר כ"א להתגאות בו כו', ולהיות כן באשך הוא משוקע בטובת עצמו בזה העולם בדברי הבאי שאינם רק בחיותו חיי הבל הגשמים לכן מהפך כל התענוגים לתענוגים גשמי' עד שגם מעשיית הטוב בחי' דתומ"צ מתענג בהם תענוג גשמי היפך הרצון והתענוג האמיתי שצ"ל בזה זהו בחי' הקנה שהוא השואב כל התענוגים אלו כמו שהלחלוחיות הנשאבים דרך הקנה מצמיחים כל מיני תענוגים כו', והושט הוא האכילה גסה שהוא מגשם ופועל בו גסות יתירה ואוכל בתאוה נפלאה ובמהירות יתירה בכדי שיאכל יותר והיצר מסיתו למה לך להאריך באכילתך כ"א חטוף ואכול אבל כ"ז הוא לגרמי' בכדי ללכדו שהמות הגם כי אינו עוסק בעצם האכילה עכ"ז יהי' טרוד

(ק) מלאכי ג. ו.

בעניני הבליעה לברור מנה יפה ולבולעו חי פי' כמו שהוא בתאות המהירות ביותר כמו שלא טעם טעם מאכל זה זמן כביר עד שמגשם מוחו ולבו להיות רעבתן זולל וסובא במוח גס ובלב עב, ומוחו ולבו שוים בהשגת תאוותיו הזרים ללעוט וללעוס בלהיטה יתירה כו', זהו בחי' ושט שטרוד למבלע כו' ורידין הם רתיחת הדמים בכל עניני עוה"ז כי הנה הדרך הישר והנכונה בעניני מו"מ אין הפי' כמו שסוברים העולם שכאשר ירצה להיות מעובדי ה' צריך לפרוש מעניני מסחר מו"מ הגשמי' באמת לא כן הוא ולא כן הוא מכוון נקודת האמת כ"א דוקא בהיותו עוסק בעניני מו"מ לא ישכח ה' המהו ומקיימו הממציא לו טרף ביתו בכל פרטי הצטרכותו המרוכים ורוב רדיפתו וטירודו זהו דק מפני קוצר דעתו כמשנ"ת בתחלת מאמר זה באריכות כ"א שצריך לעסוק בעסקיו ויחשוב למה עושה זאת בשביל להרויח שיוכל לפרנס בניו וב"ב ויתן בניו לבית הספר והוא גם הוא יוכל ללמוד גם פ"א שחרית ופ"א ערבית עכ"פ ולהתפלל בלב שלם, אמנם מי שהוא רודף בדרכי מסחרו ותמיד כל היום וכל הלילה לא ישבות מלהרהר במוח ועמקי לבבו ברוב עניני' או טרדת המוח והלב בהשגת עסקיו עד שכל ימי חייו הולכים בהבל ורעות רוח ומיוגע ומעונה ביסורים קשים שהכל אינו כפי רצונו וגם מי שהולך עסקי' בטוב הנה הוא טרוד ומוטרד בהם עד שאינו מרגיש בחייו כלל ואין לו פנאי אפי' לפוש כ"ש להתפלל ולעסוק בתו' ולא מיבעי' שאינו עוסק בתו' אלא שגם תפלתו אינה זכה ובמהירות גדולה זאינו משמיע ללבו כלל דבריו היוצאים מפיו כ"א לבו ומוחו מהרהרים בהבל' ובפיו ג"כ אינו מוציא כל אותיות התפלה כ"א שמרוב החפזון מבליע הרבה כו' ויכול להיות אשר מצד היסח הדעת אינו יודע כלל באיזה ענין או שיר עומד או גם בברכות התפלה ופרשיותי' של ק"ש אינו יודע היכן הוא מחזיק וכ"ז הוא מפני רגשת לבבו וטרדת מוחו שאין לו פנאי ונצרך לילך, וגם הלהיטה והרדיפה לבד גם בכל היום בלא תפלה ג"כ מופרך מכל צד שאין זה נוגע כלל לעצם עשיית המו"מ כי יכול לעשותם בלי לב ולב כמ"ש בת"א בד"ה לא תהי' משכלה, ואין זה כ"א מפני חום הטבעי מן רתיחת הדמים שז"ע הורידין כו'.

קיצור, ג' שרי פרעה הם קנה ושט וורידין, קנה הוא שיקוע בתענוגים גשמים וושט בתאות אכילה וורידין ברתחת הדמים בעשיית מו"מ כו'.

קמט) ואמנם ענין יצי"מ הוא כמו שבגשמיות יצאו ישראל ממצרים משעבוד קשה כן יש בחי' יצי"מ בכ"י ממש והוא לצאת ממאסר הגוף המונע ומעכב פעולת ההתבוננות וכן ג' שרי פרעה שהם קנה ושט וורידין, היינו להיות שליט ברוחו אם כי גסה היא עכ"ז יכול לשלוט עלי' מבלי לימשך אחר תענוגים הגשמי' דאכו"ש וכן לא להיות רדוף וטרוד כל היום וכל

הלילה לא יסור מחשבתו ממנו לרגע כו' ונודע כי גאולת מצרים הי' ע"י או"א שהלבישו בזרועות דא"א לכן מפני הגילוי יתר על חוק הקצוב מה שאו"א יונקים מהמזלות דא"א ע"ז הי' יצ"מ, ואמנם הנה נת"ל מפרק קל"א ואילך בענין מצה זו כו' שנגלה עליהם ממה"מ וגאלם אם כי שם נת' לענין אכילת מצה אך בדרך אגב סיפר לנו סיבת הגאולה ולכאורה אין זה ענין מה שאו"א הלבישו לזרועות דא"א וכנ"ל דפי' ממה"מ הוא ובכתר שכולל גם בחי' ע"י ועכ"פ כתר כולל ג"ר דא"א וכאן אומר שהלבישו לזרועות דא"א שזהו חו"ג דא"א כו', והנראה לומר בזה כי גאולת מצרים הי' ע"י שנגלה ממה"מ הוא בחי' כתר שכולל גם בחי' עת"י שז"ע אני ולא מלאך אני קאי על עצמיות או"א"ס שבחי' עת"י הוא בחי' התחתונה שבמאציל כנ"ל בענין קרי"ס ומכת בכורות הי' בחצי הלילה לפי שהי' גוף ורפוא גוף למצרים ורפוא לישראל לכן הי' זה בחצי הלילה שאז יש מב' חצאי הלילה שהוא מה שמלך במשפט יעמיד ארץ ובחי' הווכח כחסד כסא כו' וזהו בחצי הלילה רגע החצות שכוללת ב' המדריגות כו', ולכאורה צ"ל למה הי' צ"ל מבחי' גבוה כזו ולמה גם ע"פ הנהגת המל' המהוה כללות בי"ע לא נפדו ישראל ממצרים וגם ע"פ היושר למה ישתעבדו מצרים בהם כו', אך הענין יובן ע"פ המדרש קנא) שאמר משה למה הרעות נטלתי ספר בראשית ומדה"ד הי' כו' אלו מה הטאו ולא ידע משה כי הגם עצמם אותם האנשים אשר הטאו בדור הפלגה כמ"ש מזה בד"ה וארא בס' תרי"ה, ולכן ענין השעבוד הוא ענין זיכוך שלהם מחטא דדור הפלגה, וגם בכדי שיוכלו לקבל התורה וכענין מ"ש קנב) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי כו' שז"ע מה שנק' כור הברזל כו' ומפני כי בהיותם במצרים הי' למדה"ד טענה אלו עובדי כו' ואלו עובדי כו' א"כ מה נשתנו אלו מאלו ומפני מה יהי' גוף ורפוא כו' לכן ע"פ מדה"ד לא הי' באפשר כלל שיצאו ממצרים ולכן בהכרח הי' שיהי' נמשך מאו"א"ס דכתר אשר שם אם צדקת כו', לכן משם הי' הגאולה, וזהו ג"כ הטעם מה שנשבע לאברהם בברית בין הבתרים שיצאו משם ענין צורך השבועה מפני כי ע"פ הדין אין מהראוי כלל שיפדו כו', וא"כ מאחר שהי' ממקום גבוה כ"כ א"כ צ"ל מדוע נגפו המצרים הלא שם כחשיכה כאורה ממש וגם המצרים יחיו, ואם מפני כי לא שמעו לשליחות משה, הא' הלא הקשה את לבבם, והב' הלא זהו ג"כ צמצום דדין ומשפט לנקום נקם ממי שאיננו שומע את הציווי אבל מבחי' הכתר שם רחמי' פשוטים בלי שום דין כלל וכלל ותאיך יהי' נמשך משם גוף למצרים כו', אך הענין הוא כמ"ש במ"א בענין בקשת משה ונפלינו אני ועמך ביקש שלא תשרה שכינה כו' והיינו שגם בבחי' הפלא יהי' דווקא אני ועמך כו', ועד"ז יובן

קנא) שמות רבה ספ"ה.

קנב) משלי כ"ה, ד.

ענין מה שאו"א הלבישו לזרועות דאו"א בחי' חו"ג שרש ב' חצאי הלילה הנ"ל יתלבשו בבחי' החו"ב וע"פ הדין דחו"ב יומשך ע"ד אני ועמך והגם כי מה נשתנו אלו מאלו אמנם הרי גלוי וידוע שיקבלו ישראל את התורה, וע"פ הנהגת הדין אין דין אלא באשר הוא שם, וגם י"ל כי ישראל סבא הוא בבחי' המוחין, וגם בני ז"א לכן כאשר הלבישו לזרועות דאו"א נמשך הגאולה ע"ד ונפלינו כו'.
קיצור, יצי"מ יציאה ממיצר הגרון דקנה ושט ורידין והי' ע"י שנגלה ממת"מ ועכ"ז הי' צריך שאו"א ילבישו לזרועות דאו"א מפני שגם מבחי' המשכה גבוה כח יהי' נמשך נגוף ורפוא ע"ד ונפלינו כו'.

קג) וזהו שנצטוו באכילת מצה כי הנה נודע כי מצה הוא בחי' קטנות אבא וע"י שאכלו לחם מצה זו נתחזקו ישראל בבחי' האמונה עד שבקרי"ס ויאמינו בה' ובמשה עבדו כו' וכנ"ל פקל"ט בענין ב' בחי' מצה כו', וזהו שגם משה הי' צריך לאכול מצה הגם כי ראה וידע הכל אמנם ענין הראי' והידיעה הוא רק הארה בעלמא ובכדי שיוכלו להאמין באמונה שלימה זהו דוקא ע"י שאכלו מצה שבה משובש עצם אור אבא ולא הארה בעלמא רק שהוא בקטנות, אך קטנות זה הוא מעצמיות כו' ולכן ע"י אכילתה נתחזקו באמונה שלימה כו' ולכן בכדי שיוכלו לקבל התורה שהיא המשכה עצמיות מאוא"ס הי' צריך קרי"ס בכדי להעביר המסך המעלים על אור עצמיותו, ולכן אח"כ הי' באפשר להתגלות אור עצמותו ע"י תרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן שהם הם תר"ך עמודי אור כו', וזהו שרש ענין קרי"ס בחי' בקיעת הפרסא עד רום המעלות כו' וכנ"ל באורך כו'.

קיצור, מצה הוא בחי' קטנות עצם אור אבא ולא השגה שהוא הארה בעלמא, ולכן גם משה הי' צריך לאכול מצה ובכדי שיומשך ע"י תרי"ג מצות

מעצם אווא"ס זהו ע"י הקדמת קרי"ס בקיעת הפרסא המעלים על עצם הא"ס כו'.

קנא) ועפ"ז יובן שרש ענין בחי' ההנפה מה שיניף ידו על הנהר והכהו לז' נחלים, דהנה נודע כי נהר הוא הבינה ובינה היא מקור בחי'

ההשגה וההבנה כו' וכשיניף ידו על הנהר או יתבטל ההשגה ויהי' בחי' הביטול לאוא"ס שלמעלה מהשגה כו', וביאור הענין הנה נודע דאיתו וחייהי חד ואיתו וגרמוהי חד בהון, ונודע כי יש ב' פי' בפ' חיותי וגרמוהי, הא' הוא שחיותי הם האורות פי' האורות דזו"ג ג"כ וגרמוהי הם הכלים אפי' בחי' כלי החכ' ובינה ג"כ, והפי' הב' שחיותי הם ג"ר האור והכלי וגרמוהי הם ז"ת האור והכלי, וזאת נודע כי התהוות העולמות הוא מבחי' גרמוהי שבחי' איתו מתייחד עם בחי' גרמוהי לברוא בהן וע"י בחי' התהוות כל הנבראים דבי"ע כמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איתו וחייהי כו', ובשרש שרשן הנה הגבלת בחי' ההשגה הוא ג"כ בחי' הגבלה שיגבילנה השכל בציור אופן השכלה זו דוקא כו' או ההרחבה בברק המבריק

זה צריכים לצייר אותו על אופן ציור זה כו' וה"ה מקורים לפרטי ההגבלות שבאו אח"כ בהתהוות פרטי הנבראים דבי"ע כו' ואמנם אם נחשוב גם בחי' ברק המבריק ג"כ להגבלה א"ל זהו תלוי בפלוגת חיותי אם הם אורות או הם חב"ד שלדעת הסוברים שחב"ד הם גרמוהי קנג) הנה בחי' ברק המבריק דחכ' אינו נחשב להגבלה יען כי עדיין לא ניכר בו מהו ואין השכל מגבילו כו' ואפי' גם הבינה שהיא שם המורה על הבנה אמנם מפני כי הוא מבין ולא בבינה ידיעא אינה נכלל עדיין בכלל ההגבלה כי הגבלה הכוונה הוא מה שיוגבל בשכל הנבראים, אבל הגבול שבא"ס כמו שא"א לנו להשיג מציאותו הבלתי בע"ג כן א"א להשיג בחי' כח ההגבלה שבא"ס כו' ולכן מאחר שהבינה הוא מה שמבין הוא שהרי הוא לא בבינה ידיעא כו' לא נחשב זה בכלל גרמוהי כ"א בכלל חיותי, ואמנם לדעת הסוברים שחיותי הם האורות וגרמוהי הם הכלים אפ"ל שגם בחי' ברק המבריק הוא ג"כ בכלל בחי' גרמוהי וה"ה מוגבל עכ"פ שממנו יצא מושכל זה ולא מושכל אחר כו', ואם כי אפשר לציירו באיזה ציור הצעה שירצה וגם יוכל עדיין גם להפך אותו לאיזה שכל שירצה הן לזכות והן לחוב עכ"ז כבר נכנס בגדר צמצום הגבלת איזהו דבר מה כו' וי"ל שזה נמשך מכלי החכ' ואמנם האור דחכ' וכן כל האורות די"ס שהאור שוה בכולם כו' ה"ה בחי' חיותי כו' וזהו לא נחשב בכלל גרמוהי שנא' עליו שהוא גם מקור למקור לבחי' ההתהוות כו', ואמנם ג"ז נבין מהו אשר הונח עליו שא"א שיבוא בכלל גרמוהי וגם נק' שם חיותי ואומרים אשר איהו וחיותי חד הנה מזה עצמו נבין שיהי' באפשר לומר שאינו חד עד שישמיענו שהוא חד כו', א"כ גם זה הוא בגדר הגבלה כו' וי"ל שזהו ע"ד כמו בזמן יש זמן המוגבל ממש ויש סדר זמנים, כן נאמר שבחי' גרמוהי לב' הפי' הם בחי' ההגבלה שכבר מוגבלת היא אבל בחי' חיותי הוא ג"כ מה שנבין שזה מוגבל אבל אין אנו מבינים מהו אלא שזהו ע"ד סדר זמנים כו', אך כמו שסדר זמנים הוא מקור לזמן כן חיותי הוא ערך ושייכות לבחי' גרמוהי שהרי אינו בחי' איהו בעצם כו', וגם לפי' חיותי שקאי על האורות ה"ה משתנים לפי גוון הכלי כו'.

קיצור, ענין הנפת הנהר ביטול ההשגה, ב"פ בפני חיותי וגרמוהי וחיותי לגבי גרמוהי הם כמו סדר זמנים לגבי בחי' הזמן כו'.

קנה) והנה (כתיב קנד) רחבה מצותך מאד ופי' באגה"ק שהמצות הם כלים רחבים לקבל מבחי' מאד העליון והיינו הנה עשיית המצות דעכשיו הם הכל לתקן חטא אדה"ר עד לע"ל שיהי' כמצות רצנך כמ"ש קנה)

קנג) כנראה צ"ל: חיותי.

קנד) תהלים קי"ט, צ"ו.

קנה) תפלת מוסף דשבת, ר"ח.

ושם נעשה לפניך כמצות רצונך משמע שהמצות דעכשיו אינם כמצות רצונך כו', והיינו כי העולם על מלואו נברא וזהו שאדם הוא ר"ת אדם דוד משיח, ואם לא חטא אדה"ר הי' קיום המצות בג"ע כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה הן שס"ה ל"ת והי' קיום המצות באופן אחר לגמרי, אך מפני שחטא אדה"ר לכן נאמר בו וישלחהו מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם וכנ"ל פרק ק"ד, ובגמר הבירורים אז יהי' כמצות רצונך כי בימי דוד ושלמה בנו דקיימא סיהרא באשלמותא עדין לא הי' גמר כל הבירורים עד לע"ל שיוגמרו כל הבירורים דעה"ד טו"ר אז יהי' כמצות רצונך כו', ואז יתהפך מבחי' אדם לבחי' מאד וזהו דכתיב קנו) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד שהם ה' עליות דלע"ל עד שיהי' בבחי' מאד וע"י עשיית המצות כמצות רצונך יהיו המצות שהם רצה"ע בבחי' כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון שהוא באמת בלי גבול ולא כמו בכל מאדך שהוא בלי גבול האדם אלא שמחסד ה' עלינו מקבל בחי' מאדך היינו בל"ג האדם שיהי' כמו בחי' מאד ממש אלא שגם בחי' מאד העליון יהי' המצות כלים רחבים לקבלו כו', ולזה הוא ענין משיח בן דוד שיהי' במדריגות מאד כו', ולכוננה זו אמרו שעלייתו תהי' במדריגה זו כו', והנה כדי לבוא לבחי' גילוי זה להיות המצות כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון כו' לזה צ"ל והניף ידו כו' ותחלה יחרים ה' את לשון ים מצרים פי' וענין החרם הוא כמ"ש קנו) כל חרם להוי' שהוא נכלל ונקדש לה' וזהו את לשון ים מצרים פי' לשון ים הוא כל לשון שנופל עליו לשון ים לאמר עליו כי זה הוא יתרים אותו שיצא מבחי' המצרים וגבולים עד שיהי' כולו לה' כו', ולא עוד אלא שיניף ידו גם על הנהר פי' נהר קנו) בכל מקום הוא בינה וגם על יסוד ז"א פי' רבינו ז"ל ג"כ שנק' נהר וגם יסו"א נק' נהר, ועל כל אלה יניף ידו לבטל אותם ממציאיותם והילוכם והתפשטות על כל גדותיו והכתו לו' נחלים כמו שביצי"מ נגזר הים לי"ב גזרים כן לע"ל יניף ידו על הנהר פרת שהוא הנהר הראשון כמארו"ל קנט) הוא דמעיקרא, וענין הנפה זו הוא שיהי' ביטול ההשגה והגבלת והתחלקות המדריגות ובוזה נכלל ג"כ שא"א לחלק ולומר שאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד שאמרו ב"פ חד להיותם מדריגות חלוקות קט) ולכן בחי' איהו איך שהוא מתייחד עם חיוהי הוא באופן היותר נעלה מכמו איך שבחי' איהו מתייחד עם בחי' גרמוהי שכ"ז הוא מצד ההגבלה כנ"ל כ"א שיניף ידו בעים רוחו, פי' רוח הוא ענין איר כמ"ש מזה במ"א בד"ה אדם כי יהי' בעור

קנו) ישעי' נ"ב, י"ג.

קנו) כנראה הכוונה לויקרא כ"ה, כ"ח.

קנח) ראה לעיל פע"ו.

קנט) בכורות נ"ה, ב.

קס) ראה לעיל פ"ל, פל"ב.

בשרו כו' ואיר הוא אור יו"ד פי' מקור בחי' היו"ד דח"ע, ובעים רוחו הוא בחי' אורא דכיא, אלא שכדי להיות גילוי בחי' אלו צ"ל עד רום המעלות הנפת הנהר, והיינו בבחי' כח השיעור בא"ס כו' והוא כי רחובות הנהר הוא הרחבה בבחי' מדידה וכענין שאר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים קסא), כן י"ל גם בנהר ובאמת כ"ש הוא שהרי הים גדול מנהר כו', ולכן אמר בכלל קסב) שלמקות המים קרא ימים כו', וע' בג"פ באה"ע סי' קכח בענין שם נהר כו', אלא שכמו ששיעור הוא בחי' מדה כן יש בחי' השערה בכלל שאינו שיעור ומדה עדיין כ"א השערה כלליות כו' וכמ"ש בכ"ק אאזמו"ר ז"ל בענין שיעור עצמו בכח שהוא ג"כ בחי' השערה ולהיות גילוי בחי' עים רוחו בכדי להניף על הנהר הוא בחי' ההגבלה בכלל מוכרח שיהי' ההתעוררות מלמעלה גם מבחי' ההשערה מה ששיעור בכח ואז יוכל להיות גילוי בחי' מאד העליון היינו מה שלמעלה מהשערה שהוא ג"כ הגבלה כו' וזהו החידוש דלע"ל שיניף ידו בעים רוחו והכהו, פי' שיבטלו מבחי' הילוכו והתפשטותו כו' בכדי להיות המצות כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון, וענין אומרו כלים רחבים זהו שם המושאל משם כלים כי כלי הוא הגבלה אלא שכמו הכלי הוא עשוי לקבל שום דבר כן לע"ל יהי' האדם בבחי' מאד שיוכל להתאחד עם בחי' מאד העליון כו'.

קיצור, רחבה מצותך מאד לקבל מאד העליון כי לע"ל יהי' כמצות רצונך, אדם ר"ת אדם דוד משיח והעולם על מלואו נברא אלא שע"י חטא אדה"ר גורש לעבוד את האדמה כו' ובגמר הבירורים יהי' כמצות רצונך ואז יתהפך מבחי' אדם לבחי' מאד וזהו ישכיל כו' מאד, ולהיות זה צ"ל והניף בעים רוחו אורא דכיא, אלא שכדי להיות צ"ל נמשך מלמעלה מהשערה ג"כ בכדי להיות גילוי מאד העליון וענין כלים רחבים זהו שם המושאל.

ועדיין [צ"ל מהו כשיניף ידו כו' יכה לז' נחלים, הא' הוא למה הוא מספר ז' נחלים, הב' איך שייך בחי' מספר הלא יהי' למעלה גם מהשערה והאיך יתכן ענין המספר כו', אך הענין הוא דהנה שרש בחי' מספר זה דז' נחלים זהו נגד בחי' ז"א שהם ז' מדות ונודע כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא ולכן כשיניף על בחי' הנהר הוא בחי' בינה אם הבנים יניף אותה והכהו לז' נחלים הם ז"ת דעת"י כו', אך עדיין צ"ל מהו שאמר והכהו לשון זכר הלא בכלל נהר הוא ל' נקבה ואם כי בנהרות שלנו יש נהרות שהם ל' זכר עכ"ז בכלל נהר הוא ל' נקבה, אלא שהכוונה הוא בכלל בחי' ההגבלה והשגה גם בחי' ברק המבריק ובחי' משכיל וכח השכל הכל הוא הגבלת שם דבר מה אשר לע"ל יניף הכל כו', וא"כ לפ"ז צ"ל שענין אומרו לז' נחלים הוא שם המושאל כו',

קסא) ראה הוריות, י, א, וצ"ע.

קסב) בראשית א, י.

אמנם באמת י"ל דהנה מה שכבר נגבל בבחי' המספר וגבול הנה זהו ג"כ מבחי' הא"ס אלא שבא בהגבלה להיות בחי' גבול, ומ"מ שרש הגבול ושרש הכבוע"ג שניהם שוים בא"ס כו' ואדרבא נת' במ"א ששרש הגבול הוא עוד גבוה יותר אלא שבענין הגילויים בחי' הבלתי בע"ג לפנינו שאנו מוגבלים זהו חידוש יותר כו', ומ"מ לע"ל שיאיר א"ס הכבוע"ג הנה גם בחי' הגבול יתעלה ג"כ וזהו אומרו והכהו לז' נחלים מזכיר ענין המספר היינו מה שהוא עכשיו בחי' המספר יתעלה ג"כ לע"ל בבחי' בלי מספר וכענין דכתיב קסג) והי' מספר בני כו' אשר לא ימד ולא יספר כו'.

קיצור. ענין ז' נחלים לפי שז"א בעתיקא אחיד ותליא וכשיניף על הנהר אם הבנים יתעלה בו"ת דעת"י, אך והכהו ל' זכר קאי על כל בחי' הגבלה דברק המבריק כו' וכשיתבטל גם ההשערה מ"מ יתעלה גם מה שהוא עכשיו מספר שה"ה ג"כ מא"ס, ע"ד והי' מספר אשר לא יספר כו'.

זוהר כימי צאתך מאצ"מ אראנו נפלאות פי' ע"ד כמו אחר יצי"מ הי' הנס דקרי"ס שבקע לפני משה ובנ"י ושרש ענין בקיעת הים נת"ל שהוא העברת הפרסא שכשם שהים שלמטה נבקע ונעשה יבשה כן הי' עד רום המעלות במל' דאצי' בפנימיותה וכן בבחי' פנימי' הכתר וכן בבחי' הצומ"פ שנתגלה ההעלם כו' וכן יהי' בב"י בגאולה אחרונה שאז אראנו נפלאות פי' נפלאות הוא נו"ן פלאות והיינו כי נודע ממ"ש בספר יצירה קסד) בל"ב נתיבות פליאות חכ' חקק וברא כו', והנה ביעקב כתיב קסה) ויקרא לו אל אלקי ישראל והיינו כי אל הוא ל"א נתיבות אבל נת' הל"ב גם ליעקב לא נודע כו' וכן מה שארז"ל קסו) עתיד הקב"ה להנחיל לכל צו"צ ש"י עולמות מספר ש"י היינו ל"א כמו שהוא כלול מעשר כו', וכמו שהוא בל"ב נ"ח כ"ה בחמשים שע"ב שנבראו בעולם שמ"ט שערים נתגלו למשה שזהו מ"ש קסז) ותחסרהו מעט מאלקים פי' מעט היינו שער הנו"ן כו' ואמנם לע"ל על ב' בחי' אלו היינו הנתיב אשר לא ידעו עיט כו' ושער הנו"ן שלא נתגלה יהי' לע"ל בבחי' אראנו בבחי' ראי' והיינו כמו הראי' היא התופסת דבר גשמי כו' כן לע"ל בחי' נפלאות נו"ן פלאות יהי' בבחי' ראי' הגשמי' מפני עוצם הגילוי שיהי' לע"ל ע"י הנפת הנהר שיניף בעים רוחו ויהי' הגילוי למעלה מן בחי' ההשערה כ"א מבחי' המשער ששיער עצמו בכח כו' ולגבי בחי' זו הנה הנפלאות נחשב לערך כמו

קסג) הושע ב, א.

קסד) ס"י בתחלתו.

קסה) בראשית ל"ג, כ.

קסו) סוף עוקצים.

קסז) תהלים ת, ו.

קע

תורת שמואל

הגשמיות לגבי הרוחני' כו' שבמה נחשב הוא, וזהו כימי צאתך מאצ"מ הראה ה' לנו גילוי אותות ומופתים וקרע לנו הים ליי"ב קרעים כן גם לע"ל יראנו בחי' הנפלאות שיהי' בגילוי לעין הרואה כו' מפני עוצם גילוי שיהי' מבחי' המשער עצמו שלמעלה מבחי' ההשערה ששיער עצמו בכח מה שעשה בפועל כו'. **קיצור**, וזהו כימי צאתך מאצ"מ הי' קרי"ס כן לע"ל והניף כו' ואז יראנו נפלאות נתיב הל"ב ושער הנו"ן יהי' בבחי' ראי' לעין הרואה נגד עוצם הגילוי שיהי' מבחי' המשער ההשערה כו'.

קנה) וזהו שארז"ל בסוף מס' תמיד בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לע"ל ליום (נ"א לעולם) שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים, ופי' יום שכולו שבת היינו שיהי' כולו מלא תענוג ולא יהי' בו צער כלל כי השבת הוא בחי' ענג בכלל כמ"ש קסח) וקראת לשבת ענג, וא"כ יום שכולו שבת היינו שיהי' כולו ענג והיינו הענג שאחר העבודה שכמו בשבת הענג הוא אחר העבודה דשית יומין דחול קסט) כן יום שכולו שבת הוא אחר העבודה דשית אלפי שנין דהוי עלמא שהם ששת ימים ויומו של הקב"ה אלף שנה ובכלות העבודה דשית אלפי שני יהי' יום שכולו שבת היינו כולו ענג כו', ולהבין ענין הענג צ"ל תחלה שרש ענין נבראת כל הנבראים דבשית אלפי שני דהוי עלמא שזרשן עד הפשטן כו', דהנה ארז"ל בפדר"א קע) והובא במד"ר ר"פ בא פי"ג ארץ מהיכן נבראת כו' מעפר שתחת כסה"כ, רק שבפדר"א א' משלג שתחת כסה"כ, וכ"ה במדרש כונן פ"ב, וכ"ה בזהר חדש ברות וז"ל כשהטיל הקב"ה את השלג, וע' בפ"ה דיומא דנ"ד ע"ב, וצ"ל מהו ענין מהיכן נבראת הלא כל הבריאה היא יש מאין ואפס המוחלט כו' וכמ"ש קעא) כי ממך הכל כו', ואפי' החוקרים מודים בזה וכמ"ש הרס"ג קעב) בענין הבריאה שנברא דבר מלא דבר ומה"ע השאלה מהיכן נבראת, ועד"ז יש במד"ר ג"כ שארז"ל קעג) האורה מהיכן נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה ותבהיק זיו הדרו שגם בזה צ"ל כנ"ל מהו השאלה מהיכן נברא שנברא יש מאין ממאמר יהי אור שבעש"מ, אך הענין הוא שלכל דבר ודבר שבפרטי גשמיות הנבראים יש שרש ומקור ברוחניות וכמארז"ל קעד) אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל שענין המזל הוא שרש

קסח) ישעי' נ"ח, י"ג.
 קסט) ראה לעיל פי' פ"ה.
 קע) פדר"א פ"ג.
 קעא) דה"א כ"ט, י"ד.
 קעב) ראה לעיל פ"ל בהערה קל"ב.
 קעג) שוח"ט ק"ד ויל"ש רמז ד, וראה פרש"י ב"ר פ"ג, ד.
 קעד) ראה לעיל הערה רס"ח.

ומקור הדשא והעשב הצומח למטה עד שגבוה מעל גבוה הם המלאכים שנק' בשם דשא ועשב או חציר ועשב וכמ"ש בזהר קעו) בענין מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם והם המלאכים שנק' בשם יוצר משרתים שאומרים שירה בכ"י ונכללים ונבטלים לאין, ואשר משרתיו שעומדים ברום עולם משימ"ב כמ"ש במ"א, ובוה יובן מארז"ל בחולין קעו) שנשאו דשאים ק"ו בעצמם ומה אילנות שאין דרכם לצאת בערבוביא אמר הכתוב למיניהם אנו שדרכינו לצאת בערבוביא עאכו"כ, שלכאורה יפלא איך ישאו דשאים ק"ו בעצמם הלא הם צומח ואיך יהי' בהם הדבור והשכל לאמר הק"ו כו', אך הענין הוא שאין הדשא והעשב אומר הק"ו כ"א שרשו ומקורו ברוחניות שהוא בחי' המזל שגבוה מעל גבוה עד המלאכים העליונים שיש בהם הדבור שאומרים שירה והם יכולים ג"כ לשאת ק"ו, ועכ"ז הם מקורים על בחי' הצומח להיות כי בהם הוא עיקר בחי' המדות שהם בבחי' צמיחה קטנות וגדלות מקודם השליחות לשעת השליחות או מקודם השירה לשעת השירה שהצמיחה והתוס' היא בהגדלה בתוס' וריבוי עד כי בשעת השליחות יכול המלאך לקרוא א"ע בשם הוי' כמ"ש קעו) בי נשבעתו נאום הוי' וכתוב קעח) ותקרא שם הוי' הדובר אלי', והיינו לפי שבשעת השליחות הוא בטל לגמרי עד שקורא לעצמו ע"ש המשלח לפי שמתבטל כל מהותו לגמרי שאין בו רק כח השליחות כו', וה"ז כמשל הצומח שמשתנה מקטנות לגדלות כו', ולכן הם מקורים על בחי' הצומח הגם כי יש בהם הדבור ג"כ כו' עכ"ז העיקר הוא המדה כו', וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה שכל מה שיש למעלה יש למטה, למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים וכתוב קעט) אז ירננו כל עצי היער שקאי על המלאכים שנק' בשם עצי היער והיינו להיותם מקורים ושרשים לבחי' הצומח אלנות ודשאים שלמטה כו'.

קיצור, מזמור שיר לע"ל ליום שכולו שבת ומנוחה הוא שכולו ענג לאחר העבודה דשית אלפי שני, כי הנה ארז"ל הארץ מהיכן נברא וכן מהיכן נבראת האורה כי אין לך עשב כו' והם המלאכים וזה נשאו דשאים ק"ו כו' והגם כי יש בהם דבור עכ"ז העיקר הצומח שמשתנים מקטנות לגדלות ע"י השליחות כו'.

והנה (קנו) כמו שהוא במין הצומח דשא ועשב ואילנות, כמ"כ הוא בכל פרטי דברים דצח"מ שנתהו במעש"ב וכמארז"ל קפ) כד קארי

קעה) זח"א י"ת, ב.

קעו) חולין ס, א.

קעז) בראשית כ"ב, ט"ז.

קעה) בראשית ט"ז י"ג.

קעט) דה"א ט"ז, ל"ג.

קפ) ראה ברכות ס, ב.

תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה שלכאורה אינו מובן מה שייכות ברכת הנותן לשכוי בינה לקריאת התרנגול דוקא שכאשר קורא או חיוב הברכה ולא קודם לכן, אך הענין הוא דמה שלמטה הוא תרנגול למעלה בשרש שרשו ביצירה הוא מלאך גבריאל ובשרשן באצי' הוא בחי' ה"ג הבינה שמעוררים בחי' המל' מירידתה בבי"ע בכל לילה כמ"ש קפא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, ובחצות לילה מעוררים ה"ג דבינה את המל' מירידתה בבי"ע להתעלות באצי' כו' כנודע, ועד"ז בנבראים הבי"ע הנה בחצות לילה קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגנתא דעדן לכן מלאך גבריאל מעורר הנשמות שיתענגו ויהנו מזיו השכינה שבגעה"ת והעליון כו' וכמ"כ בעוה"ז הנה בחצות הלילה צריך לקום להודות כמ"ש דודקפב) חצות לילה אקום להודות לך כו' או קורא התרנגול ששרשו מבחי' גבריאל לעורר את האדם שיקום בחצות הלילה וכמ"ש בזהר קפג) שהתרנגול קורא שלא בטובתו להיות כי תרין שלהובין דנורא מוקדין לי' תחות גדיא, שקורא מחמת זה בהכרח כמו האדם שצועק כשמכין אותו כו', ונמצא כי ברכת הנותן לשכוי בינה שהיא על שרש ומקור שבאצי' בבינה או במל' דאצי', וע' בד"ה יפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז (ק"ט) בענין חי חי יודך כמוני, הנה זמן ברכה זו היא דוקא בזמן קריאת התרנגול להיות כי זמן קריאתו היא בזמן ההתעוררות דה"ג דבינה ובבי"ע או זמן שגבריאל מעורר הצדיקים ולמטה בכדי שיקום בחצות הלילה להודות קורא או התרנגול לעורר אותנו מן השינה לכן או דוקא הזמן ששייך ברכה זו, והנה כשיתבונן כמה רבבות מדריגות צ"ל דרך השתל' עד שיהי' יכול להיות ולהשתלשל מן מלאך גבריאל בחי' התרנגול הגשמי שהרי המלאכים הם הנבראים הגדולים שבמע"ב שעליהם אמר דוד מה גדלו מעשיך כנודע ההפרש וההבדל בין מה רבו למה גדלו שמה רבו קאי על פרטי הנבראים בדצח"מ ומה גדלו קאי על הנבראים הגדולים כמ"ש מזה בד"ה מי יתנך ובהביאור והתגהות לשם, וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע בענין המלאכים שהמלאך בשליש העולם עומד כו', וכשצריך להשתלשל מן גבריאל בחי' התרנגול הגשמי בהכרח שיהי' רבבות מדריגות השתלשלות ועד"ז מכל בחי' שברוחני' צ"ל רבבות מדריגות השתל' עד שיהי' מקור מציאת דבר הגשמי.

קיצור, יבאר שכמו שהוא בצומח כן הוא בחי' ולכן כד קארי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה לפי שאו מתעוררים ה"ג דאימא לתעלות המל' וכן ביצי' מלאך גבריאל מעורר נשמות לבוא לג"ע כו'.

קפא) משלי ל"א, ט"ו.

קפב) תהלים קי"ט, ס"ב.

קפג) דאה זח"א ע"ז, ב, רי"ח, ב, וז"ח מדרש הנעלם ס"פ אחרי, וצ"ע שבכל הנ"ל

כתוב שלהובא חד.

קנו) והנה אם הי' השתלשלות לבד לא הי' יכול להיות מציאת דבר הגשמי כלל כי הי' הכל רק רוחניות, כי אם הי' ריבוי רבבות מדריגות השתלשלות לא הי' מתהווה מרוחני' גשמי' כ"א הי' הכל רוחני' וכדי שיהי' מציאות הגשמי' זהו בדרך בריאה יש מאין דוקא, וכמאמר בעל העיקרים (קפד) שהתהוות הגשמי' מן הרוחני' אין לך בריאה יש מאין גדול מזה כו', ונמצא כי הגם שלכל דבר ודבר מפרטי הנבראים דבי"ע יש שרש ומקור למעלה ברוחני' כמו שרש התרנגול הוא גבריאל ולמעלה יותר באצי' הוא בחי' ה"ג דאימא, הרי צ"ל תחלה רבבות מדריגות השתל' ואח"כ מתהווה הדבר בדרך בריאה יש מאין, וכמ"כ יובן בענין מאמר שבפדר"א שאמר ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, הנה אם הי' השלג גשמי כמו שהוא למטה היינו צריכין לשאול מהיכן נברא השלג כמו שאנו שואלין הארץ מהיכן נבראת, אלא שענין השלג הוא בחי' יחידות עשירות מאות שהג' הוא שלושה ביחידות, והלמ"ד הוא שלשה בעשירות והשי"ן הוא שלשה במאות, ונמצא כי מבחי' יחידות עשירות מאות הם בחי' מל' וז"א ובינה הוא שרש הארץ, והרי צ"ל רבבות מדריגות השתלשלות ואח"כ מתהווה בדרך בריאה יש מאין בחי' מציאת הארץ הגשמי, ולגירסת המד"ר ר"פ בא שגורס מעפר שתחת כסה"כ היינו מבחי' מל' לבד כנודע ממ"ש במ"א מענין עפר שבקרקע המשכן עפרא דבי מקדשא דלעילא כו', וכמ"כ הוא בענין התהוות האורה שהוא ממה שנתעטף בטלית לבנה דוקא הוא בחי' לבושי' כתלג חיור שע"י לבוש המעלים יוכל להיות מציאות התהוות האור ע"י רבבות מדריגות השתל' ואח"כ בדרך בריאה יש מאין כו', וכמ"כ יובן בכל פרטי הנבראים כמו עד"מ מציאות הארץ למטה שרשו הוא מבחי' הארץ שבמרכבה רק שזהו בדרך שבירה כו' כנודע ועכ"ז הוא שרש ומקור, והרי בכדי שישתלשל מבחי' הארץ שבמרכבה שאומר קדוש בחי' הארץ שלמטה שטורף ודורס צ"ל תחלה רבבות מדריגות השתל' ואח"כ בדרך בריאה יש מאין מתהווה הארץ הגשמי, ובאמת יש שרש הארץ גם הגבה למעלה יותר שבאצי' בחי' החסד הוא ג"כ כמו בחי' הארץ במרכבה דבי"ע וכנודע שהחיות הם ביצי' ובבריאה הם הכרוכים שהם מיכאל וגבריאל כמ"ש בזהר (קפה), ובאצי' הם בחי' חו"ג מרכבתא עילאה, ועוד גבוה יותר הנה בחי' החכמה נק' ארץ שארץ הוא אותיות ראי' וכתוב (קפו) וירא ראשית לו שהוא בחי' ראשית חכמה ולכן נק' החכמים עיני העדה ועוד גבוה יותר הנה גם הכתר נק' ארץ כמ"ש (קפז) ארץ

קפד) ראה עיקרים מ"א פכ"ג ומ"ד פ"ג.

קפה)

קפו) דברים ל"ג, כ"א.

קפז) עמוס ג, ה.

שאג מי לא יירא ה' אלקים דבר מי לא ינבא ואיתא בספרים שקאי על דיבור אנכי הוי' אלקיך שנק' ג"כ ארי', והיינו כי ג' ידות ג"פ ע"ב עולה רי"ו כמנין ארי' כו', ונמצא כי יש בחי' ארי' עד רום המעלות שכל בחי' ארי' מתהווה זמ"ז בדרך השתל' המדריגות ומהם אח"כ בדרך בריאה יש מאין, וכן עד"ז בכל דבר ודבר מדצח"מ, או ממה שלמטה הוא יום ולילה, ולמעלה כשהי' משה בהר מאין הי' יודע יום ולילה הנה פעם ארז"ל (קפח) כשהי' לומדי' עמו תושב"כ ידע שהוא יום וכשלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה ופעם ארז"ל (קפט) כשהמלאכים אמרו קדוש ידע שהוא יום וכשאמרו ברוך ידע שהוא לילה, הנה אין ערוך כלל בחי' יום ולילה הגשמי לגבי תושב"כ ותושבע"פ שהם בחי' משל הקדמוני, והיינו שהתורה היא משל להבין בחי' אוא"ס ב"ה קדמונו של עולם שהגם כי המשל מסתיר קצת על הנמשל מ"מ ע"י המשל מבינים הנמשל כו', או ענין קדוש וברוך שניהם בחי' הביטול רק שהביטול דשרפים שאומרים קדוש הוא מצד שמשיגים איך שהוא ית' הוא קדוש ומובדל, וברוך אומרים האופנים שדוצים ההמשכה, ומ"מ הוא ג"כ בחי' הביטול ואינו ערך לבחי' יום ולילה הגשמי' ומ"מ שרש יום ולילה הוא מהם שהרי משה ידע מזה, ונמצא כי למעלה בחי' יום הוא תושב"כ או קדוש ובחי' לילה הוא ענין תושבע"פ ובחי' ברוך כו' שצ"ל רבבות מדריגות השתל' תחלה ואח"כ בדרך בריאה יש מאין וכנ"ל, וכ"ה בכל פרט דבר ודבר שבכל מעש"ב כו'.

קיצור, יבאר שאם הי' ע"פ השתל' לא הי' כלל גשמיות אלא שזהו ע"ד בריאה יש מאין והתהוות גשמיות הארץ משלג הוא יחידות עשירות מאות או מעפר מל', וכן התהוות האורה מן לבושי' כתלג חיות, והארי' מן שרשו ברוחני' חסד חכ' כתר, יום ולילה מן קדוש וברוך תושב"כ ותושבע"פ שצ"ל רבבות השתל' ואח"כ בדרך יש מאין.

קנה והנה ענין בריאה יש מאין הוא שדבר המהווה מסתתר מבחי' דבר המתהווה שזהו הפרש בין השתל' לבחי' בריאה יש מאין, שענין ההשתל' הוא שהעלול משיג העילה שלו והיינו שבחי' התחתונה שבעילה מושג לבחי' העלול המתהווה ממנה כמו שכל ומדות; ולכן נק' השתל' כמו השלשלת שטבעת אחת הבוקה בחברתה כו' אבל ענין בריאת היש מאין הנה בחי' האין אינו מושג כלל שזהו פי' אין שאינו מושג ממה נתהווה בחי' זו ואם הי' מושג לא הי' מתהווה מציאות הגשמיות כו', ונמצא כי בכל דבר הנברא בגשמי' משרשו שברוחניות תחלה משתלשל רבבות מדריגות השתל' שהוא כענין השגת

קפח) הנחומא כי תשא פל"ו.

קפט) יל"ש ס"פ כי תשא.

ע"וע ואת"כ מתעלם מן הדבר המתהווה עד שמתהווה מציאות יש של הנברא מאין שאינו מושג לפי שמתעלם כו' ועפ"ז יובן שהגם אם נאמר שמציאות העולם וכל מה שנברא הוא מציאות, דאל"כ מהו שנברא בשי"ב, שאם נאמר שזהו רק מה שנדמה לנו א"כ מ"ש בראשית ברא הלא לא נברא כלל כ"א שנדמה לנו, לכן בהכרח לומר שנמצא העולם ליש ודבר, וכדמות ראי' לזה ממארוז"ל במשנה ספ"ז דסנהדרין שנים לוקטים קישואין אחד לוקט חייב ואחד לוקט פטור העושה מעשה חייב האוחז את העינים פטור, ואם נאמר שלא יש מציאות העולם כלל מפני מה העושה מעשה חייב הלא אינו עושה בהכישוף שלו כלל מאחר שלא יש קשואין כלל כ"א נדמה לנו שזהו קשואין כו' אשר מטעם זה האוחז את העינים מאחר שבאמת אינו עושה ה"ה פטור כו' ואם נאמר שאם לא יש מציאות העולם כלל הרי גם הסקילה אינה כלל, נמצא שלא יש שכר ועונש ולא יש תומ"צ שזה א"א כלל, אלא הענין הוא דבאמת מציאות העולם הוא מציאות רק שלכל דבר ודבר מפרטי הנבראים דבי"ע יש שרש ומקור למעלה ותחלה משתלשל מן מקורו בדרך השתל' המהריגות ואח"כ בדרך בריאה יש מאין היינו שבחי' המהווה מסתתר מן הדבר המתהווה אבל אם הי' מתגלה דבר המהווה על הדבר המתהווה הי' נעשה מן הדבר המתהווה אין ואפס ממש והמופת לזה שהרי גם המלאכים שהם שכלים נבדלים והם הנבראים הגדולים שעליהם נאמר מה גדלו מעשיך וכנ"ל קצ) הנה ארוז"ל קצא) הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם פי' שכאשר נתגלה עליהם יותר מחזק הקצוב להם נתבטלו לגמרי וכ"ש כשהי' מתגלה על שארי הנבראים הי' נעשה מהם אין ואפס לגמרי, וא"כ גם בעת אשר מתגלה עליהם והרי הם נמצאים ליש ודבר מ"מ אינם מציאות אמיתי, והראי' לזה מנהרות המכזבין קצב) שמכזבין אחת בשבוע היינו אחת לשבע שנים הרי הם פסולים לקידוש מי חטאת והגם שכעת הם הולכים בטוב רק מאחר שאחת לשבע שנים נפסק הילוכם הם פסולים גם בעת שהולכים וא"כ הלא אמרו רז"ל קצג) שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב שנמצא אחת בשבוע הם מכזבים ונפסקים לכן גם בעת אשר העולם נמצא הוא ג"כ אינו מציאות אמיתי ומה גם אשר ברצות הבורא יוכל להתגלות דבר המהווה על הדבר המתהווה ויהי' אין ואפס מהכל כו', וז"ש הרמב"ם קצד) ע"פ ה' אלקים אמת הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמתו כו' וזהו אין עוד מלבדו שאין שם אמת מצוי מלבדו כמותו כו'.

קצ) פי קניו.

קצא) סנה' ל"ה, ב.

קצב) פרה פ"ח, מ"ט.

קצג) סנהדרין צ"ז, א.

קצד) הל' יסודי התורה רפ"א.

קיצור, יבאר שהבריאה יש מאין הוא כשדבר המהווה מסתתר מן דבר המתהווה ולא כמו השתל' שהעלול דבוק בעילתו ולכן הגם כי העולם הוא מציאות זהו הכל כשדבר המהווה הוא מוסתר ממנו, אמנם בהגלות נגלות יהי' כאין וכאפס במכש"כ ממלאכים כשהושיט כו', וא"כ גם כעת אינם מציאות אמיתי, והראי' מנהרות המכובים כו' וא"כ מובן איך כי אין עוד מלבדו.

והנה קנט) כד דייקת שפיר בכל דברים הגשמיים כשתבונן בהם היטב תמצא שגם כל דברים הגשמי' הם אינם גשמיים והוא עד"מ

מציאות העץ מורכב מד' יסודות ארמ"ע, ועכ"ז הגם כי יש בו כל הד' יסודות מ"מ מציאותו אינו אחד מן היסודות הנ"ל כ"א עיקרו הוא כח המרכיב את הד"י,

ונמצא כי עיקר מציאותו הוא הדבר המהווה אותו ומקיימו והוא המאמר וכששורפים העץ ונשאר רק האפר שהוא יסוד העפר הנמצא בהעץ והג"י אמ"ר יוצאין

בעשן הנה בהאפר יש ג"כ ד"י אשר האפר הוא ג"כ אינו א' מן הד"י כ"א דבר א' המהווה אותו ומקיימו, וכשתפריד כל היסודות אז לא תשאר מאומה ונמצא כי

כל דברים הגשמיים כשישנם איזה מציאות הנה עיקר מציאותם הוא כח המרכיב ששרשו מן המאמר המחי' אותו ומהווה אותו בכל עת ובכל רגע

וכשתפריד כל היסודות לא ישאר מאומה ונמצא כי אין שום מציאות גשמי זולת אלקות, כי באמת כח המסתיר הוא ג"כ אלקות כמו כח הנגלה וכמ"ש קצה)

וחכיתי להוי' המסתיר פניו שכח ההסתר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבע"ג וכמ"ש קצו) בעה"ק שא"ת שאלקות הוא כח הבע"ג ואין לו כח בגבול

אתה מחסר שלימותו ובאמת שרש הגבול הוא נעלה יותר מכח הבלתי בע"ג כמ"ש במ"א מענין הרשימה, וע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עשי'. וזהו

מ"ש קצו) אכן אתה אל מסתתר פי' אתה הוא בחי' גילוי לנוכח וכשם שאתה הוא בבחי' הגילוי כמ"כ אתה ממש הוא מסתתר היינו בחי' כח ההסתר כו',

ונמצא שלפ"ז לא יש כלל שום דבר זולתו ית' כי כל הדברים הגשמי' אשר נתהוו הם אלקותו ממש בחי' דבר ה' המהוו ומקיימו וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג

אלמלא נתנה רשות לעין לראות ולהשיג את החיות והרוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי' הוי' ורוח פיו לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה

כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו מאחר שמבלעדי הרוחניות הוא אין ואפס ממש כמו קודם שימ"ב ממש והרוחניות

השופע עליו ממוצא פי' הוי' ורוח פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאין ליש ומהוה אותו א"כ אפס בלעדו ממש, וביאור דבריו שאמר שהוא בטל במציאות ממש

קצה) ישע"י ח, י"ו.

קצו) ה"א רפ"ח.

קצו) ישע"י מ"ה, ט"ו.

הנה נודע כי ביטול במציאות הוא כענין מ"ש קצח) במשה ונחנו מה שהוא ביטול בלי שום מציאות מהות, וכענין בלי מה שנזכר בס"י קצט) והיינו מפני כי באמת גם מה שנראה הנברא למציאות דבר מה כשתשכיל בו היטב תמצא שגם זהו כח אלקי כו', ונמצא כי לא יש שום מציאות זולתו ית' המחי' ומהווה כל הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים והוא הוא מציאותם וקיומם וחיותם ואין שום מציאות זולתו ית' כו'.

ק"צור, יבאר עוד יותר ענין אחדותו ית', שהרי הכל הוא מן ד"י ואינו אחד מן היסודות כ"א מאמר ורוח פיו ית', וא"כ אין עוד מלבדו, שהרי הכל הוא אלקות אלא שזהו כח המסתיר כו'.

קס) והנה כל שית אלפי שני הוא שעלה ברצוה"פ שיהי' התהוות הנבראים ע"ד בריאה יש מאין ויהי' ביטול היש לאין אמנם ענין אחד חרוב היינו שיתגלה שורשן ומקורן האמיתי ואז יתבטלו מגשמיותן לגמרי כו'. וזהו אחד חרוב שיחרבו מגשמיותן כו' וממילא יתבטל פרטי הענג כ"א שיהי' ענג הכללי וזהו אומרם ליום שכולו שבת ע"ד כי בו שבת כו' שהשביתה היא העדר פעולת התהוות הדברים שנבראו בשימ"ב, וכמו שהוא בשבת הפרטי שע"י ששבת מהתהוות הדברים נמשך העונג כן בכלליות ע"י כי ישבות מעשיות והתהוות דכל שית אלפי שני דהוי עלמא אשר בם בטובו הוא מחדש בכי"ת מע"ב וכשישבות מלחדש יומשך ענג הכללי ולכן יהי' כולו ענג ומנוחה.

ק"צור, ענין אחד חרוב היינו שכשיתגלה שורשן יתבטלו מגשמיותם ע"ד כי בו שבת מלפעול ההתהוות שאז נמשך ענג הפרטי וקראת לשבת ענג, כן בכלליות ביום השבת ישבות מלחדש מע"ב ויומשך עונג הכללי, וזהו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים כו'.

קסא) והנה בילקוט פ' בחוקותי רמז תרע"ב פי' מזמור שיר ליום השבת למשבית מוזיקין מן העולם שלא יזיקו וכה"א וגר זאכ עם כבש כו' וא"כ פי' שבת לשון שביתה והעברה כמו אשביתה מאנוש זכרם בפ' האזינו ר) וכמו זקנים משער שבתו (איכה ה'), ומל' והשבתי חי' רעה דא) ולכאורה פי' הפשט שבת הוא לשון מנוחה כמש"ת רב) ע"פ כי בו שבת בי' נת, ע"ד בא שבת בא מנוחה רג) והגם כי בס' השרשים כמו הקורק' וכדומה הם הכל בשרש

- קצח) שמות ט"ו, ז.
קצט) רפ"א.
ד) דברים ל"ב, כ"ו.
רא) ויקרא כ"ו, ה.
רב) בראשית ב, ג.
רג) רש"י שם ב, ב.

אחד, עכ"ז הם הפכים בפירושם וכמו שהרגיש בזה בס' שרש ישע בשרש שבת ע"ש, והנראה לתווך בזה ענין ההשבתה שגם הוא יהי' ל' מנוחה גם להנשבת עצמו כמו והשבתי חי' רעה שלא די שיהי' מנוחה להאדם מזה אלא שגם להחי' רעה עצמה תהי' מזה עצמו מנוחה, הענין הוא דהנה מתחלת הבריאה קודם חטא אדה"ר הי' הקליפה שומר לפרי והיינו ע"ד כל הצמחים שצומחים בקליפתן כמו אגוזים או חטים ושעורים שקליפתן מגינה עליהם ושומרן, וא"כ מלבד שאינה מנגדת להפרי או להתבואה הנה עוד שומרה מן ריבוי החום או הקור או טללים רעים וכדומה וכן הי' מתחלת הבריאה שנבראו בשפל המצב ולא הי' בהם כח כלל להיות נגד כ"א ע"ד הקדמת יצירת השליא קודם הולד בכדי שתהי' שומר לולד, או הקדמת גידול השבלים היינו התבן והקש קודם הגרעין וכמ"ש מזה במד"ר ס"פ וישלח, הכל הוא בכדי שהקליפה תהי' שומר לפרי כו', אך ע"י חטא אדה"ר הוסיף כח בקליפות עד שביכולתם להיות מנגד, ואמנם לע"ל יחזור הדבר לקדמותו ותהי' הקלי' שומר לפרי כמו שהי' בתחלת ברייתו ש"ע וזהו למשבית מזיקי' שלא יזיקו היינו שלא ינגדו כ"א וגר ר"ד) זאב עם כבש ופרה ודוב תרעינה כו', וזהו ליום שכולו שבת ומנוחה ינחו גם המזיקים כו', ודוגמא לדבר מצינו באחשורוש שנהפך לבו לגמרי שמתחלה אמר ר"ה) והעם לעשות בו כטוב בעיניך ואח"כ נהפך לבו לגמרי ואמר ר"ה) ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם שראו בחוש ענין בחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא גם במ' אי"ה, ועד"ז יובן לע"ל דכתיב אז אהפוך כו' שיהיו כולם בבחי' אתהפכא מחשוכא להורא ויהפוך גם טבע הארץ שלא להיות טורף ודורס כ"א ארץ כבקר יאכל תבן ויוסר ממנו שבעו דעכשיו וכן בכל הטורפים ודורסים כו', ויהי' שלום ושקט מפני גודל המוחין שיהי' לע"ל כמ"ש במ"א ר"ז) בדרוש דתיבת נח ומצד גדלות המוחין שיהי' אז בכל הנבראים מצד זה לא ירעו ולא ישחיתו כו' מפני כי מלאה הארץ דיעה כו' ר"ח), ונמצא פי' השבת המזיקין אין פירושו שישביתם לגמרי אלא שישבית מהם ענין מה שהם טורפים ודורסים שזהו מפני מוחין דקטנות כמ"ש בד"ה כי פדה ה' את יעקב הוא דרוש דתיבת נח הנ"ל אלא שיהי' בבחי' הגדלת המוחין ולא יזיקו לשום נברא ויהי' שלום ושקט מחמת גדלות המוחין כו' וזהו למשבית מזיקין מן העולם כו'.

קיצור, ב"פ בתיבת שבת שלכאורה הם הפכים ובאמת לא כן הוא ויקדים איך הקליפה הי' שומר לפרי וע"י חטא עה"ד נעשה מנגד ולע"ל יהי' כמקדם,

(ד) ישע"י י"א, ה.

(ה) אסתר ג, י"א.

(ו) אסתר ה, ה.

(ז) כנראה הכוונה לדרושים שנדפסו בלקו"ת לג' פרשיות (תורת שמואל שער א,

פ' נח).

(ח) ישע"י י"א, ט.

וע"ד שנתהפך אחשורש וכן לע"כ כתיב אז אהפוך כו' יהי' גם בנבראים שינוי טבעם וארי' כבקר כו' מחמת גדלות המוחין כו'.

קסב) ולהבין זה בתוס' ביאור יובן זה משבת דעכשיו, בהיות ידוע כי המאכל אשר יאכל האדם הוא מעורב טו"ר, והיינו שהוא מבחי' הנוגה ולכן כשיאכל האדם את המאכל שלא לש"ש כ"א למלאות תאוות נפשו כי ירעב לקבל עונג מריבוי האכו"ש אזי המאכל מגשם אותו מאד כמ"ש רט) שמנת עבית כשית כו', וא"כ צ"ל מדוע בשבת מצוה לאכול ולענגו באכו"ש הגשמי' וכן בעיוהכ"פ ארו"ל רי) כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי, אך הענין הוא דהנה בערב שבת עם השיכה מתעלה ק"ג ונפרד הרע מן הטוב כמ"ש בזהר ריא) במאמר אלי' וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כו' לית שולטנא כו' וזהו ג"כ ענין כוונת הרחיצה בע"ש שהוא בחי' שלהוביתא דאשא הנמשך מלמעלה לדחות ק"ג שלא תעלה כו' כמ"ש בפע"ה שער י"ח פ"ג, וז"ש ריב) אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו דהיינו שלא יעלו רק הניצוצי קדושה לבדם שהובררו ולא הרע כו' ולכן האכילה בשבת אינה מגשם כלל להיות כי אין בה רע כלל וכן האכילה דעיוהכ"פ להיות כי יוהכ"פ הוא שבת שבתון לכן גם בעיוהכ"פ האכילה היא ע"ד האכילה דשבת כו', וא"כ כמו שהוא בשבת דעכשיו בק"ג כן ליום שכולו שבת יהי' כן גם בג' קליפות הטמאות לגמרי, וע"ד שמצינו פלוגתא בגמרא ריג) בענין התשובה ח"א זדונות נעשו כשגגות וח"א שזדונות נעשו כזכיות, ולמ"ד שנעשו כזכיות הרי ע"י התשו' מתהפך הרע גמור ג"כ לטוב, ועד"ז יובן ענין למשבית מזיקין היינו שיושבת בחי' הרע שבחיות המזיקין ויהפכו לטוב כו'.

קיצור, כמו שבע"ש דעכשיו ע"ח מתברר הרע מן הטוב ונשאר הטוב לבדו כן ליום שכולו שבת יפרד הרע גם מהק"ט ויהי' כולו טוב ע"ד זדונות נעשו כזכיות כו'.

קסג) ועפ"ז יובן שלהיות ענין השבת הוא מנוחה ושבייתה מטעם זה עצמו ישבתו המזיקים ליום שכולו שבת כו', כי הנה שרש הגבורות קשות המסתעפים למטה בחיות רעות שהם טורפים ודורסים הוא מן בחי' סיגי הגבורות קדושות וכמ"ש במ"א בביאור מאה"ז תרתין אחתין, ובשבת שהוא זמן עליית העולמות מתעללי' הגבורות דקדושה ולא נפרד מהם שום סיגים כלל ולכן מתבטלים המזיקים רק בשבת דעכשיו הוא רק בק"ג ולע"ל ליום

רט) דברים ל"ב, ט"ו.

רי) ר"ה ט, א.

ריא) זח"ב קל"ה, ב, ומ"ש כאן שהוא מאמר אלי' צ"ע.

ריב) תהלים צ"ז, ג.

ריג) יומא פ"ו, ב.

שכולו שבת יהי' זה גם בגקה"ט כו', וכמו שהגיהנם נח בשבת והוא כי כל ענין הגיהנם הוא נעשה מזיעתן של חיות"ק כמ"ש ריד) הנה סערת ה' חמה כו' על ראש רשעים יחול וארז"ל רטו) מזיעתן של חיות"ק נהר דינור יוצא על ראש רשעים יחול בגיהנם, והיינו כי החיות בוערות כמראה הלפידים ברשפי אש התשוקה ומהפסולת שלהם נמשך כעס על התיפוך, וכענין וזרה אף דכתיב בפ' שני' דק"ש כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תבואו ב"פ נסכים, ובשבת עליית הגבורות לכן אינו נמשך הזיעה הוא הפסולת כעס על התיפוך לכן הגיהנם נח בשבת כו', ובוהר ח"ב יתרו דפ"ט סע"ב פי' הטעם מפני שמתגלה ע"ק דלית שמאלא בהאי עתיקא ובזמנא דאתגלי ע"ק לא אתהוי דינא, כי יניקת החיצונים הוא מקו השמאל ולכן ע"י גילוי בחי' ע"ק אשר לית שמאלא בהאי ע"ק מתבטל שרש יניקתם ולכן הגיהנם נח בשבת מפני שאין להם יניקה מהגבורות כי שמאלא מתכלל בימינא, ונמצא כי שני הפי' בשבת ענינם אחד הוא שע"י כי בו בשבת שנח ונמשך העונג ע"ז מתבטל יניקת הרע ונפרד מהטוב דנוגה וממילא נשבת הרע שבהיות וליום שכולו שבת יהי' השביתה גם בגקה"ט ג"כ כי אז אהפוך כו' כנ"ל פקס"א.

קיצור, יבאר שבחי' הרע שבחיות וכן כל העונשים כמו גיהנם שרש יניקתם מן קו השמאל מבחי' פסולת וסיגי הגבורות, אמנם בע"ש ע"ח מתעלה הטוב דנוגה ונפרד מהרע ולע"ל יהי' כן גם בגקה"ט לגמרי, ובוהר פי' שזהו ע"י התגלות ע"ק ונמצא כי ע"י הענג דשבת נשבת הרע דמזיקים כו'.

והנה ב' בחי' שבת היינו שבת דעכשיו שהוא מה שנשבת הרע דנוגה ע"י בחי' הענג המתגלה בשבת דעכשיו, ובחי' השבת דיום שכולו שבת דלע"ל שע"י התגלות הענג דלע"ל יהי' והשבתי חי' רעה גם ממהק"ט לגמרי זהו ענין ב"פ נח דכתיב בר"פ נח שהמים רבים דמי המבול נקראו על שמו כמ"ש רטו) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כו' וכמשנ"ת לעיל פרק ע"ו ע"ז טעם הדבר שהם בחי' מים דהנחה פי' שהם פועלים ההנחה הוא בחי' המנוחה והענג כו' וע"י בחי' העבודה דששת ימי החול דעכשיו עושים את השבת דעכשיו שהוא בירור והעלאה ק"נ, וע"י שית אלפי שני בכלליות העבודה יתברר גם הטוב דגקה"ט לגמרי ג"כ ויהי' גילוי שבת דלע"ל, וזהו נח נח תרי זימנא כו' שבת תתאה ושבת עילאה כו', ויש להעיר לענין ב' בחי' נח ממ"ש במג"א ריז) ונח בארבעה עשר כו', ונח בחמשה עשר שהם ג"כ ב' מדריגות נח אלו דוגמת ב' בחי' שבת שבת תתאה ושבת עילאה כמשי"ת לקמן אי"ה, ואמנם

ריד) ירמי כ"ג, י"ט.

רטו) חגיגה י"ג, ב.

רטז) ישעי' נ"ד, ט.

ריז) אסתר ט, י"ז, י"ח.

עדיין צ"ל איך נקראו מי המבול בשם מי נח ל' ניחא כו', הענין הוא דהנה לכאורה אינו מובן כל ענין המבול שאם כל הכוונה הי' רק להעביר ולשחת האנשים החוטאים למה הוצרך לרעש גדול כזה הלא ברגע א' הי' ביכולת ה' לשחתם ולהעבירם גם בלא מבול וכמו במחנה סנחריב וכדומה, אלא שענין המבול הי' בכדי לטהר את הארץ שנאמר (יח) כי מלאה הארץ חמס ונתקלקלה מאד והי' נצרך לטהרה, ולזאת בא המבול מים על הארץ לטהר את הטמאים ע"ד כמו מקוה מים מ' סאה מטהרים את הטמא כן הלך הגשם ארבעים יום וארבעים לילה לטהר את הארץ כו' ומקרא מלא נא' (יחזקאל כ"ב כ"ד) ארץ אשר לא מטהרה ולא גושמוז ביום זעם, כי בא"י לא הי' המבול, ונמצא נזכר בפירוש שהמבול הי' לטהר את הארץ כו' ולזאת נקראים מי נח שנעשה מזה ניחא דרוחא כו', והנה שעבוד הפרנסה נק' ג"כ מי נח כמארז"ל (יט) שאברהם בחר שעבוד נגד גיהנם שכמו שא"א לנשמה לבוא בג"ע ליהנות מזיו השכינה עד שתירד קודם בגיהנם כמארז"ל (יח) מוטב דלדיינ' וליתי לעלמא דאתי וגם צריכה טבילה בנהר דינור כמ"כ ע"י שעבוד יכולים לעלות למעלה מעלה למדריגה היותר גבוהה כו' ע"י תשו' ומע"ט שבעוה"ז שהם יפים מכל חיי העוה"ב, וכשם שע"י המבול נעשה ניחא הא' כענין שבת תתאה כן ע"י שעבוד נבוא לבחי' ניחא דרוחא בחי' שבת דלע"ל בחי' שבת עילאה כו'.

קיצור, ב"פ נח הם ב' שבתות כנ"ל פע"ו ע"ו, וע' ב"פ נוח דמגילה, המבול נק' מי נח ע"ש שמטהר הארץ ושעבוד נק' נח ע"ש שע"ו נבוא לניחא הב' דשבת עילאה כו'.

קסה) והנה במשנת"ל פ' קס"ד שהמבול הי' לטהר את הארץ מפני כי מלאה הארץ חמס ע"י כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, צ"ל אם הכוונה היא על הארץ שלמטה וכפי הנראה מפ'י הפשוט כו', או שהכוונה היא על הארץ העליונה כו', הנה השל"ה בפ' נח בהג"ה המתחלת דבר זה צריך ביאור פי' שקאי על הארץ העליונה שע"י ששחתו דרכם על הארץ עי"ז נשחת הארץ העליונה וגרמו בחטאם שלא נמשך השפע העליונה לארץ העליונה כ"א בקלי' שההשפעה נחמסה בידי הקלי' וסט"א כו' ולפי פירושו קאי מ"ש ותשחת הארץ היינו הארץ העליונה שנשחתה ע"י שנחמס השפע שהי' יורד אלי' כו', אך מ"מ דוחק קצת לפרש כן בענין כי מלאה הארץ חמס דמשמע שנתקלקלה הארץ עצמה שקשה לפרש כן, ולכן י"ל דקאי על הארץ הגשמיות שנתקלקלה במה שמצד שהשחיתו דרכם על הארץ הלזו הגשמיות אינה מקבלת מהארץ

(יח) בראשית ו, י"ג.

(יט) ב"ר פמ"ד, כ"א.

(כ) חגיגה ט"ו, ב.

העליונה הקדושה מל' דאצי' כ"א מסט"א שנק' ארץ מאפיליה (ירמי' ב' למ"ד) או ארץ גזירה וכה"ג יש כמה וכמה בחי' בארץ כמ"ש (ישעי' מ"ה י"ח) ארץ חשך (ירמי' ב' וא"ו) ארץ ציה כו' ולא ישב אדם שם פי' שלא נמשך שם מבחי' אדם היינו ההשפעה מבחי' אדם העליון ז"א דאצי', ובעבודה הוא בחי' מחדומ"ע של תומ"צ כמ"ש בלק"ת בד"ה אני לדודי הא' פ"ב, ושם י"ז וא"ו ארץ מליחה וביחזקאל ל"ב י"ח ארץ תחתיות, ושם ל"ח ח' ארץ משובבת, והנה הארץ הגשמיות כשאכשיר דרי מקבלת ההשפעה מהארץ העליונה דקדושה היא בחי' מל' דאצי', אבל להיפך ח"ו כשלא אכשיר דרא עז"נ ותשחת הארץ שמקבלת מארץ דלעו"ז היינו בחי' ארצות הנ"ל ארץ ציה כו' אשר לא ישב אדם שם כו', ולפ"ז יהי' פי' הפסוק של ותשחת הארץ לפני האלקי' ותמלא כו' לפי שהארץ שלמטה נתמלאה חמס עי"ז נשחתה הארץ מלקבל מבחי' ארץ דקדושה אשר לפני האלקי' כ"א מבחי' ארץ ציה היא בחי' ארץ דלעו"ז ולכן הי' הארץ צריכה טהרה ע"ד שארז"ל רכא) שגורו טומאה על עפרה וגושה ולכן צריכה טהרה כו'.

קיצור, בענין טהרת הארץ צ"ל איזהו ארץ, השל"ה פי' על הארץ העליונה, ודוחק לומר כי מלאה הארץ העליונה ח"ו חמס, אלא שקאי על ארץ הגשמיות שלפי שמלאה חמס לכן אינה מקבלת מן הארץ העליונה מל' דאצי' כ"א מארץ ציה דלעו"ז, ולכן גזרו טומאה על עפרה כו' וזהו לצריכה טהרה כו'. (קסו) **ועפ"ז** יובן מה שהי' המבול מים על הארץ ארבעים יום דוקא שיש בזה מדרשי' חלוקים דהנה בוח"א פ' נח דס"א סע"א ריה"ו א' הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו אלא ארבעים יום לאלקאה חיבי עלמא, וכתוב ארבעים יכנו לא יוסיף, והיינו כי ריה"ו לטעמי' דס"ל בפ"ג דמכות ארבעים שלימות הוא לוקה כמ"ש הרמ"ז שם, ונמצא כי ס"ל שהמבול הי' כעין מלקות, וענין מספר המלקות נת' ברע"מ פ' תצא ד' ר"פ ע"ב שהם ל"ט בחי' הנמשכים מג' אותיות ראשוני' דשם הוי' להלקות למי שפגם באות ה' אחרונה דשם הוי' ע"י שמפרידים אותה מג' אותיות הראשונים וריה"ו דס"ל ארבעים שלימות הוא לוקה הוא ג"כ נגד מה שיוצא מג' אותיות ראשונים דשם הוי' כמ"ש בפ' נח דס"א הנ"ל שבעת רצון יש א' בין ב' ווי"ן ע"ש, ולהבין איך ע"י הלקאה זו נטהר החוטא יובן בהקדם ענין למה לא ניתנה תורה להאבות והגם כי קיים אברהם כל התורה כולה אמנם זהו הכל ברוחני' ולא בגשמיות מצות כמו שניתנו לנו שהרי איך יקיים מצות תפילין עד"מ דכתי' בהם ענין יצי"מ ועדיין לא הי' בפועל גם שעבוד מצרים אלא שקיים הכל ברוחניות ע"י שהי' הלוך ונסוע הנגבה בבחי' רצו"ש קיים כל המצות כי גם

רכא) שבת ט"ו, ב.

התומ"צ שלנו דעכשיו בכלל הם אש ומים רצו"ש כי רמ"ח מ"ע הם המשכת חסדים שנמשלו למים יורדים כו' ופרטי דקדוקיהן איך לעשות המצוה ובאופן זה דוקא יוכשר ולא באופן אחר זהו מבחי' הגבורה והצמצום שהוא בחי' אש, ובמ"ת ניתן הכח בגשמיות שכאשר נעשו המצות בדקדוקיהן ה"ז כמו רצו"ש דאברהם ולמה לא ניתנו גם בגשמיות לאברהם והגם כי עדיין לא הי' שעבוד מצרים ואיך ינית תפילין עד"מ מ"מ ה"ז פרט אחד שרק במצות תפילין נאמר ענין יצי"מ אבל שארי המצות הי' אפשר גם להאבות לקיים בפו"מ אם היו מצווים וגדול המצוה ועושה עד שארז"ל (רכב) כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי היינו עצם מהות הדבר כו' משא"כ ריח הוא רק הארת הדבר ולא עצמו ומהותו ולמה לא ניתן גם להאבות עצם מהות הדבר כו'.

קיצור, למה הי' המבול מ' יום, פי' בזח"א דס"א ב' שזהו כמו מלקות, ורה"י לטעמי' דס"ל מ' שלימות הוא לוקה, איך עי"ז יטהר החוטא יוכן בהקדם למה לא ניתנו המצות בגשמיות להאבות, שכל מה שקיימו הוא הכל ברוחניות שהם רק ריח ולא עצם כו'.

קסז) ולהבי' זה צלה"ק ביאור ענין הטעם למה הוא הכח הגדול שיש במצות הגשמי' שע"י יומשך המשכות אוא"ס ב"ה בחי' המשכה עצמיות כנ"ל והרי כל המצות נעשים מדברים גשמיים דומם צומח וחי כמו הקרבנות מחי וצומח, ואבני החושן ואפוד מאבנים גשמי' דומם כו', וכולם הם תחת ממשלת ק"נ, ואיך הקרבנות שתחת ממשלת ק"נ יהי' הם דוקא ריח ניחוח לה' פי' ריח הוא העלאה מלמט"מ"ע ניחוח לשון תרגום נחת דהיינו ירידה המשכה מלמעל"ט להוי' פי' להיות גילוי שם הוי' והמשכת אוא"ס ב"ה בעדאת"ג כו' כי ע"י הקרבנות נמשך גילוי אוא"ס ב"ה למטה וכן ע"י מצות תפילין וציצית וכדומה ממשיך אוא"ס ב"ה על נפשו, אך הענין הוא

דהנה נודע כי החיות שמלוּבש בדצ"ח שרשו גבוה מאד נעלה יותר הרבה מחיות אשר מלוּבש במדבר וזהו דכתיב (רכג) אחור וקדם צרתני אחור למע"ב וקדם למע"ב, פי' קדם למע"ב לפי שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, כו', ואחור למע"ב שנברא באחרונה שמאמר נעשה אדם הוא מאוחר מכל המאמרות ומאמרות דדצ"ח קדמו למאמר דנעשה אדם ולכן המאכל מחי' את האדם והגם כי חיות האדם הוא ממוצא פי הוי' שיש במאכל כמ"ש (רכד) כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם, מ"מ הרי גם באדם יש מוצא פי הוי'

רכב) שהש"ר א, ג.
רכג) תהלים קל"ט, ה.
רכד) דברים ה, ג.

ולמה לא יחי' האדם ממוצא פי הוי' שיש באדם עצמו כו', אלא מפני שמוצא פי הוי' שבמאכל גבוה בשרשו יותר מן בחי' מוצא פי הוי' שיש באדם כמ"ש מזה באריכות במ"א, ואמנם הגם כי שרש דצ"ח גבוה יותר עכ"ז הנה הם נפלו בשבה"כ וירד תחת ממשלת נוגה, ולכן נתגשם מאד ומגשם האדם האוכל אותו כשאינו אוכלו לש"ש וכנ"ל פ' קס"ב ואפי' הצדיק שאוכל לשובע נפשו ולא מפני תאוות לבו וצרכי תענוגי גופו הגשמי מ"מ יותר חי' יפה הרבה בלא המאכל היינו אם לא הי' מצטרך לו כלל, ולכן משה כשהיה בהר מ' יום ומ' לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, והגם כי מעלת הלחם שרשו גבוה מאד כנ"ל עכ"ז מצד חומרתו וגסותו בירידתו למטה תחת ממשלת ק"נ לא אכלו משה בהיותו בהר ואפי' לחם אבירים הוא המן שמה"ש ניוונים בו ג"כ לא אכל איש זה משה כשהי' בהר ארבעים יום כו', לפי שמה ע"ה למרום לקבל תורה שהיא למעלה הרבה ממדריגת המלאכים שהרי המלאכים ביקשו שתנתן להם התורה כמ"ש רכה) תנה הודך על השמים ולא ניתנה להם לפי שאינה במדריגתם כו', ולכן גם בימי האבות ג"כ עדיין לא ניתנה התורה בגשמיות להיות כי בימי אברהם עדיין לא נודרך ולא נתברר העולם וחומרתו וגסותו להיות יכולים דצ"ח הגשמי כלים להשראת אוא"ס ב"ה שבהם וע"י יומשך המשכה עצמי' מאוא"ס ב"ה ולכן לא ניתנה תו' עדיין בימיהם כו'.

קיצור, בכדי להבין למה נתלבשו המצות בדצ"ח גשמי' יבאר איך כי שורש דצ"ח הם הגבה מאד נעלה ממדבר, ועכ"ז נפל בשבה"כ ונתגשם תחת ממשלת ק"נ ולכן לא אכל משה בהר אפי' מן שהוא לחם שמה"ש ניוונים לפי שהי' צריך לקבל תורה שגבוה ממה"ש שביקשו ולא ניתן להם התורה, ולכן גם בימי האבות לא נודרך עדיין דצ"ח שיהיו כלים להשראת אוא"ס.

קסח) והנה בכדי שיהיו דצ"ח הגשמי' כלים להשראת אוא"ס בחי' המשכה עצמי' מאוא"ס ב"ה ע"י עשיית המצות בהתלבשותם בדברים גשמי' דדצ"ח דוקא לזה הוא אשר נשתעבדו ישראל במצרים בשעבוד קשה בחומר ולבינים, וע"י שעבוד זה נודככו שתמורת החומר הגשמי זכו לק"ו ותמורת הלבנים הגשמי' זכו לליבון הלכתא, וכמ"ש רכז) גם את העולם נתן בלכם שלפ"ע שנודרך האדם לפ"ע זה מזדכך העולם היינו דצ"ח הגשמי' עד שיוכלו להיות כלים להמשכת אוא"ס ב"ה המשכה עצמיות, וזהו שנק' מצרים כור הברזל כמ"ש בפ' ואמתזנן (ד' כ') ויוציא אתכם מכור הברזל מצרים, והיינו כי ענין הכור הוא ששם מצרפים את הזהב ואת הכסף כמ"ש רכז) מצרף לכסף וכור לזהב

רכה) תהלים ה, ב.

רכו) קהלת ג, י"א.

רכז) משלי י"ו, ג.

והוא כי כדי שיעשה האומן כלי נקי מכסף או זהב צריך הוא ליתנם בכור להוציא מהם הסיגים כמ"ש רכח) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, שהכור הוא המפריד הסיגים מן הכסף או הזהב, וכך הי' מצרים כור הברזל לצרף בהן את ישראל ע"י קושי השעבוד בחומר ובלבינים להיות עי"ז נפרד הרע מן הטוב ויתפרדו כל פועלי און כי ע"י שהרע עושה פעולתו הרעה עי"ז עצמו הוא נכלה ונאבד כמ"ש רכט) חצי אכלה כו' חצי כלים והם אינם כלים רל) כי יודרך הטוב שבהם ויתפרד מן הרע והרע שהם החיצים הפועלים הרע יהיו כלים ונאבדים אחר גמר פעולתם, וכמשל העלוקה אחרי שמוצת הדם אם ישאר בה הדם מיד היא מתה, וכן מצרים נתרוקנו ע"י השעבוד שנשתעבדו בישראל וישראל גודכנו וזיכנו חלקם בעולם עד שנודרך כל העולם כמ"ש גם את העולם נתן בלבם וכל העולם לא גברא אלא לצוות לזה, ובראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, ואזי כשנתברר ונודרך חומריות העולם או נעשו דצ"ח מבורדים שיוכלו להיות מצוה כמו שיקריבו קרבן מבהמה גשמי' יהי' עי"ז ריח ניחוח להוי' כנ"ל ושיהיו כהנים אזכרים ובעלים מתכפרים וזבחי שלמים והקרבת מנחה סולת שמצומח, ואבני ההשן ואפוד וכדומה מדצ"ח, והגם כי גם האבות ונח ואדה"ר הקריבו קרבנות אמנם היו עולות ולא שלמים ולא מנחות ולא נסכים, וע"י שעבוד מצרים נודרך דצ"ח שיוכלו להיות מצות מעשיות בפר"מ שיומשך ע"י המשכה עצמית מאוא"ס ב"ה כו', וכמו שמצרים הי' כור הברזל וזכך דצ"ח הגשמיים כו' כן גלות האחרון הוא לזכך העולם להיות גילוי פנימי' התורה והמצות שהרי לכ"ע מצות אינם בטלים לימוהמ"ש וכשיהי' ומלאה הארץ דיעה אז יתגלה פנימי' המצות וכן כל אדם היטורים שיש לו לאדם הוא בשביל לזכך מצותיו אשר יעשה אותם האדם שיהי' מתוקנים להיות עולה ונכלל באוא"ס ב"ה כו', ועד"ז יובן איך ע"י המבול שנלקה הארץ ונימח כל היקום ועי"ז נודרך הארץ ונח ובניו כו' עד שכרת ה' עמו את הברית ונתן הקשת בענן להיות לאות ברית שעוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום קיץ וחורף לא ישבותו כו' מה שלא עשה כן לעשרה דורות שמאדם ועד נח והיינו ע"י טהרת הארץ ע"י הלקאה דמי המבול זכה שיכרות עמו את הברית כו'.

קיצור. יבאר שכדי להיות דצ"ח הגשמי' כלים להמשכת אוא"ס זהו ע"י שעבוד מצרים שנק' כור, ולכן להאבות לא נתנו תומ"צ גשמי' לפי שלא נודרך העולם עדיין, ונה"א הוא זיכוך שיוכל להיות גילוי פנימי' תומ"צ, וכן

רכח) משלי כ"ה, ד.

רכט) דברים ל"ב, כ"ג.

רל) סוטה ט, א.

זיכוד הארץ ע"י הלקאה דמי המבול זכה נח שכרת עמו הברית שלא תשחת הארץ עוד ע"י מבול ושלא יבוטל הנהגותיה כו'.

קסט) ולהבין ענין כריתות ברית דנה יובן ממה שארז"ל במד"ר לך פמ"ד ובשה"ש ע"פ אשכול הכופר בענין ברית בין הבתרים ר' לוי בשם ר' חמא אמר הרהורי דברים היו שם מי הרהר אברהם ואמר לפני הקב"ה רבש"ע כרת ברית עם נח שאין אתה מכלה זרעו מן העולם ועמדתי אני וסגלתי מע"ט לפניך ודחת בריתי לבריתו שמא יעמוד אדם אחר ומסגל מצות ומע"ט יותר ממני וידחה בריתו לבריתי, א"ל הקב"ה אל תירא אברם אנכי מגן לך מנח לא העמדתי מגינים וצדיקים ממך אני מעמיד מגינים וצדיקים כו' ע"ש, וצ"ל שרש ענין ההפרש בין כריתות ברית דנה לכריתות ברית דאברהם, והענין הוא דהנה שרש ענין כריתות ברית דנה הי' על השפעת חיות העולמות שלא יופסק ולא יתבטל לעולם כמ"ש רלא) וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף עוד לקדל את האדמה כו' ולא אוסיף עוד להכות כל חי כו' וע"ז בא ברית הקשת וכדפי' רש"י ז"ל בחומש ע"פ ואני הנני מקים את בריתי אתכם בפ' נח ט' ט' וע"פ בענני ענן ושרש בחי' זו נמשך מיחוד או"א, וכנודע שהח"ב נק' אין ויש וכמ"ש רלב) והחכ' מאין תמצא ובינה נק' יש כמ"ש רלג) להנחיל לאוהבי יש, והיינו בחי' יחוד חיצוני דחו"ב אבל מה שכרת ברית את אברם הוא יחוד זו"נ להוליד נשמות שזיווג זה נמשך מיחוד פנימי דאו"א ששרשו נמשך מע"י וא"א, וע' בפע"ח שער הק"ש פ"ו ופי"א, ולכן דחה ברית של אע"ח לברית נח, וביאור הענין דהנה מבואר בע"ח וברדס דיש ב' מיני זווגים הא' זווג תמידי דלא פסיק לעלמין כו' והוא כדי להחיות העולמות בלבד בלי התחדשות רק נק' חידוש הישנות מה שבטובו מחדש בכל"ת מע"ב מאין ליש כו', וזווג שני הוא לחדש ולהוליד נשמות חדשות לגמרי וזווג זה אינו בתמידות רק לפרקים כמו בשבת זיו"ט, כו', ובד"כ הנה חו"ב הוא זווגייתו תדיר לצורך קיום העולמות כו' וזו"נ לאו זווגייתו תדיר כו' כידוע והנה באמת יש מעלה ביחוד זו"נ אע"פ שאינו אלא לפרקים במה שמוליד נשמות חדשות, ויש מעלה בזווג התמידי דחו"ב אע"פ שאינו מוליד חדשות והוא מה שלא נפסק לעולם, וביאור הענין הנה ידוע דהמאציל העליון האציל בבחי' קו המדה כל האו"ב דע"ס בלי שום תוס' ובלי מגרעת לעולם, והיינו ע"ד דוגמא הנה אור החכ' נאצלה מהמאציל ממוז' השמיני דזנוצר חסד זרי במדה שנאצל כבר כן הי' האור של המאציל בו ולא ימצא בו תוס' ומגרעת כלל ולא יהי' בו שינויים כלל כו', ואמנם היות או"א"ס ב"ה מאיר

רלא) בראשית ה, כ"א.

רלב) איוב כ"ח, י"ב.

רלג) משלי ה, כ"א.

בו וכשם שאו"ס בעצמותו אין לו הפסק כמ"כ האור המאיר בו לא יופסק לעולם ולא יחסר שפעו ח"ו ונמצא הגם שמה שלא ימצא בו תוס' אינו מן המעלות אבל בזה הוא מעלתו במה שלא נפסק שפעו לעולם כו', וכמו שהוא בחכ' כן הוא בכל הנאצלים מן המאציל לא ישנו את תפקידם כמו שקיבלו לא יוסיפו ולא יגרעו וע"כ לא יופסק אור השפע מהם לעלמין מפני שעוצם ביטולם והתקשרותם לגבי עצמיות המאציל יגרום שלא יופסק שפעם כו', ואמנם כל עו"ע משפיע ומקבל כאשר יתייחדו אזי בא בהם דוקא תוס' ההארה מאו"ס והתחדשות השפע לגמרי מה שלא קיבלו שניהם בתחלה עד שילידו באמצעות יחודם דבר חדש לגמרי כו', וזהו מעלה ומדריגה שאינה בנאצלים מצד עצמם בלבד שאינם מקבלים רק סדר השתלשלות כנ"ל והטעם הוא לפי שכל התחדשות דבר שלא נמדד עדיין בקו המדה הנ"ל א"א לבוא מצד עצמיות הנאצלים כ"א מצד עצמיות או"ס שלמעלה מעלה מכ"א האציל שהוא המחדש כל ההשתל' כו', וע"י היחוד במשפיע ומקבל יבא בחי' ההתחדשות מאור המאציל ואז הגם שהמשפיע מצד עצמו לא יוליד וכן המקבל מצד עצמו, אבל בהתחברות שניהם יולידו אור חדש ולא מצד עצמם כ"א מהארת עצמי' המאציל שיאיר ביחודם בבחי' התחדשות השפע לגמרי כו'.

קיצור, כריתות ברית דנה הוא זיווג חיצוני דחו"ב לצורך קיום העולמות שיומשך כן למטה, וכריתות ברית דאברהם הוא על זיווג זו"ג להוליד נשמות חדשות ושרשו יחוד פנימי דאו"א ולמעלה יותר בא"א וע"י וע' בד"ה אשה כי תזריע בענין יחוד מ"ה וב"ן דע"י.

(קע) **והענין** הוא לפי שענין ביטול שניהם ובחי' התכליותם זב"ו אף שהם ב' הפכים מנגדים כו' הוא בא בהכרח מפני שבא אור הגבוה משניהם הכוללם יחד ובלתי זה לא היו מתבטלים ומתכללים כמ"ש מזה ע"פ עושה שלום במרומיו כו' והיינו עצמיות אור המאציל שיאיר בהם מבחי' אור החדש שעדיין לא האציל בהם כו' ואח"כ באה ויורדת הארה זו ונמשכה ומתלבשת ביחודם והוא הנותן להם כח להוציא אור החדש מכאה"פ ע"י יחודם כו' וז"ע ג' שותפים כו', ונמצא מקור סיבת הלידה בא מלמעלה מהשתל' וז"ע יחוד זו"ג דוקא שהוא כדי להוליד נשמות בבחי' התחדשות כו', והנה אעפ"י שמעלה גדולה היא בחי' ההתחדשות של האור כנ"ל שהוא מעצמיות המאציל כו' עכ"ז מעלת זיווג תמידי הנ"ל הוא ג"כ מעלה במה שלא יופסק לעולם ואע"פ שאינו בהתחדשות האור כלל משא"כ הזיווג פנימי דזו"ג יופסק לפרקים להיות בא מצד עצמו בהתעוררות משפיע ומקבל ולא בכל עת יתכשרו כו', וכידוע דאינו אלא בשבתות ויר"ט ולא בחול, וגם בשבת יש הפרש בין שחרית למנחה וכדומה, אבל זיווג תמידי כפי מעמד ומצב ההשתל' בראשונה לא פסיק לעלמין מטעם שאינו מצד

התעוררות עצמו כלל רק מצד עצמיות המאציל שלא ישנה תפקידו כו', וכאשר נעריך את מעלתם זע"ו תמצא שיש יתרון גדול בבחי' זיווג פנימי דזו"ג על זיווג חיצוני דחו"ב שהרי ע"י זיווג זו"ג עי"ו נמשך אור חדש בבחי' תוספת אור על האור שכבר נאצל, ונודע כי תוס' של הקב"ה מרובה כו', א"כ הגם כי אינו תדירי עכ"ו (ר"ד) מה שכבר נמשך בזווג א' עד"מ זהו אינו נפסק שה"ה מא"ס וכשם שהוא א"ס כן אורו הוא א"ס אלא שזיווגיהו אינו תדיר, אבל מ"מ הרי בכל שבת ויו"ט יש זיווג זו"ג א"כ הוא הרבה פעמים שכל פעם הוא מרובה על העיקר שכבר נאצל בתחלת אציל העליון כו', ובוה יובן מה שא"ל הקב"ה מנח לא העמדת מגינים וצדיקים ממך אני מעמיד מגינים וצדיקים כי כריתות ברית דנת זהו רק על הנהגת חיצוני' שלא יופסק והבטיחו שאינו מכסה כל זרעו, אבל מגינים וצדיקים שזהו בחי' אמרו לצדיק כי טוב יסודי ז"א זיווג פנימי ע"ז לא כרת עמו הברית כ"א לאברהם ע"י המילה ששרשה ביסוד דא"ק כמ"ש בלק"ת בד"ה למנצח על השמינית זכה אברהם שכרת עמו הברית על זיווג זו"ג שמוה נמשך נשמות חדשות שזהו ענין מגינים וצדיקים כו'.

קיצור. מעלת זיווג זו"ג מפני שנמשך אור חדש תוס' אור ותוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו'.

קעא) א עדין צ"ל מ"ש ר"ה) אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמורו כו' ונתתי גשמיכם בעתם ופי' רש"י בחומש יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמורו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, ואת מצותי תשמורו היו עמלים בתורה ע"מ לשמור ולקיים כמ"ש ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם (בפ' ואתחנן ה' א') בעתם בשעה שאין דרך בנ"א לצאת כגון בלילי שבתות, ולכאו' צ"ל מה"ע ירידת הגשמים בעתם והשפעת הטוב כענין שאמר ועץ השדה יתן פריו והארץ תתן יבולה לקיום התומ"צ הלא זהו שייך לכריתות ברית דנת שא' עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' לא ישבותו, ומ"ע לקיום התומ"מ שזהו שייך בכלל לכריתות ברית דאברהם שלבניו נתן התורה, כי בז"מ דבני נח לא יש לימוד התורה כלל, אך הענין הוא דהנה שרש ענין מ"ת וקבלת המצות ענינם להמשיך יחוד אוא"ס בעולמות וכמאמר לשם יחוד קוב"ה ושכינתו היינו בחי' יחוד ביחודת להיות ההשפעה מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע וכמ"ש ונתתי גשמיכם בעתם שזהו כשתהיו עמלים בתורה וכתוב ר"ז) והי' א"ש תשמעו אל מצותי כו' ונתתי מטר ארצכם הגם שכבר ברית הקשת כרותה מימי המבול שעוד כל ימי הארץ זרע כו' לא ישבותו, אין זה כ"א כדי

ר"ד) הלשון צע"ק, ואולי נשמטו איזה חיבות.

ר"ה) ויקרא כ"ו, ג, ד.

ר"ז) דברים י"א, י"ג י"ד.

מים רבים — תרל"ו

קפט

קיום וחיות העולמות מה שכבר הוסד בסדר השתלשלות אלא מפני כי בשנת המבול נשתנו סדרי בראשית כמארו"ל בפ"ק דר"ה די"א י"ב כרת עמו ברית הקשת שלא ישתנו סדרי בראשית בחוק הקצוב ויחדש בטובו בכי"ת מע"ב, אמנם להיות הארה חדשה מבחי' סוכ"ע ותוס' ברכה במה שהוא מחדש בכי"ת מע"ב זה נעשה ע"י התומ"צ לעבדה ולשמרה להוסיף אורות בג"ע תענוג הנשמות וע"י המצות שאוכלים פירותיהם בעוה"ז עי"ז נמשך תוס' ברכה בצמח הארמה ופרי העץ וכענין סיפורי הברכה וריבוי התבואה והפירות שארו"ל בסוף כתובות.

קיצור, מה"ע קיום המצות להשפעת הטוב הגשמי הלא ברית כרותה מימי נח אלא שכריתות ברית דנה הוא רק שלא ישתנו סדרי בראשית אבל שיומשך מסוכ"ע בממכ"ע זהו ע"י תומ"צ.

קעב ופ"י וענין שתהיו עמלים בתורה זהו ע"ד שארו"ל בסנהדרין ד' צ"ט ע"ב ע"פ אדם לעמל יולד כו' ועדיין א"י אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כשהוא אומר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד הוי לעמל תורה שזהו ע"ד רלז) יגעתי ומצאתי תאמין, והיינו כי ע"י היגיעה והעמל מוציא הכת הפנימי מהעלם אל הגילוי, וכמ"כ מעורר כן למעלה גילוי פנימי חכ', וכענין ורלז) ועתה יגדל נא כח אד' שבחי' כאשר דברת דבר הוי' שבתורה יומשך לאמר להיות בבחי' אמירה והעלם היינו בעשרה מאמרות עד למטה מטה, וזהו א"א ורב חסד שיתארך ויומשך עד למטה מטה כו', והנה נודע כי בנש"י יש ב' בחי' יעקב וישראל וכמש"ל פ' פ"ו ופ"צ ולכן הגם דכתיב רלז) ולא ראה עמל בישראל שבחי' עמל דיעקב עבדי שבבחי' ששת ימים תעבוד אינו שייך בבחי' ישראל שנק' בן, הנה כ"ז הוא בחי' העמל והיגיעה לאכפייא נה"ב זהו לא שייך בבחי' ישראל מ"ל כי שרית וזהו כמו בשבת בורר אסור, אבל עכ"ו שייך ענין עמלו בתורה כו' שהוא בירור אחר בירור, וכענין רמ) ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך שזהו בחי' בירור שני כי השבטים בירורם מרפ"ח ניצוצין הי' בשכם וכתפוחי דא"א דבריאה שהרי שרשם מבחי'מל' דאצי' לבד, וכמ"כ עד רום המעלות אין בירורם אלא בבחי' ב"ן דא"ק בלבד שממנו שורש אחוריים דא"א כו' ואיך יכול לברר א"ע כו', אבל מי שגבוה משניהם יכול לבררם כו', והנה ידוע בענין בירור הרע מן הטוב מאחר שהרע מקבל מן הטוב איך יפרד ע"י בחי' מדת המל' שהיא בחי' מה שאתה מחי' את כולם כו' וכמ"כ יובן בבחי' ב"ן דא"ק שהוא ג"כ רק בחי' שם ומל' ומסתעף ממנו בחי' אחוריים ג"כ ע"ד

רלז) מגילה ו, ב.

רלז) במדבר י"ד, י"ז.

רלט) שם כ"ג, כ"א.

רמ) בראשית מ"ח, כ"ב.

שפרעה ינק מאחוריים דא"א וזה פרעה אותיות הערף ואיך יברר א"ע, וזה שנראה ליוסף בחלומו שהיו השבטים מאלמים אלומים בתוך השדה דחקל תפוחין בהיפוך הרע לטוב כו' עד שרש שרשם גם בזמ"ק דב"ן דא"ק כו', ואמנם בירור דיוסף הי' הגבה מאד נעלה מהם להיותו גבוה מאד נעלה בבחי' העצמיות והוא עיקר המברר בשרש האמיתי עד שבתחלה לא תרד השפע למי שאינו ראוי ולא יצטרך אח"כ לבירור ושרש שרשו הוא בחי' יסוד דא"ק שהוא בחי' ושפע העצמי דא"ק שלמעלה מבחי' שם כו' וביכלתו להאיר מן העצמיות בפנימיות א"א באופן שבתחלה לא תרד השפע לפרעה וכ"ש להפריד את אשר כבר קיבל כו' והו"ע שם מ"ה החדש שממצחא דא"ק שממנו עיקר הארת פנים דא"א ע"י שפנימיות חכ' תאיר פניו ועי"ז יוגדל ויתמשך עד למטה מטה גם בעשי' הגשמי' וכמ"ש בל"ק"ת בביאור ע"פ ולא תשבית בענין מקרא בעשי' בענין אף חכמתי עמדה לי חכמתי שלמדתי באף עשיתי' כו' שע"י פנימי' התורה נמשך גם בעשי' כו' ובחי' עמל זה שייך גם בבחי' ישראל כי שרית כו' וע"ז הוא שאמרו רמז אשרי מי שעמלו בתורה כו'.

קיצור, ענין עמלים בתורה ע"ד שארז"ל לעמל תורה ע"י היגיעה להוציא כח הפנימי מהעלם אל הגלוי, ע"ד ועתה יגדל נא כו' א"א ובחי' זו שייך גם בישראל שנק' בן כי מה שלא ראה עמל בישראל זהו היגיעה מבירור נה"ב, אבל עמל זה דתורה ע"ד בירור דשבת שבזרר אסור כ"א להתענג על הוי' ע"ד בירור שני דיוסף על אחיך ומוזה נמשך גם בעשי' ע"ד אף חכמתי כו'.

קעג) **וזהו** אם בחוקתי תלכו כו' ונתתי גשמיכם כו' והשיג לכם דיש את בציר כו' שהנהגת הטבע משועבד לתורה והענין הוא כמשנת"ל פקס"ט כי יחוד חו"ב הם תרדל"מ אין וישן ומשם שרש חיות העולמות שאינו פוסק שזהו הכריתות ברית דנח אך אין בנה אור חדש כ"א לחדש הישנות לבד, אבל זיווג זו"נ אם כי הוא לפרקים אבל עי"ז נמשך או"ח להוליד נשמות חדשות, ולפמ"ש בכהאריז"ל גם בזיווג חו"ב יש בחי' חיצוני' ופנימי' ומה שהוא תדירי זהו החיצוני' לבד כו' והנה ענין הגשם בכלל ושתחן הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו כפשוטו שרשו מזווג חיצוני דחו"ב חיבור אין ויש התדירי, ואמנם כמ"כ יש בחי' אלו בפנימי' שהתורה נק' גשם כמ"ש רמבז) יערוף כמטר לקחי וכן ענין יכולה דכתי' בארץ זה"ע העלאת מ"ג דשעורה שעור ה', ועץ השדה הוא בחי' אדם דו"א כמ"ש רמג) כי האדם עץ השדה והיינו בחי' תורה שנק' אדם כמ"ש רמז) זאת התורה אדם וגם מצותי' ש"ת רמ"ח פקודין הם נגד רמ"ח אברי' דו"א

- רמא) ברכות י"ז, א.
 רמב) דברים ל"ב, ב.
 רמג) דברים כ, י"ט.
 רמד) במדבר י"ט, י"ד.

מים רבים – תרל"ז

קצא

בעל ט' ספירות ורת"ס רמח"ה הם רמ"ג וה"ח המגדילים הם רמ"ח, ולכן אם תהיו עמלים בתורה להוציא שפע הפנימי מהעלם אל הגילוי שהוא בחי' יחוד זו"נ עי"ז מעוררים שרש יחוד זה בפנימיות דאו"א ושרש שרשם הוא מלמעלה מקו המדה כנ"ל פ' קס"ט, וא"כ פי' ונתנה הארץ יבולה העלאת מ"ן ועץ השדה יתן פריו המשכת מ"ד, וענין ונתתי גשמיכם הוא מ"ד המעורר מ"ן ולכן פרש"י ז"ל בעתם בדירי שבתות כנ"ל פק"ע שזווג זו"נ אינו תדירי כ"א בשבתות כו' ועי"ז ממילא גם ביחוד התדירי נמשך תוס' כח ועוז כי ענין יחוד הפנימי לגבי חיצוני הוא כערך הנשמה לגבי הגוף וכמאמר רמח"ה וכד אנת תסתלק מיניהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, וכערך מהות הגוף בעת השינה הגם כי יש בו קיסטא דחיותא עכ"ז אינו בערך לכמו שהוא ער שהנשמה מאירה כו' וכ"ה ערך בחי' יחוד חיצוני דחו"ב לגבי כשמאיד בו זיווג פנימי דאו"א ולכן ע"י יחוד פנימי מתוסף תוס' וריבוי גם בחיצוניות ע"ד כמו כשהנשמה מאירת בגוף בהיותו ער פועל בו שינוי ותוס' מרובה בגוף מכמו היות הגוף חי גם בעת השלינה, וזהו שהנהגת הטבע שמבחי' יחוד חיצוני משועבד לתורה יחוד פנימי כו'.

קיצור, שהנהגת הטבע משועבד לתורה כי הטבע נמשך מיחוד חיצוני דחו"ב והתורה יחוד פנימי וע"י יחוד פנימי מתוסף בחיצוני כמו שהנשמה

כשמאירה בגוף בהיותו ער פועל נגד חיות הגוף בהיותו ישן כו'.

קעד) וזהו שאה"כ ועבדתם את הוי' אלקיכם וברך את לחמך כו' לא תהי' משכלה כו' את מספר ימיך כו' שפרט לך הכתוב ד' דברים שהם חיי בני ומוזנא וחיווק הכריאות וכולם תלה אותם בעבודה ועבודה זו היא תפלה ותורה ונת"ל בפרקים הקודמים מפ' צ"ג ואילך ענין העבודה שבלב זו תפלה, וכאן יתבאר ג"כ על תומ"צ שהם ג"כ עבודה וכנ"ל פ' צ"ג בענין המצות לעבדה זו רמ"ח מ"ע ותורה מכללם וגם אמרו רז"ל רמח"ה ע"פ ושבתם וראיתם בין עובד אלקי' לאשר לא עבדו אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מ"פ ואחד כמשנ"ת עי"ז בסש"ב פט"ו, וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם הוא בחי' יחוד ז"א ומל' שהוא בחי' יחוד הפנימי ועי"ז יתוסף ביחוד חיצוני וכנ"ל שזיווג זו"נ מעורר בפנימי' או"א ששרשו למעלה מקו המדה כו' ולכן עי"ז וברך שיומשך ברכה בתוס' מרובה כי תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר וכנ"ל פק"ע, אך מה שעדיין צ"ל הלא בני חיי ומוזנא לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא וכמו שהקשה לעיל פצ"ד, והענין הוא דהנה נודע ממאי דאפ"יגי בגמ' בס"פ בתרא דשבת דקנ"ו אם יש

רמח"ה אולי נשמטו איזה תיבות. ודיל בתו"א ד"ה ויאמר כו' מי שם פה (ובכ"ד):
טפ"ט ובכל אחד ראש תוך סוף וה' חסדים כו'.

רמח"ה הקדמת ת"נ.

רמח"ה חגיגה ט, ב.

מזל לישראל או אין מזל לישראל והגם שרבו הסוברים שאין מזל לישראל י"ל שזהו מ"ב מזלות הסובבים וכ"ה בגמ' פ"ה דברכות י"ב מזלות בראתי כו' וכולן לא נבראו אלא בשביעך, אבל מ"מ בחי' אין הוא המזל של ישראל והיינו בחי' האין שממנו תמצא החכ', דהנה ארז"ל (חמח) חביבין ישראל שנק' בנים למקום והיינו שכמו הבן נמשך ממוח האב, כן נש"י שרשם מבחי' חכ' ואבא יונק ממזל' היינו בחי' מזל ונוצר והמזלות דנוצר ונקה הם מבחי' אין ועל בחי' מזל זה הכל מודים דאדם אית לי' מזל'א, וע"ז הוא שארז"ל (רמט) אע"ג דאיתו לא חזי מזלייהו חזי שרואה ושומעת הכרוז שובו בנים כו' ומוה נופלים לאדם הרהורי תשובה כו' והנה על בחי' מזל זה אמרו דלאו בזכותא תליא אלא במזל'א תליא, היינו בחי' המזלות דנוצר ונקה שורש החו"ב שהם אין ויש וכנ"ל פ' קס"ט דאבא נאצל ממזל' ונוצר, וע"ז הוא שא"ל (רנ) הקב"ה לר"א בן פדת ניתא דאפיק עלמא מרישא ואפשר דאתייליד בשעתא דמזונא, פי' דאפיק עלמא מרישא היינו מבחי' ראשית חכ' ואפשר דאתייליד בשעתא דמזונא שיומשך מבחי' אין מקור המהווה החכ' כו', ולכן כשאמר לא בעינא הבטיח לו י"ג נהרות משחא דאפרסמונא דכי'א לע"ל תמורת מה שלא רצה ח"ו הירוס בנין החו"ב כו', ואמנם ע"י העבודה בתשובה ותורה ותפלה ע"י יכול להמשיך תוס' ברכה שיהי' בבחי' תוס' מרובה על העיקר כי בתורה יש בחי' טל תורה וע"ז אמרו (רנא) כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, ויש גירסא טל תורה כמ"ש בסש"ב ס"פ ל"ו, והוא בחי' טל שעתיד להחיות בו את המתים בחי' טלא דבדולחא שנק' טל אורות שהוא למעלה הרבה מבחי' המזלות דנוצר חסד ונקה כמ"ש בזהר (רנב) ולכן בירך יצחק את יעקב (רנג) ויתן לך האלקים מטל השמים שזהו למעלה מבחי' שרש נש"י מצד עצמן שהוא מבחי' המזלות הנ"ל שנק' שיורא טלא דבדולחא כו' והוא שפי' בזח"ג דמ"ט ע"א גבי הנה עליהם מי חטאת שיורא טלא דבדולחא, והוא ההמשכה שמבחי' המזלות ונוצר כו' כמ"ש באגה"ק סי' (רנד) ד"ה למה נסמכה ע"ש, שנק' רק שיורא טלא והוא כדי לטהר טומאת מת אכן לע"ל להיות תחה"מ ממש זהו ע"י גילוי מעצמיות בחי' טל אורות ממש, וע"י בחי' זו שיש בתורה יכול להיות נמשך ברכה במה שכבר נאצל בסדר השתל' בתוס' מרובה על

רמח) אבות פ"ג מ"ד.

רמט) מגילה ג, א.

רנ) תענית כ"ה, א.

רנא) כתובות קי"א, ב.

רנב) ראה לקו"ת סד"ה האזינו (הראשון).

רנג) בראשית כ"ז, כ"ח.

רנד) צ"ל: כ.ח.

העיקר, ומה שמצינו גדולי התנאים והאמוראים שהי' חיותם בצמצום כמו רחב"ד (רנח) וראב"פ ורבה היינו מפני כי לא רצו לקבל מזכות תורתם ועבודתם הנאה גשמית בעוה"ז וכמו רחב"ד שהחזיר מה שנתנו לו וענין מה שנתנו מן מה שכבר מוכן לו והראו לו ששולחנו יהי' חסר רגל א' זהו מפני כי בעי רחמי שזהו מדרגה אחרת כו', וא"כ פי' לאו בזכותא תליא אלא במזלא היינו מזלות ונוצר ונקה שרש אצילות חו"ב אין ויש ואיך שגולד א"א לשנות וע' בתוס' בשבת ד' קנ"ו ע"א שע"י זכות גדול משתנה המזל, י"ל כי כוונתו היא על העבודה בתשובה ותורה ותפלה שע"י נמשך תוס' ברכה מלמעלה מקו המדה מה שכבר נמדד כו', וא"כ פי' לאו בזכותא תליא היינו שלא כל מי שיש לו זכות גדול בהכרח הוא שישתנה מזלו כ"א ע"פ רצונו דוקא שאם אין רצונו לקבל בעוה"ז מזכותו כמו רחב"ד וראב"פ לא יקבל ויהי' שמור לעוה"ב, אלא במזלא תליא שזהו על צד ההכרח כו', ועי"ל והוא עיקר דמה שלאו בזכותא תלי' הכוונה היא על חסד דו"א דזכות וחוב הן חו"ג דו"א אלא במזלא היינו מזלות דנוצר חסד ונקה שרש אין ויש איך שגולד א"א לשנות אם לא לשנות סדרי בראשית כמאמר הקב"ה לר"א בן פדת, אבל ע"י ועבדתם את הוי' אלקיכם שהוא בחי' יחוד זו"נ וכן ע"י העמל בתורה כנ"ל שמוציא בחי' הפנימי מהעלם אל הגילוי עי"ז מעורר יחוד פנימי דאו"א ששרש שרשם למעלה מקו המדה כו' רק שהתנאים והאמוראים הנ"ל לא רצו לקבל הנאה גשמי' מזכות תורתם ועבודתם כו' וזהו אם בחוקתי כו' שתהיו עמלים בתורה עי"ז יומשך הברכה בתוס' וריבוי כו' כי שאני עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא היא רנו) פי' שמשא הוא בחי' שמש הוי' שלשון שם הוי' ל' מהוה כו', אבל עמלא דאורייתא לעילא מן שמשא הוא כ"א זהו בחי' יחוד שמשא וסיהרא וע"י יחוד זו"נ נמשך אור חדש מלמעלה מקו המדה כנ"ל ס"פ קס"ט ופ' ק"ע.

קיצור, תירוץ קושי' שנת' בפ' צ"ד, שמזלא הם ב' מזלות ונוצר ונקה שרש אין ויש, ובח"מ לאו בזכותא דחסד דחו"ג דו"א תלי' אלא במזלא תלי' היינו במזלות הנ"ל אבל ע"י ועבדתם כו' יחוד זו"נ נמשך מלמעלה מקו המדה רק שהתנאים והאמוראים לא רצו לקבל הנאה גשמי' מזכות עבודתם, וז"ע עמל דתורה דלעילא מן שמשא כ"א יחוד שמשא וסיהרא כו'.

קצה) ועדיין צ"ל במשנת"ל פ' קע"ד שבחי' טל תורה גבוה יותר הרבה מבחי' המזלות ונוצר ונקה שהם מזל עליון ומזל תחתון שהם רק בחי' שירא טלא דבדולחא ולא עצם הטל ובתורה לפי גי' היסקוט (ישעי' רמז

רנח) תענית כ"ה, ב, ושם. מויק כ"ה, א.
רנו) זח"א רכ"ג, ב.

רצ"ח) יש בתורה טל עצמו וכ"ה בסש"ב פל"ו כנ"ל ממה שארז"ל (תז) הכל תלוי במזל אפילו ס"ת שבהיכל וע' באד"ר דקל"ד א' שלכאורה מפרש על מזל השמיני ונוצר, וע' בס' זהר"ק שפי' מאמר האד"ר כנ"ל, וא"כ גם ס"ת תלוי במזל ואיך נאמר שע"י טל תורה נמשך מלמעלה מהשתל' בבחי' קו המדה שנמדד אצ"י העליון ע"י בחי' המזלות דנוצר ונקה כו', וגם צ"ל דלפי משנת"ל שורש נש"י הוא ממזלות ונוצר ונקה שזהו אין מזל לישראל כנ"ל איך יבואר זה עם משארז"ל בתד"א ח"א פי"ד שני דברים יש בעולם כו' ואלו הן תורה וישראל אבל א"י איזהו מהן קודם כו' דרכן של בנ"א אומרים התורה קדמה שנא' ה' קנני ראשית דרכו (משלי ה') אבל אני אומר ישראל קדמו שנא' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ירמיהו ב') וא"כ קדמה מעלת ישראל על התורה והאיך נאמר שמזל של ישראל הוא ונוצר שיורא טלא ובתורה עצם הטל אורות של תחי' כו', ויובן בהקדם מארז"ל דלכאוו' סתרי זל"ו דהנה ע"פ רנח) תורה צוה לנו משה מורשה ארז"ל (רנט) א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכנס"י נק' חתן כו' ופעם ארז"ל ביום חתונתו זה מ"ת במשנה ס"פ בתרא דתענית ושם קאי על לוחות האחרונות שניתנו ביה"כ ע"ש שנק' הקב"ה בשם חתן וכנס"י נק' כלה והשפעת החתן לכלה זהו בחי' תורה כו', הנה אנו אומרים (רט) נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה ואתה נפחתה בי כמ"ש (רטא) ויפח באפיו נשמת חיים וכמו הנופח הכל מפיו נעשה ההבל נפרד מן האדם הנופח כן כבי' מה (רטב) ואתה נפחתה בי מבחי' הבל העליון הוא להיות יש ודבר נפרד בפ"ע והוא מבחי' מוצא פי הוי' שעליו יחי' האדם, ומוצא פי הוי' זה בצאתו מהעלם אל הגילוי ז"ע ואתה נפחתה בי וע' בזה"ג תוריע דמ"ג ע"ב בענין הבל הבלים ע"ש, ואמנם בחי' אתה בראתה הוא עד"מ בחי' המח' שהיא עידנה בהעלם ומתאחד עם הנפש כו'.

קיצור, הקשה בענין טל תורה ממה שגם ס"ת בהיכל תלוי במזל השמיני ונוצר, וגם מה שמזל ש"י הוא ונוצר ונקה איך יתפרש ע"פ התד"א שישראל קדמו לתורה, והקדים מה שלפעמים תורה כלה ונש"י חתן, ופעם ביום חתונתו שהקב"ה חתן וכנס"י כלה ותורה השפעת חתן לכלה והתחיל לבאר שרש הנשמה טהורה בראתה כו' נפחתה, נפחתה להיות יש ודבר נפרד אבל בראתה כענין התקשרות לבוש המח' בנפש.

רנז) זוהר פ' בשא קל"ד.

רנח) דברים ל"ג, ד.

רנט) ברכות נ"ז, ב.

רט) ברכות השחר.

רטא) בראשית ב, ז.

רטב) אולי צ"ל מה "שאמר".

קצו) והנה פרט ד' דברים בנשמה בצאתה מהעלם אל הגילוי להתלבש בגוף נתת בראת יצרת נפחת, לפי שמקור חוצבה היא הגבה למעלה וכדי שתדד פלאים להתלבש בגוף צריכה להצטמצם ולהתפשט בכמה מיני צמצומים והתפשטות. ודרך כלל נחלקים לד' בחי' כמ"ש או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה (ע' ברע"מ זח"ג קי"א ב' מפרש על אדה"ר) ויא' לאדם (איוב כ"ח) שעד שבאה לכלל ויאמר לאדם דהיינו להתלבש בגוף צריך תחלה להיות ראה ויספרה הכינה וגם חקרה שהם ד' בחי' צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות כנגד ד' אותיות שם הוי' וכנודע ששם הוי' הוא יו"ד צמצום ה' התפשטות וא"ו המשכה ה' אחרונה התפשטות. וזהו דכתיב (רסג) כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו פי' שהנשמה הנה היא חלק הוי' עצמו שיורדת דרך צמצום והתפשטות כו' כמו שם הוי' עצמו הוא בחי' צמצום והתפשטות כו' עד שבאה להתלבש בגוף שזהו יעקב חבל נחלתו כו', והנה לא כל הנשמה יורדת למטה להתלבש בגוף אלא רק הארה ומקצת ממנה היא אשר ירדה להתלבש בגוף ועיקר הנשמה הנה היא נשארת למעלה ונק' מזל הנשמה וע"ז ארז"ל בפ"ה דשבת דנ"ג ע"ב ואדם אית לי' מזל שזהו לדברי הכל וכמשנת"ל פ' קע"ד ונק' מזל מל' נוזל אלא שנוזל הוא ל' נפעל ומזל הוא ל' פועל שהוא המקור להיות נוזל ממנו בחי' ההשפעה ורוח חיים להחיות רוח שפלים, גם שפע אלקי והרהורי תשובה שבאים לאדם הכל הם באים מכח בחי' מזל זה כו', כי אע"ג דאיהו לא חזי מזליהו חזי שרואה ושומע הכרוזין של מעלה מה שב"ק יוצאת ומכרזת בכ"י כו' ועי"ז היא משפעת למטה בבחי' הנשמה שמלוכשת בגוף להיות התעוררות בלב כו' כי ההארה שירדה ונתפשטה בגוף איננה דבר נפרד לגמרי ממקורה ושהשה שלמעלה לבד מחייבי כריתות שנכרתה הנפש היינו ההארה שנתפשטה וירדה למטה להחיות הגוף הגשמי נכרתה ממזל א ושרשה שאצלו אינו נופל הרהורי תשובה ג"כ כו', ועכ"ז גם מי שנכרת נפשו משרשה ומקורה אל יאמר נואש לנפשו שגם לו יש תקוה וכמשי"ת לקמן אי"ה. והנה כתיב (רסד) ונוזלים מן לבנון פי' ענין הוליה זה הוא ע"ד מ"ש והחכ' מאין תמצא כי החכמה תחי' הוא ראשית בחי' ההתפשטות החיות שנמשך מבחי' שלמעלה מן השכל שהוא הוא בחי' האין שפי' אינו מושג והוא בחי' לבנון שממנו נוזל ההשפעה כו', ועפ"ז יובן שרש ענין מהות התשובה בכלל שתשוב הנפש בבחי' ביטול במס"נ למקורה ושרשה העליון שממנה לוקחה שהוא הוא בחי' האין בחי' מזל הנ"ל שרש ומקור הנשמה כו'.

קיצור. ד' בחי' בחלק הוי' עמו נגד ד' אותיות דש' הוי' עד שבאה להתלבש בגוף, ולא כל הנשמה מלוכשת בגוף כ"א רק מקצת והארה ועקרה

(רסג) דברים ל"ב, ט.

(רסד) שיר ה, ט"ו.

למעלה זהו בחי' מזל וממנו נוזל למטה להארה המלובשת בגוף ונחלים מן לבנון
ע"ד והחכ' מאין תמצא זהו מהות התשובה להשיב הנפש לשרשה בחי' האין כו'.
קצו) ונפ"ז יובן מה שכתוב בקרי"ס (רסח) עד יעבור עמך הוי' פ"ל כי ע"י
קרי"ס נתעלו ישראל למעלה מעלה מן ד' אותיות דש' הוי'
שהם צמצום והתפשטות כנ"ל פ' קע"ו, והוא שרש ענין ההתהוות כי ש' הוי'
ל' מהוה כל הנמצאים והתהוות שמאין ליש ע"י בחי' צמצום והתפשטות כנ"ל
משא"כ בחי' מזל הוא בחי' אין עצמו אשר בו אינו שייך התהוות או מציאות
כי רק מחכ' ואילך נאמר תמצא אבל האין עצמו הוא למעלה מן מציאות והתהוות.
זהו עד יעבור עמך היינו בחי' חלק הוי' שבכאו"א למעלה מן בחי' שם הוי'
המהוה וממציא כל הנמצאות, ועברו בחי' הוי' זה להתכלל בשרשם בחי'
האין הוא בחי' מזל הנ"ל וזה הי' ע"י עוצם הגילוי דקרי"ס,
וכן הוא ע"י התשובה והרוח רסו) תשוב אל האלקים אשר נתנה הוא מקור בחי'
צמצום הראשון בחי' נתנה בי, וצמצום היו"ד הוא בחי' נתנה בי, ואח"כ
בראתה ה' יצרתה וא"ו נפחתה ה' אחרונה, והתשובה היא אל האלקים אשר נתנה
הוא מקור בחי' ד' אותיות דשם הוי' הוא בחי' האין הנ"ל. ובוזה יובן מארו"ל
רסו) כל ימיו בתשובה שבודאי ענין תשובה זו היא אינה על חטא ועון אשר
יחטא ח"ו כי האומר אחטא ואשוב אין מספיקין רסח) ולרבנן דראב"י א"צ
להתוודות ביוהכ"פ דשנה הבאה שנית שדרשו עליו כסיל שונה באולתו, רק
ראב"י אומר שהוא משובח, ואיפסקא הלכתא כוותי' רסו) אמנם כ"ז הוא רק
ביוהכ"פ לבד ומהו כל ימיו בתשובה אלא לפי שבכל לילה חזרת נשמתו רק
שבליילה היא חזרת לבחי' ואתה נפחתה בי שהיא בחי' הכל העליון שמשם
תפרד הנפש להתלבש בגוף ובלילה חזרת למקורה להתכלל ולהתאחד במקורה
להזוכים לבחי' מעלה ומדרגה זו כמ"ש רע) מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר
לבב כו', אבל בכ"י צ"ל בחי' תשובה למקורא דכולא ושרשה העליון והוא בשעת
התפלה בק"ש, וזהו שמע ישראל שמע הוא מל' אסיפה וקיבוץ כמו וישמע שאול
רעא) פי' שיאסוף ויקבץ בחי' פיזור הנפש בחי' ישראל שבו היינו ג' שכללים
וז' מדות אשר נתפזרו בתענוגי עוה"ז במחשבות האדם ותחבולותיו איש לפי
ערכו ומדרגתו ולא הפכא חשוכא לנהורא ולמס"נ באחד, והדרך איך יתהפך

רסח) שמות ט"ו, ט"ז.

רסו) קהלת י"ב, ז.

רסז) שבת קנ"ג, א.

רסח) יומא פ"ת, מ"ט.

רסט) שר"ע או"ח סי' תר"ז ס"ד.

רע) תהלים כ"ד, ג.

רעא) ש"א ט"ו, ד.

לבו הוא בשומו ללבו מ"ש רעב) ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים, והיינו כי בכ"ד יש בחי' חיים ובחי' מות שהרוחני' היא בחי' חיים והגשמיות היא בחי' מות וכן עד"ו אפי' בשמים ושמי השמים והגלגלים כו' הנה לכ"ד יש בחי' חומר וצורה והחומר הוא בחי' מות לגבי הצורה שז"א רוח חיים שבו ועז"נ ובחרת בחיים שהוא חיי החיים ב"ה וכמ"ש רעג) לאהבה את ה' כי הוא חייד, ואי לזאת יאמר מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, ואם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו"כ פי' אחר שרואה שנמשך כ"כ חיים בתענוגים גשמיים בחיי העוה"ז שהם בחי' עוברי רצונו כ"ש וק"ו בבחי' עושי רצונו שהם המצות שנמשכים מפנימיות רצונו שאוא"ס ב"ה מתלבש בהם והוא חיי החיים אשר ע"כ יתהפך לבו מן הקצה אל הקצה מחשוכא לנהורא לדבקה בה' אחד ממש מחמת שרואה בנפשו איך שהוא נפרד מן החיים האמיתיים ולכן במקום שבעלי תשובה עומדים כו' להיותם מתהפכים מחשוכא לנהורא כו' ויצעקו אל ה' בצר להם כי מחמת צרת ומרידות לבו שנגעה עד הנפש צעק אל ה' למעלה מהשגת גשמתו לדבקה בו במס"נ ממש, ולכן ק"ש היא בחי' תשובה שמע ישראל והיינו לאסוף ולקבץ פיזור הנפש מחשוכא לנהורא כדי למס"נ באחד, וזהו בכל אדם אפי' מי שלא חטא מימיו מ"מ בע"כ הרי הנפש מלובשת בגוף כו' וכמ"ש במ"א שזהו כל עיקר תכלית ירידת הנשמה בגוף כדי להיות בע"ת זה, ועפ"ז יובן ענין מצות התשובה שהיא בכלל כל המצות ואיך יקיים אותה מי שלא חטא מימיו כו', אלא הכוונה הוא ע"ד הנ"ל על שנפרד מן החיים האמיתיים חיי החיים ב"ה.

קיצור, ע"י קרי"ס נתעלו נשמות ישראל למעלה מד' צמצומים דד' אותיות הוי' המהוה והיינו לבחי' אין וכן ע"י תשובה מגיעים לבחי' שם אלקים מקור בחי' נתתה, והתשובה אינה על חטא ועוון אלא על שנפרד מאוא"ס ב"ה חיי החיים וזהו כ"י בתשובה אפי' מי שלא חטא מעולם.

קעח) והנה בחי' תשובה זו ז"ע שבת אותיות תשב כו', כי הנה ענין השבת הוא ע"ש כי בו שבת מכל מלאכתו, ולכאורה הלא לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו רעד) ומה"ע השביתה והמנוחה כו', אלא כי פי' ששת ימים עשה כו', היינו שנתפשט גילוי אוא"ס ב"ה בבחי' עשיה בע"מ שנברא העולם ובראשית נמי מאמר הוא, וכמ"ש רעח) כולם בחכ' עשית שאפי' החכ' נחשבת כעשי' גשמי' לפניו, ולכן בראשית בחוכמתא נמי מאמר הוא כו' רעו) ובשבת הוא גילוי אוא"ס בחי' שלמעלה מן החכ' כ"א מבחי' קדם שלמעלה מן

רעב) דברים ל, ט"ו.

רעג) דברים ל, כ.

רעד) ב"ר ספ"י.

רעה) תהלים קיד, כ"ו.

רעז) ר"ה ל"ב, א.

החכ' ולכן שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור כו', וביום השבת יפתח העז (רעז)
 להיות כי בשבת מאיר מבחי' קדם וזה הוא בחי' השביתה ותשובה שנק' שבת
 ע"ש שהוא אותיות תשב, והוא עד"מ באדם המשים עינו ומחשבתו במלאכה
 שעושה וכששובת ממלאכתו משיב בחי' עינו ומחשבתו אל מקורה שהוא מהותו
 ועצמותו של הנפש המשכלת כו', וזהו תשובה קדמה לעולם הע"מ כי בע"מ גברא
 העולם ובראשית שהוא מבחי' ראשית חכ' נמי מאמר הוא כו', ואמנם ע"י
 התשובה מגיע לבחי' קדם שלמעלה מבחי' חכמה ונמצא כי פי' קדמה לעולם
 אין פי' בזמן שהרי קודם שנברא העולם לא הי' גם זמן שהזמן הוא
 נברא ומחודש אלא שתשובה קדמה במעלה מהעולם כי העולם שרשו ע"מ שהם
 מחכ' ואילך אבל התשו' מגעת בבחי' קדם וכענין דכתיב (רעט) מקדם אשר לא
 נעשה כו', אך הנה מי שטרח בע"ש כו' שצ"ל הכנה לשבת משימה"ח והוא ענין
 התפלה בימי החול שהיא היא הארת השבת ועי"ז יזכה לבחי' שבת אותיות תשב
 כו', וההכנה שיעשה האדם הוא שיפנה מכל עסקיו שיהי' אצלו שביתה ומנוחה
 בשעת התפלה כמו ביום השבת ויסיח דעתו ממחשבות זרות הטורדות לקשר
 נפשו בה' ולמס"ג באחד בק"ש, וזהו הכנה ליום השבת שבשבת כל היום בכללו
 הוא בחי' ומדריגת התשובה ובימות החול הוא רק הארה מעין זה בשעת תפלה כו',
 וביאור הענין דהנה בשבת כתיב (רפ) ושמרו בני"י את השבת לעשות את השבת
 פי' שישמור מחול לשבת גם לתקן בעצמו ולעשות בנפשו את השבת שהוא
 בחי' תשוב לדבקה בו במקורא דכולא שיהי' באמת לאמיתו כך ולא יראה
 (רפא) א"ע כו' והוא ע"י בחי' התפלה דחול כי הנה כתיב (רפב) סולם מוצב ארצה
 וראשו מגיע השמימה כולל כל בחי' שמים ושמי השמים כו' ומלאכי אלקים עולים
 ויורדים בו מלאכי אלקים הם המצות שהם מלאכי שלוחי דמלכא כמארז"ל במד"ת
 פ' ויגש היו מכבדין את המצות שהם שלוחי ושלוחו של אדם כמותו ומקורם הם
 אברים דמלכא והיינו עד"מ כמו שבאברי הגוף מתפשט הנשמה לפעול פעולתה כך
 ע"י המצות נמשך ומתפשט גילוי אלקותו ית' ועליתן למעלה למקורן הוא ע"י
 תפלה שנק' אני כמ"ש (רפג) ואני תפלה, ואני ואנכי הם בחי' א' וכתב (רפד)
 אני כברוש רענן שכמו הברוש הוא ארוך שלא הזקין עוד והוא רך ורענן בעודו
 בלחותו שאז יכולים לכופפו למטה מטה ולהיותו גבוה מכל האילנות כשמניחים

רעז) יחזקאל מ"ו, א.

רעח) אבות רפ"ה.

רעט) ישעי' מ"ו, י.

רפ) שמות ל"א, ט"ז.

רפא) "יראה" כ"ה בכל ג' הכת"י, ואולי צ"ל "ירמה".

רפב) בראשית כ"ח, י"ב.

רפג) תהלים ק"ט, ד.

רפד) הושע י"ד, ט.

איזה דבר עליו מגביה הדבר ההוא למקום גובהו בתחלה קודם כפיפתו כן בחי' אני תפלה הוא כמשל הברוש הג"ל להגביה מעהמ"צ שנעשו בעשי' הגשמי' לבחי' אנכי כו', וזהו שהתפלה דחול הוא הכנה לשבת ומעין הארת השבת שכמו שבת הוא אותיות תשב בחי' העלאה כלליות לדבקה בו כנ"ל, כן תפלה דחול היא הארה מעין השבת להעלות את מעשה המצות ועשיית כל הטוב ע"י התפלה ברעו"ד כו', ופי' ושמרו בנ"י את השבת משמע שיש כבר במוכן ואומר אח"כ לעשות את השבת היינו שבת הבא כי הכח דששת ימי החול לעשות את שבת דלהבא זהו ג"כ מבחי' שבת עצמו והיינו שבת העבר וכנודע רפה) שג"י הראשונים הם בתר שבתא וג"י האחרנים הם מקמי שבתא וע"י הכח הגיתן משבת העבר בימי החול מבחי' זכור שבשבת עי"ז אם יקיימו ישראל לשמור בחי' שמור והשמירה הוא משקר וגסות כי לא יגורך רע עי"ז יכולים לעשות את השבת דלהבא כן פי' רבינו ז"ל בד"ה מקושש דתקע"ב.

קיצור, תשובה קדמה לעולם, עולם עש"מ בראשית נמי מאמר הוא בחי' חכ' שכעשי' נחשב אבל תשו' מגיע לבחי' קדם וזהו שבת אותיות תשב שער הפונה קדים יפתח בו ומי שטרח בע"ש היא תפלה דחול הארה מעין שבת כו' הוא סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כו'.

קצמ) ואמנם הנה כ"ז הו"ע התשובה גם כשלא חטא מימיו כלל כ"א ע"ל מה שנפרד הנפש משרשה אוא"ס ב"ה חיי החיים עד שזאתה נפחתה בי להחיות הגוף הגשמי ובע"כ אתה חי, אך הנה מי שפגם והעביר את הדרך בחי' דרך ה' לעשות צדקה ומשפט הנה יש ד' חילוקי כפרה שהי' ר"י דורש רפז) אשר ג' הן ותשובה עם כל או"א מהם, עבר על מ"ע ושב אינו זו משם עד שמוחלים, כי בעשותו תשובה הנה בחי' התעוררות התשובה מועיל להלהיב אל נפשו בחי' האתעדל"ת שאבד בעונו וזהו אינו זו משם פי' שנשאיר על מעמדו ותיקן מה שעיות ובחי' תשובה זו זהו מה שהתפלה היא הארת השבת אותיות תשב מועיל ג"כ לזה וע"י תפלה בכוונה בבחי' תשו' מתקן מה שעיות בביטול מ"ע וכ"ש ע"י שבת שהוא אותיות תשב כששב בכל לבו כו', אבל אם עבר על מל"ת או אינו מועיל תשובה לבדה כ"א שע"י התשובה תולה ויוה"כ מכפר, והענין הוא דהנה יוה"כ נק' שבת שבתון שהוא השבת של כל שבתות השנה שכל שבתות השנה נחשבים נגדו כימות החול לגבי שבת שהוא עיקר יום התשובה ובכל השבתות אינו מאיר אלא הארה ממנה לבד כו' וע"ד כמו קד"ק לגבי קדש שקד"ק מובדל מקדש וכמ"ש רפז) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש

רפה) פסחים ק"ו, א.

רפו) יומא פ"ו, ב.

רפז) שמות כ"ו, ל"ג.

ובין קדה"ק והיינו שהשבת הוא בחי' קדש כמ"ש רפח) ושמרתם את השבת כי קדש היא ויוהכ"פ הוא בחי' קדה"ק ולכן אהרן שהוא ג"כ בחי' קד"ק כמ"ש רפט) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הי' נכנס אחת בשנה לקדה"ק והוא ביה"כ דוקא שהוא ג"כ שבת שבתון בחי' קדה"ק כו' ולכן מכפר על מקדש הקדש כו' ויש בחי' מה שמכפר גם על הקדש עצמו וכמשי"ת אי"ה. וביאור הענין כי עיקר ענין התשובה הוא ביטול רצונו ואתהפכא מחשוכא לנהורא למעלה מהשגת שכלו, ואית רצון ואית רצון כו', וביוה"כ מתגלה בחי' רצון העליון ממדריגה יותר גבוהה ונעלה ולכן נאמר בו רצ) לפני הוי' תטהרו, פי' לפני הוא למעלה מש' הוי' וכנ"ל רצא) בענין קרי"ס דכתיב בו עד יעבוד עמך הוי' כו' ולכן נק' יום הסליחה שהוא בחי' התגלות הרצון וע"ד מי שמבקש מנו רצב) שהרוגו הוא היפך הרצון והסליחה היא החזרת הרצון ועד"ז הוא הפי' מה שמבקשים בתפלה סליח לנו הוא ג"כ ענין החזרת הרצון וז"ע שנק' צלותא ע"ש אצלי ודוך שנת' בלק"ת בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בענין תבנה ותכונן עיר סיהון כו', וזהו שחותמים ברכת הסליחה חנון המרבה לסלוח פי' שיש רבות מדריגות בסליחה לכאו"א כפי אשר הכין לבו והמדריגה היותר נעלה היא בחי' רעו"ד ופנימי' הלב מחמת ההעמקה בבחי' דעת ואמונה שהוא לבדו הוא ולית מח' תפיסא בי' כלל ואין עוד כו', וכאשר נתבאר בתהלת המאמר באריכות ענין ההתבוננות איך שאין עוד אפי' בחללו ש"ע ואי לזאת מי לי בשמים ועמך לא הפצתי כו' ובאתעדל"ת אתעדל"ע מעורר להיות גילוי רצע"ה ואם רצג) יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו כו' פי' בחי' שער רישי' כעמר נקי וזה"ע התשובה דיוהכ"פ שמכפרת גם על ל"ת שהפגם הוא בי"ה כנודע כו'.

קיצור, מתחיל לבאר ד' חילוקי כפרה שג' הן לבד מ"ע שתשו' בעצמה מכפרת פי' אינו זו שמוחלים תיכף וזהו ע"י תשובה שבתפלה וכ"ש שבת, אמנם ל"ת להיות שהפגם מגיע בבחי' יו"ד ה' אינו מועיל התשובה לבדה כ"א יוהכ"פ דוקא דאית רצון ואית רצון וביוה"כ מתגלה הרצע"ה להיות שגם אם יאדימו כתולע מ"מ כצמר יהיו ע"י בחי' שער רישי' כעמר נקי שמתגלה ביוהכ"פ כו'.

קפ) והנה בבחי' פנימי' הלב יש ב' בחי' הא' הוא מה שנק' הארת נקודת הלב, והב' הוא שנק' עצמיות נקודת הלב, ויובן זה ע"פ מ"ש הרמ"ז

רפח) שמת ל"א, י"ד.

רפט) דה"א כ"ג, י"ג.

רצ) ויקרא ט"ו, ל.

רצא) פקע"ז.

רצב) לשון הש"ס: יומא פ"ז, א.

רצג) ישעי' א, י"ה.

בר"פ משפטים דצ"ד ע"ב בשם ספר הגלגולים שיש ג' בחי' בנשמות א' הוא בחי' נר"ג מבחי' בי"ע, ב' נר"ג מבחי' אצ"י שבפנימיות בי"ע, ג' מסוד אצ"י בעצמו, והנה ענין חיצוני' הלב היינו מה שנלקח ונמשך מן הדעת וההתבוננות זהו בחי' הא' היינו בחי' נר"ג שנמשך מעצמיות בי"ע וכנודע ממ"ש בת"ז אימא עילאה מקננא בכורסייא הוא עולם הבריאה ולכן ע"י בחי' נר"ג שמבי"ע יכולים לבוא לבחי' חיצוני' הלב הנ"ל, אמנם בחי' עצמיות נקודת פנימי' הלב זהו למעלה מעלה מן הטו"ד המושג, וזהו מבחי' נר"ג שבאצ"י שנת' בהרמ"ז הנ"ל, וענין הארת נקודת פנימי' הלב היא מבחי' נר"ג דאצ"י שבפנימי' בי"ע כי בחי' האצ"י שבפנימי' בי"ע אינה רק הארת האצ"י ולא עצם אור האצ"י ולכן בחי' נר"ג שמבחי' הארת האצ"י שמאירים בפנימי' בי"ע אינה נק' רק הארת פנימי' נקודת הלב כו', וב' בחי' אלו חלוקים הם בפעולותיהם בבחי' האתהפכא דבחי' הארת נקודת הלב א"א לה כ"א להפך הלבושים דמחדומ"ע של הנפש, אבל ע"י עצמי' נקודת פנימיות הלב מהפך גם עצם המדות שיתהפכו מרע לטוב כו', וביאור הענין דהנה ארז"ל בפ"ק דע"א ד"ה סע"א ישראל שבחול עובדי כוכבים בטהרה הם כי עבודת הכוכבים הוא כמ"ש ופן תשא עיניך השמימה ודאית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כו' ונדחת והשתחווית להם (בפ' ואתחנן ד' י"ט) שענין ההשתחווואה הוא שמרכין ראשו וכופף א"ע מלא קומתו כו', והנה נודע כי כל הכוכבים והשמש והירח הם דברים שצורך העולם בהן וכמארז"ל במשנה זי"ן פ"ד דע"א ע"ש שמהשמש הוא גידול התבואה כמשנ' רצד) וממגד תבואות שמש ויש מינים שגדלים מהירח כמ"ש רצח) וממגד גרש ירחים כו' וכן יש מיני הדומם כמו אבנים טובות שמוצאים בעפר שזהו מחמת זריחת הכוכב הידוע במקום שהוא וכן ארז"ל רצו) אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל כו', שהם שלוחים להשפיע בעוה"ז הגשמי והם עצמם כתומר ביד היוצר וכגרון ביד החוצב בו וכאשר האדם מטריד מוחו ולבו ומחשבתו רק בעניני עוה"ז ה"ה מרכין ראשו לדברים הנשפעים מהכוכבים ומה לי הן עצמם או דבר הנשפע מהם וז"ע עובדי ע"ז בטהרה שנדמה לו שאין בכך כלום ובאמת הוא עובר על לאו הנ"ל בדקות ובוה עצמו יש חילוק בין אם כל עצמותו שם הוא או שנגע רק בלבושים דמחדו"מ ובכדי להפך בחי' לבושים דמחדו"מ די בבחי' הארת נקודת הלב לבד שהיא מקבצת הארת כחות של הנה"א המפוזרים בפיוזר הנפש בלבושים דמחדו"מ דלעו"ז ועו"ז רצו) אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך כו' שהנדחים הם

רצד) דברים ל"ג, ט"ו.

רצה) שם.

רצו) ב"ר פ"י.

רצז) דברים ל, ד.

הארת הכחות המתפשטות מן הנשמה להתפשט ולהתלבש בגוף ונה"ב ברבות מהשבות הטורדות ומבלבלות ומפילות את האדם להמשיך אחריהם וכנודע מענין החלומות וכף הקלע שהם מהלבושים שמלבשת את הנפש מראשה ועד רגלה עד שהיא אסורה וקשורה בהם כו', והקיבוץ הוא ע"י הארת גילוי נקודת הלב שמבחי' סוכ"ע דידיבין ל"י מלעילא ע"י התעוררות בחי' חיצוני' הלב שנתעורר מלמטלמ"ע כו', אך הנה כדי להפך גם בחי' עצם המדות לא די בבחי' הארת נקודת הלב לבד, כ"א צ"ל בחי' עצמיות פנימית נקודת הלב עצמה דוקא כו'.

קיצור, יבאר ב' בחי' בפנימי' הלב עצמיות הארה, ויבאר ג' בחי' נר"ג שבנשמה, ובכדי להפך ג' לבושי הנפש מחדו"מ די בבחי' הארת נקודת

הלב, אך בכדי להפך עצם המדות זהו ע"י עצמיות פנימי' נקודת הלב דוקא. **קפא) וביאור** הענין דהנה כתיב (רצח) ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים כו' ומבואר בע"ה רצט) ענין צדיק דצלם ולמ"ד

דצלם ומ"ם דצלם, ובמב"ש שער ה' ח"א פי"ג כ' המוחין דז"א הם בחי' נפש וחיות אל הז"א והוא דמות פרצוף זך ורוחני מאד שלם בי"ס והוא מתפשט בתוך הכלים של ז"א בתוך גופו להחיותו והוא בחי' צלם א' שיש בו ג' בחי' כנגד ג' אותיות צלם ל' מ"ם הם מקיפים וצ' הוא או"פ ופי' מה שאו"פ הוא בחי' צ' היינו בחי' ט"ס דז"א וכנודע דז"א הוא בעל ט"ס חב"ד חג"ת נה"י כ"א כלול מיו"ד עולה צ', ולמ"ד הוא בחי' מקיף היינו ג' מוחין חב"ד דאצי' אשר כ"א כלול מעשר עולה ל' אשר הוא בחי' מקיף לכלליות האו"פ דבחי' ט"ס דז"א שהוא בחי' צ' והמ"ם הוא בחי' כתר מקיף הכללי כולל כל הד' בחי' כחב"ד והוא מקיף למקיף שהמקיף הראשון הוא בחי' למ"ד יוכל להתלבש לפעמים לכנוס בתוך האו"פ והכלים, משא"כ בחי' מ"ם בחי' מקיף למקיף כו' ומ"מ ב' מקיפים אלו דל' מ"ם הם לבד ענין הכתר דז"א, וע' מענין כתר דז"א בד"ה כי על כל כבוד חופה, והם מאירים עליו מרחוק יותר מבחי' הכתר דז"א כמ"ש במ"ח מס' הגדלות ז"א פ"ו, וכך יובן למעלה יותר מריש כל דרגין הנה האו"פ הוא בחי' הקו כו' ויש בחי' מקיף כו' וכמ"כ בנשמת האדם נאמר ג"כ ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ע"ד הנ"ל, ועיקר ענין הצלם הוא להיות ממוצע בין אלקות לנשמה כי הנשמה היא בחי' נברא יש מאין ע"י התלבשות האור במל' דעשי' בבחי' כלים וכ"ז הוא עדיין בחי' אלקות כו', ולהיות התהוות הנשמה שהוא נברא הוא ע"י הצלם אלקי' ומתחלק לב' בחי' צ' דצלם היינו בחי' אלקות שבתוך הנשמה, ע' בע"ה שמ"א, ולמ"ד הוא בחי' מקיף והוא בחי' הנק' בדרז"ל מזלי' מזליהו חזי שנת' לעיל בכ"ד

רצח) בראשית א, כ"ו.
רצט) שער כ"ג ועוד.

ע' פ' קע"ד שרואה ושומעת הכרוז כו' וכנודע זה בשם הבעש"ט ז"ל שפי' מארז"ל (ש) דב"ק יוצא ומכרות כו' דקשה מי הוא השומע כו', וא"כ מהו הפעולה מהכרוז כו' אלא היינו דמזלייהו חזי ושומע את הכרוז והוא בחי' למ"ד דצלם ולהיות כי משם נמשך בחי' צ' להתלבש בתוך הנשמה לכן נרגש גם הכרוז בנשמה שמתלבשת בתוך הגוף שמוזה נופלים לו להאדם הרהורי תשובה כו' ועש"ז נק' מזל מל' יזל מים שממשיך ההולה וההשפעה והמזל הוא בחי' אלקות שאינו מתלבש בנפש כלל שהוא למעלה ממדריגת מלאך, וכמ"ש הרח"ו בשעה"ק והנבואה שהמדריגה הגדולה שבכולם הוא גילוי הנשמה שלו עצמו שהוא למעלה ממדריגת גילוי אלי', וע' במ"א בד"ה כל העוסק בתורה בלילה שהאר"י ז"ל זכה לזה ע"י בחי' שמחה של מצוה, והיינו בחי' הנשמה שלמעלה מן הגוף למ"ד דצלם והמ"ם הוא בחי' כתר ועיקר העבודה הוא להעלות בחי' צ' דצלם היא הנשמה שמלובשת בגוף לחברה ולקשרה בבחי' שרש ומקור הנשמה בחי' למ"ד דצלם וכמ"כ יובן למעלה הצ' דצלם יורד בבחי' מל' והלמ"ד נשאר למעלה בבחי' ז"א ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם ושרש הלמ"ד מג' מוחין חב"ד עצמם כנ"ל, וכמו בנשמה שמתחלקת לב' בחי' הארה שמתלבשת ומתפשטת בגוף ומה שנשאר למעלה בבחי' מקיף שממנה באין השפעת והארת הנשמה כו' כן הוא בז"א ומל' כו'.

קיצור, יבאר ענין צלם, צ' או"פ ל"מ ב' מקיפים ובחי' מזל הנז' בדרו"ל הכוונה על בחי' למ"ד דצלם והעבודה להעלות בחי' צ' או"פ לקשרה עם המקיפים דל"מ הנ"ל.

קפב) והנה סדר העלאה זו תחלה צריך להעלות בחי' התפשטות הארת הנפש במחדו"מ של הבלי העולם בחי' פיזור הנפש והיינו כחותיו והארוותיו שנתפזרו ע"י מחדו"מ דמילין דהדיוטא, וכנודע מענין החלומות וכף הקלע שהם התפשטות הארת הנפש במחדו"מ שלא נאבד כו' והארות אלו נתפזרו בכמה לבושין וצריך לקבצם וע"ז נאמר (שא) משם יקבצך ה' אלקיך כו' פי' משם הוא ע"ד מ"ש (שב) קראו שם פרעה מלך מצרים והיינו בחי' אשר לא ישב אדם מחדו"מ דתומ"צ שם, ועז"נ ובקשתם משם שיחפש בבחי' שם כל המחדו"מ אשר לא לה' המה וכמ"ש (שג) נהפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה' לחפש כל המחדו"מ של הבלי העולם ונשובה כו', ומבחי' שם זה יקבצך כו', ובעבודה ענין בחי' קיבוץ זה היינו ע"י עקירת הרצון וגם ע"י וידוי דברים שהם בחי'

(ש) אבות פ"ו.
 (שא) דברים ל, ד.
 (שב) ירמי מ"ו, י"ו.
 (שג) איכה ג, מ.

אותיות הנופלים וע"י הוידי מעלים האותיות ולכן לא די בעקירת הרצון לבד כ"א צ"ל גם וידי דברים כו', וזהו קחו טו) עמכם דברים ושובו כו', ועוד כי הנה מכל עון נברא קטיגור א' ויש בו ג"כ נפש וגוף. הנפש נעשה מן התאוה והרצון שבלבו לדבר ההוא והגוף נעשה מהמעשה ההוא או מהדיבור כו' ולכן כדי להיות מחיתי כעב פשעך כו' הוא ג"כ ע"י ב' דברים שע"י עקירת הרצון מוציא הנפש כו' וע"י וידי דברים נמתה הגוף כו', וההעלאה הוא לבחי' למ"ד דצלם בחי' מקיף שהמקיף מסמא עיני החיצונים שלכן באחיזתם בין פנימי למקיף אחוריהם אל המקיף שאינם יכולים להסתכל באו"מ שהוא מסמא עיניהם וכ"ז הוא בחי' העלאה התפשטות פיזור הנפש במחדו"מ שהם לבושי הנפש אבל להעלות עצמות בחי' צ' דצלם שהוא בחי' חב"ד הג"ת נה"י כנ"ל פ' קפ"א צ"ל בחי' תשובה יותר עילאה כי כמה מדריגות יש בתשובה והיינו ע"י המשכת בחי' למ"ד דצלם בחי' מזל שצריך להתחיל מבחי' מזל והוא ע"י תומ"צ מצות הם בחי' כתר ותורה חכמה אורייתא מחכ' נפקת וכתוב שה) חכמת אדם תאיר פניו ועי"ז יאר פניו אתנו סלה להיות גילוי בחי' פנימי' הלב, ונדע ממ"ש במ"א בענין אם אין חכמה אין יראה שזהו ענין יד"ע הנמשך מבחי' מזליהו כמ"ש שו) בחברי דניאל והאנשים כו' אבל חרדה גדולה נפלה עליהם, ע' בלק"ת בד"ה וידבר אלקי' את כל הדברים האלה לאמר, וגילוי זה דבחי' מזליהו נמשך ע"י עסק התורה שע"ז תעורר שרש נשמתו למעלה היינו בחי' המזל, וזהו אם אין חכמה דתורה אין יראה עילאה דמזל כו' ואמנם ע"י בחי' תורה מעורר בחי' המזל למ"ד דצלם כו'.

קיצור, יבאר ההפרש בין תשובה מלמעלה"ע ובין תשובה מלמעלה"ט, שבכדי להעלות מחדו"מ דהבלי העולם די בבחי' תשובה מלמעלה"ע שזהו ענין ובקשתם משם שמשם הוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כו' יקבץ כל המהדו"מ שלא לה' המה להעלותם כו', אך בכדי להעלות עצם המדות זהו ע"י תשו' מלמעלה"ט היינו ע"י תורה שע"ז ממשיך המזל ל' דצלם וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה ויצוינו כל החוקים ליראה כו'.

זלתי (קפג) בתוס' ביאור איך ע"י חכמה שבתורה יעורר להמשיך בחי' ה' דצלם שהוא בחי' מזלי' ושהו ענין תשו' מלמעלה"ט צ"ל מה שארז"ל שו) אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכמה, וצ"ל א"כ איך יתחיל ויובן זה בהקדם ענין הידוע שנודע שבחיות ואוא"ס המהוה ומחי' את

שד) הושע י"ד, ב.
שה) קהלת ח, א.
שו) דניאל י, ז.
שז) אבות פ"ג.

כל העולמות מריש כ"ד עד סוכ"ד יש ב' בחי' הא' בחי' ממכ"ע היינו להיות החיות מלוכב וממולא תוך עלמין ממש ע"י ריבוי השתל' בדרך עו"ע וצמצומים רבים וירידת המדריגות ממדריגה למדריגה, ומבשרי אחזה עד"מ התלבשות השכל במדות ומדות במח' ומח' בדבור שיורד ומשתלשל מדריגה אחר מדריגה עד שנעשה מח' דו"מ וכל החושים כמו דאי' ושמיצה כו', והחיות השורה במוח ולב ולבא פליג לכל שיפין ומכללותן מתפשט לכל האברים שמקבלים לפי מזגן ותכונתם להיות זה ראש וזה רגל כו', וכ"ז הוא דרך וסדר השתלשלות להיות מתפשט כח הנפש וחיותו ממולא בכל הגוף שיהי' אברי הגוף ממולאים מכח וחיות הנמשך אליהם ומקבלים כל א' לפי מזגו ותכונתו ואין זה אלא בבחי' התפשטות כחות הנפש כי הנפש עצמה אין לה בחי' התחלקות לכמה כחות פרטיים אלא שכל הכחות כפולים ומתאחדים ואין עושים בשם כח פרטי כלל, אך מ"מ הכחות ההם וראשיתם כח החכמה והשכל שמתפשט מהנפש הוא נמשך מעצמיות הנפש עצמה שלכך נק' נפש המשכלת ע"ש כח השכל שמתפשט ממנה שהוא ראש ועיקר לכל הכחות כולם שאם היות שאין בנפש גילוי כח השכל פרטי מיוחד בפ"ע מ"מ מאחר שההתפשטות כח השכל מהנפש גם קודם התפשטותו הי' כלול בנפש אלא שהי' בנפש בהעלם וההתפשטות היא שיצאה מההעלם אל הגילוי הרי הוא מעצמיות הנפש ולכן גם אחר ההתפשטות בבחי' גילוי כח שכל פרטי בפ"ע ה"ה מתאחד עם הנפש ממש עד שנק' הנפש על שמו נפש המשכלת כו', וככל המשל הזה הו"ע בחי' השתלשלות החיות מאוא"ס ב"ה להחיות כל עולמות בבחי' ממכ"ע דהנה כתיב (שח) אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים כו' פי' לבדך שהוא לבדו הוא יחיד ומיוחד דלאו דאית לך צדק ידיעא כו' ולאו מכא"מ איהו כלל, אלא שמ"מ אתה עשית את השמים כו' היינו התפשטות גדולת א"ס ב"ה למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית שאין זה אלא בבחי' התפשטות בלבד בחי' הארה וזיו כי מל' מכ"ע ואין זה אלא בבחי' שם כמאמר (שט) ונוכיר שמך דהיינו כמו שם האדם שיקראו לו בשמו והוא עונה ופונה אל הקורא אותו, וכך כתיב (שי) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שפונה ונמשך ממנו חיות אל הברואים והוא יחיד חי העולמים מלך פי' שהוא עצמו ית' יחיד ומיוחד לבדו רק חי העולמים דהיינו חיות וקיום העולמות הוא בבחי' מלך כו', והנה המשכה והתפשטות זו היא כסדר המדריגות ממדריגה למדריגה כי בעולם האצי' איהו וחיוהי חד שאוא"ס ב"ה מיוחד שם ביחוד גמור כמו עד"מ התאחדות נפש המשכלת עם כח השכל המתפשט ממנה כנ"ל כי אצי'

שח) נחמי' ט, ו.
שט) תפלת שחרית.
שי) בראשית ד, ד.

היא בחי' חכ' שעז"נ כולם בחכ' עשית כמ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג ועז"נ שי"א גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר וכתיב שי"ב) ולתבונתו אין מספר, ואח"כ בעולם השרפים אלף אלפים ישמשוני' ורבוה רבבן כו' ומ"מ היש מספר לגדודיו כו' ומשם יפרד יותר להיות מונה מספר לכוכבים וכתיב שי"ג) המוציא במספר צבאם פי' המוציא ע"ד שארז"ל שי"ד) המוציא מרה"י לרה"ר כי רה"י הוא עולם האצי' איהו וחיוהי חד ומשם יפרד בריבוי התחלקות המדריגות מעולם עד עולם להיות בחי' רה"ר טורי דפרודא ומ"מ מרוב אונים ואמין כח איש לא נעדר פי' שלא נעדר מבחי' ביטול שזהו כלל בכל סטרא דקדושה ואפי' במדריגת התחתוני' נמשך בחי' ביטול היש בכל עולם לפי מדריגתו כו'.

קיצור, בכדי להבין איך ע"י החכ' נמשך מבחי' מז' יבאר איך שבכ"ל חיות העולמות יש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע ומבשרי אחזה ענין ממכ"ע שכחות הנפש הם רק בחי' התפשטות לבד ועכ"ז מיוחדים בו עד שהנפש נק' נפש המשכלת, וכך יובן למעלה הגם שאתה ה' לבדך מ"מ אתה עשית את השמים ע"י התפשטות גדולתו כו' יחיד כו' וחי העולמים הוא מבחי' מלך ויש בזה התחלקות המדריגות שכמו שבחיות הנפש נחלק להיות זה גוף וזה רגל כן בכלל באצי' רה"י איהו וחיוהי חד ומשם יפרד להיות המוציא במספר ומ"מ איש לא נעדר מבחי' ביטול היש גם בכל מדריגות התחתוני' לכל אחד ואחד כפי מדרגתו כו'.

קפד) זכ"ז הוא בחי' הא' שהוא בחי' ממכ"ע כסדר השתל' המדריגות אמנם בחי' הב' הוא בחי' סוכ"ע דהיינו שסובב ומקיף כולו עלמין בהשוואה אחת השוה ומשוה כו', והמשכה זו היא בבחי' מקיף והעלם בלבד ואינה באה לידי גילוי פנימי במוח ולב האדם דלית מחתב"כ כי המשכה זו היא מעצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מגדר עלמין ואני הוי' לא שניתי ואין ערוך לך וכטיפה מים אוקיינוס כו' ואין כח בשום נברא שהוא מתודש מאין ליש להכיל גילוי אור זה שלא יתבטל במציאות ממש, רק מ"מ ארז"ל שט"ו) דאע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי גבי חברי דניאל כדכתיב שט"ו) וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם, ואמרו בגמרא מאחר דלא חזי מ"ט אבעית משום דמזלייהו מלשון יזל מים מדליו שהוא לשון המשכה ומזל הוא המפעיל וממשיך המשכה ההיא והיינו הנשמה שלמעלה שאינה

- שי"א) תהלים קמ"ה, ג.
- שי"ב) תהלים קמ"ז, ה.
- שי"ג) ישעי' מ, כ"ו.
- שי"ד) שבת ה, א.
- שט"ו) מגילה ג, א.
- שט"ז) דניאל ה, ט"ז.

מלובשת בגוף כי לא כל הנשמה מלובשת בגוף רק הארה והתפשטות ממנה וכל עצמיות הנשמה חופפת עלי' למעלה והוא נק' בשם מזל שממנה ניזל ההשפעה להתפשטות הנשמה המלובשת בגוף ובבחי' מזלייהו דחוי נפלה עליהם חרדה גדולה כי דניאל שראה את המראה שנתפסה בכח השגתו לא נפל עליו אימה ופחד אבל האנשים אשר היו עמו מאחר שלא הי' בכח השגתם להכיל את המראה אלא בבחי' מזלייהו שהוא למעלה מן ההשגה כי השגה היא מבחי' התפשטות הנפש בגוף האדם בהתלבשותו במוחו ומוח שכלם הי' קטן מהכיל את המראה לכן נפל עליהם חרדה גדולה, וכך הוא בענין גילוי אוא"ס בבחי' מזל שהוא הנשמה שלמעלה מהתלבשות הגוף לפי שאין גילוי זה בא לידי התלבשות להיות נתפס ונקלט במוח שכלו לכן תפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה וכמ"ש לעיל פקע"ו קע"ו שהמזל הוא בחי' אין שלמעלה מהחכ', ולכן אתי שפיר דבחי' טובב יוכל להתגלות לבחי' מזל, (אך צ"ל איך דניאל ראה את המראה שנתפסה בכח השגתו כנ"ל שדכן לא נפל עליו האימה כ"כ, וגם צ"ל מה שנת"ל פקפ"א שהאריו"ל זכה לגילוי הנשמה ע"י שמחה ש"מ וית' לקמן אי"ה), והנה על יראה גדולה כזו שהיא למעלה מהשגה במוח שכלו רק בבחי' מזלייהו כו', אמרו אם אין חכמה אין יראה וכמ"ש שיז) ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה כו' שלהיות גילוי זה בבחי' מזלייהו עד שתפול עליו אימה ופחד הוא ע"י עסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת והוי' בחכמה כו', שאוא"ס ב"ה שורה ומתגלה בחכמה כח מה בחי' ביטול שאין א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במה שבטל כו' והיינו התורה שהיא חכמתו ית' ממש והוא וחכמתו א' כי הוא המדע והוא היודע כו', ועיקר גילוי זה למעלה במקור התורה שהוא בחי' חכ"ע והוא בחי' מזל שמוזל וממשיך השפעה מגילוי זה להתפשטות התורה שלפנינו המלובשת בגשמיות כו', והנה תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל ואורייתא כו' והיינו כמ"ש בזהר ר"פ במדבר דקי"ז ב' ע"פ שאו את ראש בני"י שישראל נק' חייטין דאורייתא וכנודע דס"ר אותיות התורה הן שרש ומקור ס"ר נש"י כל אות שרש ומקור נשמה א' כו' ולכן בעסק התו' למטה תעורר שרש נשמתו למעלה בחי' מזל להמשיך גילוי אוא"ס ב"ה המלובש בח"ע מקור התורה ששם יסודותי' של הנשמה בהררי קדש להיות נמשך בחי' גילוי זה בבחי' מזל שרש הנשמה למעלה ותפול עליו אימה ופחד וחרדה גדולה מפני גילוי אוא"ס ב"ה ממש מבחי' מזלייהו דחוי, ונמצא לפ"ז בחי' מזל דתורה גבוה מבחי' מזל דנש"י שהרי ע"י לימוד התורה מעורר שרש הנשמה שיומשך בה משרש התורה בח"ע שבה עיקר גילוי זה למעלה כנ"ל וע"י יאיר בשרש נשמתו עד ששרש נשמתו יזיל וימשיך להתפשטות הנשמה שבגוף עד שתפול עליו אימה ופחד כו'.

שיז) ש"א י"ג, י"ד.

קיצור, יבאר ענין סוכ"ע שמקיף הכל בהשוואה והוא בהעלם ואינו באה לידי גילוי פנימי במוח ולב ואין כח בשום נברא כו' ומ"מ מזליהו חזי ועי"ז נופל אימה וחרדה בהתפשטות הנשמה שמלוכשת בגוף ועל יראה זו אמר אם אין חכמה אין יראה וכל החוקים ליראה, כי אורייתא מחכ' נפקת וא"ס שורה בחכ' ועיקר הגילוי בח"ע שרש התורה והוא מזיל להתפשטות התורה שלפנינו וכאשר עוסק בתורה מעורר שרש נשמתו שתהי' חזי בשרש התו' ועי"ז יפול גם עליו בהתפשטות הנשמה בגוף בחי' חרדה ופחד דיראה זו כו'.

ועוד י"ל בענין זה עפ"מ"ש בתו"א פ' בשלח ע"פ ויראו העם את ה' ויאמינו בהוי' שיש ב' שמות בי"ג מדה"ר ופסיק טעמא ביניהו, ובחי' שם הוי' המהוה השתל' העולמות ממנו נמשך היראה שיראה היא ע"י גילוי כמו והנורא בתוס' וא"ו, משא"כ שם הוי' שלמעלה מהשתל' סוכ"ע נאמר רק ויאמינו אבל לא שיומשך משם בחי' יראה וזה הי' קודם מ"ת אבל מ"ת הי' ויצונו כו' את כל החוקים האלה ליראה פי' שע"י החוקים האלה יומשך היראה מבחי' שם הוי' דלעילא ממש מה שקודם מ"ת הי' בבחי' אמונה לבד, אך איך יומשך זה זהו ע"י בחי' מזליהו דחזי בשרש התורה שהוא ג"כ מבחי' מזל עילאה כמ"ש באד"ר דנשא דקל"ד א' בפ' הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל וכנ"ל בפקע"ה, וכנזכר לעיל פ' קפ"ד דהיינו שמזיל וממשיך ההשפעה לתורה שלפנינו כו' ונמצא שיש ב' בחי' יראה הא' יראה תתאה, הב' יראה עילאה ע"ד דמזליהו חזי ולכן אין מבטלין ת"ת למצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים דכיון שתכלית התורה היא ויצונו כו' ליראה ועיקר התכלית יר"ע הוא ע"י התורה כי אם אין חכמה אין יראה כו', ואמנם למצוה שא"א להתקיים ע"י אחרים מבטלין ת"ת דאל"כ הרי אם אין יר"ת אין חכ' כו' וכשיבטל המ"ע הרי פורק מעצמו בחי' יראה ועיקר יר"ע זו אי' בהרמ"ז ר"פ וישב ופ' אחרי שהוא נמשך מגבו' דעתיק יראה גימ' גבורה והוא המלוכש במו"ס שמשם המשכת בחי' מזל שהוא מקור המשפיע לתורה שלפנינו דמחכ' נפקת, ועדמ"ש באגה"ק בק"א בשם הכוונות שכשהאדם עוסק בתורה דיוקנו עוסק למעלה בתורה והיינו התקשרות מזלי' של הנשמה במקור התו' עי"ז נמשך יר"ע הנ"ל, ועוד יש לבאר ענין זה באופן אחר קצת והוא ע"פ מ"ש במ"א בענין שרש העבודה ומצות ת"ת והוא שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכ' עד שהחכ' וכ"ש שאר בחי' הנפש בינה ודעת וז"מ הם רק בחי' כלים לעצמיות הנשמה שהיא למעלה מהשכל, ועד"ז ויותר מזה לאין קץ שאוא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מהחכ' אלא שמ"מ שורה ומתייחד בחכ' ואורייתא מחכ' נפקת הרי יש בה השראת אוא"ס ב"ה שלמעלה מהחכ' וע"י התקשרות שכל אדם בחכ' שבתו' עי"ז יהי' גילוי אוא"ס שלמעלה מן החכ' כו' שהחכ' מתאחדת עם הנשמה אף שהנשמה עצמה היא למעלה מהחכ' כנ"ל, ולכן ע"י

עסק התו' שהוא ענין התקשרות שכל האדם בחכמתו של הקב"ה ע"ז גם עצמיות הנשמה שלמעלה מהחכ' והשכל תתכלל ממש בעצמי' אוא"ס ב"ה שלמעלה גם מהחכ' עילאה וכמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ ולא תשבית מלה. וזהו אם אין חכ' אין יראה דא"א להיות גילוי זה במזליהו ועצמיות הנשמה שממנו נמשך היראה עילאה הנ"ל אא"כ ע"י התקשרות שכל האדם בחכ' שבתורה משום דהוי' בחכ' וכנ"ל ממשל קריאת שם גפש המשכלת כו'.

קיצור, יבאר עוד אם אין חכ' אין יראה עדמ"ש ויאמינו בהוי' היינו שם הוי' דלעילא והו' קודם מ"ת אמנם ע"י מ"ת ויצוינו ליראה פי' שיומשך היראה מבחי' שם הוי' דלעילא ממש ע"י החוקים והיינו ע"י מזליהו דחזי בשרש התורה ולכן מצוה שאפשר להתקיים כו' אין מבטלים ת"ת דעיקר גילוי יר"ע הוא ע"י תו', וזהו אם אין חכ' אין יראה ומ"מ מצוה שא"א לעשות כו' מבטלין ת"ת דאז"כ פורק יר"ת ואם אין יראה אין חכ', ויבאר עוד שהנשמה היא למעלה מן החכ' וחכ"ד חג"ת נה"י הם רק כלים לה, ועד"ו יובן באוא"ס כו' אלא שמתיהוד עם החכ' ולכן ע"י עסק התורה בחי' התקשרות שכל האדם בחכמתו של הקב"ה וע"ז גם עצמיות הנשמה שלמעלה מן השכל תתכלל באוא"ס שלמעלה גם מהח"ע כו'.

קפו) וזהו דאיתא דאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה. פי' וענין היכלא עילאה דקוב"ה הענין הוא דהנה התורה היא חכמתו ית' שבאצ"י שבה מלוכש אא"ס ב"ה ממש ולכן נק' התורה משל' הקדמוני שהוא בחי' חכ"ע שהיא כלי לאוא"ס שהוא קדמונו של עולם כמ"ש מזה בדרושי פורים וחכ' דאצ"י נתלבשה בחכ' דבי"ע כדי להתלבש בהלכות הערוכות לפנינו שהם מדברים בענינים גשמיים דעשי', פיאה תרומות ומעשרות כו' יציאות השבת כו', וכשהאדם לומד התורה ומבין ומשיג איזו הלכה לאשורו הרי חכמתו מתקשרת בחכמתו ית' שבהלכה זו והי' לאחדים מכל צד ופינה כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ה. והנה נת"ל בפ' קפ"ה שהנשמה עצמה היא למעלה מן השכל והחכ' עד שגם החכ' היא רק כלי להנשמה ועכ"פ השכל הוא כלי להנשמה העצמי', וכן יובן למעלה אע"פ שאוא"ס ב"ה הוא למעלה מגדר ובחי' חכ' אפי' מבחי' ח"ע דאצ"י מ"מ מלוכש הוא בח"ע שהחכ' היא דוקא כלי לאוא"ס ב"ה כמ"ש הטעם בסש"ב פל"ה בהג"ה. וכיון שכן הרי ע"י התקשרות ויחוד חכמה ושכל של הנשמה בחכ' שבתו' שהיא חכמתו ית' ע"ז ממילא נעשה התכללות ויחוד עצמי' הנשמה שלמעלה מהשכל באוא"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' חכ"ע כיון דאוא"ס ב"ה מלוכש בח"ע אשר היא ההלכה זו וגם נשמת האדם שלמעלה מהשכל שלו מלוכשת בכח השכל שהרי הנפש נק' נפש המשכלת א"כ בהתקשרות ויחוד שכל האדם בחכמת התו' נעשה ג"כ יחוד עליון יותר מזה והוא התכללות עצמיות הנשמה בעצמיות אוא"ס

ב"ה וכ"ז דוקא ע"י התקשרות השכל בחכמת התו' וזהו שאיתא שאורייתא היא היכלא עילאה דקוב"ה שבה נמצא אוא"ס שלמעלה מהחכ' ואע"פ שהאדם אינו מרגיש כלל התכללות זו בשעת עסקו בתו' ועיקר עסקו הוא בהחכ' להשיגה. ולא עוד אלא שאפשר שיתערב מקצת ישות באמצע אם השכיל בטוב כו' מ"מ מאחר שעיקר כוונתו לשמה ובתורת ה' חפצו לכן עצמיות נשמתו נכללת באוא"ס ב"ה. ואע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי כו', ולפ"ז י"ל דהן אמת שע"י התורה מתקשראן ישראל בקוב"ה ואורייתא הוא היכלא עילאה דקוב"ה מ"מ ענין התקשרות עצמיות הנפש שלמעלה מהשכל באוא"ס שלמעלה מהחכ' שבתורה רק ששורה בחכ' שבתורה לבד כנ"ל אין זה ע"י שורש ומקור מזל שבתו' כ"א רק ע"י שמקשר חכ' שבנפשו בחכמת התורה נעשה ממילא יחוד עליון יותר והוא עצמיות הנשמה עם עצמי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' כו' שהחכ' רק כלי לבד כו' שאורייתא היא היכלא דקוב"ה כו'.

קיצור, יבאר ענין אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה כי התורה היא ח"ע דאצי' והיא כלי לאוא"ס קדמונו של עולם כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה וחכ' דאצי' נתלבשה בחכ' דבריאה יצי' עשי' בכדי להתלבש בהלכות הגשמי' הערוכות לפנינו וכאשר האדם עוסק ומקשר שכלו בחכמת התורה מתקשרת שורש נשמתו באוא"ס שלמעלה מהחכ' שבתורה שמלוכש בחכ' שבתו' וזהו אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה.

והנה קפו) מש"ל בענין אורייתא היכלא עילאה דקוב"ה ששם שורה אוא"ס ולכן ע"י שהאדם לומד תורה ומקשר חכמתו בחכמת התורה שהיא חכמתו ית' שבהלכה זו והיו לאחדים מכל צד ופינה שנעשה מוקף ומקיף כמ"ש בסש"ב פ"ה זהו הכל בבחי' גליא שבתו' שהם ההלכות הערוכות לפנינו כו', וזהו הטעם לעוצם השקידה בת"ת של חכמי המשנה והגמרא אשר זה הי' כל עבודתם כל הימים לא פסיק פומי' מגירסא ומהדר תלמודא מתלתין יומין לתלתין יומין שיח) וגם רשב"י מעיקרא כי הוה מקשי רשב"י קושי' הוה מפרק ל' רפב"י י"ב פירוקי ולבסוף כי הוה מקשי רפב"י קושיא הוה מפרק ל' רשב"י כ"ה פירוקי כנו' בשבת פרק במה מדליקין דל"ג ע"ב, וגם בזהר נז' מארי מתניתא ומארי קבלה מועטים המה ומהו הלימוד סדר זרעים בצמח הארץ מועד כו' סדר טהרות אבות הטומאה כו' שהם הכל מדברי' בענינים גשמיים אלא לפי שבהם נתלבשה חכמתו ית' ע"י התלבשות בחכ' דבריאה כו' ובתוכה שורה אוא"ס ב"ה וזהו עיקר התכלית להמשיך גילוי אוא"ס שלמעלה מאצי' וגם המלאכים ביקשו התורה בשביל זה ולא ניתנה להם אלא לישראל דוקא להמשיך גילוי אור הסוכ"ע בעה"ז דוקא ולכן נתלבשה התו' בענינים גשמיים דוקא בכדי שאח"כ

שיח) פסחים ס"ח, ב. שלהי ר"ה בפרש"י.

בתחה"מ שהוא תכלית הבריאה יהי גילוי זה לנשמות שבגופים דוקא והיינו ע"י ביטול הנפש והתכללותה באוא"ס ב"ה עכשיו ע"י עסק התו' כנ"ל פקפ"ו שלא להיות בחי' יש בפ"ע אלא להיות בטל לאוא"ס ורצונו וחכמתו שזהו עסק התורה וכמ"ש שיט) ולא תחללו שלא לעשות בחי' חלל והעלם אוא"ס ב"ה שהוא ית' אינו שורה במי שהוא יש ודבר שאין אני והוא יכולים לדור בעולם א"כ גורם בחי' חלל שמסתלק אוא"ס ב"ה ממנו כו', והנה ידוע שדהיות התהוות העולמות נעשה חלל ומקום פנוי ואח"כ נמשך קו לתוך מקום החלל וענין החלל הוא העלם האור, והקו הוא בחי' הגילוי אך כיון שהגילוי מעט רק עד"מ בבחי' קו וחוט לבד א"כ בריבוי השתל' העולמות נעשה למטה בחי' העלם והסתר וגם כי הארת הקו מסתיים במל' דאצי' אלא שאח"כ נמשך ובוקע דרך הפרסא אמנם דע"ל יהי' גילוי אוא"ס שלמעלה מהצמצום וחלל ולא יהי' עוד הגילוי בבחי' קו אלא עצמיות אוא"ס יתגלה ולא יהי' עוד חלל והפסק כלל והגילוי יהי' למטה דוקא, משא"כ עכשיו שהארת הקו מסתיים באצי' כו' והא בהא תלי' שכשהגילוי רק בבחי' קו ע"כ הולך ומתמעט וכמשל' החבל שבראשו עב והולך ומתקצר כו' עד שמסתיים באצי', משא"כ כשהגילוי הוא עצמיות האור שלא בבחי' קו הנה מעלה ומטה שוין, וגילוי זה דע"ל הוא ע"י עסק התורה עכשיו בבחי' ביטול שבחכמת התורה שורה ומלוכש אוא"ס ב"ה אלא שהוא בבחי' קו וע"י הביטול של הנפש האדם שעצמיות הנפש נכללת בבחי' ביטול בהקו אוא"ס שבתו' גורם וממשיך התגלות עצמיות האור שלמעלה מהקו והחלל כו' כי ביטול היש מעורר מאד למעלה לכן ביטול זה של הנפש וחב"ד שלה ולבושי' מחו"ד בעסק התורה בבחי' ולא תחללו גורם להמשיך תוס' אור בהתורה, וזהו פי' עוסק בתורה לשמה ד"ל לשם התורה עצמה שהרי עכשיו מלוכש בה רק קו מאוא"ס וע"י עסק האדם בתורה לשמה גורם התגלות אוא"ס שלמעלה מהקו כו'.

קיצור, מעלת התורה שהיא חכ' ית' ע"י התלבשות בחכ' דבריאה כו' ובתוכה שורה א"ס-וזהו העיקר להמשיך גילוי אוא"ס שלמעלה מאצי', ולזה ביקשו המלאכים כו' אלא לישראל להמשיך סוכ"ע בעוה"ו ונתלכשה בגשמי' בכדי שבתחה"מ יהי' גילוי זה לנשמות בגופים והיינו ע"י הנפש והתכללותה עכשיו ע"י עסק התורה שלא להיות יש בפ"ע אלא בטל לאוא"ס ע"י התורה ולא תחללו שלא לעשות חלל והעלם כו', ונדע כי עכשיו ההמשכה רק בבחי' קו ע"כ למטה הסתר וגם הארת הקו מסתיים באצי' כו', אמנם דע"ל יהי' הגילוי גם שלמעלה מהחלל ולא בבחי' קו ויהי' הגילוי למטה והא בהא תליא וכ"ז ע"י התורה שבה אוא"ס בבחי' קו עכ"פ וע"י ביטול נפש האדם שעצמיות נשמתו נכללת בבחי'

שיט) ויקרא כ"ב, ל"ב.

ביטול בהקו גורם התגלות עצמיות שלמעלה מהקו והו' לשמה לשם התורה להמשיך בה מלמעלה מהקו כו'.

א] הנה ארז"ל (שכ) כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו כי בכדי שיהי' נעשה התכללות הנפש באוא"ס ב"ה בעסק התורה ברעו"ד תליא מילתא שיהפוך באמת בביטול זה והיינו ע"י קדימת ק"ש ותפלה וכמ"ש הארז"ל למס"נ באחד דלכאורה הרי מס"נ הוא באומרו ובכל נפשך, אלא כי ענין מס"נ באחד היינו הביטול עצמיות הנפש האלקי שלמע' מהשכל כו' כנ"ל, וענין מס"נ בכל נפשך היינו שגם נה"ב תסכים לזה בבחי' אתכפיא ואתהפכא והיינו ע"י התבוננות כו', ולזאת אח"כ כשעוסק בתורה ומתקשר שכלו בחכמתו ית' שבתורה נעשה ג"כ יחוד והתכללות עצמיות הנפש באוא"ס ב"ה ממש המלוּבש בחכ"ע וכמ"ש (שכא) אם ישים אליו לבו כו' ונשמתו אליו יאסוף, והגם שבדרז"ל נו' הלשון כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו אלא תורה וגמ"ח הנה ודאי דגמ"ח הוא כפשוטו ממש כי תכלית חכ' תשובה ומע"ט והלומד ואינו עושה גוח לו שתהפך שלייתו ע"פ אמנם באמת גם עיון תפלה הוא בכלל גמ"ח כדאיתא בגמ' ופרש"י בשבת דקכ"ז, והנה מכ"ז יובן שמעלה ומדריגה זו שבעסק התורה שכשכל האדם עוסק בתורה מתקשר ומתאחד בחכמתו ית' ועי"ז נכלל עצמיות הנפש באוא"ס ב"ה המלוּבש בחכמתו ית' זהו דוקא בעסק התורה הנגלית לנו שהם שיתא סדרי משנה המדברים מכשר ופסול מטמא וטהור וחייב וזכאי כו' לפי שהם נתלבשו בעשי' ר"ל שחכמתו ית' שבאצ"י נסעה וירדה כנ"ל בחכ' דבי"ע עד שנתלבשה בדברים גשמיים שבעניני עוה"ז בכדי שהאדם הלומד ההלכה יהי' שכלו משיג ותופס מהות ועצמיות החכ' שבהלכה מכיון שמדברת בענינים גשמי' שמהותן מושג ולכן נעשה התקשרות ויחוד אמיתי שכל האדם בחכמה שבהלכה וכיון שהוא חכמתו ית' ממש המיוחדת במאצילה א"ס ב"ה רק שנתלבשה בלבושי' כו' א"כ עי"ז נעשה ג"כ היחוד העליון שעצמיות נשמתו נכללת בעצמיות אוא"ס המלוּבש בח"ע המלוּבשת בהלכה זו, אבל בלימוד חכמת הקבלה ע"ד"מ הואיל שחכמתו ית' שבענינים אלו מלוּבשת בענינים רוחניים כמו בתיקון פרצוף האצ"י או בבי"ע בבחי' שרפים וחיות כו' נשמות ומלאכים ג"ע העליון וגעה"ת כו' הרי האדם הלומד זה דהיינו ידיעת סדר ההשתלשלות שבע"ח אין יד שכלו משגת מהות חכ' זו ששכל האדם אינו משיג המהות רק בעשי' ולא מהות הרוחני' איך ומה הוא רק מציאותו ולכן כשחכמתו ית' מלוּבשת בעשי' משיג מהותה ממש כמו ד' רשויות לשבת משיג מהות רה"י ורשה"ד משא"כ כשהחכ' מדברת בענינים

(שכ) יבמות ק"ט, ב.
(שכא) איוב ל"ד, י"ד.

רוחניים שאין מהותן מושג כלל היינו בלימוד הקבלה אין שכלו תופס ומשיג ומתקשר כ"כ במהות חכמתו ית' רק במציאותה ולא במהותה ואין זה יחוד והתקשרות כמו בנגלה ששכל האדם תופס ומשיג מהות חכמתו ית' ולא מציאותה לבד ולכן עי"ז דוקא נעשה ג"כ התכללות עצמיות נשמתו באוא"ס המשובש בחכמתו ית' שהשיג מהותה ממש שבתוכה א"ס ב"ה משא"כ בלימוד ידיעת סדר ההשתלשלות שהשיג רק מציאות מחכמתו ית' ולא המהות ממש.

קיצור, ומ"מ כל האומר אין לי אלא תורה כו' שעכ"פ צריך שיחפוץ לזה באמת ברעו"ד וזהו תלוי בק"ש באחד ובכל נפשך, והגם שבדרו"ל נא' אלא תורה וגמ"ח הנה ודאי כפשוטו גמ"ח תכלית חכמה תשומע"ט מ"מ גם עיון תפלה בכלל גמ"ח גומל נפשו איש חסד, ומכ"ז יובן שמה שכשעוסק בתורה נפשו מתייחדת כו' זהו בנגלה שבתורה שיכול להשיג המהות כמו ד' רשויות לשבת, אבל בפנימי' התורה שאינו משיג המהות כלל כ"א המציאות אין שכלו תופס ומשיג כ"כ.

קפט) והנה בכלל בתורה יש ב' בחי' יש דברים שנתנו להתגלות והיינו מה שבא מתושב"כ לתושבע"פ דהיינו ידיעת איך ומה לעשות הציצית והתפילין כו' זהו עד"מ התלבשות אוא"ס בבחי' חכ' וה"ע נתלבשה בחכ"ת עד שנתלבשה בחכ' דבריאה יצירה ומשם נתלבש בהלכות דתורה שבע"פ עד שנתלבשה החכ' להיות מושג ונתפס בשכל אנושי, אמנם יש בתורה דברים שלא ניתנו להתלבש למטה בחכ' כלל כמו שכב) ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר ועי' בפ' המשניות להרמב"ם ז"ל פרק חלק וז"ל ואין הפרש בין ובני חם כו' שם אשתו מיהטבאל, ותמנע היתה כו', ובין אנכי כו' ושמע ישראל כי הכל מפי הגבורה כו' שבחי' ההמשכה מאוא"ס המרומזים באותיות אלו וסיפור זה לא יוכל להתלבש כלל בחכ' ושכל, ולכן ההמשכה היא רק ע"י אותיות ופסוקים בלבד כי נעוץ סופן בתחילתן, ולכן גם מה שלא נתלבש בחכ' דהיינו שהוא מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה, ואעפ"כ נמשך הוא ע"י האותיות שבתושב"כ ולכן נק' מקרא שקורא וממשיך התגלות אוא"ס ע"י האותיות אף שאינו משיג כלל, וארו"ל שכב) כל התורה שמותיו של הקב"ה ולכן גם ע"ה שאינו מבין פי' המלות ג"כ ממשיך משא"כ בתושבע"פ וכן בכלל מקרא יחשב גם האגדות שהם על הפסוקים ע"פ רוב ומעט מוסר וגם הם אינם מושגים וכן גם פנימי' התורה מדרש הזהר הוא על פסוקי התורה וגם רזין דאורי' שאינם מושגים רק המציאות כנ"ל א"כ אינו דומה לשיתא סדרי משנה. אעפ"כ דבר גדול הוא מאד כיון דא"א להיות בזה השגת המהות לרוב העלמן וכמ"ש בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח דלימוד פנימי'

שכב) בראשית ל"ט, א.

שכב) הובא בהקדמת הרמב"ן לפי עה"ת. וראה זח"ב קכ"ד, א. זח"ג י"ג, ב. רצ"ת, ב.

כוונת המצות לא גרע מלימוד הלכותי' ואדרבה כו' אף שאינו משיג המהות עכ"ל, ור"ל מפני שהמצוה מושג מהותה לכן ידיעת סודות המצוה אף שאינו משיג המהות לא גרע כו'. ואף שכ' שם משא"כ בסדר ההשתל' אף אם השיג המציאות לא עדיף מצד עצמו כלומד המצות שמשיג ותופס המהות כו' הרי מסיק אח"כ אלא שידיעת המציאות מההשתל' היא ג"כ מצוה רבה ונשאה ואדרבא עולה על כולנה כמ"ש וידעת היום דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם כו' שהוא העיקר ור"ל כמ"ש שוכד) ויצווינו ה' לעשות את כל החוקים ליראה את ה' אלקינו, הרי תכלית התומ"צ היא לבא ללב שלם שהוא ליראה את ה' ולכן ארו"ל שכה) שהתורה נק' תרעא לדרתא לגבי יראה כו' והיינו לגבי יר"ע כמ"ש בסש"ב ס"פ כ"ג והשגת המציאות היא להפשיט מגשמי' רק שזו היא מצוה א' מתרי"ג והאדם צריך לקיים כל התרי"ג כו' לכן צריך להתרבות בלימוד כל התרי"ג וקיומן בפו"מ במחדו"מ שהם בי"ע לברר בירורים אשר שם, א"כ הרי בידיעת ההשתל' אף שאינו משיג כלל המהות מקיים מצות וידעת כו' ולא גרע מלימוד ההלכות, והענין הוא שלימוד הפנימי' הוא עד"מ כמו המלח הממתיק את הבשר והגם שהמלח בעצמו אין בו טעם כמו הבשר עד"מ עכ"ז המלח ממתיק את הבשר ונותן בו טעם, ועד"ז יובן בענין התורה דבחי' הנגלה שבתורה נמשל ללחם כמ"ש שוכו) לכו לחמו בלחמי וגם לבשר כמ"ש במ"א ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דקאי על תושבע"פ וכן בגמ' ב"ב דכ"ב ע"א אמרו אכלו בשרא שמינא בי רבא והיינו כמו שהלחם והבשר יש בהן טעם וממש, כך בלימוד הנגלה שבתורה יש בה השגת המהות ממש, משא"כ בלימוד הפנימי' שאין בוה רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות והמהות נסתר ונעלם ואינו מושג כלל להיות בבחי' טעם ממש כמו הנגלה עד לע"ל שיתגלה פנימי' התורה ולכן נמשל למלח לומר שעם היות שאין בו טעם עכ"ז הוא דוקא הנותן טעם בבשר וזהו שאמרו רז"ל באדר"ג ס"פ כ"ט וכו"ה ג"כ ברבות שכוז) כל מי שיש בידו מדרש ואין בידו הלכות לא טעם טעם של חכמה כל מי שיש בידו הלכות ואין בו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא, פי' שהלכות נק' טעם של חכ' לפי שבהן וע"י מושג המהות חכמתו ית' שנתלבשה בהלכה זו משא"כ בלימוד הפנימי' הנק' מדרש אין מושג המהות ממש ולכן נק' שלא טעם טעם של חכ' פי' המהות ממש ועכ"ז מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא כי הגם שבלימוד המדרש אינו מושג רק הארה מ"מ זו ההארה מביאה לידי יראת חטא, ועוד כי הגם שזהו רק הארה הנה היא הארה מבחי' הפנימי' כי אורייתא סתים

שכד) דברים ה, כ"ד.
שכה) שבת ל"א, ב.
שכו) משלי ט, ה.
שכז)

וגליא ונת' במ"א בענין מארז"ל שכח) חכם עדיף מנביא הגם שהנביא משיג המהות ממש בבחי' ראי' משא"כ החכם אינו משיג המהות כ"א ידיעת המציאות כמ"ש באגה"ק סי' י"ט ד"ה עוטה אור כשלמה אעפ"כ חכם עדיף מנביא לפי שמשגי תעלומות חכ' מה שלא ניתנו להתגלות בנבואה א"כ אף הארה מבחי' עליונה יש בה מעלה יתירה מהמהות שבבחי' שלמטה וכענין ברכה והודאה שהגם שההודאה אין בה השגת המהות אעפ"כ היינו לפי שהיא בבחי' דלית מח' תפיסא בי' כמ"ש במ"א בביאר ע"פ אתה הצבת גם ע"ד שארז"ל (שכט) אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת הגם שמהאב נמשך בו מהות ועצמיות ממש שהטפה הוא מהמוח מהעצמיות ממש ומהרב אינו נמשך בו מהות ועצמיות ממש רק הארת השכל המלוכש בהדבור כו' אעפ"כ זו ההארה שהיא התורה גבוהה מהעצמיות שנמשך מהאב כו'.

קצו, בכפל יש בהתורה ב' בחי' הא' מה שניתן להתגלות בתושבע"פ דהיינו ידיעת המצות עד שנתפס בשכל אנושי ויש שלא ניתנו להתגלות כמו כל סיפורי מעשיות והכל מפי הגבורה אלא מפני שא"א לזה להתגלות בבחי' חכ' כ"א באותיות כי נעוץ סופן בתחלתן ולכן יש באותיות אלו גם מלמעלה מהחכ' וכל התורה שמונתו כו' ובזה ע"ה שוה לת"ה. משא"כ בתושבע"פ ונכלל בזה אגדות וזהר ומד"ר רזין דאורייתא שאינם מושגים המהות רק המציאות ודבר גדול הוא ומקיים בזה מצות וידעת א"כ ידיעת המציאות מביאו ללב שלם כמו לימוד הגליא שהוא כדי ליראה כו' והתורה נק' תרעא לדרתא. והענין כי הפנימי' היא כמו מלח שבעצמו אין בו טעם ונותן טעם בבשר גליא לחם ובשר. הלכות טעם חכ' מדרש טעם יראת חטא, ועוד שהארה זו היא מבחי' הפנימי' סתים, ונת' במ"א חכם עדיף מנביא לפי שידעת המציאות מן תעלומות חכ' גבוה מן מהות שלמטה הימנה וכענין מעלת ההודאה שאין בה השגת המהות מפני שהוא בבחי' דלמחת"ב וכענין אבידת אביו ואבידת רבו כו'.

קצ **זזהו** אם אין חכ' אין יראה שאם אין חכ' התורה א"א כפל לבוא לבחי' יר"ע שהרי התורה נק' תרעא לדרתא לגבי יר"ע, ולכן כשם שיר"ת הוא השער שדרך בה נכנסים כמ"ש (של) זה השער להוי' אנת פתחא לאעלאה לי' דא תרעא לאעלאה שלא) כן הפתח ליר"ע היא התורה ואם אין חכ' אין יראה שאם אין חכ' התורה א"א לבוא לבחי' יר"ע וע"י התורה היינו בחי' גליא שבתורה ע"י שמקשר שכלו בעסק התורה ע"י אתכללת שרש

שכח) ב"ב י"ב, א.
שכט) ב"מ ל"ג, א.
של) תהלים קי"ח, כ.
שלא) חז"א ה, ב ושם.

נשמתו באוא"ס המלוּבש בחכ' שבתו' ולכן יכול לבוא לבחי' יר"ע. אמנם כ"ז הוא דמזלייהו חזי, אבל מה שמזלייהו חזי יהי' נרגש גם בהארת הנשמה המלוּבש בגוף וכ"ש שירגיש טעם כל דהו בבחי' יר"ע זה ע"י בחי' סתים דתורה וזהו שאמרו כל שיש בידו הלכות ואין בו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא כי שלב) כדי לטעום טעם בבחי' יראת חטא שירא מהחטא עצמו שע"ז עושה חלל והפסק שאין אוא"ס שורה בו וכנ"ל בענין ולא תחללו כו' בפ' קפ"ז. וביאור הענין בפ' יראת חטא כי הנה זה לעו"ז עשה האלקים שכמו בקדושה עשיית המצות הוא מעלה את האדם להמשיך חיים עליונים בבחי' רצע"ה. כמו"כ להיפך בעבירה כתיב' שלג) ונכרתה הנפש ההיא מלפני אני ה' פי' אני הוי' מה שהוא מהוה כל היות להחיות כל העולמות וכל הנבראים ומלפני כלומר למעלה מבחי' ומדריגה זו שם מגיע הפגם והעונש של העבירה שהכרת תכרת בשרש כל השרשים וצריך להיות לאדם יראת חטא פי' יראה מחמת החטא והחסרון והפגם שנעשה למעלה כ"כ וחטא הוא לשון חסרון ופגם שלשון חטא נופל אפי' על ביטול מ"ע ודקדוקי סופרים שעכ"פ יש חסרון ופגם משא"כ עון הוא על ל"ת כו', והנה נודע מארז"ל שלד) קדושה מביאה ל"די עונה ועונה מביאה ל"די יראת חטא פי' שיראת חטא בבחי' זו באה אחר עונה וקדושה דוקא דהיינו אחר שיתקדש בקדושה העליונה הבאה מלמעלה ע"י המצות ויבא למדריגת עונה שיכיר שפלות נפשו (המלוּבש בגוף) אזי יכיר וירגיש ג"כ בזה לעו"ז כמה גדול עונש החטא והפגם שמגיע למעלה ויהי' לו יראה גדולה מחמת החטא והפגם, ואמנם צ"ל משארז"ל במשנה ט"ו פ"ג דאבות כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת הרי שצ"ל יראת חטא קודם לחכ' וכל שחכמתו קודמת כו', אך הענין הוא שיש שני מיני רע הא' הוא רע ממש באיסור אפי' הוא איסור קל של ד"ס הוא רע גמור ולזה צריך שיהי' יראת חטאו קודמת לחכמתו כי טהור עינים מראות ברע והדבר הרע הוא נק' תועבת ה' וא"צ לזה שום חכ' לסור ממוקשי הרע הנ"ל וכשיראת חטאו יהי' קודמת לחכמתו או חכמתו היא חכמת התורה והמצות מתקיימות שהחכ' מביאתו למה שלבו חפץ והוא נהנה בה, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו שאינו לומד ע"מ לעשות הואיל ואין לבבו פונה להיות ירא חטא אין חכמתו מתקיימת שמתוך שהיא מונעת אותו מללכת אחר שרירות לבו הוא קץ בה ומואסה ומניחה וגם אם אין יראה אין חכמה כנ"ל פ' קפ"ה והמין רע הב'

שלב) כנראה חסרים כאן תיבות אחדות.

שלג) ויקרא כ"ב, ג.

שלד) שקלים ט, ב.

הוא בהיתר שאפי' בהיתר ארז"ל (שלה) קדש עצמך במותר לך שלא יהי' נבל
 בדרשות התו' כמ"ש הרמב"ן ר"פ קדושים, וכדי לפטור מהרע הזה צריך להקדים
 חכ' והוא ע"י שמקשר חכמתו בחכמת התו' והמצות שע"י נמשך המשכת בחי'
 סוכ"ע שיהי' שורה בתחתונים כמארז"ל (שלו) נתאוות הקב"ה שיהי' לו דירה
 בתחתונים והיינו ע"י תומ"צ שהם המשכת אלקותו ית' דהתורה כולה שמותיו
 של הקב"ה שבחי' שם הוא בחי' אותיות והוא דבר שאינו נתפס כלל
 בשכלינו כי גבוה גבוה מאד משכלינו שאפי' מה שנק' אצלו ית' בחי' שם ואותיות
 גבוה מאד משכלינו וכן ע"י המצות הנקראין אברין דמלכא נמשלו המצות
 באברים כי כמו בכל אבר יש חיות הנשמה כמ"כ בכל מצות יש חיות אלקית
 וכשהאדם עושה המצוה כגון שיתעטף בטלית מצויצת כהלכתה בבקר ממשיך
 עליו בחי' סוכ"ע שיהי' חופף עליו, וכן בתפילין היא המשכת אחדות, (שלו) ובוזה
 ממילא נפרד הרע ממנו כדכתיב (שלו) כהמס דונג מפני אש כן כו', מפני אלקים
 וא"צ לזה כ"א בחי' דעת והתקשרות באחד ויתבונן במה שארז"ל (שלו), אין אדם
 עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שנקות וכמ"ש במ"א שאפי' קל שבקלים אינו
 רוצה להיות פורק עול כו', וא"צ שום התבוננות אחר רק שידע כי חלק הוי'
 עמו ובוזה שהוא חושב או מדבר דברים גופנים הוא מפריד א"ע מאחד בודאי לא
 ירצה בזה כו', וזהו פי' קדש עצמך במותר לך שהגם שהוא מותר לך אינו רק לך
 מחמת גופך אבל מחמת השורה בך שהוא אלקותו ית' אינו מועיל היתר זה וזהו
 שם) והייתם לי קדושים כי קדוש אני ולבוא לבחי' זו זהו דוקא ע"י שחכמתו
 קודמת כנ"ל.

קיצור, וזהו אם אין חכ' אין יראה שאם אין חכ' דתורה א"א כלל לבוא לידי
 יר"ע שהתורה נק' תרעא לדרתא וכמו יר"ת זה השער כן לגבי יר"ע
 התורה היא תרעא ע"י שמקשר יכול לבוא כו' וכל זה הוא דמזליהו חזי אבל
 שיהי' נרגש גם בנשמה המלובשת בגוף וכ"ש שירגיש טעם כל דהו ביד ע"ע זהו
 ע"י סתים דתורה מדרש טעם של יראת חטא שירא מהחטא עצמו שלא יעשה
 חלל והעלם שאין אוא"ס שורה כו', וביאר ענין יראת חטא שכשם שע"י המצות
 ממשיך חיים עליונים מבחי' רצה"ע כן ע"י העבירה ונכרתה כו' מלפני מלפני
 כל שמא) כו', וצריך לאדם לירא מן החטא היינו הפגם והחסרון שעושה למעלה

- שלה) יבמות כ, א.
- שלו) מדרש תנחומא נשא פט"ו.
- שלו) "אחדות" כ"ה בכל ג' הכתיב, ואולי צ"ל: "אלקות".
- שלה) חהלים ס"ח, ג.
- שלו) סוטה ג, א.
- שמ) ויקרא כ, כ"ו.
- שמא) "כלי" אולי צ"ל "ה" ובשני כתיב אין לתיבה זו כלל.

וחטא שייך ג"כ בדקדוקי סופרים שעכ"פ יש חסרון משא"כ עון ל"ת, ויראת חטא זה בא אחר ענוה אחר שירגיש פחיתת ערכו ידע בזלעז"ז כמה גדול החטא ויבא לידי יראה גדולה אך צ"ל הלא צ"ל יראת חטאו קודם לחכמתו, והענין שיש ב' מיני רע הא' איסור אפי' של ד"ס נק' רע גמור והוא תועבת ה' וא"צ לזה חכ' לסור ממוקשי הרע וכשיראת חטאו קודם, חכמתו מתקיימת שמביאתו למה שלבו חפץ ונהנה בה וכל שחכמתו קודמת שלומד שלא ע"מ לעשות אין חכ' מתקיימת שמואס בה ומניחה, בחי' רע הב' שלא יהי' נבל ברשות התורה ח"ו כמ"ש הרמב"ן ז"ל והיינו לקדש א"ע כמותר לך שאינו מותר לך רק מצד גופך אבל לא מחמת השורה בך שהוא אלקותו ית', וכדי לפטור מזה זה ע"י שמקשר חכ' בחכמת התורה וגם אותיות התורה ומקיים המצות ממשיך ע"ע אור הסוכ"ע והמצות נמשלו ג"כ לאברים, בזה ממילא נפרד הרע ממנו וא"צ רק לקשר באחד ולהתבונן במארו"ל אין אדם כו' ואפי' קשב"ק אינו רוצה כו' ואחר שידע כי חלק ה' עמו וכשהוא חושב או מדבר דברים גופנים הוא מפריד א"ע מאחד בודאי לא ירצה בזה וזהו והייתם לי קדושים כי קדוש אני ולבוא לבחי' זו זהו ע"י שחכמתו קודמת.

קצא) והנה ענין היראה בכלל הוא יסוד מוסד על כלליות העבודה כו' שהגם שנת"ל בכ"ד שהיראה שרש לשס"ה ל"ת והאהבה היא שרש

רמ"ח מ"ע כמ"ש שחב) לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת, נמצא שגם האהבה היא נק' עבודה ומ"מ העיקר היא היראה שגם רמ"ח מ"ע תלויים ג"כ בה וכמשי"ת אי"ה וכנ"ל פ' צ' בענין יעקב עבדי כו' שהגם שישראל היא בחי' ומדריגה יותר עליונה כי שרית כו' עכ"ז נק' יעקב דוקא עבדי כו', דהנה כתי' סור מרע ועשה טוב (תהלים ל"ד ט"ו) והגם שלכאורה ענין ועשה טוב הוא קיום רמ"ח מ"ע מ"מ ע"י היראה שהיא שרש סור מרע היינו שע"י שירא מן ממה"מ הקב"ה וסור מרע הוא כל ה"ת וענפיהם ואביזריהן כו' ויבא לידי קיום שלם בוע"ט, ונמצא כי היראה היא יסוד מוסד עליו עומד כל הבנין כו' וכמו הבנין כשצריכים להעמיד בנין עושים תחלה יסוד שעל יסוד זה יהי' כל קיום וחיווק אשר בונים עליו ממעל ולפ"ע חיווק היסוד כן יתקיים הבנין אשר עומד עליו כו', רק שלמטה במשל היסוד הוא למטה שעליו עומד הבנין אבל למעלה נהפך הוא שהיסוד הוא למעלה כנוהע, ואמנם ענין היראה שהוא יסוד הכל הנה מלמעלמ"ט היסוד למעלה ומלמטלמ"ע אם אין יראה אין חכ' ה"ו כמו במשל כו', ולכן צ"ל לזכרון תמיד ראשית העבודה שעיקרה ושרשה היא היראה ולכל הפחות צריך לעורר תחלה היראה הטבעית המוסתרת בלב כל ישראל שלא למרוד בממה"מ הקב"ה שתהי' בהתגלות לבו או מוחו עכ"פ

שמב) בראשית ב, ט"ו.

דהיינו להתבונן במחשבתו עכ"פ גדולת א"ס ב"ה ומלכותו אשר היא מל' כל עולמים עליונים ותחתונים ואיהו ממכ"ע וסוכ"ע וכמ"ש (שמו) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ומניח עליונים ותחתונים ומיחד מל' על עמו ישראל בכ"ל כמ"ש (שמו) כה אמר מלך ישראל וגואלו ה' צבאות כו' ועל כאו"א בפרט כי חייב אדם לומר בשבילי נבה"ע והוא גם הוא מקבל עליו מלכותו להיות מלך עליו ולעבדו ולעשות רצונו בכל מיני עבודת עבד, והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי, וע"כ צריך לעבוד לפניו באימה וביראה כעומד לפני המלך ויעמיק במח' זו ויאריך בה כפי יכולת השגת מוחו ומחשבתו וכפי הפנאי שלו לפני עסק התורה או המצוה כמו לפני לבישת טו"ת, וגם יתבונן איך שאו"ס ב"ה הסוכ"ע וממכ"ע הוא רצה"ע הוא מלוכש באותיות והכמת התורה או בציצית ותפילין אלו ובקריאתו או בלבישתו הוא ממשיך אורו ית' עליו דהיינו על חלק אלקה ממעל שבתוך גופו ליכלל וליבטל באורו ית' וד"פ בתפילין ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו שבנפשו האלקית בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלוכשת דרך פרט בפ' קדש והי' כי יביאך דהיינו שלא להשתמש בחכ' ובינתו שבנפשו בלתי להשם לבדו, וכן ליבטל וליכלל בחי' הדעת שבנפשו הכוללת חו"ג שהם יראה ואהבה שבלבו בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלוכש בפ' שמע והא"ש, והיינו כמ"ש בשו"ע או"ח סי' כ"ה סעי' ה' שיכוין בהנחתם כו' ד' פרשיות כו' יחוד שמו ויצי"מ כנגד הלב ועל הראש כו' וישעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות כו', וזהו כמארו"ל במד"ר בקהלת דפ"ז דברתי אני עם לבי הלב מחשב שנאמר רבות מחשבות בלב איש הלב מתאוה שנאמר תאוות לבו נתת לו וגם הם ראשי אברים לכן כשמשעבדין להקב"ה עי"ז משתעבד כל האדם כו' וכן בעטיפת ציצית יכוין כמ"ש בזהר (שמו) להמשיך עליו מל' ית' אשר היא מל' כ"ע כו' ליחדו עליו ע"י מצוה זו כו', וכענין זה הוא צוואת הפ' (שמו) שום תשים עליך מלך ע"י עשיית מצותיו ית' כו'.

קיצור, הגם כי האהבה היא שרש רמ"ח מ"ע עכ"ז צ"ל תחלה יראה ג"כ,

סו"מ קודם כו' וגם פועל שיהי' עשי' הטוב דמ"ע, ויקדים התבוננות

על יחודו ית' עליו ע"י מצות ציצית ותפילין ע"י שנשעבד הלב והמוח כו'.

קצב) והנה גם אם בכ"ז לא תפול עליו אימה ופחד בהתגלות לבו מ"מ מאחר שמקבל עליו מל' שמים ממשיך עליו יראתו ית' בהתגלות

שמג) ירמי' כ"ג, כ"ד.

שמד) ישעי' מ"ד, ה.

שמה) ראה זח"ג ק"כ, ב.

שמו) דברים י"ז, ט"ו.

מחשבתו ורצונו שבמחו וקבלה זו היא אמיתית בלי שום ספק שהרי היא טבע נפשות כ"י שלא למרוד במלך הקב"ה, וא"כ הרי התורה שלומד או המצוה שעושה מחמת קבלה זו ומחמת המשכת היראה שבמחו ונקראת בשם עבודה שלימה ככל עבודת העבד לאדונו ומלכו משא"כ אם לומד ומקיים המצוה באהבה לבדה כדי לדבקה בו ע"י תורתו ומצותיו אינה נק' בשם עבודת העבד והתורה אמרה שמח) ועבדתם את הוי' אלקיכם כו' וכנ"ל מפ' צ"ג ואילך, וכתוב שמח) ואותי תעבדו, וכמ"ש בזהר ר"פ בהר כהאי תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא בגין לאפקא מיני' טב לעלמא כו' ה"נ איצטריך לב"נ לקבלא עלי' עוממ"ש בקדמיתא כו' ואי האי לא אשתכח גבי' לא שריא בי' קדושה כו' וע"ש ברע"מ דקי"א ב' שכל אדם צ"ל בשתי בחי' ומדריגות עבד וכן והגם שיש בן שהוא ג"כ עבד אך הרי א"א לבוא למדריגה זו בלי קדימת היר"ע כידוע ל"ת, והנה אף מי שגם במחו ומחשבתו אינו מרגיש שום יראה ובושה מפני פחיתות ערך נפשו ממקור חוצבה ממדריגת תחתוני' די"ס דעשי' ואעפ"כ מאחר שמתכוין בעבודתו כדי לעבוד את המלך ה"ז עבודה גמורה כי היראה והעבודה נחשבות לשתי מצות במגין תרי"ג, ואינן מעכבות זא"ז רק שא"ז עבודה שלימה כי לקיים מ"ש שמח) ועבדהו בלב שלם זהו ע"י היראה דוקא, ועכ"ז גם בלא יראה נק' ג"כ עבודה כו', ועוד שבאמת מקיים גם מצות יראה במה שממשיך היראה במחשבתו כי בשעה ורגע זו עכ"פ מורא שמים עליו כמורא ב"ו הדיוט לפחות כו', המביט עליו שנמנע בעבורו מלעשות דבר שאינו הגון בעיניו שזו נק' יראה כמא' שא' ריב"ז לתלמידיו (ברכות דכ"ה ב') יה"ר שיהא מורא שמים עליכם כמורא בו"ד כו' תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם כו' רק שיראה זו נק' יר"ת ויראת הטא שקודמת לחכמתו, אבל יר"ע היא יראה בושת דאית יראה ואית יראה כו', ואמנם בלא יראה כלל גם כשיש לו אהבה אין עבודתו עבודה שלימה כו' וכמו שאהבה בלא יראה אינה עבודה שלימה כ"ה ג"כ ביראה בלא אהבה ג"כ שה"ה תרין גדפין שבלא דו"ר לא פרתת לעילא כמ"ש בתיקונים כו', וז"ש ברע"מ שצ"ל ב' בחי' עבד וכן, עבד היא היראה וכנ"ל וכן הוא בחי' אהבה, וענין עבודתו להיות בבחי' בן היינו לעורר את אהבה הטבעית עכ"פ המוסתרת בלבו שתהא בהתגלות מוחו עכ"פ לזכור אהבתו להוי' אחד במח' וברצונו לדבקה בו ית' וזאת תהי' כוונתו בעסק התורה או המצוה לדבקה בו נה"א החיונית ולבושיהן ואל יוציא א"ע מהכלל לכן יכוין ליחוד ולדבקה בו ית' מקור נה"א ומקור כל נפשות כו', ויחוד זה הוא ע"י המשכת אוא"ס ב"ה למטה עי' עסק התורה והמצות שהוא

שמו) שמות כ"ג, כ"ה.
שמח) דברים י"ג, ה.
שמט) דה"א כ"ט, ט.

מלובש בהן ויכוין להמשיך אורו ית' על מקור נפשו ונפשות כ"י לייחדן כו'.
קיצור, אם גם לא תפול עליו האימה ופחד מ"מ ע"י הקבלה ישגן ברצון ומח'
 כו' ולומד ועושה עי"ז ונק' עבודה שלימה, משא"כ אהבה לבדה
 וברע"מ שצ"ל עבד ובן. וכשמקבל עומ"ש ע"כ ברגע זו יש לו יראה כיראת
 בו"ד כמאמר ריב"ז לתלמידיו כו', וצ"ל ג"כ אהבה כי הם ב' גופין וכוונת
 הלימוד והעשי' שאח"כ כדי לדבקה בו ואף יוציא עצמו מהכלל לכן יכוין גם
 על נפשות כ"י כו' לייחדן.

קצג) ובוזה יובן מאי דכתיב (שנ) ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך
 כ"א ליראה, והקשו רז"ל (שנא) אטו יראה מילתא זוטרתא ותירצו
 אין לגבי משה מילתא זוטרתא. שלכאורה אינו מובן הלא מעמך כתיב, אך הענין
 הוא שעיקר העבודה היא היראה שהיא ראשית כל ונודע כי משרע"ה הי' מו'
 רועים שפי' וענין רועה מבואר במ"א באריכות שהוא רועה ומפרנס כמו הרועה
 שמנהיג את צאנו במקום מרעה טובה כו' כן משרע"ה הי' רע"מ שהאמין לו
 הקב"ה להנהיג את צאנו המה צאן אדם וימשיך בהם דעת שיוכלו לעבוד את
 הקב"ה עבודה שלימה והוא הממשיך דעת בכלליות נש"י שיומשך בכאו"א לידע
 את ה' כפי שרש נשמתו והשגתה למעלה בשרש נשמתו ויניקתה היא מנשמת
 משרע"ה שהוא הרועה הכללי שכולל כל הו' רועים ופועל בנש"י לבוא ללב
 שלם כמ"ש (שנב) דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם שע"י בחי' הדעת הנמשך
 בנש"י מנשמת משרע"ה שז"ע אומרו דע עי"ז בא להיות עבדהו בלב שלם כו'
 וכנ"ל פ' קפ"ט בענין פנימי' התורה כו' רק לע"ל נא' ולא ילמדו כו' כי כולם
 ידעו אותי שלא יצטרכו לקבל מפי סופרים כ"א שכאו"א ידע אותי הוא א"ס ב"ה
 אבל עכשיו כו', ועיקר ענין הדעת אינה הידיעה לבדה שידעו גדולת ה' מפי
 סופרים ומפי ספרים אלא העיקר הוא להעמיק דעתו בגדולת ה' ולתקוע
 מחשבתו בה' בחזק ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו מקושרת בה' בקשר
 אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר ומעמיק בו
 מחשבתו כנודע שדעת הוא לשון התקשרות מל' והאדם ידע, וכח מדה זו לקשר
 דעתו בה' יש בכל נפש מבנ"י ביניקתה מנשמת מרע"ה רק מאחר שנתלבשה
 הנפש בגוף צריכה ליגיעה רבה ועצומה כפולה ומוכפלת, הא' הוא יגיעת בשר
 לבטש את הגוף ולהכניעו שלא יחשיך על אור הנפש כמ"ש בזהר שלח (שנג)
 גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי' והיינו ע"י ההוראי תשובה

(שנ) דברים י, י"ב.
 (שנא) ברכות ל"ג, ב.
 (שנב) דה"א כ"ח, ט.
 (שנג) קס"ח, א.

מעומק הלב, והשנית היא יגיעת הנפש שלא תכבד עלי' העבודה לייגע מחשבתה להעמיק ולהתבונן בגדולת ה' שעה גדולה רצופה כי שיעור שעה זו אינה שזה לכל נפש יש מי שנפשו זכה בטבעה שמיד כשמתבוננת בגדולת ה' יגיע אליו היראה כמ"ש בשו"ע או"ח סי' א' כשיתבונן האדם שהמלך הגדול ממה"מ הקב"ה אשר מכה"כ העומד עליו ורואה במעשיו מיד יגיע אליו היראה כו' ויש נפש שפילה ותולדתה ממקור חוצבה ממדריגות התחתוני' די"ס דעשי' ולא תוכל למצוא במחשבתה האלקית כ"א בקושי כו' וכפרט אם אינו נקי עדיין מטומאת ח"ן שהעוונות מבדילים כמ"ש בס"ח ס"ה שזהו כאשר העוור לא יאמין באדם העומד לנגדו אם לא ימשמש בו או ישמע קולו כו' ע"ש ומ"מ אל יפול לב האדם שהרי אם יחזק א"ע ובקושי עבודה זו שיחזק מחשבתו באומץ הלב ויגיעה רבה ועומק גדול להעמיק בגדולת ה' שעה גדולה בודאי תגיע אליו עכ"פ בחי' יר"ת וכמארז"ל (שנד) יגעת ומצאת תאמין וכתוב (שנה) אם תבקשינה כו' תחפשנה אז תבין יראת ה' פי' כדרך אדם המחפש שהוא בטורח וכיגיעה עד שמוצא האוצר כן הוא באוצר של יר"ש הצפון ומוסתר בבינת הלב של כאו"א מישראל כו' וכדי שתצא לפועל צ"ל סו"מ במחדו"מ, והיינו בכדי לגלות אוצר של י"ש הצפון וטמון בבינת הלב שהוא למעלה מזמן ומקום צריכין להביאה תחלה לבחי' מחשבה ממש שבמוח שהוא בחי' חשב מה היא לבוש השכל המלבישו שהרי בלתי לבוש זה א"א לשום שכל לירד מבחי' משכיל לבחי' השכל והוא המנהיג את ההשכלה מן בחי' משכיל לשכל כו', וכשתבוא במחשבתו צריך להעמיק בה מחשבתו משך זמן מה ממש עד שתצא מכה אל הפועל להיות סו"מ ועש"ט במחדו"מ בפר"מ מפני ה' הצופה ומביט ומאזין ומקשיב ומבין אל כל מעשהו ובוחר כליות ולב, וכמארז"ל (שנו) הסתכל בג"ד כו' עין רואה כו' והגם כי אין לו דמות הגוף ולא גוף הרי מזה עצמו דעת לנבון נקל שהכל גלוי וידוע לפניו ביתר שאת לאין קץ מראיית העין ושמיצת האזן עד"מ רק הוא ע"ד כמו אדם היודע ומרגיש בעצמו כל מה שנעשה ונפעל בא' מכל רמ"ח אבריו כמו כל מאורעות הזמן קור וחום וכדומה ואפי' חום שבצפרני הרגל עד"מ אם נכוה באור וכדומה שזהו התפעלות שבו יודע ומרגיש במוחו תומ"י, וכעין ידיעה זו עד"מ יודע הקב"ה כל הנפעל בכל הנבראים עליונים ותחתונים להיות כי הכל מאתו ית' כמ"ש (שנו) כי ממך הכל, וכמ"ש הרמב"ם (שנח) והסכימו לזה חכמי הקבלה כמ"ש בפרדס מהר"מ ק ז"ל (שנט)

שנד) מגילה ו, ב.

שנה) משלי ב, ד.

שנו) אבות רפ"ב.

שנז) דה"א כ"ט, י"ד.

שנח) יסודי התורה פ"ב, ה"י.

שנט) ש' מהות והנהגה פ"ג.

מים רבים — תרל"ז

רכג

שבידיעת עצמו כבי' יודע כל הנבראים הנמצאים מאמיתת המצאו כו', וכ"ה באצי' כי חכ' דאצי' נק' ג"כ בשם בורא קדושים כמ"ש בלק"ת בפ' בהר בד"ה את שבתותי תשמורו, רק שמשל זה אינו אלא לשכך את האזן אבל באמת אין המשל דומה לנמשל שהרי נה"א שבאדם מתפעלת ממאורעי הגוף ומקרי הזמן מחמת התלבשותה בנפש החיונית כו' אבל הקב"ה אינו מתפעל ח"ו ממאורעי העולם ומעולם עצמו כדכתיב (שס) אני הוי' לא שניתי כמ"ש מזה במ"א באריכות לפי שכל כלליות השתל' העולמות הם רק מהארה א' לבד כמ"ש (שסא) אני הוי' הוא שמי כו'.

קיצור, כ"א ליראה לגבי משה מעמד, משה רע"מ שרועה נש"י בבחי' דעת ועי"ו דע כו' בלב שלם בבחי' התקשרות רק מפני שהנשמה מלוכשת בגוף צריכה יגיעת בשר הרהורי תשו' בעומקא דלבא ויגיעת נפש להעמיק שעה גדולה רצופה אשר זה אינו שוה בכל נפש, ועכ"ז יגעת ומצאת תאמין ע"י ההתבוננות בהעמקת הדעת.

והנה (קצד) כל אדם מישראל קהי' מי שיהי' כשיחבונן בכל הנ"ל שעה גדולה בכ"י איך שהקב"ה מלא ממש את העליונים ואת התחתונים ואת השמים ואת הארץ אני ממש מלא וכבודו ית' מכה"א וצופה ומביט ובוהן כליות ולב וכל דבוריו וכל מעשיו וכל צעדיו יספור אז תקבע בלבו היראה לכך היום כולו כשיחזור ויתבונן בזה אפי' בהתבוננות קלה בכל עת ובכל שעה יהי' סו"מ ועש"ט במחדו"מ שלא למרות עיני כבודו אשר מסת"כ וכברכת ריב"ז לתלמידיו, וזהו שאה"כ כ"א ליראה את ה' אלקיך ללכת בדרכיו שהיא יראה המביאו ללכת בכל דרכיו והוא דרך הוי' כמ"ש (שסב) ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט הם קיום מצותיו בסו"מ וע"ט ולגבי משה יראה זו מילתא זוטרתיא היא כי היא בחי' הדעת המגלה מצפוני בינת הלב אל בחי' גילוי במה' ממש, והבקשה היא מכלליות ישראל שיבואו לבחי' יר"ת זו ע"י בחי' הארת והתפשטות ביצוץ מרע"ה גם עמשיו כו', והנה ע"י בחי' יר"ת זו שהוא לקיים מצותיו בבחי' סו"מ ועש"ט ארז"ל אם אין יראה אין חכ' ויש בה בחי' קטנות ובחי' גדלות דהיינו כשנמשכת בחי' יראה זו מהתבוננות גדולת ה' דאיהו ממכ"ע ומהארץ לרקיע מהדרך ח"ק שנה כו' עובי כל רקיע כו' בין כל רקיע כו' רגלי כו' וכן השתל' כל העולמות למעלה מעלה עד רום כל המעלות אעפ"כ נק' יראה זו יראה חיצוני' ותתאה מאחר שנמשכת מהעולמות שהם מהלבושי' של המלך הקב"ה אשר מסתתר ומתעלם ומתלבש בהן להחיותם ולקיימם להיות יש מאין כו', רק

(שס) מלאכי ג. ו.

(שסא) ישעי' מ"ב, ח.

(שסב) בראשית י"ח, י"ט.

שיראה זו היא השער והפתח לקיום התורה והמצות כו', אך היר"ע שנק' יראה בשת יראה פנימי' שהיא נמשכה מפנימי' האלקות שבתוך העולמות עלי' אמרו אם אין חכ' אין יראה דחכמה היא כח מ"ה והחכמה מאין תמצא ואיזהו חכם הרואה את הנולד פי' שרואה כל דבר איך נולד ונתהווה מאין ליש בדבר הוי' וברוח פיו כמ"ש (שסג) וברוח פיו כל צבאם, ואי לזאת הרי השמים והארץ וכל צבאם בטלים במציאות ממש בדבר ה' ורוח פיו וכלא ממש חשיב ואין ואפס ממש כביטול אור וזיו השמש בגוף השמש עצמה ואל יוציא אדם עצמו מהכלל שגם גופו ונפשו ורוחו ונשמתו בטלים במציאות בדבר ה' ודבורו ית' מיוחד במחשבתו כו' וכמ"ש מזה בסש"ב פ"כ ופכ"א באריכות בד"מ מנפש האדם שדיבור אחד בדבורו ומח' כלא חשיב ממש כו' וזש"ה (שסד) הן יראת ה' היא חכ', אך א"א להשיג ליראה וחכ' זו אלא בקיום התומ"צ ע"י יר"ת החיצוני' וזש"ה וזש"ה ל' אם אין יראה אין חכמה כו' כנ"ל.

קיצור, ע"י התבוננות בהעמקה שעה גדולה יכול לעורר אח"כ כל היום ע"י התבוננות קלה להיות סו"מ ועש"ט בפו"מ והו יר"ת ולגבי משה מילתא זוטרתא, ההבקשה מכ"י ע"י הארת משה, וכשהתבוננות מהתבוננות העולמות ממכ"ע זהו יר"ת וחיצוני', אבל יר"ע יראה בשת אם אין חכמה אין יראה איזהו חכם הרואה את הנולד מאין ליש, הן יראת ה' היא חכמה וא"א לברא לבחי' יר"ע זו כ"א ע"י חכ' דתומ"צ שיראת חטא דיר"ת קדמה לחכמתו כו'.
קצה) והנה קודם פסוק ויאמר אדם הן יראת אד' היא חכ' נא' או ראה ויספרה כו' (באיוב ס"י כ"ח) ונת"ל פ' קע"ו על ד' בחי' שבנפש ובמד"ר פ' תשא פ"מ מפרש פסוק זה על התורה שאמרה ד"פ בינו לבין עצמו ואח"כ ויאמר לאדם, ולחבר ב' הפי' י"ל שבכדי להמשיך בנר"נ שבנפש מבחי' למ"ד שבצלם שזהו בחי' מזלייהו חזי כנ"ל זהו ע"י התורה ועפ"ז יובן ג"כ מה שרבינו ז"ל (שסח) מפרש הפסוק ויצונו כל החוקים ליראה את כו' על התורה דלכאורה פי' הפשוט הוא על המצות שנק' חוקים בכלל ובפרט יש מצות שנק' חוקים כמו פרה אדומה ושעטנו כו' שעליה אמר שלמה (שסו) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, וא"כ לכאורה אין שייך מצות אלו לחכמה דתורה מאחר שאינם מובנים כלל, וא"כ למה פי' רבינו ז"ל על התורה שהיא פי' וביאור המצות, אך צ"ל אך באמת כד דייקת בי' שפיר מכון פירושו דוקא על חכמת התורה כו', באמת כד דייקת בי' שפיר מכון פירושו דוקא על חכמת התורה כו' כמשי"ת

(שסג) תהלים ל"ג, ו.

(שסד) איוב כ"ח, כח.

(שסח) תניא ס"פ כ"ג, וראה לעיל פ' קפ"ה.

(שסו) קהלת ז' כ"ג.

זיובן כהקדם ענין המצות שנק' מצות המלך והיינו ששרשם מבחי' מל' וא"כ צ"ל איך המצות הם לבושים ומקיפים שע"י עשיית המצות נעשים לבושים לגעה"ת, וע"י כוונת המצות נעשים לבושים געה"ע כידוע, ולהבין זה צל"ת ענין ההשתל' מעו"ע וענין בחי' יש מאין ושרש ההבדל שביניהם הנה ג"ע הוא בחי' מל' שגעה"ת הוא במל' דיצי', וגעה"ע הוא במל' דבריאה וכמ"ש האריו"ל שהוא בבחי' בינה שבמל' שסו), וע' בוח"א בראשית דכ"ו א' גן דא שכינתא תתאה, כי ענין הג"ע הוא בחי' השגת אלקות מה שיושבין ונהנין מזיו השכינה וזהו מבחי' בינה דוקא אך לא מבחי' בינה כמו שהיא בבחי' האצי' אלא אחר שעוברת דרך המל', והטעם כי הנבראים הם בע"ג ומחודשים מאין ליש ממש וא"א להם להכיל בהם אור ההשגה כמו שהיא בבחי' האצי' מאחר שאין ערוך ביניהם כלל, וגם יוסף שהוא יסוד ז"א כנודע נק' ג"כ יתום מאמו שז"ע מאי דכתיב גבי יוסף שסו) יפה תואר ויפה מראה ר"ת יתום כי בינה עד הוד אתפשטת ויוסף יסוד יתום מאמו כי יסוד הוא מקור ההשפעה בבי"ע כמ"ש במ"א בד"ה בן פורת יוסף בענין אלה תולדות יעקב יוסף, וא"א להיות בהשפעה זו גילוי בחי' בינה ממש כמו שהיא באצי', ועמ"ש מזה ברע"מ פ' תשא גבי והדל לא ימעיט אם לא כשעוברת ההארה באמצעות בחי' המל' שהיא הגורמת פעולת שינוי ההשפעה ממהות למהות ממש עד שיהי' בריאה חדשה ממש, וכנודע ההפרש שבין בחי' ההשתל' באצי' עצמו שהוא רק באופן עו"ע העלם וגילוי בלבד כי המדות הגם שהם מתהווים מהשכל ונולדים ממנו כנראה בעליל סיבת שינוי המדות באדם כשהוא קטן מתאוה לדברים קטנים ופחותים וכשנגדל אינו מתאוה להם כלל שהוא מסיבת הארת מוחין דגדלות והרי אנו רואים אופן המשכתם מהשכל שהוא רק בבחי' עו"ע דהיינו בבחי' גילוי מהעלם שגם קודם יציאתם בגילוי מהעלם להיות מציאות אהבה ותשוקה או יראה ופחד הם כלולים ונמצאים ממש באותו השכל המוליד, וא"כ הוא בחי' יש ממש שהמקבל קרוב בערך להמשיע והגם שהמדות לגבי מוחין הם ירידת המדריגה מ"מ מהות אחד הם עכ"פ, משא"כ אופן התהוות בי"ע מבחי' מל' דאצי' הוא בריחוק יותר גדול עד שהנבראים אינם מהות אצי' כלל וזהו שנק' יש מאין שמאין המוחלט נתהווה ליש להיות כי בחי' המל' המהווה אינה מושגת אצלם וכמו עד"מ התפשטות מלך בו"ד על אנשי מדינתו שהוא בבחי' ריחוק שהרי מקבלים עול מלכותו גם כשאינם רואים פניו כלל, וזהו הטעם שג"ע הוא בבחי' מל' דוקא דהיינו צמצום האור עד שיהי' מהות חדש ממש בבחי' אור של תולדה ונק' יש מאין עד שיהי' מושג לנשמות ומלאכים דבי"ע ע"י בחי' המל' וזהו ג"כ הטעם שאנו ממשיכים כל האורות לבי"ע ע"י בחי' המל' דוקא ולכן

שסו) ראה לקו"ת ואתחנן רד"ה למען תירא.
שסח) בראשית ל"ט, ו.

ארז"ל (שס"ט) כל ברכה שאין בה שם ומל' אינה ברכה שצ"ל דוקא ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם לפי שא"א להיות גילוי הארה מאוא"ס בבי"ע א"ל ע"י אמצעית בחי' המל' דוקא שאז יוכל להיות מושג בנבראים ע"י בחי' הצמצום דרך המסך משא"כ מאו"א ומז"א לא הי' מושג בנבראים כלל להיותם בבחי' אצי' שלמעלה מהשגת הנבראים וגם המדות אם כי הם ירידת המדריגות לגבי בחי' חו"ב עכ"ז מהות א' הם ונק' תחסד והנצח בשם ענף החכ' כו' וכידוע.

קיצור. במד"ד מפרש אז ראה על התורה, ולעיל נת' על ד' בחי' שבנפש ורבינו פי' החוקים על התו' ויובן בהקדם שרש המצות, הנה יש השתל' עו"ע ובחי' יש מאין ולכן ג"ע שרשו מבחי' בינה אחר שעוברת דרך המל' שהיא הגורמת התהוות יש מאין מ' ריחוק משא"כ באצי' עו"ע וא"א שיהי' מושג לנבראים אם לא ע"י המל'.

קצו) א הכח הזה במל' להעלים האור ולהיות יש מאין הוא מהארת הכתר המאיר בה שהוא מבחי' עצמיות או"א"ס ב"ה ונק' כתר שהוא מענין כותרת דהיינו בחי' מקיף כו' והוא המהווה כל העולמות מאין ליש כי גם האצי' אינם ערך אצ"ו ומקבלים ג"כ הארה מצומצמת מאד באופן יש מאין וכמ"ש שט) והחכמה מאין תמצא, והנה לפי שנועץ תהב"ס דוקא ע"כ הארת הכתר מאיר במל' יותר מבכל הע"ס והוא הנותן בה כח ועוז להחיות מאין ליש בבי"ע, וע' באגה"ק ס"כ בד"ה איהו וחיהו וז"ע המצות שהם בבחי' מצות המלך דהיינו רמ"ח מיני המשכת מבחי' מל' בבי"ע ואעפ"כ שרשם בבחי' כתר תרי"ג ארתינ דגלגלתא דהיינו מטעם הנ"ל שהארת הכתר הוא במל' דוקא, וז"ש שתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם בבחי' תר"ך עמודי אור דהיינו כמו עמוד שמחבר הגג עם הרצפה שהוא בחי' נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחילתו, והנה במ"א נת' בפ"י לחייו כערות הבושם פי' שהם י"ג ת"ד שנק' ערוגות ע"ש היותם צנורות ההשפעה מעדן העליון בחי' מו"ס והשערות הם ג"כ דילוג לא ע"ד עו"ע, והיינו כמו ג"ע דבריאה לגבי מל' דאצי' וכך י"ג ת"ד הם מקור לחו"ב שנק' בריאה דאצי' לגבי הכתר שנק' אצי' שבאצי' ובמל' יש ג"כ הארת י"ג מדות הנ"ל כמ"ש במ"א בענין י"ג עלין דשושנה, והיינו שבה וע"י נמשך מי"ג ת"ד דאצי' להאיר לג"ע דבריאה מפני שע"י המל' דוקא יומשך ההשפעה שע"י דילוג יש מאין שהוא כמו בחי' שערות, וכמו"כ נת' במ"א בענין מ"ש באד"ר דקל"ב א' שמתקון הראשון די"ג ת"ד דאצילות נמשכים התלת עלמין בי"ע, ע' בת"א בביאור על ד"ה משה ידבר.

שס"ט) ברכות י"ב, א.

שע) איוב כ"ח, י"ב.

מים רבים — תרל"ו

רכז

קיצור, והכח הזה במל' הוא מבחי' כתר שממנו ג"כ החכ' מאין תמצא ונתחב"ס, ח"ע המצות שנק' מצות המל' המשכות ממל' בבי"ע ואעפ"כ שרשם מכתר תר"ך ע"א התחברות הגג עם הרצפה להיות נתב"ס וסוב"ת, י"ג ת"ד ג"כ דילוג לא ע"ד עו"ע ובמל' הארת יג"מ הנ"ל י"ג עליון שע"י נמשך מי"ג ת"ד לג"ע דבריאה, ובביאור משה ידבר שבי"ע נמשכין מתיקון הא' די"ג ת"ד.

קצו) והנה מ"מ כתיב ויתרון דעת החכ' תחי' בעליה (קהלת ז' י"ב) פי' חכ' קאי על חכמת התורה והיא תחי' בעליה הם המצות שהם בחי' בעלי' דחכ' התורה כמשי"ת ויובן בהקדם מה שאנו אומרים לפני כל מצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתו, ולכאורה היא המצות הם במל' ושרשם בכתר ומ"ע לקדש שקדוש בוא"ו בכלל הוא ת"ת דז"א, וקדש הוא בחכמה קדש מלה בגרמי', אך הענין הוא כי המשכת אור זה שמהכתר הוא אינו כ"א ע"י בחי' היחודים דוקא יחוד או"א ויחוד זו"ג, והענין הוא כי היחוד הוא מסיבת תוס' הארה בהמשפיע עד שיוכל להוריד ממנו הארה למטה, וזהו שארז"ל (שע"א) שפחות מבן ט' שנה אין ביאתו ביאה שהוא לפי שלא נשלמו בו עדיין בחי' המוחין דגדלות ואף שיש בו אז ג"כ כח וחיות ויש לו ג"כ בחי' המוחין זהו רק כדי סיפוק לבד לצורך עצמו ודי להפקיע א"ע כו', אמנם בבוא ההארה יתירה אז יכול להשפיע גם למטה ולהוריד מהות חדש ממש, ויובן זה מענין ששיבחו חז"ל (שע"ב) את ר"מ שהי' דורש תלתא מתלי, וענין משלי שועלים שהי' אומר ג' מאות משלים (שע"ג), ובשלמה דכתיב בו (שע"ד) ויחכם מכל האדם כתיב בו (שע"ה) וידבר שלשת אלפים משל, וזה פלא לכאורה איזהו חידוש גדול יש במשלים היא הם רק מענינים גשמיים שבעוה"ז ולכאורה יותר יש שבת בידיעת רזין עילאין, אך הענין הוא שענין המצאת משל' שנמשל' דהיינו שיוכל' להוריד חכמתו בלבושים גשמיים זהו ע"י עומק החכ' דוקא שלמעלה מהחכ' שבנמשל, ולכן אנו רואים הרבה אנשים חכמים שאע"פ שיודע דבר חכ' אעפ"כ לא יוכל להסביר החכ' ההיא ומה גם ע"י משלים כו' ואם יאמר משלים יהי' מילין דכדי והיינו מפני כי לזה צריך עומק החכמה וגם מי שיכול להסביר אעפ"כ אינו יכול להסביר עד שקודם שהוא מסביר צריך לקשר דעתו בחוץ ולהתיישב איך ומה שיוכל' להסביר החכ' ולהשתלשל למטה בדברים תחתונים ולהלבישם במשל דהיינו שיהי' יכול למצוא דבר החכ' ההיא גם בדברים תחתונים כי לזה צריך חכם גדול שיוכל להלביש

שע"א) יבמות צ"ו, א.

שע"ב) סנהדרין ל"ה, ב.

שע"ג) שם.

שע"ד) מ"א ה, י"א.

שע"ה) שם ה, י"ב.

חכמתו גם בדברים תחתונים שלמטה ממנו רק שלמה המע"ה ברוב בינתו הי' יכול למצוא שלשת אלפים משל דהיינו ג' אלפים מדריגות שלמטה ממנו גם שם הי' יכול למצוא ולהראות אותו דבר חכ' בעצמה שהי' יודע כו', ועד"ז למעלה יותר כתיב (שעו) ועושה חסד לאלפים כי הנה כתיב (שעז) כי אמרתי עולם חסד יבנה פי' שכדי להיות התהוות העולמות צריכין לבנות מדת החסד וזהו ועושה חסד לאלפים שבכדי לעשות בחי' חסד יש אלפים מדריגות וצמצומים כו' כמ"ש מזה בתו"א בד"ה משה ידבר וע' מענין ונוצר חסד בד"ה מראהם ומעשיהם.

קיצור, ויתרון דעת חכ' דתורה מחי' בעלי' מצות ויובן בהקדם לשם יחוד קוב"ה יחוד זו"ג והלא המצות המשכת הכתר, יבאר שהיחוד אינו (שעז) ע"י תוס' הארה עד ט' די להפקיע א"ע כו' בבוא ההארה מוליד מהות חדש, ויבאר שהמשל שרשו גבוה מהנמשל וגם מי שהוא מבין להסביר צריך לקשר דעתו בחזק ולהתיישב, שהע"ה ג"א משל ולמעלה יותר אלפים צמצומים עד שיבנה החסד.

ועפ"ז יובן ענין מה שלצורך ההשפעה צ"ל תוס' אור בהמשפיע כמ"כ יובן כאן שא"א להיות המשכת הכתר במל' ע"י המצוה שבהכרח להיות נמשך דרך או"א וז"א שמהם מקבלת המל' אם לא ע"י הוספת הארה באצי' ואז ממילא הי' השפעה למטה והוא הנק' בחי' יחודים וז"ש לשם יחוד קובה"ו קודם המצות כי הנה ענין ברכת המצות הוא כענין ברכת חתנים ונשואין וכמ"ש בזהר (שעט) לית ברכתא שריא אלא באתר דדו"ג כו' שבמקום שיש משפיע ומקבל נשפע תוס' וריבוי שפע והארה מלמעלה מעלה ממקום גבוה מאד נעלה יותר משל ב' הבחי' של משפיע ומקבל וכמ"ש (שפ) זכר ונקבה בראם כו' ויברך אותם, וברכה והמשכה זו היא מלמעלה מהשתל' והו"ע ברכת המצות ברוך כו' מלך העולם שיהי' ריבוי שפע ברכה והמשכה מעולם ועד עולם ותכלית וסוף הברכה הוא להיות גילוי מלכותו ית' מל' מכ"ע כו' וזהו שארז"ל (שפא) הי' ר"מ אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכ"י שנאמר ועתה כו' מה ה' אלקיך כו' כ"א ליראה כו' א"ת מה אלא מאה ולכאורה הלא כתיב מה ומהו א"ת מה אלא מאה, אך הענין הוא דהמצות הם המשכת בחי' כתר במל' וזהו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה והיינו בחי' יר"ת ולהמשיך אור הכתר במל' הנק' הוי' אלקיך

(שעו) שמות כ, ה.

(שעז) תהלים פ"ט, ג.

(שעז) כנראה צ"ל: אינו כי אם ע"י.

(שעט) ותיא קס"ה, א.

(שפ) בראשית א, כ"ז.

(שפא) מנחות מ"ג, ב.

שהו"ע המשכת סוכ"ע בממכ"ע כי בחי' אור הכתר כמו שהוא למעלה אינם יכולים לקבל ולכן במ"ת שהי' גילוי אור הכתר אנכי כו' בחי' יר"ע לא יכלו לקבל, שהרי פרוה נשמתן אלא שהחזירה הקב"ה בטל שעתיד להחיות בו את המתים, והוא בחי' טל תורה כמ"ש בסש"ב ס"פ ל"ו, ולכן מה ה' אלקיך שואל מעמך להמשיך אור הכתר במל' הנק' מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ואי' בזה תרומה דקכ"ז ע"א שהמל' נק' מ"ה וי"ל הטעם כי מל' היא נק' שם והארה לבד כנודע וזהו פי' מ"ה כלומר בחי' שבטל במציאות וכלא חשיב לגבי מהו"ע כמו ונחנו מה (שפ"ב) וזהו שנק' ג"כ קרן שהקרן אינו תופס מקום כלל שכל מה שנמשך עד"מ בכותל מזרחית הוא מזרח ומה שנמשך בכותל דרומית הוא דרום והקרן אינו תופס מקום כלל כ"א מחבר שניהם והיינו בחי' מ"ה, והנה א"ת מה אלא מאה הוא המשכה מבחי' כתר למל' וזהו ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' ופי' בזה דקכ"ג א' קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ"ס ברזא דמאה ברכאן היינו בחי' מאה ברכות שע"י נמשך הארת הכתר בז"א ואז נק' בן מאה וכ"ה במל' ושרו"ל במד"ר פ' קרח פי"ה קרוב לס"פ בדוד והוקם על מאה ברכות וכמ"ש בזה ר"פ חוקת דקודם שמקבלת המשכה זו נק' אשר לא עלה עליה על ואז היא אדומה מלאה גבורות וזהו מה שפג) רב טובך אשר צפנת ליראיך, מה היא בחי' המל' יר"ת ומה שצפון ונעלם בבחי' מה זה הוא יר"ע כנ"ל בפ' קצ"ד שיר"ע והוא מפנימי' אלקותו שבתוך העולמות וזהו צפנת בגימ' כתר וזהו רב טובך רב ורבבה ענין א' הם, כמ"ש בהג"ה בד"ה ואתא מרבבות קדש ע"ש, אך במ"ת דכתיב (שפ"ד) ואתא מרבבות קדש והוא המשכה עליונה יותר מבחי' המל' הנק' מאה ברכות כמ"ש מזה במ"א ולכן אמר ועתה כו' מה ה' אלקיך שואל כו' שאינו שואל ממך המשכה הנ"ל כמו במ"ת ממש ע"ד רבבות קדש כ"א להמשיך מבחי' מאה ע"י ק' ברכות שיומשך מאור הכתר במל' ופי' ליראה את הוי' אלקיך דקדק לומר אלקיך והיינו שא"צ לפרש ליראה את הוי' אלק' שהוא המשכת אוא"ס במל' הנק' אלקי' אלא יתפרש גם כפשוטו שכאו"א ימשיך אור הכתר באלקות השורה בו ממש דהיינו בחי' ניצוץ הארת המל' שבנפש שע"י המצוה ששרשה מאור הכתר ימשיך בו הארה משם וזהו אלקיך דוקא כו'.

קיצור, לצורך השפעה צ"ל תוס' הארה במשפיע, ומאחר שהמל' מקבלת מאו"א וז"א צ"ל תוס' הארה באצי' ברכת המצות כמו ברכת נשואין מאה ברכות מה הוי' אלקיך המשכת טובב בממלא ליראה את הוי' אלקיך דוקא הוא

שפג) שמות ט"ו, ז.
שפג) תהלים ל"א, כ.
שפג) דברים ל"ג, ב.

יר"ת, אבל יר"ע א"א להכיל כמו במ"ת פרוחה נשמתן. מה מל' קרן זוית, רב ורובה ענין א' עכ"ז אינו דומה לרובה ממש.

קצט) שפה) והנה עפ"ז יובן מה שמהמצות נעשים לבושים ומקיפים, כנ"ל פ' קצ"ה לפי ששרשם מבחי' הכתר, אך התורה היא בחי' מזון לכו לחמו בלחמי, כי התורה היא בחי' חו"ב שהוא תושב"כ שנק' ספר, דאורייתא מחכמה נפקת, ותושבע"פ היא בחי' בינה, והענין כי התורה שרשה ג"כ מבחי' הכתר אלא שהיא בבחי' חכ' שבכתר, וכמ"ש שפ) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל דהיינו בחי' קו האמצעי שמבריה מן הקצה העליונה דכתר אל קצה התחתונה בסוף האצי' והוא המזווג ומיוחד או"א להמשיך בחי' טיפת אבא כו' והוא בחי' התורה והיינו ע"י הארת הכתר כנודע, וז"ש החכ' תחי' בעלי' פי' כי למטה החכ' תחי' ממש את המצות שהרי המצות הם בבחי' מל' ומקורה ושרשה הוא מאו"א וז"א ונודע כי ממל' שבחכ' נעשה חכ' שבמל' וכן ממל' שבחסד נעשה חסד שבמל' כו' וה"ה חיות המצות, וכמו התורה שהיא פי' וביאור המצות דהיינו הטעם והשכל של אותה המצוה וה"ז חיות המצוה ממש, ומ"מ בשרש כל השרשים השרש דמצות יותר נעלה גם מבחי' חכ' התורה שהרי שרש המצות מכתר שבכתר שהיא למעלה מהחכמה שבכתר, וע"כ נקראו המצות בעליה דחכ' שבתורה רק שאעפ"כ החכ' תחיה בעלי' וכידוע שלכן נק' התורה מזון לנפש כמ"ש לכו לחמו בלחמי כו', דהיותה מחיה ממש, אבל המצות נק' בשם לבושים דהיינו מצד ששרשם באור הכתר שהוא בחי' מקיפים כו', ועפ"ז יובן מה שפי' רבינו ז"ל פסוק ויצוונו כו' לעשות את כל החוקים על התורה להיות כי עשיית המצות תלוי' בתורה דוקא. ולא מיבעי שאר כל המצות שנת' קצת טעמן אלא גם המצות שנק' חוקים כמו פרה אדומה שעלי' אמר שלמה שפ) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, היינו הטעם למה מטמא את הטהורים ומטהרת את הטמאים, אבל בלא תורה לא היינו יודעים כדל' איך לעשותה כמצותה שהרי פרטי' נתבארו בתושבע"פ ג"כ כו', וא"כ עיקר ענין המצות תלוי' בתורה גם המצות שנק' חוקים, וזהו כפשוטו, ולפי משנת"ל בענין והחכ' תחי' בעלי' שז"ע לשם יחוד שאומרים לפני כל מצוה, תלוי כל ענין המשכת הכתר למל' ביחוד או"א ויחוד זו"נ שהוא ע"י התורה דאורייתא מחכ' נפקת ותושבע"פ בינה כנ"ל, וגם ז"א הוא ג"כ תורה כמ"ש במ"א בענין זאת התורה אדם שפי' אדם דז"א כו', (ומ"ש במ"א שיחוד או"א הוא ע"י ק"ש דוקא שז"ע ממושבותיכם תביאו לחם תנופה ע' בלק"ת בד"ה ואהי' אצלן אמן ס"ג,

שפה) ד' הפרקים קצ"ט — רב לא מצאתים אלא בכת"י א' — בהערכת הר"ש סופר.
שפ) תהלים ע"ח, ה.
שפ) קהלת ז' כ"ג.

ובהביאור ס"ב בענין אני תורתך שעשעתי, וגם כי זהו הדברים האלה בד"ת
הכתוב מדבר, וע' בגמ' מנחות דצ"ט סע"ב מ"ש ר' יוחנן משום רשב"י, וע'
ברמ"א רס"י רמ"ו ס"א בהג"ה, ובש"ך שם ס"ק א').

קיצור, הגם כי בשרש כל השרשים מצות גבוהים יותר ששרשם מכתר שבכתר
עכ"ז החכמה תחיה בעליה, ולכן פי' רבינו ז"ל לעשות את כל החוקים
על התורה שכמו עשיית המצות תלוי' בפיו' וביאור התורה כן ברוחניות המשכה
שנמשך ע"י המצות תלוי ביחוד או"א וזו"ג שזהו ע"י התורה שלכן אומרים קודם
עשייתן לשם יחוד קובה"ו כו'.

(ר) **והנה** בבחי' המקיפים עצמם יש ב' בחי' לבוש ובית, ונגד ב' בחי' אלו
זהו מה שהמצות בכלל נקראו לבושים כנ"ל פ' קצ"ה שממעשה
המצות וכוונתם נעשים לבושים לנפש בגעה"ת וגעה"ע, והתורה נק' בית.
כמארז"ל סוף ברכות וסוף יבמות א"ת בניך אלא בוניך, ובמשנה ספ"ט דמקוואות
הבנאים מצד א' וארז"ל בשבת פ' ואלו קשרים דקי"ד ע"א מאי בנאים אלו
ת"ח שעוסקים בבנינו של עולם, וכמאמר ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי
אלא ביתי, וכתוב בחוה שהיא בחי' תושבע"פ כגודע ויבן כו' את הצלע ויבן ל'
בנין כו', וענין ההפרש בין ב' מקיפים אלו דלבוש ובית כי הגם ששניהם שומרים
ומגינים על האדם מ"מ יש הפרש גדול ביניהם כי הלבוש הוא בקירוב גדול אל
המתלבש בו, וגם הנה הוא מיוחד לפי מדתו דוקא, משא"כ הבית הוא בריחוק
הרבה ממנו והיינו מפני שהוא בהרחבה ובהתפשטות יתירה וע"כ אינה מיוחדת
לפי מדת הדר בה, וכמו"כ למעלה יש ב' מיני מקיפים הא' הוא המקיף שבבחי'
ההשתלשלות שמבחי' פנימיות שבעליון נעשה מקיף לתחתון שמקיף זה מיוחד
לפי ערך דבר המוקף שלגבי כלי דבר המוקף בשיעור קבלתה בפנימיות נשאר
זה בבחי' מקיף, אבל אם ה' המוקף בבחי' כלים רחבים יותר לא ה' נשאר זה
בבחי' מקיף עליו כ"א ה' מאיר בבחי' פנימיותו, וכמו שהוא מבחי' פנימיות
שבעליון כו', ה"ה בעליון בפנימיותו, רק שלגבי התחתון נשאר בבחי' מקיף
מפני כי כלי התחתון קצרים הם לקבל האור בפנימיותו ולכן נעשה מקיף לתחתון.
ובחי' מקיף זה הוא הנק' לבוש שכמו הלבוש הוא מיוחד לפי מדתו דוקא כן בחי'
מקיף זה לפ"ע המוקף הוא בחי' מקיף, אבל לגבי שלמעלה הימנו הוא בחי' או"פ
כו', וגם הוא בקירוב גדול להמוקף כמו שהלבוש הוא בקירוב להאדם הלובשו כו'
והמקיף הב' הוא בחי' מקיף כל המקיפים דהיינו בחי' אור העיגול הראשון שהוא
מקיף כל העולמות בהשוואה אחת ולא שהוא מקיף פרטי כי הוא מעצמות אור
א"ס השה ומשה קטן וגדול, וכוללם כולם כא', ובחי' מקיף זה הוא הנק' בית,
וז"ש בע"ת (שפח) דשרש ההיכלות הוא משיעורי אור המקיפים פי' ממה שלא נמשך

עדיין בבחי' מקיף הקרוב ולבוש, וכדפי' בל"ק"ת בד"ה להבין ענין הפסוק מי אל כמוד' ס"ו בענין לשארית נחלתו, שזהו מה שיתגלה לע"ל דכתיב (שפ"ט) והי' שארית יעקב כו' כטל מאת הוי' כו', ובחי' מקיף זה יתגלה לע"ל כשיקוים מ"ש (שצ) ונגלו כספר השמים, וכתיב (שצא) כאשר השמים החדשים כו' אשר אני עושה כו' פי' שהשמים הוא בחי' מקיפי' דעכשו יגולו כספר להתלבש בבחי' פנימיות ויתגלו מקיפים ושמים חדשים ואז ע"י האור הגדול ההוא גם המתים שוכני עפר יחיו, כי מקיף הקרוב דעכשו יומשך להיות בגיחוי ממש ע"ד או"פ ואז יומשך מקיף הגדול שהוא עכשו מקיף הרחוק להיות מאיר ומחי', ועי"ז יהי' תחה"ק כו'.
רא) והנה ב' בחי' מקיפים אלו שניהם באים ומתגלים בבחי' המל' והיינו מצד המצות מה שנקראו מצות המלך זהו בחי' מקיף הקרוב שנק' לבוש ושדשו מאור הכתר בחי' גלגלתא דא"א שנק' רצון העליון אמנם יש עוד בחי' הנק' רעוא דכל רעיון שלמעלה מבחי' רצון כו' שע"ז נאמר (שצב) הללוהו קרוב גדלו ולא נא' כגודל גדלו לפי שיש הרבה מיני גדלו זה למעלה מזה עד אין קץ ותכלית ומה שעתה בחי' סובב ומקיף יתגלה לעתיד בבחי' פנימיות וז"ע (שצג) ואמר ביום ההוא הנה אלקיטו זה שבחי' הוא בחי' סתים דהיינו בחי' סוכ"ע כמ"ש בספ"ד ס"פ תרומה דקע"ז ע"ב ע"פ הוא עשנו הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח כו' יהי' לעתיד בבחי' זה שהוא בחי' התגלות לנוכח, והיינו שיהי' בבחי' או"פ, ואז יומשך מקיף היותר גדול היינו בחי' השמים החדשים שהוא עכשו מקיף הרחוק כנ"ל פ"ר, ועל בחי' מקיף זה דשמים החדשים נא' אשר אני עושה, משא"כ במקיף דשמים דעכשו נא' ואת כל אלה ידי עשתה, והנה הגם שהוא מקיף הרחוק עכ"ז מאיר הוא בבחי' מל' שזהו מ"ש בת"ז (שצד) מל' פה תושבע"פ קרינן לה, הנה בחי' זו הוא מבחי' מקיף הרחוק ונק' בית וכנ"ל בפ"ר בשם הע"ח שההיכלות הם משויורי אור המקיפים שלא בא עדיין לבחי' מקיף הקרוב כו', ולכן דוד דוקא אמר (שצה) מזמור שיר חנוכת הבית על בנין בהמ"ק הגם כי בהמ"ק בנה שלמה בנו, לפי שדוד דוקא הי' מרכבה לכללות בחי' מל' דאצי' כמ"ש במ"א (שצו) וכמו"כ תושבע"פ הוא במקום בהמ"ק שהרי ארז"ל (שצז) משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה הרי בחי' הלכות שהם

שפ"ט) מיכה ה, ה.

שצ) ישעי' ל"ד, ה.

שצא) שם ס"ו, כ"ב.

שצב) תהלים ק"ג, ב.

שצג) ישעי' כ"ה, ט.

שצד) בהקדמה.

שצה) תהלים ל, א.

שצו) ראה ספר המצוות לה"צמח צדק" מצות מינוי מלך.

שצז) ברכות ה, א.

בחי' בית הם במקום בהמ"ק שנק' בית אלקים כו', וגם איתא בזהר שאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה כמשג"ת מזה לעיל מפרק קפ"ו ואילך, והיינו כמו שהבית הוא שומר את האדם ומצילו מן הקור והגשמים, וכן גם שמירת הלבושים הוא בבית דוקא. כן ארו"ל (שצח) בתושבע"פ שמור זו משנה שמור לנוק' שהוא בחי' שומר הטוב מהרע ומבררת אותו כמ"ש (שצט) ותתן טרף לביתה, בחכ' יבנה בית, (ת) חכמות נשים בנתה ביתה (תא) (וע' במד"ד ר"פ שמיני) כי בחכמה אתברירו דוקא, אך עכ"ז הוא ע"י כח המקיף עליון דבחי' בית. ובחי' זו בתורה הוא הבל הדיבור שמדבר המשנה שהוא בחי' מקיף וכמ"ש (תב) ואשים דברי בפיו ובצל ידי כסיתיך, וכמ"ש בספ"ב ספ"ה בשם הפע"ח שהבל הדיבור נעשה בחי' אור מקיף, והשמירה הוא ע"י המקיף דתושבע"פ שמשמר גם להלבושים דמעשה המצות, ולכאורה צ"ל למה מעשה המצות צריכים שמירה, והענין הוא דאם היות שמעשה המצות רמ"ח מ"ע הם רמ"ח המשכות מבחי' מל' בחי' מצות המלך לבי"ע כנ"ל פקצ"ה, ושרשם מאור הכתר תרי"ג ארחין דגלגלתא בחי' רצה"ע, עכ"ז הנה הם נתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, וצדקה שהיא כליטות כל המצות הוא בכסף וזהב הגשמיים, וד' מינים שבלולב, בצמחים הגשמיים וכן פיאה תרומות ומעשרות כו', שכל דברים התחתונים האלו נמשכים מק"נ, כי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, פי' מזל הוא כח המשפיע ומגדל אותו עשב כו' וע"י שעושים בו המצוה נכלל היות זה בקדושת ה' אחד, וע"ז נאמר (תג) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, פי' גדיותיך הוא מלשון גדא דהר שבגמרא (תד) שהוא לשון מזל מל' העורכים לגד שולחן (תה) ומל' (תו) גד גדי וסנוק לא. והיינו בחי' מעשה המצות שנתלבשו בדברים תחתונים גשמיים שנמשכים מן המזלות, והמזלות מקבלין מן שמרי האופנים, וע"י העלאה זו של המצות הם מתעלים על בחי' משכנות הרועים פי' רועים הם ז' רועים הם כמארז"ל בסוכה דנ"ב ע"ב דוד באמצע כו' אברהם יעקב ומשה בשמאלו, שנקראו רועים ע"ש שממשיכים בחי' ענג העליון ואהוי"ר לכנס"י, ומשכנות הרועים הם הכלים מכלים שונים להמשכת הרועים

- שצח) ראה קדושין ל"ה, ב.
 שצט) משלי ל"א, ט"ו.
 (ת) משלי כ"ד, ג.
 (תא) משלי י"ד, א.
 (תב) ישעי' נ"א, ט"ו.
 (תג) שיר א, ת.
 (תד) חולין מ, א.
 (תה) שבת ס"ה, ב.
 (תו) בראשית י"ח, י"ט.

כמו צדקה וחסד להמשכת המרעה דאברהם, ועליית המזלות הנ"ל הוא על משכנות הרועים פי' למעלה מן המשכנות כ"א למקום הרועים עצמם כו'.

ועפ"ז יובן מה שנוצטוינו בתורה בקראי טובא לשמור את החוקים ואת המצות וגם באברהם נאמר כי ידעתיו כו' ושמרו דרך כו' צדקה בפ' וירא פי"ח י"ט, שכללות המצות נקראו בשם צדקה וכתו' בה ל' שמירה, וכן בפ' אחרי פי"ח ה' ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ובקראי טובא בד' ספרים הראשונים וביותר במשנה תורה כפל פעמים רבות בענין השמירה למעשה המצות, שכ"ז הוא מפני שהמצות נתלבשו בדברים תחתונים, רק שנמשך בהם הרצון העליון כו', ע"כ צריכים הם שימור יפה וחוק שלא יומשך מזה יניקה לחיצוני' ח"ו כי הדבר שהוא מבחי' תערובת טו"ד אע"פ שנתברר ונתעלה צריך הוא שמירה מעולה שלא יומשך ממנו יניקה כו' משא"כ בחי' הטוב בעצם, וזהו דכתיב (תז) עושה משפט לעשוקים פי' עשוקים הם הניצוצות שנפלו בשבה"כ או ע"י חטא עת"ד שהם עשוקים בידי החיצונים, ומשפט דאיהו רחמי שהקב"ה מרחם עליהם במשפט להעלותם לשרשם, ע"י שבדבר צומח זה כמו פרי האתרוג יעשה ישראל מצוה לקיים בו פרי עץ הדר, ובצמר כבש זה יעשה מהם ציצית ועי"ז מתעלים לשרשם על בחי' משכנות הרועים כו', ולבסוף המזמור נא' ע"ז ה' שומר כו' פי' גם לאחר שנתעלו הניצוצות ונתבררו צריכים לבחי' שמירה מעלה שלא יהיו חוזרים ונופלים, וכמו עד"מ האדם שחטא ואשם וחזר בתשובה צריך שמירה מעולה שלא יחזור לסורו משא"כ מי שלא טעם טעם חטא מימיו שא"צ לשמירה כ"כ, וז"ע תשובת הגדר להתרחק ביותר עד קצה האחרון מהרע כדי שלא יתאוה לעבירה ח"ו והבע"ת צריך לזה יותר ממי שלא חטא, ומה שארז"ל (תח) אל יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי ומה אעשה אבי שבשמים גזר עלי פי' הה"מ נ"ע שזהו במי שלא חטא מעולם, אבל הבע"ת צ"ל כל מיני רע ואיסורים מאוסים אצלו ושיאמר אי אפשי כו' בכדי שלא יפול ח"ו. נמצא מבואר שמי שהי' כבר למטה במדרגי' צריך שמירה יתירה גם לאחר שנתעלה, ולכן נצטוינו בתורה על שמירת המצות דאע"פ שהם המשכת קדושה העליונה מבחי' סוכ"ע, ואנו מברכים אשר קדשנו במצותיו היינו בחי' מצותיו ממש מה שהקב"ה מניח תפילין כו', אמנם מפני שהאור העליון הזה נתלבש בדברים גשמי' דוקא שהם מבחי' ק"ב כנ"ל ע"כ צריכים שמירה לבלתי יתערב בהם יניקת החיצוני' והוא שלא יתפעל האדם בעצמו בעשותו המצוה להחזיק טובה לעצמו או שלא להיות תפארת וגדלות ממנה או שארי פניות ח"ו כו'.

(תז) תהלים קמ"ו, ז.
(תח) ספרא קדושים.

(רב) והנה השמירה הוא ע"י בחי' תושבע"פ שנק' בית וכנ"ל בענין שמור
 זו משנה שע"י תושבע"פ וד"א של הלכה שהם במקום בהמ"ק
 ואורייתא היכלא עילאה דקוב"ה כנ"ל עי"ז הוא השמירה של מעהמ"צ. דהנה
 המצות הם בחי' לבושים לנפש דהיינו שהם המשכות מבחי' סוכ"ע בממכ"ע,
 וזהו כמו בחי' לבוש שהוא המקיף לגוף, אך שמירת הגוף והלבוש הוא ע"י בית
 וזהו בחי' תושבע"פ וכמארו"ל ת"ח מרבים שלום כו' שנא' ורב שלום בניך
 א"ת בניך אלא בוניך, וגם נק' בנאים במשנה דמקוואות כנ"ל פ"ד ע"ש שעוסקים
 בבנינו ש"ע, שישראל הם הבונים את ההיכל דאורייתא שהיא היכלא עילאה כו',
 והיינו ע"י העסק בתושבע"פ. וע"י היכל ובית זה משתמרים לבושים דמעשה
 המצות. והענין הוא כי הנה כל תושבע"פ הוא להחמיר חומרות ודקדוקי סופרים
 להשמר ולהזהר להיות מכל וכל בבחי' סור מרע שזהו כל שס"ה מל"ת ולגדור
 גדר שלא יבא לאיסור תורה ח"ו, וכן בבחי' ועשה טוב כלליות רמ"ח מ"ע יש
 ג"כ כמה דקדוקים פרטיים אם עושה כך כשרה, ואם לאו פסולה ואינה מצוה
 כלל שזהו יסוד כל התושבע"פ להחמיר על דברי תורה, ועי"ז ארו"ל תט) ערבים
 עלי ד"ס יותר מיינה של תורה כי זהו העיקר הסייג והשמירה לד"ת, וזהו שארו"ל
 ר"פ ח' דפסחים ע"פ אני חומה זו תורה, ומשמע בגמרא יבמות דס"ג ע"ב שקאי על
 תושבע"פ שהרי אמרו בלא חומה דכתיב נקבה תסובב גבר שזהו בחי' תושבע"פ
 א"כ מה שאמרו אני חומה זו תורה זהו ג"כ תושבע"פ, והנה ע"י הדבור בתושבע"פ
 באמרו פטור וחייב טמא וטהור אסור ומותר, נעשה בחי' הבדלה והפרשה שלא
 יוכלו לקבל היניקה והאחיזה ח"ו וכמ"ש תי) ודברי אשר שמתי בפיך אני המשנה
 המדברת בפיך תיא) ואמרו תיב) אלו ואלו דברי אלקי' חיים ולא שהם דברי
 התנאים והאמוראים עצמן, לכן ע"י הפסק הלכה עי"ז נעשים החיצונים רחוקים
 ולא יהי' להם אחיזה מהאור הנמשך ע"י קיום המצות, וה"ז כדמיון הבית עד"מ
 שנעשה למחסה ולמסתור מזרם וממטר, ולכן נק' ת"ח בשם בנאים, לפי שהם
 הבונים את הבית ע"י דבורם שהוא בחי' דברי אלקים חיים המדבר בפיהם כו'
 אך הנה כתיב תיג) אם ה' לא יבנה בית כו' שתחלה צ"ל בבחי' וכל בניך למחי
 הוי' דהיינו להיות ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך רעו"ד שיחפוץ באמת
 לאמיתו בעומק הלב גילוי אלקות בחי' סוכ"ע כו' ואז יוכל אח"כ בחי' בוניך
 כו' וזהו שמקדים תחלה וכל בניך למודי הוי' כו' ועי"ז אח"כ ורב שלום בניך
 א"ת בניך אלא בוניך שהם ת"ח הבונים בית דתושבע"פ כו'.

- טט) כעין זה עי"ז ל"ה, א.
 תי) ישע"י גיט, כ"א.
 תיא) במ"מ להב"י.
 תיב) עירובין י"ג, ב.
 תיג) תהלים קכ"ו, א.

ומה שנמשלה תושבע"פ לחומה שהוא מאבנים בחי' דומם זהו לפי שבית שרשו מבחי' מקיף למקיף ולכן ירד למטה במדריגה היותר תחתונה אבנים ועפר בחי' דומם, משא"כ הלבושים הם מבחי' צומח ולכן הבית למטה ג"כ מרוחק מן האדם יותר, והוא יותר נצרך לאדם גם מן הלבושים.

בדוד כתיב (ת"ז) והקימותי לך בית נאמן הרי נק' בחי' מל' בשם בית והיינו מפני שאמר (ת"ז) לא גבה לבי כו' ודוממתי וכמו הבית נעשה מאבנים ועפר שהיא בחי' דומם ושרשו מבחי' מקיף דמקיף, כך בחי' המל' היא בחי' הספירה האחרונה שבע"ס דאצי' ושרשה מאד נעלה מבחי' מקיף דמקיף, והו' מל' פה תושבע"פ קרינן לה שע"י שלומד תורה בבחי' ביטול כענין ונפשי כעפר לכל תהי' אזי יכול להיות פתח לבי בתורתך שאז הוא כלי לדבר הוי' הוא בחי' תושבע"פ שנמשלה לבחי' מל' מתניתן מלכתא כמלך שגוזר אומר שיהי' כך וכך וזה יוכשר וזה לא יוכשר, ובכדי שיהי' האדם כלי לדבר הוי' המדבר מתוך גרונו בחי' דברי אשר שמתי בפיו זהו ע"י ונפשי כעפר לכל תהי' בחי' ביטול ושפלות בחי' דומם, ולכן אני חומה זו תושבע"פ חומה דוקא שמאבנים ועפר בחי' דומם כי נתב"ס וסוב"ת כו'.

והנה הגם כי כל תושבע"פ נק' בית וכענין שד' אמות של הלכה הם במקום בהמ"ק שנק' בית ששרשו מבחי' מקיף למקיף שמאיר בבחי' מל', עכ"ז הנה מצינו (ת"ז) שרוב יהודה כולא תנויי בנויקין הוה מפני כי רצה להפריד הטוב מהרע ע"י הפסק הלכה בענין ד' אבות נזיקין וכדומה, ומה שאפשר יוכלל בקדושה וז"ע ורב שלום בניך שמבחי' רב טורי דפרודא רה"ר יהי' בחי' שלום והתכללות. ופי' וענין מרבים שלום בעולם, כי בעת בריאת העולם הי' כל דבר על מקומו ולא הי' קטגוריא וכמ"ש בשל"ה ד"ט ע"ב וז"ל והנה הקליפה שומר הפרי נקרא בלשון רז"ל שומר והוא ענין גדול, כבר כתבתי ענין הקליפה היא ממוחזרות הקדושה והנה אם לא חטא האדם לא הי' הקליפה מתנגד רק שומר לפרי כו' וכן לעתיד הקליפות שהם רעים יחזרו להיות טובים כו' וגר זאב עם כבש כו' והיינו שאז יהי' ריבוי השלום בעולם.

וע בטו"ב ה' פסח סי' תל"א וז"ל כי ד' עולמות הם אבי"ע, ומתחלה בזמן הבריאה היתה הקליפה למטה מעולם העשי' כו' אמנם כשחטא אדה"ר עלתה הקליפה למעלה, ונכנסה בעולמות בי"ע רק באצי' לא יגורך רע ואין נכנס שם, מ"מ ישראל תקנו העון כאשר עמדו לפני ה' סיני כו' וע"כ זהו מצות

(ת"ז) כן הוא ג"כ בלקו"ת ס"פ וזאת הברכה. ואולי נתכוונו למש"נ (מ"א י"א, ל"ח):
ובניתי לך בית נאמן כאשר בניתי לדוד. וראה ג"כ ש"א כ"ה, כ"ח.
ת"ז) תהלים קל"א, א.
ת"ז) ברכות כ, א.

ביעור חמץ לבערם מעולמות ב"ע כו' ע"ש, ועפ"ז י"ל כי הנה מאחר שהתורה היא כלי אומנתו של הקב"ה שבה וע"י נבה"ע כמארז"ל במשנה פ"ג דאבות משנה י"ד הביבין ישראל שניתן להם כלי המדה שבו נבה"ע, ועד"ז פי' בזהר תרומה דקס"א ע"א זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא בגין דכד קוב"ה ברא עלמא אסתכל בה באורייתא וברא עלמא כו', והלא כשנברא העולם נברא בשלימות וכמארז"ל במד"ר ע"פ את הכל עשה יפה בעתה בקהלת ג' י"א, דקאי עמ"ש את כל אשר עשה והנה טוב מאד, לכך ע"י ת"ח העוסקים בתורה גורמי' בניינו ש"ע שיהי' כמו שנברא בשי"ב, יפה בעתו והו' שמרבים שלום בעולם ממש שלא יהי' הקליפה מתנגד כ"א אדרבא שומר, וכן מבואר בלק"ת בד"ה וכל בניך בפני' ורב שלום שמבחי' ורב יש לי רב, יהי' שלום, והיינו ע"י בחכ' אתברירו כו' ע"ש פ"ג, וגם כמ"ש בבה"ז ויצא קומה ה' למנוחתך בענין בהמ"ק שבנה שלמה שנק' מנוחה ונחלה, כי שלמה שמו ושלוש אתן בימיו שזה השלום נמשך ע"ד ביטול הנר בפני האבוקה כו' שמחמת גילוי אוא"ס בבהמ"ק ממילא נמשך הביטול גם בכל העולם ע"ד כנר בפני האבוקה, ועד"ז יובן ג"כ שע"י עסק התורה שנק' בוניך להמשיך האור כמו שהי' בז' ימי בראשית, ממילא ע"ז מרבים שלום כו'. וע' מד"ר בראשית פי"ב בענין וא"ו דברים שנחסרו ושם נת' שאין חוזרין אלא לע"ל, מ"מ י"ל ע"י ממשכים זה עכשיו אלא שהגילוי בפו"מ יהי' לע"ל, ועמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים בענין כמשפט הראשון דת"א כהלכתא קדמייתא, ולכן נק' הלכות הליכות עולם לו כו' ע"י הדעת כו' ולכן נק' הילוך.

קיצור. פי' מרבין שלום בעולם, כי בבריאת העולם הי' שלום בעולם שגם הקליפה הי' שומר לפרי, וע"י מיעוט הירח וע"י חטא עה"ד נתהווה קטיגורי' בעולם, ולכן ע"י התורה שבה נבה"ע באופן את הכל עשה יפה בעתו ע"כ עי"ז מתקנים העולם, וז"ע הלכות בחי' הליכות עולם לו, ועי"ז נעשה השלום בעולם כמו קודם הקטיגורי', וכן פי' בלק"ת בד"ה וכל בניך בפני' ורב שלום.

ג ו' דברים חסרו מתקנים ע"י בוניך. גם ע"ד בימי שלמה ושלוש אתן בימיו מחמת הגילוי כנר בפני האבוקה.

מפתח:

א.....	מִים רַבִּים — (פּרֵק : א — ה) — וִירָא, תַּרְלִיּוֹ
י.....	וְעֵדִיּוֹן כּוֹי וִירַח ה' אֵת רִיחַ — (וֹא"ו) חַיִּי שְׂרָה
יג.....	וְעֵנִין בַּחַיִּי ה' עֵילְלָאָה דְשֵׁם הוּיִי בִנְפֵשׁ — (זִיג) תּוֹלְדוֹת
כ.....	וְעַפְי"וֹ כּוֹי — שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל הוּא יַחֲוִיעַ — (יָד — יַח) וַיֵּצֵא
כה.....	וְהִנֵּה כּוֹי — דַּאִיְהוּ וְגִרְמוּהִי חַד — (יֵט — כַּב) יוֹ"ד כִּסְלוֹ
כט.....	וְהִנֵּה מִכַּאן תִּשׁוּבַת הַמֵּינִים — (כַּג — כַּח) וַיִּשְׁלַח
לה.....	וְהִנֵּה כָל מִשְׁנַת"ל בְּעֵנִין יַחֲוֹד הָאֱלֹקִי — (כֵּט — לַב) י"ט כִּסְלוֹ
מ.....	וְלִהְבִּין כּוֹי — שֵׁישׁ בַּחַיִּי אֹאוּ"ס בְּמִדַּת מַלְיָ — (לַג — לוֹ) וַיֵּשֶׁב
מד.....	וְזִהוּ גִי"כ שֶׁרֶשׁ עֵנִין הַעוּה"ב — (לֹז — מ) עֶרֶב חֲנוּכָה
מח.....	וְעֵנִין בַּחַיִּי וֹא"ו דְשֵׁם — (מֵא — מֵה) מִקֶּץ
נג.....	וְלִהְבִּין לְמַה הִיוּ ז' גֵּרוֹת — (מוֹ — גוּ"ן) לַיַּל ה' דַּחְנוּכָה
נח.....	וְהַתְּפָאֶרֶת הוּ"ע לְאַסְתַּכְּלָא — (נֵא — נֵה) וַיִּגֶשׁ
סג.....	וְהִנֵּה כּוֹי עֵנִין שֵׁם הוּיִי שְׁבִנְפֵשׁ — (נוֹ — סַמ"ק) וַיַּחֲוִי
סז.....	וְלִהְיוֹת כִּי אֵהְבָה זֹו — (סֵא — סַג) עַל בְּרִית מִילָה
ע.....	וְבִיאוֹר עֵנִין שְׁלֵהַבַּת י"ה — (סַד — ע) שְׁמוֹת
עד.....	וְעַפְי"וֹ יוֹבֵן עֵנִין רִשְׁפִי רִשְׁפִי אֵשׁ — (עֵא — עֵה) וְאֵרָא
עח.....	וְלִהְבִּין עֵנִין אֵיךְ ע"י מִים רַבִּים — (עוֹ — פ) בֵּא
פג.....	וְלִהְבִּין עֵנִין בַּחַיִּי מִלְחָמָה וּמְנוּחָה — (פֵּא — פֵּה) בְּשִׁלְחַן
פז.....	וְעַפְי"וֹ יוֹבֵן זְכוֹר אֵת יוֹם — (פּוֹ — צַב) יִתְרוֹ
צח.....	וְזִהוּ דַכְתִּי וְעַבְדַּתֶּם אֵת ד"א — (צַג — צוֹ) מִשְׁפָּטִים
קג.....	וְהִנֵּה כִּמוֹ שֶׁהַצְּמִיחָה — צַח — (קַג) ר"ח אֲדָר
קט.....	וְהִנֵּה בַכְּדֵי שְׁתּוּצִיא הָאָרֶץ — (קַד — קַטוֹ) תְּצוּהַ
קכא.....	וְהִנֵּה כּוֹי שֶׁרֶשׁ הָאוֹפְנִים — (קַטֵּז — קַךְ) תִּשָּׂא
קכז.....	וְהִנֵּה רֹוב הַבְּרֻכּוֹת — (קַכֵּא — קַכֵּה) וַיִּקְהַל
קלג.....	וְהִנֵּה כְּדֵי לִהְיוֹת הַצְּמִיחָה — (קַכוֹ — קַל) וַיִּקְרָא
קלט.....	וְלִהְבִּין כּוֹי אֵשׁ לֹא תִלוֹשׁ — (קַלֵּא — קַלַּח) פִּסְחַן
קנא.....	וְהִנֵּה כּוֹי מִצֵּה זֹו — (קַלֵּט — קַמ) שִׁש"פ
קנד.....	וְלִהְבִּין עֵנִין קַרִי"ס — (קַמֵּא — קַמוֹ) אַחֲרוֹן שִׁש"פ
קסא.....	וְהִנֵּה כְּתִיב בִּימֵי צֹאתֶךָ — (קַמֵּז — קַנֵּד) אַחֲרוֹן שִׁש"פ
קע.....	וְזִהוּ כּוֹי מִזְמוֹר שִׁיר לַיּוֹה"שׁ — (קַנֵּה — קַס) שְׁמִינִי
קעז.....	וְהִנֵּה בִּילְקוּט כּוֹי לְמִשְׁבֵּית מִזִּיקִים — (קַסֵּא — קַסֵּד) תּוֹרִיעַ
קפא.....	וְהִנֵּה כּוֹי שֶׁהָאֵבִיל הִי לְטֹהַר — (קַסֵּה — קַע) אַחֲרֵי
קפח.....	אֵךְ כּוֹי אִם בַּחֻקוֹתֵי — (קַעֵא — קַעֵד) אֲמוֹר
קצג.....	וְעֵדִיּוֹן כּוֹי טַל תּוֹרָה — (קַעֵה — קַפֵּד) בְּהַר
רד.....	וְלִהְבִּין כּוֹי אִם אֵין חֲכֵמָה — (קַפֵּג — קַפּוֹ) בְּמַדְבַּר
רי.....	וְהִנֵּה כּוֹי אוֹרִייתָא הֵיכְלָא עֵילָאָה — (קַפּוֹז — קַצ) נִשָּׂא
ריח.....	וְהִנֵּה עֵנִין הִירָאָה — (קַצֵּא — קַצַּג) בַּהֲעֵלוֹתֶךָ
רכג.....	וְהִנֵּה כָל אָדָם — (קַצֵּד — קַצֵּט) שִׁלַּח
רלא.....	וְהִנֵּה בַבַּחַיִּי הַמְּקִיפִים — (רֵי — רַב) קִרַח

„ קוּבֵץ שֵׁל שֵׁלַת הָאוֹר „

כְּבֵר הוֹפִיעַ:

היכל חמישי

- שער ראשון : שאלות ותשובות „צמח צדק“ חלק אורח חיים — (הוצאה שנייה).
 שער שני : שאלות ותשובות „צמח צדק“ חלק יורה דעה — ג' חלקים — (הוצאה שנייה).
 שער שלישי : שאלות ותשובות „צמח צדק“ חלק אבן העזר — ד' חלקים — (הוצאה שנייה).
 שער רביעי : שאלות ותשובות „צמח צדק“ חלק חושן משפט.
 שער חמישי : „צמח צדק“ חידושים על ש"ס משנה וגמרא — (הוצאה שנייה).
 שער ששי : הוספות ומלואים לשו"ת „צמח צדק“ וחידושו על ש"ס — ג' חלקים.

היכל ששי

- שער ראשון : לקוטי תורה מספר בראשית — לשלוש פרשיות (וילנא, תרמ"ד).
 שער שני : לקוטי תורה — תורת שמואל. והחרים — תרל"א.
 שער שלישי : " " " מים רבים — תרל"ו.
 שער רביעי : " " " וככה — תרל"ז.
 שער חמישי : " " " חייב אדם לברך — תרל"ח.
 שער ששי : " " " זאת חנוכת המזבח — תר"ם.
 שער שביעי : " " " מצה זו — תר"ם.
 שער שמיני : " " " יונתי — תר"ם.

היכל שביעי

- שער ראשון : חנוך לנער.
 שער שני : קונטרס התפלה.
 שער שלישי : קונטרס ומעין.
 שער רביעי : קונטרס עץ חיים.
 שער חמישי : קונטרס העבודה.
 שער שביעי : תורת שלום — ספר השיחות.

ספרים וקונטרסים

להשיג אצל "קהת" על פי הכתובת:

"KEHOT", 770 Eastern Parkway, Brooklyn 13, N. Y.

Tel. PResident 4-0507, 4-1866

\$2.50	.....	חניא — לאדמו"ר הוקן — מכורך (חל אביב, תש"ג)
\$6.00	.....	לקוטי תורה — כל החלקים — בשני כרכים (וילנא, תרס"ח)
50	.....	פוקח עורים — לאדמו"ר האמצעי — עם סבוא מכ"ק אדמו"ר שליט"א — ג"ה
25	.....	שמע ישראל
50	.....	קונטרס התפלה — עם סבוא וקיצורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א
10	.....	מאמר ב אלול תרצ"ו — מכ"ק אדמו"ר שליט"א
25	.....	מאמרים לר"ה עשי"ת סוכות — קונטרס מג — מכ"ק אדמו"ר שליט"א
25	.....	שיחת פורים ה'תש"א — מכ"ק אדמו"ר שליט"א — אידית או אנגלית
25	.....	שיחת חז"ל אלול ה'תש"א — מכ"ק אדמו"ר שליט"א — אידית או אנגלית
10	.....	די רייד — כ"ו אדר, ה'תש"ה — לקוט כד — מכ"ק אדמו"ר שליט"א
25	.....	קובץ מכתבים — מכ"ק אדמו"ר שליט"א
10	.....	רייד צו פרויען — מכ"ק אדמו"ר שליט"א — אידית או אנגלית
\$1.00	.....	יט כסלו — אידית או אנגלית — 10 ס. חכמי ישראל. בעל שם טוב
20	.....	סידור תורה אור — עם מחזור — \$2.50 קובץ ליובאוויטש — מחיר חוברת
\$3.00	.....	הקריאה והקדושה — ירחון דמי החימה לשנה
25	.....	Some Aspects — אנגלית — העתקת מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד חסידות חב"ד, בצירוף ביוגרפיה קצרה של כ"ק אדמו"ר שליט"א
25	.....	ביוגרפיה קצרה של כ"ק אדמו"ר שליט"א — אנגלית
\$1.00	.....	הגדה של פסח — עם לקוטי מנהגים ומעשים

בהוצאת "אוצר החסידים":

50	.....	והחרים — תרל"א	50	.....	חייב אדם לכרד — תרל"ה
1.25	.....	מים רבים — תרל"ו	1.25	.....	זאת חנוכה המזכה, מצה זו
1.25	.....	וככה — תרל"ז	1.25	.....	יונתי — תר"ם
\$9.50	.....	תורת שלום — ספר השיחות מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע — מימיוגרף, מכורך יפה			
50	.....	חנוך לנער			
\$1.00	.....	קונטרס ומעין מבית ד' — עם סבוא וקיצורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א			
50	.....	שיחות חג הפסח ה'תש"ג — מכ"ק אדמו"ר שליט"א			
50	.....	קונטרס חי אלול ה'תש"ג — מכ"ק אדמו"ר שליט"א			
50	.....	ביקור שיקאגא — מאמרים ושיחות מכ"ק אדמו"ר שליט"א			
25	.....	תורת החסידות — מכ"ק אדמו"ר שליט"א			
50	.....	אדמו"ר ה"צמח צדק" ותנועת ה"השכלה" — מרשימות כ"ק אדמו"ר שליט"א			
\$1.00	.....	היום יום — קובץ			
10	.....	מורה שיעור לשנת: תש"ד-הש"ה, תש"ה-הש"ו, תש"ו-הש"ז. כל אחד			

בהוצאת ה"מרכז לעניני חנוך":

\$1.40	.....	אלף בית למתחילים — 10 ס. סידור "ההלל ה" — 384 עמודים — מכורך
50	.....	ספרנו — הלק ראשון — 60 ס. הגדה של פסח — הוצאה דעלוקס
20	.....	ספרנו — הלק שני — 60 ס. סדר ברכות ותפלות — עם העתקת אנגלית
50	.....	ספרנו — הלק רביעי — \$1.00 ספר השנה — מכורך
5	.....	ספרנו — הלק חמישי — \$1.00 לא תשתחוו
50	.....	מלון עברי-אנגלי לספרנו חלק א' — 20 ס. המצות — אנגלית
\$1.00	.....	"שמועסו מיט יונגס" — ירחון באידית דמי החימה לשנה
5	.....	"מצלקס ענד טיילס" — ירחון באנגלית — מחיר חוברת
8	.....	שלח — שיעורי למוד הרח — עלון לנוער — אנגלית — כל חוברת
25	.....	א. חנוכה — עם ציורים — 25 ס. פורים — עם ציורים
10	.....	ב. פורמט"כיל. סימני סדר של פסח 5 ס. תשרי — עם ציורים
10	.....	סימני סדר של פסח — הוצאה שני' — קדוש ותפלות — (ראש השנה — שמחת תורה)
10	.....	עם ציורים — 10 ס. שמחת תורה
10	.....	שבועות — זמן מוזן תורתנו — 5 ס. חנוכה — עם ציורים
10	.....	בין המצרים — מצויל — 5 ס. פורים — עם ציורים
3	.....	תפלין — עם ציורים — אנגלית — 20 ס. דיני תפלין — אנגלית
15	.....	שבת — אנגלית
50	.....	תורה וישראל — אנגלית — הוצאה דעלוקס
20	.....	The Runaway — ספור — מצויל — אנגלית
5	.....	The Soldier — ספור — אנגלית
25	.....	ילקוט יומי — אוצר מרו"ה, מנהגים וכו' — אנגלית
25	.....	אלבום — מזכרת פנישת "מסיבות שבת" — אנגלית
10	.....	תשרי — להגים ולמועדים — צרפתית — פורמט כ"ס
10	.....	סימני סדר של פסח — 10 ס. פורים
5	.....	שבועות — 5 ס. שבועות
25	.....	תכנית למורים לבתי ספר: א) לנערים ב) לנערות
\$1.50	.....	לוח (עלון) לשנת תש"ו — 100 עמ.
50	.....	אונזער בוך — ספר לימוד וקריאה באידית — חלק ראשון
50	.....	אונזער בוך — חלק שני